TYÖTILASTO.

I.

TUTKIMUS

SUOMEN

TUPAKKATEOLLISUUDESTA.

TEOLLISUUSHALLITUKSEN TOIMENANNOSTA JA SEN YLIVALVONNALLA

TEHNYT

G. R. SNELLMAN.

HELSINGISSÄ, 1903.

:1 2.5

TYÖTILASTO.

I.

TUTKIMUS

SUOMEN

TUPAKKATEOLLISUUDESTA.

TEOLLISUUSHALLITUKSEN TOIMENANNOSTA JA SEN YLIVALVONNALLA

TEHNYT

G. R. SNELLMAN.

HELSINGISSÄ,
KEISARILLISEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA,
1903.

Tilastokirjasto
Statistikbiblioteket
116365

Universitätsbibliothek

Sisällysluettelo.

Siv.

Oikaisuja ja lisäyksiä . . . . . VII.
Käytettyjä lähteitä . . . . . VIII.
Keisarilliselle Majestectille . . . . . IX.

Johdatus.

I Luku. Työtilastollisten tutkimusten synty.

Ensimäinen alote Helsingin Työväenyhdistyksessä . . . . . 3.
Anomusehdotus Porvarissäädyssä 1897 vuoden valtiopäivillä . . . . . 3.
Yleisen anomusvaliokunnan mietintö . . . . . 3.
Mietinnön käsittely säädyissä . . . . . 5.
Alamainen anomus . . . . . 6.
Anomusehdotus Ritaristossa ja Aatelissa 1900 vuoden valtiopäivillä . . . . . 6.
Anomusehdotuksen lähete . . . . . 6.
Anomusehdotus Porvarissäädyssä 1900 vuoden valtiopäivillä . . . . . 7.
Anomusehdotuksen lähete . . . . . 8.
Talousvaliokunnan mietintö . . . . . 8.
Vastalause . . . . . 9.
Mietinnön käsittely säädyissä . . . . . 9.
Alamainen anomus . . . . . 10.
Teollisuushallituksen ja Tilastollisen Päätoimiston ehdotus . . . . . 10.
Belgian, Itävallan, Italian, Norjan ja Tanskan työtilasto . . . . . 27.
Saksan tupakkatiedustus vuodelta 1878 . . . . . 28.
Muutoksia Saksan työtilastossa . . . . . 30.
Muutoksia Ruotsin työtilastossa . . . . . 31.
Keisarillisen Senaatin päätös . . . . . 34.
Komissioonin kokoonpano . . . . . 35.
Komissioonin sihteeri . . . . . 35.

II Luku. Kyselykaavat. Ensitietojen kokoominen.

Kyselykaavat . . . . . 36.
Ensitietojen kokoominen . . . . . 48.

III Luku. Tupakanviljelys ja tupakanvalmistus.

Tupakan varhaisin esiintyminen . . . . . 50.
Tupakantaimi ja sen viljeleminen . . . . . 50.
Sato hehtaarilta . . . . . 53.
Tupakanviljelyksen kannattavaisuus . . . . . 53.
Tapakantuotannon määrä . . . . . 53.

Siv.

Tupakankulutus asukasta kohti . . . . . 54.
Tupakan kuivattaminen . . . . . 54.
Tupakan hiostuttaminen . . . . . 54.
Eri tupakkalajit . . . . . 54.
Tupakan kemiallinen kokoonpano . . . . . 56.
Tupakansavun kokoonpano . . . . . 57.
Tupakan valmisteleva käyttely tehtaissa . . . . . 57.
Paperossien valmistaminen . . . . . 59.
Piipputupakan valmistaminen . . . . . 60.
Sikarien valmistaminen . . . . . 61.
Suutupakan valmistaminen . . . . . 63.
Nuuskan valmistaminen . . . . . 64.

IV Luku. Tupakkaa koskeva ruotsalais-suomalainen lainsäädäntö. Tupakan tulli Suomessa. Tupakan tuonti Suomeen.

Tupakanviljelys ja tupakkateollisuus Ruotsissa ja Suomessa 1600- ja 1700-luvuilla . . . . . 65.
Tupakan tulli Suomessa jälkeen v. 1809 . . . . . 67.
Tuontitullit . . . . . 67.
Vientitullit . . . . . 74.
Taaran laskeminen . . . . . 74.
Yksikköarvot . . . . . 75.
Tullimaksujen ja yksikköarvojen vertailu toisiinsa . . . . . 75.
Tupakkaveron eri lajit . . . . . 75.
Tupakantuonti Suomeen . . . . . 77.
Tupakanvienti Suomesta . . . . . 88.
Tullitulot tupakasta . . . . . 89.
Tupakanviljelys Suomessa . . . . . 90.

V Luku. Suomen tupakkateollisuus.

Työpaikat, työntekijät ja tuotantoarvo . . . . . 91.
Tuotanto 1901 . . . . . 94.
Ph. U. Strengberg & C:o A. B:n tupakkatehdas . . . . . 94.
H. Borgström Jr:n tupakkatehdas . . . . . 100.
Aktiebolaget Tollander & Klärichin tupakkatehdas . . . . . 100.
P. C. Rettig & C:on tupakkatehdas . . . . . 102.

Työtilasto.

VI Luku. Työpaikat.

Työpaikkojen jakauminen paikkakunnittain . . . . . 107.
Osakeyhtiöt . . . . . 108.
Valmistelajit . . . . . 108.
Jakauminen työntekijäin luvun mukaan . . . . . 109.
Työkoneet . . . . . 110.

VII Luku. Työntekijäin ammatinhaarat ja ammatin erikoisalat.

Jakauminen ammatinhaarojen mukaan . . . . . 112.
Paperossinvalmistus . . . . . 114.
Sikarinvalmistus . . . . . 115.

Siv.

Piipputupakanvalmistus . . . . . 116.
Suutupakanvalmistus . . . . . 116.
Nuuskanvalmistus . . . . . 116.

VIII Luku. Työntekijäin sukupuoli, ikä ja siviilisääty.

Jakauminen sukupuolen mukaan . . . . . 117.
Ijänmukainen jakauminen . . . . . 118.
Jako siviilisäädyn mukaan . . . . . 123.

IX Luku. Työntekijäin syntymäpaikka . . . . . 126.

X Luku. Työntekijäin perheet.

Isän ammatti . . . . . 128.
Aviomiehen ammatti . . . . . 130.
Äidin ammatti . . . . . 130.
Aviovaimon ammatti . . . . . 131.
Työntekijäin aikaisemmat ammatit . . . . . 131.
Työntekijäin lapset . . . . . 131.
Tupakkateollisuudesta elatuksensa saavain henkilöjen luku . . . . . 133.

XI Luku. Työaika.

Ikä ammattiin tullessa . . . . . 135.
Palvelusaika viimeisen työnantajan luona . . . . . 138.
Varsinainen työaika . . . . . 140.
Ylityö . . . . . 142.
Työajan alkaminen ja päättyminen, lepoajat . . . . . 144.
Ohjesäännöt ja välikirjat . . . . . 145.
Kotityö . . . . . 147.

XII Luku. Työntekijäin kieli- ja sivistysolot . . . . . 148.

XIII Luku. Apukassat ja yhdistykset. Työlakko.

Tupakkatyöntekijäin apukassat . . . . . 151.
Vakuutus työssä sattuvan tapaturman varalta . . . . . 159.
Raittiusseurat . . . . . 160.
Ammattiyhdistykset . . . . . 160.
Muut yhdistykset . . . . . 160.
Työlakko . . . . . 160.

XIV Luku. Työntekijäin vuokramaksut . . . . . 163.

XV Luku. Työntekijäin terveys.

Nikotiinimyrkytys . . . . . 165.
Tupakantomun vaikutus . . . . . 170.
Työntekijäin terveydentila . . . . . 172.
Tupakkatyöntekijäin keskuudessa sattuneet kuolemantapaukset . . . . . 178.
Työntekijäin tutkituttaminen lääkärillä . . . . . 180.

XVI Luku. Työntekijäin palkkasuhteet.

Aineiston laatu . . . . . 181.
Viikkotulot . . . . . 185.
Vuositulot . . . . . 197.

Siv.

Palkkausmuoto . . . . . 207.
Palkanmaksupäivä . . . . . 208.
Muita etuisuuksia . . . . . 209.

XVII Luku. Työhuoneistojen laatu.

Työhuoneistot . . . . . 210.
Ruokasalit, keittiöt y. m. . . . . 214.

Tauluja.

Taulu 1. Työpaikkojen asemat, toiminimet, selviteltyjen työntekijäin luku ja valmistelajit . . . . . 3.
» 2. Työntekijäin jakauminen eri ammatinhaarojen mukaan . . . . . 4.
» 3. Työntekijäin jakauminen ammatinhaarojen ja ammatin erikoisalojen mukaan 6.
» 4. Yhteenveto työntekijäin jakaumisesta sukupuolen, ijän ja siviilisäädyn mukaan . . . . . 9.
» 5. Työntekijät läänittäin, sukupuolen, siviilisäädyn ja yksivuotis-ikäluokkain mukaan jaettuina . . . . . 10.
» 6. Työntekijät läänittäin, sukupuolen, siviilisäädyn ja 5 vuotis-ikäluokkain mukaan jaettuina . . . . . 14.
» 7. Työntekijäin keski-ikä . . . . . 16.
» 8. Työntekijäin syntymäpaikka . . . . . 17.
» 9. Työntekijäin syntymäpaikka työpaikkaan verrattuna . . . . . 18.
» 10. Äidin ammatti . . . . . 19.
» 11. Aviovaimon ammatti . . . . . 19.
» 12. Isän ammatti . . . . . 20.
» 13. Aviomiehen ammatti . . . . . 20.
» 14. Miespuolisten työntekijäin ammatit ennen tupakka-ammattiin tuloa . . . . 22.
» 15. Naispuolisten työntekijäin ammatit ennen tupakka-ammattiin tuloa . . . . 22.
» 16. Tupakkateollisuudessa työskentelevät työntekijäin lapset . . . . . 23.
» 17. Työntekijäin elossa olevat lapset . . . . . 24.
» 18. Työntekijäin kotona olevat lapset . . . . . 26.
» 19. Miespuoliset työntekijät jaettuina ikänsä mukaan ammattiin tullessaan . . 28.
» 20. Naispuoliset työntekijät jaettuina ikänsä mukaan ammattiin tullessaan . . . 30.
» 21. Milloin ja minkä ikäisinä miespuoliset työntekijät ovat ammattiin tulleet . 32.
» 22. Milloin ja minkä ikäisinä naispuoliset työntekijät ovat ammattiin tulleet . . 34.
» 23. Miespuolisten työntekijäin palvelusaika viimeisen työnantajan luona . . . . 36.
» 24. Naispuolisten työntekijäin palvelusaika viimeisen työnantajan luona . . . . 38.
» 25. Viikottainen työaika . . . . . 40.
» 26. Ylityö . . . . . 42.
» 27. Työajan alkaminen ja päättyminen sekä lepoajat . . . . . 43.
» 28. Työntekijäin kieli- ja sivistysolot . . . . . 44.
» 29. Tupakkatyöntekijäin sairas- ja hautausapukassat . . . . . 46.
» 30. Apukassojen osakkaita olevat työntekijät . . . . . 47.
» 31. Raittiusseuran jäseniä olevat työntekijät . . . . . 48.
» 32. Ammattiyhdistyksen jäseniä olevat työntekijät . . . . . 48.
» 33. Työntekijäin vuokramaksut . . . . . 49.

		Siv.
Taulu 34.	Miespuolisten työntekijäin terveydentila eri ikäkausina	50.
» 35.	Naispuolisten työntekijäin terveydentila eri ikäkausina	52.
» 36.	Työntekijöissä ilmenevät taudit	54.
» 37.	Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen ja viikkotulojen mukaan	56.
» 38.	Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, työseutujen ja viikkotulojen mukaan	58.
» 39.	Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, ikäluokkien ja viikkotulojen mukaan	68.
» 40.	Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, työajan ja viikkotulojen mukaan	78.
» 41.	Työntekijäin keskimääräiset viikkotulot eri ammatin erikoisaloilla, sukupuolissa ja ikäluokissa	86.
» 42.	Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen ja vuositulojen mukaan	88.
» 43.	Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, työseutujen ja vuositulojen mukaan	90.
» 44.	Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, ikäluokkien ja vuositulojen mukaan	95.
» 45.	Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, työajan ja vuositulojen mukaan	100.
» 46.	Työntekijäin keskimääräiset vuositulot eri ammatin erikoisaloilla, sukupuolissa ja ikäluokissa	104.
» 47.	Apulaisia palkkaavat työntekijät	106.
» 48.	Välittäjäin palkkaamat työntekijät	106.
» 49.	Palkkausmuoto ammatin erikoisaloilla	107.
» 50.	Palkkausmuoto työseuduilla	108.
» 51.	Työhuoneistojen laatu	109.

Liite.

Palkkatilaston raaka-aineisto . . . . . 1*.

Oikaisuja ja lisäyksiä.

Siv. 15 riv. 8 alhaalta on työväensihteeristö lue työsihteeristö.

» 27 Teollisuushallituksen ja Tilastollisen Päätoimiston ehdotuksen viimeisen kappaleen pitää kuulua: Edellä olevan asian valmistelevaan käsittelyyn on ottanut osaa yli-intendentti C. G. Sanmark sekä asian käsittelyyn kokonaisuudessaan allekirjoittaneitten lisäksi myös Tilastollisen Päätoimiston ensimäinen aktuaari A. G. Fontell ja Tilastollisen Päätoimiston toinen aktuaari O. Groundstroem.

Siv. 73 riv. 4 ylhäältä on suoritettavaksi lue suoritettava.

» 78 Lisätään muistutus: Kuten tunnettu, vuosi 1900 oli tuontimääriin nähden tavaton, sillä varotut tullinkorotukset lokakuussa 1900 saattoivat liikemiehet lunastamaan suunnattomat määrät varastotavaroita, erittäinkin myös tupakkaa. Vuonna 1901 oli tupakan kokonaistuonti ainoastaan 2,510,217 kiloa, arvoltaan 2,403,681 mk.

Siv. 88 riv. 12 ylhäältä on polttotupakan lue piipputupakan.

» 91 » 7 ja seur. alhaalta on: Huomattava kuitenkin on, että ne tehtaat, joissa etupäässä valmistetaan n. k. pohjapaperosseja, eivät voi siihen tarkoitukseen käyttää koneita.

— Myöhemmin saadun tiedon mukaan on pohjapaperossejakin varten koneita, jotka valmistavat hyvää tavaraa.

Siv. 158 riv. 13 alhaalta on	2 % viikkopalkasta	lue 2 % palkasta palkanmaksussa.
Taul. 1 ja muissakin on	Matti Roiha ja Kump. O. Y.	» Matti Roiha & C:o O. Y.
» 16 sar. 5 ja 6 on	miehiä, naisia	» miesten, naisten.

Käytettyjä lähteitä.

Suomenmaan virallinen tilasto: I. Kauppa ja merenkulku vuosina 1856—1900.
» » » XVIII. Teollisuustilastoa vuosilta 1884—1900.

Teollisuusjohtokunnan vuosikertomukset vuosilta 1842—1876.

Asiakirjoja ja keskustelupöytäkirjoja 1897 ja 1900 vuosien valtiopäiviltä.

Mietintö, jonka on antanut komitea ehdotuksen tekemistä varten toimenpiteiksi tuberkuloosin leviämisen ehkäisemiseksi maassa. Helsingissä 1900.

Elmquist, Henning: Undersökning af tobaksindustrin i Sverige, Arbetsstatistik II. Tukh. 1899.

Wagner, L. von: Tabakkultur, Tabak- und Zigarrenfabrikation, sowie Statistik des Tabakbaues, Tabakhandels und der Tabakindustrie. Weimarissa 1888.

Tabakbau, Tabakfabrikation und Tabakhandel im Deutschen Reich und in Luxemburg nach den statistischen Ergebnissen der Arbeiten der Tabak-Enquête-Kommission, Band XLII sarjaa Statistik des Deutschen Reichs. Berlinissä 1880.

Sillén, A. W. af: Svenska handelns och näringarnas historia till år 1809. Tukh. 1886.

Åbo Universitets lärdomshistoria: 6. Naturalhistorien, kirj. *Otto E. A. Hjelt* sarjassa Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. Helsingissä 1896.

Hirn, Julius: Suomen Liiketoiminimet. Helsingissä 1901.

Pietarsaaren kaupunginarkistossa olevia asiakirjoja.

Elfving, Fredr.: Tärkeimmät viljelyskasvit. Helsingissä 1896.

Key-Åberg, Karl: Den tyska riksarbetsstatistikens förvaltningsorganisation, aikakauslehdessä Ekonomisk Tidskrift utgifven af David Davidson, 8:s vihko v. 1902.

Statsverkspropositionen till Sveriges Riksdag år 1902.

Bulletin de l'Institut international de Statistique, Tome VI. Roomassa 1892.

Kjellberg, N. G.: Om nikotinförgiftning, föredrag vid femte allmänna svenska läkaremötet i Stockholm 1891.

Dornblüth, Fr.: Die chronische Tabakvergiftung. Sarja I n:o 122 kokoelmaa Sammlung klinischer Vorträge, herausgegeben von Richard Volkmann. Leipzigissä 1877.

Michaelis, Ad. Alf.: Hygiene des Rauchens und der Tabak (Nicotiana Tabacum) nach seinen botanischen, chemischen und medicinischen Eigenschaften und Wirkungen. Leipzigissä 1894.

Hirt, Ludvig: Die Krankheiten der Arbeiter. Breslaussa ja Leipzigissä 1871—1878.

Office du Travail: Poisons industriels. Parisissa 1901.

Holsti, Hugo: Om dödlighetsförhållandena inom olika yrken med särskild hänsyn till lungsoten, sarjassa Hygieniska spörsmål upptagna af Hälsovårdsföreningen i Finland. III. Helsingissä 1890.

Almqvist, Ernst: Allmän hälsovårdslära, Tukholmassa 1897.

Keisarilliselle Majesteetille,

Teollisuushallitukselta,

alamaisimmasti.

Sittekun Suomenmaan Valtiosäädyt 1897 vuoden valtiopäivillä alamaisuudessa olivat anoneet, että Teidän Keisarillinen Majesteettinne suvaitsisi toimituttaa tarkan tilastollisen tutkimuksen teollisuusammattien työväenoloista, on Keisarillinen Senaatti

kirjelmässä joulukuun 1 päivältä 1898 käskenyt Teollisuushallituksen yksissä neuvoin Tilastollisen Päätoimiston kanssa laatia ja Keisarillisen Senaatin tutkittavaksi lähettää ehdotuksen puheena olevan tutkimuksen suunnitelmaksi sekä arvion sen kustannuksista. Hyväksyen Teollisuushallituksen ja Tilastollisen Päätoimiston toukokuun 9 päivänä 1900 antaman ehdotuksen on Keisarillinen Senaatti marraskuun 14 päivänä 1901 käskenyt Teollisuushallituksen yksissä neuvoin asiantuntevista henkilöistä kokoonpannun komissioonin kanssa laatia suunnitelman ja kaavat työväenoloja koskevien tilastollisten ensitietojen kokoomista varten, ollen suunnitelma ja kaavat jätettävä Keisarillisen Senaatin vahvistettavaksi, jonka ohessa Teollisuushallituksen käskettiin ensiksi ottaa maan tupakkateollisuuden työväenolot puheena olevan tutkimuksen esineiksi; työn päätyttyä, yksissä neuvoin sanotun komissioonin kanssa, Keisarilliseen Senaattiin antaa kertomus tutkimuksesta ynnä ne esitykset ja ehdotukset, joita tutkimus mahdollisesti aiheuttaa; hyvissä ajoin ensintulevana vuonna antaa ehdotus samanlaisen, jotakin toista teollisuudenhaaraa koskevan tutkimuksen toimittamisesta ynnä arvio siitä koituvista kustannuksista; sekä yksissä neuvoin Tilastollisen Päätoimiston ja edellä mainitun komissioonin kanssa ottaa harkittavaksi ja antaa lausunto, olisiko tutkimustyön johto vastedes sopivampi antaa asiantuntevista henkilöistä vartavasten kokoonpannulle itsenäiselle komitealle. Komissioonin jäseniksi määräsi Keisarillinen Senaatti helmikuun 13 päivänä 1902 Ph. U. Strengberg & C:o Aktiebolag osakeyhtiön Pietarsaaressa olevan tupakkatehtaan isännöitsijän ***Johan Alfred Holmin,*** *Aktiebolaget Tollander & Klärichin Helsingissä olevan tupakkatehtaan isännöitsijän, arkkitehti* ***Hugo E. Saurénin,*** *P. C. Rettig & C:on Turussa olevan tupakkatehtaan työntekijän* ***Johan Hultinin*** *sekä F. Sergejeffin Viipurissa olevan tupakkatehtaan työntekijän* ***Alfred Rokkasen.***

Saamaansa tehtävää täyttääkseen on Teollisuushallitus vuoden kuluessa kahdesti pitänyt kokousta Keisarillisen Senaatin valitsemain asiantuntijain kanssa ja toimitetun tutkimuksen tulos on nähtävänä siinä kertomuksessa, jonka Teollisuushallitus täten alamaisimmin esittää.

Sittekun ensin on tehty selkoa siitä, mitä maan 1897 ja 1900 vuosien valtiopäiville kokoontuneet Valtiosäädyt nyt käsiteltävässä asiassa silloin tehtyjen anomusehdotusten johdosta ovat keskustelleet ja päättäneet, sekä Teollisuushallituksen ja Tilastollisen Päätoimiston Keisarillisen Senaatin käskyn johdosta antamasta ehdotuksesta ja Keisarillisen Senaatin siitä tekemästä päätöksestä, on pidetty sopivana ottaa kertomukseen selonteko Suomen tupakkateollisuuden kehityksestä ja sen yhteydessä tupakkaa koskevan tullilainsäädännön muutoksista, tämän tavaran maahantuonnista, tupakanviljelyksestä sekä tupakanvalmistuksesta erittäinkin silmällä pitäen Suomessa tässä valmistuksessa käytettyjä työtapoja. Erityisessä kertomuksen osastossa tehdään selkoa niistä johtopäätöksistä, joihin koottu tilastollinen aineisto on antanut aihetta; jonka lisäksi tämän aineiston oheen liitetään erinäisiä tauluja.

Esillä olevassa kertomuksessa olevan, tupakkateollisuuden työväenoloja koskevan selvityksen johdosta Teollisuushallitus ei ole katsonut olevan tekeminen erityisiä esityksiä eikä ehdotuksia. Osaksi ei semmoisia epäkohtia, jotka eivät olisi ammatintarkastuksen kautta korjattavissa, ole selvästi esiintynyt, ja osaksi lienee liian aikaista yhden ainoan työtilastollisen tutkimuksen perusteella ryhtyä minkäänlaisiin toimenpiteisiin, vaan on seuraavien tutkimusten tuloksia ensin odotettava.

Kirjelmässä lokakuun 1 päivältä 1902 on Teollisuushallitus jo tehnyt ehdotuksen siihen työtilastolliseen tutkimukseen nähden, johon kuluvana vuonna olisi ryhdyttävä, nimittäin tehdasmaisesti harjoitetun kutomateollisuuden tutkimiseen, jonka ehdotuksen Keisarillinen Senaatti onkin hyväksynyt.

Helsingissä maaliskuun 31 päivänä 1903.

A. F. TIGERSTEDT.

C. P. Solitander. ***Karl Appelberg.***

Edv. Öhrnberg.

JOHDATUS.

I Luku.

Työtilastollisten tutkimusten synty.

Ensimäinen alote komitean asettamiseksi teollisten ammattien työväen olojen tutkimista varten lienee Helsingin Työväenyhdistyksestä lähtenyt. Siinä huhtikuun 27 päivänä 1886 päivätyssä kirjelmässä, jossa Työväenyhdistys vastasi erinäisiin Teollisuushallituksen kiertokirjeessä tehtyihin, 1879 vuoden elinkeinolakia ja sen vaikutuksia koskeviin kysymyksiin, ehdotti yhdistys muun muassa

Ensimäinen alote Helsingin Työväenyhdistyksessä.

että Teollisuushallitus Keisarilliselta Majesteetilta anoisi asetettavaksi tiedemiehistä, työnantajista ja työntekijöistä kokoonpantua komiteaa tutkimaan niiden epäedullisten olojen syitä ja mahdollisia parannuskeinoja, jotka näyttävät uhkaavan meidänkin maan työntekijöitä.

Tämä ehdotus ei kuitenkaan aiheuttanut mitään erityistä toimenpidettä.

1897 vuoden valtiopäivillä teki insinööri *C. E. Holmberg* Porvarissäädyssä anomusehdotuksen, jossa hän huomautti, että työväenkysymyksiä selvitellessä kohtaa suuri vaikeus siinä, että koottuja luotettavia tietoja työväen oloista melkein tykkönään puuttuu. Tällä perusteella anomuksentekijä ehdotti

Anomusehdotus Porvarissäädyssä 1897 vuoden valtiopäivillä.

että maamme hyvinarvoisat Valtiosäädyt Keisarilliselta Majesteetilta alamaisimmasti anoisivat komitean asettamista, johon kutsuttaisiin asian ymmärtäviä ja jonka tulisi laatia suunnitelma ja toimituttaa tilastollinen selvitys työpäivän pituudesta, kuolevaisuudesta eri ammateissa y. m. maamme työväkeä koskevista kysymyksistä.

Anomusehdotus lähetettiin Yleiseen anomusvaliokuntaan, joka mietinnössään lausuu, että valiokunta oli ilman sanottavaa erimielisyyttä kannattanut anomusehdotuksen päätarkoitusta, s. o. luotettavan tilastollisen selvityksen aikaansaamista työväenoloista. Tosin ei, valiokunnan mielestä, n. k. työväenkysymyksellä meillä ole samaa välitöntä merkitystä kuin suurissa sivistysmaissa, joissa taistelu pääoman ja työn välillä kuuluu päivän polttavi-

Yleisen anomusvaliokunnan mietintö.

vimpiin kysymyksiin, mutta meidänkin maassa oli viime aikoina, luonnollisten ja oikeutettujen ponnistusten ohessa työväenluokan taloudellisen ja yhteiskunnallisen aseman parantamiseksi, ollut huomattavissa pyrintöjä, jotka, ulkomaiden teollisuuskeskuksista tuotuina, eivät meillä olleet vastaavien epäkohtien herättämiä, ja jotka uhkasivat vaikuttaa epäedullisesti työväenliikkeemme kehitykseen. Kuitenkin on, sanoo valiokunta, yhteiskunnan levollisuudelle ja työväen omalle vaurastumiselle erittäin tärkeää, että nämä pyrinnöt johdetaan oikeaan suuntaan. Sentähden on varsin tähdellistä, että ne kysymykset, joiden ratkaisua työväestömme nykyään hartaimmin toivoo, tulevat mitä huolellisimmin selvitetyiksi, jotta toiselta puolen oikeutetut toivomukset olevien olojen perustuksella tulisivat parhaiten tyydytetyiksi ja toiselta puolen kävisi mahdolliseksi tarkoilla tiedoilla osottaa, missä määrin niillä oloilla, joissa työväkemme elää, on vastaavaisuutta ulkomaalla ja tuleeko siis uudistuspyrintöjen tällä alalla meillä esikuvakseen ottaa työväenliike suurissa teollisuusvaltioissa. Sellaisten tärkeitten kysymysten tyydyttävä käsitteleminen kuin normaalityöpäivä, päiväpalkan suuruus, työväenasunnot, ravintoyhdistykset y. m. ovat, on tietysti mahdoton niin kauan kuin tarpeellista tilastoa puuttuu.

Kuten anomusehdotuksessa huomautetaan, lausuu valiokunta edelleen, on meidän maassamme vielä melkein täydellinen puute kootuista tiedoista, jotka olisivat omansa valaisemaan sellaisia työväenoloja koskevia kysymyksiä. Tosin on yksityistä tietä silloin tällöin koetettu hankkia tarpeellisia tietoja näistä oloista. Niinpä on Helsingin Työväenyhdistys vuosien kuluessa koonnut tietoja työpalkan suuruudesta ja työajan pituudesta pääkaupungissa. Mutta selvää on, että yksityinen yhdistys tuskin voi koota sellaisia tilastollisia aineksia siinä laajuudessa kuin suotava olisi. Valiokunta on sen vuoksi samoin kuin anomuksentekijä ollut sitä mieltä, että tänkaltainen selvitys, joka sekä täydellisyyteen että suunnitteluun ja luotettavaisuuteen katsoen kaikin puolin vastaa tarkoitustaan, on aikaansaatavissa ainoastaan jos valtio ottaa asian huostaansa.

Mitä tulee sopivimpaan keinoon tarkan työväentilaston aikaansaamiseksi, oli valiokunnassa ollut eri mieliä. Toiselta puolen oli huomautettu, että eri komitean asettaminen tätä tarkoitusta varten, kuten Saksassa on tehty, meillä on tarpeeton, koska maassamme kerran on Tilastollinen Päätoimisto, jonka tehtävänä juuri on tilastollisten ainesten hankkiminen ja yhteensovittaminen. Mutta toiselta puolen esiintuotiin, että tuskin käy velvoittaminen virastoa, jolla on suuri määrä juoksevia tehtäviä, ryhtymään niin erittäin työlääseen ja vaikeasti ratkaistavaan selvitykseen kuin se, mitä anomuksentekijä tarkoittaa. Ainakin olisi komitea tarpeen tietojen kokoamista ja sen yleisen suunnitelman laatimista varten, jonka mukaan niitä on

käytettävä. Koottujen ainesten lopullinen järjestäminen voitaisiin ehkä sitte jättää Tilastolliselle Päätoimistolle. Valiokunta ei kuitenkaan katsonut sopivaksi tästä tehdä ehdotusta suuntaan taikka toiseen, vaan tahtoi jättää hallitukselle vallan sellaisen tutkimuksen aikaansaamista varten käyttää soveliaimmaksi nähtyä keinoa.

Anomuksentekijä oli tarkoittanut vain teollisuustyöntekijäin olojen tutkimista. Valiokunnassa oli kuitenkin myös huomautettu, että ehdotetun tilastollisen selvityksen tulisi käsittää maanviljelystyöntekijätkin. Mutta siihen katsoen, että kysymys toimenpiteistä irtonaisen maalaisväestön aseman järjestämiseksi oli käsittelyn alaisena toisessa valiokunnassa ja tämän väestön tilastollisen aseman tutkimisen siinä tietysti ensikädessä täytyi tulla kysymykseen, oli tämä anomus valiokunnan mielestä rajoitettava koskemaan ainoastaan työväen oloja teollisuuden alalle kuuluvissa ammateissa.

Valiokunta ehdotti alamaisesti anottavaksi

että Keisarillinen Majesteetti suvaitsisi toimituttaa tarkan tilastollisen tutkimuksen teollisuusammattien työväen oloista.

Mietinnön käsittely säädyissä.

Tätä anomusmietintöä Ritaristossa ja Aatelissa käsiteltäessä huomautti tehtailija *V. von Wright,* että hän mielellään olisi suonut, että tutkimus olisi ulotettu laajemmalle kuin mitä mietinnössä ehdotettiin, koska olisi ollut toivottavaa, että olisi hankittu täydellinen selvitys, joka ei ainoastaan sisältäisi tietoja olojen todellisesta laidasta, vaan myös, siinä tapauksessa että epäkohtia huomattaisiin ja parannuksia olisi tarpeen, ehdotuksen millä tavalla parannukset olisivat aikaansaatavissa. Sellaista tutkimusta oli jo kauan pidetty, tarpeenvaatimana. Kun ei laajemmalle ulottuvalla tutkimuksella kuitenkaan ollut menestymisen toiveita, yhtyi hra von Wright valiokunnan ehdotukseen.

Ritaristo ja Aateli hyväksyi mietinnön semmoisenaan.

Pappissääty hyväksyi mietinnön muistutuksetta.

Porvarissäädyssä mietintöä käsiteltäessä huomautti toimittaja *E. Erkko,* että, hänen mielestään, oli mitä tärkeintä että ajoissa myös ryhdytään keräämään maaseudun työväkeä koskevia tilastollisia tietoja, erittäinkin jos, niinkuin oli toivottava, kysymys tilattoman väestön oloista pikimmiten otetaan käsiteltäväksi. Hra Erkko vaati valiokunnan ehdotusta muutettavaksi siihen suuntaan, että Valtiosäädyt anoisivat toimitettavaksi tarkkaa tilastollista selvitystä maan työväen oloista. Tätä lausuntoa kannattivat tohtori *Aug. Hjelt,* pankinjohtaja *Otto Stenroth* ja tohtori *G. R. Idman,* jota vastoin maisteri *A. R. Frenckell* puolusti valiokunnan ehdotusta.

Porvarissääty hyväksyi valiokunnannan ponnen 37 äänellä 24 vastaan.

Talonpoikaissääty hyväksyi mietinnön keskustelutta.

Alamainen anomus.

Kun siis neljän säädyn yhtäpitävä päätös oli olemassa, syntyi alamainen anomus siitä

että Keisarillinen Majesteetti suvaitsisi toimituttaa tarkan tilastollisen tutkimuksen teollisuusammattien työväen oloista.

Anomusehdotus Ritaristossa ja Aatelissa 1900 vuoden valtiopäivillä.

1900 vuoden valtiopäivillä tehtiin taaskin kaksi anomusehdotusta pääasiallisesti samallaisessa tarkoituksessa.

Ritaristolle ja Aatelille jättämässään anomusehdotuksessa huomautti tehtailija *V. von Wright*, että välttämätön edellytys jotta työväen eri edut voitaisiin ottaa asianmukaiseen huomioon on kuitenkin se, että kaikki teollisuustyön sosiaalipoliitillista puolta koskettelevat kysymykset, jotka tulevat maan hallituksen ja kansan eduskunnan käsiteltäviksi, huolellisesti valmistellaan tähän tarkoitukseen sopivassa laitoksessa. Tällainen laitos olisi saatavissa perustamalla komissiooni työväenasiain käsittelyä varten. Komissiooniin pitäisi kuulua pari tiedemiestä ja teollisuudenharjoittajain ja työntekijäin edustajia. Komissioonin toiminnan yhtäjaksoisuuden turvaamiseksi olisi tarpeellista että puheenjohtaja, johon toimeen olisi kutsuttava etevä tiedemies, valittaisiin pitemmäksi ajaksi. Jos näyttäytyisi siksi, ettei puheenjohtaja omien tehtäviensä ohessa, joihin kuuluu komissioonin töiden johtaminen ja työväenasian kehityksen seuraaminen koti- ja ulkomaalla sekä selontekojen julkaiseminen siitä, voisi käytellä sitä tilastollista aineistoa, jonka käyttely pitäisi olla komissioonin tehtävä, niin saattaisi komissioonin palvelukseen myös asettaa tilastotieteilijän. Lakiehdotuksia käsiteltäessä ja lausuntoja annettaessa pitäisi komissioonin keskusteluihin aina ottaa osaa äänioikeutettuja työnantajain ja työntekijäin edustajia yhtä suuri luku kumpaisiakin. Anomusehdotus päättyi pyyntöön

että hallitus työtilaston suunnittelua ja johtoa sekä muun työoloja koskevan selvityksen hankkimista kuin myös mahdollisesti tarpeellisten uudistusehdotusten ensimäistä valmistelua varten, jotka saadun selvityksen perustuksella saatetaan havaita tarpeellisiksi, tahtoisi mitä pikemmin asettaa pätevistä henkilöistä kokoonpannun itsenäisen komissioonin, johon tulisi kuulua sekä työnantajain että työntekijäin edustajia; kuin myös

että Säädyt mikäli mahdollista jo ensintuleville valtiopäiville saisivat niitä välttämättömimpiä uudistusehdotuksia, joiden tarpeellisuudesta sitä ennen on voitu riittävää selvyyttä saada.

Anomusehdotuksen lähete.

Edellä kerrottua anomusehdotusta valiokuntaan lähetettäessä muistutti valtioneuvos *Th. Rein* siitä alamaisesta anomuksesta, mikä tässä asiassa oli päätetty 1897 vuoden valtiopäivillä, sekä hallituksen päätöksestä antaa Teollisuushallituksen ja Tilastollisen Päätoimiston tehtäväksi laatia suunnitelman sellaisten tutkimusten toimittamista varten. Nämä toimenpiteet kuitenkin olivat alustavia ja olisi sen vuoksi tarpeen vaatimaa, että Valtiosäädyt nyt,

EXPLICATIONS.

Avant 1869 il existait en Finlande trois espèces d'écoles publiques pour les différents degrés de l'enseignement élémentaire qui doit précéder l'admission à l'université, à savoir: *écoles élémentaires inférieures* (lägre elementarskolor), *écoles élémentaires supérieures* (högre elementarskolor) et *gymnases* (gymnasier). Le décret impérial du 28 Avril 1870, supprimant les gymnases, en ordonna la fusion avec les écoles élém. supérieures existant dans les mêmes villes. Cette fusion s'est opérée graduellement pendant les trois années scolaires 1869—1872, de manière qu'à la fin de chacune d'elles une classe a été retranchée au gymnase et ajoutée à l'école supérieure. Les écoles supérieures ainsi transformées reçurent le nom d'*institutions élémentaires* (elementarläroverk). D'un autre côté, le nouveau réglement des écoles du 8 Août 1872, en établissant le principe de fonder toute instruction publique sur la base de l'enseignement primaire donné dans les écoles communales, amena la suppression des écoles élémentaires inférieures, lesquelles, à partir de 1873, ont été remplacées dans certaines villes par des écoles nommées *professionnelles* (realskolor), ayant pour but de préparer les élèves pour les métiers de la vie pratique. En même temps les institutions élémentaires et celles des écoles supérieures qui existaient encore, furent réorganisées et comprises sous la dénomition commune de *lycées*. Il y en a de deux ordres: lycées complets de sept classes, dont la dernière, la plus élevée, comprend un cours de deux ans, et lycées incomplets de quatre classes. Les premiers ont seuls le droit d'envoyer des élèves à l'université.

Ce qui précède, explique en partie du moins la variété des noms sous lesquels les écoles publiques sont désignées dans ce livre. Voici d'ailleurs une liste de ces noms traduits en francais:
Lägre elementarskola = École élémentaire inférieure;
Realskola = École professionnelle;
Högre elementarskola (H. E.) = École élémentaire supérieure;

Elementarläroverk (E. L.) = Institution élémentaire;
Lyceum (L.) = Lycée;
Reallyceum = Lycée de langues modernes (à Helsingfors);
Normallyceum (N. L.) = Lycée normal (suédois à Helsingfors et finnois à Tavastehus);
Fruntimmersskola = École de demoiselles.

Les tableaux statistiques contenus dans cette brochure donnent un aperçu de l'état des écoles publiques en Finlande pendant les cinq années scolaires 1870—1875 dans l'ordre suivant:

Année 1870—1871 pag. 2—25.
„ 1871—1872 „ 26—49.
„ 1872—1873 „ 50—73.
„ 1873—1874 „ 74—97.
„ 1874—1875 „ 98—132.

Pour chaque année il y a sept tableaux marqués par les chiffres I—VII, renfermant pour chacune des écoles en particuler des données statistiques sur différents ordres de faits. Ces données se trouvent résumées pour l'ensemble des écoles du même ordre dans les tableaux A—E à la fin du volume (pag. 133—140). Pour mieux faire comprendre la disposition et le contenu de ces tableaux, nous transcrivons ici, en traduction française, le texte qui se trouve en tête de chacun d'eux, en suivant l'ordre des colonnes.

I. Nombre des maîtres et des élèves.

Nom du lieu.
Désignation de l'école.
Nombre des maîtres et des maîtresses:
titulaires;
extraordinaires;
adjoints (payés par leçon).
Total.
Nombre des élèves dans chaque classe au commencement du premier sémestre.
Classe I, II, III, IV, V, VI, VII.
Nombre total des élèves.

II. Langue maternelle des élèves, leur domicile et position sociale de leurs parents.

Nom du lieu.
Désignation de l'école.
Nombre des élèves ayant pour langue maternelle
le suédois,
le finnois,
quelque autre langue.
Nombre des élèves ayant leur domicile
dans la ville même où se trouve l'école;
dans un rayon de 10 milles autour de cette ville;
à une distance supérieure à 10 milles.
Nombre des élèves dont les pères sont:
fonctionnaires publics en ville ou à la campagne;
commerçants ou fabricants dans les villes;
ouvriers ou petits bourgeois dans les villes;
autres habitants des villes;
hommes de qualité à la campagne;
paysans propriétaires;
fermiers corvéables et autres ouvriers de la campagne.
Nombre total des élèves.

III. Âge moyen, et âges extrêmes des élèves de chaque classe.

Nom du lieu.
Désignation de l'école.
Classe I, II, III, IV, V, VI, VII:
- âge moyen;
- âge du plus jeune;
- âge du plus âgé.

Pour l'école entière:
- âge moyen;
- âge du plus jeune;
- âge du plus âgé.

IV. Nombre des élèves inscrits pendant l'année, de ceux qui ont quitté l'école, et des élèves promus à une classe supérieure.

Nom du lieu.
Désignation de l'école.
Nombre des élèves inscrits pendant l'année.
Élèves qui ont quitté l'école
- avant d'avoir terminé le cours:
  - avec certificat de congé;
  - renvoyés;
  - décédés;
- ayant terminé le cours de l'école.

Nombre, pour chaque classe, des élèves promus à une classe supérieure.
- Classe I, II, III, IV, V, VI.

Nombre des élèves à la fin du second sémestre.

V. Conduite et progrès des élèves.

Nom du lieu.
Désignation de l'école.
Conduite des élèves.
- Nombre des élèves dont la conduite a été jugée
  - très-bonne;
  - bonne ou passable;
  - peu satisfaisante.
- Moyenne des notes de conduite de tous les élèves.

Progrès des élèves.

Nombre des élèves dont les progrès ont été
très-bons;
bons ou passables;
peu satisfaisants.

Moyenne, pour l'ensemble des élèves, des notes appréciant leurs progrès.

VI. Revenus de chaque école, et la part pour laquelle y ont contribué l'état, la commune ou des particuliers.

Nom du lieu.
Désignation de l'école.
Budget de l'école.
Part de cette somme qui provient
de l'état,
de la commune,
de donations particulières et de biens légués à l'école.
Sommes affectées à des bourses, prix etc.:
rentes tirées des fonds légués à cet effet:
recettes fortuites.
Total.
Montant du capital de l'école placé à intérêt.
Bibliothèque de l'école:
nombre des livres à la fin de l'année;
nobre des livres acquis pendant l'année;
somme annuelle affectée à la bibliothèque et aux autres collections.

VII. Budget de l'école et dépense moyenne annuelle par élève.

Nom du lieu.
Désignation de l'école.
Budget de l'école.
Élèves qui payent une finance scolaire.
Élèves reçus gratuitement.
Montant total des finances acquittées par les élèves.
Dépense totale par élève, évaluée en déduisant du budget la somme des finances scolaires perçues et en divisant le reste par le nombre des élèves.

Les tableaux généraux A—E (pag. 133—140) contiennent un résumé des précédents, A correspondant à I, B à IV, C à II, D à VI, E à VII; il n'ont pas besoin d'autre explication.

TILASTOKONTTORI
STATISTISKA KONTORET

kannattamalla anomuksentekijän esiintuomaa toivomusta, antaisivat parempaa vauhtia puheena oleville toimenpiteille, varsinkin kun nyt käsitelty anomus oli sisällykseltään täsmällisempi, läheisemmin määritellen aatetta ja ulottuen jonkun verran laajemmalle kuin Valtiosäätyjen 1897 vuoden valtiopäivillä esittämä anomus. Työväenkysymys on, sanoi puhuja, meidänkin maassa käynyt niin mutkikkaaksi ja käsittää niin suuren määrän sekavia kysymyksiä, että on aivan paikallaan asettaa asiantuntijoista kokoonpantu komissiooni asiaa käsittelemään ja ettei sitä jätetä virastojen tehtäväksi. Täytyy käydä tarpeelliseksi ottaa oppia ulkomaalta ja se kysyy sellaista tähän kuuluvien olojen tuntemista kaikissa maissa, että sitä tuskin voipi edellyttää löytyvän asianomaisissa virastoissa. Sitä paitsi pitäisi komissiooniin kuulua henkilöjä, jotka ammattinsa kautta ovat näihin oloihin perehtyneitä. Nyt käsiteltävänä oleva anomus menee siinä suhteessa pitemmälle kuin 1897 vuoden valtiopäivillä päätetty anomusesitys, että siinä ehdotetaan, että puheena oleva komissiooni, tilastollisen tutkimuksen osottamien tulosten perusteella, myös tekisi uudistusehdotuksia. Kun työväenkysymys on meidänkin maassa käynyt polttavaksi ja monet olosuhteet tällä alalla ovat sellaiset, ettei uudistuksia ehkä vaaratta käy toistaiseksi lykkääminen, oli puhujan mielestä paikallaan ryhtyä uudistustoimenpiteihin esim. sellaisten riitaisuuksien ehkäisemiseksi, joita meillä viime aikoina oli syntynyt työnantajain ja työntekijäin välillä ja jotka olivat vahingoittaneet meidän teollisuutta. Puhujasta näytti sen vuoksi hyvin harkitulta, että komissiooniin kuuluisi sekä työnantajia että työntekijöitä. Puhuja ehdotti anomusehdotusta lähetettäväksi talousvaliokuntaan.

Yli-intendentti *C. G. Sanmark* ilmoitti, että hallitus jo oli ottanut huomioon 1897 vuoden valtiopäiväin anomuksen ja joulukuussa 1898 käskenyt Teollisuushallituksen ja Tilastollisen Päätoimiston yhteisesti laatia suunnitelman työväenoloja koskevan tilastollisen tutkimuksen toimittamiseksi sekä arvioida sen kustannukset. Tehtävä oli kumpaisellekin virastolle uusi, ja oli kysymykseen perehtyminen ja sen kokemuksen hyväksikäyttäminen, mikä muissa maissa oli saatu sellaisen tutkimuksen järjestämistavassa, sekä tarpeellisten ainesten kokoaminen kysynyt aikaa. Kysymyksen yhteinen käsittely Teollisuushallituksessa ja Tilastollisessa Päätoimistossa oli sen vuoksi viivästynyt, näillä virastoilla kun oli ollut täysi työ päivän kysymyksiä käsitellessään. Alustavien töitten nyttemmin päätyttyä saattoi vaadittu lausunto kuitenkin valmistua ennen tulevaa kesää.

Anomusehdotus lähetettiin talousvaliokuntaan.

Anomusehdotus Porvarissäädyssä 1900 vuoden valtiopäivillä.

Toinen anomusehdotus tässä asiassa jätettiin Porvarissäädylle ja olivat sen allekirjoittaneet pormestari *J. L. Pentzin*, filosofiantohtori *Arvid Neovius* ja insinööri *C. E. Holmberg*. Anomuksentekijät huomauttivat, että 1897 vuoden

valtiopäivillä yleisin sanoin esitetty pyyntö mahdollisesti oli jättänyt hallituksen epätietoiseksi siitä, minkä verran painoa Säädyt panivat tutkimuksen pikaiseen toimittamiseen. Että Säädyissäkin vallitsi epävarmuutta mitä tulee tehokkaimpaan tapaan selvityksen hankkimiseksi, kävi ilmi siitä asianhaarasta, etteivät Säädyt voineet päättää yhtyä siihen jonkun verran täsmällisempään muotoon laadittuun ponteen, jonka anomuksentekijä Porvarissäädyssä oli ehdottanut ja jossa nimenomaan pyydettiin tarkoitusta varten asettamaan asiantuntijoista kokoonpantua komiteaa. Tämä epävarmuus myös näytti puolestaan vaikuttaneen niihin toimenpiteisiin, joita anomus sittemmin on aiheuttanut. Sillä vaikka olikin annettava täysi tunnustus sille auliudelle, jota hallitus puheenalaisessa asiassa oli osottanut Säätyjen toivomukselle, voinee alotetuista toimenpiteistä läheisessä tulevaisuudessa tuskin odottaa käyttökelpoisia tuloksia. Anomus päättyi samallaiseen ponteen kuin hra von Wrightin anomusehdotus.

Anomusehdotuksen lähete.

Porvarissääty päätti anomusehdotuksen lähettää talousvaliokuntaan.

Talousvaliokunnan mietintö.

Tässä kerrottujen kahden anomusehdotuksen johdosta antamassaan mietinnössä muistutti talousvaliokunta, että hallitus tosin oli noudattanut Säätyjen 1897 vuoden valtiopäivillä lausumaa anomusta työtilaston aikaansaamisesta, mutta valiokunta oli kuitenkin, siihen katsoen että mahdollisesti jompikumpi niistä virastoista, jotka olivat saaneet toimekseen valmistaa ehdotuksen millä tavalla tällainen tilasto olisi aikaansaatava, saisi tehtäväkseen ehdotuksen toimeenpanon, ja siihen nähden että näillä kumpaisellakin on niin paljo töitä, etteivät puheenalaista asiaa voine toimittaa niin joutuisasti, kuin sen tärkeys vaatisi, katsonut suotavaksi että asetettaisiin erityinen komissiooni tai komitea, joka saisi puheenalaisten tutkimusten suunnittelun ja johdon toimekseen. Tämän tueksi oli myös huomautettu, että ne yhteiskunnalliset kysymykset, joita näin olisi selvitettävä, ovat niin laajaperäisiä ja mutkikkaita, että ne vaativat monipuolisempaa ja perinpohjaisempaa tutkimista kuin mitä yhden tai parin virastovirkamiehen puolelta näyttää voivan tulla niiden osaksi. Niinikään oli valiokunnasta näyttänyt tuiki välttämättömältä, että työväenkysymyksiä käsitellessä työntekijäin ja työnantajien edustajia, joita asia lähinnä koskee, kutsutaan jäseneksi komiteaan mieskohtaisen kokemuksen kannalta valaisemaan esillä olevia kysymyksiä.

Vaikka valiokunta niinmuodoin katsoi, että työtilaston suunnittelu olisi jätettävä erityiselle vartavasten asetetulle komitealle, jonka käytettäväksi annettaisiin riittävästi voimia työn teknillistä suorittamista varten, ei valiokunta niinkuin anomuksentekijät ollut sitä mieltä, että komitean ehdottomasti tulisi olla itsenäinen, vaan että se kenties mieluummin olisi asetettava Teollisuushallituksen yhteyteen, jotta komitea paremmin voisi käyttää hyväk-

seen sitä kokemusta, mikä tässä virastossa on edustettuna. Niinikään valiokunta katsoi suotavaksi, ettei komitean toimivaltaa rajoitettaisi ainoastaan niiden kysymysten selvittämiseen, joita hallitus sille saattaa esittää, vaan että komitea kulloinkin esiintyvien asianhaarain mukaan omasta alotteestaan saisi harkittavakseen ottaa muitakin työväenkysymyksiä. Siihen nähden että omasta maasta puuttui kokemusta työtilastollisista tutkimuksista, ei valiokunta tahtonut ehdottaa komiteaa pysyväiseksi, mutta katsoi, että yhtenä komitean tehtävistä pitäisi olla sen selvittäminen, mitenkä sellainen jatkuva työtilasto soveliaimmin olisi aikaansaatavissa. Valiokunnan mielestä oli vihdoin sen esittämillä ehdotuksilla sitä enemmän syytä, kun nämät pääkohdissaan pitivät yhtä Teollisuushallituksen ja Tilastollisen Päätoimiston yksissä neuvoin tekemän ehdotuksen kanssa, joka oli jätetty Senaattiin sen jälkeen kuin esillä oleva asia oli valiokunnassa pääasiallisesti käsitelty.

Talousvaliokunta ehdotti alamaisesti anottavaksi

että hallitus työtilaston suunnittelua ja johtoa varten sekä muun selvityksen hankkimiseksi työoloista samoinkuin myös niiden uudistusehdotusten ensimäistä valmistelua varten, mitkä saadun selvityksen perusteella voidaan huomata tarpeellisiksi, mitä pikemmin asettaisi asiaan perehtyneistä henkilöistä kokoonpannun komitean, johon tulisi kuulua sekä työnantajain että työntekijäin edustajia; sekä

että Valtiosäädyille mikäli mahdollista jo ensintulevilla valtiopäivillä annettaisiin ne välttämättömimmät uudistusehdotukset, joiden tarpeellisuudesta sitä ennen on tarpeellista selvitystä saatu.

Vastalause.

Mietintöön oli liitetty viiden valiokunnanjäsenen allekirjoittama vastalause, jossa ehdotettiin että Säädyt, luottaen siihen että ne toimenpiteet, joihin hallitus asiassa vielä tulee ryhtymään, vievät anomusehdotuksissa tavotettuun tarkoitukseen, antaisivat ehdotuksen raueta.

Mietinnön käsittely säädyissä.

Puheena olevaa mietintöä Ritaristossa ja Aatelissa käsiteltäessä kiinnitti tehtailija *V. von Wright* säädyn huomiota siihen, ettei nyt ehdotettu toimenpide suinkaan ollut sama kuin 1897 vuoden valtiopäivillä ehdotettu. Myöskään ei anomusehdotus ollut yhtä Teollisuushallituksen ja Tilastollisen Päätoimiston esittämän ehdotuksen kanssa.

Filosofiantohtori *August Ramsay* ja protokollasihteeri *Adolf Aminoff* puolsivat vastalauseen hyväksymistä.

Sääty hyväksyi mietinnön.

Pappissäädyssä huomautti professori *J. R. Danielson*, että nyt ehdotetut toimenpiteet osittain tarkoittivat samaa kuin ne, joihin hallitus jo oli ryhtynyt, mutta piti asiaa niin tärkeänä, että Valtiosäädyt menettelisivät väärin, elleivät lausuisi pitävänsä aivan välttämättömänä, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteihin.

Asessori *Wennerström,* rovasti *Walle* ja pastori *Fontell* yhtyivät vastalauseeseen.

Sääty hyväksyi valiokunnan mietinnön.

Porvarissäädyssä puolsivat mietintöä insinööri *C. E. Holmberg,* filosofiantohtori *Arvid Neovius,* tohtori *Konrad Relander* ja kirjaltaja *Emil Tötterman,* jota vastoin pormestari *F. Stenström* ja konsuli *W. Cadenius* kannattivat vastalausetta.

Porvarissääty yhtyi valiokunnan ehdotukseen.

Talonpoikaissääty niinikään hyväksyi mietinnön valtiopäivämies *Kilpiäisen* sitä puollettua.

Alamainen anomus.

Kun siis säätypäätös oli olemassa, tehtiin niin kuuluva alamainen anomus kuin talousvaliokunta oli ehdottanut.

Teollisuushallituksen ja Tilastollisen Päätoimiston ehdotus.

Niinkuin edellä jo on viitattu, antoi Keisarillinen Senaatti, Valtiosäätyjen 1897 vuoden valtiopäivillä tekemän alamaisen anomuksen johdosta, joulukuun 1 päivänä 1898 Teollisuushallituksen ja Tilastollisen Päätoimiston yhteisesti tehtäväksi laatia ja Keisarillisen Senaatin tutkittavaksi lähettää ehdotuksen puheena olevan tutkimuksen suunnitelmaksi ynnä sen kustannusarvion. Tämä ehdotus, joka on päivätty toukokuun 9 päivänä 1900, kuuluu seuraavasti:

Keisarilliselle Majesteetille,

Teollisuushallitukselta ja Tilastolliselta Päätoimistolta

alamaisimmasti.

Sittekun maan 1897 vuoden lakiaikaisille valtiopäiville kokoontuneet Valtiosäädyt alamaisuudessa olivat anoneet armollisesti käskettäväksi, että toimitettaisiin tarkka tilastollinen selvitys teollisuusammattien työoloista, on Keisarillinen Senaatti kirjelmässä joulukuun 1 päivältä 1898 käskenyt Teollisuushallituksen, yksissä neuvoin Tilastollisen Päätoimiston kanssa, laatia ja Keisarillisen Senaatin tutkittavaksi lähettää ehdotuksen puheena olevan tutkimuksen suunnitelmaksi sekä arvion sen kustannuksista.

Samassa kun Teollisuushallitus ja Tilastollinen Päätoimisto alamaisimmasti saavat antaa ehdotuksen ja suunnitelman puheena olevien, maan erinäisten teollisuuksien ja ammattien työoloja koskevien tilastollisten tutkimusten toimittamiseksi, saavat mainitut virastot tällaisiin muissa maissa toimi-

tettuihin tutkimuksiin nähden antaa seuraavan kertomuksen Saksan valtakunnassa, Englannissa, Ranskassa, Sveitsissä, Pohjoisamerikan Yhdysvalloissa ja Ruotsissa tehdyistä työtilastollisista tutkimuksista.

Saksan valtakuntaa varten perustettiin vuonna 1892 *Työtilastollinen komissiooni,* jonka tehtävänä, viimeksi vuonna 1894 vahvistetun ohjesääntönsä mukaan, on myötävaikuttaa sellaisissa tilastollisissa tutkimuksissa, jotka käyvät tarpeellisiksi teollisuustyöntekijäin oloja koskevan lainsäädännön valmistelua ja suorittamista varten (VII Luokka voimassa olevassa yleisessä elinkeinolaissa kesäkuun 21 päivältä 1869). Liittoneuvoston tai valtiokanslerin määräyksestä tulee Komissioonin antaa lausuntoja tilastollisista tutkimuksista, niiden toimittamisesta, käsittelystä ja tuloksista, sekä valtiokanslerille tehdä ehdotuksia sellaisten tutkimusten toimittamisesta.

Saksan Työtilastolliseen komissiooniin kuuluu, paitsi puheenjohtajaa, neljätoista jäsentä. Puheenjohtajan määrää valtiokansleri, joka sen lisäksi keisarillisen tilastollisen laitoksen virkamiehistä nimittää yhden jäseneksi Komissiooniin; muista jäsenistä valitsee liittoneuvosto kuusi ja valtiopäivät seitsemän. Nimitykset tapahtuvat viideksi vuodeksi, vaalit taas kutakin lainsäädäntökautta vastaavaksi ajaksi. Komissiooni on oikeutettu, tarpeen tullen, lisäkseen kutsumaan, yht'aikaa ja yhtä monta, työnantajaa ja työntekijää, joilla Komissioonin kokouksessa on neuvonanto-oikeus, ja on velvollinen näin menettelemään, kun liittoneuvosto tai valtiokansleri niin määrää.

Niinkuin edellä olevasta esityksestä näkyy, ei Komissioonin tehtäviin kuulu Saksan työtilaston valmistelu ylipäätään, vaan rajoittuu sen toiminta niitä työntekijöitä koskevien olojen selvittämiseen, joita kosketellaan voimassa olevassa Saksan elinkeinolaissa ja erittäinkin sanotun lain VII Luokassa (§§ 105—139 b), joka käsittelee kisällien, apurien, oppilaisten, liikkeessä palvelevien virkamiesten, teknikkojen ja tehdastyöntekijäin sekä, joissakuissa tapauksissa, myös kauppa-apulaisten ja kotiteollisuuden oloja, ja sisältää pääasiallisesti näiden työntekijäin suojelemista tarkoittavia määräyksiä heidän työnantajiensa suhteen. 1869 vuoden elinkeinolain VII Luokka kesäkuun 1 päivänä 1891 annetun lain yhteydessä, joka jälkimäinen sovittelee ja täydentää ensinmainittua, sisältää nimittäin erinäisiin kysymyksiin nähden ainoastaan viittaamalla osotettuja lainsäädännöllisiä toimia, joiden läheisempi järjestely riippuu liittoneuvoston määräyksistä taikka liittoneuvoston suostumuksella syntyneistä keisarillisista säännöksistä, ja erittäinkin puhutaan siinä osin suojelusmääräysten antamisesta ylipäätään, esimerkiksi työaikaa koskevain määräysten ulottamisesta kaikkiin niihin ammatteihin, joissa liian pitkä työaika on omiaan turmelemaan työntekijäin terveyttä, ja kiellosta nuorten

mies- ja naispuolisten työntekijäin käyttämistä vastaan eräissä teollisuudenhaaroissa, osin poikkeuksista pyhätyötä ja nuorten työntekoa sekä naispuolisia työntekijöitä koskevista määräyksistä. Työtilastollisen komissioonin tehtävänä siis on tilastollisessa suhteessa valmistella näitä kysymyksiä, jotka elinkeinolaissa on määrätty lainsäädännön kautta läheisemmin järjesteltäviksi, mutta vielä ovat avonaisina. Näiden tilastollisten valmistelutöitten suorittamisesta on säännös Komissioonin ohjesäännön 1 §:ssä, ja siinä määrätään tilastollinen valvonta välttämättömäksi kaikkia sanotussa yleisen elinkeinolain luokassa olevia määräyksiä käytettäessä. Tämän lain 139 b §:n viimeisessä momentissa säädetään nimittäin: »Työnantajat ovat niinikään velvolliset antamaan mainituille virkamiehille (tehtaantarkastajoille) taikka poliisiviranomaisille sellaisia tilastollisia tietoja työntekijäinsä oloista, kuin liittoneuvosto tai maan keskusviranomainen, siinä noudatettavia määräaikoja ja muotoja ohjeeksi pannen, määräävät«.

Komissioonin toimitettavien tutkimusten työtapa on osotettu ohjesäännön 5 §:ssä, mikäli siinä on tarkoitettu tilastollisia tiedustuksia mieskohtaisten kyselyjen yhteydessä. Nämä tutkimukset ovat tavallisesti jakautuneet neljään eri vaiheeseen, nimittäin: 1) tilastollisten tietojen kokoomiseen tutkittavina olevista kysymyksistä sekä näiden tietojen esittämiseen Komissioonille; 2) näiden tietojen johdosta, niiden täydentämiseen tekemällä kirjallisia kyselyjä joillekuille ennestään kysellyille selvyyden hankkimiseksi niihin kohtiin, joita ei vielä ole riittävästi valaistu; 3) tämänkin aineiston käyttelyn jälkeen, suullisten tietojen hankkimiseen lukuisilta Komissioonin puheille kutsutuilta asiantuntijoilta, ja 4) ehdotuksen laatimiseen edelliseen tutkimukseen perustuviksi lainsäännöksiksi.

Tutkimusta toimitettaessa menetellään seikkaperäisin seuraavalla tavalla. Sisäasiainministerin toimesta laaditaan kyselykaavoja tilastollisten tietojen kokoomista varten. Nämä kaavat esitetään Komissioonille, joka ne tarkastaa ja mahdollisesti sovittelee; kaavat varustetaan täyttämistä varten tarpeellisilla ohjeilla ja lähetetään sisäasiainministeriön välityksellä eri valtioiden hallituksille. Näiden toimesta jaetaan kaavat asianomaisille työnantajille ja työntekijöille — kumpaisellekin ryhmälle aina yhtä lukuisasti — poliisiviranomaisten, maistraatinjäsenten y. m. s. julkisella vallalla varustettujen viranomaisten välityksellä, tarkasti pitäen silmällä että kaavat, mahdollisimman täydellisen aineistoin saamiseksi, mieskohtaisesti jätetään asianomaisille vastauksenantajille ja samalla tavalla heiltä peritään. Näin saadut ainekset lähetetään Berlinin keisarilliseen tilastolliseen laitokseen, jonka tehtävänä on tietojen tarkastus ja valmistelu. Tämän päätyttyä alkaa taasen Komissiooni työnsä tutkien ja harkiten saatuja tilastollisia tuloksia erityisesti varteen ottaen näissä esiintyvät, silmiinpistävät omituisuudet työoloissa suuntaan

tai toiseen, sekä vieläkin kirjallisesti tiedustellen asianomaisilta vastauksenantajilta syitä näihin tavallista harvinaisempiin ilmiöihin. Sittekun nämäkin tiedot on saatu, hankkii Komissiooni, tällöin lisättynä parilla työnantajalla ja työntekijällä tutkittavaksi ehdotetusta ammatista, suullisia tietoja ja uutisia sen puheille kutsutuilta asiantuntevilta työnantajoilta ja työntekijöiltä, jotka aina ovat yhtä mieslukuisasti edustettuina. Tällä tavalla on tarkoitus saada täyttä selvyyttä arvosteltaessa aikaisemman tutkimuksen kautta toivottavaksi osottautuneen lainsäädännöllisen järjestelyn tarpeellisuutta ja käytännöllistä toimeenpanoa ynnä mahdollisia seurauksia, sekä myös antaa tilaisuutta ajatusten vaihtoon työnantajain ja työntekijäin välillä sekä valtakunnan eri osien edustajain välillä. Näiden keskustelujen kautta saatuaan kaikinpuolisen ja täysin puolueettomaan arvosteluun perustuvat tiedot käsiteltävinä olevista kysymyksistä ryhtyy Komissiooni lopullisesti muodostelemaan ehdotusta tutkittavina ja selviteltävinä olevia asioita koskeviksi lakisäännöksiksi.

Tähän asti on Saksan työtilastollinen Komissiooni toimittanut seuraavia ammatteja koskevia tutkimuksia: työaikaa leipomoissa ja konditorioissa, työaikaa jauhomyllyissä, työoloja räätäliteollisuudessa, työ- ja palkkasuhteita hotelli- ja ravintola-ammateissa sekä työaikaa ja oppilaisoloja kauppa-ammatissa.

Isossa Britanniassa ovat tämän vuosisadan kuluessa työväenluokan olojen tutkimukset olleet läheisimmässä yhteydessä yhteiskunnallisella alalla tapahtuneen lainsäädännön kanssa, ja näitä tutkimuksia, toisia laajemmalle ulottuvia, toisia suppeampia, ovat toimittaneet erityiset vartavasten asetetut parlamentin komissioonit, joiden toiminnan tulokset on esitetty parlamentin n. k. sinikirjoissa. Sillä tavalla on tärkein osa Englannin parlamenttitilastoa syntynyt vuoteen 1886, jolloin alihuone maaliskuun 2 päivänä teki päätöksen, jonka mukaisesti kauppaministeriö sai parlamentilta tehtäväkseen perustaa keskuuteensa pysyvän osaston yhdistettyjen kuningaskuntain työtilastoa varten. Mainitun päätöksen mukaan tulee tämän *Labour Department* nimisen osaston suorittaa etupäässä seuraavat tehtävät, nimittäin:

yhteenasetella ja valikoida niin hyvin sitä tilastollista aineistoa, mikä viimeisten 50—60 vuoden kuluessa on julkaistu parlamentin sinikirjoissa, kuin myös sellaista tuon tuostakin ilmestynyttä ja helposti saatavissa olevaa epävirallista tilastoa, joka laatuaan on etevää ja luotettavaa, jotta yhteiskunnan edistyksestä palkkatyöntekijäin luokan aineellisiin ehtoihin nähden saataisiin mahdollisimman täydellinen kuva;

täydentää tätä tilastoa samantapaisilla ulkomaan oloja käsittelevillä töillä, semmoisina kuin mainitut olot kulloinkin esiintyvät Hänen Majesteettinsa vieraissa valtiossa olevien lähettilästen ja konsulien kertomuksissa;

yhteenasetella, valikoida ja julkaista työväenluokan palkkoja, työaikaa, työn puutetta tai runsautta, hintoja, tuotantoa, elantokustannuksia, säästöjä ja muita tämän luokan elinehtoja koskevia asianhaaroja käsitteleviä tilastollisia yleiskatsauksia.

Työvoimana oli tässä osastossa aluksi ylin päällikkö, työkirjeenvaihtaja ja 13 muuta virkamiestä, mutta pian huomattiin että tämä uusi osasto oli varustettu liian vähäisillä voimilla kyetäkseen suorittamaan laajaa työsuunnitelmaansa. Ja kuitenkin se kykeni, niukoista apukeinoistaan huolimatta, toimittamaan, asiantuntijain lausunnon mukaan, erittäin arvokkaita tilastollisia lisiä. Osaston perustamisesta alkaen siihen asti kuin se vuonna 1893 uudestijärjestettiin, on se laatinut useita julkaisuja, niiden joukossa neljä raporttia (kertomusta) ammattiyhdistyksistä, vuosilta 1886—1890, kokoelman vuosina 1830—1886 julkaistuja palkkayleiskatsauksia, kertomuksia »hikoilujärjestelmästä« Lontoon itäosassa ja Leedsissä, kertomuksen palkkamääristä Belgiassa, samoin työlakoista ja työnsuluista vuosina 1886—1890, yleiskatsauksia useiden ammattien palkkasuhteihin Englannissa sekä muihin niin hyvin koti- kuin ulkomaisia työmarkkinoita koskeviin olosuhteihin.

Vuonna 1893 laajennettiin edellä mainitussa ministeriössä olevaa työtilastollista osastoa melkoisesti, ja kuuluu siihen nyttemmin paitsi päällikköä ja 4 työtilastollista kirjeenvaihtajaa — näiden joukossa yksi nainen — kolmisenkymmentä eri arvoluokkain virkamiestä. Tämän vakinaisen henkilökunnan lisäksi käytetään tuon tuostakin erikoiskomissariuksia ja asiantuntevia henkilöitä. Osasto on todenteolla erikoinen, itsenäinen virasto ja työskentelee omasta alotteestaan, jos kohta kauppaministeriön ylivalvonnan alaisena. Täydellisiä ja täysin luotettavia tietoja saadakseen on osasto keskeymättömässä yhteydessä erinäisten valtakunnan eri osissa olevien teollisuusmaailman ammattieduskuntain, niinkuin ammattiyhdistysten, työnantajainyhdistysten, teollisuusvaltuutettujen, kauppakamarien y. m. s. kanssa. Suuri osa näitä tietoja annetaan maksuttomasti, ollen kuitenkin useimpain huomattavampien teollisuuspiirien suhteen toimeenpantu se järjestys, että erityisesti toimeen otetut paikalliskirjeenvaihtajat säännöllisesti antavat osastolle tietoja vähäistä korvausta vastaan, mikä korvaus nousee 15—20 puntaan sterlinkiä vuodessa kutakin kirjeenvaihtajaa kohti.

Ulkoasiainministeriön välityksellä saa työtilastollinen osasto, niinkuin edellä puheen ollen osaston tehtävistä näkyi, suurimmissa ulkomaisissa valtioissa olevilta yhdistetyn valtakunnan lähettiläiltä ja konsuleilta ajoittaisia kertomuksia huomattavammista työriitaisuuksista, työväen oloja koskevassa lainsäädännössä ja hallinnonkäytössä tapahtuneista muutoksista, palkkamäärien ja työajan vaihteluista, työväenyhdistysten ja sovintolautakuntain toiminnasta itsekussakin maassa. Sisäasiainministeriö toimittaa osastolle kuukau-

sittain tietoja tehtaissa, työpajoissa ja vuorilaitoksissa tapahtuneista tapaturmista sekä muita ilmoituksia näissä laitoksissa vallitsevista olosuhteista. Sen ohessa tulee vielä muiden kotimaisten viranomaisten ajoittain lähettää tietoja, jotka milloin missäkin suhteessa valaisevat työoloja. Osasto ulosantaa säännöllisesti kuukauslehteä, »Labour Gazette«, julkaistakseen niitä oloja koskevaa luotettavaa aineistoa, joita mies- ja naispuoliset työntekijät erityisesti harrastavat, siten ollakseen »puolueettomana puhetorvena mielipiteitten levittämiseksi, mutta ei itse niitä luodakseen«; ja mainittua lehteä, jonka hinta on penny numerolta, levitetään maksutta useihin yleisiin kirjastoihin, työväenyhdistyksiin, kauppakamareihin ja muihin laitoksiin.

Ranskan työtilastollinen laitos. Jotakuinkin saman mallinen kuin Englannin työtilastollinen osasto on Ranskan *Työtilastollinen toimisto,* Office du travail, perustettu heinäkuun 21 päivänä 1891 annetun julistuksen kautta, jonka vuoksi seikkaperäisempi selonteko siitä ei liene tarpeen. Työtoimisto muodostaa kauppa-, teollisuus- ja siirtomaiden ministeriössä erityisen viraston ja on suoranaisesti ministerin alainen. Sen tehtävänä on koota, järjestellä ja julkaista kaikki työtilastoon kuuluvat tiedot, myöskin muista maista saadut. Sen vakituisena työvoimana on, paitsi johtajaa, neljätoista ylempää ja alempaa virkamiestä sekä kolme vakinaisesti toimeensa asetettua valtuutettua. Mutta näiden ohessa voidaan, toimiston johtosäännön mukaan, tilapäiseen työhön toimistossa käyttää, asianomaisten ministeriöiden suostumuksella, eri hallinnonhaaroihin kuuluvia virka- ja asiamiehiä sekä, johtajan ehdotuksesta, ministerin nimityksen perusteella, erityisille valtuutetuille määräajaksi antaa erikoisia tehtäviä. Työtoimisto kokoo niin hyvin kirjeenvaihdon kautta valtionhallinnon, virkamiesten, ammattikuntain ja yksityishenkilöiden kanssa, kuin käyttämällä hyväkseen ranskalaisia ja ulkomaisia julkaisuja toimiston töihin kelpaavia tiedonantoja. Vakinaisesti ja tilapäisesti toimeensa asetettujen valtuutettujen tulee toimittaa paikallisia tiedustuksia, kerätä tietoja j. n. e. johtajan antamien ohjeitten mukaan. Työtoimiston kokoomat ja käyttelemät tiedot julkaistaan vuodesta 1894 alkaen toimiston aikakautisessa julkaisussa »Bulletin de l'office du travail«, mutta sen ohessa voidaan erityisiä monografioja erikoiskysymyksistä julkaista.

Sveitsissä on vuodesta 1887 lähtien olemassa *Sveitsin työväensihteeristö* niminen työtoimisto. Se on Sveitsin työväenliiton äänenkannattaja, ja liiton esimies valitsee sihteeristön johtajan, »työsihteerin«, sekä määrää hänen työohjelmansa. Työsihteeristö on siis yksityinen laitos, joka kuitenkin nauttii vuotuista apurahaa liittohallitukselta. Työsihteeri on tällä perusteella myös liittoneuvoston käytettävänä kaikissa työväenkysymystä koskevissa tutkimuksissa; hänen pääasiallisena tehtävänään kuitenkin on toimittaa Sveitsin työväenoloja koskevia tilastollisia tiedustuksia ja laatia niihin perustuvia mietin-

töjä. Hänellä on oikeus asettua välittömään yhteyteen virastojen, ammattikuntien, yhdistysten ja yksityisten henkilöiden kanssa.

Pohjoisamerikan Yhdysvalloissa, missä puheena olevia virallisen luontoisia pysyväisiä laitoksia ensiksi perustettiin, on nykyään useammassa kuin kahdessakymmenessä valtiossa erityisiä *työtilastollisia toimistoja,* joiden nimenä on »Bureaux of labour statistics« ja joiden tehtävänä on kerätä kaikkia aineksia, jotka ovat tärkeitä työväen olojen arvostelemisessa, toimittaa sitä varten tarpeellisia tiedustuksia ja antaa niistä ajoittaisia kertomuksia sekä sen kautta avustaa valtiovaltaa mahdollisten lainsäädännöllisten toimenpiteitten valmistelemisessa. Toimistoilla on oikeus, tarpeen tullen, hankkia valallisesti annettuja tietoja. Toimistojen tutkimusten esineinä ovat erittäinkin: lasten työtoimi ja opetus, palkat ja työaikasuhteet, työttömyys, työnseisaukset, elantokustannukset, truck-järjestelmä, ammattiyhdistykset, tapaturmat y. m.

Sellaisia työtilastollisia toimistoja on Massachusettsissa (vuodesta 1869), Pennsylvaniassa (1872), Connecticutissa (1873), Ohiossa ja New-Jerseyssä (1877), Illinoisissa, Missourissa ja Indianassa (1879), Michiganissa, Kaliforniassa ja New Yorkissa (1883), Iowassa, Marylandissa ja Baltimoressa (1884), Kansasissa (1885), Mainessa, Minnesotassa, Pohjoiskarolinassa, Coloradossa, Rhode Islandissa ja Nebraskassa (1887).

Vuonna 1884 perustettiin kaikkia yhdysvaltoja varten yhteinen työtilastollinen laitos liittovirastoksi Washingtoniin, ja myöhemmin muutettiin tämä laitos itsenäiseksi työdepartementiksi, jolla on nimensä *Labour Department.*

Sittekun 1895 vuoden Valtiopäivät Kuninkaalliselta Majesteetilta olivat anoneet esitystä työtilastollisten tutkimusten toimittamisesta **Ruotsissa,** annettiin sellainen esitys 1896 vuoden Valtiopäiville. Esityksessä pyydetyn 10,000 kruunun vuotuisen määrärahan sellaisia tutkimuksia varten myönsivät Valtiopäivät ylimääräiseen vuosirahansääntöön vuodeksi 1897 ja lausuivat sen ohessa mielipiteenään, että kysymys oli vielä niin vähän tunnettu ja kehittämätön, että oli liian aikaista ottaa määräraha varsinaiseen vuosirahansääntöön.

Sittekun tarpeelliset rahavarat näin oli myönnetty kysymyksen saattamiseksi käytännöllisen toimeenpanon alalle, antoi Kunink. Majesteetti kirjeessä kesäkuun 5 päivältä samana vuonna puheena olevan tutkimustyön Kauppakolleegin tehtäväksi, sen tilastollisessa osastossa kun näytti olevan tähän tarkoitukseen asianmukaisilla edellytyksillä varustettuja voimia. — Sanotussa kirjeessä käskettiin Kauppakolleegin muun muassa ehdottaa mitä olisi otettava niiden työtilastollisten tutkimusten esineeksi, joita varten Valtiopäivät vuodeksi 1897 olivat osottaneet varoja, sekä laatia suunnitelma näiden töiden järjestämiseksi ja suorittamiseksi. Seuraavan lokakuun 13 päivänä antoi Kauppakolleegi alamaisen lausuntonsa ja ehdotti, että aluksi ainoastaan

parin ammatin, nimittäin leipurin- ja konditorinammattien, olot olisi otettava näiden tutkimusten alaisiksi, joiden tulisi käsittää mikäli mahdollista kaikki kaupungeissa, kauppaloissa ja taajemmin asutuissa maaseudun paikoissa olevat leipomot ja konditoriat työntekijöineen. Sen ohessa esitti Kauppakolleegi suunnitelman, missä suhteissa ja mitä näkökohtia silmälläpitäen tietoja olisi koottava sekä millä tavalla niiden kokoomisessa olisi meneteltävä.

Tämän Kauppakolleegin ehdotuksen jätti Siviiliosaston päällikkö sitte erinäisten asiantuntijain tarkastettavaksi, jotka siitä antoivat erityisen lausunnon. Asiantuntijat hyväksyivät pääasiallisesti ehdotuksen, että vuonna 1897 toimitettavat tutkimukset käsittäisivät leipurinammatin, sekä esittivät kustannusten lisääntymiseen nähden, että konditorinammattia koskeva tutkimus lykättäisiin seuraavaan vuoteen.

Mitä taas tarvittavien ensitietojen kokoomistapaan tulee, olivat asiantuntijat sitä mieltä, että näiden tietojen kokoominen kävisi paraiten päinsä tällaiseen työhön sopivien matka-asiamiesten kautta, joita siis olisi käytettävä niin laajaperäisesti kuin asianhaarat sallivat, varsinkin kun Valtiopäivät olivat puheena olevaa tutkimusta katsoneet koetyöksi, josta siis olisi, mikäli mahdollista, saatava kaikkea sitä kokemusta, mikä vastaisissa tämänlaatuisissa tutkimuksissa voisi olla hyödyksi.

Asiantuntijat pitivät tosin edullisimpana, jos yksi ja sama henkilö, mieluimmin työnjohtaja, voisi toimittaa kaikkien tietojen kokoomisen, mutta kun ei sellainen järjestys kuitenkaan maan laajuuden vuoksi ja ajan hukkaa silmällä pitäen näyttänyt mahdolliselta, ehdottivat he, että työnjohtaja taikka vartavasten toimeen otettu matka-asiamies kokoisi ensitiedot joistakuista huomattavammista taikka muutoin näissä suhteissa merkillisemmistä kaupungeista ja että tietojen kokoominen muista paikkakunnista uskottaisiin kirjeenvaihtaja-asiamiesten toimeksi kullakin eri paikkakunnalla määräyksellä, että työhuoneistojen asemaa, siisteyttä ja puhtautta sekä työväenasuntojen aseman suhdetta työhuoneustoon verrattuna y. m. koskevia tutkimuksia toimittaisivat, osin varojen säästämiseksi ja osin luotettavien tietojen saamiseksi, asianomaiset terveyslautakunnat, kuitenkin niin että työnjohtajan taikka matka-asiamiehen pitäisi ottaa sanottuihin tutkimuksiin osaa niissä paikkakunnissa, missä tietojen kokoominen oli heidän toimenaan. Sen lisäksi tekivät asiantuntijat joitakuita vähäisiä muistutuksia ja lisäyksiä Kauppakolleegin laatimaan seikkaperäiseen tutkimussuunnitelmaan.

Sittekun Kauppakolleegi vielä oli Kunink. Majesteetille jättänyt ne esitykset, joita Kauppakolleegille olivat antaneet Tukholman, Göteporin, Malmön ja Norrköpingin leipurintyöntekijät, näki Kunink. Majesteetti hyväksi kirjeessä joulukuun 29 päivältä 1896 niin hyvin antaa Kauppakollee-

gin tehtäväksi toimittaa ne työtilastolliset tutkimukset, joita varten Valtiopäivät vuodeksi 1897 olivat varoja osottaneet, kuin myös määrätä:

»että tutkimuksien esineiksi on otettava leipurinammatin olot etupäässä niiltä kannoilta katsottuina kuin Teidän antamassanne suunnitelmassa mainitaan, huomioon ottamalla asiantuntijain siihen ehdottamat muutokset ja lisäykset;

että tutkimuksen pitää käsittää, mikäli mahdollista, kaikki leipomot osin kaupungeissa ja kauppaloissa sekä, kun niin havaitaan sopivaksi, niin kutsutuissa esikaupungeissa ja muutoin kaupunkeja ja kauppaloita lähinnä ympäröivällä maaseudulla ja osin muissa taajanlaisesti asutuissa maaseudun paikoissa;

että ensitiedot tutkimusta varten ovat, Teidän vahvistamainne kaavain mukaan, koottavat osin eri paikkakunnilla asuvien erikoisasiamiesten kautta, joiden, mitä maaseutuun tulee, pitää kirjallisen kirjeenvaihdon kautta olla yhteydessä Teidän kanssanne, osin myös, siinä määrin kuin Te näette tarpeelliseksi ja Valtiopäiväin osottama määräraha siihen antaa tilaisuutta, tutkimuksien johtajan taikka erityisten matka-asiamiesten kautta; ja tulee asiamiesten, jotka otettakoon toimeensa sillä tavalla kuin Te näette sopivaksi, saada korvausta Teidän määrättävienne perusteitten mukaan;

että Teidän asiananne on asettaa tutkimuksen johtaja sekä muut tietojen käsittelyssä tarvittavat ylimääräiset apulaiset«.

Näin määrätyn, leipurinammatin oloja koskevan tutkimuksen johtajaksi otti Kauppakolleegi t:ri Joh. Lefflerin, jonka viimeksi kuluneena vuonna 1899 painosta julkaistusta kertomuksesta »Arbetsstatistik I — Undersökning af bagerierna i Sverige« edellä oleva kertomus on otettu.

Siten käsketyn ja valmistellun, leipurinammatin työoloja koskevan tutkimuksen toimittamiseen kului hiukan päälle 2 vuotta (25 kuukautta), ja kysyi työ Valtiopäiväin myöntämäin 10,000 kruunun lisäksi vielä noin 6,000 kruunua eli kaikkiaan 16,000 kruunun paikoilla.

Seuraavana vuonna 1897 osottivat Valtiopäivät niinikään Kunink. esityksen perusteella saman määrän, 10,000 kruunua, tällaisia tutkimuksia varten, ja Kunink. Majesteetti käski taas Kauppakolleegin ehdottamaan mitä olisi otettava työtilastollisten tutkimusten esineeksi vuonna 1898 sekä tekemään suunnitelman työn järjestämistä ja toimittamista varten, jonka ohessa Kauppakolleegi valtuutettiin pyytämään kahta työväen oloihin perehtynyttä miestä ottamaan osaa mainitun ehdotuksen valmistamiseen, joka olisi Kolleegin ensimäisen aktuaarin toimesta laadittava.

Siten kokoonpantu komitea antoi Kauppakolleegille joulukuussa 1897 ehdotuksensa asiassa. — Valtiopäiväin lausuntojen johdosta, että näiden tutkimusten pitäisi käsittää niin hyvin joku määrätty huomattavampi elin-

keinonhaara kuin etupäässä sellaisia kysymyksiä, joita voidaan pitää sille elinkeinonhaaralle tärkeinä, sekä Kunink. Majesteetin 1897 vuoden Valtiopäiville jätetyn esityksen sanamuodon perusteella, siinä kun muun muassa huomautettiin, ettei se kokemus, mikä leipurinammatin oloja koskevan tutkimuksen kautta saataisiin, riittäisi tarjoomaan varmaa perustetta, kun oli ratkaistava millä tavalla työtilastolliset tutkimukset vastedes olisi järjestettävä, katsoi tämä komitea, että 1898 vuoden tutkimusten esineeksi olisi valittava teollisuus, joka sekä olisi maan huomattavampia että sen ohessa osottaisi sellaisia olosuhteita, että lähempää tutkimusta voitaisiin pitää tarpeen vaatimana ja että sen toimittaminen antaisi lisää kokemusta siitä, millä tavalla virallinen työtilasto vastedes olisi järjestettävä.

Niiden huomattavampien elinkeinojen joukosta, jotka äsken esitettyjä näkökohtia silmällä pitäen näyttivät olevan ensi sijassa otettavat kysymykseen työtilastollisen tutkimuksen esinettä valittaessa, katsoi komitea olevan 1898 vuoden tutkimusten esineeksi ehdotettava *tupakkateollisuutta*.

Syyksi tämän teollisuudenhaaran olojen selvittelemiseen mainitsi komitea muun muassa osin, että mainitussa teollisuudessa oli viime vuosina ilmestynyt huomattavia riitaisuuksia työnantajain ja työntekijäin välillä, osin että valtakunnan tupakkatehtaissa toimivista työntekijöistä verrattain suuri osa oli naisia ja alaikäisiä, ja osin että tupakkateollisuus kuolevaisuusoloihin katsoen näytti olevan erittäin epäedullisessa asemassa.

Niinikään katsoi komitea tämän aineen valintaa puoltavan senkin asianhaaran, että tupakkatehtaat ovat verrattain vähälukuisia ja sijaitsevat harvalukuisilla paikoilla, joten olisi mahdollista ensitietoja kootessa käyttää joissakuissa suhteissa sopivampaa menettelytapaa, kuin mitä oli ollut laita leipurinammatin oloja koskevaa tutkimusta toimitettaessa.

Tutkimussuunnitelmaa laatiessaan oli komitea kehottanut niin hyvin työnantajia kuin työntekijöitä valitsemaan edustajia antamaan tätä ammattia koskevia tarpeellisia tietoja sekä lausumaan mielipiteensä komitean laatimasta ehdotuksesta. — Sen ohessa koettivat komitean jäsenet myös mieskohtaisesti käymällä erinäisissä suuremmissa tupakkatehtaissa hankkia tarpeellisia tietoja tässä teollisuudessa vallitsevista oloista.

Tarvittavien ensitietojen kokoomisessa ehdotti komitea noudatettavaksi sitä tapaa, että tutkimuksen johtaja itse taikka hänen apulaisensa kokoisi tietoja niin laajassa määrässä kuin mahdollista, sekä että mainitun työn suorittaminen muutoin annettaisiin erityisten vartavasten asetettujen matka-asiamiesten toimeksi.

Lopuksi lausui komitea ehdotustaan tehdessään edellyttäneensä, että puheenalaisten tutkimusten vastaiselle johtajalle jätettäisiin valta erikoiskoh-

dissa tehdä pienempiä, asianhaarain vaatimia poikkeuksia siitä tutkimussuunnitelmasta, jonka Kunink. Majesteetti tulisi vahvistamaan.

Kauppakolleegin kannatettua komitean tekemää ehdotusta antoi Kunink. Majesteetti kirjeessä joulukuun 31 päivältä 1897 Kauppakolleegin tehtäväksi toimittaa 1898 vuoden työtilastolliset tutkimukset ja määräsi:

että tutkimusten esineeksi oli otettava tupakkateollisuuden olot, etupäässä niiltä näkökannoilta katsottuina, kuin komitea antamassaan suunnitelmaehdotuksessa oli maininnut;

että tutkimukset, mikäli mahdollista, käsittäisivät valtakunnan kaikki tupakkatehtaat työntekijöineen, sekä niin laajaperäisesti, kuin mahdollista, sen kotiteollisuuden, jota tupakkateollisuuden alalla harjoitetaan maaseudulla;

että tutkimuksissa tarvittavat ensitiedot kokoisi, vahvistettujen kaavojen ja muutoin komitean ehdotuksessa mainittujen perusteiden mukaan, osin työnjohtaja itse ja hänen apulaisensa, osin kolme tai neljä vartavasten erityisesti asetettua matka-asiamiestä, osin myös, mitä vihdoin terveyshoidolliseen tutkimukseen tulee, asianomaiset terveyshoitolautakunnat ja mieluimmin lääkäri itse paikalla;

että Kolleegin tuli asettaa tutkimuksen johtaja sekä muut tietojen käyttelyssä tarvittavat lisäapulaiset, määräyksellä, ettei palkkiota puheenalaisen tutkimuksen johtamisesta eikä osanotosta siihen saisi antaa Kolleegissa palvelevalle varsinaiselle virkamiehelle, sekä

että tutkimuksen tulos oli julkaistava erikseen muista virallisista julkaisuista nimellä »*Arbetsstatistik*«.

Siten määrättyjen Ruotsin tupakkateollisuutta koskevien tutkimusten johtajaksi valitsi Kauppakolleegi t:ri H. Elmquistin, joka vuonna 1899 ilmestyneessä teoksessaan »Arbetsstatistik II« on tehnyt niistä selkoa, ja ovat tässä edellä mainitut tiedotkin siitä otetut.

Työ suoritettiin noin 16 kuukaudessa ja sen kustannukset nousivat 15,000 kruunun paikoille. Näistä samoin kuin leipomotutkimuksiin tarvituista kustannuksista korvattiin 10,000 kruunua Valtiopäiväin vuosiksi 1897 ja 1898 myöntämillä määrärahoilla, ja taas ylimenevät määrät, 6,000 ja 5,000 kruunua, mitkä tarvittiin tutkimusten päättämiseen, määrättiin maksettaviksi muista valtiovaroista.

Niinkuin edellä olevasta esityksestä on käynyt selville, myönsivät Valtiopäivät aluksi 10,000 kruunua joka vuodeksi kerrallaan näihin tutkimuksiin, mutta sitte tapahtui se muutos, että vuodesta 1899 alkaen hallituksen käytettäväksi samaan tarkoitukseen asetettiin 20,000 kruunua kerrassaan, arvioituina riittämään 2 vuodeksi. — Tähän muutokseen lienee antanut aihetta edellä kerrottu asianlaita, että *yksi* vuosi oli näyttäytynyt liian lyhyeksi ajaksi *yhtä* tärkeämpää teollisuutta taikka ammattia koskevien tutkimusten toimittami-

seen, jotapaitsi ei niiden kustannuksiakaan käynyt rajoittaminen yhdeksi vuodeksi myönnettyyn rahamäärään. Sillä perusteella että määrärahaa siten osotettiin maksettavaksi saman verran kuin ennen, mutta määrättynä kahdeksi vuodeksi, valitsi Kauppakolleegi mainittuina 2 vuonna toimitettavien tutkimusten esineiksi kaikki suuremmat konepajat, lukuun ottamatta kuitenkaan eräitä erikoistyöpajoja, kuten esimerkiksi Separators Mäjerifabrik nimistä tehdasta.

Nämä tutkimukset saatanee suoritetuiksi nyt kuluvana vuonna.

Niitten mielipiteitten ilmauksena, joita on syntynyt näiden tutkimusten toimitustavan suhteen, lienee esitettävä Kauppakolleegin aktuaarin, t:ri Key-Åbergin aikakauslehdessä »Svensk Ekonomisk Tidskrift« vuonna 1899 julkaistu arvostelu viimeksi mainitusta teoksesta »Arbetsstatistik II«. Siinä hän muun muassa kyselykaavoista lausuu: »Silmiinpistävä haitta moisten laajojen kaavojen käyttämisessä on, että milloin useammat milloin harvalukuisemmat niissä olevista erikoiskysymyksistä, joista moni saattaa semmoisenaan olla jotakuinkin mitätön, jäävät useimmissa tapauksissa vastaamatta ja niin ollen toden teolla ainoastaan tulevat tarpeettomasti rasittamaan työntekijöitä ja heidän kyselijöitään sekä niinikään haittaamaan kootun aineiston valmistelua«. — Ja tuonnempana hän lausuu samasta asiasta: »Olen siis vain tahtonut ylimalkaisemmin huomauttaa mainitusta liian laajaperäisten kyselykaavojen haitallisuudesta ja rohkenen muutoin ainoastaan epäillä että kukaan voipi pitempää aikaa kestää sellaisten voimia tyhjentäväin työmäärien suorittamista vuoden toisensa jälkeen, kuin tekijä tällä kertaa on suorittanut. Ja tässä kohdin on silminnähtävästi muistutettava, ettei suinkaan ole kysymys laatuaan ainoasta tutkimuksesta, vaan jatkuvan tiedustussarjan yhdestä vihkosta, jommoisilla tiedustuksilla on verraton hyöty pysyväisestä johdosta ja vakinaisista työvoimista.«

»Minusta näyttää sanalla sanoen olevan toivottavaa, että joko, ja mieluimmin, kyselykaavoja kävisi vastaisissa työtilastollisissa tutkimuksissa tuntuvasti supistaminen, niin että ne ainoastaan käsittäisivät joitakuita määrättyjä, kaikille ammateille yhteisiä pääkohtia, esimerkiksi työntekijäin sukupuolta, ikää, siviilisäätyä, ammatti-ikää, palkkaehtoja y. m. koskevia, taikka joitakuita kullekin erityiselle ammatille todella ominaisia yksityisseikkoja.«

Tutkimusten työsuunnitelmaa laadittaessa oletettiin, niinkuin edellä olevasta kertomuksesta siinä suhteessa näkyy, että työnjohtaja ottaisi varsin suurta osaa tietojen kokoomiseen. Leipuri- ja tupakkateollisuuksia koskevia töitä suoritettaessa on kuitenkin huomattu, ettei työnjohtajalla eikä myöskään hänen lähimmällä apulaisellaan ole ollut aikaa ottaa laajaperäisemmin osaa ensitietojen kokoomiseen työntekijöiltä muuta kuin mitä on ollut tarpeen riittävän selvyyden saamiseksi sen ammatin tai teollisuuden yleisistä

työoloista, työtavoista ja koneellisista laitteista, mikä kulloinkin on tutkimusten esineenä.

Työnjohtajalle on maksettu palkkiota 250 kruunua kuukaudessa, mutta tämä summa määrättiin sillä edellytyksellä, että hän sen ohessa saisi tarpeellista lisäkorvausta säästyneistä matkakustannuksista ja työntekijäin kyselystä tulevista palkkioista. Nämä edellytykset ovat kuitenkin, kuten sanottu, osottautuneet erehdyttäviksi. Koko työvoima on, samoin kuin Valtiopäiväin myöntämät varat, ollut asetettuna ylimääräiselle vuosirahansäännölle ja kuulunut Kauppakolleegin tilastollisen osaston päällikön alaisiin.

Tätäkään asianlaitaa ei ole pidetty töiden menestykselle edullisena, jos kohta sitä alussa lienee katsottu välttämättömäksi. Työtilaston asettamista varsinaiselle vuosirahansäännölle on puolustettu ei ainoastaan sillä, että työnjohtajan palkkaedut siten paranisivat, vaan myös sillä että hänen asemansa tulisi riippumattomammaksi, jonka ohessa hän saisi ratkaisevan vaikutusvallan tutkimusalueitten valinnassa, tutkimussuunnitelman laatimisessa, apulaisten valitsemisessa y. m., mikä valta nyt on Kauppakolleegin tilastollisen osaston päälliköllä, ilman että hän sanottavassa määrässä ottaa osaa itse työtilastolliseen työhön, sen jälkeen kuin se on valmiiksi suunniteltu.

Leipurinammatin oloja tutkittaessa jätettiin ensitietojen kokoominen suuressa määrässä paikalliskirjeenvaihtajain tehtäväksi, mutta jo tupakkatehtaita koskevissa tutkimuksissa siitä tavasta luovuttiin eikä sitä myöskään myöhemmissä tutkimuksissa enää ole käytetty. Tähän oli pääasiallisimpana syynä, että huomattiin mahdottomaksi saada, niin tarkoin kuin suotava olisi ollut, kirjallisesti opastetuksi suurempaa joukkoa työnjohtajalle tavallisesti tuntemattomia henkilöitä yhtämukaisesti käsittämään kaikkien niiden kysymysten merkitystä, joita työntekijäin kyselyssä käytettävät kaavat sisälsivät.

Tupakkateollisuustutkimuksessa samoin kuin suurempien konepajojen työoloja koskevassa tutkimuksessa on sen sijaan käytetty vain joitakuita (4—6) matka-asiamiehiä, jotka työnjohtaja suullisten keskustelujen kautta on voinut huolellisesti opastaa tehtäväänsä. Sitä paitsi on koetettu kasvattaa pysyväinen joukko matka-asiamiehiä, jotka vuosi vuodelta saavat yhä suurempaa ja suurempaa kokemusta työntekijän kohtelussa, mikä useinkin kysyy suurta hienotuntoisuutta, työntekijät kun eivät ole halukkaita kertoilemaan elantosuhteitaan ensimäiselle parhaalle kyselijälle.

Tupakkateollisuustutkimuksessa, joka on käsittänyt joukon naispuolisia työntekijöitä, käytettiin suurella menestyksellä naispuolisia matka-asiamiehiä naispuolisten työntekijäin kyselyyn.

Paikalliskirjeenvaihtajajärjestelmää ei kuitenkaan, mikäli t:ri Key-Åberg on maininnut erityisessä lausunnossaan, josta kaikki tässä olevat tiedot on otettu, ole kokonaan syrjäytetty, vaan otettanee se taasen käytäntöön, kun

uudelleen tulee kysymys jotakin käsityöelinkeinoa koskevain tutkimusten toimittamisesta, niinkuin oli leipurinammatin laita.

Lopuksi lausuu t:ri Key-Åberg vakaumuksenaan »että Ruotsissa tähän asti toimitetuista tutkimuksista saatu kokemus on opettanut, että työtilastoa jossakin maassa alulle pantaessa on sopivinta ottaa ensimäisellä kerralla tutkittavaksi keskikokoinen tehdasteollisuus, jolla on määrätyt työpaikat, eikä, kuten Ruotsissa tehtiin, käsityöelinkeinoa, jonka harjoittajat ovat hajallaan pitkin maata ja jonka eri työpaikkojen osotetta ei tarkoin tunneta«.

Edellä oleva esitys työtilaston järjestämisestä eri maissa osottaa, että viime aikoina on sekä Amerikassa että meidänkin maanosassa yhä yleisemmin näytty oivallettavan kuinka välttämätön aikamme yhteiskunnalliselle lainsäädännölle on erityinen yhteiskuntatilasto, jonka tutkimustapa ja tarkoitus eivät käy yhteen yleisen väestö-, kauppa- ja teollisuustilaston kanssa, jos kohta ne eräissä kohdissa ovat toisilleen hyvin läheisiä. Tuskin tarvinnee huomauttaakaan, että sellaisen työtilaston laatiminen, joka puolueettomasti esittää tietoja, jotka ovat tärkeitä työväenmaailmaa koskevain olosuhteiden oikein arvostelemiseksi, on tuntuvana apuna estämässä niin hyvin yhteiskunnallisten parannusten haitallista laiminlyömistä kuin varomatonta ryhtymistä vaarallisiin kokeihin. Mutta tämä tilasto ei ole välttämätön ainoastaan edellä mainittua lainsäädäntöä varten. Se on yhtä välttämätön niitä yksityisiäkin pyrkimyksiä varten, jotka lainsäädännön rinnalla työskentelevät yhteiskunnallisten kysymysten rauhallisen ratkaisun hyväksi. Ja asian luonnossa on, että tässä puheena olevat tutkimukset, yksityisestä alotteesta toimitettuina, tulevat kohtaamaan melkein voittamattomia vaikeuksia. Ainoastaan valtio voi toimittaa puheena olevan tilastollisen työn sillä tavalla ja niin laajasti, että se todellakin täyttää tarkoituksensa.

Se selvitys, mikä meidän maassa tähän saakka on ollut tarjona »työväenkysymyksen« moninaisten sekavien ja pulmallisten probleemien ratkaisemiseksi, ei ole ollut tyydyttävä. Arvokasta tilastollista aineistoa ovat kieltämättä koonneet osaksi n. s. työväenkomiteat, joita on asetettu tekemään erilaatuisia työväenvakuutuksia, apukassalaitosten edistämistä, alaikäisten työajan järjestelyä y. m. koskevia ehdotuksia, osaksi valtion ammatintarkastajat erinäisistä olosuhteista eri ammateissa, osaksi vihdoin eri maanpaikoissa työväen- ja ammattiyhdistykset yksityisestä alotteestaan. Mutta riittävää selvyyttä työväen oloista yleensä ei voida saada komiteojen kautta, joita asetetaan pitkien väliaikojen päästä ja jotka erikoistehtäväinsä johdosta ovat kytketyt verrattain ahtaisiin oloihin, ja mitä taas ammatintarkastajiin tulee,

on heidän varsinainen tehtävänsä työväenoloja koskevain erikoistilastollisten selvittelyjen ulkopuolella. Työväen- ja ammattiyhdistysten yksityistä tietä tuon tuostakin aikaansaama tilasto taas on syntynyt ilman minkäänlaista yhtenäistä suunnitelmaa ja ulottunut niin vähäiselle alalle, ettei siitä ole ollut saatavissa läheskään tyydyttävää valaistusta puheena oleviin olosuhteihin.

Työtilastoon kuuluvista tiedoista ovat jotkut sen laatuisia, etteivät ne sanottavasti eroa Teollisuushallituksen toimesta hankituista tiedoista; toisilla taas on vähäsen tai ei ollenkaan niiden kanssa yhteyttä. Niin ollen kenties käynee Teollisuushallituksen vuotuisesti ilmestyvän tilaston yhteydessä toimittaminen täydellisempi ammattitilasto, joka muutaman vuoden voisi olla työtilastollisten töitten perustuksena. Esimerkiksi mainittakoon, että siinä tarkoituksessa sopisi noudattaa tarkempaa erikoisentamista kumpaistakin sukupuolta olevain aikuisten ja alaikäisten työntekijäin ikäsuhteihin nähden, aikuisten jakamisessa siviilisäädyn ja teollisuuslaitosten eri suuruusluokkain y. m. mukaan. Työväentilasto supeammassa merkityksessä käsittäisi taas sellaiset tutkimukset, jotka koskevat työpalkkoja, eri työväenluokkain vuosituloja, palkkaetuja, työajan pituutta ja jakaumista päivää ja vuotta kokti, työttömäin lukua eri vuodenaikoina, työväenoloja ruokaan, asuntoon ja koko talouteen y. m. nähden.

Tietojen kokoomistapaan nähden lienee itsestään selvänä huomautettava, ettei maan eri osissa olevia valtion ja kuntain nykyisiä virkamiehiä käy sillä rasittaminen — niin hyvin sen vuoksi että kävisi vaikeaksi velvoittaa heitä sellaiseen tehtävään, kuin siitä syystä etteivät he useinkaan olisi siihen sopivia eivätkä halukkaita. Erinäisissä tapauksissa voisivat he kenties toimia välittäjinä, mutta sitäkin lienee useimmissa tapauksissa kartettava. Ammatintarkastajilta lienee kuitenkin arvokasta apua odotettavissa, ja kun näiden virkamiesten lukua aivan todennäköisesti tullaan vastaisuudessa lisäämään ja heille apulaisia antamaan, on heiltä vieläkin runsaampaa ja valaisevampaa apua saatavissa.

Pääasiallinen työ on kuitenkin sellaisten henkilöiden toimitettava, joilla tämän laatuinen työ on päätehtävänä. Mutta katsoen meidän verrattain pieniin teollisuusoloihin ja ottaen huomioon kustannukset, voitanee meillä haluttu tarkoitus toistaiseksi saavuttaa erityistä virastoa perustamatta. Teollisuushallitus ja Tilastollinen Päätoimisto katsovat sen vuoksi, että mainitunlaisia tutkimuksia meillä alotettaessa, ne olisi sopivin toimittaa lähinnä noudattaen naapurimaassa Ruotsissa käytäntöön otettua menettelytapaa, varteen ottaen ne kokemukset, joita siellä tähän saakka toimitettujen tutkimusten kautta on saatu.

Ruotsin olot ovat nimittäin niin monessa suhteessa yhtäläiset ja yhdenmukaiset meikäläisten olojen kanssa, että Ruotsissa noudatettua tutkimusohjelmaa ainakin aluksi pitäisi käydä meilläkin edullisesti koettaminen.

Huomioon ottaen näistä tutkimuksista saadun kokemuksen ja niistä annetut lausunnot saavat Teollisuushallitus ja Tilastollinen Päätoimisto, keskenään neuvoteltuaan, alamaisimmasti ehdottaa, että, jotta aiottu maan teollisuusammattien työoloja koskeva tutkimus saisi tyydyttävän laajuuden ja tuottaisi toivotun hyödyn, sitä ei ulotettaisi yhtähaavaa kaikkiin teollisuuksiin, vaan että se käsittelisi asteettain yhtä tai paria toisilleen läheistä ammattia kerrallaan, ja pitäisi tässä ensi sijassa tulla kysymykseen sellaiset ammatit, jotka muissa maissa on katsottu olevan otettava etusijassa tutkittaviksi ja joista siis puheena olevan laatuista kokemusta jo on olemassa. Sellaisista ammateista mainittakoon esim. tupakkateollisuus ja räätälinammatti, joista ensinmainitun pitänee erittäin siitä syystä tulla ensiksi kysymykseen, että se on yksinomaista tehdasteollisuutta, jolla sen ohessa on niin suuri merkitys, että sen selvittäminen — työpalkkoina maksettiin siinä v. 1898 1,581,000 mk. ja käsitti se samana vuonna 34 työpaikkaa, joissa oli 599 mies- ja 2,301 naispuolista työntekijää, niiden joukossa kokonaista 148 mies- ja 329 naispuolista 18 vuotta nuorempaa apuria — epäilemättä tulee monessa tärkeässä suhteessa niin hyvin valaisemaan työväen elinehtoja kuin antamaan hyvää ohjausta muita teollisuuksia ja ammatteja koskevien tutkimusten toimittamisessa siinä tarkoituksessa, kuin Valtiosäätyjen anomuksessa mainitaan.

Ne olosuhteet, joiden useinmainitun laatuisessa tutkimuksessa pitää tulla tutkimuksen alaisiksi, ovat etusijassa seuraavat: työpaikan asema, omistajan tai haltijan nimi, työntekijäin luku, työkoneet, työpäivän pituus, lepoajat, ylityö, palkan maksuaika, etuannit palkkaa vastaan, palkinnot ja palkanlyhennykset, erityiset edut, kuten vapaa asunto y. m., työnantajain avustamat tai avustamattomat sairas- ja apukassat, tapaturmavakuutusmaksujen määrä, työntekijäin sukupuoli, ikä ja siviilisääty, ammatinhaara, terveydentila, apukassan, ammatti- ja raittiusyhdistyksen jäsenyys, työhuoneistojen tilavuus, sisustus, lämmitys, ilmanvaihtolaitteet ja valaistus, työnseisaukset (työlakot ja työnsulut), mikäli niitä on sattunut ja käy selvittäminen y. m., sekä niitä paitsi sellaiset asianhaarat, jotka tutkittavaksi määrätylle ammatille ovat ominaisia ja ammattityölle erityisesti tärkeitä.

Itse tutkimustapaan nähden saavat Teollisuushallitus ja Tilastollinen Päätoimisto sen ohessa alamaisesti ehdottaa, että tutkimuksen toimittamista ylinnä valvoisi ja johtaisi 1:o joko erikoinen komissiooni, johon kuuluisi tarkoitusta varten valittuja asiantuntevia henkilöitä, joiden joukossa pitäisi olla työnantajain ja työntekijäin edustajia, tahi 2:o Teollisuushallitus tai Tilastollinen Päätoimisto, joiden siinä tarkoituksessa tulisi

a) yksissä neuvoin Teidän Keisarillisen Majesteettinne asettaman, asiantuntevista henkilöistä kokoonpannun komissioonin kanssa, joiden henkilöiden joukossa pitäisi olla sekä työnantajain että työntekijäin edustajia tutkittavaksi määrätyn teollisuuden alalta, valmistaa suunnitelma ja kaavat ensitietojen kokoomista varten,

b) asettaa tutkimusta varten työnjohtaja sekä sen toimittamisessa tarvittavat apulaiset, ja

c) työnjohtajalla laadituttaa ja maan molemmilla kielillä painosta toimittaa tutkimuksen tulokset, niin pian kuin ne on saatu valmiiksi, sekä

d) kertomuksen valmistuttua, yksissä neuvoin komissioonin kanssa, Teidän Keisarilliselle Majesteetillenne alamaisuudessa tehdä ne esitykset, joihin tutkimuksen johdosta voi aihetta olla.

Niinkuin edellä olevasta selonteosta näkyy, täytyy puheena olevan tutkimuksen kustannusten arvioimisen perustua kunkin eri ammatin tai toisilleen läheisten ammattien ryhmän tutkimuskustannusten arvioon ja taas viimeksi mainittujen kustannusten riippua kulloinkin toimitetun tutkimuksen laajuudesta, jossa suhteessa ei voida mennä alle sen vähimmän kustannusmäärän, minkä arvioidaan vastaavan työnjohtajan ja muutamain apulaisten palkkaa sekä painatuskustannuksia. Sellaiseksi minimikustannukseksi yhden ammatin täydellisestä tutkimisesta ovat Teollisuushallitus ja Tilastollinen Päätoimisto ajatelleet tupakkateollisuuden tutkimisesta aiheutuvia kustannuksia, joiden on edellä mainitun työsuunnitelman mukaan laskettu nousevan yhteensä likimain 16,000 markkaan seuraavan tarkemman erityisluettelon mukaan:

1 työnjohtaja 10 kuukauden ajalta à 400 mk.	*Smk.*	4,000: —
1 amanuenssi johtajan avuksi samalta ajalta à 175 mk. . . .	»	1,750: —
2 à 3 naispuolista apulaista	»	2,500: —
Matkakustannuksia ja palkkioita ensitietojen keräämisestä . .	»	3,000: —
Kyselykaavojen painatus, lanketit, paperi y. m.	»	1,000: —
Teoksen kääntäminen ja painattaminen	»	3,500: —
Arvaamattomia kustannuksia	»	250: —
Yhteensä	*Smk.*	16,000: —

Maassa enemmän levinneen ammatin tutkimista varten täytyy aineiston lisääntymisen vuoksi vastaavien työkustannusten jonkun verran lisääntyä, mitä lisäystä kuitenkin käynee ainoastaan kussakin eri tapauksessa tarkemmin arvioiminen.

Edellä olevan asian valmistelevaan käsittelyyn on ottanut osaa yli-intendentti C. G. Sanmark sekä asian käsittelyyn kokonaisuudessaan alle-

kirjoittaneitten lisäksi myös Tilastollisen Päätoimiston ensimäinen aktuaari O. Groundstroem.

Helsingissä, toukokuun 9 päivänä 1900.

Tilastollisen Päätoimiston puolesta: Teollisuushallituksen puolesta:

A. Boxström. **C. P. Solitander.** **Karl Appelberg.**

Edellä olevassa kirjelmässä annetun, eri maiden työtilastollisia tutkimuksia koskevan kertomuksen lisäykseksi ja täydennykseksi mainittakoon tässä seuraavaa.

Belgian, Itävallan, Italian, Norjan ja Tanskan työtilasto.

Belgiassa on vuodesta 1896 lähtien työministeriössä järjestettynä työtilastollinen toimisto — l'Office du travail — jolla on samallainen tehtävä kuin Ranskan työtilastollisella toimistolla, jonka malliin se näyttääkin olevan järjestetty. Belgian työtilastollinen toimisto julkaisee osin suurempia erikoisselontekoja — tähän asti ilmestyneistä mainittakoon: pyhätyötä koskeva, Saksan työväenvakuutuksen vaikutuksia koskeva, Belgian kotiteollisuutta koskeva, yötyötä vieraitten maitten teollisuudessa koskeva, työlainsäädäntöä koskeva y. m. — osin kuukauslehteä »Revue du travail«, joka sisältää selontekoja työmarkkinain tilasta, elintarpeiden hinnoista eri paikkakunnilla, työlakoista ja työnsuluista, työnteossa sattuneista tapaturmista, työnvälitystoimistojen toiminnasta, tehdastarkastelun kuukausraporteista, työntekijäin vakuutusoloista, teollisuus- ja työoloja koskevista lakiehdotuksista ja asetuksista y. m.

Itävallassa on kauppaministeriöön järjestetty erityinen »Arbeitsstatistisches Amt«. Paitsi erikoistutkimuksia — semmoisia kuin ompelijattarien ja pesijättärien työ- ja palkkasuhteita koskevia sekä työlakkoja ja työnsulkuja koskevaa vuotuista tilastoa — julkaisee toimisto aikakauslehteä »Sociale Rundschau«, joka sisältää yhteiskuntatilastollisia selontekoja koti- ja ulkomaan oloista.

Italiassakin on oivallettu kuinka välttämätön yhteiskunnallisten olojen tilastollinen selvittäminen on, ja sellaisia selvittelyjä toimittaa Italian teollisuusministeriön tilastollinen toimisto, joka muun muassa julkaisee vuotuisen selonteon työlakoista ja työnsuluista.

Norjassa ja **Tanskassa** on niinikään työtilastollisten toimistojen toimesta julkaistu useita työtilastollisia tiedustuksia. Norjan toimistojen julkaisemat tiedustukset ovat käsitelleet seuraavia aineita: metsäliikkeen ja tukinuiton työ- ja palkkasuhteita, tilastollisia selvityksiä tulo- ja varallisuusoloista, työ-

ja palkkasuhteita puuhiomoissa ja selluloosatehtaissa, työpalkkoja vuosina 1890 ja 1895. Tanskan toimistojen julkaisut taas ovat käsitelleet Tanskan työväenperheitten elantokustannuksia, työpalkka- sekä kisälli- ja oppilaisoloja vuonna 1897, Tanskan työlakkoja ja työnsulkuja 1897—1899. Niinikään on Norjan »parlamentariske arbeiderkommission« vuodesta 1897 lähtien julkaissut neljä laajaa nidosta yhteiskuntatilastoa (socialstatistik). Kööpenhaminan kaupungin tilastollinen konttori taas on tuon tuostakin valmistanut työtilastollisia julkaisuja, joista viimeinen koski työpalkkoja Kööpenhaminassa ja sen lähikunnissa vuonna 1898.

Saksan tupakkatiedustus v:lta 1878.

Jo ennenkuin Työtilastollinen komissiooni vuonna 1892 **Saksassa** perustettiin, oli yhtä teollisuutta, nimittäin tupakkateollisuutta, koskeva laajaperäinen tilastollinen selvitys toimitettu. Tällä tutkimuksella ei kuitenkaan ollut tarkoituksena selvitellä mainitun teollisuudenhaaran työntekijäin oloja, vaan oli se toimeenpantu siinä tarkoituksessa, että saataisiin selville sopivin muoto tupakanviljelyksen, tupakkateollisuuden ja tupakkakaupan verotukselle. Toukokuun 26 päivästä 1868 lähtien oli Saksan tulliliittoon nähden voimassa yhteinen tupakkaa koskeva verolaki, mutta aikaa voittaen huomattiin siinä asetetut veromäärät liian alhaisiksi, ja varsinkaan Saksan valtakunnan synnyttyä eivät ne voineet tyydyttää valtakunnan-varainhallinnon puolelta tehtyjä vaatimuksia. Helmikuussa 1878 seurasi lakiehdotus, joka, samassa kun se korotti raakatupakan ja tupakkateollisuustuotteitten tuontitulleja, pyrki entistä enemmän saattamaan tupakanviljelystä verotuksen alaiseksi, ja jossa saadun sadon paino määrättiin veroperusteeksi.

Tätä ehdotusta koskevista keskusteluista oli seurauksena kesäkuun 26 päivänä 1878 annettu laki tupakanviljelyksen, tupakkateollisuuden ja tupakkakaupan tutkimisesta. Myöntämällä 200,000 Saksan markan luotto määrättiin, »että valtakunnassa on liittoneuvoston vahvistettavien lähempien määräysten mukaan toimitettava tupakanviljelystä, tupakkateollisuutta ja tupakkateollisuustuotteitten kauppaa koskevia tutkimuksia, joissa asiantuntijain mieltä on kuulusteltava, sekä että tutkimusten tulokset on valtiopäivien tietoon saatettava«.

Tämän johdosta teki liittoneuvosto, tulli- ja verolaitos- sekä kauppa- ja keskuusliikevaliokuntain ehdotuksesta, heinäkuun 4 päivänä 1878 seuraavan päätöksen, joka sisältää tutkimusten yleisen ohjelman:

»I. Kesäkuun 26 päivänä 1878 annetun, tupakanviljelystä, tupakkateollisuutta ja tupakkakauppaa koskevan lain kautta määrätty tiedustus annetaan toimeksi komissioonille, johon tulee kuulumaan:

1) puheenjohtaja ja yksi valtiokanslerinviraston jäsen;

2) viisi virkamiestä, joista Preussi, Baijeri, Saksi, Württemberg ja Baadi kukin ehdottavat yhden, sekä yksi hansakaupunkien ehdottama jäsen;

3) kolme asiantuntijaa tupakanviljelijäin, tupakkatehtailijain ja tupakkakauppiaiden piiristä, ollen Baijerin ehdotettava tupakanviljelyksen asiantuntija, Preussin tupakkateollisuuden asiantuntija ja Baadin tupakkakaupan asiantuntija.

II. Komissioonin tehtävänä on:

tutkimalla tupakan viljelyksen, esivalmistelun ja kaupan laajuutta, alueellista jakaumista, sisäistä työnjakoa ja taloudellista merkitystä, luoda peruste, jolla komissiooni, asiantuntijain mieltä kuulustellen, voipi määrätä mikä tupakanverotuksen eri muodoista olisi Saksalle sopiva ja voisi tarjota toiveita tyydyttävästä raha-asiallisesta tuloksesta;

antaa kertomus tutkimuksensa tuloksesta sekä lausua mielipiteensä sen veromuodon käytäntöön ottamisesta, jota komissiooni pitää sopivimpana sekä, jos komissiooni näkee siihen olevan syytä, laatia ehdotus puheena olevaa järjestelmää vastaavan lainsäädännön perusteiksi.

III. Tätä tarkoitusta varten tulee komissioonin:

1) laatia töitään varten ohjelma ja alistaa se liittoneuvoston tutkittavaksi;

2) toimittaa paikallisia tutkimuksia paikallisviranomaisten sekä niiden komissioonien tai komissariusten avulla, joita komissiooni yksissä neuvoin hallitusviranomaisten kanssa asettaa;

3) tilastollisen viraston avulla yhteenasetella näiden tutkimusten tulokset, harkita niitä ja, jos tarpeelliseksi havaitaan, täydentää niitä;

4) kuulustella asiantuntijain mieltä ja hankkia lausuntoja.

IV. Korkeita liittohallituksia kehotetaan ryhtymään sen suuntaisiin toimenpiteihin, että asianomaiset viranomaiset antavat apuaan komissioonille ja sen asettamille paikallistutkimuksia toimittaville henkilöille ja laitoksille sekä noudattavat näiden lausumia toivomuksia.

V. Edellä olevat päätökset saatetaan tiedoksi Reichs-Anzeiger lehdessä.«

Komissiooni kokoontui heinäkuun 18 päivänä 1878 ja antoi elokuun 10 päivänä seikkaperäisen ohjelman toimitettavinaan olevia töitä sekä niiden toimitustapaa varten. Tämän ohjelman suoritusta kesti joulukuuhun; joulukuun 22 päivänä 1878 antoi komissiooni lopullisen kertomuksensa tiedustuksen tuloksista.

Komissioonin työstä on selonteko julkaistuna XLII nidoksessa julkaisusarjaa Statistik des Deutschen Reichs.

Komissiooni ei ole seikkaperäisesti tutkinut työntekijäin mieskohtaisia oloja, koska sellaisilla tutkimuksilla ei ollut mitään suoranaista yhteyttä työn tarkoituksen kanssa, joka, kuten mainittu, oli puhtaasti valtiotaloudellista laatua.

Muutoksia Saksan työtilastossa.

Sen jälkeen kuin Teollisuushallituksen ja Tilastollisen Päätoimiston edellä julkaistussa lausunnossa oleva kertomus **Saksan työtilaston** järjestyksestä oli laadittu, on mainitussa järjestyksessä tapahtunut muutoksia. 1902 vuoden Saksan valtiopäiville antoi nimittäin valtakunnanhallitus ehdotuksen erityisen työtilastollisen osaston perustamisesta Kais. Statistisches Amtiin, jolla osastolla olisi tehtävänä osin 1) koota, yhteenasetella ja ajoittain julkaista työtilastollisia tietoja ja muita työväenoloille tärkeitä tiedonantoja, osin 2) toimittaa erikoistutkimuksia kirjallisten ja suullisten selvittelyjen avulla sekä antaa lausuntoja. Samassa kun tämä työtilastollinen osasto Statistisches Amtiin perustettaisiin, asetettaisiin Työtilastollisen komissioonin sijaan *Beirath für Arbeiterstatistik*, johon, paitsi puheenjohtajaa, kuuluisi 14 henkilöä, jotka valittaisiin yhdeksi lainsäätämiskaudeksi, puolet liittoneuvoston ja toiset puolet valtiopäiväin toimesta. Puheenjohtajaksi olisi Statistisches Amtin päällikkö itseoikeutettu. Tällä Beirathilla olisi yleisenä tehtävänään avustaa Statistisches Amtia tämän työtilastollisessa toiminnassa ja erittäinkin, samoin kuin entisellä komissioonilla, 1) liittoneuvoston taikka valtiokanslerin määräyksestä antaa lausuntoja työtilastollisista tutkimuksista, niiden suunnittelusta, toimeenpanosta ja tuloksista, 2) tarpeen tullen kuulustella asiantuntijain mieltä, sekä 3) alistaa työtilastollisia selontekoja koskevat ehdotukset valtiokanslerin tutkittaviksi. Beirath olisi muutoin, samoin kuin komissiooni, oikeutettu kokouksiinsa kutsumaan työnantajoita ja työntekijöitä, saman verran kumpaisiakin, ja olisi näillä oikeus ottaa osaa keskusteluihin, sekä olisi näiden kutsuminen pakollinen, kun liittoneuvosto, valtiokansleri tai kuusi Beirathin omaa jäsentä sitä vaatisi. Beirathin toimistotehtävät hoitaisi Statistisches Amt, jonka virkamiehiä sen päällikkö saisi kutsua Beirathiin oikeudella ottaa osaa sen keskusteluihin. Jäsenet saisivat päivärahaa ja matkakulujen korvausta valtiokanslerin harkinnan mukaan, ja hänen asianaan myös olisi määrätä minkä verran palkkiota on annettava Beirathiin kutsutuille työnantajille, työntekijöille ja asiantuntijoille. Tämän ehdotuksen toimeenpanoa varten ehdotti hallitus, että Statistisches Amtin päällikkö saisi palkanlisäystä 2,500 Saksan markkaa sekä arvonimen »Presidentti«, että Statistisches Amtiin nimitettäisiin kaksi uutta jäsentä eli Regierungsräthe, jotka kumpikin saisivat palkkaa 4,500 markkaa ynnä osin 600 markkaa ikälisäystä joka kolmas vuosi, siksi kuin palkka nousee 7,500 markkaan, osin 900 markkaa vuokrarahoja, sekä lopuksi että tilastollisen-päälaitoksen määrärahaa muutoin korotettaisiin 39,000 markalla, mikä rahamäärä vuodeksi 1901 oli osotettu Työtilastolliselle komissioonille. Koko tämä ehdotettu uudestijärjestely kysyisiis, virkamiesten ikälisäystä lukuunottamatta, lisäkustannuksia 13,300 markkaa. Hallituksen ehdotus oli valtiopäiväin käsiteltävänä helmikuun 4 päivänä 1902 ja, vaikka eräiltä tahoilta lausuttiin mielipiteenä, että hallituksen

olisi pitänyt ottaa täysi askel ja ehdottaa perustettavaksi itsenäinen Reichsamt työtilastoa varten, tunnustettiin kuitenkin yleisesti, että ehdotus semmoisenaankin sisälsi erittäin huomattavia parannuksia, ja valtiosihteerin kreivi von Posadowsky-Wehnerin nimenomaan ilmoitettua, että uudella osastolla oli täysi valta ulottaa toimintansa kaikille työtilaston aloille sekä että todella oli aikomus julkaista ainakin osittain helppotajuisesti toimitettua aikakauslehteä, myönnettiin pyydetyt määrärahat äänestyksettä.

Muutoksia Ruotsin työtilastossa.

Ruotsissa on 1901 vuoden kuluessa valmistunut laajaperäinen ehdotus työtilaston uudestijärjestämiseksi. Syyskuun 19 päivänä 1901 Kauppakolleegille antamassaan virkakirjelmässä esitti tämän laitoksen ensimäinen aktuaari ehdotuksen, jonka kautta työtilasto lopullisesti järjestettäisiin ja siirtyisi nykyisestä kokeilutilastaan pysyväiseksi järjestöksi. Kauppakolleegi kannatti ehdotusta ja se jätettiin Kuninkaallisena esityksenä 1902 vuoden Valtiopäiville.

Kirjelmässään ensimäinen aktuaari huomauttaa, että työtilastollisia koetutkimuksia on, sittekun par'aikaa toimitettavat tutkimukset on ehditty suorittaa, kestänyt kuusi vuotta, jonka ajan kuluessa neljä eri työtilastollista selvitystä on voitu aikaansaada. Näiden selvitysten toimittamisen kautta on myös saatu sangen paljon kokemusta mitä tulee joidenkuiden virallisen työtilaston osien sopivimpaan järjestämistapaan, mikäli sellaista kokemusta on saatavissa tilapäisesti toimeenpannuista koetutkimuksista. Olisi sen vuoksi nyt aika ottaa lähemmin tutkittavaksi mihin toimenpiteihin on ryhdyttävä pysyväisemmän järjestysmuodon luomiseksi tälle uudelle tilaston haaralle, niin että työtilastollinen laitos, heti sen jälkeen kuin viimeksi alotetut tutkimukset on suoritettu, 1903 vuoden alusta voisi ryhtyä toimimaan järjestyneemmissä ja vakautuneemmissa oloissa.

Työtilaston vastaiseen järjestysmuotoon nähden huomauttaa ensimäinen aktuaari, että, kun on ehdoteltava mitä tapaa olisi sopivin noudattaa valtion toimesta tapahtuvassa Ruotsin työtilaston kokoomisessa, valmistelemisessa ja julkaisemisessa, täytyy ehdottomasti lähteä siitä näkökohdasta, että aineen laajaperäisyyteen ja monenkirjavaan laatuun nähden on mahdoton ennakolta laatia seikkaperäisempää ja täydellistä selvitystä kysymyksestä, jokainen tutkimus kun varmaankin tulee esittämään probleemeja, joita käy muodosteleminen ja ratkaiseminen ainoastaan silmällä pitäen kulloinkin valitun aineen rajoitusta ja tutkimuksen kautta tavoiteltuja eri tarkoituksia. Jos tällaisella työtilastolla mieli saada yhteiskunnalliset olot kaikenpuolisesti ja oikein valaistuiksi, näyttää kuitenkin olevan ilmeistä, että työtilasto on järjestettävä niin, että se tulee käsittämään osin jatkuvaa, yleislaatuisempaa tilastoa ja osin monipuolisia, määräaikojen päästä uusiintuvia seikkaperäistutkimuksia.

Melkein kaikissa maissa, missä työtilasto on saanut pysyväisen ja täydellisen järjestysmuodon, onkin tämä vaatimus tyydytetty sillä tavalla, että

yhteiskuntatilastolliset julkaisut käsittävät osin ajoittaisesti ilmestyvän yleislaatuisemman yhteiskunnallisen aikakauslehden ja osin erikoistutkimuksia, jotka taas jakautuvat kahteen ryhmään, niin että toinen käsittää säännöllisten väliaikojen päästä ilmestyvät julkaisut ja toinen tilapäisempää laatua olevat selvittelyt, joita toimitetaan ainoastaan silloin tällöin. Ensimäisestä aktuaarista näyttää kiistämättömältä, että tämä on ainoa tie, jota Ruotsissakin ryhdyttäessä järjestettyä työtilastoa toimeenpanemaan olisi noudatettava.

Mitä yhteiskunnalliseen aikakauslehteen tulee, olisi siinä ensimäisen aktuaarin mielestä käsiteltävä pääasiallisesti samallaisia kysymyksiä, kuin muissa maissa ilmestyvissä samanluontoisissa virallisissa aikakauslehdissä näytään käsiteltävän. Selvää on, sanoo ensimäinen aktuaari, että koko sen laajan koneiston järjestäminen, mitä aikakauslehden varustaminen kaikinpuolisella ja tyhjentävällä aineistolla kysyy, on ainoastaan vähitellen aikaansaatavissa, ja että vasta jonkun ajan kuluttua, sen jälkeen kuin asia on pantu alulle, voidaan saada riittävää kokemusta kaikesta siitä, mitä tässä suhteessa voidaan taikka pitää tehdä ja millä tavalla se on tehtävä. Etusijassa näyttää aikakauslehdessä kuitenkin olevan anettava täydellisiä selontekoja niin hyvin Ruotsin kuin ulkomaan yhteiskunnallisesta lainsäädännöstä, kertomuksia koti- ja ulkomaisten yhteiskuntatilastollisessa suhteessa huomattavien julkaisujen sisällyksestä, kertomuksia ja raportteja yhteiskunnallisella alalla ja ennen kaikkia työväen maailmassa esiintyvistä tärkeämmistä tapahtumista ja olosuhteista sekä työmarkkinain tilasta valtakunnan eri osissa, kuten tarjona olevan työn runsaudesta, teollisuuden ja muiden elinkeinojen alalla tapahtuneista palkankorotuksista ja palkanalennuksista j. n. e. Niinikään näyttää olevan erittäin tärkeätä aikaansaada säännöllinen tilasto elintarpeitten hinnoista — ja sen yhteydessä olevista kysymyksistä, kuten työntekijäin menoista asuntoon, vaatteisiin ja muihin tarpeisiin — eri paikkakunnilla, koska vasta sittekun sellainen tilasto on aikaansaatu, käypi mahdolliseksi saada täyttä hyötyä niistä erikoistutkimuksista, joita on tehty ja joita edelleen lienee tehtävä eri paikkakuntain työntekijäin työpalkanvaihtelujen selville saamiseksi. Tällaisen jatkuvan tilaston julkaisemisen pitäisi olla puheena olevan aikakauslehden kaikkein tärkeimpiä tehtäviä. Sen ohessa olisi aikaansaatava ja aikakauslehdessä julkaistava tilastollisia tietoja osin työlakoista ja työnsuluista, osin teollisuuden ja elinkeinojen alalla tapahtuvasta yhdistysliikkeestä (työnantajayhdistyksistä, ammattiyhdistyksistä, sairas-, hautaus- ja muista apukassoista j. n. e.), jossa suhteessa lienee sopiva aikakauslehdessä julkaista tilastollinen yhteenasetelma siitä arvokkaasta aineistosta, jota rekisteröityjen sairaskassojen toimintaan nähden kootaan. Niinikään pitäisi olla mahdollista saada tämän yhteydessä aikakauslehteen hankituksi tilasto työntekijäin tautien ja kuoleman syistä eri ammateissa. Aikakauslehdessä

sopisi myös julkaista työtilastolliselta kannalta toimitettu yhteenasetelma elinkeinotilastossa esiintyvistä, naisten työtä eri teollisuuksissa koskevista tiedoista. Ja lopuksi pitäisi aikakauslehdellä tulla olemaan sangen tärkeä merkitys sen kautta, että siinä voitaisiin, asianmukaista tarkastusta noudattaen, varteen ottaa se huomattava joukko tilastollisia uutisia, mitä sanomalehdissä ja muissa lähteissä julkaistaan.

Mitä tulee niihin eri yhteiskunnallisilla aloilla tehtäviin seikkaperäisiin erikoistutkimuksiin, joita vastaisen työtilastollisen toimiston olisi jatkuvan aikakauslehden rinnalla toimitettava, pitäisi niiden, ensimäisen aktuaarin mielestä, käsittää osin ajoittaisesti määräaikojen kuluttua ilmestyviä erikoisselontekoja aikakauslehdessä verrattain ylimalkaisesti käsitellyistä aineista, kuten esimerkiksi lakoista ja työnsuluista, yhdistysoloista, sairauden ja kuoleman syistä teollisuusammateissa, elintarpeitten ja asuntojen hinnoista eri paikkakunnilla, ijän, sukupuolen ja siviilisäädyn jakaumisesta eri ammateissa j. n. e., osin myös sellaisia mahdollisimmassa määrässä tyhjentäviä monografioja kuin viime vuosina toimitetut koetutkimukset työ- ja palkkaolojen y. m. selville saamiseksi eri ammatinhaaroissa, joiden tutkimusten pitää käsittää ainoastaan yksi ammatti eräältään ja joiden uudelleen toimittaminen samaan ammattiin nähden vasta pitemmän ajanjakson kuluttua voi tulla kysymykseen. Jos esiintyväin asianhaarojen katsotaan sitä vaativan, on työtilastollisen laitoksen myös toimitettava sellaisia tutkimuksia, jotka tarkoittavat jonkun semmoisen laajemmalle ulottuvan yhteiskunnallisen kysymyksen selvittämistä, jota ehdotettu aikakauslehti ei ole käsitellyt ja jommoisia ovat esim. työolot terveydelle vaarallisissa ammateissa, verstashuoneistojen laatu terveyshoidollisessa suhteessa j. n. e. Siinä suhteessa on erityisesti huomioon otettava, että yhden taikka toisen taloudellisen tai yhteiskunnallisen kysymyksen tilastollisia selvittelyjä, joita tuon tuostakin tullaan tarvitsemaan komiteaselontekoja y. m. s. varten, käy edullisesti jättäminen yhteiskuntatilastollisen laitoksen tehtäväksi, koska muutoin varsin usein lienee puute sellaisissa selvittelyissä tarvittavasta asiantuntevasta henkilökunnasta, joka on saanut tarpeellista valmistavaa kehitystä niiden vaikeitten, arkaluontoisten ja huolellisten tutkimusten toimittamisessa, joihin yhteiskunnallisten kysymysten oikein arvostelemisen täytyy perustua.

Ensitietojen kokoomistapaan nähden huomauttaa ensimäinen aktuaari, että nykyaikainen työtilasto oleellisesti poikkeaa vanhemmasta virallisesta tilastosta, ensinmainittu kun, mikäli mahdollista, hankkii aineksensa erityisten vartavasten asetettujen asiamiesten taikka kirjeenvaihtajain kautta, joiden on asetuttava mieskohtaiseen yhteyteen sekä työnantajain että työntekijäin kanssa. Tätä työtapaa lienee vastaisuudessakin pääasiallisesti noudatettava.

Kun työtilastolliset tutkimukset tämän ehdotuksen mukaan edelleen tulisivat olemaan Kauppakolleegin tilastollisen osaston toimena, ehdotetaan sen työvoimaa lisättäväksi. Niinpä olisi sen etunenään asetettava toimistonpäällikkö, jolla olisi koko osasto johdettavanaan, ja sen ohessa olisi työvoimia lisättävä yhdellä ensimäisellä aktuaarilla, kahdella amanuenssilla ja kolmella tilapäisellä apulaisella, joiden kaikkien tulisi käyttää aikansa yksinomaan työtilastollisiin tehtäviin ja joiden palkka yhteensä nousisi 16,540 kruunuun vuodessa. Palkkioiksi erikoisasiamiehille ja vakinaisille kirjeenvaihtajille sekä korvaukseksi erinäisten ensitietojen hankkimisesta ehdotettiin kaikkiaan 12,000 kruunua.

Kauppakolleegin ensimäisen aktuaarin puoltaman ehdotuksen mukaisesti annettiin 1902 vuoden valtiopäiville Kuninkaallinen esitys Kauppakolleegin tilastollisen osaston työvoimain lisäämisestä sekä sen vuosirahansäännön korottamisesta yhteensä 33,500 kruunulla.

Valtiopäivät eivät kaikinpuolin yhtyneet armolliseen esitykseen, vaan epäsivät ehdotettua toimistonpäällikköä varten esitetyn määrärahan, mutta asettivat yhden uuden aktuaarinviran varsinaiselle vuosirahansäännölle. Määrärahat amanuensseja y. m. varten maksetaan edelleen ylimääräisestä vuosirahansäännöstä.

Keisarillisen Senaatin päätös.

Edellä kerrottu Teollisuushallituksen ja Tilastollisen Päätoimiston lausunto esiteltiin Keisarillisessa Senaatissa marraskuun 14 päivänä 1901, ja ilmoitti Kauppa- ja Teollisuustoimituskunta sanottuna päivänä päivätyssä kirjelmässä Teollisuushallitukselle, että Keisarillinen Senaatti oli, hyväksyen Teollisuushallituksen ja Tilastollisen Päätoimiston ehdotuksen, nähnyt hyväksi käskeä Teollisuushallituksen, yksissä neuvoin Keisarillisen Senaatin vastedes valitsemista asiantuntevista henkilöistä kokoonpannun komissioonin kanssa, laatia suunnitelma ja kaavat työväenoloja koskevien tilastollisten ensitietojen kokoomista varten, ollen suunnitelma ja kaavat jätettävä Keisarillisen Senaatin vahvistettaviksi. Sen ohessa käski Keisarillinen Senaatti Teollisuushallituksen ensiksi ottamaan maan tupakkateollisuuden työväenolot puheena olevan tutkimuksen esineiksi sekä, sittekun työ oli suoritettu, yksissä neuvoin sanotun komissioonin kanssa, Keisarilliseen Senaattiin antamaan kertomuksen tutkimuksesta sekä ne esitykset ja ehdotukset, joita tutkimus mahdollisesti aiheuttaa; hyvissä ajoin ensintulevana vuonna antamaan ehdotuksen samanlaisesta jotakin toista teollisuudenhaaraa koskevasta tutkimuksesta ynnä arvion siitä koituvista kustannuksista; sekä yksissä neuvoin Tilastollisen Päätoimiston ja edellämainitun komissioonin kanssa ottamaan harkittavaksi ja

antamaan lausunnon, olisiko tutkimustyön johto vastedes sopivampi antaa asiantuntevista henkilöistä vartavasten kokoonpannulle itsenäiselle komitealle. Lopuksi oli Keisarillinen Senaatti nähnyt hyväksi mainitun tupakkateollisuutta koskevan tutkimuksen menojen suorittamiseksi asettaa Teollisuushallituksen käytettäväksi enintään kuudentoistatuhannen (16,000) markan suuruisen määrärahan, jotka varat Teollisuushallitus saisi tarpeen mukaan määrätä maksettaviksi ja tilikirjoihin merkitä neljänteentoista pääluokkaan, VI luk., 1 mom., ja määrärahan asetuksiin taikka ennen annettuihin armollisiin määräyksiin perustuvien, mutta ei erityisesti mainittujen, tarpeitten suorittamiseksi.

Komissioonin kokoonpano.

Kauppa- ja Teollisuustoimituskunnan kirjelmässä helmikuun 13 päivältä 1902 käski Keisarillinen Senaatti vastamainitun komissioonin jäseniksi kutsua Ph. U. Strengberg & C:o Osakeyhtiön Pietarsaaressa olevan tupakkatehtaan isännöitsijän *J. A. Holmin,* Osakeyhtiö Tollander & Klärichin Helsingissä olevan tupakkatehtaan isännöitsijän, arkkitehti *Hugo E. Saurénin,* P. C. Rettig & C:on Turussa olevan tupakkatehtaan työntekijän *J. Hultinin* sekä F. Sergejeffin Viipurissa olevan tupakkatehtaan työntekijän *Alfred Rokkasen.*

Komissioonin sihteeri.

Komissioonin sihteeriksi ja tilastollisen työn johtajaksi otti Teollisuushallitus filosofianmaisteri *G. R. Snellmanin.*

II Luku.

Kyselykaavat. Ensitietojen kokoominen.

Kyselykaavat.

Keisarillisen Senaatin asettama komissiooni kokoontui Teollisuushallituksen kutsumuksesta huhtikuun 14 päivänä 1902. Komissiooni ryhtyi tällöin ensiksi laatimaan ehdotusta niiden kysymysten kaavoiksi, joita tarpeellisen tilastollisen aineiston saamiseksi olisi tehtävä niin hyvin työnantajille kuin työntekijöille. Laaditut kaavaehdotukset, joissa samalla lanketilla oli kysymykset suomeksi ja ruotsiksi, vahvisti Keisarillinen Senaatti käytettäviksi toukokuun 9 päivänä.

Huomioon ottaen ainoastaan suomalaisen tekstin olivat kyselykaavat seuraavaa näköä, tässä kuitenkin julkaistuina pienennetyssä koossa ja osittain lyhennettyinä.

Teollisuushallitus.
1902.

Kysymyskaava A.
(työnantajan vastattava).

Työtilastotutkimuksia Tupakkateollisuudesta Suomessa.

Kysymyksiä:	Vastauksia:
1. Tehtaan paikka ja osote?	
2. Omistajan tai haltijan nimi?	
3. Nykyinen työväestön luku?	
4. Käytetyt työkoneet (mitkä)?	
5. Työpäivän pit. (lepoajat lukuunottaen): lauv. (työn alkamis- ja päättämisaika)?	kl. ____ kl. ____
muina päivinä sam. sam.	kl. ____ kl. ____

6. Lepoaikoja:	
aamupäivällä?	kl. ____ kl. ____
päivällislepo?	kl. ____ kl. ____
iltapäivällä?	kl. ____ kl. ____
Ovatko työhuoneet lepoaikoina tyhjinä ja tuuletetaanko niitä?	
7. Ylityötä v. 1901 (minä aikoina, montako tuntia vuorokaudessa?	
Yötyötä (klo 8 i. p.) v. 1901 (minä aikoina, miten pitkällistä)?	
Sunnuntaityötä v. 1901 (minä aikoina, montako tuntia vuorokaudessa?	
Annetaanko kotityötä ja siinä tapauksessa kuinka suuressa määrässä?	
8. Onko kirjallista työsopimusta?	
Onko irtisanomisaika määrätty ja siinä tapauksessa kuinka pitkä?	
Onko työohjesääntöjä?	
Onko sakkoja määrätty?	
Miten suuret?	
Mistä rikoksista?	
Mihinkä käytetään?	
9. Kunkin työntekijän palkkatulo viikkokaudelta v. 1901?	Vastataan erityisellä liitekaavalla.
10. Miten maksetaan yli- ja kotityöstä, jos sellaista käytetään?	
11. Kuinka usein ja minä päivinä palkka maksetaan?	
12. Annetaanko etuottoa työpalkkaa vastaan?	
Tehdäänkö palkan lyhennyksiä (esim. sairaskassamaksuiksi)?	
Annetaanko palkintoja ja siinä tapauksessa missä muodossa?	
Annetaanko lahjapalkkioita ja siinä tapauksessa missä muodossa?	

13. Tarkastutetaanko työntekijät lääkärillä ennen tehtaan palvelukseen ottamista?	
Kenen kustannuksella?	
14. Erinäisiä etuja, jotka työnantaja myöntää (kuinka paljon tai minkä laatuisia) työntekijöille?	
ruokaa?	
vapaa asunto tai vuokra-apua?	
tupakkaa?	
vapaata lääkärinhoitoa?	
vapaita lääkkeitä?	
vapaata sairashuonehoitoa?	
vanhuusapua (kuinka paljon)?	
15. Ovatko tehtaan työntekijät vakuutetut tapaturman varalta?	
Missä?	
Mitä menoja on työnantajalla ollut tapaturmavakuutuksen johdosta v. 1901?	
16. Onko viimeisinä 10 vuonna työnsulkua ollut tehtaassa ja siinä tapauksessa:	
milloin?	
kuinka kauvan kestänyt?	
mistä syystä?	
Onko viimeisinä 10 vuonna työlakkoa ollut tehtaassa ja siinä tapauksessa:	
milloin?	
kuinka kauvan kestänyt?	
mistä syystä?	

17. Erinäisiä muistutuksia ja lisäyksiä:

Teollisuushallitus.
1902.

Liite kysymyskaavaan A.
(täytettävä työnantajan palkkauslistojen mukaan).

Työtilastotutkimuksia Tupakkateollisuudesta Suomessa.

Tietoja työntekijäin vuosituloista vuonna 1901 _____

_____ tehtaassa _____:ssa.

Työntekijän nimi ja erikoisala ammatissa.							
Viikon numero	Tulo		Työpäiviä	Viikon numero	Tulo		Työpäiviä
	Mk.	p.			Mk.	p.	
1				1			
2				2			
3				3			
4				4			
5				5			
6				6			
7				7			
8				8			
9				9			
10				10			
11				11			
12				12			
13				13			
14				14			
15				15			
16				16			
17				17			
18				18			
19				19			
20				20			
21				21			
22				22			
23				23			
24				24			
25				25			
26				26			
27				27			
28				28			
29				29			

30				30			
31				31			
32				32			
33				33			
34				34			
35				35			
36				36			
37				37			
38				38			
39				39			
40				40			
41				41			
42				42			
43				43			
44				44			
45				45			
46				46			
47				47			
48				48			
49				49			
50				50			
51				51			
52				52			
Summa				Summa			

Teollisuushallitus.
1902.

Kysymyskaava B.
(työntekijäin vastattava).

Työtilastotutkimuksia Tupakkateollisuudesta Suomessa.

Kysymyksiä:	Vastauksia:
1. Työpaikka (missä kaupungissa, kauppalassa tai pitäjässä)?	
Työnantajan nimi ja osote?	
2. Työntekijän:	
nimi?	
syntymävuosi?	
syntymäpaikka?	
siviilisääty (naimaton, nainut, leski)?	
3. Isän ammatti?	
Äidin ammatti?	
Puolison ammatti?	
4. Elossa olevain lasten luku?	
Niistä työskentelee tupakkateollisuudessa?	
Kuinka monta lasta on kotona?	
5. Ammatinhaara (sikarien, paperossien, rullatupakan, piipputupakan, nuuskan valmistaminen)?	
Erikoisala ammatinhaarassa?	
6. Milloin alotitte työskentelynne ammatinhaarassa?	Vuonna
Milloin alotitte työskent. erikoisalalla?	Vuonna
» » » tehtaassa?	Vuonna
Oletteko ennen työskennellyt muissa ammatinhaaroissa ja missä?	

7. Viikkotulot keskeymättömässä työssä (ilman sairauden tai muun esteen tähden poissa oloa)?	
Maksetaanko työpalkka ajan tai kappaleen mukaan?	
8. Saatteko palkan välittäjältä?	
Siinä tapauksessa keltä ja minkä laskun mukaan?	
Palkkaatteko itse apulaisen ja siinä tapauksessa kenen?	
Huom. Nämä kysymykset tarkoittavat sellaista tapausta että sikarintekijä palkkaa vikkelintekijän, tupakanpunoja palkkaa latojan tai sellaisen.	
9. Onko Teillä v. 1901 ollut mitään ylityötä? (Tässä on huomautettava onko yö- tai sunnuntaityötä ollut).	
Siinä tapauksessa montako päivää ja montako tuntia päivässä?	
10. Onko Teillä ammattityötä tehtaan ulkopuolella?	
Missä (kotona tai muualla)?	
Kelle?	
Likimääräin. tulo siitä viikkokaudessa?	
11. Terveydentila (hyvä, jotenkin hyvä, heikko, huono)?	
Onko Teitä hoidettu hengityselimien vikojen tähden?	
Milloin?	
12. Jäsen apukassassa (missä, maksut)?	
Jäsen ammattiyhdistyksessä (missä, maksut)?	

Jäsen raittiusyhdistyksessä (missä, maksut)?	
13. Suuriko on asuinhuoneistonne vuosivuokra?	
14. Oletteko ollut osallisena lakkoon?	
Milloin?	
Mistä syystä?	
Oletteko ollut työnsulun alaisena?	
Milloin?	
Mistä syystä?	

15. Erityisiä muistutuksia ja lisäyksiä:

Teollisuushallitus.
1902.

Kysymyskaava C.
(Tietoja terveystutkimuksesta).

Työtilastotutkimuksia Tupakkateollisuudesta Suomessa.

Kysymyksiä:	Vastauksia:
1. Huoneen: tarkoitus? paikka? suuruus? valoisuus? Siellä olevain työntekijäin luku?	Katso liitettä.
2. Käytetäänkö työhuonetta myöskin: ruokailuhuoneena? pukuhuoneena? eteisenä tai vaatesäiliönä? kuivaushuoneena? kostutushuoneena? varastohuoneena (makasiinina)? Onko erityistä ruokasalia?	
3. Lämmitys — järjestelmä?	
4. Ilmavaihto — järjestelmä?	

5. Vesijohto huoneustoissa?	
6. Puhdistus:	
Miten ja milloin toimitetaan yleinen puhdistus?	
Miten ja milloin tapahtuu päivittäinen puhdistus?	
7. Seinien laatu?	
Katon laatu?	
Lattiain laatu?	
Onko sylkiastioita?	

8. Erityisiä muistutuksia ja lisäyksiä:

Teollisuushallitus.
1902.

Liite kysymyskaavaan C.

Työtilastotutkimuksia Tupakkateollisuudesta Suomessa.

Tietoja jokaisesta eri tehdashuoneesta _____ *tehtaassa.*

Huoneen numero.	Tarkoitus.	Asema (maan päällä tai alla).	Suuruus.		Valoisuus-suhteet (hyvät, jotenkin hyvät, huonot).	Siinä olevien työntekijäin luku *).	
			Kuutiosisällys. m^3	Lattiapinta. m^2			
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

*) Sattumalta poissaolevat otetaan lukuun.

Ilmanäytteet.

Huoneen numero.	Tehdasta avattaessa aamulla.		Päivällisloman alkaessa.		Tehdasta suljettaessa illalla.		Muistutuksia. (Valaistusjärjestelmä y. m.)
	Lämpömäärä.	CO_2 ‰	Lämpömäärä.	CO_2 ‰	Lämpömäärä.	CO_2 ‰.	
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

Muist. Mikäli mahdollista otettakoon ilmanäytteitä eri huoneistoista avattaessa aamulla, päivällisloman alkaessa sekä tehdasta illalla suljettaessa, jolloin jokainen huone, josta näyte on otettu, on mainittava samalla numerolla kuin ennen.

Teollisuushallitus.
1902.

Kysymyskaava D I.

Erityistietoja _____ kassan osakkaiden keskuudessa vuonna 1901 tapahtuneista sairauskohtauksista.

Sairaan				Sairauspäivien luku.	Sairauden nimi tai laatu.
nimi.	sukupuoli.	ikä.	siviilisääty. *)		

Teollisuushallitus.
1902.

Kysymyskaava D II.

Erityistietoja _____ kassan osakkaiden keskuudessa vuosina 1897—1901 tapahtuneista kuolemantapauksista.

Vuonna.	Kuolleen				Ilmoitettu kuoleman syy.
	nimi.	sukupuoli.	ikä.	siviilisääty. *)	

*) naimaton, nainut, leski.

Ensitietojen kokoominen.

Työnjohtajan esittämän ehdotuksen mukaisesti päätti Teollisuushallitus, että maan tupakkatehtaissa tulisi käymään työnjohtaja ja yksi amanuenssi. Tällä perusteella alotettiin tutkimukset Helsingissä toukokuun 28 päivänä, ja kävivät työnjohtaja ja amanuenssi yhdessä mainitusta ajasta lähtien kesäkuun 13 päivään kaikissa pääkaupungin tupakkatehtaissa, lukuun ottamatta yhtä, jonka päällikkö siihen aikaan oleskeli ulkomaalla. Kesäkuun 14 päivänä alkoivat tutkimukset maaseudulla. Työnjohtaja kävi Pietarsaaren, Kokkolan, Nikolainkaupungin ja Turun kaupungeissa, amanuenssi Viipurin, Lappeenrannan, Porvoon, Hämeenlinnan ja Tampereen kaupungeissa sekä Viipurin, Raivolan, Mikkelin, Lohjan ja Bromarvin pitäjissä. Sen johdosta että Pietarsaaren tupakkatehtaassa oli suuri työntekijämäärä, käytettiin siellä erityistä apulaista työntekijäin kyselyssä. Helsinkiin palattua alettiin elokuun alkupäivinä tutkia aikaisemmin sivuutettua tehdasta, jonka ohessa muista pääkaupungin tehtaista saatuja tietoja täydennettiin. Kun tutkimuksen kestäessä huomattiin, että varsin melkoinen määrä työntekijöitä oli kesäkuukausina tehtaista poissa — useimmilla poissaolevilla oli kesälomaa, jotkut harvalukuiset olivat sairaina — hankittiin heitä koskevat tiedot syyskuun alussa tähän toimeen pyydettyjen henkilöjen kautta asianomaisilla työpaikoilla. Selviteltyjen työntekijäin koko luku on 2,749 henkeä.

Tämä työntekijäin luku jakautuu kutakin tutkijaa kohti seuraavasti:

työnjohtaja	1,213	työntekijää eli	44 %
amanuenssi	1,151	» »	42 »
erityinen apulainen Pietarsaaressa .	355	» »	13 »
tilapäiset apulaiset	30	» »	1 »

Seuraavassa selonteossa mainittu koko tupakkateollisuuden työntekijäin luku ei, sen johdosta että tutkimusta on kestänyt suurimman osan kesää, vastaa tässä teollisuudessa minään määrättynä päivänä toimessa olleitten henkilöitten lukua, mutta ilmaissee kuitenkin sangen likipitäin tupakkatyöntekijäin todellisen luvun. Niiden työntekijäin luku, joita ei ensinkään voitu tavata — syystä että he joko edelleen olivat sairaina taikka muusta syystä poissa tehtaasta — on arvioitava enintään 30:ksi eli noin 1 %:ksi selviteltyjen työntekijäin koko luvusta. Yhdessä tapauksessa on suurenlaisen työntekijämäärän työpaikassa tapahtunut muutos ensimäisen Helsingissä toimitetun tutkimuksen ja myöhemmän täydentävän tutkimuksen välisenä aikana, eräs maaseudulle vastaperustettu tehdas kun on ottanut työväkensä suureksi osaksi eräästä Helsingin tehtaasta, missä tutkimus jo oli toimitettu. Nämä työntekijät on luettu kuuluviksi uuteen tehtaaseen, syystä että vanhempi tehdas on täydentänyt työväkensä uusilla työntekijöillä. Kaksi kesän kuluessa kuollutta helsinkiläistä työntekijää on luvusta poistettu. Yksi työntekijä on

tavattu sekä Pietarsaaren tehtaassa että eräässä Viipurin tehtaassa, mutta on luettu kuuluvaksi ensinmainittuun, missä hänet aikaisemmin tavattiin. Yksi Turun ja Porin läänissä sijaitseva työpaikka, jossa on 2 tai 3 työntekijää, on täytynyt jättää pois luvusta, syystä ettei tietoja voitu saada, ennenkuin aineiston käsittely jo oli alkanut.

Tehtaissa käydessään ovat tutkijat saaneet osakseen mitä suurinta kohteliaisuutta sekä isäntien ja mestarien että työntekijäin puolelta. Tutkimusta tehtaissa alotettaessa on yleensä noudatettu sitä järjestystä, että ensiksi on käyty isännän luona ja tutkimuksen alkuperä ja tarkoitus hänelle selvitetty. Isännän toimesta sai sitte muutaman päivän kuluessa sopiva määrä kyselykaavoja B kiertää työntekijäin luettavana, jolloin mestarit työntekijöille selittivät tutkimuksen tarkoitusta, sen ohessa mieliin terottaen ettei työntekijäin olisi sitä katsottava minkäänlaisella epäluulolla, varsinkaan siinä suhteessa että tuloja koskevat tiedot joutuisivat taksoitusviranomaisten tietoon. Työntekijät ovatkin melkein poikkeuksetta täydellä luottamuksella antaneet kaikki tiedot, mitä heiltä on pyydetty.

Kyselykaavan A liitteet, jotka koskevat työntekijäin tuloja vuonna 1901, on aivan maksuttomasti täytetty työnantajain toimesta, siitä huolimatta että tämä työ, erittäinkin suuremmissa tehtaissa, on ollut sangen vaivaloista ja aikaa kysyvää.

Muut kyselykaavat on täyttänyt joko työnantaja itse tai tutkija ensinmainitun antamien tietojen perusteella.

Laaja aineisto oli pääasiallisesti koossa syyskuun alussa, jolloin tietoja puuttui ainoastaan joistakuista vähäpätöisistä työpaikoista, joissa eivät tutkijat itse käyneet, eikä 1901 vuoden palkkatilasto vielä ollut täydellisesti saapunut. Sittekun aineisto oli perinpohjin tarkastettu, jolloin vastaukset mikäli mahdollista saatettiin yhdenmukaiseen muotoon, alkoi sen varsinainen käsittely.

Käsittelyn tulos on nähtävänä tähän liitetyistä tauluista, joita selitetään erityisissä luvuissa tuonnempana seuraavassa tekstissä.

III Luku.

Tupakanviljelys ja tupakanvalmistus.

Tupakan varhaisin esiintyminen.

Tupakan kotimaana käy pitäminen niin hyvin Amerikkaa kuin Aasiaa. *Columbus* nimittäin näki 1492 Guanahanin asukkaitten polttavan lieriömäisiä tupakanlehtikääröjä, joiden verhona oli maissin lehti. Toiselta puolen on on tunnettua, että tupakanpoltto ikivanhoista ajoista on ollut tavallista Kiinassa ja muissa Aasian maissa. Espanjalainen munkki *Fra Romano Pane*, jonka Columbus oli jättänyt Haitiin, ilmoitti vuonna 1496 tupakoimisesta eräälle toiselle munkille, *Pietari Marttyyrille*, joka tämän tiedon saattoi Euroopaan vuonna 1511. »Tupakka» sanan arvellaan johtuvan joko siitä nimityksestä, jota Haitin asukkaat käyttivät merkitsemään konetta, jolla tupakoiminen toimittiin, taikka myös Tabagos saaaren taikka espanjalaisen Tabacos maakunnan nimestä. Tupakan ominaisimman ainesosan, nikotiinin, nimen antoi Linné Portugalissa olevan Ranskan lähettilään *Jean Nicot'n* muistoksi, joka 1560 lähetti ensimäiset tupakansiemenet Pariisiin. Saksaan tuli tupakantaimi 1565 ja Englantiin 1586 Virginiassa asuvien englantilaisten uudisasukasten kautta. Tupakan nuuskaaminen kävi tavalliseksi Ranskassa kuningas Frans II:n aikana ja tuli käytäntöön Roomassa 1636. 1500-luvulla oli tupakoiminen jo tunnettu useimmissa Etelä-Europan maissa. Pohjoismaihin tunkeusi tupakka 1600-luvun ensimäisinä vuosikymmeninä.

Tupakan nopea leviäminen Europan kansojen keskuudessa herätti monessa hallituksessa huolia. Tupakoimista koetettiin ehkäistä milloin lievemmillä milloin kovemmilla rangaistuksilla. Niinpä julkaisi paavi Urbanus VIII tupakankäyttöä vastaan bullan, joka kumottiin vasta 1724. Sulttaanikin ja muut hallitsijat määräsivät tupakoimisesta kovia rangaistuksia. Vuoteen 1848 oli useassa maassa kielletty tupakoimasta julkisella kadulla. Tupakoimista varten perustettiin sen vuoksi erityisiä huoneustoja, n. k. Tabagies. Kaikista kielloista huolimatta pääsi tämä uusi nautintoaine kuitenkin käytäntöön kaikkialla, missä se tuli tunnetuksi, päin vastoin kuin perunat, jotka ainoastaan suurilla vaikeuksilla saatiin yleisempään käytäntöön.

Tupakantaimi ja sen viljeleminen.

Tupakka kuuluu *Solanaceæ* heimoon, joka yleensä on tunnettu kasvi-alkalirikkaudestaan. Tärkein laji on *Nicotiana tabacum*, Virginian tupakka, yksivuotinen, useankin metrin korkuiseksi kasvava, tahmeakarvainen, yläosastaan

haarakas kasvi, jolla on suuret, suipot, ehytlaitaiset lehdet. Tätä lajia tavataan vielä meidän päivinämme kasvavana viljelemättömässä tilassa Equadorissa. Suomessa kasvavaa lajia, *Nicotiana rustica*, ei sitä vastoin ole tavattu viljelemättömänä.

Tupakantainta käy viljeleminen jopa 62 leveysasteelle asti, mutta hienompien tupakkalajien kasvattaminen kysyy lämmintä ilmastoa, jotenka ei niitä saada 35 leveysastetta pohjoisempana.

Tupakan ominaisuuksiin vaikuttaa suuressa määrässä se, minkälaatuisessa maaperässä tupakantainta viljellään. Siitä syystä voipikin tupakanviljelijä suuressa määrässä, suuremmassa kuin mitä on laita mihinkään muuhun viljelyskasviin nähden, järkiperäisellä viljelyksellä ja tarkoituksenmukaisella lannoituksella vaikuttaa niin hyvin tupakantaimen laatuun kuin sadon määrään. Paraiten viihtyy tupakka kuivassa, multavassa, jotenkin vahvasti kalkkipitoisessa maassa. Erittäin suuri merkitys on tupakanviljelyksessä lannoituksella, sillä kokemus on osottanut, että sopivia lannoitusaineita käyttämällä voi tuntuvasti vaikuttaa tupakan tuoksuun ja makuun.

Syystä että tupakka täydellisesti kehittyäkseen siemenestä siihen asti kuin lehdet ovat tuleentuneet tarvitsee pitkällistä lämpöä, on välttämätöntä, että taimi jo on jonkun verran kehittynyt, ennenkuin se pannaan pohjoismaisen ilmaston vaikutuksille alttiiksi. Senpä vuoksi ei siemeniä kylvetäkään suorastaan taivasalle, vaan aluksi taimilavoihin, sittekun ne ensin ovat saaneet itää kosteitten paperi- tai villakangaspalasten välissä. Taimien tultua 8—10 sm pitkiksi ja tehtyä 5—6 lehteä käy niitä istuttaminen taivasalle. Keski-Europassa tapahtuu tämä istutus kesäkuun alussa, ja yleisenä sääntönä pidetään, että istutus on toimitettava ennen juhannusta. Taimet on istutettava ainakin 50—60 sm:n päähän toisistaan, jotta niillä olisi riittävästi tilaa varttuakseen.

Viimeistään 14 päivän kuluttua istuttamisesta on maa taimien ympärillä kuohkennettava, mikä työ taas on uusittava taimien tultua 15—20 sm:n pituisiksi. Kaikkein tärkeintä on, että maa kaiken aikaa pidetään aivan puhtaana rikkaruohoista.

Taimien tehtyä 9—12 lehteä olisi niiden aika ruveta siitostoimiin. Kun kuitenkin viljelijän tarkoitus on aikaansaada mahdollisimman täydellisiä lehtiä, niin täytyy kaikki sellaiset kasvinosat poistaa, jotka tätä tarkoitusta ehkäisevät kuluttamalla taimelle tarpeellisia ravintoaineita. Sellaisia osia ovat ennen kaikkia kukanvanat ja syrjävesat. Kukanvanat katkaistaan sen vuoksi jo ennen silmikkojen kehittymistä. Sittekun kukanvana on poistettu, koettaa kasvi tyydyttää kukkien ja siementen muodostamisen tarvettaan synnyttämällä lehdenhaarukkoihin vesoja. Nämä on katkaistava ja poistettava niin pian kuin niitä ilmestyy. Tämä menettely on useinkin uusittava monta ker-

taa, kun uusia syrjävesoja puhkee esiin. Mikäli saadut kokemukset osottavat, ei kukanvanan eikä syrjävesojen poistaminen vaikuta mitään lehtien lukuun, mutta sen sijaan käyvät lehdet tämän kautta suuremmiksi ja paksummiksi, jonka ohessa niiden nikotiinipitoisuus lisääntyy. Mainittujen menettelyjen alaisena olleitten taimien lehdet sisälsivät nikotiinia 1,7 %, kun taas samanlaatuisten, vapaasti kehittyneitten taimien lehdissä nikotiinipitoisuus oli ainoastaan 0,9 %. Valitsemalla sopivan ajankohdan, mainittujen taimenosien poistamiseksi voipi myös järjestellä tupakan väkevyyttä.

Kun tupakantainta koko sen kasvuaikana kovasti uhkaavat useat erilaiset madot ja hyönteiset, on näiden toukat hävitettävä heti kun niitä huomataan.

Sen mukaan onko tupakka istutettu aikaisemmin taikka myöhemmin keväällä sekä riippuen kesän säistä, tuleentuu se syyskuun lopussa taikka alussa, harvoin jo elokuussa. Lehtien tuleentuminen näkyy selvimmin siitä, että niiden tummanvihreä väri muuttuu keltaisenvihreäksi. Lehdet käyvät nahkamaisiksi ja levittävät omituista hajua, jonka lisäksi lehden keskisuoni ei helposti katkea kokoonkäärittäessä ja se erkanee helposti rungosta.

Lehtien tuleennuttua voipi niiden korjuu alkaa. Tämä tapahtuu siten, että lehdet katkaistaan niin lyhytkantaisina kuin suinkin, syystä että kannat sisältävät suurimman määrän nesteitä ja sen kautta viivyttävät kuivumista. Ensiksi otetaan erilleen kolme alinta lehteä, n. k. hietalehdet, jotka kellastuvat aikaisimmin ja joiden arvo on vähäisin. Tämän jälkeen kootaan myös ylempänä olevat, arvokkaammat lehdet. Tässä menetellään siten, että ensiksi katkaistaan ylimmät lehdet ja sen jälkeen käydään molemmin käsin pitkin taimen vartta ylhäältä alaspäin, jolloin irtaantuvat lehdet kerätään toiseen käteen. Lehdet levitetään maahan, lehtisuonet päin aurinkoa, jotta ne hiukan käpertyvät kokoon. Kun tämä työ tavallisesti suoritetaan aamupäivällä kasteen kuivuttua lehdistä, käy niitä samana iltapäivänä keräämiminen ja sitominen kimpuiksi, jotka saavat jonkun aikaa seistä huoneessa lehdenkärjet ylöspäin, niin että ne lämpiävät. Niin pian kuin huomataan niin suuren lämmön syntyneen, että lehdet vivahtavat mustaan, on ne otettava hajalleen jäähtymään.

Lopuksi on lehdet lajiteltava eri ryhmiin. Lajittelulla on tarkoitus erottaa lehdet eri palavaisuutensa mukaan. Itsekunkin taimen ylemmillä, keskimäisillä ja alemmilla lehdillä on nimittäin aivan erilainen palavaisuus. Ylemmät lehdet palavat yleensä sangen huonosti, silloinkin kun keskimäisillä ja alemmilla lehdillä on hyvä palavaisuus. Jos eri tavoin palavia lehtiä käytetään samaan sikariin, huononee sen savu tuntuvasti, jonka ohessa sikarin toinen kylki hehkuu samassa kuin toinen hiiltyy synnyttäen tervamaisia, sangen pahalta haisevia tislaustuotteita. Huonosti palavat lehdet ovat eri

menettelytapojen avulla saatettavissa helposti palaviksi, mutta tätä tarkoitusta varten niiden pitää olla erillään muista lehdistä.

Sato hehtaarilta.

Yhdeltä hehtaarilta odotettavissa oleva kuivattujen lehtien sato on varsin vaihteleva ja riippuu sekä tupakkalajista että maan laadusta. Niinpä vaihtelee tupakansadon määrä Saksassa, mikäli on ilmoitettu, 1,200:sta 2,500 kiloon kuivattuja lehtiä hehtaarilta.

Tupakanviljelyksen kannattavaisuus.

Tupakanviljelys on yleensä Saksassa näyttäynyt sangen vähän kannattavaksi, jopa monessa tapauksessa tappiotakin tuottavaksi, erittäinkin suurviljelijöille, jotka tätä viljelystä toimittavat palkkatyöntekijöillä. Tupakanviljelyksen ollessa pienten maanviljelijäin ja vuokramiesten käsissä, jotka sitä toimittavat itse ja perheenjäsentensä avulla, on tulos hiukan toinen. Nämä suorittavat tarpeellisen työn yleensä joutohetkinään, joita ei muutoin voitaisi käyttää muuhun palkkatyöhön. Sitä paitsi sopii tässä työssä myös edullisesti käyttää lapsia ja ijäkkäitä henkilöitä, jotka eivät pysty muulla tavalla hankkimaan itselleen tuloja.

Tupakantuotannon määrä.

Koko maailman tupakantuotannon määrä vaihtelee eri vuosina sangen paljon ja tarkkojen tietojen antaminen siitä kohtaa suuria vaikeuksia. Tätä tuotantoa käy likimääräisesti arvioiminen noin 750 miljoonaksi kiloksi, jolloin ei kuitenkaan ole ensinkään otettu huomioon sitä tupakkamäärää, mikä kulutetaan suurimmassa osassa Itämaita, Länsi-Intiaa, Etelä- ja Keski-Amerikkaa sekä Etelä-Afrikkaa. Euroopan ulkopuolella olevista maista puhuen tuottavat Yhdysvallat tupakkaa suurimman määrän, noin 222 miljoonaa kg, Brittiläinen Itä-Intia noin 170 miljoonaa kg, Turkki noin 32 miljoonaa kg, Hollannin Itä-Intia noin 26 miljoonaa kg, Japani noin 23 miljoonaa kg, Kuuba noin 11 miljoona kg, Brasilia noin 10 miljoonaa kg ja Filippiinit noin 10 miljoonaa kg. Europassa ovat tärkeimpiä tuotantomaita seuraavassa luetellut maat, joiden likimääräinen tuotanto sen ohessa on mainittu:

Itävalta-Unkari	62	miljoonaa kg.
Venäjä	50	» »
Saksa	39	» »
Ranska	20	» »
Kreikka	8	» »
Belgia	4	» »
Rumenia	3	« »
Bulgaria	3	» »
Bosnia-Herzegovina	3	» »

Useimmat näistä tiedoista koskevat 1889 vuoden tuotantoa.

Euroopan tuotanto ei täytä tarvetta, jonka vuoksi melkoinen määrä tupakkaa tuotetaan Euroopan ulkopuolella olevista valtioista. Ainoastaan Turkin, Venäjän, Kreikan ja Bulgarian tupakanvienti on tuontia suurempi.

Tupakankulutus asukasta kohti.

Tupakankulutus kutakin asukasta kohti on ilmoitettu suurimmaksi Hollannissa, missä se on 3,31 kg. Enemmän kuin 2 kg asukasta kohti kulutetaan Belgiassa ja Sveitsissä, 1 ja 2 kg:n välillä Brasiliassa, Turkissa, Yhdysvalloissa, Kreikassa, Itävalta-Unkarissa, Tanskassa, Saksassa, Australiassa, Japanissa, Ranskassa ja Serbiassa sekä vähemmän kuin 1 kg asukasta kohti Bulgariassa, Ruotsissa, Norjassa, Intiassa, Italiassa, Isossa Britaniassa, Venäjällä ja Portugalissa.

Tupakan kuivattaminen.

Sittekun tupakansato on korjattu, on jälellä lehtien suhteen tärkeimpiä menettelyjä, nimittäin niiden kuivaaminen. Siinä ei ainoastaan ole pidettävä silmällä että lehdet, ollessaan kuivumassa ilmanvedossa, menettävät osan mehujaan, vaan tämän menettelyn kestäessä myös jotkut tupakan aineosat jakaantuvat ja toisaalta syntyy toisia aineita, ollen tulokset tuntuvasti erilaiset kulloinkin sen mukaan tapahtuuko kuivuminen hitaasti vaiko nopeasti, vähäisessä vaiko kovassa lämmössä, runsaassa vaiko niukassa ilmamäärässä. Jos tupakka kuivataan hyvin nopeasti runsaassa ilmamäärässä, niin ei lehtien sisäisissä aineosissa tapahdu mitään muutosta, minkä jo huomaa siitä, että lehdet säilyttävät vihreän värinsä. Jos taas tupakka kuivattaessa ripustetaan liian ahtaaseen, niin että ilma ainoastaan vähäisen pääsee vaikuttamaan lehtiin, niin ovat kaikki edellytykset olemassa ammoniakin syntymiselle. Mätäneminen alkaa, tupakka menettää hienon tuoksunsa ja palaa huonommin. Kuivatuksessa kiinnitetään siitä syystä suurinta huomiota niin hyvin ilmanvaihtoon ja lämpömäärään kuin lehtien ripustamistapaan. Täysin kuivaksi on tupakka tavallisesti käynyt vasta tammi- taikka helmikuussa. Lehdet otetaan silloin alas ja sidotaan yhteen 20 jopa 30 lehteä käsittäviksi, 2—3 kilon painoisiksi kimpuiksi. Tässä muodossa tupakka tavallisesti saapuu viljelijältä paljottaisostajalle.

Tupakan hiostuttaminen.

Vielä on tupakka saatettava hikoilemaan eli käymään, jonka työn viljelijä itse toimittaa, ellei hän vielä ole tavaraansa myynyt, muussa tapauksessa sen tekee tehtailija. Tupakanlehtikimput ladotaan siinä tarkoituksessa 130 à 160 sm korkeihin ja yhtä leveihin läjiin. Huonosti kuivattu tupakka synnyttää jo muutaman päivän, ja hyvin kuivattu 2 à 3 viikon, kuluttua läjän sisäosassa sangen kovan lämmön, jota taas vähennetään latomalla eri kimput toiseen järjestykseen. Tämä menettely uusitaan moneen kertaan. Menettelyä sovelluttamalla voipi lehdet saada minkä värisiksi tahtoo, vaaleankeltaisesta tummanruskeaksi ja mustanruskeaksi. Sittekun kaikki kimput ovat tällä tavalla saaneet oikean värinsä ja lehdet on hiostutettu, pannaan ne jäähtymään ja enempi käyminen ehkäistään. Tämän jälkeen käy tupakkaa säilyttäminen tehtaitten varastohuoneissa.

Eri tupakkalajit.

Suurimman määrän tupakkaa tuottaa, kuten edellä on mainittu, Amerikka. Etelä-Amerikkalaisista tupakkalajeista paras on *Varinas* eli *Knasteri*,

jota saadaan Varinaan, Meridan, Margaritan y. m. Venetsuelan tasavallan maakunnista. Ollessaan täydellisesti puhdasta pidetään sitä jaloimpina tupakkalajeina. Lehdet ovat hienot ja pehmeät, kastanjanruuniin karvaiset, ja niistä lähtee käsin sivellessä hunajamainen haju. *Brasilian tupakka* on kaupassa saavuttanut suuren merkityksen, ja sitä tuotetaan paljon Itävalta-Unkarin ja Saksan sikaritehtaisiin. Näihin sitä otetaan etupäässä Bahian maakunnasta. Kaikista tupakkalajeista on *Kuuban* eli *Havannan tupakalla* suurin arvo. Siellä kasvatettu tupakka on, mitä tuoksuun ja hienomakuisuuteen tulee, kaiken kilpailun yläpuolella. Parhaanlaatuinen Havannatupakka saadaan Vuelta Abajon, La Lenan, Hatode la Cruzin ja Rio Hondan istutusmaista (»vegas»). Havannatupakan hinta nousee useinkin 6,000 à 8,000 markkaan 100 kilolta. Tavallisen Kuubatupakan keskimääräinen hinta on noin 150 mk 100 kilolta. Siitäpä syystä tätä tupakkaa Europassa niin usein väärennetäänkin. Lienee vahvistettu todeksi, että jotkut Saksan sikaritehtaat tosin tuottavat maahan vähäisen määrän Havannatupakkaa, mutta käyttävät sitä ainoastaan päällyslehdiksi sikareihin, jotka muutoin sisältävät saksalaista tupakkaa. Nämä tavallista huolellisemmin valmistetut sikarit saavat tehdä milloin pitemmän milloin lyhemmän merimatkan, ja palaavat sitte Europaan Havannasikarin nimisinä, jommoisina ne myös tullautetaan. Laatikoissa näkyvien leimojen ja merkkien johdosta, jotka osottavat niiden olleen mukana merimatkalla, käyvät ne täydestä, vaikka tarkempi tutkimus kylläkin ilmaisisi asiantuntijalle näiden sikarien oikean alkuperän. Kuuban vuotuinen sikarinvienti nousee noin 500 miljoonaan kappaleeseen.

Pohjois-Amerikassa on tupakanviljelys sangen tärkeänä puolena maanviljelyksessä ja tupakka maan tärkeimpiä vientitavaroita. Tunnetuimmat pohjois-amerikkalaiset tupakkalajit ovat kotoisin Marylandista, Ohiosta, Virginiasta, Karolinasta ja Kentuckystä. Suuri merkitys Europan sikarinvalmistelussa on nyttemmin n. k. *seedleafilla*, jota saadaan New Yorkin, Pennsylvanian, Connecticutin ja Ohion valtioista ja jota kasvatetaan Kuubasta tuotetuista siemenistä.

Tupakkaa tuottavien Europan maiden joukossa on Itävalta-Unkarilla etusija. Tässä suhteessa Unkari voittaa valtakunnan toisen osan. Ne tupakkalajit, joita Unkarista etupäässä viedään, ovat *Szedegin-* ja *Debreczintupakka*. Venäjällä viljellään tupakkaa etupäässä Samaran, Tschernigoffin ja Poltavan kuvernementeissä. Yleisimmin tunnettua, tavallista venäjän tupakkaa viljelevät etupäässä Samaran saksalaiset uutisasukkaat. Saksassa viljellään tupakkaa enimmäkseen Preussissa, Baijerissa ja Baadissa. Tupakkakaupan keskuksiksi ovat erittäinkin Bremenin, Hampurin ja Mannheimin kaupungit kehittyneet. Ranskassakin on tupakanviljelys tärkeä elinkeinonhaara, ja viime aikoina se on tuntuvasti kasvanut. Hollantilaisista tupakkalajeista on *Amers-*

foortin tupakka erittäin tunnettu. Näiden maiden tupakantuotantoon verraten on muiden Europan valtioiden tuotanto vähemmän arvoinen. Mainita sopii tässä yhteydessä, että tupakanviljelys on laissa kielletty Englannissa ja Irlannissa, vaikka maahantuotettua tavaraa käyttävä tupakanvalmistus on näissä maissa korkealle kehittynyt.

Aasian maista ovat etupäässä Itä-Intia ja Aasian puoleinen Turkki tupakkaa kasvattavia. Turkkilaista tupakkaa pidetään suuressa arvossa, ja se voittaa yhä yleisemmin alaa.

Tupakan kemiallinen kokoonpano.

Kaikki kasvit sisältävät hiiltä, vetyä, happea, typpeä ja kivennäisaineita. Tupakan analyysi osottaa siinä olevan seuraavia aineksia:

Nikotiinia	Sokeria.	Fumaarihappoa.
Nikotianiinia.	Pektiinihappoa.	Huumushappoa.
Munanvalkuaisaineita.	Omenahappoa.	Gallushappoa.
Amiidia.	Sitruunahappoa.	Eteerisiä öljyjä.
Ammoniakkia.	Etikkahappoa.	Rasvaa.
Salpietaria.	Suksiinihappoa β.	Hartsia.
Selluloosaa.	Kiinahappoa.	Vahaa.
Tärkkelystä.		

Tuntomerkillisenä aineksena tupakantaimessa on nikotiini ($C_{10}\ H_{14}\ N_2$), jota ei ole tavattu missään muussa kasvissa. Nikotiinin esittivät 1828 ensi kerran puhtaassa tilassa *Reimann* ja *Posselt*; se on väritöntä, kirkasta, öljyistä nestettä, joka vähitellen värjäytyy ja vihdoin saa tumman punaisenruuniin värin. Sen haju on epämiellyttävä, muistuttaen hiukan tupakan hajusta; paljoon nesteeseen ohennettuna maistuu se ilkeän katkeralta. Nikotiini ja kaikki sen yhtymät ovat väkeviä myrkkyjä. Yksi ainoa nikotiinitippa tappaa koiran muutamassa minuutissa. Lintu putoo hengetönnä maahan, jos sen lähelle panee nikotiinilla kostutetun lasisauvan.

Tupakassa olevan nikotiinimäärän ovat eri kemistit ilmoittaneet varsin erisuuruiseksi. Tiedot vaihtelevat $^1/_2$ % ja 9 %:n välillä. Näin suuri eroavaisuus johtunee niin hyvin tutkittujen tupakkalajien erilaisuudesta kuin tutkimuksessa noudatetuista menettelyistä. Yleisen olettamuksen mukaan, jonka myös tutkimukset ovat vahvistaneet todeksi, johtuu se milloin enemmän milloin vähemmän voimakas huumaava vaikutus, mikä tupakalla on tupakoitsijaan, enimmäksi osaksi tupakan nikotiinipitoisuudesta. Taimessa olevan nikotiinin määrä taas riippuu erittäinkin lannan lajista ja laadusta sekä taimen hoitotavasta. Niinpä on kokemus osottanut, että typpipitoisilla lannoitusaineilla ja muilla semmoisilla maan aineksilla on määräävä vaikutus nikotiinin syntymiseen ja siis tupakan suurempaan taikka vähempään väke-

vyyteen. Niinikään käy taimen nikotiinipitoisuutta järjesteleminen valitsemalla sopivan ajankohdan kukanvanojen ja syrjävesojen katkaisemista varten.

Nikotianiini (C_{23} H_{32} N_2 O_3) lisää tuntuvasti tupakan hajua. Puhtaassa tilassa se muodostaa valkeita lehtimäisiä kristalleja, jotka helposti haihtuvat ilmaan antaen hienoa tupakantuoksua.

Ammoniakkia on tupakassa aina, ja sitä syntyy tupakan hikoillessa. Ammoniakki niinikään vaikuttaa tupakan väkevyyteen.

Kalinitraattia eli salpietaria tavataan pääasiallisimmin tupakanlehden kannassa.

Munanvalkuaisaineet muodostavat suurimman osan tupakan typpipitoisia aineksia. Nämä palavat yleensä sangen huonosti ja levittävät silloin ilkeätä hajua.

Orgaanisilla hapoilla on tupakassa suuri merkitys, sillä tutkimukset ovat osottaneet, että tupakan palavaisuus on mitä läheisimmässä yhteydessä tupakan tuhkassa olevan hiilihappoisen kalin määrän kanssa. Mitä enemmän salpietarihappoisia suoloja tupakassa on, sitä suurempi on sen palavaisuus.

Tupakka on kivennäisaineksista rikkaimpia kasveja. Näiden määrän arvioidaan vaihtelevan 8 ½ ja 25 %:n välillä.

Vuosi vuodelta lisääntyvä tupakankulutus ja se jo aikoja sitte saatu kokemus, että nikotiinilla on suuri vaikutus hermostoon, ovat aiheuttaneet lukuisia kemistejä ryhtymään analyseeraamaan tupakansavua. **Tupakansavun kokoonpano.**

Näiden tutkimusten tulokset käy yhteenasetteleminen seuraavasti: kovasti myrkyllisiä aineksia tupakansavussa ovat: hiilioksiidi, rikkivety, syaanivety, Pikoliiniemäkset ja nikotiini. Kolmea ensinmainittua ainesta on kuitenkin niin vähäinen määrä ja toiselta puolen ovat ne itse niin haihtuvia, ettei niiden vaikutus elimistöön ole arvosteltavissa. Pikoliiniemäksiäkin on tupakansavussa niin vähäinen määrä, että tupakan myrkylliset vaikutukset täytyy lukea yksinomaan sen suuren nikotiinipitoisuuden syyksi. Tupakan nikotiinimäärä riippuu pääasiallisimmin itse tupakan nikotiinipitoisuudesta. Se suhteellinen nikotiinimäärä, mikä sikaria polttaessa menee savuun, riippuu etupäässä polttamattoman sikarinosan pituudesta, koska nikotiinimäärän voipi sanoa olevan käännetyssä suhteessa tähän. Sikarissa olevaa nikotiinia turmeltuu verrattain vähäsen palamisen kautta.

Tehtaaseen saapuessaan on tupakka pakattuna monella eri tavalla. Toisinaan se on sullottu suuriin tynnyreihin, toisinaan laatikkoihin taikka vasuihin taikka palttinalla verhottuihin paaluihin taikka niinimattoihin, kulloinkin **Tupakan valmisteleva käsittely tehtaissa.**

sen mukaan kuin on tapana kussakin maassa, mistä tavara on tuotettu. Siitä syystä myös eri tupakkakollyjen paino vaihtelee sangen paljon.

Ensiksi on lehdet irroitettava kääröstään ja toisistaan, kun ne ovat kovasti kokoonpuristettuja, ja sitte lajiteltava värinsä mukaan eri ryhmiin. Jotta lehdet käyteltäessä olisivat pehmeämpiä ja notkeampia, kostutetaan niitä tavallisella vedellä. Tämä toimitus käy päinsä niin hyvin käsin kuin koneella. Eräissä tehtaissa käytellään lehtiä, varsinkin niitä joista valmistetaan piipputupakkaa, tämän lisäksi kloorihappoisessa vedessä eli kalkkivedessä, jossa niitä liotetaan hetkinen. Ennenkuin lehtikannat ovat käyttökelpoisia, on ne käytettävä telalaitoksessa, missä ne menettävät puumaisen näkönsä ja litistyvät lehden tapaisiksi.

Erittäin tärkeä toimitus tupakan parantamiseksi on sen höystäminen kastikkeella. Tupakankastikkeita valmistetaan moninaisten eri resehtien mukaan, joita eri tehtaat säilyttävät kukin omana salaisuutenaan. Kastikkeita sommiteltaessa on silmällä pidettävä niin hyvin käsiteltävänä olevan raakatavaran laatua kuin sitä, miksi tupakkalajiksi se on valmistettava, sekä yleisön makua. Kastikkeita keitettäessä käytetään varsin suuri joukko erilaisia aineita, joista tässä lueteltakoon ainoastaan joitakuita tärkeimpiä: ammoniakki (käytetään nuuskassa), keittosuola, omenanmehu, sitruunanmehu, sitruunahappo, tamarindi, viikunat, korintit, rusinat, sokeri, aloepuu, aarakki, meripihka, biisami (eräs biisamihärän alaruumiissa oleva kasvannainen), kardemumma, kaskarilli (erään Etelä-Amerikassa kasvavan Croton eluteria nimisen pensaan kuorta), lavendelikukat, laakerinlehdet, mantelit, muskottikukka, pomeranssi, ruusupuu, ruusunlehdet, ruusuvesi, rommi, safrani, tee, tonkapavut, vanilja, Ceylonissa kasvavan Cinnamomum zeulanicum kasvin kuori sekä sangen moninaiset kasveista valmistetut öljyt.

Sittekun kastike on asianmukaisesti valmistettu, kastetaan lehdet kimputtain siihen, jonka jälkeen liika kastike saa valua pois. Myöskin on tapana panna lehdet puristukseen, jotta kastike paremmin tunkeutuu niihin.

Jotta vihdoin lehdet saisivat halutun värin, värjätään niitä erilaisilla kasviväreillä taikka pidetään rikkisavussa.

Valmistaviin töihin sopii myös lukea tupakan leikkely. Leikkely toimitetaan kaikissa suuremmissa tehtaissa leikkelykoneilla, mutta sitä käy myös käsivoimin suorittaminen. Leikattavan tupakan pitää olla kohtalaisen kosteata, ja se pannaan koneeseen niin, että lehtien keskisuonet ovat yhtäsuuntaisesti ja kohtisuoraan terää vasten. Avoimesta laatikosta, jossa tupakka ensin järjestetään, kulkee se pyöriviä teloja taikka johtolankoja pitkin nelisnurkkaiseen, kapenevaan käytävään, josta se tulee ulos kovasti kokoonpuristettuna, jolloin koneen terä sattuu siihen. Leikattu tupakka putoo alas kaltevaa lautaa pitkin ja keräytyy laatikkoihin. Kulloinkin sen mukaan, mihin

tarpeeseen tupakka on käytettävä, leikellään se hienommiksi taikka järeämmiksi palasiksi. Leikkelykoneita on monta eri kokoa ja rakennetta.

Tupakka, jonka leikeltäessä pitää olla jotenkin kosteaa (noin 28 % vettä), on tämän jälkeen lievästi paahdettava, syystä että se siten helpommin kuivuu ja käy kestävämmäksi. Paahtaminen toimitetaan joko avonaisissa taikka pyörivissä, umpinaisissa uuneissa. Tämän kuivauksen jälkeen on vesipitoisuus vähentynyt noin 19 %:in ja tupakan paino 8 jopa 10 %. Jäähdyttyään tupakka tavallisesti sihdataan.

Paperossien valmistaminen.

Hienoksi leikellystä tupakasta valmistellaan Suomessa pääasiallisesti paperosseja. Nämä sisältävät, kuten tunnettu, leikeltyä tupakkaa, jota on pantu ohuesta maissi- taikka riisipaperista tehtyyn lieriömäiseen kuoreen, joka on joko suuttimella varustettu taikka suuttimeton. Kiintonaista paperisuutinta vailla olevia paperosseja varten käytetään irtonaista puusuutinta.

Paperossin verhot, hylssit, valmistetaan enimmäkseen erityisillä hylssikoneilla, mutta osaksi myös käsin. Hylssikoneessa tulee pitkä yhtäjaksoinen paperikaistale määrämatkojen päästä leimatuksi ja sitte taivutetuksi lieriömäisen putken muotoiseksi. Paperikaistaleen vastakkain taitettuja reunoja ei nykyään enää tavallisesti kiinnitetä toisiinsa kumilla, vaan kääntämällä paperi kahteen taitteeseen, niin että nämä uppoovat toisiinsa, ja liitekohtaa lujitetaan kuljettamalla sen päällitse pientä hammasratasta, joka hiukan rypistää taitetta. Lopuksi leikataan hylssit sen mittaisiksi kuin halutaan ja viskataan laatikkoon.

Valmiitten hylssien täyttäminen tupakalla toimitetaan käsin. Tähän tarkoitukseen käytetään yksinkertaista messinkisylinteriä, kulloinkin niin avaraa kuin valmistettava paperossi vaatii. Sylinteri on jaettu kahteen pituussuunnassaan saranoilla varustettuun puoliskoon. Paperossia tehdessä sylinteri avataan, täytetään tupakalla, suljetaan taas ja pistetään hylssiin, johon sitte tupakka työnnetään lieriömäisellä puupuikolla. Paksumpi paperi, joka muodostaa suuttimen, on leikattu sopivaan muotoon, kääritään kokoon pieneksi kierruttimeksi ja pistetään hylssin tyhjään osaan, missä se laajenee tehden paperossin tukevaksi. Paperossin päästä ulos riippuva tupakka leikataan saksilla.

Eräät toisenlaatuiset paperossit täytetään seuraavalla tavalla. Joukko hylssejä (500 jopa 2,000:kin, kulloinkin työntekijän taitavuuden mukaan) sidotaan paperikaistaleella kimpuksi. Tämä kimppu pannaan sileälle pöydälle, joka on varustettu kohoreunoilla, jottei irtonainen tupakka putoaisi lattialle. Hylsseihin, jotka siis kaikki ovat pystysuorassa asennossa, sihdataan ylhäältä päin tupakkaa, niin että hylssit täyttyvät sopivaan määrään. Siirtelemällä hylssikimppua käsin edestakaisin pöydällä ja ravistelemalla sitä tuon tuostakin, pakataan tupakka hylsseihin. Sittekun tätä menettelyä on tarpeeksi

asti jatkettu, johon yleensä kuluu puolen tunnin verran, irroitetaan täytettyjä hylssejä kimpusta vähemmissä erin, ja äkkiä ja taitavasti harkitulla liikkeellä kallistamalla tätä pienempää kimppua kaadetaan hylssistä pois sen verran tupakkaa, että tulee tilaa paperisuuttimelle.

Ensinmainitulla tavalla paperosseja täytettäessä toimitetaan työ istualta, mutta viimeksi kerrottu työ suoritetaan seisoalta ja etukumarassa asennossa, jonka vuoksi se käy sangen rasittavaksi.

Vielä valmistetaan paperosseja yksinomaan koneella. Suurissa amerikkalaisissa paperossikoneissa valmistuvat paperossit pitkiksi janoiksi, jotka katkaistaan sen pituisiin kappaleihin kuin kulloinkin halutaan. Näissä paperosseissa ei ole paperisuutinta. Sellainen kone kykenee valmistamaan jopa 120,000 paperossia 10 tuntisena työpäivänä. On sitä paitsi olemassa pieniä pöytäpaperossikoneita, joita käytetään käsivoimin.

Jos paperossiin on käytetty milloin minkin pituisiksi langoiksi leikeltyä tupakkaa, jätetään se toisesta päästään avonaiseksi. Paperossit, joihin on käytetty erittäin hienoksi leikeltyä tupakkaa, n. k. pohjapaperossit, on suljettava toisesta päästään taivuttamalla hylssin reunat sisäänpäin.

Paperossintekijöinä käytetään aina naisia. Tekijäin taitavuus vaihtelee sangen suuressa määrässä. Työssä taitavuus paljon kehittyy, mutta vanhemmuuten taasen vähenee, syystä etteivät sormet enää ole yhtä näppärät eikä notkeat. Keskimäärin valmistaa paperossintekijä noin 1,000 paperossia päivässä. Paperossintekijöille maksetaan työpalkkaa aina kappaleluvun mukaan, mutta ykköshinta lasketaan sangen eri tavoin eri tehtaissa ja myöskin eri tavoin eri paperossilajeista.

Valmiit paperossit ladotaan 25 kappaletta taikka enemmän vetäviin pahvirasioihin. Liistaroijat kiinnittävät nimiliput ja tavaraleimat rasioihin. Näihinkin töihin käytetään useimmiten naisia. Pohjapaperosseihin käytetään tavallisesti pehmeitä paperikääröjä. Vain jotkut meikäläiset tupakkatehtaat valmistavat itse jonkun osan rasioistaan, kaikki muut ostavat ne valmiina. Nimiliput hankitaan kivipainoista.

Piipputupakan valmistaminen.

Paitsi paperosseja valmistetaan hienoksi leikellystä tupakasta etusijassa piippu- eli kartuusitupakkaa. Tämä tulee kauppaan 400, 200 taikka 100 gramman painoisissa nelisnurkkaisissa paketeissa taikka rasioissa, ja valmistellun tupakan käyttely tässä suhteessa supistuu yksinomaan näiden pakettien täyttämiseen, s. o. kartuusintekoon. Kartuusinteossa menetellään pääasiallisesti seuraavalla tavalla. Sileäksi kiilloitetun puupölikän, joka on samaa paksuutta kuin valmistettava kartuusi mutta pitempi, ja puupölikän verhoksi sopivan metallisuppilon ympärille kääritään kartuusin päällyspaperi, niin että osa siten syntyvästä torvesta ulottuu suppiloa ulommaksi; tämä ulkopuolelle menevä osa taitetaan puupölikän päälle ja lakataan kiinni. Puupölikkä vedetään pois ja sen sijaan

kaadetaan edeltäkäsin punnittu tupakkamäärä, joka puristetaan kokoon. Sittekun suppilo on poistettu ja kartuusi otettu ulos kaavaimesta, taitetaan paperi toisesta päästäänkin ja lakataan kiinni. Näin on kartuusi valmis.

Kartuuseja käy valmistaminen joko yksinomaan käsin taikka myös koneella. Yksi henkilö ei missään tapauksessa voi tehdä kaikkia tarpeellisia käsiliikkeitä, vaan on eri valmistusvaiheet jaettava eri henkilöiden kesken. Työn sopii jakaa esim. niin, että yksi henkilö panee käärön puupölikän ympärille ja lakkaa umpeen toisen pään, toinen punnitsee tupakan ja kaataa sen kaavaimeen, kolmas puristaa tupakan kokoon ja neljäs vihdoin ottaa kartuusin kaavaimesta sekä taittaa kokoon ja lakkaa kiinni kääreen toisen pään. Muitakin tekotapoja on ajateltavissa, riippuen kulloinkin käytettävien koneellisten apukeinojen laadusta. Tähän työhön käytetään tavallisesti nuoria miehiä, mutta myöskin ijäkkäämpiä miehiä ja naisia.

Sikarien valmistaminen.

Tupakan kuluttaminen sikarien muodossa on Europassa verrattain uusi tapa. Niinpä valmistettiin ensimäiset sikarit Saksassa vasta 1788 H. Schlottmannin tehtaassa Hampurissa. Ruotsiin ja Suomeen tuli sikari vasta 1830-luvulla, mutta siitä lähtien on sen käytäntö levinnyt laajempiin ja laajempiin piireihin.

Sikareihin valitaan tavallisesti kaunisvärisimmät tupakanlehdet, tullen kuitenkin sikarin sisusta valmistettaessa huonommatkin lajit käytäntöön. Lehtien pitää niinikään olla eheitä, repeämättömiä ja reiättömiä, sekä varustettuja mahdollisimman hienoilla suonilla. Kun ei järeä keskisuoni eli kanta sovi käytettäväksi sikarien valmistuksessa, on se ensiksi poistettava. Tämä tehdään sillä tavalla, että lehdet, sittekun ne ensin on kostutettu, riivitään, s. o. keskisuoni erotetaan siten, että varsinainen lehti repäistään pois lehtikannan kumpaiseltakin puolelta kärjestä kannan tyvipuolta päin. Kanta telataan ja käytetään kartuusiksi.

Valmiissa sikarissa on kolme eri osaa, nimittäin *sisus* eli sisemmät lehdet, joiden ei tarvitse olla suuria eikä eheitä, *käärölehti,* joka ympäröi ja pitää koossa sisusta. Tällaista keskentekoista sikaria kutsutaan *vikkeliksi.* Vikkelin ympärille pannaan vielä *päällyslehti,* jommoisiksi käytetään suuria, eheitä ja kauniita lehtiä.

Sittekun sisukseksi tarkoitetut tupakanlehdet on riivitty, on ne kuivattava ilmavassa paikassa. Kuivaamatta tulisivat sikarit liian kiinteitä ja huonosti palavia, jota paitsi niiden sisässä voisi syntyä käymistä.

Sikarinvalmistuksessa jaetaan työ joko kahden henkilön kesken taikka myös valmistaa yksi ainoa henkilö koko sikarin. Ensinmainitussa tapauksessa valmistaa toinen heistä, *vikkelintekijä,* ainoastaan sisäosan, vikkelin, ja toinen, *sikarintekijä,* panee paikalleen päällyslehden. Vikkelintekijöinä käytetään nuorenpuoleisia henkilöitä, jotka eivät vielä ole saavuttaneet tarpeellista tai-

tavuutta, jotta heidän toimekseen voitaisiin uskoa päällyslehden paikalleen paneminen. Sikarintekijällä ei useinkaan ole omaa vikkelintekijäänsä, vaan valmistaa hän koko sikarin itse, mikä aina on laita hienompia sikarilajeja valmistettaessa. Syystä että työ yleensä suoriutuu joutuisammin eri henkilöjä vikkelin- ja sikarintekijöinä käytettäessä, jaetaan työ kiireisinä aikoina tavallisesti näin, jota vastoin vikkelintekijäin annetaan valmistaa koko sikari, kun suurenlaisia varastoja on olemassa. Joissakuissa tehtaissa palkkaa tehdas ainoastaan sikarintekijän, joka erityisen sopimuksen mukaan maksaa työpalkan vikkelintekijälle. Niinikään on tapana, että vikkelintekijä työskentelee useille sikarintekijöille, myyden valmiit vikkelinsä sille sikarintekijälle, joka kulloinkin on niiden tarpeessa. Toisissa tehtaissa ei sellaista välitysjärjestelmää noudateta, vaan maksetaan vikkelintekijänkin palkka suorastaan tehtaasta.

Vikkeli valmistetaan siten, että työntekijä ottaa vasempaan käteensä niin paljon sisusta kuin sen kokoiseen sikariin menee, mikä milloinkin on tehtävä, järjestää nämä lehdet niin, että niitä on keskikohdalla hiukan enemmän kuin kumpaisellakin sivulla, panee lehdet käärölehdelle, käärii sisuksen siihen ja pyörittää kääröä oikealla kädellä muutaman kierroksen edestakaisin pöydällä. Vikkelin valmistuksessa käytetään myös vikkelikoneita.

Vikkeli on vielä kaavailtava, mikä työ hienompia sikareja valmistettaessa toimitetaan käsin, mutta yksinkertaisempia sikarilajeja tehtäessä puisissa vikkelikaavaimissa, jotka täytetään vikkelillä, sidotaan puneella ja pannaan puristimeen.

Näin käytelty vikkeli on vielä käärittävä päällyslehteen. Päällyslehdiksi käytetään, kuten mainittu, isompia ja eheitä lehtiä, joita pidetään hiukan kosteina, jotteivät repeytyisi. Lehti pannaan pöydälle työntekijän eteen, ja lyhyellä, terävällä veitsellä, jonka terä on varsin mykevä, niin ettei leikata kärjellä, joka helposti voisi repäistä lehdet rikki, kaavaillaan lehti parilla reippaalla leikkauksella. Tässä kysytään suurta tottumusta ja tarkkaa silmää, jotta päällyslehti saa oikean muodon. Vikkeli pannaan sitte viistoon valmiiksi leikatulle päällyslehdelle ja kääritään siihen käsin viistoon ylöspäin. Vikkelin täytyy siinä joutua kokonaan päällyslehden peittoon, mutta ei niin että päällyslehden kierteet jäävät ylen kauas toisistaan. Sitä paitsi pitää lehtisuonien aina olla ulospäin, josta syystä päällyslehtiin käärimisen pitää tapahtua milloin oikealta vasemmalle, milloin päinvastoin, riippuen siitä kumpi lehden puolisko on käytettävänä. Lopuksi muovaellaan sikarin kärki käsin ja lehti kiinnitetään sitovalla aineella, tavallisesti sakealla kumija sikuriliuoksella. Viimeksi sikari leikataan paksusta päästään, niin että se tulee sen pituinen kuin halutaan.

Valmiit sikarit kuivataan lämpimässä huoneessa ja lajitellaan eri väreihin, jonka jälkeen ne ladotaan 50 tai 100 kappaletta vetäviin puulaatikkoihin. Sikarien pakkauksen, laatikkojen naulaamisen, nimilippujen paikallepanon y. m. toimittavat eri henkilöt. Laatikkojen koon pitää olla niin sovitettu, että sikarit tulevat olemaan jotenkin ahtaassa tilassa. Tämän kautta ne saavat tuon suuresti suositun särmikkään muotonsa. Tämän makusuunnan tyydyttämiseksi on myöskin tapana käyttää sikarit erityisessä puristimessa.

Samoinkuin kaiken tupakan paranee sikarinkin laatu mitä vanhemmaksi sikari säilyy. Siinä suhteessa on kuitenkin välttämätöntä, että sikari on tehty hyvin kuivasta sisuksesta, pakattu aivan kuiviltaan ja säilytetty kuivassa paikassa, sillä tupakalla on suuri taipumus imeä itseensä kosteutta, ja liiallinen kosteus voipi kokonaan turmella sikarin.

Sikarien kokoonpanossa käytetään moninaisia eri tupakkalajien sekotuksia. Yleensä ei vikkeliksi käytetä samanlaatuista tupakkaa kuin päällyslehdeksi.

Suutupakan valmistaminen.

Samoinkuin sikarien valmistuksessa käytetään suutupakan eli pikanellin valmistuksessakin lehtitupakkaa, niin että suuremmat lehdet ovat kääreenä ja pienemmät muodostavat sisuksen. Suutupakka punotaan pitkiksi jänteiksi, jotka sitte leikataan lyhemmiksi palasiksi ja kääritään kokoon. Punominen toimitetaan tavallisimmin seuraavasti. Punojalla on edessään 4 à 5 metrin pituinen, kohoreunainen punomapöytä, jonka toisessa päässä on kammilla varustettu pyörä. Ensin punotaan tupakanlehdistä jänteen alkua käsin niin paljon, että se saadaan kiinnitetyksi pyörään, vedetyksi S-kirjaimen muotoisen koukun läpi ja ulottumaan pöydän pintaan. Punojalla on apunaan yksi tai kaksi pinojaa eli lehdenlatojaa, jotka punomapöydälle asettavat lehtikimppuja, joiden alin lehti on suurin. Lehtikimput ladotaan pitkään riviin pitkin pöydän toista laitaa viistoon pöydän keskiviivaa kohti. Toinen apulainen vääntää pyörää, joten siihen kiinnitetty tupakkajänne kääntyy oman itsensä ympäri. Punoja, jolla oikeassa kädessään on kädensijalla varustettu lauta, liittää vasemmalla kädellään nuo rivitetyt lehtikimput toisen toisensa jälkeen pyörivään tupakkajänteeseen, joka pyöriessään ikäänkuin imee lehdet itseensä. Siirtäessään lautaa edestakasin puristaa punoja kulloinkin syntymässä olevaa jänteen osaa. Jänteen vihdoin ulottuessa pöydän toiseen päähän kääritään valmis jänne kampipyörän akselin ympäri ja äskeinen menettely alotetaan uudestaan. Sekä lehdenlatojina että vääntäjinä käytetään tavallisesti poikasia, joskus naisia.

Tupakkajänteitä punotaan eri paksuja, ja käytetään siinä niin hyvin kuivaa punomapöytää kuin kastikkeella valeltua, niin että itse punominen tapahtuu kastikkeessa. Tupakanpunousta varten on rakennettu erityisiä koneita, n. k. spinnvoitteja.

Valmiiksi punotut jänteet katkaistaan sopiviksi kappaleiksi, jotka kovassa puristuksessa taivutetaan ja väännetään kierukoiksi taikka rulliksi.

Suutupakaksi käytetään tavallisesti lihavia ja raskaita lehtiä, jotka hyvin liotetaan kastikkeessa.

Nuuskan valmistaminen.

Nuuskanvalmistuksessa on pääasiallisimpana menettelynä jauhaminen, joka toimitetaan erityisessä nuuskamyllyssä. Näitä on olemassa monta eri rakennetta.

Nuuskanvalmistukseen käytetään sangen lihavia lehtiä, ja on ne erittäin huolellisesti lajiteltava.

Tällä tupakkateollisuuden haaralla on Suomessa verrattain vähän merkitystä.

IV Luku.

Tupakkaa koskeva ruotsalais-suomalainen lainsäädäntö. Tupakan tulli Suomessa. Tupakan tuonti Suomeen.

Tupakanviljelys ja tupakkateollisuus Ruotsissa ja Suomessa 1600- ja 1700-luvuilla.

Ruotsiin tunkeusi tupakan käytäntö ainakin 1620-luvulla. Jo 1629 mainitaan tupakankäytännön olevan tunnettu Upsalan ylioppilasten keskuudessa, ja eräässä vuonna 1633 ilmestyneessä, tupakkaa käsittelevässä teoksessa sanotaan, että Ruotsissa siihen aikaan »tuskin sai nähdä ainoatakaan henkilöä, joka ei olisi ollut sangen perehtynyt tähän tupakoimistaitoon«. Lienee tuskin saatavissa tietoja siitä, milloin tupakka ensin tuli tunnetuksi Suomessa, mutta saanemme olettaa tupakan ilmestyneen Suomeen melkein samoihin aikoihin kuin Ruotsiin.

Vuonna 1621 antoi Kustaa II Aadolf brabanttilaiselle Willem Usselinxille toimeksi perustaa Eteläkomppania (Söderkompaniet) nimisen kauppakomppanian, joka kävisi kauppaa Aasian, Afrikan, Amerikan ja Magellanican kanssa, »jonka maan luullaan olevan suurempi kuin mikään maailman osa«. Komppanian toiminta ei kehittynyt niin suurisuuntaiseksi kuin oli ajateltu, vaan sen kauppa kohdistui yksinomaan Amerikkaan ja perustui pääasiallisimmin tupakkaan. Vuonna 1641 ilmestyneellä asetuksella annettiin Eteläkomppanialle yksinomainen oikeus tuottaa valtakuntaan tupakkaa, »joka tavara muutama aika sitten oli täällä tuntematon eikä itsessään liene erittäin hyödyllinen«. Vuonna 1649 julistettiin tupakankauppa vapaaksi, mutta jo 1651 annettiin se uudelleen eräälle tupakkakomppanialle, joka sai yksinomaisen oikeuden tuottaa tupakkaa maahan sekä sen ohessa toimekseen huolehtia tupakan vähittäiskaupasta maassa. Tämä komppania hajausi 1653 ja tupakankauppa tuli toistamiseen aivan vapaaksi. Mutta jo vuoden kuluttua, vuonna 1654, annettiin vuonna 1649 valtaluvan saaneelle Amerikan komppanialle tupakan maahantuonti taas yksinoikeudeksi. Delaware joen varrella sijaitsevan Uuden Ruotsin kuvernööriä Printziä velvoitettiin johtosäännössään muun muassa edistämään tupakanviljelystä, ja siirtomaan tärkeimpiä vientitavaroita olivat tupakka ja turkikset. V. 1658 annetun asetuksen kautta

sai komppania yksinoikeuden kotimaisenkin tupakankaupan harjoittamiseen valtakunnassa.

Ruotsin ensimäinen tupakkatehdas perustettiin 1660, samana vuonna kuin tupakankauppa jälleen julistettiin vapaaksi. Mainiten syyksi valtion tulojen vähenemisen päätti hallitus kuitenkin 1662 tehdä tupakankaupan valtion etuisuudeksi ja vuokrasi sen yksinoikeutena 10 vuodeksi kahdelle henkilölle, kalumestari Anders Andersonille ja kauppias Peter Bohmille, jotka saivat melkein samat erioikeudet kuin komppanialla oli ollut. Vuokramaksuksi määrättiin 120,000 taaleria kuparirahaa 5 ensimäisenä vuotena ja olisi sitä sittemmin korotettava, siinä tapauksessa ettei sotaa syntyisi. Vuokramiesten tuli pitää kaupan kolmea tavallisinta tupakkalajia, nimittäin virginialaista, hollantilaista ja ranskalaista tupakkaa, eikä hintoja saisi nostaa korkeammiksi kuin Amerikan komppania ne oli määrännyt. Tämä vuokrasopimus uusittiin kahdesti ja päättyi 1685 vuoden lopussa. Siitä lähtien on tupakankauppa ollut vapaa.

Hallitus koetti kaikin tavoin hankkia itselleen tuloja tupakasta. Aksiisiveroa, jota aikaisemmin oli määrätty suoritettavaksi kaikesta mitä kannuttain anniskeltiin, oli myös suoritettava tupakasta, ja laskettiin se $^1/_{32}$:ksi tavaran arvosta. Tupakan maahantuottajain oli ilmoittauduttava aksiisikamarissa ja näytettävä seteli, johon tuotettu tavaramäärä oli merkitty. Mutta ostajainkin oli ulosotettava seteli ja maksettava 2 äyriä hopearahaa tupakkanaulasta. Tupakan salakuljetusta kuitenkin harjoitettiin suuressa määrässä, vaikka siitä oli säädetty kovia rangaistuksia, Pohjanmaalla m. m. vankeutta ja ruumiinrangaistusta, kun sakot eivät tepsineet.

Vasta erioikeutettujen yhtiöiden toiminnan lakattua ja tupakankaupan tultua vapaaksi 1685 saattoi varsinainen kotimainen tupakkateollisuus syntyä. Tämä rajoitettiin kuitenkin vielä joihinkuihin määrättyihin kaupunkeihin valtakunnassa. Uuden teollisuuden suojelemiseksi annettiin eri aikoina kieltoja eräitten tupakkalajien maahantuontia vastaan.

Tämä teollisuus, samaten kuin kaikki muutkin, joutui Ison vihan aikana lamaan. Vapaudenaikana ruvettiin kotimaisia teollisuuksia uudelleen suojelemaan. Sellaista suojelusta tuli runsaassa määrässä tupakkateollisuudenkin osaksi. Jotta päästäisiin riippumattomiksi ulkomaisesta raakatavarasta, tehtiin tarmokkaita yrityksiä kotimaisen tupakanviljelyksen edistämiseksi. Yhteistä kansaa kehoitettiin harjoittamaan tupakanviljelystä, joka ei kysynyt niin paljon maata, että se olisi ollut esteeksi maanviljelykselle. Myöhemmin pidettiin tätä viljelystä kaupunkilaiselinkeinona ja kaupungit velvoitettiin 1725 vastedes luovuttamaan määräosan jokaisesta tynnyrinalasta niille kuuluvaa peltomaata tupakanistutukseen. Toivottiin siten lyhyessä ajassa päästävän ulkomaisesta tuonnista riippumattomiksi. Kauppakolleegi

julkaisi taimien hoitoa koskevan johtosäännön, ja parhaita siemeniä, mitä Saksasta saatiin, oli myytävänä Kronan nimisessä apteekissa Tukholmassa. Teollisuuslähetystö saattoi 1747 merkitä, että tupakkateollisuus oli melkoisesti parantunut, ja vuosisadan loppupuolella olivat tupakanistutukset jokseenkin yleisiä. Suomessa suositteli Kalm 1754 eräässä kasviopillisessa kirjoituksessaan tupakanviljelystä, ja mainitsi ettei sitä vielä 100 vuotta sitten ollut viljeltynä Suomessa, mutta nyt sitä kasvoi Vaasassa ja Karjalassa. Tupakka mainitaan myöskin niiden lääke- ja talouskasvien joukossa, joita viljeltiin P. A. Gaddin puutarhassa.

1770-luvulla nousi vuotuinen tupakantuotanto valtakunnassa 700,000 kiloon.

Kotimaisia tupakkatehtaita suosittiin monella tavalla, eikä Punojaseuran toimintaa saanut millään tavalla rajoittaa. Se, joka möi ulkomaalla punottua tupakkaa, menetti tavaransa ja ammattinsa. Veroa kannettiin, paitsi aksiisina, myöskin maksuna niiltä, jotka olivat oikeutettuja tupakoimaan, ollen tämä maksu vuonna 1766 taaleri hopearahaa vuodessa. Vuonna 1771 vapautettiin naiset suorittamasta tupakkamaksua.

Tupakkateollisuus kuitenkin kehittyi niin reippain askelin, että hallituksen oli pakko ryhtyä ehkäiseviin toimenpiteihin. Niinpä supistettiin erinäisten asetusten kautta tupakkatehtaitten lukua.

Tupakkatehtaitten ja niissä toimivien työntekijäin luku vaihteli 1700-luvun loppupuolella sangen paljon. Vuonna 1800 mainitaan Ruotsissa olleen 65 tupakkatehdasta, joissa toimi 645 työntekijää ja joiden tuotantoarvo oli 1,002,448 kruunua.

Tupakan tulli Suomessa jälkeen v. 1809.

Suomen tullitaksa on 1809 vuoden jälkeen useat kerrat ollut sangen perinpohjaisten muutosten alaisena, jotka joka kerta ovat kohdanneet tupakkaakin. Sitä paitsi on tämän tavaran verottamisesta joitakuita kertoja annettu erityisiä määräyksiä. Seuraavassa tehtäessä yleisin piirtein selkoa niistä muutoksista, joitten alaisina maahantuotetun tupakan tullimaksut aikojen kuluessa ovat olleet, on kaikki eri yksiköt muunnettu markoiksi ja kiloiksi.

Tuontitullit.

Ensimäisessä tullitaksassa maaliskuun 28 päivältä 1812 luetellaan maahantuotetun tupakan tullimaksuina seuraavat:

Espanjalainen ja italialainen	1	kilolta	Smk.	40: 47
brasialainen ja kanasteri	»	»	»	16: 47
brasilialainen rullatupakka	»	»	»	1: 71
virginialainen, leikelty	»	»	»	2: 82
rulla- ja lehtitupakka, kaikenlaatuinen	»	»	»	1: 71

nuuskatupakka, kaikenlaatuinen, tangoissa sekä jauhettu	1	kilolta	Smk.	5: 65
turkkilainen lehtitupakka, rullissa sekä leikelty	»	»	»	1: 40
tupakanvarret, espanjalaiset	»	»	»	5: 65

Sitä paitsi säädetään, että lehtitupakkaa sai tuottaa maahan ainoastaan meritullin kautta.

Kesäkuun 19 päivänä 1816 annettiin uusi tullitaksa, jossa tullimaksut on määrätty seuraavasti:

Lehdet ja kimput:				
kaikenlaatuiset, paitsi turkkilaiset	1	kilolta	Smk.	0: 49
turkkilaiset	»	»	»	0: 37
Sikarit:	»	»	»	7: 06
Leikelty tupakka:				
kanasteri	»	»	»	2: 35
turkkilainen	»	»	»	0: 37
Jauhettu eli nuuska:				
brasilialainen, ranskalainen ja espanjalainen	»	»	»	7: 06

Kaiken muunlaatuisen, paitsi tulevien tavarain luettelossa eritellyn, tupakan maahantuonti oli kielletty.

Heinäkuun 27 päivänä 1822 annettiin taaskin uusi tullitaksa.

Siinä määrättiin seuraavat tullimaksut:

Lehdet, paitsi turkkilaiset	1	kilolta	Smk.	0: 05
» turkkilaiset	»	»	»	0: 47
turkkilainen, leikelty	»	»	»	1: 41
kaikkinainen muu polttotupakka, leikelty	»	»	»	3: 76
sikarit	»	»	»	9: 41
nuuska, rullissa	»	»	»	9: 41
» jauhettu, brasilialainen, englantilainen, ranskalainen, hollantilainen, espanjalainen, ja muunlaatuinen	»	»	»	9: 41

Kaikenlaisten nuuskarasiain tuonti kiellettiin.

Toukokuun 26 päivänä 1824 tehtiin viimeksi mainittuun tullitaksaan erinäisiä muutoksia, jotka tupakkaan nähden olivat seuraavat:

Polttotupakka:				
lehdet, paitsi turkkilaiset	1	kilolta	Smk.	0: 94
» turkkilaiset	»	»	»	0: 94
varret	»	»	»	0: 94

Viimeksi vahvistetussa muodossaan pysyi tullitaksa voimassa vuoteen 1852, jolloin uusi tullitaksa ulosannettiin huhtikuun 7 päivänä.

Siinä määrättiin tupakan tullimaksut seuraavasti:

Leikelty turkkilainen polttotupakka	1	kilolta	Smk.	2: 82
kaikenlainen muu leikelty polttotupakka	»	»	»	5: 65
poltto- ja nuuskatupakka renkaissa, rullissa ja tangoissa	»	»	»	5: 65
sikarit ja lehtiin kääritty leikelty tupakka	»	»	»	18: 82
nuuskatupakka, jauhettu, kaikenlaatuinen	»	»	»	16: 00

Armollisen Julistuksen kautta heinäkuun 23 päivältä 1857 muutettiin leikellyn turkkilaisen tupakan tullimaksu Smkaksi 5: 65 kilolta sekä kaikenlaisen jauhetun nuuskan tullimaksu Smkaksi 7: 53 kilolta.

Sen johdosta että Keisarikunta oli ottanut korvatakseen n. k. Salmitullin 7,000,000 hopearuplalla, josta määrästä Suomen Suuriruhtinaanmaan oli maksettava 400,000 markkaa, määrättiin Armollisella Julistuksella tammikuun 22 päivältä 1859, että kaikista Suuriruhtinaanmaahan tulevista tullinalaisista tavaroista oli, toistaiseksi ja kunnes siitä toisin määrättäisiin, säädetyn tullimaksun lisäksi maksettava 3 %:n korotus siitä sekä varsinaisten tullimaksujen yhteydessä tilikirjoissa tuloutettava »merenkulkumaksun« nimisenä. Tämä korotus kohtasi tupakkaakin.

Armollisella Kirjeellä joulukuun 21 päivältä 1891 määrättiin merenkulkumaksu lakkautettavaksi tammikuun 1 päivästä 1892.

Armollinen Julistus helmikuun 16 päivältä 1859 määrää, että kaikenlaisesta lehtitupakasta, jota Venäjältä tuodaan Suomeen, on Suuriruhtinaanmaassa kannettava tullimaksua Smk. 0: 24 kilolta.

Pian sen jälkeen eli huhtikuun 30 päivänä 1859 ulosannettiin uusi tullitaksa, jonka kautta maahantuotetulle tupakalle pantiin seuraavat tullimaksut:

Valmistamaton, lehtinä, varsineen taikka ilman niitä, 1860 vuoden loppuun	1	kilolta	Smk.	0: 35
Valmistamaton, lehtinä, varsineen taikka ilman niitä 1861 vuoden alusta	»	»	»	0: 47
» tupakanvarret, 1860 vuoden loppuun .	»	»	»	0: 21
» » 1861 » alusta . .	»	»	»	0: 28
Brissinki eli tupakankastike	»	»	»	0: 35
Valmistettu, polttotupakka, leikelty, kaikenlaatuinen sekä nuuskatupakka renkaissa, rullissa ja tangoissa . .	»	»	»	3: 76
sikarit, sekä lehtiin ja paperiin kääritty tupakka . .	»	»	»	9: 41
nuuska, jauhettu kaikenlaatuinen	»	»	»	7: 53

Armollisen Julistuksen kautta helmikuun 3 päivältä 1863 vahvistettiin viimeksi mainittuun tullitaksaan erinäisiä muutoksia, jotka, mikäli ne tupakkaa koskivat, olivat seuraavat:

Valmiiksi tehtyä: polttotupakkia, hienonnettua, kaikenlaista, punos-, rengas-, rulla- ja karottitupakkia:

vuoden 1863 loppuun asti	kilo	Smk.	3:	76
» 1864 alusta »	»	»	3:	29
» 1866 » »	»	»	2:	82

Sikarreja, sekä lehtiin eli paperiin käärittyä hienonnettua tupakkia:

vuoden 1863 loppuun asti	kilo	Smk.	9:	41
» 1864 alusta »	»	»	8:	47
» 1866 » »	»	»	7:	53

Nuuskaa, kaikenlaista:

vuoden 1863 loppuun asti	kilo	Smk.	7:	53
» 1864 alusta »	»	»	6:	59
» 1866 » »	»	»	5:	65

Armollinen Julistus heinäkuun 29 päivältä 1869 vihdoin sisältää tullitaksan, joka vieläkin on pääkohdissaan voimassa Suomessa.

Tupakalle määrätään siinä seuraavat tullimaksut:

1. valmiiksi tekemätöntä: lehtinä, varsineen tai varsitta .	kilo	Smk.	0:	65
varsia	»	»	0:	35
2. valmiiksi tehtyä: polttotupakkia, hienonnettua, kehrättyä tupakkia sekä tupakkia renkaissa tahi karoteissa	»	»	2:	82
jauhettua eli nuuskaa	»	»	3:	53
sikarreja sekä lehtiin käärittyä hienonnettua tupakkia	»	»	7:	06
paperosseja eli paperiin käärittyä hienonnettua tupakkia	»	»	7:	06
3. tupakkisuosia eli brissingiä	»	»	0:	35

Lokakuun 15 p:nä 1873 määrättiin Venäjältä tuotettujen varsien tulli Smkaksi 0: 12 kilolta.

Sittenkun Suomenmaan Valtiosäädyt 1882 vuoden valtiopäivillä lisäapuna niiden enentyneiden menojen suorittamiseksi, joita maan sotalaitos vaati, olivat hyväksyneet asetuksen, joka koskee suostuntaveromaksoa tupakasta, joka on Suomeen tuotu, annettiin kesäkuun 14 päivänä 1882 Armollinen Asetus tästä asiasta voimassa olevaksi kesäkuun 20 päivästä 1882 joulukuun 31 päivään 1885. Metrisiksi mitoiksi muunnettuina ovat mainitussa asetuksessa määrätyt suostuntamaksut seuraavat:

Valmistamatonta tupakkaa.

1:ksi)	Venäjältä:			
	a) lehdistä varsinensa tahi ilman näitä . . .	100	kilolta	Smk. 35: 29
	b) varsista	»	»	» 17: 64
2:ksi)	muusta maasta:			
	a) lehdistä varsinensa tahi ilman näitä . . .	»	»	» 99: 99
	b) varsista	»	»	» 52: 94

Valmistettua tupakkaa.

Venäjältä tahi muusta maasta:			
a) polttotupakasta, leikellystä tahi kierretystä tupakasta sekä renkaiksi tahi tangoiksi laitetusta tupakasta	»	»	» 235: 29
b) jauhetusta tupakasta eli nuuskasta	»	»	» 282: 34
c) sikareista sekä lehtiin kääritystä leikellystä tupakasta	»	»	» 470: 58
d) paperosseista eli paperiin kääritystä leikellystä tupakasta	»	»	» 470: 58
e) tupakankastimesta eli brissingistä	»	»	» 35: 29

Sen ohessa vahvistettiin helmikuun 16 päivänä 1859 ja helmikuun 5 päivänä 1886 annettujen Armollisten Julistusten kautta määrätty, Venäjältä tuotetun valmistamattoman tupakan tuontitulli tupakanlehdistä Smkaksi 23:50 100 kilolta sekä tupakanvarsista Smkaksi 9: 40 100 kilolta.

Suomenmaan Valtiosäätyjen alamaisen esityksen johdosta että Suomeen tuotavan tupakan tullimaksujen määräämisessä otettaisiin huomioon Valtiosäätyjen tätä tavaraa varten hyväksymä suostuntaveromaksu, näki Hänen Majesteettinsa Keisari kesäkuun 14 päivänä 1882 hyväksi tällä kertaa jättää Keisarillisen Senaatin Talousosaston toimeksi heinäkuun 1 päivään 1884, tekemättä kunakin kertana erityistä alamaista esitystä, alentaa niin hyvin valmistetun kuin valmistamattoman tupakan tullimaksut siihen määrään kuin Senaatti tarpeelliseksi harkitsi, ei kuitenkaan missään tapauksessa alle 50 %:n siitä, mitä sen eri lajeista silloin kannettiin tullimaksuina.

Päätullijohtokunnalle lähetetyssä, samana päivänä päivätyssä kirjeessä määräsi Keisarillinen Senaatti alennetut tullimaksut seuraaviksi:

Polttotupakasta, leikellystä tai kierretystä sekä renkaiksi tai tangoiksi laitetusta tupakasta	1	kilolta	Smk. 2: 35
jauhetusta tupakasta eli nuuskasta	»	»	» 2: 35

sikareista, sekä lehtiin kääritystä leikellystä tupakasta kuin myös paperosseista eli paperiin kääritystä leikellystä tupakasta	1	kilolta	Smk.	3: 53
tupakanvarsista, jotka Venäjältä tuodaan	»	»	»	0: 09
tupakanvarsista, muusta maasta	»	»	»	0: 28

Armollisen Julistuksen kautta toukokuun 28 päivältä 1884 ulotettiin edellämainittu alennus pysymään voimassa 1885 vuoden loppuun.

Sittenkun Suomenmaan Valtiosäädyt 1885 vuoden valtiopäivillä uudelleen olivat ottaneet suorittaakseen suostuntaveromaksua tupakasta, annettiin Armollinen Asetus tästä joulukuun 29 päivänä 1884, jossa säädettiin että suostuntaveromaksua oli suoritettava entinen määrä vuosina 1886, 1887 ja 1888.

1888 vuoden valtiopäivillä ottivat Suomenmaan Valtiosäädyt uudelleen suorittaaksensa tupakkasuostuntaveroa vuosina 1889, 1890 ja 1891, ja vahvistettiin suostuntaveromaksut silloin käytäntöön otettuun metriseen mittajärjestelmään nähden Armollisessa Asetuksessa joulukuun 17 päivältä 1888 alempana mainituiksi määriksi:

Valmistamattomasta tupakasta.

1:ksi) Venäjältä:				
a) lehdistä, varsinensa tahi ilman näitä . .	100	kilolta	Smk.	35: —
b) varsista	»	»	»	17: —
2:ksi) muusta maasta:				
a) lehdistä, varsinensa tahi ilman näitä . .	»	»	»	100: —
b) varsista	»	»	»	50: —

Valmistetusta tupakasta,

olkoonpa Venäjältä tahi muusta maasta:

a) polttotupakasta, leikellystä tahi kierretystä sekä renkaiksi tahi tangoiksi laitetusta tupakasta	1	kilolta	Smk.	2: 30
b) jauhetusta tupakasta eli nuuskasta	»	»	»	2: 80
c) sikareista, sekä lehtiin kääritystä leikellystä tupakasta	»	»	»	4: 70
d) paperosseista eli paperiin kääritystä leikellystä tupakasta	»	»	»	4: 70
e) tupakankastimesta eli brissingistä	100	»	»	35: —

Eräille tupakkalajeille aikaisemmin myönnetty tullimaksun alennus vahvistettiin helmikuun 5 päivänä 1886 annetun Armollisen Julistuksen kautta edelleen pysymään voimassa 1888 vuoden loppuun.

Sittekun tupakan suostuntaveromaksu 1891 vuoden lopussa lakkasi, määrättiin joulukuun 21 päivänä 1891 annetun Armollisen Julistuksen kautta että viimeksi mainittua maksua vastaava määrä oli sanotusta tavarasta kannettavan tullin ohessa tuontimaksuna suoritettavaksi Yleiseen valtionrahastoon tammikuun 1 päivästä 1892, ollen maksuerät määrätty seuraaviksi:

Valmistamattomasta tupakasta.

1:ksi)	Venäjältä:			
	a) lehdistä, varsineen tahi ilman niitä . . .	100	kilolta	Smk. 58: 50
	b) varsista	»	»	» 26: 40
2:ksi)	muusta maasta:			
	a) lehdistä, varsineen tahi ilman niitä . . .	»	»	» 170: —
	b) varsista	»	»	» 90: —

Valmistetusta tupakasta.

1:ksi)	Venäjältä:			
	a) polttotupakasta, leikellystä tahi kierretystä sekä renkaiksi tahi tangoiksi laitetusta tupakasta	1	kilolta	Smk. 2: 30
	b) jauhetusta tupakasta eli nuuskasta	»	»	» 2: 80
	c) sikareista sekä lehtiin kääritystä leikellystä tupakasta	»	»	» 4: 70
	d) paperosseista eli paperiin kääritystä leikellystä tupakasta	»	»	» 4: 70
	e) tupakankastimesta eli brissingistä	100	»	» 35: —
2:ksi)	muusta maasta:			
	a) polttotupakasta, leikellystä tahi kierretystä sekä renkaiksi tahi tangoiksi laitetusta tupakasta	1	»	» 4: 90
	b) jauhetusta tupakasta eli nuuskasta	»	»	» 6: —
	c) sikareista sekä lehtiin kääritystä leikellystä tupakasta	»	»	» 9: 70
	d) paperosseista eli paperiin kääritystä leikellystä tupakasta	»	»	» 9: 70
	e) tupakankastimesta eli brissingistä	100	»	» 70: —

Näitä tullimaksuja on Venäjän Keisarikunnan ja Suomen Suuriruhtinaanmaan välisiä kauppasuhteita koskevan Armollisen Asetuksen kautta toukokuun 29 päivältä 1897 alennettu, mitä Venäjältä tuotettuun tupakkaan tulee, seuraavalla tavalla:

Polttotupakan tuontitulli on alennettu Smkasta 2: 30 Smkaan 2: —, jauhetun tupakan eli nuuskan tulli Smkasta 2: 80 Smkaan 2: —, sikarien ja

paperossien tulli Smkasta 4: 70 Smkaan 2: 50, jonka ohessa tupakankastin on julistettu tullittomaksi. Valmistamattoman tupakan tullimaksut sitä vastoin on pysytetty entisellään.

Elokuun 10 päivästä 1893 maaliskuun 20 päivään 1894 olivat voimassa erinäiset 50 % korotetut tullimaksut Saksan valtakunnasta Suomeen tuotetuista tavaroista. Tämä väliaikainen korotus koski myöskin tupakan tuontitullia.

Vientitullit. Tupakan vienti Suomesta ei ole milloinkaan noussut mainittaviin määriin. Aluksi mainittiin tullitaksoissa kuitenkin erinäisten tupakkalajien vientitulli. 1812 vuoden tullitaksassa määrättiin maksu 3 kopeekaksi puudalta eli noin $^3/_4$ penniksi kilolta maastaviedystä venäläisestä, Ukrainan, Bakunin ja Tjutunin lehtitupakasta. Toukokuun 9 päivänä 1817 määrättiin tupakan ja nuuskan yleinen vientitulli 1 kopeekaksi puudalta eli noin $^1/_4$ penniksi kilolta. Maaliskuun 27 päivänä 1819 julistettiin tupakan ja nuuskan maastavienti tullittomaksi, mutta tupakanlehtien vientitulli määrättiin 50 kopeekaksi kippunnalta, mikä vastaa noin $^1/_3$ penniä kilolta. 1869 vuoden tullitaksa poisti kaikki vientitullit, paitsi mitä luihin ja lumppuihin tulee.

Taaran laskeminen. Tupakan tullimaksua suoritettaessa lasketaan taara nykyään seuraavien perusteiden mukaan:

Valmistamattomasta tupakasta: lehtitupakasta: laatikoissa 20 %, tavaratynnyreissä 15 %, yksinkertaisissa palmikoiduissa vasuissa, palttinalla verhottuna tai ilman sitä 6 %.

tupakanlehdistä ja varsista: palttina- tai mattokääreisiin köytetyistä 4 %, puunkuorilla tai puuliistoilla päällystetyissä, palttinalla verhotuissa pakoissa 15 %, puunkuorilla tai puuliistoilla päällystetyissä palmikoiduissa kääreissä, palttinalla verhottuna tai ilman sitä 12 %, suroneissa eli nahkasäkeissä 9 %.

Muist.: Taara luetaan 15 ja 20 %:ksi puunkuorilla tai puuliistoilla päällystetyistä pakoista ja vasuteoksista ainoastaan siinä tapauksessa että tupakka on yltänään niiden peittämä, muussa tapauksessa punnitaan tavara paljaaltaan (netto).

Valmistetusta tupakasta: rulliksi laitetusta tupakasta: laatikoissa 20 %, tavaratynnyreissä 15 %, yksinkertaisissa vasuissa tai palmikoiduissa kääreissä palttinaverholla tai ilman sitä 6 %.

jauhetusta tupakasta eli nuuskasta: laatikoissa 28 %, tavaratynnyreissä palttinaverholla tai ilman sitä 30 %, kiviastioissa 45 %.

brissingistä: yksinkertaisissa tynnyreissä 17 %, lasiastioissa 30 %, kiviastioissa 40 %.

Muist.: Kartuuseihin tai paketteihin pantu leikelty polttotupakka punnitaan niiden kanssa yhtenä Sikarit ja paperossit punnitaan paljaaltaan.

Yksikköarvot.

Tuotettujen tavaroiden arvon määräämisessä käytettiin vuonna 1900 seuraavia yksikköarvoja 1 kilolle: venäläiset lehdet 0: 90; muut lehdet 3: 50; venäläiset varret 0: 40; muut varret 0: 25; venäläiset sikarit 20: —; muut sikarit 14: 60; venäläiset paperossit 12: —; muut paperossit 16: 50; venäläinen ja muu polttotupakka, leikelty taikka punottu tupakka sekä renkaiksi taikka tangoiksi laitettu tupakka 9: 50. Näitä yksikköarvoja on käytetty vuodesta 1896 lähtien ja huomioon ottaen cif-hinnan.

Tullimaksujen ja yksikköarvojen vertailu toisiinsa.

Eri tupakkalajien tullimaksujen ja vastaavien yksikköarvojen keskinäinen vertailu antaa havainnollista käsitystä tavaralle pannun tullimaksun suuruudesta. Käyttämällä edellä mainittuja yksikköarvoja ja tupakasta nykyään voimassa olevan tullitaksan mukaan suoritettavaa tullia huomataan tullimaksujen arvot seuraaviksi prosenttimääriksi yksikköarvoista:

venäläiset lehdet	65.00 %	venäläiset sikarit	12.50 %
muut »	48.57 »	muut »	66.44 »
venäläiset varret	66.00 »	venäläiset paperossit	20.83 »
muut »	360.00 »	muut »	58.79 »
venäläinen kartuusi	21.05 »		
muu »	51.58 »		

Jos arvioidaan 5 kiloa tupakkaa 1,000 sikaria kohti, niin huomataan että jokaisesta maahan tuotetusta ulkomaisesta sikarista on maksettava tullia likimain 5 penniä, joten siis tullivero kohtaa sikaria sen todelliseen arvoon katsomatta.

Tupakkaveron eri lajit.

Tupakka ei ole Suomessa minkään muun maksun kuin tuontitullin alainen.

Eri maissa noudatetaan tässä suhteessa eri järjestelmiä, jotka voidaan jakaa seuraaviin neljään pääryhmään.

1. *Tullivero.* Tämä verotusmuoto on johdonmukaisimmin toimeenpantu Englannissa, missä vuodesta 1652 lähtien kaikenlainen tupakanviljelys on kiellettyä ja vero kannetaan tuotetun tavaran tullimaksuina. Tästä tuontitullista on Englannilla tuloja vuosittain päälle 200 miljoonan markan. Tätä järjestelmää noudatetaan, kuten sanottu, myöskin Suomessa ja Ruotsissa, paitsi ettei tupakanviljelys ole kiellettyä.

2. *Raaka-ainevero eli taimivero* kohtaa raakatupakan kotimaista tuotantoa, joko siten, että vero arvioidaan viljellyn pinta-alan taikka sadon painon mukaan. Pintaveroa arvioidessa voidaan myös ottaa varteen viljellyn maan hedelmällisyys, mutta sadon määrään ja laatuun ei panna vähintäkään huomiota. Tämä verotusmuoto on ollut Preussissa käytännössä vuodesta 1828 alkaen ja Saksan tullialueella 1868—1879. Viimeksi mainittuna vuonna pantiin sen sijaan painovero, joka arvioidaan sadon painon perusteella ja jota

tupakasta suoritetaan 45 Saksan markkaa sekä vastikkeista 65 markkaa 100 kilolta. Pintavero on kuitenkin pysytetty 4 aaria pienempiä viljelyksiä varten ja sitä maksetaan 4.5 pfennigiä neliömetriltä. Sadon tuloksen tarkastaa julkinen viranomainen itse paikalla. Tietystikin on maahan tuotettu tavara sen ohessa tullinalainen. Belgiassa määrätään vero viljeltyjen taimien luvun perusteella. Tämä verotusmuoto taas ei pane vähintäkään huomiota tavaran laatuun, ja aiheuttaa viljelijälle useita rajoittavia määräyksiä jotta valvonta kävisi laatuun (taimet on istutettava riveihin määrämatkojen päähän toisistaan, sekaan ei saa istuttaa muita kasveja y. m. s.). Tätä verotusjärjestelmää vastaan on huomautettu, etteivät tupakan veromahdollisuudet tule siinä oikeukeudenmukaisesti käytetyiksi eikä sen mukaan myöskään ole mahdollista oikein määrätä vientitullimaksujen peruutuksia, jota paitsi se useinkin aiheuttaa pitkäaikaisia veron ennakkosuorituksia.

3. *Tehdasveroa*, joka on otettu käytäntöön Yhdysvalloissa 1868 ja Venäjällä 1877, kannetaan tehtaasta lähtevistä valmiista tuotteista niiden laadun ja painon mukaan. Siinä käytetään leimamerkkejä eli hankkiluksia, joita tehtailija ostaa viranomaisilta ja kiinnittää tavaraan sillä tavalla, että ne kulutettaessa turmeltuvat. Tämä verotustapa kysyy perinpohjaista ja kallista valvontaa tavaran pakkaukseen ja tupakankauppaan nähden, mutta sovittautuu sangen hyvin tavaran laadun ja todellisen kulutuksen mukaan. Niinikään on se osottaunut sangen tuottoisaksi.

4. *Tupakkamonopooli.* Valtion yksinoikeus kaikkinaiseen tupakanvalmistukseen pantiin Ranskassa voimaan jo 1674 ja on siitä lähtien ollut siellä olemassa lyhyitä väliaikoja (1719—1730 ja 1791—1810) lukuunottamatta. Tämä järjestelmä on käytännössä useissa muissakin maissa: Itävalta-Unkarissa vuodesta 1851 koko valtakunnassa, Espanjassa vuodesta 1730, Portugalissa vuodesta 1664, Italiassa vuodesta 1865, Rumeniassa vuodesta 1885, Turkissa vuodesta 1884, Serbiassa vuodesta 1885 ja Meksikossa vuodesta 1764. Portugalissa, Turkissa ja Serbiassa annetaan koko tupakkamonopooli vuokralle yksityisille valmisteluyhtiöille. Tämä verotusjärjestelmä on näyttäynyt sangen edulliseksi. Niinpä ovat Ranskassa tulot tupakkamonopoolista nousseet päälle 250 miljoonan markan eli noin $6^1/_2$ markkaan asukasta kohti. Tämä verotusmuoto esiintyy ainoastaan täydellisenä monopoolina, s. o. valtio pidättää itselleen yksinomaisen oikeuden kaiken kotimaisen raakatupakan ostamiseen ja ulkomaisen tupakan maahantuottamiseen sekä kaikkeen tupakanvalmistukseen, jonka tuotteita erityisellä luvalla varustetut myyjät pitävät kaupan (Portugalissa on kauppa kuitenkin vapaa) valtion määräämiin hintoihin, jotka, ollen tuotantokustannuksia suuremmat, antavat voittoa. Ulkomaista tupakkaa ei yksityinen henkilö saa ensinkään tuottaa maahan; Itävallassa se on luvallista ainoastaan poikkeustapauksissa. Tupakanviljelystä saa maassa

harjoittaa ainoastaan määrätyissä piireissä valtionviranomaisten luvalla ja valvonnan alla, ja sato on valtiolle luovutettava määrätystä hinnasta. Tupakkamonopoolin puolustukseksi ja vastustamiseksi on esiintuotu pääasiallisesti samaa mitä yleensä on sanottava kaikesta yksinoikeuttamisesta. Se aikaansaa melkoista kustannusten säästymistä, sen kautta että valmistus on keskitetty ja välikauppa rajoitettu (Ranskassa on ainoastaan 16 valtiontehdasta, joissa työskentelee noin 18,000 työntekijää, kun sitä vastoin Saksassa kahta vertaa suuremman tupakkamäärän valmistelu vuonna 1877 jakausi noin 15,000 liikkeen kesken, joissa työskenteli likimain 113,000 työntekijää), lisäksi säästää monopooli valvontakustannuksia, tekee mahdolliseksi veron sovittamisen tavaran laadun mukaan sekä sen muuttamisen tarpeen mukaisesti, jonka ohessa se tehollisimmalla tavalla käyttää hyödykseen verotusesinettä. Tätä vastaan voidaan asettaa ne varjopuolet, joita kaikki valtionmonopoolit virkavaltaisine virkamiestoimineen tuovat mukanaan. Valtionmonopoolin käytäntöön ottamista niissä maissa, missä sitä ei ole, on etusijassa vastustettu sillä syyllä, että olemassa olevien tupakkatehtaitten lunastus synnyttäisi vaikeuksia ja kustannuksia, jota paitsi niin jyrkkä verotusmuodon muutos ehdottomasti aikaansaisi mullistuksia.

Tupakantuonti Suomeen.

Kaikesta siitä huolenpidosta huolimatta, jota 1700-luvulla tuli eteläisemmiltä seuduilta tuotettujen erilaisten taimien osaksi, ei monikaan niistä ole kyennyt kestämään varsinaisina viljelyskasveina meidän maan tylyssä ilmastossa. Niin on tupakantaimenkin käynyt. Vielä 1800-luvun alkuvuosina lienee tupakkamaita ollut sangen runsaasti ei ainoastaan kaupunkien läheisyydessä, vaan maaseudullakin. Mutta tehdastoiminnan lisäännyttyä ja kulkulaitosten parannuttua kun halpaa ja siitä huolimatta hyvää valmista tavaraa on saatavissa etäisissäkin maan osissa, ovat tupakanviljelykset häviämistään hävinneet, niin että niitä nykyään ainoastaan harvoin tapaa joissakuissa yksinäisissä talonpoikaistaloissa. Suomessa viljelty tupakka ei liene sanottavassa määrässä tullut käytäntöön maan tupakkatehtaissa. Tästä seikasta on olemassa tietoja ainoastaan Ph. U. Strengberg & C:on tupakkatehtaasta Pietarsaaressa. Vuosilta 1853—1869 mainitsevat asiakirjat siellä käytetyn vuosittain 1,000 ja 2,000 kilon välillä kotimaista lehtitupakkaa. Nyttemmin valmistellaan Suomen tupakkatehtaissa ainoastaan ulkomaista raakatavaraa. Ne vähäiset tupakkamäärät, mitä meikäläiset talonpojat vielä viljelevät ja korjaavat, valmistellaan kotona omiksi tarpeiksi. Minkäänlaisia tietoja ei ole olemassa tupakanviljelykseen käytetyn maa-alan laajuudesta enempää kuin sadon laadustakaan. Minkäänlaista arvioperustetta ei myöskään ole olemassa, josta syystä kotimainen tupakansato täytyy jättää kokonaan huomioon ottamatta.

Maan koko tupakantarve on siis tyydytettävä ulkomaisen tavaran tuonnilla. Tupakantuonnin suuruuden valaisemiseksi annetaan Taulussa I tietoja kaikenlaatuisen vuosina 1856—1900 maahan tuotetun tupakan määrästä, tämän tuonnin raha-arvosta sekä tupakantuonnin raha-arvosta ilmaistuna prosenttiluvuin vuoden koko tavarantuonnista *). 1870-luvun alkuun pysyy tuonti $^1/_2$ à 2 miljoonan kilon vaiheilla, nousee äkkiä vuonna 1874 lähes 3 miljoonaan kiloon ja lisääntyy vuonna 1881 3.88 miljoonaan kiloon. Vuonna 1882 oli tuonti jonkun verran vähempi, 3.36 miljoonaa kiloa, vähentyäkseen taas vuonna 1883 860,000 kiloon. Tämä tupakantuonnin äkillinen suuri väheneminen on selitettävissä sen kautta, että Suomenmaan Valtiosäädyt olivat hyväksyneet uuden veron, tupakkasuostuntaveron. Tämä suostunta astui voimaan kesäkuun 20 päivänä 1882, joten tupakantuottajilla vielä 1882 vuoden alkupuoliskolla oli tilaisuutta varustautua ulkomaisella tavaralla vanhojen tullimaksujen mukaan, jonka johdosta ei viimeksi mainittu vuosi vielä osota huomattavaa tuonnin vähentymistä, mutta vuonna 1883 näkyvät uuden veron vaikutukset täysin selvästi. Korkeista maksuista huolimatta oli maan raakatavaratarpeet kuitenkin tyydytettävä, ja vuodesta 1884 lähtien nousee tuonti taas noin $2^1/_2$ miljoonaan kiloon. Hiukan vaihdellen joinakuina vuosina on tuonti sittemmin ollut alinomaa kasvamaan. Keskimäärin oli se 5-vuotiskautena 1881—85 2.66 miljoonaa kiloa, vuosina 1886—90 2.96 miljoonaa kiloa, vuosina 1891—95 3.14 miljoonaa kiloa, sekä vuosina 1896—1900 4.17 miljoonaa kiloa. Erittäin suuri oli tuonti vuonna 1900, jolloin se nousi yli 6 miljoonan kilon.

*) Aikomuksena oli ulottaa tupakantuontia koskeva tutkimus taaksepäin vuosisadan alkuun asti, mutta se näyttäysi mahdottomaksi, syystä että suurin osa tullijohtokunnan parseliluetteloja 1800-luvun alkupuoliskolta oli poissa kääröistään Valtionarkistossa eikä niitä ole voitu siellä saada käsiin. Sama on tullijohtokunnan ylöskantoehdotusten laita. Seuraava esitys on siitä syystä täytynyt rajoittaa ajanjaksoon 1856—1900, jolta ajalta painettuja lähteitä on olemassa.

Taulu I. Tupakantuonti vuosina 1856—1900, osotettuna *kiloin* ja *markoin* sekä tupakantuonnin arvo prosenttiluvuin vuoden koko tavarantuonnin arvosta.

Vuonna	Kg	Smk.	%	Vuonna	Kg	Smk.	%
1856	1,748,230	1,479,656	3.80	1879	2,583,121	3,666,914	3.20
1857	1,125,466	1,385,874	2.96	1880	3,229,619	4,852,316	3.50
1858	1,419,744	1,808,056	5.65	1881	3,879,325	5,674,106	3.66
1859	1,330,639	1,338,761	3.85	1882	3,364,743	6,221,550	3.72
1860	1,529,950	1,679,950	3.86	1883	858,152	884,062	0.60
1861	1,640,923	1,773,038	3.19	1884	2,580,047	2,436,473	1.77
1862	1,494,630	1,917,590	2.75	1885	2,601,593	1,652,038	1.52
1863	1,867,981	2,316,300	3.86	1886	2,516,091	1,708,799	1.74
1864	1,879,926	2,203,380	3.85	1887	2,633,027	1,688,567	1.60
1865	1,502,929	2,118,186	2.98	1888	3,792,925	2,203,302	1.96
1866	1,503,133	1,891,494	3.89	1889	2,694,267	1,766,057	1.82
1867	1,413,017	2,088,721	3.94	1890	3,143,542	2,190,294	1.56
1868	2,017,049	2,933,614	4.88	1891	3,009,715	2,082,275	1.42
1869	1,552,301	2,201,397	2.89	1892	2,929,478	1,891,035	1.80
1870	1,516,816	2,121,936	3.20	1893	3,364,324	2,068,047	1.04
1871	1,279,858	1,861,754	2.88	1894	3,084,403	2,029,245	1.46
1872	1,424,820	2,139,326	2.62	1895	3,299,559	2,159,084	1.44
1873	1,876,715	2,693,978	2.66	1896	3,442,853	3,787,426	2.20
1874	2,753,407	3,824,838	2.58	1897	3,684,890	4,034,192	1.99
1875	2,594,406	4,037,753	2.56	1898	3,882,544	4,416,929	1.86
1876	3,034,251	4,527,185	3.23	1899	3,675,678	4,356,837	1.74
1877	2,942,269	5,139,880	3.45	1900	6,158,493	7,744,200	2.86
1878	2,758,051	5,163,160	4.02				

Tuonnin raha-arvo on tietysti ollut pääasiallisesti yhtäläisten vaihtelujen alainen, mutta se on sen ohessa ollut riippuvainen niistä eri yksikköarvoista, joita sen arvioimisessa kulloinkin on perusteena käytetty. Tupakantuonnin arvo, ilmaistuna prosenttiluvuin maan koko tavarantuotannon arvosta, oli 1850, 1860 ja 1870-luvuilla yleensä 2 à 3 % (vuonna 1858 5.65 %), mutta ei ole siitä pitäen yleensä noussut yli 1 à 2 %:n (vuonna 1900 2.86 %).

Jos keskimääräinen tuonti lasketaan 5-vuotiskausittain ja jaetaan samanaikuista keskiväkilukua kohti, niin saadaan seuraavat tulokset, jotka osottavat montako kiloa tupakkaa on tuotettu jokaista 1,000 maan asukasta kohti:

1856—60	835	kg	1,000	asukasta	kohti.
1861—65	929	»	»	»	»
1866—70	899	»	»	»	»
1871—75	1,068	»	»	»	»
1876—80	1,454	»	»	»	»
1881—85	1,238	»	»	»	»
1886—90	1,279	»	»	»	»
1891—95	1,275	»	»	»	»
1896—1900	1,583	»	»	»	»

Yksinään osottaa vuosi 1900 tulokseksi 2,270 kiloa 1,000 asukasta kohti.

Kun, niinkuin jo on mainittu, kotimaisen tupakan tuotanto ei ole arvioitavissa, mutta lienee, tuontiin verrattuna, mitättömän pieni, ja tupakanvienti maasta, kuten tuonnempana osotetaan, niinikään on vähäpätöinen, voi tässä esitettyjen lukujen katsoa valaisevan tupakankulutusta Suomessa keskimäärin henkilöä kohti. Näiden mukaan olisi tämä kulutus siis nykyään noin $2^1/_3$ kiloa. Tätä arviolukua vastaan, joka tietysti ei ole erittäin tarkka, voidaaan väittää, etteivät naiset ja lapset käytä tupakkaa. Mitä lapsiin tulee, lienee mahdoton tarkalleen osottaa, minkä ikäisinä pojat alkavat tupakoida, ja taas naisista tiedetään, ettei tupakoiminen heidän keskuudessaan suinkaan ole tavatonta sekä että erittäinkin Pohjanmaalla useimmat ijäkkäämmät naiset polttavat piippua. On siitä syystä pidetty sopivimpana olla huomioon ottamatta näitä epämääräisiä asianhaaroja sekä laskea kulutus koko väkiluvun mukaan.

Tupakantuonnin seikkaperäistä tutkimusta varten, mikäli painetut lähteet sen sallivat, käytetään tässä viimeistä 10-vuotisjaksoa vuodesta 1891 vuoteen 1900.

Taulu II näyttää tuonnin kiloluvuin, jakauneena eri tupakkalajeja: lehtiä, varsia, sikareja, paperosseja, piipputupakkaa, nuuskaa ja tupakankastiketta eli brissinkiä kohti. Taulusta III näkyy eri tupakkalajien tuonti, tässä osotettuna niiden tuontiarvon mukaan.

Paljouteen nähden on tupakanlehtien tuonnilla ensimäinen sija. Tässä käsitellyn ajanjakson 3 ensimäisenä vuotena nousi niiden tuonti noin $2^1/_2$ miljoonaan kiloon, ollen sen arvo laskettu noin 1.7 miljoonaksi markaksi vuodessa. Sittemmin on lehtitupakan tuonti melkoisesti lisääntynyt, niin että se vuonna 1900 nousi yli 4 miljoonan kilon, ollen arvoltaan lähes 7 miljoonaa markkaa. Syynä siihen, että maahantuotettujen lehtien keskiarvo on ajanjakson myöhemmällä puoliskolla huomattavasti kohonnut, mikä näkyy siitä että Taulussa III esitetyt luvut ovat kasvaneet paljoa nopeammin kuin Taulussa II olevat vastaavat luvut, on ollut osittain ulkomaisten lehtien vuodesta 1896

lähtien kohonnut yksikköarvo, osittain myöskin se, että tuonti ulkomaalta on lisääntynyt enemmän kuin Venäjältä.

Taulu II. Eri tupakkalajien tuonti sekä koko tupakantuonti vuosina 1891—1900, *kiloin* osotettuina.

Vuonna	Lehtiä	Varsia	Sikareja	Paperosseja	Piippu-tupakkaa	Nuuskaa	Brissinkiä	Summa.
	Kiloa.							
1891	2,452,666	543,144	6,952	2,333	4,573	47	—	**3,009,715**
1892	2,340,286	574,516	5,253	2,993	6,386	35	9	**2,929,478**
1893	2,635,457	716,538	4,490	2,506	5,304	29	—	**3,364,324**
1894	2,416,234	653,317	8,188	1,546	5,097	21	—	**3,084,403**
1895	2,601,034	682,617	6,690	1,429	7,747	42	—	**3,299,559**
1896	2,757,920	665,452	9,634	1,482	8,354	11	—	**3,442,853**
1897	2,847,860	814,122	12,485	1,895	8,405	123	—	**3,684,890**
1898	3,016,218	838,870	14,014	2,468	10,894	62	18	**3,882,544**
1899	2,841,904	807,046	12,913	1,942	11,795	78	—	**3,675,678**
1900	4,326,854	1,800,260	16,415	2,226	12,647	91	—	**6,158,493**

Taulu III. Eri tupakkalajien tuonti sekä koko tupakantuonti vuosina 1891—1900, *markoin* osotettuina.

Vuonna	Lehtiä	Varsia	Sikareja	Paperosseja	Piippu-tupakkaa	Nuuskaa	Brissinkiä	Summa.
	Markkaa.							
1891	1,753,586	138,873	139,040	23,605	26,950	221	—	**2,082,275**
1892	1,569,202	149,105	105,060	30,082	37,404	165	17	**1,891,035**
1893	1,754,930	193,141	67,390	30,114	22,353	119	—	**2,068,047**
1894	1,691,334	174,577	122,865	18,898	21,484	87	—	**2,029,245**
1895	1,824,776	184,208	100,390	17,220	32,313	177	—	**2,159,084**
1896	3,370,185	179,180	140,668	17,978	79,367	48	—	**3,787,426**
1897	3,526,319	222,050	182,416	23,021	79,853	533	—	**4,034,192**
1898	3,850,239	228,222	204,752	29,932	103,499	253	32	**4,416,929**
1899	3,813,709	218,457	188,540	23,759	112,054	318	—	**4,356,837**
1900	6,878,545	478,532	239,681	26,924	120,147	371	—	**7,744,200**

Varsien tuonti on, yksityisiä vuosia lukuunottamatta, lisääntynyt hiukan päälle $^1/_2$ miljoonasta kilosta 1.8 miljoonaan kiloon. Syystä että ulkomaisten varsien yksikköarvo on alhainen, 25 penniä kilolta, ei vuonna 1900 tuotettujen varsien arvo nouse $^1/_2$:kaan miljoonaan markkaan.

Sikarien tuonti on tämän ajanjakson kuluessa kasvanut enemmän kuin kahdenkertaiseksi, tuskin 7,000 kilosta yli 16,000 kilon. Jos taas arvioidaan kiloon menevän 200 sikaria, niin olisi siis ulkomaisia sikareja vuonna 1900 kulutettu Suomessa 3,283,000 kappaletta, s. o. noin $1^1/_2$ sikaria asukasta kohti. Tämän tuontitavaran arvo nousi mainittuna vuonna noin 240,000 markkaan.

Paperossien tuonti — käsittäen, kuten seuraavasta näkyy, melkein yksinomaan venäläisiä paperosseja — on jokseenkin vähäpätöinen, noin 2,000 kiloa ja alle siitäkin vuodessa, ja näyttää pyrkimystä vähenemään. Erittäin suuri väheneminen tämän tavaran tuonnissa alkaa vuonna 1891. Vuoteen 1889 asti ovat sikarit ja paperossit virallisessa tilastossa luetut yhteen, joten ei erityisesti paperossien tuonnin suuruutta koskevia tietoja ole saatavissa aikaisemmilta vuosilta, mutta vuonna 1889 nousi niiden tuonti 7,288 kiloon, vuonna 1890 5,285 kiloon, ja seuraavana vuonna se väheni enemmän kuin puoleen tästä, eli 2,333 kiloon. Kotimainen tavara on tällä alalla enemmän ja enemmän syrjäyttänyt ulkomaisen tavaran yleisön mausta. Arvioimalla 1,000 paperossia kiloksi nousisi maahan tuotettujen paperossien luku nykyään ainoastaan noin 2 miljoonaan kappaleeseen.

Kartuusin eli piipputupakan tuonti on lisääntynyt, vaikkei silläkään suuruutensa puolesta ole sanottavaa merkitystä.

Nuuskaa ja tupakankastiketta tuotetaan maahan ainoastaan sangen vähäisiä määriä.

Taulusssa IV on maahan tuotetun tupakan määrä, kiloluvuin ilmaistuna, jaettu niiden maiden kesken, joista tuonti on suurin, nimittäin Venäjältä, Tanskasta, Saksasta, Englannista ja Belgiasta. Otsakkeen »Yli Venäjän rajan« alla on mainittu Venäjältä ostetut ei-venäläiset tavarat, jotka Suomeen tuotaessa ovat tullin alaisia Suomen yleisen tullitariffin mukaan, ynnä sellaiset tavarat, jotka tullivalvonnan alaisina ovat Suomeen tulleet kauttakulkutavarana Venäjän kautta. Jälellä olevat määrät mainitaan otsakkeen »Muut maat« alla. Samalla tavalla on Taulu V laadittu tuonnin arvomäärien osottamiseksi.

Ehdottomasti suurin osa Suomeen tuotettua tupakkaa tulee Venäjältä. 1897 vuoden loppuun on tämä tuontimäärä 70 % ja hiukan enemmänkin koko tupakantuonnin määrästä (ollen korkeimmillaan vuonna 1893, nimittäin 74.38 %). Mutta vuodesta 1896 lähtien on tuonti Venäjältä maan koko tupakantuontiin verraten vuosi vuodelta vähentynyt, niin että se vuonna 1900 edustaa ainoastaan noin puolta koko tupakantuonnista. Suhteellinen väheneminen kunakin vuotena 1896—1900 on 0.24 %, 2.07 %, 0.92 %, 2.39 % ja 2.62 %.

Taulu IV. Tupakantuonti eri maista vuosina 1891—1900, osotettuna *kiloin* sekä prosenttiluvuin vuoden koko tupakantuontimäärästä.

Vuonna	Venäjä		Yli Venäjän rajan		Tanska		Saksa		Englanti		Belgia		Muut maat	
	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%
1891	2,135,727	*70.97*	77,646	*2.58*	6,767	*0.22*	788,772	*26.21*	51	*0.00*	69	*0.00*	683	*0.02*
1892	2,133,076	*72.82*	88,486	*3.02*	5,199	*0.18*	700,429	*23.91*	—	—	1,587	*0.05*	701	*0.02*
1893	2,502,410	*74.38*	69,155	*2.06*	50,221	*1.49*	732,380	*21.77*	8,415	*0.25*	93	*0.00*	1,650	*0.05*
1894	2,231,834	*72.86*	72,661	*2.36*	87,898	*2.85*	676,485	*21.98*	14,197	*0.46*	47	*0.00*	1,281	*0.04*
1895	2,414,320	*73.17*	91,892	*2.78*	27,179	*0.82*	759,242	*23.02*	6,487	*0.20*	109	*0.00*	330	*0.01*
1896	2,511,004	*72.93*	97,623	*2.84*	3,050	*0.09*	826,615	*24.01*	2,589	*0.08*	112	*0.00*	1,860	*0.05*
1897	2,610,624	*70.86*	107,118	*2.91*	6,044	*0.16*	960,361	*26.07*	—	—	190	*0.00*	553	*0.00*
1898	2,715,469	*69.94*	118,850	*3.06*	7,497	*0.19*	1,038,054	*26.74*	341	*0,01*	1,413	*0.04*	920	*0.02*
1899	2,482,972	*67.55*	160,652	*4.37*	5,913	*0.16*	1,020,805	*27.77*	—	—	3,231	*0.09*	2,105	*0.06*
1900	3,382,664	*54.93*	267,820	*4.35*	13,054	*0.21*	2,484,390	*40.34*	1,075	*0.02*	4,576	*0.07*	4,914	*0.08*

Taulu V. Tupakantuonti eri maista vuosina 1891—1900, osotettuna *markoin* sekä prosenttiluvuin vuoden koko tupakantuonnin arvosta.

Vuonna	Venäjä		Yli Venäjän rajan		Tanska		Saksa		Englanti		Belgia		Muut maat	
	Smk.	%	Smk.	%	Smk.	%	Smk.	%	Smk.	%	Smk.	%	Smk.	%
1891	1,107,904	53.21	157,436	7.56	16,776	0.81	795,479	38.20	1,020	0.05	900	0.04	2,760	0.13
1892	1,120,031	59.25	178,052	9.42	12,468	0.66	571,354	30.21	—	—	3,174	0.17	5,956	0.31
1893	1,282,045	61.99	156,787	7.58	56,021	2.71	541,444	26.18	20,881	1.01	1,395	0.07	9,474	0.46
1894	1,136,299	56.00	160,737	7.92	75,777	3.73	615,591	30.34	32,203	1.59	705	0.03	7,933	0.39
1895	1,234,301	57.17	203,763	9.44	29,656	1.37	672,227	31.14	14,271	0.66	1,635	0.07	3,231	0.15
1896	2,299,874	60.72	343,835	9.08	18,168	0.48	1,109,625	29.30	10,239	0.27	1,635	0.04	4,050	0.11
1897	2,376,502	58.91	376,535	9.33	30,611	0.76	1,241,938	30.79	—	—	2,774	0.07	5,832	0.14
1898	2,497,492	56.54	416,764	9.44	41,191	0.93	1,442,854	32.68	1,194	0.03	6,955	0.16	10,479	0.24
1899	2,293,965	52.65	563,248	12.93	33,494	0.77	1,430,432	32.83	—	—	18,868	0.43	16,830	0.39
1900	3,074,260	39.70	940,411	12.14	68,061	0.88	3,607,462	46.58	5,585	0.07	24,419	0.32	24,002	0.31

Venäjän jälkeen seuraa järjestyksessä Saksa, ollen se maa, mistä suurimmat tupakkamäärät tuotetaan. Huomattava on, ettei Saksasta tuotettu tupakka suinkaan ole yksinomaan saksalaista, vaan suurin osa ulkomaista tupakkaa tuotetaan Saksan satamista, josta syystä se tullitilastossa mainitaan tämän maan tavaraksi. Tämä tuonti on melkein koko ajanjakson kuluessa ollut lisääntymään, niin että se, vuonna 1893 oltuaan 21.77 % koko tupakantuonnista, vuonna 1900 oli 40.34 %. Viimeksi mainittuna vuonna lisääntyi tuonti Saksasta edelliseen vuoteen verraten kokonaista 12.57 % koko tupakantuonnista ja kasvoi itsekseen katsottuna enemmän kuin kaksinkertaiseksi.

Kolmantena järjestyksessä on Venäjän rajan yli tapahtuva ei-venäläisten tavarain tuonti. Tämä tuonti käsittää etupäässä ne tupakkalajit, jotka tuotetaan Kaakkois-Europasta ja Vähästä Aasiasta sekä käyvät venäläisten välikauppiaitten kautta. Tämäkin tuonti on melkein herkeämättä ollut kasvamaan.

Välitön tuonti kaikista muista maista on verrattain sangen pieni. Otsakkeen »Muut maat« alla 1900 vuoden kohdalla oleva tavattoman suuri numeroluku on selitettävissä siten, että Ranskasta silloin tuotettiin 4,033 kiloa tupakkaa, jonka arvo oli 14,115 markkaa.

Taulussa V, jossa tuonnin raha-arvo on jaettuna samoja otsakkeita kohti, huomaamme kuvastuvan samat olosuhteet kuin Taulussa IV, vieläkin silmiinpistävämpinä tässä käytettyjen yksikköarvojen laadun johdosta. Niinpä näemme Venäjältä tuotettujen tavarain lasketun arvon vähenneen kunakin vuotena 1897—1900 1.81 %, 2.37 %, 3.89 % ja 12.95 %, jota vastoin Saksasta tapahtuneen tuonnin suhteellinen lisääntyminen vuonna 1900 on 13.75 %. Itsekseen katsottuna on Saksan tuonti mainittuna vuonna kasvanut $2^1/_2$ kertaiseksi.

Vihdoin on Tauluissa VI ja VII jakaminen toimitettu niin hyvin silmällä pitäen eri tupakkalajeja: lehtiä, varsia, sikareja ja paperosseja, kuin tuontimaita: Venäjää, Tanskaa ja Saksaa.

Tupakanlehtiä tuotetaan etupäässä Venäjältä, ja juuri tämän tavaralajin tuonnissa havaitaankin edellä mainittu väheneminen puheena olevan ajanjakson loppupuolella. Sitä vastoin on tupakanlehtien tuonti Saksasta samassa suhteessa lisääntynyt.

Tupakanvarsia tuotetaan suurimmaksi osaksi Saksasta. Tämä tuonti on tosin semmoisenaan lisääntynyt, mutta pysyy varsien koko tuontimäärään verraten sangen tasaisena.

Ulkomaisten sikarien tuontia välittää tietystikin etusijassa Saksa. Viime vuosina näyttävät kuitenkin myös suorastaan tuotetut tanskalaiset sikarit päässeen käytäntöön Suomessa.

Taulu VI. Eri tupakkalajien tuonti vuosina 1891—1900 Venäjältä, Tanskasta ja Saksasta, osotettuna *kiloin* sekä prosenttiluvuin itsekunkin tupakkalajin vuotuisen tuonnin koko määrästä.

Vuonna	Tuotettu	Lehtiä		Varsia		Sikareja		Paperosseja	
		kg	%	kg	%	kg	%	kg	%
1891	Venäjältä	2,101,164	*85.67*	28,062	*5.17*	—	—	2,266	*97.13*
»	Tanskasta	6,548	*0.27*	—	—	184	*2.65*	—	—
»	Saksasta	266,830	*10.88*	515,076	*94.83*	6,509	*93.63*	65	*2.79*
1892	Venäjältä	2,074,247	*88.63*	49,774	*8.70*	4	*0.08*	2,956	*98.76*
»	Tanskasta	5,084	*0.22*	—	—	115	*2.19*	—	—
»	Saksasta	170,754	*7.30*	524,742	*91.30*	4,933	*93.91*	—	—
1893	Venäjältä	2,378,280	*90.24*	116,702	*16.29*	8	*0.18*	2,485	*99.16*
»	Tanskasta	19,809	*0.75*	30,084	*4.20*	328	*7.30*	—	—
»	Saksasta	159,415	*6.05*	569,745	*79.51*	3,220	*71.72*	—	—
1894	Venäjältä	2,131,988	*88.24*	93,722	*14.35*	9	*0.11*	1,373	*88.81*
»	Tanskasta	24,360	*1.01*	63,103	*9.66*	426	*5.20*	—	—
»	Saksasta	172,424	*7.14*	496,487	*75.99*	7,274	*88.84*	131	*8.47*
1895	Venäjältä	2,292,648	*88.14*	112,946	*16.55*	8	*0.12*	1,393	*97.48*
»	Tanskasta	8,967	*0.34*	17,770	*2.60*	298	*4.45*	—	—
»	Saksasta	201,078	*7.73*	551,896	*80.85*	5,999	*89.67*	—	—
1896	Venäjältä	2,416,361	*87.62*	85,445	*12.84*	2	*0.02*	1,439	*97.10*
»	Tanskasta	2,324	*0.08*	—	—	615	*6.38*	—	—
»	Saksasta	239,196	*8.67*	578,507	*86.93*	8,401	*87.20*	43	*2.90*
1897	Venäjältä	2,477,382	*86.99*	123,462	*15.17*	25	*0.20*	1,833	*96.78*
»	Tanskasta	5,192	*0.18*	—	—	852	*6.82*	—	—
»	Saksasta	258,200	*9.07*	690,660	*84.83*	10,992	*88.04*	36	*1.90*
1898	Venäjältä	2,579,433	*85.52*	123,362	*14.71*	27	*0.19*	2,398	*97.16*
»	Tanskasta	6,150	*0.20*	—	—	1,347	*9.61*	—	—
»	Saksasta	310,168	*10.28*	715,497	*85.29*	11,838	*84.47*	46	*1.85*
1899	Venäjältä	2,358,830	*83.00*	111,309	*13.79*	2	*0.02*	1,841	*94.80*
»	Tanskasta	4,760	*0.17*	—	—	1,153	*8.93*	—	—
»	Saksasta	314,073	*11.05*	695,737	*86.21*	10,230	*79.24*	88	*4.58*
1900	Venäjältä	3,179,017	*73.47*	189,774	*10.54*	4	*0.02*	2,179	*97.89*
»	Tanskasta	10,951	*0.25*	—	—	1,907	*11.62*	—	—
»	Saksasta	860,539	*19.89*	1,610,486	*89.46*	12,646	*77.04*	46	*2.06*

Taulu VII. Eri tupakkalajien tuonti vuosina 1891—1900 Venäjältä, Tanskasta ja Saksasta, osotettuna *markoin* sekä prosenttiluvuin itsekunkin tupakkalajin vuotuisen tuontimäärän arvosta.

Vuonna	Tuotettu	Lehtiä		Varsia		Sikareja		Paperosseja	
		Smk.	%	Smk.	%	Smk.	%	Smk.	%
1891	Venäjältä	1,050,582	59.91	10,102	7.27	—	—	22,660	95.99
»	Tanskasta	13,096	0.75	—	—	3,680	2.65	—	—
»	Saksasta	533,660	30.49	128,769	92.73	130,180	93.63	917	3.88
1892	Venäjältä	1,037,124	66.09	17,919	12.09	80	0.08	29,560	98.26
»	Tanskasta	10,168	0.65	—	—	2,300	2.19	—	—
»	Saksasta	341,508	21.76	131,186	87.98	98,660	93.91	—	—
1893	Venäjältä	1,189,142	67.76	43,180	22.36	160	0.24	29,820	99.02
»	Tanskasta	43,580	2.48	7,521	3.89	4,920	7.30	—	—
»	Saksasta	350,712	19.98	142,438	73.75	48,300	71.67	—	—
1894	Venäjältä	1,065,995	63.03	34,677	19.86	180	0.15	16,476	87.18
»	Tanskasta	53,611	3.17	15,776	9.04	6,390	5.20	—	—
»	Saksasta	379,333	22.43	124,123	71.10	109,110	88.80	1,834	9.70
1895	Venäjältä	1,146,326	62.82	41,790	22.69	160	0.16	16,716	97.07
»	Tanskasta	19,728	1.08	4,443	2.41	4,470	4.45	—	—
»	Saksasta	442,372	24.24	137,974	74.90	89,985	89.64	—	—
1896	Venäjältä	2,174,725	64.53	34,178	19.07	40	0.03	17,268	96.05
»	Tanskasta	8,134	0.24	—	—	8,979	6.88	—	—
»	Saksasta	837,187	24.84	144,627	80.72	122,655	87.19	710	3.95
1897	Venäjältä	2,229,644	63.28	49,382	22.24	500	0.27	21,996	95.54
»	Tanskasta	18,172	0.52	—	—	12,439	6.82	—	—
»	Saksasta	903,700	25.63	172,665	77.76	160,484	87.98	595	2.58
1898	Venäjältä	2,321,490	60.80	49,345	21.65	540	0.26	28,776	96.14
»	Tanskasta	21,525	0.56	—	—	19,666	9.60	—	—
»	Saksasta	1,085,588	28.20	178,874	78.35	172,835	84.41	759	2.54
1899	Venäjältä	2,122,948	55.66	44,523	20.38	40	0.02	22,092	92.98
»	Tanskasta	16,660	0.44	—	—	16,834	8.93	—	—
»	Saksasta	1,099,256	28.82	173,934	79.62	149,358	79.23	1,452	6.11
1900	Venäjältä	2,861,115	41.59	75,910	15.86	80	0.03	26,148	97.12
»	Tanskasta	38,328	0.56	—	—	27,871	11.63	—	—
»	Saksasta	3,011,886	43.78	402,622	84.14	184,633	77.03	759	2.82

Kuten jo aikaisemmin on mainittu, suurimmat määrät maahan tuotettuja paperosseja tulevat Venäjältä.

Mitä vihdoin kartuusi- eli piipputupakkaan tulee, jota ei ole mainittu edellä olevissa kahdessa taulussa, niin tuotetaan sitä enimmäkseen Venäjältä, kuten näkyy seuraavasta yhteenasetelmasta, jossa piipputupakan tuonti Venäjältä ilmaistaan prosenttiluvuin tämän tavaran koko tuontimäärästä:

vuonna 1891 . . .	92.54 %	vuonna 1896 . . .	92.78 %
» 1892 . . .	95.41 »	» 1897 . . .	93.75 »
» 1893 . . .	92.97 »	» 1898 . . .	94.02 »
» 1894 . . .	92.94 »	» 1899 . . .	93.10 »
» 1895 . . .	94.39 »	» 1900 . . .	92.35 »

Saksasta tuotetaan 3 à 4 % maahantuodun polttotupakan koko määrästä ja Tanskasta vähäpätöisiä määriä.

Tupakanvienti Suomesta.

Tupakanvienti Suomesta on vähäpätöinen, mikä onkin luonnollista, kun maan itsensä täytyy ulkoakäsin tyydyttää tämän tavaran tarpeensa. Viennin määrä näkyy seuraavasta yhteenasetelmasta, jossa maasta viedyn tavaran keskimäärä on 5-vuotiskausittain osotettu kahdelta ensimäiseltä jaksolta markoin ja myöhemmiltä kiloin:

1856—60. . . .	11,766 mk	1881—85. . . .	2,850 kg
1861—65. . . .	3,857 »	1886—90. . . .	13,622 »
1866—70. . . .	571 kg	1891—95. . . .	9,847 »
1871—75. . . .	13,939 »	1896—1900 . . .	8,027 »
1876—80. . . .	5,063 »		

Kuten näistä keskiarvoistakin näkyy, vaihtelee viennin määrä melkoisesti. Vieläkin jyrkempinä esiintyvät eroavaisuudet, jos tarkastetaan viennin määrää eri vuosina. Pienin ilmoitettu vientimäärä, 439 kg, oli vuonna 1866, suurin, 55,328 kg, muutamaa vuotta myökemmin, nimittäin 1873.

Suurin osa vientiä on viime vuosina käynyt Ruotsiin ja käsittää sikareja ja paperosseja. Näitä molempia tavaralajeja ei virallisessa tilastossa eroteta toisistaan, mutta lasketusta vientiarvosta päättäen on kaikkein suurin osa ollut paperosseja, minkä myös voi päättää siitä että, kuten tunnettu, suomalaiset paperossit ovat käyneet halutuiksi Ruotsissa. Mainitun viennin määrä, osotettuna niin hyvin kiloin kuin markoin, näkyy seuraavasta yhteenasetelmasta:

Sikarien ja paperossien vienti Ruotsiin vuosina 1891—1900.

1891	2,433 kg	34,306 mk	1896	2,062 kg	27,837 mk
1892	1,417 »	19,979 »	1897	2,059 »	27,797 »
1893	998 »	14,071 »	1898	4,909 »	66,272 »
1894	1,219 »	17,188 »	1899	3,621 »	48,884 »
1895	1,729 »	24,379 »	1900	10,358 »	139,833 »

Tullitulot tupakasta.

Tupakan korkeat tuontitullimaksut ja Suomen tupakkatehtaitten käytämät sangen suuret määrät venäläistä ja ulkomaista tupakkaa saattavat tupakan tullitulot nousemaan varsin huomattaviin määriin. Ne ovat likimain $^1/_{10}$ tuontitullimaksujen koko määrästä. 10-vuotiskautena 1891—1900 on tupakan tuontitulli noussut alempana mainittuihin määriin, joihin nähden on huomattava, että 1891 vuoden tuloina on mainittu tuontitulli ja suostuntamaksu yhteensä:

Vuonna 1891	2,388,990 mk	Vuonna 1896	2,660,710 mk
» 1892	2,224,406 »	» 1897	2,863,410 »
» 1893	2,475,983 »	» 1898	3,101,318 »
» 1894	2,361,898 »	» 1899	3,020,749 »
» 1895	2,504,884 »	» 1900	5,505,444 »

Jos tupakan tuontimaksun määrä lasketaan prosenttiluvuin tämän maksun, tuontitullin ja merenkulkumaksun, koko summasta, niin saadaan samalta ajanjaksolta seuraavat luvut:

Vuonna 1891	10.81 %	Vuonna 1896	9.74 %
» 1892	11.81 »	» 1897	9.22 »
» 1893	13.58 »	» 1898	8.72 »
» 1894	11.01 »	» 1899	8.70 »
» 1895	10.61 »	» 1900	13.79 »

Niiden 10 vuoden aikana, kuin Suomenmaan Valtiosäätyjen hyväksymää tupakkasuostuntaa kannettiin, saatiin sitä seuraavat määrät:

Vuonna 1882	325,328 mk	Vuonna 1887	1,191,855 mk
» 1883	916,023 »	» 1888	1,755,629 »
» 1884	1,146,828 »	» 1889	1,758,585 »
» 1885	1,098,988 »	» 1890	1,468,662 »
» 1886	1,115,337 »	» 1891	1,403,371 »

eli keskimäärin 1,218,061 markkaa vuodessa.

Tupakanviljelys Suomessa.

Sittenkun edellä oleva esitys jo oli kirjoitettu ja ladottu, saatiin Suomen Talousseuran sihteerin hyväntahtoisella välityksellä seuraavat tiedot Suomessa toimitetuista tupakanviljelyskokeista. Niukkuudestaaan huolimatta voivat nämä tiedot kuitenkin olla huvittavia, josta syystä ne julkaistaan tässä lisäyksenä.

Österbyn tilalla lähellä Tammisaaren kaupunkia on noin tynnyrinalan laajuisella maalla viljelty *Nicotiana tabacum* kasvin muunnoksia, jotka ovat olleet kotoisin osin Havannasta ja osin Pennsylvaniasta. Viljelykset kuuluvat onnistuneen hyvin.

Raadelmaan tilalla Piikkiössä on viiden vuoden aikana tehty viljelyskokeita. Ensinnä viljeltiin *Nicotiana moticaa*, joka kuitenkin täytyi hyljätä, jonka jälkeen viljeltiin yksinomaan *Nicotiana tabacumia*, osin Havannasta tuotua, osin myös Tukholmasta hankittua, joka viimeksi mainittu laji lienee peräisin Kentuckystä. Virginialainen ja tukholmalainen tupakka onnistuivat parhaiten ja tuleentuivat joka vuosi; niitä voitiin käyttää nuuskan ja huonomman piipputupakan valmistuksessa, mutta sato oli liian vähäinen kannattaakseen viljelystä. Sadoksi on ilmoitettu noin 30 leiviskää valmista tavaraa tynnyrinalalta eli noin 520 kg hehtaarilta, ollen arvo laskettu noin 70 penniksi kilolta.

V Luku.

Suomen tupakkateollisuus.

Suomen teollisuuslaitoksia koskeva tilasto ulottuu taaksepäin vuoteen 1843. Teollisuusjohtokunnan tilastolliset selonteot käsittävät ajanjakson 1843—1876 ja Teollisuushallituksen vuosittain julkaisema teollisuustilasto alkaa vuonna 1884. Näiden välisenä 7 vuoden, 1877—1883, aikana on aukko, joka ei ole täytettävissä.

Työpaikat, työntekijät ja tuotantoarvo.

Taulussa VIII osotetaan tupakkateollisuuden työpaikkain luku, niiden työntekijämäärä ja yhteenlaskettu tuotantoarvo, sekä kunakin vuonna tapahtunut työntekijäin ja tuotantoarvon lisääntyminen taikka väheneminen prosenttiluvuin. Koko tänä 59 vuoden aikana on työpaikkojen luku kasvanut melkein kolminkertaiseksi ja työntekijäin luku enemmän kuin 15-kertaiseksi sekä tuotantoarvo enemmän kuin 30-kertaiseksi. Tämä siis osottaa tämän teollisuuden enemmän ja enemmän muuttuneen suurta työntekijämäärää käyttäväksi suurteollisuudeksi, jonka ohessa se asianlaita, että tuotantoarvo on lisääntynyt melkein kaksi sen vertaa kuin työntekijäin luku, osottaa toiselta puolen että työtapoja on parannettu, joten yksityisen työntekijäin valmistuskyky on lisääntynyt, ja toiselta puolen että konetyötä on ruvettu suuremmassa määrässä käyttämään. Oletettavissa on myöskin, että valmistetun tavaran yksikköarvo on lisääntynyt, s. o. että samalla työvoimalla nykyään aikaansaadaan parempaa tavaraa kuin ennen. Todenteolla lienevätkin kaikki nämä asianhaarat osaltaan edistäneet mainitun tuloksen saavuttamista. Erittäinkin on viime aikoina monessa tehtaassa ruvettu käyttämään koneita paperossien valmistuksessa, muiden muassa sellaisiakin, jotka kykenevät valmistamaan jopa noin 100,000 paperossia ja enemmänkin päivässä. Hylssitkin valmistetaan nyttemmin melkein yksinomaan koneilla. Huomattava kuitenkin on, että ne tehtaat, joissa etupäässä valmistetaan n. k. pohjapaperosseja, eivät voi siihen tarkoitukseen käyttää koneita. Näihin paperosseihin käytetty hienommaksi leikelty tupakka vaatii varustamaan hylssin toisesta päästään pohjalla, jota ei ainakaan nykyään käy tekeminen koneella, ja näiden paperossien täyttäminenkin on toimitettava käsin. Siitä syystä valmistetaankin koneilla etupäässä kierrettyjä suuttimettomia paperosseja. Sikarinvalmistuksessa

Taulu VIII. Työpaikkojen ja työntekijäin luku sekä tuotannon arvo maan tupakkatehtaissa 1843—1901 ynnä työntekijäin luvun ja tuotantoarvon lisääntyminen taikka väheneminen prosenttiluvuin.

Vuonna	Työpaikat Luku	Työntekijät Luku	Työntekijät Lisäys taikka vähennys %	Tuotantoarvo Smk.	Tuotantoarvo Lisäys taikka vähennys %
1843	10	185	—	432,590	—
1844	14	175	— 5.7	342,033	— 21.0
1845	16	175	0.0	373,156	+ 9.1
1846	17	206	+ 17.7	405,050	+ 8.6
1847	20	280	+ 35.9	540,558	+ 8.8
1848	19	332	+ 18.6	659,331	+ 22.0
1849	21	377	+ 13.6	742,069	+ 12.6
1850	22	421	+ 11.7	767,751	+ 3.4
1851	22	410	— 2.6	774,645	+ 0.9
1852	23	464	+ 13.2	876,545	+ 13.2
1853	25	496	+ 6.9	981,788	+ 12.0
1854	27	427	— 13.9	904,760	— 7.8
1855	23	360	— 15.7	789,019	— 12.8
1856	26	464	+ 28.9	907,988	+ 15.1
1857	30	622	+ 34.0	1,313,369	+ 44.6
1858	32	665	+ 6.9	1,551,832	+ 18.2
1859	34	521	— 21.6	1,313,800	— 15.3
1860	30	485	— 6.9	1,126,094	— 14.3
1861	27	497	+ 2.5	1,270,470	+ 12.8
1862	24	591	+ 18.9	1,479,372	+ 16.5
1863	27	693	+ 17.3	1,630,625	+ 10.3
1864	30	658	— 5.0	1,765,307	+ 8.2
1865	32	697	+ 5.9	1,615,495	— 8.5
1866	28	488	— 30.0	1,274,287	— 21.1
1867	26	440	— 9.8	1,249,287	— 2.0
1868	26	498	+ 13.2	1,250,640	+ 0.2
1869	26	528	+ 6.0	1,336,409	+ 6.8
1870	26	573	+ 8.5	1,620,021	+ 21.3
1871	26	589	+ 2.8	1,475,421	— 9.0
1872	26	759	+ 28.9	1,995,748	+ 35.4
1873	25	848	+ 11.7	2,259,157	+ 13.2
1874	26	1,009	+ 19.0	2,506,013	+ 10.9
1875	28	1,138	+ 12.8	3,134,430	+ 25.1
1876	28	1,103	— 3.1	3,177,164	+ 1.4
1877—83		Tietoja puuttuu.			
1884	29	1,126	—	3,333,636	—
1885	28	1,097	— 2.6	3,860,275	+ 15.8
1886	29	1,179	+ 7.5	3,834,295	— 0.7
1887	29	1,202	+ 1.9	3,909,537	+ 2.0
1888	31	1,417	+ 17.1	4,424,585	+ 13.2
1889	32	1,577	+ 11.3	5,145,177	+ 16.3
1890	28	1,713	+ 8.6	5,557,671	+ 8.0
1891	32	1,837	+ 7.2	5,790,157	+ 4.2
1892	37	1,686	— 8.2	5,765,461	— 0.4
1893	29	1,578	— 6.4	5,664,046	— 1.8
1894	34	1,701	+ 7.8	6,283,064	+ 10.9
1895	30	1,750	+ 2.9	6,371,844	+ 1.4
1896	33	2,208	+ 26.2	7,643,004	+ 18.4
1897	34	2,706	+ 22.6	8,955,527	+ 17.2
1898	35	2,934	+ 8.4	10,336,572	+ 15.4
1899	37	2,878	— 1.9	11,396,159	+ 10.3
1900	34	2,994	+ 4.0	13,668,262	+ 19.9
1901	38	2,941	— 1.8	13,481,102	— 1.4

suoritetaan työ melkein yksinomaan käsin. On kuitenkin myös käytännössä joitakuita yksinkertaisia vikkelikoneita. Kartuusinvalmistuksessa käytetään vielä osin luultavastikin sangen vanhamallisia koneita, joita hoidetaan käsivoimin, osin myös uudenaikaisempia luonnonvoimalla käyviä koneita. Suutupakan- ja nuuskanvalmistuksessakin on ainoastaan sangen vähän koneellisia parannuksia otettu käytäntöön.

Teollisuusjohtokunnan ensimäisessä vuosikertomuksessa mainitaan vuodelta 1843 huomattavimpana tehtaina kaksi Helsingissä vieläkin toimessa olevaa tehdasta, joista toisen silloin omisti sijaiskonsuli H. Borgström (nyttemmin H. Borgström J:r) ja toisen sijaiskonsuli G. O. Wasenius (nyttemmin Tollander & Klärich). Ensinmainitussa tehtaassa mainitaan sanottuna vuonna valmistetun 91,262 kg leikeltyä polttotupakkaa, 661,500 sikaria sekä 14,121 kg nuuskaa, yhteensä 215,074 markan arvosta, jälkimäisessä taas 45,206 kg leikeltyä polttotupakkaa, 300,000 sikaria ja 2,550 kg nuuskaa, yhteensä 48,416 markan arvosta. Näitä likinnä mainitaan valmistusmäärän olleen suurin hra Kyntzellin y. m. omistamassa Kokkolan tupakkatehtaassa. Borgströmin tehtaassa työskenteli vuonna 1843 79 työntekijää, Waseniuksen tehtaassa 48 ja Kokkolan tehtaassa 18 työntekijää. Kaikissa muissa tehtaissa ei ollut kymmentäkään työntekijää. Kaikkien tehtaitten käyttämät raaka-aineet ilmoitettiin 1843 202,099 kiloksi tupakanlehtiä, josta määrästä 97,989 kg oli ollut suomalaista taikka venäläistä alkuperää ja muu osa ulkomaan paikoista tuotettua.

Vasta vuosikertomuksessa vuodelta 1845 mainitaan Pietarsaaren tupakkatehdas, jonka omistajiksi ilmoitetaan raatimies Strengberg y. m. Samassa vuosikertomuksessa mainitaan niinikään, että tehtailija P. C. Rettig oli Teollisuusjohtokunnalta saanut oikeuden perustaa tupakka- ja nuuskatehtaan Turkuun.

Vuonna 1847 ilmoitetaan tuotantoarvon lisääntymisen pääasiallisesti johtuvan Turkuun vuonna 1846 perustetusta Rettigin tehtaasta, jonka, lähinnä Helsingissä olevaa konsuli Borgströmin tehdasta, sanotaan olevan valmistusarvoonsa nähden huomattavin.

Omituinen ilmiö näihin aikoihin on se suuri määrä tupakkatehtaita, joille vuosittain myönnettiin erioikeudet Kokkolan ja Uudenkaarlepyyn lähipitäjissä. Erittäinkin Wöyrin pitäjän talonpojat näkyvät harrastaneen tätä teollisuudenhaaraa.

Vuonna 1850 mainitaan kaikkien tehtaitten yhteensä valmistaneen 140,520 kg punottua rulla- ja muuta suutupakkaa, 289,742 kg leikeltyä polttotupakkaa, 22,087 kg nuuskaa ja 4,144,700 sikaria.

Seuraavina vuosina tuotanto herkeämättä kasvoi siihen asti kuin Itämainen sota aikaansai suuren vähennyksen niin hyvin työntekijäin luvussa kuin tuotannon määrässä. Tämän lamautumisen jälkeen seurasi taas tavattoman vireän elpymisen aika. Niinpä lisääntyi vuonna 1857 työntekijäin luku 34.0 % ja tuotantoarvo 44.6 %.

Vuonna 1859 mainitaan raatimies Häggbergin tehtaassa Wiipurissa valmistetun 552,000 »paperisikaria«. Tänä vuonna siis kotimainen paperossinvalmistus pantiin alulle. Tämä tavara levisi sangen nopeasti, kuten näkyy sen vuosi vuodelta lisääntyneistä tuotantomääristä.

1860-luvun kovat katovuodet ja niiden aiheuttama köyhyys aikaansaivat sangen suurta vähenemistä tupakanvalmistuksessa, joka kuitenkin taasen 1870-luvun alkuvuosina suuressa määrässä elpyi.

1860-luvulla mainitaan maan suurimpina tehtaina eräs Chr. D. Kröger & C:on omistama tehdas Turussa. Tätä tehdasta ei enää ole olemassa. Suurimpina tehtaina mainitaan kaiken aikaa nuo kolme edellä kerrottua, joiden omistajina olivat konsuli Borgström, toiminimi Tollander & Klärich sekä tehtailija Rettig.

1880- ja 1890-luvuilla on tupakan valmistusmäärä, joitakuita yksityisiä vuosia lukuunottamatta, ollut lisääntymään. Työntekijäin lukuun ja tuotannon suuruuteen nähden on Ph. U. Strengberg & C:on tupakkatehdas Pietarsaaressa viime aikoina ollut ensimäisellä sijalla, ja Wiipurissa on syntynyt yksi maamme suurimpia tehtaita, jonka omistaa kauppaneuvos F. Sergejeff.

Tuotanto 1901. Kuten Taulusta VIII näkyy, käsitti tupakkateollisuus vuonna 1891 38 Teollisuushallitukselle ilmoitettua työpaikkaa, joissa työskenteli 2,941 työntekijää. Yhteenlasketun tuotantoarvon ilmoitetaan nousseen 13,481,102 markkaan. Erityisesti hankittujen tietojen nojalla käy eri ammatinhaaroissa vuonna 1901 valmistetun tavaran arvioiminen seuraaviksi määriksi:

paperosseja	481,084,000 kpl.
sikareja	68,854,550 »
piipputupakkaa	1,362,392 kg.
suutupakkaa	84,204 »
nuuskaa	252,681 »

Jos tämä tuotanto jaetaan asukaslukua kokti, niin tulee itsekunkin asukkaan kulutettavaksi noin 175 paperossia, 25 sikaria ja 0.6 kg muunlaisia tupakkatuotteita, kaikki kotimaista tavaraa.

Tupakkateollisuuden kehityksen valaisemiseksi annetaan tässä joitakuita tietoja maan neljästä vanhimmasta nykyään toimessa olevasta tupakkatehtaasta, joiden omistajina nyttemmin ovat osakeyhtiö Ph. U. Strengberg & C:o, toiminimi H. Borgström J:r, osakeyhtiö Tollander & Klärich sekä toiminimi P. C. Rettig & C:o. Ainoastaan ensinmainitusta tehtaasta, maan vanhimmasta, on voitu saada jotakuinkin täydelliset tiedot niiden lisäksi, mitä on virallisissa asiakirjoissa.

Ph. U. Strengberg & C:o A. B:n tupakkatehdas. Pietarsaaren maistraatin pöytäkirjassa maaliskuun 3 päivältä 1762 on suomennettuna näin kuuluva kirjoitelma:

»pyysivät ne porvarit, jotka olivat ilmoittaneet aikovansa perustaa tupakkatehtaan tähän kaupunkiin, saada läsnäolevilta kauppiailta tietoa, kutka

heistä olisivat halukkaita ottamaan osaa tehtaan perustamiseen; ja sittenkun yksimielisesti oli päätetty, että laitos tulee jaettavaksi 32 osuuteen, ilmoittautuivat osakkaiksi:

Herra Pormestari Lars Blom	4	osuudella.
Kauppiaat Anders Böckelman	3	»
» Joh. Steen nuorempi	3	»
» Niclas Malm	3	»
» Carl Böckelman	3	»
Herra Pormestari Nath. Häggström ja Kumpp. .	3	»
Raatimies Anders Winsten	2	»
Kauppiaat Johan Roos	2	»
» Johan Böckelman	2	»
» Olov Aulin	2	»
» Joh. Sneckendahl	2	»

Muita ei huomattu halukkaiksi ottamaan osaa.«

Lupa tupakkatehtaan perustamiseen saatiin erioikeuskirjeellä Kunink. Kauppakolleegilta elokuun 23 päivänä 1762.

Erioikeuskirjeen mukaan olivat laitokseen osakkaat velvolliset, sillä uhalla että muutoin menettävät oikeutensa ulko- ja kotimaisten tupakanlehtien punomiseen, laitoksessa valmistuttamaan »kelvollista« tupakkaa ainakin 14,000 naulaa (5,887 kg) vuodessa. Sen ohessa muistutetaan toukokuun 10 p:nä 1757 annetussa kirjelmässä olevasta Kunink. Majesteetin Armollisesta Säännöksestä, että tupakanpunomot ylipäätään ovat velvolliset jokaisessa punomapöydässä valmistelemaan 8,000 naulaa (3,400 kg) kotimaisia lehtiä.

Eräässä otteessa Pietarsaaren maatullikamarin passitusyhteenvedosta ja Kokkolan meritullikamarin tullipäiväkirjasta mainitaan tupakanvienti Pietarsaaresta seuraaviksi määriksi:

vuonna	1770	punottua tupakkaa	$276^1/_2$	leiviskää	(2,350 kg)
»	1771	» »	$101^1/_5$	»	(869 »)
»	1772	» »	$178^1/_2$	»	(1,517 »)

eli keskimäärin $178^1/_2$ leiviskää (1,517 kg) paikkakunnan silloisen käypähinnan mukaan $13^1/_3$ taaleria hopearahaa (25 mk. 60 p.) arvoltaan 2,472 taaleria hopearahaa (4,746 mk. 24 p.).

Ulkomaisen tupakan tuonnista on olemassa eräs muistoonpano, joka osottaa tupakkateollisuuden eduksi myös käytetyn Pietarsaarelle vuonna 1766 myönnettyä purjehdusvapautta.

Amsterdamista saapui

vuonna 1771 15 vasullista tupakanlehtiä, painaen netto 11,500 naulaa (4,836 kg)
» 1772 15 » » » » 11,628 » (4,879 »)

Vanhin seikkaperäisempi tieto tehtaasta ja sen valmisteista tavataan eräässä kertomuksessa, jonka Kauppakolleegille oli antanut muuan komissiooni, joka oli lähetetty tarkastamaan Pohjanlahden rannalla olevia tullikamareja. Kertomus — Ruotsin valtionarkistosta saatua jäljennöstä säilytetään Pietarsaaren kaupunginarkistossa — on päiväämätön, mutta eräs samanaikuinen Kokkolaa koskeva kertomus on päivätty »Porissa 1774«.

Tämän kertomuksen mukaan sijaitsi tehdas »kaupungin pohjoispäässä, jonkun matkaa kirkosta«, siis samalla paikalla, missä tehdasrakennukset vieläkin ovat. »Kaupungin itäpuolella«, sanotaan kertomuksessa edelleen, »on muuatta peltoa käytetty tehdasistutusmaaksi, josta vuonna 1771 saatiin neljäsataakahdeksankymmentäviisi, ja vuonna 1772 sataseitsemänkymmentä leiviskää lehtiä (4,122 ja 1,428 kg).

Tämä tarkastava komissiooni oli tupakkateollisuuteen nähden, samaten kuin tulliin nähden ylipäätään, sitä mieltä, että »melkoinen osa Kunink. Majesteetin ja Kruunun korkeaa Oikeutta oli mennyt hukkaan« — — — »Tupakkatehtaassa on 3 vuonna, nimittäin 1770, 1771 ja 1772, paitsi nuuskaa, valmistettu ja tullautettu punottua tupakkaa, parseliluettelojen mukaan kaikkiaan 2,394 leiviskää 15 naulaa (20,355 kg); jota vastoin näinä kolmena vuonna mainittujen luettelojen ja Kokkolan meritullikamarin kopiapäiväkirjojen mukaan ei tiettävästi ole tupakanlehtiä tuotettu muuta kuin seuraavat määrät, nimittäin:

Vuonna	1770	kotimaisia	tullautettavia	lehtiä	50	leiviskää	(425 kg)
»	1771	s:n	s:n	s:n	198	»	(1,683 »)
»	»	s:n	tullittomia	s:n	485	»	(4,140 »)
»	»	ulkomaisia		s:n	575	»	(4,888 »)
»	1772	kotimaisia	tullautettavia	s:n	12	» 10 naul.	(106 »)
»	»	s:n	tullittomia	s:n	170	»	(1,445 »)

Siis, paitsi mitä nuuskaksi, kartuuseiksi y. m. on käytetty, antaa yksistään punottu tupakka kolmen vuoden ajalta ylijäämäksi 904 leiviskää 10 naulaa (7,688 kg), vastoin lehtiä koskevaa näkyvää tiedonantoa.«

Komissiooni kohdistaa tämän jälkeen jyrkin sanoin syytöksensä tullinhoitajaan (jona silloin oli vapaaherra Aminoff), sanoen hänen »osottauneen olevansa mies, joka enemmän noudattaa omaa mielikuvitustaan kuin vahvistettuja lakeja, enemmän työskentelee omien aikeittensa hyväksi kuin Kunink.

Majesteetin ja Kruunun Korkeaksi Eduksi ja joka on innokkaampi himojensa harjoituksessa kuin velvollisuuksiensa täyttämisessä«. — — — »Itse laskee ja kantaa hän ulkomaisista tupakanlehdistä suoritettavan aksiisin ja merkityttää sen paloitellen eteläisen tullin kantoluetteloihin; itse hän, kenenkään muun tullipalvelijan olematta saapuvilla, leimaa valmistetun tupakan; itse hän pitää leimakirjaa; ei tee merkintöä siihen samana päivänä ja kuukautena kuin leimaaminen taikka tullaaminen on tapahtunut; itse hän mielivaltaisesti merkitsee tullin; antaa sen, samaten kuin tupakka-aksiisin, velaksi sekä jättää sen monelta kuukaudelta luetteloihin merkitsemättä«.

Kommissiooni tekee vielä selkoa rettelöistään aksiisioikeuden, hallioikeuden ja maistraatin kanssa, jotka viranomaiset nähtävästi halusivat avustaa tullinhoitajaa tämän koettaessa pelastaa nahkansa. Paljon vaivaa nähtyään sai komissiooni maistraatin kokoontumaan. Mitä tupakkakysymykseen tulee, antaa komissiooni tästä istunnosta seuraavan vilkkaan kuvauksen:

»Syystä ettemme voineet ensimäisiin kysymyksiimme saada minkäänlaista vastausta, täytyi meidän tyytyä siihen, ja pyysimme kolmannen kerran saada tietää: kuinka menetellään tupakan punnituksessa ja leimaamisessa; onko ketään maistraatin ja hallioikeuden valitsemia henkilöitä siinä saapuvilla? Nyt maistraatti suuttui taas. Hypähdettiin uudelleen ylös pöydästä; yksi yski, toinen murisi ja Herra Pormestari selitti sangen innokkaalla äänellä, etteivät he kauvaa istu meitä passailemassa; Te olisitte, sanoo hän, voineet tehdä kysymyksenne ennen; ei Teidän kanssanne tarvitse olla tekemisissä; ja huomenna minä matkustan kaupungista. Huomautimme Maistraatille sangen ystävällisesti, ettemme pyytäneet tietoa omiksi tarpeiksemme; ja että Maistraatin pitäisi samaten kuin meidän tuntea intoa ja halua kaikkeen mikä Kunink. Majesteettia ja Kruunua hyödyttää; sekä ettei meidän kysymystemme pitäisi tuntua ikäviltä; y. m. Jonka jälkeen Herra Pormestari vihdoin myönsi: ettei tupakkaa punnittaessa ja leimattaessa ole saapuvillä ketään muita kuin eräs palvelusmies; kysyimme sitten pidetäänkö minkäänlaista leimaamis- ja punnituspäiväkirjaa? Herra Pormestari sanoi pidettävän. Pyysimme saada päiväkirjaa nähdäksemme. Herra Pormestari vastasi että se on pois lähetetty. Kysyimme: mihin? Herra Pormestari sanoi ei tietävänsä. Sitä paitsi sanoo hän, ettei tänä vuonna ole tapahtunut kuin yksi ainoa leimaaminen ja se tapahtui vuoden alussa. Kysyimme, millä tavalla tupakan tullileimasinta säilytetään? Herra Pormestari vastasi, ettei Maistraatti sitä tiedä. Jonka jälkeen Herra Pormestari sangen käskevällä äänellä uudisti aikaisemman puheensa; ettei meidän kanssamme enää ollut aikaa puuhata: vaan olisi meidän poistuttava. Sitä paitsi, sanoo hän, on täällä nähty virkamiehiä ennenkin, ja ne ovat saaneet olla tyytyväisiä.«

Tyytyväinen sai komissioonikin olla. Se lopettaa kertomuksensa Pietarsaaren oloista huomauttaen, että »Aksiisioikeus ja Maistraatti ovat meitä, joilla on ollut Hyvinluvallisen Kunink. Kamarikolleegin erikoinen korkea määräys, estäneet saamasta tietoja epäjärjestyksistä ja hukkaamisista; sekä sillä tavalla halventanut Korkea-arvoista Kolleegia; kuinka paljon enemmän ovatkaan he tätä ennen voineet estää lakien käyttämistä, kun he eivät ole luulleet tarvitsevansa niin paljon peljätä tutkintoa ja edesvastausta«.

Kuinka nuo alkuperäiset 32 osuutta ovat vaihtaneet omistajia, ei ole voitu saada selville. 1800-luvun alussa oli tehtaan omistajana kauppahuone Lindskog, jota edustivat kauppaneuvos Adolf Lindskog ja raatimies Carl Salomon Lindskog. Jouduttuaan taloudelliseen häviötilaan möi viimeksimainittu toukokuun 17 päivänä 1842 laaditulla kauppakirjalla omistamansa $^2/_3$ tehtaasta kaikkineen mitä siiken kuului 2,000 hopearuplasta (8,000 markasta) raatimiehille Ph. U. Strengbergille ja Carl Westerstråhlelle, kauppias Matts Winstenille ja merikapteeni Erik Gustaf Amnellille, joista kuitenkin Amnell 1845 ja Winsten 1851 möivät osuutensa raatimies Strengbergille. Milloin viimeksimainittu sai haltuunsa Westerstråhlenkin osuuden, ei saatavissa olevista asiakirjoista käy selville. Vapaaehtoisella huutokaupalla myytiin 1844 raatimies Lindskogin lasten yhteinen $^1/_3$ tehtaasta ja sen huusi 569 hopearuplasta (2,276 mkasta) Lindskogin vävy, pormestari Joh. Neuman, joka taas toukokuun 13 päivänä samana vuonna laaditulla kauppakirjalla möi tämän osan apteekkari Anton Falckenille. Sittemmin osti sen apteekkari Victor L. Schauman toukokuun 21 päivänä 1845 laaditulla kauppakirjalla 2,000 hopearuplasta (8,000 mkasta). Apteekkari Schaumanin ja raatimies Strengbergin kuoltua 1872 ei heidän kuolinpesissään heti toimitettu perinnönjakoa, vaan tehdasliikettä samoinkuin kuolinpesien muitakin liiketoimia jatkoivat vainajain elossa olevat lesket, rouva Elisabet Schauman ja rouva Charlotte Strengberg. Sittenkun kuitenkin Strengbergin pesässä oli perinnönjako toimitettu, myytiin huhtikuun 15 päivänä 1876 tehdyllä kauppakirjalla toinen kuolinpesän omistamista tehtaan $^2/_3$:sta 110,000 mkasta konsuli, sittemmin kauppaneuvos Otto A. Malmille, ja elokuun 9 päivänä samana vuonna ilmoittivat tehtaan haltijat Oikeudelle perustaneensa yhtiön toiminimellä Ph. U. Strengberg & C:o. Tehdasliikettä hoitivat silloin yhtiön valtuutetut, kauppias John Blomström, konsuli Otto A. Malm ja apteekkari Waldemar Schauman. Ph. U. Strengberg & C:o A. B. osakeyhtiön säännöt vahvistettiin helmikuun 24 päivänä 1881. Osakepääoma oli silloin 450,000 mk., mutta lisättiin vuonna 1896 900,000 mkaan ja vuonna 1899 1,800,000 mkaan. Vuonna 1902 on osakepääomaa vieläkin lisätty 2,700,000 mkaan. Tehtaan isännöitsijöinä ovat toimineet herra G. G. Gottleben vuodesta 1859 sekä herra Fritz Petterson. Tämän kuoltua 1895 tuli isännöitsijäksi herra J. A. Holm. Johtokunnan puheenjohtajana on konsuli Wilh. Schauman.

Tehtaan työväestöstä ja valmistusmäärästä on olemassa tietoja vuodesta 1845 lähtien ja ne esitetään Taulussa IX.

Taulu IX. Työntekijäin luku, käytetyn raakatavaran sekä tuotannon määrä Ph. U. Strengberg & C:on tupakkatehtaassa keskimäärin 5-vuotiskausina vuodesta 1845 vuoteen 1894 sekä kunakin vuonna 1895—1901.

Vuonna	Työntekijäin luku	Käytetty raakatavaraa kg	Tuotanto			
			Paperosseja kpl.	Sikareja kpl.	Muita lajeja kg	Arvo Smk.
1845—49	9	—	—	—	—	1,890
1850—54	18	9,138	—	169,000	9,140	13,208
1855—59	36	10,914	—	438,740	17,097	56,541
1860—64	72	24,845	—	592,200	21,581	79,273
1865—69	78	32,036	—	813,180	20,356	95,296
1870—74	163	77,503	405,000 *)	2,266,900	76,105	276,523
1875—79	143	121,703	566,000	2,061,600	105,757	388,070
1880—84	102	127,755	299,600	1,370,200	113,312	377,615
1885—89	100	127,007	3,285,800	1,327,000	123,516	449,420
1890—94	214	213,484	15,955,600	2,884 800	205,843	1,026,400
1895	300	288,750	36,272,000	3,098,000	280,077	1,616,700
1896	474	328,828	63,457,000	3,930,000	282,885	2,247,500
1897	623	414,912	88,252,000	5,371,000	329,655	2,934,300
1898	703	467,118	112,229,000	7,126,000	353,663	3,557,900
1899	776	528,060	161,390,000	8,002,000	362,208	4,648,300
1900	840	597,068	180,434,000	9,953,000	407,047	5,239,000
1901	890	643,516	190,325,000	13,389,050	448,759	5,617,165

Saatavissa olleista asiakirjoista on sitä paitsi otettu seuraavat tiedot.

Vuonna 1815 kirjoittaa pormestari L. W. Häggström että tupakkatehtaan »valmistus käsittää hienoja kartuuseja, punottua puristettua rullatupakkaa sekä hyvää nuuskaa, jolla viimeksi mainitulla on hyvä menekki«. Vaivaishoidosta puhuessaan mainitsee hän, että ijäkkäitä vähävaraisia henkilöjä »käytetään työssä tupakkatehtaassa«.

Vuodelta 1824 on luettavana seuraava tiedonanto: »Tehtaan omistaa raatimies Lindskog; sen vuotuinen valmistus, joka käsittää punottua puristettua rullatupakkaa ja johon enimmäkseen käytetään raaka-aineina, mitä

*) Paperossien valmistus alkoi vuonna 1872.

joko tehtaan omistaja itse taikka myös muut kaupunkilaiset kasvattavat, on noin 90,000 naulaa (38,000 kg), jotka myydään osin omassa kaupungissa, osin myös läänin muissa kaupungeissa.

Vuonna 1836 mainitaan tehdasta »käytettävän pääasiallisesti niin kutsutun rulla- eli pitkäntupakan valmistamiseen, joka enimmäksi osaksi myydään Waasan läänin kaupunkeihin. Epäedullisten asianhaarain vaikutuksesta on valmistusmäärä, joka muinoin oli melkoinen, vähentynyt, eikä nyttemmin ole sanottavan suuri.«

Vuonna 1839 kirjoittaa maistraatti: »Tupakkatehtaan valmistus on niin vähentynyt, ettei sitä enää kannata mainita«.

Vuosina 1840 ja 1841 sanotaan että »teollisuuslaitoksia ei ole«, ja 1850-luvulle asti ilmoittaa maistraatti vuosikertomuksissaan että »teollisuus on niin vähäpätöinen, että se tuskin ansaitsee mainitsemista«.

Vuonna 1843 mainitaan tupakkatehtaasta: »liike jo kauan sitten lopetettu ja laitos hävinnyt«.

Vuonna 1845 sitä vastoin sanotaan, että tehdas on pantu kuntoon ja valmistusta vuoden kuluessa harjoitettu, ja tästä vuodesta lähtien on tehdas, kuten Taulusta IX näkyy, ollut yhäti kehittymään.

Pääasiallisimpana syynä tupakkatehtaan häviämiseen 1830-luvulla ja 1840-luvun alkupuolella lienee ollut kilpailu kauppias Finnilän Kokkolaan perustaman tupakanpunomon kanssa.

H. Borgström J:rin tupakkatehdas.

Lähinnä Pietarsaaren tupakkatehdasta on nykyään toimivista tehtaista vanhin toiminimi H. Borgström J:rin omistama tehdas, jonka erioikeudet on annettu heinäkuun 6 päivänä 1834. Tehtaan perusti kauppias, sittemmin kauppaneuvos Henrik Borgström, joka kuolemaansa asti, 1883, sitä johti. Hänen jälkeensä tuli toiminimen päälliköksi hänen poikansa, kauppaneuvos Leon Borgström, jonka ohessa hänen vävynsä, kenraali Julius af Lindfors, vuodesta 1876 on ollut toiminimen osakkaana ja erittäinkin pitänyt tupakkatehtaan johtoa. Tehtaan työmestariksi otettiin 1862 herra Adolph Meyer, Bremenistä, joka siinä toimessa oli kuolemaansa asti 1883, jonka jälkeen tehtaan johtajaksi otettiin hänen poikansa herra Adolph Meyer, joka edelleen on tässä toimessa.

Taulussa X on tietoja työntekijäin luvusta sekä tuotannon suuruudesta keskimäärin 5-vuotiskausittain vuoteen 1895 sekä itsekultakin seuraavalta vuodelta erikseen.

Aktiebolaget Tollander & Klärichin tupakkatehdas.

Vuonna 1840 saivat konsuli G. O. Wasenius, kauppias B. A. Thunberg ja J. F. Granberg erioikeudet »G. O. Waseniuksen Tupakka- ja Korttitehtaille«. Tehdasliikkeen johtajaksi kutsuttiin Hampurista tupakkatehtailija F. H. A. Klärich, joka kauppias J. M. Tollanderin kera vuonna 1851 otti tehtaan haltuunsa. Sittenkun korttitehdas oli myyty, jatkoivat nämä molemmat

Taulu X. Työntekijäin luku sekä tuotannon määrä H. Borgström J:rin tupakkatehtaassa keskimäärin 5-vuotiskausina vuodesta 1843 vuoteen 1894 sekä kunakin vuonna 1895—1901.

Vuonna	Työntekijäin luku	Tuotanto			
		Paperosseja kpl.	Sikareja kpl.	Muita lajeja kg	Arvo ℳ
1843—44	67	—	—	—	193,290
1845—49	77	—	—	—	178,634
1850—54	109	—	—	—	228,368
1855—59	53	—	—	—	208,362
1860—64	82	—	—	—	287,182
1865—69	56	—	—	—	261,329
1870—74	80	—	—	—	355,636
1875—76	135	—	—	—	513,681
1877—84		Tietoja puuttuu.			
1885—89	225	34,127,200	705,640	165,314	1,121,408
1890—94	257	45,425,600	5,794,260	106,314	1,127,361
1895	238	54,244,000	5,184,000	53,480	1,068,268
1896	265	62,406,000	7,065,000	59,562	1,216,988
1897	311	70,967,000	8,201,400	18,000	1,381,192
1898	348	81,823,000	10,208,800	18,567	1,588,661
1899	360	81,159,000	10,005,200	14,359	1,550,946
1900	389	80,680,000	11,746,100	11,988	1,569,964
1901	383	74,177,000	12,053,500	31,123	1,500,850

tupakan valmistusta toiminimellä »Tollander & Klärich«, kunnes Klärich vuonna 1859 otti tehtaan yksinään haltuunsa. Toiminimeen liittyi sittemmin osakkaaksi sen prokuristi kauppias J. C. Burmeister, joka pysyi siinä vuoteen 1884. Mainittuna vuonna kuoli kauppias F. H. A. Klärich ja hänen jälkeensä tuli tehtaan johtajaksi hänen poikansa, kauppias A. W. Klärich. Vuonna 1889 otti arkkitehti Hugo E. Saurén johdon käsiinsä ja 1887 muodostettiin liike osakeyhtiöksi.

Tehtaan työväestö sekä tuotanto on mainittuna keskimäärin 5-vuotiskausittain sekä kultakin vuodelta 1895—1901 Taulussa XI.

Taulu XI. Työntekijäin luku sekä tuotannon määrä Tollander & Klärichin tupakkatehtaassa keskimäärin 5-vuotiskausina vuodesta 1843 vuoteen 1894 sekä kunakin vuonna 1895—1901.

Vuonna	Työntekijäin luku	Tuotanto			
		Paperosseja kpl.	Sikareja kpl.	Muita lajeja kg	Arvo Smk.
1843—44	45	—	—	—	110,246
1845—49	49	—	—	—	112,302
1850—54	69	—	—	—	138,650
1855—59	77	—	—	—	166,327
1860—64	59	—	—	—	128,082
1865—69	74	—	—	—	127,240
1870—74	113	—	—	—	215,640
1875—76	170	—	—	—	426,500
1877—84	Tietoja puuttuu.				
1885—89	83	7,708,000	566,000	3,696	161,258
1890—94	148	25,400,000	365,000*)	962*)	375,200
1895	156	31,000,000	—	—	460,000
1896	159	31,000,000	—	—	460,000
1897	188	35,000,000	—	—	500,000
1898	186	30,000,000	—	—	400,000
1899	189	28,000,000	—	—	350,000
1900	179	37,000,000	—	—	450,000
1901	203	39,000,000	—	—	460,000

P. C. Rettig & C:on tupakkatehdas.

Toiminimi P. C. Rettig & C:o, joka oli ollut toimessa Geflessä Ruotsissa noin 100 vuotta, piti jo 1800-luvun alussa Suomessa alituisia varastoja valmisteitaan, muun muassa tunnettua »Geflen vaakunaa«. Tehtailija P. C. Rettigin ja hänen poikansa, sittemmin kauppaneuvos P. C. Rettigin, hakemuksesta myönnettiin heille joulukuun 10 päivänä 1845 erioikeus tupakka- ja nuuskatehtaan perustamiseen Turkuun. Kauppaneuvos P. C. Rettig kuoli 1871, jonka jälkeen tehtaan otti haltuunsa hänen veljenpoikansa, sittemmin kauppaneuvos Fredric von Rettig, joka taas 1891 otti poikansa Henning von Rettigin toiminimen osakkaaksi. Tehtaan pääasiallisimpana valmisteena on aina ollut ja on edelleenkin piipputupakka, jonka suurin valmistaja tämä tehdas on meidän maassa. Vuodesta 1900 lähtien on tehtaan teknillisenä johtajana saksalainen herra Adolph Wolpert.

*) Sikarien ja kartuusitupakan valmistus lakkasi 1891 vuoden lopussa.

Taulu XII. Työntekijäin luku sekä tuotannon määrä P. C. Rettig & C:on tupakkatehtaassa keskimäärin 5-vuotiskausina vuodesta 1846 vuoteen 1894 sekä kunakin vuonna 1895—1901.

Vuonna	Työntekijäin luku	Tuotanto			
		Paperosseja kpl.	Sikareja kpl.	Muita lajeja kg	Arvo Smk.
1846—49	37	—	—	—	138,986
1850—54	49	—	—	—	196,793
1855—59	52	—	—	—	231,744
1860—64	66	—	—	—	325,928
1865—69	80	—	—	—	368,091
1870—74	133	—	—	—	565,678
1875—76	166	—	—	—	670,136
1877—84	Tietoja puuttuu.				
1885—89	255	61,606,400	1,770,200	296,546	1,017,280
1890—94	347	66,660,000	3,450,800	378,915	1,500,140
1895	315	62,000,000	2,435,000	390,000	1,473,000
1896	353	68,000,000	3,071,000	409,000	1,590,000
1897	404	69,000,000	3,600,000	463,000	1,724,000
1898	389	76,700,000	3,120,000	484,600	1,829,800
1899	330	57,864,000	2,168,000	478,800	1,854,416
1900	345	60,065,000	2,974,675	560,770	3,011,594
1901	261	40,267,435	2,752,875	570,891	2,630,229

Tehtaan työntekijäin luku sekä valmistusmäärä on osotettuna keskimäärin 5-vuotiskausittain sekä kunakin vuonna 1895—1901 Taulussa XII.

TYÖTILASTO.

VI Luku.

Työpaikat.

Työpaikkojen jakauminen paikkakunnittain.

Taulusta I näkyy, että tutkimus on käsittänyt 38 työpaikkaa, joissa yhteensä on 2,749 työntekijää.

Uudenmaan läänissä on työpaikkoja 12, Turun ja Porin läänissä 3, Hämeen läänissä 4, Viipurin läänissä 12, Mikkelin läänissä 1 ja Vaasan läänissä 6. Tupakkateollisuus ei niinmuodoin ole ensinkään edustettuna Kuopion ja Oulun lääneissä.

Edellä luetelluista työpaikoista sijaitsee kaupungeissa 29, kauppalassa 1 ja maaseudulla 8. Helsingissä on työpaikkoja 7, Viipurissa 6, Turussa ja Kokkolassa kumpaisessakin 3, Porvoossa, Hämeenlinnassa ja Nikolainkaupungissa itsekussakin 2, sekä Loviisassa, Tampereella, Lappeenrannassa ja Pietarsaaressa itsekussakin 1. Maaseudulla on työpaikkoja Uudenmaan, Viipurin ja Mikkelin lääneissä. Viipurin läänissä sijaitsevat 4 Viipurin pitäjässä olevaa työpaikkaa kuitenkin ovat aivan Viipurin kaupungin lähellä, vaikka nämä paikat hallinnollisessa suhteessa eivät kuulu kaupunkiin. Työpaikat kuuluvat 17 eri kuntaan.

Läänittäin jakauvat selvitellyt työntekijät seuraavasti:

Uudenmaan läänissä	772	työntekijää	eli	28.1 %
Turun ja Porin »	301	»	»	11.0 »
Hämeen »	139	»	»	5.0 »
Viipurin »	608	»	»	22.1 »
Mikkelin »	5	»	»	0.2 »
Vaasan »	924	»	»	33.6 »
	2,749	työntekijää	eli	100.0 %
Kaupungeissa työskentelee . .	2,658	»	»	96.7 » sekä
maaseudulla	91	»	»	3.3 »

Ruotsissa työskenteli vuonna 1898 kaupungeissa 4,106 työntekijää eli 93.7 % ja maaseudulla 274 työntekijää eli 6.3 %.

Enemmän kuin 100 työntekijää on seuraavissa kaupungeissa:

Pietarsaaressa . . .	887	työntekijää eli	33.4 %	kaupunkilaistyöntekijöistä
Helsingissä	728	»	» 27.4 »	»
Viipurissa	519	»	» 19.5 »	»
Turussa	301	»	» 11.3 »	»

Näissä 4 kaupungissa on siis 2,435 työntekijää eli 91.6 % kaikista kaupunkilaistyöntekijöistä, jota vastoin muissa 7 kaupungissa on työntekijöitä ainoastaan 223 eli 8.4 %.

Osakeyhtiöt. Työnantajoista on 10 osakeyhtiötä, joiden osakepääoma yhteensä on 4,777,800 mk. Tässä on kuitenkin huomattava, että eräs osakeyhtiö, jonka osakepääoma on 1,500,000 mk., harjoittaa tupakanvalmistusta ainoastaan vähäpätöisenä sivuliikkeenä muiden paljoa laajaperäisempien liikkeenhaarojen rinnalla.

Valmistelajit. Erilajisten tupakkatavaroiden valmistus jakautuu eri työpaikkoja kohti siten, että

sikareja valmistetaan	24	työpaikassa
paperosseja »	23	»
piipputupakkaa »	10	»
nuuskaa »	5	»
suutupakkaa »	3	»

Nuuskaa valmistetaan kuitenkin ainoastaan vähän aikaa jonkun kerran vuodessa ainakin 3 työpaikassa.

Jos otetaan huomioon valmistuksen monipuolisuus itsekussakin työpaikassa, niin nähdään, että alempana lueteltuja valmistelajeja tehdään niin monessa työpaikassa kuin vieressä olevat luvut osottavat:

paperosseja, sikareja, piipputupakkaa, suutupakkaa, nuuskaa	1	työpaikassa.
paperosseja, sikareja, piipputupakkaa, nuuskaa	3	»
paperosseja, sikareja, piipputupakkaa	4	»
paperosseja, suutupakkaa, nuuskaa	1	»
paperosseja, sikareja	4	»
sikareja, piipputupakkaa	1	»
paperosseja	10	»
sikareja	11	»
piipputupakkaa	1	»
suutupakkaa	2	»

Enemmän kuin puolet työpaikkojen luvusta tekevät siis ainoastaan yhtä valmistelajia.

Eri valmistelajien jakaumisessa paikkakuntien mukaan huomataan, että suutupakkaa valmistetaan ainoastaan Turussa, Nikolainkaupungissa, Pietarsaaressa ja Kokkolassa, mikä siis osottaisi, että tämä tupakan nauttimistapa on etupäässä käytännössä Länsi-Suomessa ja Pohjanmaalla. Suurimman osan valmistettua nuuskaa käyttänee »puruina« Tampereen suurten teollisuuslaitosten työväki. Varsinaisen nuuskaamisen harjoittajia on Suomessa sangen vähän.

Jakauminen työntekijäin luvun mukaan.

Taulusta XIII näkyy millä tavalla itsekussakin työpaikassa toimivat työntekijät jakauvat niitten kesken.

Taulu XIII. Työntekijäin jakauminen erikokoisten työpaikkojen mukaan.

	Työpaikkain luku	Työntekijäin	
		luku	%
1— 2 työntekijää (kotiteollisuus)	7	11	*0.4*
3— 10 »	7	47	*1.7*
11— 25 »	7	120	*4.4*
26— 50 »	9	339	*12.3*
51—100 »	3	202	*7.3*
101—200 »	1	174	*6.3*
200 » ja enemmän	4	1,856	*67.6*
Summa	**38**	**2,749**	*100.0*

Jos työpaikat jaetaan kolmeen ryhmään, nimittäin semmoisiin, joissa harjoitetaan kotiteollisuutta, pieniin tehtaisiin, joissa on enintään 100 työntekijää, ja suuriin tehtaisiin, joissa on enemmän kuin 100 työntekijää, niin jakauvat työpaikat ja niissä toimivat työntekijät seuraavasti:

kotiteollisuus . . .	7 työpaikkaa,	joissa on	11 työntekijää	eli	0.4 %
pieniä tehtaita . . .	26 »	» »	708 »	»	25.7 »
suuria » . . .	5 »	» »	2,030 »	»	73.9 »

Saman laskuperusteen mukaan työskenteli Ruotsissa 10 suuressa tehtaassa 1,826 työntekijää eli 42.1 % työntekijäin koko luvusta. Meidän maassa on siis suurilla tehtailla paljon vallitsevampi asema kuin Ruotsissa, missä työntekijäin luku on tasaisemmin jakaunut. Tämä näkyy siitäkin, että Suomessa tulee jokaista työpaikkaa kohti keskimäärin 72 ja Ruotsissa 34 työntekijää, sekä, ellei kotiteollisuutta oteta lukuun, Suomessa 88 ja Ruotsissa 42 työntekijää. Ruotsin suurimmassa tupakkatehtaassa oli ainoastaan 452 työntekijää, jota vastoin Suomen suurimmassa tupakkatehtaassa on melkein kaksi sen vertaa eli 887 työntekijää.

Työkoneet.

Tupakanvalmistuksessa käytetyt voimakoneet ovat

9 höyrykonetta	216	hevosvoimaa
3 petroolimoottoria	12.5	»
3 kaasumoottoria	6.75	»
22 sähkömoottoria	296.25	»

Konevoimaa antaa siis kaikkiaan 37 moottoria, joilla on yhteensä 531.5 hevosvoimaa.

Valmistuksessa käytetyt työkoneet ovat seuraavat:

Koneita tupakan valmistelua varten.

29 kuivausuunia, avonaista ja umpinaista.
55 leikkuukonetta, luonnonvoimalla käyvää.
24 » käsivoimalla »
11 tupakkasihtiä.
19 varsivalssia.
5 tupakansekottajaa.
1 rouhemylly.
44 paperossikonetta.
11 vikkelikonetta.
25 kartuusintekopöytää.
18 punomapöytää.
9 nuuskamyllyä.
8 tupakanpuristinta.
1 höyrykeittolaitos tupakankastiketä varten.

Paperi- ja paketintekokoneita.

34½ hylssikonetta, luonnonvoimalla käyvää.
1 hylssikone, käsivoimalla käyvä.
13 paperinleikkuukonetta, luonnonvoimalla käyvää.
12 » käsivoimalla »
2 paperisakset.
2 konetta paperisuutinten paikallepanoa varten.
1 kone nimilippujen liistaroimista varten.
1 riipaisukone (tekee uurroksia siihen pahvin kohtaan, mistä se on taitettava).
1 viivauskone.
2 kirjanpaininta.
1 nastoituskone.
1 nitomakone.
5 paketintekokonetta.
2 höyrykeittolaitosta liisteriä varten.

Koneita puusuutinten valmistusta varten.

5 suutinsorvia.
2 polttokonetta.

2 näverryskonetta.
1 rassauskone.

Puusepänkoneita.

7 sirkkelisahaa.
2 höyläyskonetta.
1 valssi sikarilaatikon lautoja varten.
9 hiomakonetta.
Lisäksi on vielä käytännössä 9 sähköllä käyvää tavarahissiä.

VII Luku.

Työntekijäin ammatinhaarat ja ammatin erikoisalat.

Taulussa 2 osotetaan havainnollisesti työntekijäin jakauminen eri ammatinhaarojen mukaan, ollen siinä mies- ja naispuoliset työntekijät lueteltu erittäin ja työpaikat järjestetty niiden paikkakuntien mukaan, missä ne sijaitsevat.

Jakauminen ammatinhaarojen mukaan.

Työntekijäin jakauminen eri ammatinhaarojen mukaan näkyy seuraavasta yhteenasetelmasta, joka osottaa itsekussakin ammatinhaarassa työntekijäin koko luvun toimivien:

	Luku.	%.
Tehtaanhoitajia	3	0.1
Paperossinvalmistus	1,712	62.2
Sikarinvalmistus	751	27.3
Piipputupakanvalmistus	120	4.4
Suutupakanvalmistus	87	3.2
Nuuskanvalmistus	11	0.4
Tupakka-ammattiin kuulumattomia	65	2.4
Summa	2,749	100.0

Lienee tarpeen muutamalla sanalla selittää, mitä perusteita on noudatettu työntekijöitä eri ryhmiin jaettaessa.

Tutkimusaineistossa on tehtaanhoitajat otettu lukuun, syystä että he ovat työnantajan palkkaamia ja oleskelevat itse tehdashuoneistoissa, vaikkakaan he eivät omin käsin puutu itse työhön.

Jokaiseen ryhmään on luettu niin hyvin ne työntekijät, jotka puheena olevaa tavaralajia valmistavat, kuin myös ne, jotka muokkaavat raakatavaraa (riipijät, kuivaajat, leikkaajat y. m.), samoinkuin ne, jotka yhdessä taikka toisessa suhteessa ovat tekemisissä valmiitten tuotteitten kanssa (lajittelijat, liistaroijat, pakkaajat, rasiantekijät y. m.), vaikka useat viimeksi mainituista eivät tarkkaan katsoen ole varsinaisia tupakkatyöntekijöitä. Viimeiseen ryhmään, tupakka-ammattiin kuulumattomiin, on luettu sellaiset työntekijät, jotka kokonaan ovat tupakkateollisuuden ulkopuolella, kuten puusepät, kuskit, portinvartijat, koneenkäyttäjät, lämmittäjät, juoksupojat y. m.

Kuten edellä esitetystä yhteenasetelmasta näkyy, on suurin osa, 62.2 %, maan tupakkateollisuudessa toimivista työntekijöistä paperossintekijöitä. Sitä likinnä seuraa sikarinvalmistus, jossa työskentelee 27.3 % työntekijöistä. Näihin verraten on muissa ammatinhaaroissa toimivien työntekijäin luku vähäinen. Tämä työntekijäin jakauminen poikkeaa huomattavasti vastaavista Ruotsin oloista, siellä kun sikarinvalmistus oli ensimäisessä sijassa, käsittäen 72.3 % työntekijöistä. Sitä likinnä seurasi Ruotsissa suutupakanvalmistus, jossa toimi 15.3 % työntekijöistä, paperossin- ja piipputupakanvalmistus (yhteensä) 4.9 %, nuuskanvalmistus 4.9 % sekä tupakka-ammattiin kuulumattomat 2.6 % työntekijöistä.

Kahdessa tärkeimmässä ammatinhaarassa, paperossin- ja sikarinvalmistuksessa toimivien työntekijäin jakauminen eri läänejä kohti, (lukuunottamatta Mikkelin lääniä), näkyy alempana olevasta yhteenasetelmasta, jossa osotetaan näiden kumpaisenkin ammatinhaaran työntekijäin luku erikseen ja prosenttimäärin läänin tupakkatyöntekijäin koko luvusta:

	Paperossityöntekijäin		Sikarityöntekijäin		Kaikkien työntekijäin luku
	luku	%	luku	%	
Uudenmaan lääni . . .	528	68.4	222	28.8	772
Turun ja Porin lääni .	190	63.1	42	13.9	301
Hämeen lääni	119	85.6	18	12.9	139
Viipurin »	313	51.5	253	41.6	608
Vaasan »	562	60.8	211	22.8	924

Silmiin pistävä on Viipurin läänin sikarityöntekijäin suhteellisesti suuri luku läänin muihin työntekijöihin verraten. Tätä ja muita tämäntapaisia vertailuja tehdessä on huomattava, että Uudenmaan, Turun ja Porin, Viipurin ja Vaasan lääneissä itsekussakin yksi tehdas suuruudellaan vallitsee läänin kaikkia muita tehtaita ja sen kautta määrää työntekijäin yleisen jakaumisen.

Itsekussakin ammatinhaarassa toimivien työntekijäin sukupuoli näkyy alempana olevasta yhteenasetelmasta, joka osottaa itsekunkin ammatinhaaran mies- ja naispuolisten työntekijäin luvun ja työntekijäin koko luvun sekä ensinmainitut prosenttiluvuin jälkimäisistä:

	Miespuolisten luku	%	Naispuolisten luku	%	Kaikkien luku
Tehtaanhoitajia	3	100.0	—	—	3
Paperossinvalmistus	103	6.0	1,609	94.0	1,712
Sikarinvalmistus	176	23.4	575	76.6	751
Piipputupakanvalmistus	99	82.5	21	17.5	120
Suutupakanvalmistus	59	67.8	28	32.2	87
Nuuskanvalmistus	11	100.0	—	—	11
Tupakka-ammattiin kuulumattomia	59	90.8	6	9.2	65
Summa	510	18.6	2,239	81.4	2,749

Kaikista tupakkateollisuudessa toimivista työntekijöistä on siis 81.4 % eli $^4/_5$ naisia, jota vastoin 18.6 % eli $^1/_5$ on miehiä. Ruotsissa on laskettu naisia olevan 63.0 % ja miehiä 37.0 %. Sukupuolijakaumisen eroavaisuus Ruotsissa ja Suomessa riippuu pääasiallisesti siitä, että paperossinvalmistus, jossa käytetään melkein yksinomaan naispuolisia työntekijöitä, meillä on muita suurempi, kun taas Ruotsissa on vallitsevana sikarinvalmistus, jossa enimmäkseen käytetään miehiä.

Niin hyvin paperossin- kuin sikarinvalmistuksessa ovat naispuoliset työntekijät enemmistönä, nimittäin 94.0 ja 76.6 %, jota vastoin miehiä käytetään enemmän muissa ammatinhaaroissa.

Työntekijäin jakauminen eri ammatin-erikoisaloilla näkyy Taulusta 3. Jotta taulu ei kävisi ylen laajaksi, on työpaikat siinä esitetty läänittäin.

Paperossinvalmistus.

Paperossinvalmistuksessa voidaan erottaa seuraavat työntekijäin pääryhmät, nimittäin: 1) esimiehet ja johtajattaret, 2) valmistelutyöntekijät, jotka alustavasti muokkaavat raakatavaraa (riipijät, kuivaajat, leikkaajat), 3) varsinaiset paperossityöntekijät (paperossintekijät ja paperossikoneissa työskentelevät), 4) jälkityöntekijät, jotka käyttelevät valmista tavaraa (lajittelijat, pakkaajat, liistaroijat), 5) paperityöntekijät (hylssintekijät, rasiantekijät, paperikoneissa työskentelevät), 6) muut työntekijät. Jos työntekijät sijoitetaan näihin pääryhmiin, huomataan niiden jakauvan seuraavasti:

	luku	%	100 paperossintekijää kohti tulee
esimiehiä ja johtajattaria	24	1.4	2
valmistelutyöntekijöitä	136	7.9	11
paperossityöntekijöitä	1,251	73.1	100
jälkityöntekijöitä	152	8.9	12
paperityöntekijöitä	103	6.0	8
muita	46	2.7	4
Summa	1,712	100.0	—

Tarvitaan siis yleensä 11 työntekijää valmistelemaan sitä raakatavaraa, minkä 100 paperossityöntekijää käyttelee, nimittäin nykyisen jaon vallitessa käsi- ja konetyön välillä. Samaan aikaan on 8 työntekijän valmistettava tarpeellinen määrä hylssejä, suuttimia ja rasioita, kun taas 12 työntekijää pakkaa ja varustaa nimilipuilla valmiin tavaran. Itsekussakin ammatinhaarassa tulee 70 työntekijää kohti 1 esimies taikka johtajatar.

Hämeen läänin kohdalla ei taulussa ole mainittuna yhtäkään leikkaajaa, vaikka kaikki paperossitupakka on leikeltävä. Tämä tulee siitä, että leikkaajat etupäässä toimivat muilla erikoisaloilla, joten heidät on ollut luettava niihin.

Paperossintekijät, lukuaan 1,235, ovat kaikki naisia.

Paperossinvalmistuksessa työskentelee 18 vuotta nuorempia työntekijöitä 124, eli 7.2 % ammatinhaaran koko työntekijäluvusta, niistä 10 mies- ja 114 naispuolista työntekijää. Suurin osa näistä, lukuaan 58, on naispuolisia paperossintekijöitä.

Sikarinvalmistus.

Sikarinvalmistuksessa toimivat työntekijät voidaan jakaa seuraaviin ryhmiin: 1) esimiehet ja johtajattaret, 2) valmistelutyöntekijät, 3) sikarityöntekijät (sikarintekijät ja vikkelintekijät), 4) jälkityöntekijät sekä 5) muut työntekijät. Näihin ryhmiin jakauvat työntekijät seuraavasti:

	luku	%	100 sikarityöntekijää kohti tulee
esimiehiä ja johtajattaria	15	2.0	3
valmistelutyöntekijöitä	64	8.5	11
sikarityöntekijöitä	574	76.4	100
jälkityöntekijöitä	80	10.7	14
muita	18	2.4	3
Summa	751	100.0	—

Sikarinvalmistuksessakin tarvitaan siis yleensä 11 työntekijää valmistelemaan raakatavaraa 100 sikarityöntekijälle, jota vastoin 14 työntekijää pakkaa ja varustaa nimilipuilla valmiin tavaran. Tässä ammatinhaarassa tulee yksi esimies tai johtajatar jokaista 50 työntekijää kohti.

Mitä sitte sikarintekijäin ja vikkelintekijäin keskinäiseen suhteeseen tulee, niin näkyy Taulusta 3, että sikarintekijöitä on 392 ja vikkelintekijöitä 182. Kun yleisenä sääntönä on, että sikarintekijä ja vikkelintekijä yhteensä muodostavat työkunnan, työskentelisi siis 100 sikarintekijästä 46 oman vikkelintekijänsä kera ja 54 yksinään. Vertailun vuoksi mainittakoon, että Ruotsissa 100 sikarintekijästä 21 työskenteli vikkelintekijän kera ja 79 yksinään. Eri lääneissä on sikarintekijäin ja vikkelintekijäin keskinäinen suhde sangen erilainen, kuten näkyy seuraavasta yhteenasetelmasta:

	100 sikarintekijästä työskentelee	
	vikkelintekijän kera	yksinään
Uudenmaan lääni	41	59
Turun ja Porin lääni	17	83
Hämeen lääni	67	33
Viipurin »	48	52
Mikkelin »	—	100
Vaasan »	62	38

Huomattava on kuitenkin, että ainoastaan Uudenmaan, Viipurin ja Vaasan lääneissä on niin paljon sikarityöntekijöitä, että mainituilla suhdeluvuilla voi katsoa olevan jotakin merkitystä.

Sikarintekijöistä on 91 eli 23.2 % mies- ja 301 eli 76.8 % naispuolisia; vikkelintekijöistä 13 eli 7.1 % mies- ja 169 eli 92.9 % naispuolisia.

Kaikista sikarinvalmistuksessa toimivista työntekijöistä on 18 vuotta nuorempia 105 eli 14.0 %, niistä 30 mies- ja 75 naispuolista työntekijää. Lukuisimmin on nuoria työntekijöitä vikkelintekijöinä, nimittäin 10 mies- ja 48 naispuolista alle 18 vuoden olevaa työntekijää.

Piipputupakanvalmistus.

Piipputupakanvalmistuksessa toimivista työntekijöistä on 66 kartuusintekijää apulaisineen ja 43 valmistelutyöntekijää, s. o. 100 kartuusintekijää kohti tulisi tässä ammatinhaarassa 65 valmistelutyöntekijää. Tämä valmistelutyöntekijäin suuri luku aiheutuu siitä, että raakatavaran valmistelussa on tarpeen paljon leikkaajia ja varsien telaajia. Kaikista tässä ammatinhaarassa toimivista henkilöistä on 18 vuotta nuorempia 34 eli 28.3 %; useimmat, lukuaan 24, ovat miespuolisia kartuusintekijän apulaisia, n. k. »trattaajia« taikka »prässääjiä«.

Suutupakanvalmistus.

Suutupakanvalmistelussa työskentelee 56 punojaa apulaisineen, ollen viimeksi mainitut osin vääntäjiä, osin »latojia« eli »levittäjiä«, sekä 29 valmistelutyöntekijää, s. o. 100 punojaa kohti tulisi 52 valmistelutyöntekijää. Tässä taas riipijäin suuri määrä aiheuttaa tuon korkean suhdeluvun. Työntekijäin koko luvusta on 18 vuotta nuorempia 40 eli 46.0 %. Useimmat ovat latojia, levittäjiä ja vääntäjiä, joihin toimiin enimmäkseen käytetään poikasia.

Nuuskanvalmistus.

Nuuskanvalmistuksessa toimii ainoastaan 11 työntekijää, joista 10 on varsinaisia nuuskatyöntekijöitä ja 1 leikkaaja.

Kuten jo on mainittu, tupakka-ammatin ulkopuolella olevat työntekijät ovat koneenkäyttäjiä, lämmittäjiä, puuseppiä, kuskeja, portinvartijoita, jotka kaikki ovat aikuisia henkilöitä, sekä 5 alaikäistä juoksupoikaa.

VIII Luku.

Työntekijäin sukupuoli, ikä ja siviilisääty.

Taulussa 4 annetaan yhteenveto työntekijäin jakaumisesta sukupuolen, ijän ja siviilisäädyn mukaan, ollen siinä 18 vuotta nuoremmat jaettu kahteen ryhmään, joista toinen käsittää 12—14 vuoden ikäiset lapset ja toinen 15—17 vuotiaat nuorukaiset. Taulussa 5 osotetaan työntekijät läänittäin sukupuolen, siviilisäädyn ja yksivuotis-ikäluokkain mukaan jaettuina, Taulussa 6 on yhtäläinen jako, mutta 5-vuotisikäluokittain. Taulussa 7 vihdoin osotetaan eri ryhmiin kuuluvien työntekijäin keski-ikä.

Jakauminen sukupuolen mukaan.

Viitaten Tauluun 4, mitä absoluuttisiin lukuihin tulee, osotetaan tässä alempana työntekijäin jakauminen sukupuolen mukaan prosenttiluvuin:

	miehiä	naisia
Uudenmaan lääni	8.3 %	91.7 %
Turun ja Porin lääni	27.6 »	72.4 »
Hämeen lääni	12.2 »	87.8 »
Viipurin »	26.8 »	73.2 »
Mikkelin »	40.0 »	60.0 »
Vaasan »	19.6 »	80.4 »
Koko maa	18.6 %	81.4 %

Ellei ota lukuun Mikkelin lääniä, missä suhteelliset luvut työntekijäin vähäisen määrän, 5 hengen, vuoksi kadottavat merkityksensä, näkyy edellä olevasta yhteenasetelmasta, että Uudenmaan läänissä miesten luku on verrattain vähäinen ja taas Turun ja Porin sekä Viipurin lääneissä huomattavasti suurempi yleistä prosenttisuhdetta. Mitä Uudenmaan lääniin tulee, niin johtuu mainittu asianlaita siitä, että tässä läänissä on vallitsevana paperossinvalmistus, jossa käytetään melkein yksinomaan naispuolisia työntekijöitä. Turun ja Porin läänin suurimmassa tehtaassa anastaa piipputupakan valmistus, jossa käytetään yksinomaan miespuolisia työntekijöitä, vallitsevan aseman, kun taas Viipurin läänissä sikarinvalmistus, jossa käytetään melkein sama verta mies- kuin naispuolisia työntekijöitä, on jotakuinkin yhtä lukuisasti

edustettuna kuin paperossinvalmistus. Vaasan läänissä sukupuolen mukainen jakauminen enimmin lähenee keskimääräistä jakaumissuhdetta koko maassa.

Jos otetaan huomioon sijaitseeko työpaikka kaupungissa vaiko maalla, saadaan seuraava jakaumissuhde:

	miesp. työntek.		naisp. työntek.		kaikki työntek.	
	luku	%	luku	%	luku	%
kaupungissa	482	18.1	2,176	81.9	2,658	96.7
maalla . .	28	30.8	63	69.2	91	3.3

Vaikka maalla olevien työntekijäin luku on varsin vähäinen, näyttää tässä kuitenkin esiintyvän sama asianlaita kuin Ruotsissa, nimittäin että miespuolista työvoimaa käytetään maaseudulla enemmän kuin kaupungeissa.

Alempana oleva yhteenasetelma vihdoin osottaa sukupuolijaon niissä neljässä kaupungissa, joissa maan suurimmat tehtaat sijaitsevat:

	miesp. työntek.		naisp. työntek.	
	luku	%	luku	%
Helsinki	50	6.9	678	93.1
Turku	83	27.6	218	72.4
Viipuri	134	25.8	385	74.2
Pietarsaari	163	18.4	724	81.6

Näissä kaupungeissa olevien tehtaitten suuruuden johdosta pitävät nämä prosenttiluvut melkein yhtä asianomaisten läänien prosenttilukujen kanssa.

Ijänmukainen jakauminen.

Jos työntekijät jaetaan kahteen ryhmään, 18 vuotta nuorempiin ja 18 vuotta vanhempiin, saadaan seuraavat tulokset: *)

	18 v. nuorempain		18 v. vanhempain	
	luku	%	luku	%
Uudenmaan lääni	58	7.5	714	92.5
Turun ja Porin lääni . .	36	12.0	265	88.0
Hämeen lääni	17	12.2	122	87.8
Viipurin »	53	8.7	555	91.3
Mikkelin »	—	—	5	100.0
Vaasan »	144	15.6	780	84.4
Koko maa	308	11.2	2,441	88.8

*) Tutkimusta toimitettaessa kyseltiin työntekijöiltä heidän syntymävuotttaan, jonka perusteella sitten ikä on laskettu. Jos syntymäin oletetaan jakauvan yhtämukaisesti pitkin koko vuotta, niin voidaan niiden myös ajatella kaikkien keskittyvän yhteen ainoaan päivään, heinäkuun 1 päivään; toiselta puolen toimitettiin tutkimus touko-, kesä-, heinä- ja syyskuussa, joiden keskikohtana niinikään on heinäkuun 1 päivä. Siitä syystä voipi seuraavassa mainittuja ikävuosia pitää oikeina sanottuna päivänä ja kumpaisellekin puolelle sattuvien virheiden pääasiallisesti tasaavan toisensa.

Kuten näkyy, käytetään alaikäisiä työntekijöitä enimmin Vaasan ja vähimmin Uudenmaan läänissä (jos Mikkelin lääni tässä kuten aina erotetaan luvusta). Ruotsissa oli alaikäisten työntekijäin luku tuntuvasti suurempi aikuisten työntekijäin lukuun verraten. Selviteltyjen 4,380 työntekijän koko luvusta oli nimittäin 18 vuotta nuorempia 965 eli 22 % ja 18 vuotta vanhempia 3,415 eli 78.0 %.

Kaikista alaikäisistä työntekijöistä on 112 eli 36.4 % miespuolisia ja 196 eli 63.6 % naispuolisia. Ruotsissa osotti yhtäläinen jako 43.0 % miespuolisia ja 57.0 % naispuolisia alaikäisiä työntekijöitä.

Alaikäisistä työntekijöistä on 12—14-vuotiaita lapsia 30 eli 9.7 % ja 15—17-vuotiaita nuorukaisia 278 eli 90.3 %. Ruotsissa olivat vastaavat prosenttiluvut 6.8 ja 93.2. *)

Suurin luku lapsia eli 10, joista 6 poikaa ja 4 tyttöä, on Pietarsaaressa, sitä likinnä Turussa 7 poikaa ja Helsingissä 1 poika ja 5 tyttöä. Tytöt ovat tavallisesti lehtien riipijöitä, pojat lehdenlevittäjiä, vääntäjiä tai juoksupoikia.

Huhtikuun 15 päivänä 1889 annetun, teollisuusammateissa olevien työntekijäin suojelemista koskevan Armollisen Asetuksen mukaan on 12 vuotta nuorempien lasten käyttäminen käsiammatissa taikka muussa teollisuustyössä kielletty. Kuten edellä olevasta näkyy, ei niitä olekaan tavattu.

Taulu 5 osottaa työntekijäin jakaumisen yksivuotis-ikäluokittain ja Taulu 6 5-vuotisikäluokittain, ollen työntekijät niissä yhdistetty läänittäin. Kun Mikkelin läänissä on ainoastaan 5 työntekijää, ei tätä lääniä varten ole tehty erityistä taulua, vaan on sen työntekijät luettu yhteen naapurilääninn, Hämeen läänin, työntekijäin kanssa.

Kun esitetyistä tauluista on varsin vaikea saada yleiskatsausta työntekijäin ijänmukaiseen jakaumiseen, on siitä kahdessa oheen liitetyssä lehdessä graafillisia esityksiä. Lehdessä I on esitys miespuolisten ja toinen naispuolisten työntekijäin jakaumisesta ijän mukaan. Abscissana on käytetty ikävuosia, 4 mm kutakin vuotta varten, ja järjestäjäviivana vastaavassa ijässä olevien työntekijäin lukua, 1 mm kutakin työntekijää varten. Järjestäjäviivojen päätepisteitten kautta on vedetty 4 mm:n pituisia viivoja, jotka käyvät tasan niiden kumpaisellekin puolelle ja yhtäsuuntaisesti abscissan akselin kanssa, sekä niiden päätepisteitten kautta yhdistysviivoja yhtäsuuntaisesti järjestäjäviivan akselin kanssa. Näin syntyy taittunut viiva, joka abscissan akselin kera

*) Sen johdosta että Ruotsin työtilastossa tässä, samoin kuin muissa paikoissa, on käytetty merkitsemistapaa »12—14 vuotta« ja »14—18 vuotta«, jääpi epävarmaksi siitä, kumpaiseen ryhmään 14-vuotiaat on luettu, joten edellä olevat luvut kenties eivät ole toisiinsa vertailtavia. Tämän epävarman merkitsemistavan johdosta koskee sama huomautus muitakin ijän vertailuja.

piirittää alan, jossa jokainen 4 mm² käsittävä ruutu vastaa yhtä työntekijää. Jotta miespuolisia työntekijöitä esittävä ala selvemmin eroaisi naispuolisia työntekijöitä esittävästä alasta, on ensinmainittu viirutettu. Lehdelle II on samalla tavalla piirretty taittunut viiva, jota tehdessä on noudatettu mies- ja naispuolisten työntekijäin yhteenlaskettuja lukuja. Tämän taittuneen viivan ja abscissan akselin välinen pinta siis edustaa koko tupakkateollisuustyöntekijäin lukua, ollen siinäkin 4 mm² osottamassa jokaista työntekijää.

Kun yhtäjaksoinen viiva yleensä antaa selvemmän kuvan lukusuhteesta kuin taittunut, on samalle lehdelle semmoinenkin piirretty. Tämän kaartoviivan pisteitten järjestäjäviivat on laskettu samalla lehdellä olevan tasoitustaavan avulla.

Mies- ja naispuolisten työntekijäin todellinen luku sekä niiden summa, mainitun kaavan perusteella laskettu työntekijäin luku sekä näiden lukujen ja todellisen lukumäärän välinen erotus, kaikki itsekutakin ikävuotta osottavat luvut, nähdään Taulusta XIV.

Taulu XIV. Työntekijäin todellinen ja laskettu luku sekä erotus.

Ikävuosi	Todellinen luku			Laskettu luku	Erotus	Ikävuosi	Todellinen luku			Laskettu luku	Erotus
	m.	n.	s:a.				m.	n.	s:a.		
12	1	1	2	0	— 2	Siirretty	406	2,068	2,474	2,472.5	— 1.5
13	1	—	1	0	— 1	45	8	20	28	25	— 3
14	15	12	27	25	— 2	46	11	12	23	26	+ 3
15	29	30	59	61	+ 2	47	5	18	23	20	— 3
16	33	64	97	92	— 5	48	4	11	15	18	+ 3
17	33	89	122	130	+ 8	49	6	11	17	15	— 2
18	25	137	162	158.5	— 3.5	50	6	10	16	17	+ 1
19	16	151	167	153	— 14	51	6	10	16	14	— 2
20	8	114	122	143	+ 21	52	5	6	11	13	+ 2
21	14	134	148	142	— 6	53	3	9	12	11	— 1
22	12	146	158	149	— 9	54	5	7	12	14	+ 2
23	9	120	129	139	+ 10	55	3	13	16	12.5	— 3.5
24	11	119	130	131	+ 1	56	3	6	9	12	+ 3
25	12	117	129	114	— 15	57	5	6	11	11	0
26	7	75	82	100	+ 18	58	6	7	13	11	— 2
27	17	75	92	82	— 10	59	2	5	7	9	+ 2
28	13	72	85	88.5	+ 3.5	60	5	2	7	8	+ 1
29	14	70	84	83	— 1	61	6	4	10	8	— 2
30	4	73	77	73	— 4	62	1	4	5	6	+ 1
31	7	56	63	76	+ 13	63	1	1	2	2	0
32	13	71	84	68.5	— 15.5	64	1	1	2	4	+ 2
33	4	47	51	55	+ 4	65	3	4	7	4	— 3
34	6	24	30	38	+ 8	66	1	1	2	5	+ 3
35	14	32	46	38	— 8	67	3	1	4	3	— 1
36	12	28	40	42	+ 2	68	3	—	3	3	0
37	10	25	35	36	+ 1	69	—	1	1	1	0
38	8	28	36	36	0	70	—	—	—	1	+ 1
39	7	33	40	43	+ 3	71	1	1	2	1	— 1
40	15	33	48	42	— 6	72	—	—	—	1	+ 1
41	12	23	35	39	+ 4	73	—	—	—	0	0
42	9	24	33	34	+ 1	74	—	—	—	0	0
43	12	23	35	31	— 4	75	—	—	—	1	+ 1
44	3	22	25	30	+ 5	76	1	—	1	0	— 1
Siirretään	406	2,068	2,474	2,472.5	— 1.5	Summa	510	2,239	2,749	2,749	± 0

Kuten jo kuviostakin näkyy, noudattaa yhtäjaksoinen kaartoviiva varsin uskollisesti taittunutta viivaa. Tämä näkyy myöskin siitä, että Taulussa XIV eroavaisuudet kokonaista 44 kertaa vaihtavat merkkiä, s. o. molemmat viivat leikkaavat toisiaan yhtä monta kertaa. 5 kertaa, s. o. pisteissä 38, 57, 63, 68 ja 69, joissa erotus on nolla, koskettaa yhtäjaksoinen kaartoviiva taittunutta viivaa. Kaikkien erotusten summa on, niinkuin näkyy, yhtä kuin nolla, mikä taas merkitsee, että kaartoviivan ja abscissan akselin välinen pinta-ala on yhtä suuri kuin saman akselin ja taittuneen viivan välinen pinta-ala, mikä asianlaita myöskin ilmenee siinä, että laskettujen lukujen summa on sama kuin havaittujen lukujen.*)

Miespuolisten työntekijäin maksimi sattuu 16 ja 17 vuoden kohdalle. Nämä ovat sikarintekijöitä, vikkelintekijöitä, kartuusintekijöitä ja punojia apulaisineen. Lähinnä seuraavien ikävuosien kohdalla laskeuu miespuolisten työntekijäin viiva osottaen noin 45 vuoden ikään vaihdellen kohoamisia ja laskeumisia melkein yhtä korkealle. Tämän asianlaidan on katsottava johtuvan miespuolisia työntekijöitä koskevan aineiston vähäisyydestä, se kun käsittää ainoastaan 510 henkilöä jaettuina 65 vuotta kohti. Joka tapauksessa voinee viivan kulusta tehdä sen johtopäätöksen, että 20:nen ja 45:nen ikävuoden välillä miespuolisten työntekijäin luku itsekunakin vuonna on sangen pysyväinen eikä osota yleisesti vaikuttavaa vähentymistä. 45 vuodesta eteenpäin ilmenee taasen sama asianlaita, vaikka absoluuttinen luku on vähentynyt, s. o. viiva on entistä enemmän lähestynyt abscissaa. Koko tämä viivan kulku osottaisi ensi sijassa miespuolisten työntekijäin luvun lisääntymistä myöhempinä ikävuosina, mikä ilmiö taas on mahdollisesti selitettävissä siten, että henkilöt, jotka parhaissa voimissaan ollessaan ovat työskennelleet rasittavammissa toimissa (kuten kirvesmiehinä, merimiehinä y. m.), vanhemmuuten palaavat tuohon verrrattain helppoon tupakka-ammattiin. Tätä käsitys saa tukea tarkasteltaessa seuraavia tauluja, joissa miespuoliset työntekijät on järjestetty ikänsä mukaan ammattiin tullessaan. Korkeammat ikäryhmät ovat nimittäin verrattain runsaasti edustettuina.

Mitä taas naispuolisten työntekijäin viivaan tulee, niin osottaa se kaksi jyrkästi esiintyvää maksimia 19 ja 22 vuoden kohdalla, ollen niiden välissä laskeuminen 20 vuoden kohdalla. Viimeksi mainittuna ikävuotena ilmenevän suuren vähenemisen lienee tuskin katsottava johtuneen muusta kuin aineiston tilapäisestä jakaumisesta. Näin silmiinpistävän maksimin osumiseen 22 vuoden kohdalle lienee mahdollisesti syynä se, että henkilöt, jotka eivät ole aivan varmoja syntymävuodestaan, ilmoittavat sen lähimmäksi tasaiseksi kymmenluvuksi, tässä tapauksessa vuodeksi 1880. 26 vuodesta alkaen

*) Käytettyyn tasoitusmenettelyyn (»Ausgleichs-methode kleinsten Zwanges«) ja kaavan johtamiseen nähden viitataan *Blaschken* teokseen: Die Methoden der Ausgleichung von Massenerscheinungen, Wienissä 1893, § 10.

vähenee naispuolisten työntekijäin luku sangen nopeasti, pysyen siitä lähtien taas jotakuinkin tasaisena 33 vuoteen. Jokseenkin huomattava lisääntyminen ilmenee lähimpänä 40-lukua, mikä taas kenties on selitettävissä samojen olosuhteiden perustuksella, mitä tässä edellä on miespuolisista työntekijöistä lausuttu. Siitä lähtien laskeuu viiva vähitellen abscissan akselia kokti.

Sen johdosta että suurin osa työntekijöistä on naisia, on kaikkien työntekijäin viiva pääasiallisesti samaa muotoa kuin yksistään naispuolisten työntekijäin viiva.

Taksoituksen luonnosta ja käytetyn kaavan laadusta seuraa ettei yhtäjaksoinen kaartoviiva tee niin äkillisiä hyppäyksiä kuin taittunut viiva, maksimit ovat laskeuneet ja minimit kohonneet, jonka ohessa hiukan siirtymistäkin on tapahtunut sillä perusteella että kumpaisellakin puolella olevat kaksi lähiarvoa on otettu lukuun jokaista järjestäjäviivaa laskettaessa. Koetettaessa käyttää toista enemmän tasoittavaa kaavaa saatiin kaartoviiva, jossa oli ainoastaan kaksi huomattavaa maksimia, toinen 18 vuoden kohdalla sekä toinen, vähemmän jyrkkä, 40 vuoden vaiheilla, sama mikä nyt piirretyssä kaartoviivassakin kohoaa lähimpien nousujen yläpuolelle. Tässä kohdassa on aikaisemmin edellytetty asianlaita, mitä tulee niin hyvin mies- kuin naispuolisten ijäkkäämpäin työntekijäin rupeamiseen ammattiin, laskettu yhteen kumpaisenkin puolesta ja sen kautta saatu vieläkin selvemmin esiintymään.

Ruotsissa oli miespuolisten työntekijäin maksimi 15 vuoden, naispuolisten 18 vuoden ja kumpaisenkin sukupuolen yhteinen maksimi 16 vuoden kohdalla.

Toinen keino pitkän lukusarjan saattamiseksi selvästi havaittavaksi on lukujen yhteenasetteleminen laajaperäisempiin ryhmiin. Tätä keinoa on käytetty Taulussa 6, jossa työntekijät on järjestetty 5-vuotisluokittain. Yhteisesti kumpaankin sukupuoleen nähden antavat nämä luvut, prosenteiksi muunnettuina, Taulussa XV nähtävinä olevat tulokset.

Taulu XV. Työntekijät, kumpaakin sukupuolta, läänittäin, jaettuina 5-vuotisluokkiin, prosenttiluvuin läänin koko työväestöstä.

Lääni	12—14 v. %	15—19 v. %	20—24 v. %	25—29 v. %	30—34 v. %	35—39 v. %	40—44 v. %	45—49 v. %	50—54 v. %	55—59 v. %	60—64 v. %	65—69 v. %	70—76 v. %
Uudenmaan	0.8	18.3	27.1	17.5	12.3	7.8	7.3	3.6	1.4	2.2	1.0	0.6	0.1
Turun ja Porin	2.3	18.6	19.6	18.8	12.7	10.3	4.7	4.3	3.7	2.7	0.3	1.7	0.3
Hämeen ja Mikkelin	0.7	28.4	24.4	26.3	9.7	4.9	4.9	—	0.7	—	—	—	—
Viipurin	0.7	24.8	26.1	17.4	10.0	7.9	5.6	3.5	1.3	1.3	1.2	0.2	—
Vaasan	1.3	23.6	24.3	14.7	10.6	5.5	7.0	4.8	3.9	2.5	1.1	0.6	0.1
Koko maa	1.1	22.1	24.9	17.2	11.1	7.2	6.4	3.9	2.4	2.0	0.9	0.6	0.2

Kuten Taulusta XV näkyy, on 20—24-vuotiaitten ikäryhmä lukuisimmin edustettuna, paitsi Hämeen ja Mikkelin lääneissä, missä seuraava ryhmä, 25—29-vuotiaat, on suhteellisesti lukuisin. Verrattain heikosti edustettuna on 20—24-vuotiaitten ikäryhmä Turun ja Porin läänissä, jota vastoin vanhemmat ikäluokat tässä läänissä melkein kaikissa ryhmissä ovat suhteellisesti lukuisammat kuin koko maassa, s. o. vanhempien työntekijäin luku on suhteellisesti suurempi tässä kuin muissa lääneissä.

Taulussa 7 vihdoin annetaan tietoja työntekijäin keski-ijästä. Tämä on laskettu siten, että jokaisen ikäluokan työntekijäin luku on kerrottu ikävuodella ja näiden tulojen summa, eli mainittujen työntekijäin ikävuosien luku, jaettu ryhmän työntekijäin koko luvulla. Kaikkien työntekijäin keski-ikä on 28.2 vuotta, miespuolisten 31.6 ja naispuolisten 27.4 vuotta. Alhaisin eli 24.7 vuotta on keski-ikä Hämeen läänissä ja korkein eli 29.6 vuotta Turun ja Porin läänissä. Miespuolisten työntekijäin korkein keski-ikä eli 38.8 vuotta on Uudenmaan läänissä, alin eli 28.8 vuotta Vaasan läänissä; naispuolisten työntekijäin keski-ikä on korkein Turun ja Porin ja Vaasan lääneissä, kumpaisessakin 28.5 vuotta, alin Mikkelin läänissä 22.3 vuotta. Taulu ei muutoin kaivanne mitään selityksiä, vain se muistutus on tehtävä, että jotkut luvut, kuten aikaisemmista tauluista näkyy, edustavat ainoastaan harvalukuisten henkilöjen keski-ikää.

Jako siviilisäädyn mukaan.

Kaikista selvitellyistä työntekijöistä on 18 vuotta vanhempia 2,441. Näiden jakaminen siviilisäädyn mukaan antaa seuraavat tulokset:

	miehiä		naisia		kaikki	
	luku	%	luku	%	luku	%
naimattomia	124	31.2	1,449	70.9	1,573	64.5
naineita	261	65.6	447	21.9	708	29.0
leskimiehiä ja eronneita . . .	13	3.2	—	—	13	0.5
leskiä ja eronneita	—	—	147	7.2	147	6.0
Summa	398	100.0	2,043	100.0	2,441	100.0

Seikkaperäisempi tutkimus siviilisäädyn mukaisesta jaosta eri paikkakuntia kohti antaa ne tulokset, mitkä nähdään Taulusta XVI.

Jos otetaan huomioon ainoastaan ne paikkakunnat, missä verrattain suuri määrä työntekijöitä on olemassa, niin näkyy, että suurin luku naimattomia miehiä on Viipurissa ja suurin luku naimattomia naisia Hämeenlinnassa, josta taas seuraa päinvastainen suhde naineitten miesten ja naisten luvussa. Leskimiehiä, leskiä ja puolisostaan eronneita on verrattain vähäisen.

Taulu XVI. Aikuisten työntekijäin siviilisäätyjako prosenttiluvuin.

Paikkakunta	Aikuisista miehistä on			Aikuisista naisista on		
	naimatt. %	nain. %	leskim. %	naimatt. %	nain. %	leskiä %
Uudenmaan lääni:						
Helsinki	19.6	67.4	13.0	68.2	25.0	6.8
Porvoo	—	100.0	—	87.5	12.5	—
Loviisa	—	—	100.0	—	—	—
Bromarvin pitäjä	100.0	—	—	90.0	—	10.0
Lohjan pitäjä	50.0	50.0	—	71.4	28.6	—
Koko lääni	22.4	65.5	12.1	68.8	24.5	6.7
Turun ja Porin lääni:						
Turku	32.3	67.7	—	81.3	10.8	7.9
Hämeen lääni:						
Hämeenlinna	28.6	71.4	—	92.5	5.8	1.7
Tampere	—	100.0	—	57.5	30.0	12.5
Lahden kauppala	—	100.0	—	—	100.0	—
Koko lääni	14.3	85.7	—	78.7	15.7	5.6
Viipurin lääni:						
Viipuri	35.0	62.4	2.6	64.8	28.2	7.0
Lappeenranta	50.0	50.0	—	66.7	26.6	6.7
Viipurin pitäjä	57.1	42.9	—	61.5	38.5	—
Raivolan pitäjä	—	100.0	—	100.0	—	—
Koko lääni	38.0	59.9	2.1	64.7	29.0	6.3
Mikkelin lääni:						
Mikkelin pitäjä	50.0	50.0	—	66.7	33.3	—
Vaasan lääni:						
Nikolainkaupunki	28.6	71.4	—	53.8	30.8	15.4
Pietarsaari	29.4	67.9	2.7	73.3	18.6	8.1
Kokkola	—	100.0	—	—	66.7	33.3
Koko lääni	28.3	69.2	2.5	72.6	19.1	8.3
Koko maa	31.2	65.6	3.2	70.9	21.9	7.2

Siviilisäätyjako on Ruotsissa melkein yhtäläinen kuin Suomessa, erittäinkin mitä naisiin tulee, kuten näkyy seuraavista prosenttiluvuista:

	naimatt.	naineita	lesk.
Suomessa, miehiä	31.2 %	65.6 %	3.2 %
Ruotsissa, »	39.6 »	53.9 »	6.5 »
Suomessa, naisia	70.9 »	21.9 »	7.2 »
Ruotsissa, »	71.2 »	20.8 »	8.0 »

Minkälaiset työntekijäin siviilisäätyolot ovat, jos ikäluokkakin otetaan huomioon, näkyy Taulusta XVII.

Taulu XVII. Siviilisäätyjako eri ikäluokissa prosenttiluvuin.

	20—29 v. %	30—39 v. %	40—49 v. %	50—59 v. %	60—76 v. %
Miespuolisia työntekijöitä:					
Naimattomia	50.4	12.9	12.9	6.8	—
Naineita	48.7	87.1	81.2	86.4	84.6
Leskimiehiä ja eronneita	0.9	—	5.9	6.8	15.4
Naispuolisia työntekijöitä:					
Naimattomia	79.6	53.5	40.1	33.0	35.0
Naineita	18.3	35.7	39.6	27.3	20.0
Leskiä ja eronneita	2.1	10.8	20.3	39.2	45.0

Lopuksi mainittakoon, että nuorin nainut miespuolinen työntekijä on 18-vuotias ja nuorin naitu naispuolinen työntekijä 19-vuotias. Nuorin leskimies on 27-vuotias, nuorin leski 20-vuotias. Vanhin miespuolinen työntekijä on 76 ja vanhin naispuolinen työntekijä 71-vuotias.

IX Luku.

Työntekijäin syntymäpaikka.

Taulut 8 ja 9 antavat kuvan työntekijäin syntymäpaikasta, jälkimäinen erittäin mitä tulee syntymäpaikan ja nykyisen työpaikan keskinäiseen suhteeseen.

Kaikkien työntekijäin syntymäpaikat jakautuvat Suomen eri läänejä ja ulkomaata kohti niinkuin seuraavasta näkyy:

	luku	%
Uudenmaan lääni	467	17.0
Turun ja Porin »	355	12.9
Hämeen »	222	8.1
Viipurin »	419	15.2
Mikkelin »	78	2.8
Kuopion »	158	5.7
Vaasan »	850	31.0
Oulun »	50	1.8
Suomessa	2,599	94.5
Ulkopuolella Suomea	150	5.5
Summa	2,749	100.0

Mitä tulee niillä työpaikoilla oleviin syntymäseutuihin, joissa on suurenlainen luku työntekijöitä (yli 50), sekä koko maassa, siitä antaa Taulu XVIII tietoja.

Kumpaisestakin näistä esityksistä näkyy, että ne läänit, joissa on tupakkatehtaita, etusijassa ovat antaneet näihin työväestöä, ja näiden joukossa, kuten luonnollista onkin, ennen muita Vaasan lääni $^1/_3$ työntekijäin koko luvusta. Kaikista työntekijöistä oli 32.8 % syntynyt työseudulla. Huomattavan suuren prosenttiluvun näyttää tässä suhteessa Turku, jossa on syntynyt 63.2 % sikäläisten työntekijäin koko luvusta. Siinäkin tapauksessa että otetaan huomioon koko se lääni, missä työpaikka sijaitsee, on Turku ensi sijassa, sikäläisistä työntekijöistä kun 91.4 % on syntynyt Turun ja Porin läänissä (lukuunottamatta Hämeenlinnaa, jossa työntekijäin luku kuitenkin on vähäinen ja johtopäätökset epävarmat). Tämä tulos pitää yhtä sen yleisessä väkiluvuntilastossa tehdyn havainnon kanssa, että Turun ja Porin läänin asukkaat siirtyvät kotimaassa paikoiltaan vähemmän kuin muiden eteläisten läänien asukkaat, jotka ovat liikkuvampia luonteeltaan.

Taulu XVIII. Syntymäpaikan suhde työpaikkaan.

Työpaikka	Syntymäpaikka sijaitsee				
	työpaikalla %	muualla samassa läänissä %	muissa läänissä %	Suomessa %	ulkop. Suomea %
Helsinki	40.3	15.2	41.5	**97.0**	3.0
Turku	63.2	28.2	7.6	**99.0**	1.0
Hämeenlinna	27.4	65.5	5.9	**98.8**	1.2
Tampere	18.9	17.0	64.1	**100.0**	—
Viipuri	31.0	19.3	29.3	**79.6**	20.4
Viipurin pitäjä	14.0	47.4	28.1	**89.5**	10.5
Pietarsaari	22.7	61.4	15.2	**99.3**	0.7
Koko maa	32.8	36.3	25.4	**94.5**	5.5

Ulkomaalaisia on ainoastaan 150 eli 5.5 % kaikista työntekijöistä, ja ne jakauvat eri maita kohti seuraavasti:

	luku	%
Venäjä	135	90.0
Ruotsi	3	2.0
Norja	1	0.7
Tanska	3	2.0
Saksa	5	3.3
Kreikka	1	0.7
Turkki	2	1.3
Summa	150	100.0

Suurin luku venäläisiä työntekijöitä on, kuten luonnollista, Viipurin läänissä, missä myös on useita venäläisiä työnantajia.

Kaikista Suomessa syntyneistä työntekijöistä on 50.5 % syntynyt kaupungissa ja 49.5 % maalla.

Helsingissä on syntynyt 316 työntekijää eli 11.5 % työntekijäin koko luvusta.

Pietarsaaren tehtaassa on 300 työntekijää eli 33.8 % tehtaan koko työväestöstä kotoisin kaupungin lähimmästä naapuripitäjästä, Pietarsaaren pitäjästä.

X Luku.

Työntekijäin perheet.

Tauluissa 10—13 esitetään työntekijäin vanhempien ja naineitten työntekijäin puolisojen ammatteja koskevia numeroita sekä Tauluissa 14 ja 15 numerotietoja niistä ammateista, joita tupakkatyöntekijät ovat harjoittaneet ennen tuloaan tupakka-ammattiin.

Isän ja puolison ammatteihin nähden on teollisuuksissa noudatettu samaa ryhmitystä, jota maan teollisuustilastossa käytetään. Kuitenkin on täytynyt yhdistää kolme ensimäistä ryhmää, jotka käsittävät vuorenlouhinnan ja malminoton, sulatus- ja metallinjalostusteollisuuden sekä koneteollisuuden, yhdeksi ainoaksi, metalliteollisuudeksi, syystä että saadut tiedot kaikkein useimmissa tapauksissa eivät varmasti osottaneet, mihin näistä ryhmistä asianomainen henkilö kulloinkin olisi luettava. Toinen ryhmä käsittää kaikki maanviljelykseen kuuluvat ammatit. Seuraava ryhmä käsittää kaikki kaupan ja keskuusliikkeen yhteydessä olevat ammatit; sitä seuraava ryhmä yleiset virat ja kirjalliset ammatit. Erityisenä ryhmänä on mainittu kaupunkitalojen omistajat, jotka edustavat pieniä pääoman omistajia. Useassa tapauksessa on saatu vastaukseksi, että puheena oleva henkilö on ollut ainoastaan »työmies« taikka »mustatyömies«. Tällä tarkoitettanee kaikenlaatuisia vakinaista tointa vailla olevia ulkotyöntekijöitä, jotka toisinaan toimivat rakennustöissä, kenties tilapäistoimissa teollisuuslaitoksissakin, toisinaan taas maanviljelystöissä, siitä riippuen missä työnansiota on tarjottu. Kaikki nämä on luettu yhteen ryhmään, työntekijöihin.

Isän ammatti.

Pääryhmiin nähden jakauvat työntekijäin isien ammatit niinkuin näkyy alempana olevasta yhteenasetelmasta, jossa vertailun vuoksi on myös mainittu vastaavat prosenttiluvut Ruotsista:

	luku	%	Ruotsi, %
Teollisuusammatit	1,082	39.4	52.6
Maanviljelys, karjanhoito ja kalastus	616	22.4	9.5
Kauppa ja keskuusliike	265	9.6	11.9
Yleinen virka ja kirjalliset ammatit .	144	5.2	5.5
Talonomistajat	6	0.2	—
Muut ammatit	521	19.0	20.5
Ammatti ilmoittamaton	114	4.2	
Summa	2,749	100.0	100.0

Silmiin pistävä on tässä ero Suomen ja Ruotsin välillä, mitä kahteen ensimäiseen lukuun tulee. Ruotsissa on enemmän kuin puolet työntekijäin isistä ollut teollisuustyöntekijöitä ja ainoastaan $^1/_{10}$ maanviljelystyöntekijöitä, mutta Suomessa on ainoastaan noin $^4/_{10}$ isistä ollut teollisuustyöntekijöitä ja sitä vastoin enemmän kuin $^1/_5$ maanviljelyksen harjoittajia. On tietysti mahdoton semmoisen suhteen nojalla tehdä minkäänlaista yleistä johtopäätöstä tässä yhdessä varsin harvalukuisesti edustetussa ammatinhaarassa. Jos kuitenkin samantapainen suhde vahvistettaisiin todeksi useammassa ammatissa, voisi tästä päättää, että työntekijät pyrkivät siirtymään maanviljelyksestä teollisuuden palvelukseen.

Teollisuusammattien yksityiskohdittainen tarkastus antaa seuraavat tulokset:

	luku	%
Metalliteollisuus	164	15.2
Kiviteollisuus	98	9.1
Kemiallinen teollisuus	13	1.2
Nahkateollisuus	18	1.6
Kutomateollisuus	6	0.5
Paperiteollisuus	9	0.8
Puu-, luu-, kautsu- y. m. teosten valmistus	120	11.1
Rakennusteollisuus	402	37.2
Tupakkateollisuus	64	5.9
Muut ravinto- ja nautintoaineteollisuudet	40	3.7
Pukimo- ja puhdistusteollisuus	135	12.5
Graafillinen teollisuus	13	1.2
Summa	1,082	100.0

Kuten näkyy, on suurin osa isistä työskennellyt rakennusteollisuudessa, ja ovat useimmat näistä, erittäinkin Pietarsaaressa, olleet kirvesmiehiä. Näitä likinnä seuraavat kaikenlaiset metallityöntekijät, sitten pukimo- ja puhdistusteollisuuteen kuuluvat työntekijät (etusijassa räätälit ja suutarit) sekä puu-, luu- y. m. työntekijät (sahalaitosten työntekijät).

Tupakkateollisuuteen on kuulunut ainoastaan 5.9 % isistä. Ruotsissa oli vastaava luku 13.3 %.

Kaupan ja keskuusliikkeen ryhmässä on lukuisimmin edustettuna merenkulkijain alaosasto, ollen tämä suhde etupäässä Pietarsaaren aiheuttama, 86 sikäläistä työntekijää kun on ilmoittanut isänsä kuuluvan tähän ammattiin.

»Työntekijäin« ryhmää edustaa 485 henkilöä eli 17.6 % kaikista isistä.

Aviomiehen ammatti.

Aviomiehen ja aviovaimon ammattia ilmoitettaessa on myöskin otettu lukuun lesken miesvainajan ja leskimiehen vaimovainajan ammatti. Vaimoja ja leskiä on yhteensä ainoastaan 594 henkeä, josta syystä tässä ainoastaan viitataan taulussa lueteltujen ammattien pääryhmiin:

	luku	%
Teollisuusammatit	367	61.8
Maanviljelys, karjanhoito ja kalastus	12	2.0
Kauppa ja keskuusliike	56	9.4
Yleinen virka ja kirjalliset ammatit	23	3.9
Muut ammatit	122	20.5
Ammatti ilmoittamaton	14	2.4
Summa	594	100.0

Naitujen naispuolisten työntekijäin miehiä työskenteli tupakkateollisuudessa 89, s. o. 15.0 % kaikista (Ruotsissa 20.8 %).

Mainita sopii, että Pietarsaaren naiduista naispuolisista työntekijöistä 34 eli 28.3 % on ilmoittanut miehensä oleskelevan Amerikassa.

Äidin ammatti.

Äidin ja aviovaimon ammatin esittämiseksi on tietysti ollut tarpeen toisenlainen jako kuin isän ja aviomiehen ammattia esitettäessä.

Äidin ammattiin nähden antaa Taulu 10 seuraavat tulokset:

	luku	%
Tupakkateollisuus	109	4.0
Muut teollisuudet	50	1.8
Ompelijattaria	30	1.1
Pesijättäriä	72	2.6
Maanviljelys y. m.	75	2.7
Kaupanharjoittajia	36	1.3
Palkollisia	40	1.5
Sairaanhoitajattaria	8	0.3
Talonomistajia	2	0.1
Työläisnaisia	67	2.4
Ammatti ilmoittamaton	2,260	82.2
Summa	2,749	100.0

Kaikista äideistä olisi siis 489 eli 17.8 % työskennellyt kodin ulkopuolella. Suurin osa näistä, 109 henkeä, eli 4.0 %, on työskennellyt tupakkateollisuudessa. Ruotsissa oli vastaava prosenttiluku 2.8 %. Näistä 109 työntekijästä, joiden äidit ovat työskennelleet tupakkateollisuudessa, on 57 eli enemmän kuin puolet Pietarsaaressa.

Naineita miespuolisia työntekijöitä ja leskimiehiä on 274. Näistä on 99 eli 36.1 % ilmoittanut vaimonsa työskennelleen taikka edelleen työskentelevän tupakkateollisuudessa. Ruotsissa oli vastaava luku 17.1 %. **Aviovaimon ammatti.**

Voipi olla huvittavaa tietää, kuinka moni nykyisistä tupakkatyöntekijöistä aikaisemmin on harjoittanut muuta ammattia ja mitä. Tästä antavat Taulut 14 ja 15 tietoja. **Työntekijäin aikaisemmat ammatit.**

Miespuolisiin työntekijöihin nähden antaa Taulu 14 seuraavia tuloksia:

	luku	%
Teollisuusammatit	104	20.4
Maanviljelys y. m.	14	2.8
Kauppa ja keskuusliike	39	7.6
Yleinen virka	10	2.0
Sotilaita	11	2.2
Palkollisia	24	4.7
Työntekijöitä	22	4.3
Ei mitään aikaisempaa ammattia ilmoitettu	286	56.0
Summa	510	100.0

Tupakkateollisuuteen on työntekijöitä siirtynyt muista teollisuuksista etupäässä Turussa (27 työntekijää) ja Viipurissa (21 työntekijää), kauppaan ja keskusliikkeeseen kuuluvista ammateista pääasiallisimmin Pietarsaaressa (25 työntekijää, joista 23 on ollut merimiehiä).

Naispuolisten työntekijäin aikaisemmasta toiminnasta saadaan seuraavat tiedot:

	luku	%
Teollisuusammatit	180	8.0
Maanviljelys y. m.	5	0.2
Kauppa ja keskuusliike	6	0.3
Palkollisia	815	36.4
Ompelijattaria ja pesijättäriä	49	2.2
Muut ammatit	15	0.7
Ei mitään aikaisempaa ammattia ilmoitettu	1,169	52.2
Summa	2,239	100.0

Naispuolisista työntekijöistä on siis verrattain suurempi osa vaihtanut ammattia kuin miespuolisista. Erittäinkin näyttää tupakka-ammatilla olleen suuri vetovoima kaikenlaatuisiin naispuolisiin palvelijoihin.

Tauluissa 16—18 tehdään selkoa työntekijäin lapsista. Taulusta 17 näkyy montako lasta on elossa, Taulusta 18 montako lasta asuu kotosalla **Työntekijäin lapset.**

vanhempiensa luona, ja Taulusta 16 vihdoin minkä verran lapsia työskentelee tupakkateollisuudessa *).

Taulusta 17 näkyy, että 209 miespuolisella naimisissa olevalla työntekijällä on yhteensä 630 lasta, 380 naispuolisella naimisissa olevalla työntekijällä 821 lasta sekä 79 naispuolisella naimattomalla työntekijällä 97 lasta, eli yhteensä 668 vanhemmalla 1,548 lasta. Viimeksi mainittu luku ei kuitenkaan osota lasten todellista määrää, vaan on liian suuri, syystä että lapset, joiden sekä isä että äiti on selontekoon otettu, sen kautta on luettu kahdesti. Lähempi tutkimus osottaa tupakkateollisuudessa työskentelevän 52 paria vanhempia, joilla on elossa 130 lasta. Jos tämä luku vähennetään ensinmainitusta, niin nähdään että tämän teollisuudenhaaran työntekijöillä on elossa yhteensä 1,418 lasta.

274 naineesta miehestä ja leskimiehestä on 209 eli 76.3 % ja 594 naidusta naisesta ja leskestä 380 eli 64.0 % ilmoittanut itsellään olevan lapsia. Jokaista isää kohti tulee keskimäärin 3 lasta ja jokaista äitiä kohti 2 lasta.

Naimattomia äitejä koskevia tietoja täytyy luonnollisista syistä pitää vähemmän luotettavina kuin muita, mutta kun näitä tietoja suuremmista tehtaista ei ole saatu työntekijöiltä itseltään — syystä että semmoinen kysymys monasti mahdollisesti voitaisiin käsittää loukkaukseksi — vaan näitä oloja tuntevain johtajattarien taikka vanhempien naispuolisten työntekijäin välityksellä, eivät tässä esitetyt numerot kuitenkaan mainittavasti poikenne todellisesta asianlaidasta. Taulusta näkyy, että 79 naimatonta naispuolista työntekijää, eli 5.4 % kaikista 18 vuotta vanhemmista naimattomista naispuolisista työntekijöistä, olisi äitejä. Mainita sopii, että vastaava prosenttiluku Ruotsissa oli 16 %. Ei käy todellisten syiden nojalla väittäminen, että avioliiton ulkopuolella syntyneitten lasten luku olisi todiste siveellisyyden määrästä, mutta jonkun verran merkitystä voitanee tälle asianlaidalle kuitenkin antaa. Muissa ammatinhaaroissa vallitsevista olosuhteista ei tähän nähden ole olemassa minkäänlaisia tietoja, joten ei tämän suuntaisia vertailuja käy tekeminen. Vertailu tässä suhteessa vallitseviin oloihin koko naispuolisen väestön keskuudessa ei myöskään anna mitään tulosta, kun ikäjako ei ole sama. Tupakkateollisuudessa ovat 20 ja 30 vuoden väliset ikäluokat edustettuina paljoa lukuisammin kuin niiden pitäisi olla naispuolisen väestön yleisen jakaumisen mukaan. Kun toiselta puolen aviottomien syntyväisyys juuri näissä ikäluokissa on suurin, olisi semmoisen vertailun tulos sangen epäedullinen tässä käsitellylle teollisuudelle. Näin huomataankin olevan

*) Typograafisista syistä on viimeksi mainittu taulu ollut pantava näiden toisten edelle. Taulun 5:nnen ja 6:nnen sarekkeen otsakkeet »miehiä« ja »naisia« on korjattava muodoiksi »miesten« ja »naisten«.

laita, sillä kun Suomessa yleensä sataa 15—50 vuoden ikäistä naimatonta naista ja leskeä kohti tulee 2.18 aviotonta syntynyttä *(Boxström)*, antaa semmoinen laskelma tupakkateollisuudessa tulokseksi 16.9. Ainoa pätevä vertailukohta on vastaava olosuhde Ruotsissa, ja edellä mainitut molemmat luvut, 5.4 % Suomessa ja 16 % Ruotsissa, osottavatkin olojen olevan ehdottomasti edullisemmat meillä kuin Ruotsissa. Tämä ynnä osa niistä terveyshoidollisista havainnoista, joita ovat tehneet pitemmän aikaa tehtaanlääkärinä tupakkatehtaissa toimineet lääkärit ja joista toisessa yhteydessä tehdään selkoa, viittaa siihen, että naispuoliset tupakkatyöntekijät eivät ole ansainneet sitä verrattain huonoa mainetta, minkä he meillä ovat saaneet.

191 isää on ilmoittanut, että heillä on kotosalla 514 lasta. Tämä on 81.6 % kaikkien isien lapsista. 348 naimisissa olevaa äitiä on ilmoittanut heillä kotona olevan 684 lasta eli 83.3 % kaikista lapsista. Niinikään on 60 naimatonta äitiä ilmoittanut heillä olevan kotona 70 lasta eli 72.2 % kaikista lapsista. Yhteensä olisi siis 599:llä tupakkateollisuudessa työskentelevällä vanhemmalla 1,268 lasta kotona. Jos tästä luvusta samoinkuin aikaisemmin vähennetään ne lapset, jotka on luettu kahdesti, s. o. tupakkateollisuudessa työskentelevän 50 pariskunnan 116 lasta, jää kotona olevien lasten todelliseksi luvuksi 1,152 eli 81.2 % aikaisemmin mainitusta elossa olevien lasten todellisesta luvusta. Saaduista tiedoista ei käy selville minkä ikäisiä nämä lapset ovat, eikä myöskään kuinka moni heistä on apuna perheen elatuksessa, joten ei tässä suhteessa ole luotettavaa ohjetta perheenelättäjän velvollisuuksien suuruuden arvostelemiseksi. Tässä annettujen tietojen mukaan tulisi jokaisen perheenelättäjän osalle keskimäärin 2.0 lasta (Ruotsissa 2.7).

Taulusta 16 vihdoin näkyy, että 28 miestä ja 58 naista on ilmoittanut heillä olevan 37 ja 79 eli yhteensä 116 lasta työskentelemässä tupakkateollisuudessa.

Tupakkateollisuudesta elatuksensa saavain henkilöjen luku.

Olisi huvittavaa kyetä vastaamaan kysymykseen: montako henkeä ylipäätään saa elatuksensa jostakin teollisuudesta, tässä tapauksessa tupakkateollisuudesta. Vastauksen antamiseksi tähän kysymykseen ei kuitenkaan ole olemassa minkäänlaisia luotettavia tietoja, sillä ei tunneta, montako henkeä itsekullakin työntekijällä on paitsi itseään elätettävänä. Jos mieli saadä edes likimääräistä vastausta, täytyy se perustaa olettamisiin. Tahtomatta esiintyä tarkkuuden vaatimuksia täyttävänä voi seuraava laskelma antaa likimain oikean vastauksen.

Kaikkien 18 vuotta nuorempien, työtä tekevien henkilöjen katsotaan kykenevän elättämään itsensä, mutta ei ketään muuta. Naineilla miehillä ja leskimiehillä katsotaan paitsi itseään olevan elätettävänä 4 henkeä, naiduilla naisilla ja leskillä taas 3 henkeä. Nämä luvut voidaan perustaa aikaisemmin mainittuihin lasten keskilukuihin, joiden mukaan kunkin miehen osalle tulee

3 ja kunkin naisen osalle 2 lasta, jonka lisäksi tulevat vanhemmat itse. Näiden ohessa on vielä otettava lukuun muita perheen jäseniä, kuten ijäkkäät vanhemmat y. m. s., mutta toiselta puolen on naiduilla naisilla miehiä, jotka työskentelevät tupakka-ammatin ulkopuolella, eivätkä siis ole elättäjän tarpeessa. Näiden molempien ryhmien oletetaan tasoittavan toisensa. $^1/_4$:llä naimattomista miehistä oletetaan olevan joku sukulainen, vanhemmat, sisarukset y. m. s. elätettävänä. Naiduista naisista sitä vastoin oletetaan puolet olevan samassa asemassa. Tutkimusta toimitettaessa on nimittäin huomattu, että naimattomilla naisilla paljoa useammin kuin naimattomilla miehillä on ollut joku muu henkilö elätettävänään, ja tätä lieneekin pidettävä yhtenä syynä siihen, että nuoret naiset halukkaammin pyrkivät tuottavaan teollisuustyöhön kuin maanviljelystyöhön, palvelukseen y. m. semmoisiin muihin toimiin.

Jos tupakkateollisuustyöntekijät jaetaan tämmöisen arviolaskun mukaan, saadaan seuraavat tulokset:

18 vuotta nuorempia työntekijöitä		= 308
Naineita miehiä ja leskimiehiä	4 × 274	= 1,096
Naituja naisia ja leskiä	3 × 594	= 1,782
Naimattomia miehiä	$1^1/_4$ × 124	= 155
Naimattomia naisia	$1^1/_2$ × 1,449	= 2,174
	Summa	= 5,515

Edellä oleva laskelma siis osottaisi, että noin 5,500 henkeä saa elatuksensa tupakkateollisuudesta. Tämä luku on hiukan enemmän kuin kaksi kertaa työntekijäin luku. Likipitäin saman tuloksen, vaikka toisten edellytysten perusteella, riippuen käytettävänä olleen aineiston erilaisesta laadusta, on tämmöinen laskelma antanut Saksassa. Siellä on nimittäin samanlainen laskelma osottanut, että vuonna 1878 sai tupakkateollisuudesta elatuksensa 220,935 henkeä työntekijäin luvun ollessa 110,891. Tämä asianlaita voipi osaltaan vahvistaa edellä olevan arviolaskun likimääräistä oikeaperäisyyttä. Edellä laskettu henkilöluku ei tee enempää kuin noin 0.2 % Suomen koko väkiluvusta.

XI Luku.

Työaika.

Tauluissa 19 ja 20 osotetaan minkä ikäisinä selvitellyt työntekijät ovat ammattiin tulleet, ollen ensinmainitussa taulussa esitettyinä mies- ja jälkimäisessä naispuoliset työntekijät. Ikä ammattiim tullessa.

Yhteenasetelmana näistä tauluista esitetään tässä Taulu XIX.

Taulu XIX. Ikä ammattiin tullessa.

Tuloikä.	Miehiä.		Naisia.		Kaikki.	
	luku.	%.	luku.	%.	luku.	%.
7—11 vuotta	45	*8.8*	32	*1.4*	77	*2.8*
12—17 »	279	*54.7*	1,137	*50.8*	1,416	*51.5*
18—29 »	97	*19.0*	853	*38.1*	950	*34.6*
30—39 »	42	*8.2*	132	*5.9*	174	*6.3*
40—49 »	30	*5.9*	51	*2.3*	81	*2.9*
50 vuotta ja enemmän	10	*2.0*	30	*1.3*	40	*1.5*
ikä ilmoittamaton	7	*1.4*	4	*0.2*	11	*0.4*
Summa	**510**	*100.0*	**2,239**	*100.0*	**2,749**	*100.0*

Edellä olevasta taulusta näkyy, että puolet kaikista työntekijöistä ovat ammattiin tulleet 12—17-vuotiaina, s. o. siinä ijässä, jolloin heidän työaikansa nyttemmin on erityisen lain kautta järjestelty. Seuraavana tässä mainittuna ikäkautena, 18—29 vuotta, on $^1/_3$ kaikista työntekijöistä tullut tupakka-ammattiin. Ainoastaan 11.1 % on alottanut 30 vuotta täytettyään. Jos katsoo kumpaistakin sukupuolta erikseen, niin näkyy, että miehet yleensä ovat alkaneet työskennellä tupakka-ammatissa aikaisemmin kuin naiset. Voimakkaimpana työkautena, 18—29 vuotena, on tupakka-ammattiin tulleiden miesten luku verrattain vähäinen, kun sen sijaan myöhempinä ikävuosina verrattain

suuri luku miehiä vielä alottaa tätä ammattia *). Naisia sitä vastoin tulee tupakka-ammattiin monin verroin suurempi luku 18 ja 29 vuoden ikäisinä.

Ennen 18 vuoden ikää on miespuolisista työntekijöistä 63.5 %, naispuolisista työntekijöistä 52.2 % ja kaikista työntekijöistä 54.3 % tullut tupakka-ammattiin. Ruotsissa olivat vastaavat prosenttiluvut: miespuolisten työntekijäin 79.6 %, naispuolisten työntekijäin 66.2 % ja kaikkien työntekijäin 71.1 %. Sielläkin on ilmennyt sama asianlaita kuin Suomessa, nimittäin että miehet tulevat tähän ammattiin aikaisemmin kuin naiset, mutta olot näyttävät meillä olevan jonkun verran epäedullisemmat siinä suhteessa, että edellä mainitut prosenttiluvut ovat alemmat Suomessa kuin Ruotsissa, s. o. verrattain vähempi määrä työntekijöitä alottaa tupakka-ammatissa jo ennen 18 vuoden ikään tultuaan.

Mitä erittäin niihin työntekijöihin tulee, jotka ovat alottaneet tupakka-ammatissa, ennenkuin ovat täyttäneet 12 vuotta, jota vastaan Ruotsissa tuli voimaan kielto 1881 ja Suomessa 1889, niin on näitä Suomessa 2.8 % (miespuolisia 8.8 % ja naispuolisia 1.4 %), kun taas nämäkin prosenttiluvut Ruotsissa olivat korkeammat eli 6.9 % (miespuolisia 13.1 %, naispuolisia 3.3 %). Varhaisin Suomessa tavattu ikä on 7 vuotta miehillä ja 8 vuotta naisilla, mutta Ruotsissa se oli 7 vuotta miehillä ja 6 vuotta naisilla. Kaikesta tästä näkyy käyvän selville, ettei meillä ainakaan tupakka-ammatissa ole käytetty alaikäisiä yhtä suuressa määrässä kuin Ruotsissa.

Vanhemmista työntekijöistä yleensä ja erittäinkin niistä, jotka verrattain myöhemmällä ijällä ovat ammattiin tulleet, on huomattava, että he, niin hyvin miehet kuin naiset, yleensä toimivat erilaisina valmistustyöntekijöinä.

Tauluissa 21 ja 22 on työntekijät jaettu niin hyvin ikänsä kuin sen vuosiluvun mukaan, jolloin he ovat tupakka-ammattiin tulleet.

Näistä tauluista näkyy, ettei varemmin ollut tavatonta että työntekijöitä, sekä mies- että naispuolisia, on tullut ammattiin sangen pieninä lapsina, 12 vuotta nuorempina.

Olisi ollut huvittavaa saada tietää, onko aikojen kuluessa ollut huomattavana mitään pyrkimystä ammattiintuloajan muuttumiseen. Tämä olisi voinut käydä selville laskettaessa ammattiin tulleiden keski-ikä kultakin kalenterivuodelta erikseen. Käsiteltävänä ollut aineisto on kuitenkin semmoista, että sellainen laskelma veisi aivan vääriin tuloksiin. Eri ikäluokat eivät nimittäin ole yhtäläisesti kokoonpantuja, syystä että ne työntekijät, jotka aikaisempina vuosina ovat ammattiin tulleet, myöhemmässä ijässä ovat kuolleet, joten he eivät tulisi laskelmassa lukuun otetuksi. Tämä laskelma tulisi sen vuoksi antamaan pääasiallisesti tulokseksi korkeamman keski-ijän

*) Vertaa tähän ikäkaartoviivaa siv. 121.

josta ei kuitenkaan voisi tehdä sitä johtopäätöstä, että tulokkaitten keski-ikä ylipäätään on kohonnut. Jos olettaa, että kolme viimeistä tulovuotta vielä on yhdenlaatuisesti kokoonpantua ja laskee ammattiintulon keski-ijän näiltä vuosilta, erikseen miesten ja erikseen naisten, niin saa tulokseksi:

	Miehiä	Naisia
vuonna 1900	22.2 %	19.2 %
» 1901	18.9 »	20.2 »
» 1902	20.8 »	20.1 »
vuosina 1900—1902	20.3 »	19.7 »

Käsiteltävänä oleva aineisto ei myöskään voi antaa tietoa siitä, kuinka työmiespolvet vuosien kuluessa ovat harventuneet, syystä että nyt jälellä olevat työntekijät ovat peräisin erisuuruisista ja pääasiallisesti pienemmistä ja pienemmistä työmiespolvista, mitä kauemmaksi taaksepäin ajassa mennään. Nykyisen polven kokoonpanon valaisemiseksi esitetään tässä kuitenkin seuraava yhteenasetelma, joka osottaa mistä polvista nykyiset työntekijät ovat lähtöisin:

Tulleet ammattiin vuonna	miehiä luku	%	naisia luku	%
1845—49	2	0.4	—	—
1850—59	14	2.7	7	0.3
1860—69	26	5.1	30	1.3
1870—79	58	11.4	113	5.0
1880—89	65	12.7	262	11.7
1890—99	185	36.3	1,358	60.7
1900	35	6.9	203	9.1
1901	71	13.9	157	7.0
1902	53	10.4	105	4.7
ilmoittamatt.	1	0.2	4	0.2
Summa	510	100.0	2,239	100.0

Tästä näkyy, että vanhemmat polvet ovat paljoa lukuisammin edustettuina miespuolisten kuin naispuolisten työntekijäin joukossa. Ennen vuotta 1890 tuli ammattiin 32.3 % kaikista vielä jälellä olevista miespuolisista työntekijöistä, mutta naispuolisista työntekijöistä ainoastaan 18.3 %. Tämä voi johtua niin hyvin siitä, että aikaisemmat työmiespolvet olivat suuremmaksi osaksi kuin nykyiset miespuolisia työntekijöitä, kuin myös siitä että naispuolisia työntekijöitä on kuoleman kautta taikka muutoin pikemmin eron-

nut ammatista. Tästä ei käsiteltävänä oleva aineisto anna mitään varmoja tietoja.

Palvelusaika viimeisen työnantajan luona.

Tauluissa 23 ja 24 osotetaan kuinka kauan työntekijät ovat palvelleet sitä työnantajaa, jonka palveluksessa he tutkimusta toimitettaessa olivat.

Tässä tapauksessa on täytynyt taulun otsakkeissa jo useita kertoja käytetylle merkinnölle antaa entisestään poikkeava merkitys. Merkinnöllä 15—19 vuotta on aikaisemmin osotettu ajanjaksoa *15 vuoden alusta 19 vuoden loppuun.* Tauluissa 23 ja 24, joissa on käytetty yksivuotisia ajanjaksoja, ei käy noudattaminen edellisen kanssa yhtäpitävää merkitsemistapaa, vaan tarkoittaa mainituissa tauluissa esim. 12—13 vuotta näiden vuosien *välistä* aikaa. Vielä on kenties selvyyden vuoksi huomautettava, että otsakkeen »enintään vuoden« alla on lueteltu kaikki 1902 vuoden kuluessa palvelukseen tulleet työntekijät, otsakkeen »1—2 vuotta« alla ne, jotka ovat tulleet palvelukseen vuonna 1901 j. n. e. Jos uusien työntekijäin palvelukseen ottamisen oletetaan tapahtuvan yhtäjaksoisesti pitkin koko vuotta (mikä ei kuitenkaan tarkalleen ole laita) ja tutkimuksen ajankohdaksi pannaan heinäkuun 1 päivä, niin ovat Taulujen 23 ja 24 palstalla 2 luetellut työntekijät olleet palveluksessa keskimäärin $^1/_4$ vuotta, palstalla 3 luetellut $1^1/_4$ vuotta, palstalla 4 luetellut $2^1/_4$ vuotta j. n. e.; samaten ovat palstalla 22 luetellut työntekijät palvelleet $22^1/_4$ vuotta, palstalla 23 luetellut $27^1/_4$ vuotta j. n. e. Puheena olevat taulut on kumpikin järjestetty työpaikkojen mukaan, koska palvelusaika yleensä läheisimmin riippuu siitä työnantajasta, jonka palveluksessa työntekijä on. Tämän ajan pituuteen ei vaikuta ainoastaan se, kuinka kauan työnantaja on liikettään harjoittanut, vaan myöskin se, käykö työ tasaisesti, millä tavalla työnantaja kohtelee työntekijöitään y. m.

Luotakoon tässä ensiksi yleiskatsaus siihen aikaan, minkä selvitellyt työntekijät ovat palvelleet nykyistä työnantajaansa, jossa suhteessa viitataan seuraavaan yhteenasetelmaan, jossa osotetaan työntekijäin luku ja prosenttimäärä itsekunakin ajanjaksona sekä vastaava prosenttiluku Ruotsiin nähden:

	Miehiä			Naisia		
Palvelusaika	luku	%	Ruotsi %	luku	%	Ruotsi %
enintään vuosi . .	90	17.7	17.5	291	13.0	10.2
1—2 vuotta . . .	90	17.7	18.7	259	11.6	24.2
2—5 » . . .	141	27.6	19.4	753	33.5	34.6
5—10 » . . .	93	18.2	14.7	558	24.9	13.8
10—20 » . . .	54	10.6	13.4	270	12.1	10.5
20—30 » . . .	18	3.5	8.6	71	3.2	5.0
30 vuotta ja enemmän	22	4.3	6.0	35	1.6	1.1
aika ilmoittamaton .	2	0.4	1.7	2	0.1	0.6
Summa	510	100.0	100.0	2,239	100.0	100.0

Miehillä näyttää pitkä palvelusaika olevan tavallisempi Ruotsissa kuin meillä, Suomessa kun 18.8 % miehistä on palvellut samaa työntekijää enemmän kuin 10 vuotta, mutta vastaava luku Ruotsissa on 29.7 %. Naisiin nähden ovat nämä molemmat prosenttiluvut melkein samat, Suomessa 17.0 % ja Ruotsissa 17.2 %.

Huomioon ottaen neljä tärkeintä tehdaskaupunkia, Helsingin, Turun, Viipurin ja Pietarsaaren, antaa kaikkien työntekijäin palvelusajan keskinäinen vertailu seuraavat tulokset:

Palvelusaika	Helsinki %	Turku %	Viipuri %	Pietarsaari %
enintään vuosi	15.1	11.6	23.7	4.7
1—2 vuotta	9.2	6.0	9.8	17.3
2—5 »	23.6	22.6	43.8	36.3
5—10 »	24.1	20.6	15.4	31.1
10—20 »	17.2	28.9	5.6	8.1
20—30 »	7.0	6.3	1.7	0.7
30 vuotta ja enemmän .	3.8	4.0	—	1.8
Summa	100.0	100.0	100.0	100.0

Aivan uusia työntekijöitä on enimmin Viipurissa, missä myös muutoinkin vanhemmat työntekijät samassa työpaikassa ovat harvinaisempia kuin muualla. Merkittävä on, että Turussa on suuri joukko työntekijöitä, jotka ovat palvelleet samaa työnantajaa 10—20 vuotta.

Lopuksi mainittakoon tässä joitakuita tietoja niistä työntekijöistä, jotka ovat tupakkateollisuudessa harmaantuneet ja erittäin kauan palvelleet samaa työnantajaa:

Lajittelija *Kristian Nordqvist* on työskennellyt piipputupakanvalmistuksessa 56 vuotta ja koko tämän ajan palvellut P. C. Rettig & C:olla.

Sikarintekijä *Charlotta Cederholm* on työskennellyt 52 vuotta, koko ajan H. Borgström J:rilla.

Sikarintekijä *Karl August Nordström,* nykyään Alb. Hagströmin palveluksessa, on työskennellyt 51 vuotta.

Sikarintekijä *Gustaf Adolf Nyström,* omistaa nykyään oman liikkeen, on työskennellyt 49 vuotta.

Vikkelintekijä *Anna Andreeva Konstantinovna,* palvelee nykyään F. Sergejeffillä, on työskennellyt 49 vuotta.

Sikarintekijä *Andrej Lasaroff,* palvelee nykyään Luka Stergidillä, on työskennellyt 49 vuotta.

Leikkaaja *Stepan Antonoff,* palvelee nykyään Matti Roiha & C:o O. Y:llä, on työskennellyt 48 vuotta.

Punoja *Jakob Huhta,* palvelee nykyään Gamlakarleby Nya Tobaksfabrikissa, on punonut suutupakkaa 47 vuotta.

Riipijä *Adolf Silfverberg* on työskennellyt Ph. U. Strengberg & C:on tehtaassa 47 vuotta, nimittäin 30 vuotta kartuusintekijänä, 15 vuotta nuuskantekijänä ja 2 vuotta riipijänä.

Sikarintekijä *Jegorij Tichanoff*, nykyään F. Sergejeffillä, on työskennellyt 47 vuotta.

Sikarimestari *Kristiunin Majkoff*, palvelee nykyään F. Sergejeffillä, on työskennellyt 47 vuotta.

Sikarintekijä *Agneta Johansson* on työskennellyt 45 vuotta, josta ajasta 44 vuotta H. Borgström J:rilla.

Sikarintekijä *Johanna Kyrklund* on työskennellyt 45 vuotta, palvelee nykyään H. Borgström J:rilla.

Kartuusintekijä *Johan August Ahlgren* on työskennellyt P. C. Rettig & C:olla 45 vuotta.

Sikarintekijä *Andrej Konstantinoff*, palvelee nykyään F. Sergejeffillä, on työskennellyt 45 vuotta.

Sikarintekijä *Vilhelmina Björkqvist* on palvellut 44 vuotta Ph. U. Strengberg & C:olla.

Sikarinpakkaaja *Amanda Löfman* on työskennellyt 43 vuotta H. Borgström J:rilla.

Koneenasettaja *Johan Lindroos* on palvellut P. C. Rettig & C:olla 43 vuotta.

Sikarintekijä *Maria Hendelin* on 43 vuotta palvellut Ph. U. Strengberg & C:olla.

Sikarintekijä *Robert Konstantin Winqvist* on 42 vuotta palvellut H. Borgström J:rilla.

Sikarintekijä *Heikki Pekkala*, nykyään oman liikkeen omistaja, on työskennellyt 42 vuotta.

Sikarintekijä *Maria Tomm* on työskennellyt 41 vuotta, josta ajasta 28 vuotta H. Borgström J:rilla.

Telaaja *Karl Johan Bäckman* on työskennellyt 41 vuotta P. C. Rettig & C:olla.

Johtajatar *Sofia Åberg* on 40 vuotta palvellut Tollander & Klärichillä.

Kartuusintekijä *Gustaf Ahlgren* on 40 vuotta palvellut P. C. Rettig & C:olla.

Puristaja *Frans Erik Lindström* on 40 vuotta palvellut piipputupakan valmistajana P. C. Rettig & C:olla.

Sikarinlajittelija *August Edvard Svanström* on työskennellyt 40 vuotta, josta ajasta 38 vuotta P. C. Rettig & C:olla.

Edellä olevaa luetteloa tarkastaessa huomaa, että siinä etupäässä on sikarintekijäin ja näitä likinnä piipputupakanvalmistuksessa toimivien työntekijäin nimiä, jota vastoin siinä on ainoastaan yhden paperossinvalmistuksessa toimivan henkilön nimi. Paperossityöntekijät ovat, mitä niin hyvin ylipäätään työaikaan kuin palvelusaikaan saman työnantajan luona tulee, paljon takapajulla edellä luetelluista työntekijöistä. Tässä mainitut 27 työntekijää ovat yhteensä olleet työssä 1,221 vuotta, eli keskimäärin 45 vuotta jokainen.

Varsinainen työaika.

Taulussa 25 on esitys kaikissa työpaikoissa noudatetusta varsinaisesta viikottaisesta työajasta sekä niiden työntekijäin luvusta, joita itsekukin työaika koskee. Näissä tiedoissa on kaikki päivän mittaan olevat lepoajat luettu pois työajasta.

Luotettavaisuuteen nähden on mainitussa taulussa esitetyisssä luvuissa kuitenkin sangen paljon toivomisen varaa, ne kun ainoastaan ilmaisevat itse-

kussakin työpaikassa määrätyn varsinaisen työajan, mutta eivät suinkaan todellista työaikaa. Kun suurin osa työntekijöistä kaikissa tupakkateollisuuden haaroissa saa palkkaa kappaletyön mukaan, on työnantajalla hyvin vähän harrastusta pitää silmällä, onko jokainen työntekijä työssä koko määrätyn työajan vai eikö. Tässä teollisuudenhaarassa on sen vuoksi käynyt tavaksi, että työntekijöillä on lupa tulla ja mennä milloin haluavat. Erittäinkin useissa pienemmissä tehtaissa vallitsee tässä suhteessa täysi vapaus. Kun tehtaassa on suuri joukko työntekijöitä, vaatii tietysti kuitenkin ulkonaisen järjestyksen ylläpitäminen määräämään joitakuita sääntöjä työntekijäin läsnäoloon nähden tehtaassa. Useassa tapauksessa on sen vuoksi pantu säännöksi, että työntekijät, jotka eivät tahdo taikka voi saapua tehtaaseen työajan alkaessa aamulla, lasketaan sinne ainoastaan määrähetkinä myöhemmin päivällä. Kun tietystikin kappaletyöntekijäin oma etu vaatii pitämään niin pitkän työajan kuin mahdollista, käynee tuskin väittäminen, että työntekijät olisivat sanottavassa määrässä väärinkäyttäneet suurempaa taikka vähempää vapauttaan olla poissa työstä. Etusijassa käyttävätkin naimisissa olevat naispuoliset työntekijät oikeuttaan saapua työhön vasta päivemmällä, joten he voivat käyttää aamun taloutensa ja lastensa hoitoon. Taulussa 25 esitettyjä lukuja on tässä kerrottujen olosuhteiden johdosta siis pidettävä työajan ylempinä rajoina. Keskimääräinen työaika on taulussa laskettu siten, että jokaisen luokan työntekijäin luku on kerrottu vastaavalla työajalla ja näiden tulojen summa jaettu työntekijäin summalla. Näin annetaan jokaiselle työajalle se merkitys, mikä sille tulee sen suuremman taikka pienemmän työntekijäluvun perusteella, joka sitä noudattaa, mikä ei tulisi olemaan laita yksinkertaista keskiarvolaskentoa käytettäessä.

Uudenmaan, Turun ja Porin sekä Vaasan lääneissä on miehillä keskimääräinen työaika pitempi kuin naisilla, Viipurin ja Mikkelin lääneissä yhtä pitkä kumpaisellakin sukupuolella ja Hämeen läänissä miehillä lyhempi kuin naisilla. Pisin keskimääräinen työaika huomataan olevan Mikkelin pitäjässä, sitä likinnä Porvoossa, sitten Nikolainkaupungissa ja sen jälkeen Bromarvin, Lohjan ja Viipurin pitäjissä sekä Lappeenrannassa. Lyhin keskimääräinen työaika niin hyvin miehillä kuin naisilla on Turussa.

Seuraavassa laskelmassa osotetaan prosenttimäärin niiden työntekijäin luku, joilla on siinä vieressä mainittu työaika *):

*) Kuten Taulussa 25 olevasta nuotista näkyy, on 7 mies- ja 167 naispuolisella helsinkiläisellä työntekijällä kesäisin 56, mutta talvisin 60 tunnin työaika. Jotteivät nämä työntekijät tulisi luetuiksi kahdesti, on tähän otetussa yhteenasetelmassa näistä luettu 3 mies- ja 84 naispuolista työntekijää 56 tunnin kohdalle ja 4 mies- ja 83 naispuolista työntekijää 60 tunnin kohdalle. Kuudesta työpaikasta, joissa harjoitetaan kotiteollisuutta 5 mies- ja 4 naispuolisella työntekijällä, ei ole työaikaa tarkoin ilmoitettu. Jos nämä luvut lisätään tässä mainittuihin loppusummiin, niin saadaan tavalliset työntekijäluvut, nimittäin 510 miespuolista, 2,239 naispuolista ja 2,749 työntekijää kumpaakin sukupuolta.

Työaika	Miehiä		Naisia		Kaikki	
	luku	%	luku	%	luku	%
39 tuntia viikossa	8	1.6	176	7.9	184	6.7
49½ » »	1	0.2	—	—	1	0.0
52 » »	11	2.2	43	1.9	54	2.0
56 » »	53	10.5	86	3.8	139	5.1
57 » »	34	6.7	379	17.0	413	15.1
57½ » »	163	32.3	724	32.4	887	32.4
58 » »	7	1.4	46	2.1	53	1.9
59 » »	52	10.3	153	6.8	205	7.5
60 » »	8	1.6	123	5.5	131	4.7
61½ » »	79	15.6	296	13.2	375	13.7
62 » »	61	12.1	133	6.0	194	7.1
65 » »	26	5.1	73	3.3	99	3.6
68 » »	2	0.4	3	0.1	5	0.2
Summa	505	100.0	2,235	100.0	2,740	100.0

Jos keskimääräinen työaika jaetaan päivää kohti, niin huomataan, että lyhin työpäivä on 6½ ja pisin 11.3 tuntia. Ainoastaan ensimäinen työntekijäin luokka, s. o. 6.7 % kaikista työntekijöistä, toteuttaa toivomuksen enintään 8-tuntisesta työpäivästä. 10 tuntia päivässä ja enemmän työskentelee 168 miespuolista työntekijää eli 33.2 %, 505 naispuolista työntekijää eli 22.6 % ja 673 työntekijää kumpaakin sukupuolta eli 24.6 %. Näihin tietoihin nähden on huomattava, että työaika on lauantaisin yleensä lyhempi kuin muina päivinä.

Ylityö.

Jos jo on vaikea saada selville kuinka pitkä varsinainen työaika on ollut, niin ovat vaikeudet vieläkin suuremmat, kun on määrättävä työntekijäin suorittaman ylityön määrä. Kun suurin osa työtä teetetään kappalepalkalla, ei työnantaja pidä kirjaa työajasta, vaan ainoastaan työmäärästä, jossa suhteessa hänestä on vähemmän tärkeää onko tämä työ suoritettu tavallisena työaikana vaiko ylityönä. Ainoastaan noiden verrattain harvalukuisten palkkatyöntekijäin ylityö on tarkastettava ja erityisen sopimuksen mukaan maksettava. Työnantajalta oli siis saatavissa ainoastaan ylimalkainen tieto siitä, oliko ylityötä ensinkään ollut vai eikö, mutta ei sen määrästä. Mitä taas työntekijäin itsensä antamiin tietoihin tulee, niin ne tietysti eivät voi olla aivan tarkat, työntekijät kun eivät voi tarkalleen muistaa, kuinka pitkän ajan vuodesta ja montako tuntia päivässä he ovat ylityötä tehneet. Työntekijäin antamat tiedot kuitenkin ovat olleet ainoat, mitä on voitu saada. Tutkimusta toimitettaessa koetettiin saatuja tietoja keskenään

vertailemalla tarkastaa ja tarkistaa, joten näitä tietoja lopullisessa muodossaan saanee pitää niin tarkkoina kuin ylipäätään on mahdollista.

Taulu 26 sisältää yhteenasetelman työntekijäin antamista ylityötä koskevista tiedoista.

Taulusta näkyy, että vuonna 1901 ylityötä on tehty 14 työpaikassa. Tähän on ottanut osaa 158 mies- ja 737 naispuolista työntekijää eli 31.0 % miespuolisten ja 32.9 % naispuolisten työntekijäin koko luvusta. Ylityössä olleita työntekijöitä on enimmin, nim. 93 mies- ja 404 naispuolista, Pietarsaaressa, sitä likinnä Helsingissä, 9 mies- ja 160 naispuolista työntekijää, sekä kolmantena järjestyksessä Viipurissa, nimittäin 31 mies- ja 132 naispuolista työntekijää. Kaikilla muilla paikkakunnilla on verrattain vähäinen määrä työntekijöitä ottanut osaa ylityöhön. Pietarsaaressa on niinikään ylityötä tehnyt pisimmän ajan vuodesta suurenlainen luku työntekijöitä, nimittäin puolen vuoden aikana 4 mies- ja 125 naispuolista työntekijää. Helsingissä ei tämä aika ole ollut 12 viikkoa pitempi eikä Viipurissa yleensä enempää kuin 4 viikkoa. Laskettujen ylityötuntien luku onkin tämän johdosta suurin Pietarsaaressa, ollen 10,190 tuntia miespuolisilla ja 48,521 tuntia naispuolisilla työntekijöillä. Helsingissä oli ylityötunteja miespuolisilla työntekijöillä 430 ja naispuolisilla 5,286, Viipurissa miespuolisilla 838 ja naispuolisilla 1,920.

Mies- ja naispuolisten työntekijäin työajan pituus iltasin varsinaisen työajan päätyttyä näkyy seuraavasta:

	miesp. työnt.	naisp. työnt.
1 tunnin ylityö iltasin	24	217
2 » » »	56	374
3 » » »	1	—
4 » » »	5	—
5 » » »	16	—

Kuten tästä näkyy, on ylityötä ainoastaan harvalukuisissa tapauksissa kestänyt päälle 2 tunnin varsinaisen työajan päätyttyä, s. o. kello 9:ään i. p., ainoastaan joillakuilla miespuolisilla työntekijöillä kun on ollut työtä kello 10:een, 11:een ja 12:een illalla. Varsinaista ylityötä ei 1901 vuoden kuluessa siis ole tehty.

Pyhätyötä on ilmoitettu tehtävän ainoastaan kahdessa Viipurin tehtaassa. 11 sikäläistä miespuolista työntekijää on nimittäin ilmoittanut tehneensä työtä:

4	miestä	1	sunnuntaina.
2	»	2	»
2	»	3	»
2	»	4	»
1	mies	12	»

Taulussa 25 olevista, varsinaista viikottaista työaikaa koskevista tiedoista käy selville, että miespuoliset työntekijät ovat olleet varsinaisesti työssä 29,630½ tuntia viikossa ja naispuoliset työntekijät 127,625 tuntia viikossa. Jos vuosi luetaan 300 työpäiväksi eli 50:ksi kuusipäiväiseksi työviikoksi, niin olisi miespuolisten työntekijäin varsinainen työaika 1,481,525 tuntia vuodessa ja naispuolisten työntekijäin työaika 6,381,250 tuntia vuodessa. Jos tähän luetaan lisäksi Taulussa 26 mainitut ylityötunnit, joita miespuolisilla työntekijöillä on 12,446 ja naispuolisilla työntekijöillä 56,981, niin saadaan työtuntien luvuksi vuonna 1901:

miespuolisten työntekijäin	1,493,971	työtuntia.
naispuolisten »	6,438,231	»
kaikkien »	7,932,202	»

Tätäkin laskelmaa koskee entisessä määrässään aikaisemmin tehty huomautus, mitä työajan pituutta koskevien tietojen epävarmuuteen tulee. Tässä on lisäksi huomattava, että työntekijäin luku vuonna 1901 oli jonkun verran suurempi kuin vuonna 1902 (k. s. Taulua VIII siv. 92), josta syystä tässä saatu loppusumma luultavasti on hiukan liian alhainen. Varmana tuloksena voidaan kuitenkin pitää, että tupakkateollisuudessa vuonna 1901 käytettiin noin 8 miljoonaa työtuntia.

Työajan alkaminen ja päättyminen, lepoajat.

Taulussa 27 annetaan tietoja työajan alkamisesta aamusin, sen päättymisestä lauantaisin ja muina viikonpäivinä sekä lepoajoista.

Kuten näkyy, alkaa päivän työ useimmissa työpaikoissa klo 7 a. p. Yhdessä työpaikassa alkaa työ jo klo 6 a. p., ainoa työpaikka, missä työaika, lepoajat lukuunotettuina, on 10 tuntia pitempi. Yhdessä työpaikassa alkaa joittenkuitten työntekijäin työ klo ½7 a. p., muiden työntekijäin klo 9 a. p. Eräs työnantaja on määrännyt alaikäisten työntekijäin työajan alkavaksi klo ½9 a. p.

Työajan päättymistä lauantaisin valaisee seuraava yhteenasetelma:

Työ päättyy lauantaisin:

klo	2	i. p.	1	työpaikassa,	jossa on	236	työntekijää.
»	3	»	1	»	» »	42	»
»	4	»	3	»	joissa »	64	»

klo	5	i. p.	1	työpaikassa, jossa on	887	työntekijää.
»	1/2 6	»	2	» joissa »	376	»
»	6	»	23	» » »	961	»
»	7	»	1	» jossa »	174	»

Viimeksi mainitussa työpaikassa päättyy työ talvisin klo 7 i. p., mutta kesäisin jo klo 1 i. p.

Muina viikonpäivinä päättyy työ useimmissa tapauksissa klo 7 i p.; 4 työpaikassa sitä vastoin klo 6 i. p. sekä yhdessä työpaikassa osin klo 5 i. p., osin klo 6 i. p.

Päivän mittaan olevien lepoaikojen luku näkyy seuraavasta yhteenasetelmasta:

Päivän kuluessa on

1	lepoaika	10	työpaikassa, joissa on	576	työntekijää.
2	lepoaikaa	20	» » »	2,079	»
3	»	2	» » »	77	»

Lepoaikojen yhteenlaskettu pituus taas näkyy seuraavasta yhteenasetelmasta:

Lepoaikojen pituus on

1	tunti	8	työpaikassa, joissa on	358	työntekijää.
1 1/2	tuntia	16	» » »	1,070	»
2	»	8	» » »	1,304	»

Lepoaikojen kellomäärästä ja pituudesta puuttuu tietoja 7 työpaikasta, joissa on 17 työntekijää.

Ohjesäännöt ja välikirjat.

Tässä yhteydessä käy sopivimmin koskettaminen kysymystä työnantajain ja työntekijäin kesken tehdyistä sopimuksista.

Työvälikirjoja ei työnantajain ja työntekijäin kesken ole tehty yhdessäkään työpaikassa. Ainoastaan yhdessä Turun tehtaassa tehdään välikirja oppilaisen kanssa. Siinä määrätään oppiajaksi 3 vuotta ja palkaksi jokaiselta työpäivältä ensimäisenä vuonna 1 mk. 25 p., toisena vuonna 1 mk. 50 p. ja kolmantena vuonna 2 mk. Työnantaja pidättää itselleen välikirjassa vallan erottaa oppilaisen paikastaan, siinä tapauksessa että tämä osottautuu epärehelliseksi, esiintyy juopuneena tehtaassa taikka käyttäytyy muutoin sopimattomasti. Uudet työntekijät saavat palvelukseen tullessaan yleensä opetusta joltakin vanhemmalta työntekijältä, joka on oikeutettu oppiaikana lukemaan hyväkseen tulon oppilaisen työstä. Oppiajan pituudesta sitä vastoin ei ole mitään määrätty, vaan riippuu se kokonaan oppilaisen oppivaisuudesta. Oppiaika vaihteleekin siitä syystä sangen paljon. Paperossintekijäin oppiaika

vaihtelee muutamasta viikosta useaan kuukauteen. Varsinaisia sikarintekijän oppilaisia ei meillä ole kuten esim. Ruotsissa, vaan vasta-alkajat saavat ensitöikseen tehdä vikkeliä. Tämän ajan pituus vaihtelee sangen paljon: parista kuukaudesta 3—4 vuoteen, sattuupa venäläisten tupakkatyöntekijäin keskuudessa semmoistakin, että joku työntekijä pysyy vikkelintekijänä elämänsä ijän. Kuten tästä näkyy, eivät oppilaisolot Suomen tupakkateollisuudessa ole millään tavalla järjestettyjä.

Kun ei työvälikirjaa tehdä, ei myöskään ole käytännössä määrättyä irtisanomisaikaa. 22 työpaikassa on ilmoitettu noudatettavan 14 päivän ja 1 työpaikassa 8 päivän irtisanomisaikaa. Muissa työpaikoissa ei tässä suhteessa ole mitään määrätty.

Yleensä ei tehtaissa myöskään ole ohje- eli järjestyssääntöjä. Ainoastaan tässä alempana mainituissa 4 työpaikassa on järjestyssääntöjä tavattu.

P. C. Rettig & C:on tehtaassa Turussa on juopumuksesta taikka ilmoittamattomasta poissaolosta tehtaasta määrätty sakkoja, jotka nousevat puolen taikka koko viikon tulojen määrään. Sakot menevät tehtaan sairaskassaan.

Tulenvaaran ehkäisemiseksi on »Samsonin« tehtaassa Hämeenlinnassa määrätty 10 markan sakko tupakoimisesta tehtaan piirissä päivän viimeisenä työtuntina. Kertyneet varat jaetaan vuoden lopussa työntekijäin kesken.

»Virginian« tehtaassa Tampereella on voimassa järjestyssäännöt, joissa myös molemminpuolinen irtisanomisaika määrätään 14 päiväksi. Poikkeus näistä säännöistä tehdään: 1:o) 14 ensimäisenä päivänä työntekijän tulosta, jona aikana molemminpuolinen irtisanominen voi heti tapahtua; 2:o) lainrikoksen tapahtuessa taikka järjestyssääntöjä törkeällä tavalla rikottaessa. Tulenvaaran ehkäisemiseksi on noudatettavana seuraavat määräykset: 1:o) tupakoiminen on tehdashuoneistoissa kielletty; 2:o) puunlastut, öljyiset tilkut ja muu semmoinen on joka päivä työhuoneistosta poistettava. Seuraavat rankaisumääräykset ovat noudatettavina. Työstä erotetaan paikalla: 1:o) se, joka ei noudata rehellisyyttä, raittiutta ja siveellistä käytöstä; 2:o) se, joka ilmeisesti niskoittelee esimiehen työssä antamia käskyjä vastaan; 3:o) se, joka tuo tehtaaseen väkijuomia taikka siellä esiintyy juopuneena; 4:o) se, joka on tehnyt itsensä syypääksi huolimattomaan ja kehnoon työhön. Enintään 5 mkan sakko on määrätty: 1:o) sille, joka tupakoi tehdashuoneistoissa; 2:o) sille, joka luvatta poistuu tehtaasta eikä määräaikana saavu työhön. Järjestyssäännöissä ei mainita, mihin tarkoitukseen kertyneet sakkorahat käytetään.

Viborgs Tobaksfabrik A. B. on niinikään asettanut noudatettavaksi järjestyssäännöt, joissa määrätään 14 päivän irtisanomisaika. Nämä järjestyssäännöt sisältävät sitä paitsi m. m. seuraavia määräyksiä. Työntekijöitä, jotka ovat myöhästyneet tehtaaseen tullessaan, rangaistaan vähentämällä laiminlyötyä aikaa vastaava palkka, kuitenkin vähintään $^1/_4$ päivän palkka. Ennakolta ei

työntekijöille millään ehdolla makseta palkkaa. Sen, joka on estetty työhön saapumasta, on siitä heti ilmoitettava lähimmälle esimiehelleen taikka konttoriin. Jos joku haluaa lomaa työstä, on hän niinikään velvollinen siitä ennakolta antamaan tiedon ja samassa tarkoin ilmoittamaan milloin ja kuinka kauaksi hän lomaa haluaa. Työntekijä, joka laillisetta esteettä ja lupaa saamatta on laiminlyönyt työajan, suorittaa siitä rangaistukseksi laiminlyötyä aikaa vastaavan palkan. Se, joka mukanaan tehtaaseen tuo taikka siellä nauttii väkijuomia, vetää sakkoa 5 mk. Jos joku työntekijä tavataan tehtaan alueella päihtyneenä, jos hän käyttäytyy niskoittelevasti taikka röyhkeästi päällystöä kohtaan, tahallisesti rikkoo järjestyssääntöjä taikka koettaa aikaansaada lakkoa, voidaan hänet heti irtisanomatta erottaa työstä. Jos jonkun työntekijän huomataan menetelleen epärehellisesti taikka hukanneen joko tehtaan taikka työtoveriensa omaisuutta, erotetaan hänet heti irtisanomatta työstä ja menettää hän silloin nostamatta olevan palkkansa. Työhuoneistot on työntekijäin pidettävä puhtaina ja kunnossa; päällysvaatteet on jätettävä vaate- ja odotushuoneihin eikä ruokaa saa tuoda työhuoneihin, vaan on se säilytettävä ja nautittava odotushuoneissa. Työntekijäin on huollettava, että he itse esiintyvät työssään siisteinä, pesevät kätensä ainakin joka kerta kuin tulevat vaate- ja odotushuoneista taikka käymälöistä työhuoneistoon, eivätkä sylje lattioille, vaan käyttävät siihen tarkoitukseen ainoastaan sylkiastioita. Se, joka järjestyssääntöjä rikkoo, vetää sakkoa 1—5 mk., joka määrä häneltä pidätetään palkanmaksussa. Työntekijä, joka on kerran saanut rahasakkoja, voidaan uudestaan rikkoessaan järjestyssääntöjä heti ja irtisanomatta erottaa työstä. Varat, joita järjestyssääntöjen rikkomusten perusteella mahdollisesti kertyy, ottaa tehtaan hallinto haltuunsa käyttääkseen niitä säälittävissä taudin- taikka kuolemantapauksissa apurahoiksi tarvitseville työntekijöille taikka heidän leskilleen. Jos tehtaaseen perustetaan sairas- ja hautausapukassa, on edellä mainitut varat kokonaan annettava siihen.

Kertyneiden varojen määrästä ja niiden käyttämisestä apurahoiksi annetaan tietoja sairas- ja hautausapukassoja koskevan selonteon yhteydessä.

Kotityö.

Työpaikoista ei yleensä anneta mitään kotityöksi. Ainoastaan kahdessa paikassa ovat paperossintekijät viime vuonna tehneet hylssejä kotonaan. Tästä työstä ei ole annettu erityistä korvausta, vaan on palkka laskettu niinkuin tavallisesta paperossityöstä hylssejä käsin valmistettaessa. Yleensä ovat työntekijät maininneet, ettei kotityö ole lisännyt heidän viikkotulojaan, syystä että työkyky on tehtaassa ollut vähempi niinä aikoina, jolloin kotityötä on tehty. Paperossintekijöitä, joilla on ollut hylssityötä kotona, on enintään noin 50.

XII Luku.

Työntekijäin kieli- ja sivistysolot.

Paitsi kyselykaavassa *B* mainittuja kysymyksiä on tutkimuksessa myös tiedusteltu mitä kieliä työntekijät puhuvat, minkä verran he ovat käyneet koulua sekä ovatko he luku- ja kirjoitustaitoisia. Nämä tiedot ovat yhteenaseteltuina Taulussa 28.

Kielen määräämiseen nähden on tehtävä tässä tutkimuksessa ollut verrattain helppo, kun työntekijän kieleksi on ilmoitettu se kieli, jota hän mieluimmin käytti vastatessaan kysymyksiin. Sitä paitsi otettiin huomioon muut kielet. Kun käsiteltävänä olevan tilaston tarkoitus ei ole selvittää työntekijäin kielitaitoa, vaan ainoastaan yhdistää heidät joiksikuiksi suuremmiksi kieliryhmiksi, on seuraavaa menettelyä noudatettu aineistoa jaettaessa taulussa mainittuihin neljään ryhmään: ruotsia puhuviin, suomea puhuviin, ruotsia ja suomea puhuviin sekä venättä puhuviin. Kahteen ensinmainittuun ryhmään on luettu kaikki ne, jotka puhuvat ainoastaan jompaakumpaa kotimaista kieltä, sekä kolmanteen ryhmään ne, jotka ovat ilmoittaneet puhuvansa näitä molempia kieliä. Sitä paitsi on näihin kolmeen ryhmään luettu ne, jotka kotimaisten kielten lisäksi puhuvat jotakin ulkomaista kieltä, useimmiten saksaa taikka venättä, siinäkin tapauksessa että tämä ulkomainen kieli on ollut pääkielenä, viimeksi mainitussa tapauksessa kuitenkin muu kieli kuin venäjä. Venättä puhuvien ryhmään on luettu kaikki, joilla venäjä on pääkielenä, sekä ne, jotka puhuvat ainoastaan ulkomaisia kieliä, näiden joukossa myös venättä, tämän kielen olematta pääkielenä. Kun kaikki työntekijät puhuvat joko ruotsia, suomea taikka venättä taikka useampia näitä kieliä, on heidät kaikki tällä tavalla saatu sopimaan johonkin noista neljästä kieliryhmästä. Taulussa 8 on palstalla 22 lueteltu Venäjällä syntyneet työntekijät, mikä ei kuitenkaan ole sama kuin että he olisivat venäläisiä. Tässä esitetyn kieliryhmityksen mukaan eivät myöskään kaikki venättäpuhuvat ole venäläisiä. Näihin kuuluu joitakuita suomalaisia, joilla on venäjä äidinkielenä, sekä joitakuita venättäpuhuvia ulkomaalaisia, kuten esim. kreikkalaisia.

Koulunkäyntiin nähden on kaikkia, jotka ovat käyneet vakinaista kansakoulua, alempaa taikka ylempää, pidetty kansakoulun käyneinä, jossa suhteessa venäläinen kansakoulu ja kyläkoulu on asetettu Suomen kansakoulun veroisiksi. Ylemmiksi kouluiksi on luettu alkeiskoulut, lyseot, ammattikoulut, kansanopistot y. m. Kuuromykät on luettu yhteen ryhmään ja toiseen kaikki ne, joitten suhteen tiedot yhdessä taikka toisessa suhteessa olivat niin epätäydellisiä, ettei heitä käynyt lukeminen mihinkään edelliseen ryhmään.

Tätä jakoperustetta käyttämällä saadaan kieliryhmitykseen nähden seuraavat tulokset:

	Luku	%
ruotsia puhuvia	868	31.6
suomea puhuvia	1,000	36.4
ruotsia ja suomea puhuvia	667	24.3
venättä puhuvia	177	6.4
kuuromykkiä	18	0.6
ilmoittamaton	19	0.7
Summa	2,749	100.0

Sen kysymyksen valaisemiseksi, missä määrin noiden neljän eri kieliryhmän työntekijät ovat käyneet koulua, esitetään tässä Taulu XX.

Taulu XX. Työntekijät jaettuina kielen ja koulunkäynnin mukaan.

	Ruotsia puhuvia		Suomea puhuvia		Ruotsia ja suomea puhuvia		Venättä puhuvia		Kaikki	
	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%
Ylemp. koulua käyneitä	21	*2.4*	4	*0.4*	11	*1.6*	5	*2.8*	**41**	*1.5*
Kansakoulun käyneitä	400	*46.1*	587	*58.7*	436	*65.4*	83	*46.9*	**1,506**	*55.5*
Kansakoulun käymättiä	447	*51.5*	409	*40.9*	220	*33.0*	89	*50.3*	**1,165**	*43.0*
Summa	**868**	*100.0*	**1,000**	*100.0*	**667**	*100.0*	**177**	*100.0*	**2,712**	*100.0*

Jos taas pidetään silmällä työntekijäin luku- ja kirjoitustaitoa, saadaan Taulussa XXI esitetyt tulokset. Kaikki ylempää koulua taikka kansakoulua käyneet on siinä luettu yhteen muiden luku- ja kirjoitustaitoisten kanssa.

Taulu XXI. Työntekijäin luku- ja kirjoitustaito.

	Ruotsia puhuvia		Suomea puhuvia		Ruotsia ja suomea puhuvia		Venättä puhuvia		Kaikki	
	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%
Luku- ja kirjoitustaitois.	723	*83.3*	911	*91.1*	630	*94.5*	119	*67.2*	**2,383**	*87.9*
Ainoastaan lukutaitoisia	143	*16.5*	85	*8.5*	37	*5.5*	10	*5.6*	**275**	*10.1*
Luku- ja kirjoitustaidott.	2	*0.2*	4	*0.4*	—	—	48	*27.2*	**54**	*2.0*
Summa	**868**	*100.0*	**1,000**	*100.0*	**667**	*100.0*	**177**	*100.0*	**2,712**	*100.0*

Kieliryhmäin kokoonpanotavasta seuraa että viimeinen niistä on vähimmin yhdenlaatuinen. Yhdenmukaisen ryhmän muodostamiseksi siinä on seuraavaan yhteenasetelmaan otettu ainoastaan venättä puhuvat työntekijät, siis ne työntekijät, jotka varmasti ovat venäläisiä. Näiden keskuudessa on luku- ja kirjoitustaito edustettuna seuraavasti:

	Luku	%
Luku- ja kirjoitustaitoisia venäläisiä . .	54	52.9
Ainoastaan lukutaitoisia » . .	5	4.9
Luku- ja kirjoitustaidottomia » . .	43	42.2
Summa	102	100.0

Kuuromykistä työntekijöistä on mainittava, että he kaikki ovat luku- ja kirjoitustaitoisia.

XIII Luku.

Apukassat ja yhdistykset. Työlakko.

Tupakkateollisuudessa toimivia työntekijöitä varten on apukassoja ja rahastoja olemassa 4 tehtaassa, ja niiden järjestysmuodosta ja taloudellisesta tilasta tehdään seuraavassa selkoa. **Tupakkatyöntekijäin apukassat.**

H. Borgström J:rin Helsingissä olevan tupakkatehtaan sairas- ja hautausapukassa on saanut säännöillensä vahvistuksen Uudenmaan läänin kuvernöörinvirastolta jouluk. 22 p:nä 1898. Kassan tarkoituksena on tarjota H. Borgström J:rin tupakkatehtaan työntekijöille elatusapua taudin sattuessa sekä hautausapua kuolemantapauksessa. Jokainen tehtaassa työskentelevä, 16 vuotta täyttänyt työntekijä on kassan osakas. Osakas eroo kassasta, jos hänet tehtaan työstä erotetaan taikka hän muutoin siitä eroaa. Osakkaan, joka tahallisesti on saattanut itselleen vamman taikka petollisesti teeskentelee sairastavansa taikka muutoin menettelee vilpillisesti, voi johtokunta määräajaksi taikka ainiaaksi erottaa kassan osallisuudesta. Kassan tarjoomat edut jakautuvat kahteen luokkaan. Osakkaaksi ruvetessaan päättää työntekijä kumpaiseenko luokkaan hän tahtoo kuulua, ja suorittaa I luokassa 35 penniä ja II luokassa 25 penniä viikossa, joka maksu pidätetään viikkopalkasta. Vuoden kuluessa on kaikkiaan 48 viikkomaksua pidätettävä. Siirtyminen toisesta luokasta ensimäiseen voi käydä päinsä viitenä ensimäisenä vuotena, mitkä osakas on tehtaan palveluksessa, jota vastoin siirtyminen alempaan luokkaan voi käydä päinsä milloin tahansa. Elleivät kassan omat varat jonakin vuonna riitä korvaamaan menoja, antaa työnantaja puuttuvan määrän, ollen kuitenkin oikeutettu saamaan semmoisen lisämaksun takaisin jonkun myöhemmän vuoden säästöstä. Osakas on vapautettu suorittamasta maksua kassaan sinä aikana kuin hän nauttii apua. Kassasta annetaan seuraavia apuja:

a) *Sairasapua,* jota jokaiselle osakkaalle, joka taudin johdosta on työhön kykenemätön ja puolentoista vuoden kuluessa suorittanut maksuja kassaan, annetaan ensimäisessä luokassa 1 mk. ja toisessa luokassa 75 penniä jokaiselta menetetyltä työpäivältä. Tätä apurahaa ei kuitenkaan makseta

kolmelta ensimäiseltä päivältä, mitkä osakkaan on taudin johdosta täytynyt olla työtä tekemättä, eikä yhden vuoden aikana enempää kuin 120 päivää.

b) *Lääkärinhoito ja maksuttomat lääkkeet* tehtaanlääkärin määräyksen mukaan.

c) *Hautausapua* kuolleen osakkaan kuolinpesälle, jos vainaja on vähintään vuoden ollut kassan osakkaana, ensimäisessä luokassa 60 mk. ja toisessa luokassa 40 mk.

Osakkaalle, joka viitenä vuonna on suorittanut maksunsa kassaan, annetaan korotettua apurahaa ensimäisessä luokassa 1 mk. 50 penniä ja toisessa luokassa 1 mk. jokaiselta työpäivältä. Sairasapua ei makseta, jos sairauden syynä on: *a)* vamma, jonka sairas on tahallisesti taikka juopuneessa tilassa taikka tappelussa itselleen tuottanut; *b)* haureellinen elämä. Sairasapu maksetaan kerran viikossa. Osakas on velvollinen käteisen raha-avun sijasta tyytymään sairaalassa saatavaan hoitoon ja ylläpitoon. Kuitenkin on, siinä tapauksessa että sairaalla on vaimo ja lapsia, vaimolle maksettava kolmasosa ja jokaiselle lapselle kuudesosa sairasavusta, silmällä pitäen kuitenkin, etteivät vaimo ja lapset yhteensä saa enempää kuin enintään kaksi kolmasosaa sanotun apurahan määrästä. Osakas, joka vähintään viisi vuotta on suorittanut maksuja kassaan ja sitten luopuu, on vuoden kuluessa luopumisensa jälkeen oikeutettu saamaan hautausapua.

Sittenkun kaikki vuotuiset menot on vähennetty, siirretään kassan tulojen säästö vararahastoon. Tämän rahaston varat käytetään vajauksen täyttämiseksi, siinä tapauksessa että jonkun vuoden menot nousevat tuloja suuremmiksi. Jos vararahasto nousee enemmäksi kaikkien kuluneena vuotena suoritettujen jäsenmaksujen kaksinkertaista määrää, ei sitä enää tarvitse lisätä, ja saadaan siinä tapauksessa kysymys maksujen huojentamisesta ottaa käsiteltäväksi ensintulevassa osakasten vuosikokouksessa. Kassan johtokuntaan kuuluu 6 jäsentä ja 2 varajäsentä, jotka valitaan vuosikokouksessa. Tehtaan johtaja on itseoikeutettu johtokunnan jäsen ja puheenjohtaja sen kokouksissa. Johtokunta harkitsee ja antaa sairas- ja hautausavut sekä jakaa jäsentensä kesken velvollisuuden käydä sairasapua nauttivien luona ottamassa selvän heidän tarpeistansa. Kassan varoja hoitaa toiminimi H. Borgström & C:o, joka sitoutuu kassassa vuoden alussa olevasta säästöstä maksamaan 6 prosentin koron sekä kassan lisäämiseksi vuoden lopussa antamaan 10 % siitä määrästä, johon osakasten kassaan suorittamat maksut vuoden kuluessa ovat nousseet.

H. Borgström J:rin tupakkatehtaan ylimääräisellä apurahastolla on tarkoituksena ylimääräisten apurahojen antaminen tehtaassa työskenteleville tarvitseville työntekijöille. Tätä rahastoa ylläpitää työnantaja yksinään.

Tehdastoiminimi P. C. Rettig & C:on työntekijäin sairas- ja hautausapukassan säännöt on Turun ja Porin läänin kuvernöörinvirasto vahvistanut tammikuun 23 päivänä 1899. Kassan tarkoituksena on antaa jäsenilleen apua taudin sattuessa sekä, osakkaan kuollessa, hautausapua hänen oikeudenomistajilleen. Jokainen toiminimi P. C. Rettig & C:on palvelukseen otettu työntekijä kirjoitetaan kassan osakkaaksi, jos hänellä on hyvä terveys ja terve ruumis, mikä asianlaita on lääkärintodistuksella vahvistettava. Osakas eroaa kassasta, jos hänet erotetaan toiminimen työstä taikka hän muutoin siitä eroaa. Osakas, joka erotetaan työn puutteen vuoksi taikka eroaa vakinaista sotapalvelusta suorittaakseen, on, uudelleen ruvetessaan kassan jäseneksi, vapautettu suorittamasta uutta sisäänkirjoitusmaksua. Suoritettuja maksuja ei saa takaisin kassasta erotessa. Osakkaan on kassaan suoritettava: *a)* sisäänkirjoitusmaksu; *b)* sairasmaksu. Sisäänkirjoitusmaksua suorittaa I luokan jäsen 4 mk., II luokan jäsen 2 mk. ja III luokan jäsen 1 mkan. Osakas on oikeutettu siirtymään luokasta toiseen. Jos siirtyminen tapahtuu alemmasta luokasta ylempään, on osakas kuitenkin velvollinen kassaan suorittamaan molempain luokkain sisäänkirjoitusmaksujen välisen erotuksen; sitä vastoin ei ylemmästä alempaan luokkaan siirtyvä osakas voi vaatia takaisin sitä määrää, minkä ylemmän luokan sisäänkirjoitusmaksu on suurempi sen alemman luokan sisäänkirjoitusmaksua, johon hän siirtyy. Sairasmaksua suoritetaan kuukausittain 1 mk. 50 penniä I luokassa, 1 mk. II luokassa ja 60 penniä III luokassa. Sairasmaksut pidättää työnantaja jokaisen kuukauden ensimäisenä palkanmaksupäivänä. Sairasapua maksetaan osakkaalle, joka enemmän kuin kolme päivää on taudin vuoksi ollut työhön kykenemätön, neljännen päivän alusta I luokan jäsenelle 1 mk. 75 penniä päivässä, II luokan jäsenelle 1 mk. 25 penniä päivässä ja III luokan jäsenelle 75 penniä päivässä. Sairasapu maksetaan tavallisesti kerta viikossa. Sairasapua ei makseta ruumiinvammasta, jonka osakas on saanut työssä sattuneessa tapaturmassa, eikä taudista, jonka osakas tahallansa taikka juopumuksen taikka haureellisen elämän kautta on itsellensä tuottanut. Sairasapua ei makseta saman taudintapauksen aikana kauempaa kuin 120 päivää siitä päivästä luettuna, jolloin taudintapaus ilmoitettiin. Hautausapua annetaan kuolleen osakkaan kuolinpesälle I luokassa 80 mk., II luokassa 60 mk. ja III luokassa 40 mk.

Johtokunta, johon kuuluu 5 vuosikokouksessa valittua jäsentä ja 2 varajäsentä, on velvollinen hoitamaan kassan asioita sääntöjen mukaisesti sekä on yhteisesti vastuullinen kassan rahavaroista. Sittekun kaikki vuotuiset menot on vähennetty, siirretään kassan vuositulojen säästö pohjarahastoon. Jos vuotuiset menot ovat tuloja suuremmat, on siten syntyneen vajauksen täyttämiseksi käytettävä pohjarahaston pääoman korot samalta ajalta; sanottuun pääomaan sitä vastoin ei saa koskea.

Matti Roiha & C:o Tupakkatehdas O. Y:n työväen sairas- ja hautausapurahaston säännöt on Wiipurin läänin kuvernöörinvirasto vahvistanut tammikuun 24 päivänä 1896. Rahaston tarkoituksena on turvata tehtaan työntekijöitä sairauden taikka kuoleman sattuessa. Rahaston osakas on jokainen, joka on otettu tehtaan työhön; ja osakas, joka puolen vuoden aikana on suorittanut maksuja rahastoon, on oikeutettu siitä saamaan apua. Maksuihin ja sairasapuihin nähden jakautuu rahasto kolmeen luokkaan. Jäsenmaksuina suoritetaan: I luokassa 1 mk., II luokassa 75 penniä ja III luokassa 50 penniä, jotka maksut suoritetaan joka toinen viikko palkanmaksussa. Sairauden sattuessa on osakas oikeutettu saamaan apua: I luokassa 1 mk. 50 penniä, II luokassa 1 mk. 5 penniä ja III luokassa 75 penniä jokaiselta sairaspäivältä; kuoleman sattuessa maksetaan hautausapua: I luokassa 40 mk., II luokassa 30 mk. ja III luokassa 20 mk. Neljältä ensimäiseltä sairaspäivältä ei ensinkään anneta sairasapua, ellei tauti ole kovanlaatuista, mutta nämä päivät otetaan kuitenkin lukuun, jos tauti käy pitkälliseksi. Johtokunnan asiana on tutkia onko tauti syntynyt sairaan omasta tuottamuksesta ja siinä tapauksessa evätä sairasavun antaminen. Synnytyskivuissa oleva nainen ei saa rahastosta apua kymmeneen ensimäiseen vuorokauteen, mutta jos lääkäri todistaa hänen tautinsa kääntyneen toiseksi, vaikka se olisikin synnytyskivuista johtunut, saa hän nauttia hyväkseen sairasapua samoin kuin toisetkin sairaat. Jos hän on kovassa puutteessa, voi johtokunta päättää hänelle annettavaksi pienemmän raha-avun, siinäkin tapauksessa että tauti aiheutuu lapsivuoteesta. Tehtaan työstä erotessaan on osakas samassa erotettu rahaston osallisuudesta; jos hän kahden vuoden aikana on suorittanut jäsenmaksuja rahastoon saamatta siitä sairasapua, maksetaan hänelle erotessaan puolet rahastoon suorittamistaan jäsenmaksuista koroitta, siinä tapauksessa että rahaston varat johtokunnan harkinnan mukaan sen sallivat. Sairasapua annetaan enintään kolmen kuukauden aikana eräältään, mutta jos tauti lääkärin mielestä on paranevaa laatua, voi johtokunta senkin jälkeen antaa sairaalle pienempiä raha-apuja. Siirtyminen ylempään luokkaan voi käydä päinsä, mutta osakas ei ole oikeutettu saamaan apua ylemmästä luokasta, ennenkuin on puolen vuoden ajan suorittanut sen luokan jäsenmaksut. Johtokunnan, johon kuuluu 6 jäsentä ja 3 varajäsentä, niistä ainakin 4 tehtaan työntekijöitä, valitsevat osakkaat vuodeksi kerrassaan. Rahastoa hoitaa tehdas.

Ph. U. Strengberg & C:o A. B:n Pietarsaaressa olevan tupakkatehtaan sairas- ja hautausapukassan säännöt on Waasan läänin kuvernöörinvirasto vahvistanut maaliskuun 16 päivänä 1900. Kassan tarkoituksena on tarjota Ph. U. Strengberg & C:o A. B:n tupakkatehtaan työntekijöille taloudellista apua taudin kohdatessa ja kautausapua kuoleman sattuessa sekä kustantaa lääkärinhoito ja lääkkeet. Jokainen tupakkatehtaan vakinaiseen työhön otettu työntekijä

on kassan osakas ja kirjoitetaan siksi tehtaan työhön tullessaan. Osakas eroaa kassasta, jos hänet tupakkatehtaan työstä erotetaan taikka hän muutoin siitä eroaa, mutta ei ole oikeutettu saamaan takasin suorittamiaan maksuja eikä mitään osaa niistä. Osakkaan, joka tahallaan on loukannut itsensä taikka teeskennellyt sairastavansa taikka muutoin menettelee vilpillisesti, voi johtokunta määräajaksi taikka ainiaaksi erottaa kassan osallisuudesta. Osakas suorittaa kassaan 2 % palkanmaksussa saamastaan palkasta, ollen kuitenkin suurin maksumäärä rajoitettu 50 penniksi viikossa. Tämä maksu merkitään tasaisiksi 5 ja 10 penniluvuiksi sovitettuna palkkauslistaan ja työnantaja pidättää sen jokaisessa palkanmaksussa. Työnantaja avustaa kassaa rahamäärällä, joka on vähintään puolet kaikkien osakasten kassaan suorittamasta määrästä ja maksetaan vuoden lopussa taikka useammissa erissä tarpeen mukaan. Elleivät kassan varat jonakin vuonna riitä menojen suorittamiseen, antaa työnantaja puuttuvan määrän, ollen kuitenkin oikeutettu saamaan semmoisen apumaksun takaisin jonkun seuraavan vuoden säästöstä. Kassasta annetaan seuraavia apuja:

a) *Sairasapua* osakkaalle, joka taudin taikka tapaturmaisesti saamansa vamman johdosta on työhön kykemätön. Sairasapua annetaan jokaiselta avustuspäivältä kaksi kolmasosaa sairaan edellisenä vuonna saamasta keskimääräisestä päiväpalkasta ja se luetaan seitsemännestä päivästä siitä lähtien kuin sairaan on täytynyt lakata työstään ja siihen asti kuin sairas paranee taikka kuolee, ei kuitenkaan kauempaa kuin 180:nnen päivän loppuun edellä mainitusta ajasta lukien.

b) *Hautausapua* kuolleen osakkaan kuolinpesälle, jos vainaja on vähintään vuoden kuulunut kassaan. Hautausapua annetaan päivittäisen sairasavun 40 kertainen määrä, ei kuitenkaan enempää kuin 75 mk.

c) *Ylimääräisiä apuja*, joita johtokunnan harkinnan mukaan annetaan erittäin säälittävissä tapauksissa osakkaalle, joka on ollut sairaana enemmän kuin 180 päivää. Ylimääräiset apurahat eivät kuitenkaan saa nousta päälle 1 markan 25 pennin päivässä enintään kolmen kuukauden aikana.

Sitä paitsi kustantaa kassa

d) *Lääkärin* ja *lääkkeet* itsekullekin kassan osakkaalle.

Sairasapua ja lääkkeitä ei kustanneta, jos taudin syynä on: *a)* vamma, jonka sairas on tahallisesti taikka juopuneessa tilassa taikka tappelussa itselleen tuottanut, *b)* haureellinen elämä. Sairasapu maksetaan tavallisesti joka toinen viikko ja suoritetaan rahassa. Osakas on kuitenkin velvollinen käteisen raha-avun asemesta tyytymään sairaalassa tarjottuun hoitoon ja ravintoon. Kumminkin on, siinä tapauksessa että sairaalla on vaimo ja lapsia, vaimolle rahassa maksettava kolmasosa ja jokaiselle lapselle kuudesosa sairasavusta, huomioon ottaen kuitenkin, etteivät vaimo ja lapset yhteensä saa enempää kuin enintään kaksi kolmasosaa sanotusta määrästä.

Sittenkun kaikki vuotuiset menot on vuosituloista vähennetty, siirretään kassan vuositulojen säästö vararahastoon. Vararahaston varoja käytetään vajauksen täyttämiseen, siinä tapauksessa että menot jonakin vuonna olisivat vuotuisia tuloja suuremmat. Jos vararahasto on suurempi kaikkien päättyneenä vuonna suoritettujen jäsenmaksujen kahdenkertaista määrää, ei sitä enää tarvitse lisätä, ja siinä tapauksessa saadaan kysymys maksujen huojentamisesta ottaa käsiteltäväksi ensintulevassa osakasten vuosikokouksessa. Työnantaja on kassalle lahjoittanut 10,000 markan apurahaston, jota käytetään tehtaan liikkeessä ja jonka korko 5 %:n mukaan jokaisen vuoden lopussa maksetaan kassalle ja käytetään sääntöjen mukaisesti. Siinä tapauksessa että kassa purkautuu, peruutuu tämä rahasto työnantajalle. Johtokuntaan kuuluu 9 jäsentä ja 6 varajäsentä; näistä valitaan vuosikokouksessa 6 jäsentä ja 4 varajäsentä, ja työnantaja puolestaan valitsee 3 jäsentä ja 2 varajäsentä, joiden ei tarvitse olla kassan osakkaita. Johtokunnan asiana on tutkia avunanomukset sekä valita sairaitten luona kävijät. Kertyneet varat, joita ei tarvita lähimpiin menoihin, on mahdollisimman pian saatettava korkoa kasvamaan sijoittamalla säästöpankkiin taikka talletus- tai juoksevalle tilille muuhun pankkiin. Kassa ei saa harjoittaa lainausliikettä.

Ph. U. Strengberg & C:o A. B:n Pietarsaaressa olevan tupakkatehtaan eläkerahasto on syntynyt työnantajan lahjoitusten kautta. Rahastoa hoitaa työnantaja yksinään, joka myös ratkaisee käykö eläkettä antaminen vai eikö eikä toistaiseksi ole asettanut mitään yleisiä sääntöjä, joiden mukaan eläke lasketaan.

Ainakin yksi työnantaja, A. B. Tollander & Klärich, maksaa eläkettä ijäkkäille työntekijöille, vaikkei tehtaassa sitä varten ole olemassa erityistä rahastoa.

Taulussa 29 on tietoja näistä neljästä tupakkatyöntekijäin sairas- ja hautausapukassasta.

1900 vuoden lopussa oli kaikissa kassoissa yhteensä säästöä Smk. 32,498: 79. Pääsy- ja jäsenmaksuja kertyi vuonna 1901 Smk. 19,590: 25, työnantajain apumaksuja Smk. 5,618: 46, korkoja Smk. 2,361: 53, lahjoja Smk. 50: — sekä muita tuloja Smk. 17: 25 eli yhteensä Smk. 27,637: 49. Menoja oli: maksettu käteinen sairasapu Smk. 14,665: 80, hautausapu Smk. 1,216: —, lääkärin palkkio ja sairashuonehoito Smk. 3,652: 62, osakasten lääkkeet Smk. 6,737: 24, hallintokustannukset Smk. 290: — ja muut menot Smk. 416: 55 eli yhteensä Smk. 26,978: 21. Vuoden lopussa oli kolmessa kassassa yhteensä säästöä Smk. 33,378: 46 sekä yhdessä kassassa vajausta Smk. 221: 09. Kaikkien kassojen yhteinen säästö on siis Smk. 33,157: 37 eli Smk. 658: 58 enemmän kuin lähinnä edellisen vuoden päättyessä. Kassojen yhteiset varat, tuo vähäpätöinen velka vähennettyä, olivat 1902 vuoden alussa Smk. 43,158: 07.

Jos kassain osakasten lukumääräksi vuonna 1901 otetaan osakasten keskiluku 1901 vuoden alussa ja lopussa (nim. 399, 288, 29 ja 864) niin saadaan seuraavat keskiluvut:

		Borgström.	Rettig.	Roiha.	Strengberg.	Kaikki.
Taudintapauksia 100 osakasta kohti, luku		22	36	3	22	24
Sairaspäiviä taudintapausta	» »	32	26	18	32	30
Sairasapu	» »	Smk. 44: 73	27: 83	27: —	40: 24	37: 90
» sairaspäivää	» »	1: 39	1: 08	1: 50	1: 25	1: 25
Pääsy- ja jäsenmaksut osakasta	» »	15: 83	10: 66	7: 29	11: 54	12: 40
Tulot osakasta kohti	»	19: 93	13: 85	10: 57	17: 89	17: 49
Menot » »	»	17: 08	11: 62	13: 02	19: 03	17: 07
Varat $^{31}/_{12}$ 1901 osakasta kohti	»	40: 69	60: 55	61: 34	10: 90	27: 28

1901 vuoden alussa oli osakkaita 1,576 ja saman vuoden lopussa 1,582, joten siis lisäys vuoden kuluessa oli 6 osakasta.

Kuten edellä olevasta esityksestä on käynyt selville, on varsinaisten sairas- ja hautausapukassojen lisäksi vielä olemassa kaksi rahastoa, joita voidaan käyttää tupakkatyöntekijäin hyväksi. H. Borgström J:rin tehtaan ylimääräisessä apurahastossa oli joulukuun 31 p:nä 1902 säästöä Smk. 11,377: 82. Rahastoon oli kenraali J. af Lindfors heinäkuun 1 p:nä 1901 lahjoittanut Smk. 2,500: —.

Ph. U. Strengberg & C:o A. B:n tupakkatehtaan eläkerahastosta on vuonna 1901 maksettu 10 eläkettä yhteensä Smk. 2,654: 25. Rahaston tulot olivat: säästö vuodelta 1900 Smk. 73,208: 43, työnantajan apumaksu Smk. 30,000: —, korkoja Smk. 3,578: 34 eli yhteensä Smk. 106,786: 77. Kesäkuun 28 p:nä 1902 lahjoitti yhtiö rahastoon vieläkin Smk. 25,000: —, joten sen varat mainittuna päivänä nousivat Smkaan 129,132: 52. Rahasto on yhtiön liikkeessä 4 %:n korkoa vastaan.

Lopuksi mainittakoon, että Viborgs Tobaksfabriks A. B:n sakkokassasta on vuonna 1901 annettu sairasapua 51 mk., hautausapua 10 mk. sekä lääkärinpalkkiota 6 mk. Kassassa oli vuoden lopussa varoja noin 500 mk.

Taulussa 30 on yhteenasetelma työntekijäin omista tiedonannoista mitä heidän osallisuuttaan apukassoihin koskee.

Työntekijät kuuluvat seuraaviin kassoihin, joilla on osakkaina vieressä mainittu määrä tupakkatyöntekijöitä ja joissa kannetaan ohessa osotettu maksu: *)

*) Lyhennyksiä: sjhk = sairas- ja hautausapukassa, sk = sairaskassa, hk = hautausapukassa, tt = tupakkatehdas.

	Osakkaat. miesp.	naisp.	Maksu.
H. Borgström J:rin tt sjhk I l.	22	309	35 p. viikossa.
» » » » II l.	2	49	25 p. »
» » » »	—	4	vapautetut.
H:gin yleinen sjhk	—	2	25 p. viikossa.
» » »	—	29	30 p. »
» » »	—	87	35 p. »
» » »	1	5	40 p. »
» » »	1	—	60 p. »
Koneenkäyttäjäin sjhk	1	—	vapautettu.
» »	1	—	20 mk. vuodessa.
Puuseppäin sjhk	1	—	75 p. kuukaudessa.
Rautatieläisten sjhk	1	—	2 mk. vuodessa.
Porvoon Arb. Vänner seuran sk	1	—	2 mk. kuukaudessa.
Porvoon Käsityöläisten hk	1	—	2 mk. vuodessa.
P. C. Rettig & C:on työntek. sjhk I l.	23	5	1 mk. 50 p. kuukaudessa.
» » » II l.	8	80	1 mk. kuukaudessa.
» » » III l.	21	83	60 p. »
Turun työväen sjhk I l.	19	30	1 mk. 50 p. »
» » » II l.	1	47	75 p. »
W:m Crichton & C:on työntek. sjhk	1	—	1 mk. »
Merimiesten eläkerahasto	1	—	40 mk. vuodessa.
Raittiusyhd. Toivon kassa	2	—	ilmoittamaton.
» Rauhan »	—	1	1 mk. kuukaudessa.
H:linnan työväen sjhk	—	1	ilmoittamaton.
Wiipurin Työnväenyhdist. sjhk	10	24	1 mk. kuukaudessa.
Matti Roiha & C:o O. Y:n sjhk I l.	8	10	1 mk. joka toinen viikko.
» » » II l.	—	1	75 p. » » »
» » » III l.	4	7	50 p. » » »
Ph. U. Strengberg & C:o A. B:n tt:n sjhk	142	713	2 % viikkopalkasta.
Eri hautausapurenkaita	2	13	1 mk. kuolemantapauks.
Summa	274	1,500	

Kertomalla Taulussa 30 mainittu työntekijäin luku niiden kassojen luvulla, joihin he kuuluvat, sekä laskemalla yhteen saadaan tässä edellä osotetut loppusummat.

Kaikkiaan on 17 eri kassalla 274 mies- ja 1,500 naispuolista jäsentä. Taulusta 30 näkyy, että 253 mies- ja 1,420 naispuolista työntekijää eli 49.6 % miespuolisten ja 63.4 % naispuolisten työntekijäin koko luvusta kuuluu yhteen taikka useampaan kassaan. Ruotsissa olivat vastaavat luvut miespuolisiin työntekijöihin nähden 50.5 % ja naispuolisiin nähden 44.5 %. Meillä ovat naiset melkoisesti suuremmassa määrässä kuin miehet liittyneet kassoihin, mutta asianlaita oli päinvastainen Ruotsissa, missä silmiinpistävän

vähäinen määrä naisia on apukassojen jäseninä. Taulua 30 tarkastellessa kuitenkin huomaa, että vapaaehtoinen kassoihin liittyminen on sangen vähäinen. Kaikkiaan 38 työpaikasta on ainoastaan kymmenessä apukassojen jäseniä, ja missä kassan osallisuus ei ole pakollinen, on kassoilla sangen vähäinen jäsenluku. Silmällä pitäen myöskin sitä ovatko työntekijät naineita vaiko naimattomia saadaan seuraavat suhdeluvut:

			Luku	%
Miespuolisia,	naimattomia,	kassan jäseniä	109	46.2
»	naineita,	» »	144	52.6
Naispuolisia,	naimattomia,	» »	1,063	64.6
»	naituja,	» »	357	60.1

Miespuolisista työntekijöistä ovat naimisissa olevat lukuisimmin apukassojen jäseniä, jota vastoin taas naispuolisista työntekijöistä naimattomat etupäässä ovat tällaista varovaisuutta osottaneet. Kuten aikaisemmin mainittiin, vapaaehtoinen liittyminen kassoihin on sangen vähäinen, josta syystä siviilisäätyjako niissä tehtaissa, missä kassojen osakkaaksi rupeaminen on työntekijöille pakollinen, on tässä suhteessa lyönyt leimansa näihin lukuihin.

Varsin vähäinen osa työntekijöistä kuuluu useampaan apukassaan. Ruotsissa oli työntekijöitä, jotka olivat 6:kin eri kassan jäseniä.

Vielä on mainittava, että eräitten suurempien tehtaitten työntekijät ovat keskenään perustaneet hautausrenkaita. Kun nämä kuitenkin ovat aivan yksityistä laatua, ei niiden tarkastaminen ole voinut tulla kysymykseen, josta syystä ne onkin tässä jätetty kokonaan lukuun ottamatta.

Vakuutus työssä sattuvan tapaturman varalta.

Joulukuun 5 päivänä 1895 annetun lain, koskeva työnantajan vastuunalaisuutta työntekijää kohtaavasta ruumiinvammasta, 2 §:n *a)* momentissa säädetään, että tämän lain määräysten alaisia yrityksiä ovat muiden muassa »ne tehtaat ja muut tehtaan tavoin harjoitettavat teollisuuslajit, joissa käytetään sulatus- tahi liekkiuuneja, höyrypannuja taikka höyryn, veden, tuulen, sähkön tai muun luonnonvoiman avulla käypiä koneita«. Tämän lain määräysten alaisia ovat siis ne tupakkatehtaat, joissa luonnonvoima tulee käytäntöön. Käy tosin huomauttaminen, että ainoastaan sangen pieni osa työntekijöistä tulee suoranaisesti tekemisiin koneitten kanssa, nimittäin leikkaajat, varsivalssissa työskentelijät, nuuskamyllyssä ja kartuusintekokoneissa toimivat, jotkut rasiantekijät, paperinleikkuukoneitten hoitajat, koneenkäyttäjät ja lämmittäjät, jota vastoin varsinaisten tupakkatyöntekijäin suuri enemmistö ei ensinkään tule tekemisiin koneitten kanssa. Kun kuitenkin koneet harvoin ovat niin eristetyt, ettei ole aivan mahdoton joutua niitä koskettamaan, ovat luonnonvoimaa käyttävät työnantajat yleensä kuitenkin pitäneet velvollisuutenaan vakuutukseen nähden noudattaa lainsäännöstä ja vakuuttaa *kaikki*

työntekijänsä tapaturman varalta. Niinpä on 16 tehtaasta, joissa luonnonvoimaa käytetään, 14 vakuuttanut työntekijänsä. Siihen aikaan kuin tutkimusta toimitettiin, kesällä 1902, oli ainoastaan kahdella työnantajalla, nim. tupakkatehdas »Fennialla« Helsingissä ja Luka Stergidillä Wiipurissa, joilla on sähködynamokoneita käytännössä sekä 73 ja 24 työntekijää, työntekijänsä vakuuttamatta tapaturman varalta.

Edellä mainituissa 14 työpaikassa työskenteleviä, tapaturman varalta vakuutettuja työntekijöitä on 2,350 eli 85,4 % kaikista työntekijöistä. Seitsemän työpaikan työntekijät ovat vakuutetut Tapaturmavakuutus O. Y. Patriassa, neljän työpaikan työntekijät Turun Työväentapaturmavakuutusyhtiössä, kahden työpaikan työntekijät Tapaturmavakuutus O. Y. Kullervossa ja yhden työpaikan työntekijät Tapaturmavaknutus O. Y. Winterhurissa. Työnantajain suorittamien vakuutusmaksujen määrästä ei ole saatu täydellisiä tietoja.

Raittiusseurat. Taulussa 31 on tietoja raittiusseuroihin kuuluvista työntekijöistä. Kuten näkyy, on raittiusseuroihin liittyneiden työntekijäin luku sangen vähäinen. Niitä on ainoastaan 5 % kaikista tupakkatyöntekijöistä (Ruotsissa 7 %).

Ammattiyhdistykset. Ammattiyhdistyksiä on meidän maassa vasta viime vuosina syntynyt. Tupakkatyöntekijäin keskuudessa on kaksi ammattiyhdistystä, toinen Helsingissä ja toinen Wiipurissa. Kumpikin kuuluu paikkakuntansa työväenyhdistykseen. Helsingin ammattiyhdistykseen kuuluu tutkimuksessa selvitellyistä työntekijöistä ainoastaan 35, kaikki naispuolisia, ja Wiipurin yhdistykseen 34. Syksyn kuluessa, sen jälkeen kuin tutkimus oli päättynyt, on Helsingin ammattiyhdistyksen jäsenluku lisääntynyt noin 200:an. Kumpaisessakin yhdistyksessä on jäsenmaksu 25 penniä kuukaudessa.

Muut yhdistykset. Tietystikin on tupakkatyöntekijöitä muidenkin kuin tässä mainittujen yhdistysten jäseninä, vaikkei siitä ole hankittu tietoja. Pietarsaaressa huomattiin useitten naispuolisten työntekijäin kuuluvan Pelastusarmeijaan. Niinikään lienee nuorisoseuroilla lukuisasti jäseniä Pietarsaaren työntekijäin keskuudessa.

Työlakko. Mikäli on voitu saada selville, työriitaa työnantajain ja työntekijäin kesken tupakkateollisuudessa on sattunut ainoastaan kerran sen ajanjakson kuluessa, mikä kyselykaavoissa on otettu lukuun, nimittäin viimeisinä 10 vuotena. Ei kukaan myöskään ole voinut muistaa työriitaa sitä ennen sattuneen.

Puheena oleva riita oli eräitten Viborgs Tobaksfabriks A. B. yhtiön työntekijäin toimeenpanema työlakko, joka sattui maaliskuun alkupäivinä 1900. Mikäli kyselemällä ja sanomalehdistä on voitu saada tietoja, tämän selkkauksen kulku oli seuraava.

Syystä ettei n. k. Fennia-sikarien valmistaminen silloisten työpalkkojen ja tavaran kauppahintain vallitessa ollut osoittaunut tehtaalle kannatta-

vaksi, päätti tehtaan johtokunta maaliskuun 1 päivänä 1900 alentaa ykköshinnan näiden sikarien valmistuksesta 4 markasta 50 pennistä 4 markkaan 1,000 kappaleelta. Tämä saatettiin tehtaassa tiedoksi julkipanoilla ja palkanalennus oli määrätty alkavaksi 14 päivän kuluttua. Tämän johdosta vaativat ne työntekijät, joita palkanalennus kohtasi, palattavaksi aikaisempaan palkkaustapaan, jonka ohessa työntekijät valittivat mainittuun sikarilajiin käytetyn tupakan olevan niin huonoa, että sen muokkaaminen kysyi enemmän aikaa kuin oli tarpeen muiden sikarilajien valmistuksessa. Kun tehdas ei voinut suostua työntekijäin vaatimuksiin, alkoi lakko maaliskuun 6 päivänä, ja puheena olevat työntekijät poistuivat. Samana päivänä pidetyssä kokouksessa, johon otti osaa noin 50 työntekijää, päätettiin 8-miehisen lähetystön kautta tehtaan hoitajalta pyytää entisen maksuperusteen ottamista uudelleen käytäntöön. Jos tähän suostuttaisiin, ryhtyisivät työntekijät heti jälleen työhön, kuitenkin sillä ehdolla ettei ketään lakkolaista erotettaisi tehtaasta. Tehtaan puolelta vastattiin, ettei korkeamman taksan palauttamiseen voitu suostua ja että tehtaalle oli edullisempaakin kokonaan lakata Fennia-sikareja valmistuttamasta. Tämä vastaus saatettiin erääseen työntekijäin kokoukseen, ja olivat nyttemmin myös sikarinlajittelijat ja kartuusintekijät, yhteensä noin 70 henkeä, liittyneet lakkolaisiin. Työntekijät päättivät lakkoa jatkaa ja lausuivat toivomuksenaan, ettei muita sikarintekijöitä tulisi tehtaaseen työhön, ennenkuin riita oli päättynyt. Maaliskuun 8 päivänä pidetyssä uudessa kokouksessa, jossa oli saapuvilla 200—300 tupakkatyöntekijää, ilmoitettiin että kauppaneuvos F. Sergejeff, joka alussa oli päättänyt alentaa saman sikarilajin ykköshinnan 4 markasta 70 pennistä 4 markkaan 20 penniin 1,000:lta, nyttemmin, Työväenyhdistyksen puheenjohtajan esityksestä, oli päättänyt pysyttää entisen ykköshinnan. Sen ohessa oli kauppaneuvos Sergejeff luvannut koettaa taivuttaa muita työnantajia määräämään ykköshinnan vähintään 4 markaksi 50 penniksi sekä ottaa tehtaaseensa 20 työttömistä. Kokous päätti, ettei kukaan menisi työhön, ellei hintaa määrättäisi ainakin 4 markaksi 50 penniksi. Elleivät tehtaan isännät tähän suostuisi, julistettaisiin tehdas lakkotilaan mikäli sikarintyöntekijöitä koski. Tehtaan osakkaat päättivät tällöin korottaa ykköshinnan jälleen 4 markaksi 50 penniksi, joka korotus tulisi voimaan 14 päivän kuluttua. Sen ohessa pantiin esille lista, jossa oli seuraava otsakirjoitus:

»Koska me vastoin omaa tahtoamme ja toisten työläisten pakoittamina olemme kieltäytyneet työstä ja ottaneet osaa tehtaan »Fennia«-sikarityöntekijöiden työlakkoon, niin pyydämme, että yhtiö hyväntahtoisesti ottaisi meitä uudelleen työhönsä. Viipurissa 14 p. maaliskuuta 1900.«

Ne työntekijät, jotka allekirjoittaisivat tämän vakuutuksen, otettaisiin heti takaisin työhön 4 markan 50 pennin ykköspalkalla. Osa työntekijöistä

allekirjoittikin edellä olevan vakuutuksen ja palasi sillä perustuksella heti työhön, toiset eivät allekirjoittaneet. Viimeksi mainituista palasi osa myöhemmin tehtaaseen, toiset menivät muiden työnantajain palvelukseen taikka muuhun työhön.

Lakkoa kesti noin 14 päivää ja siihen otti osaa noin 70 työntekijää. Kesällä 1902 toimitetussa tutkimuksessa on 16 naispuolista työntekijää ilmoittanut ottaneensa osaa puheena olevaan lakkoon, ollen näistä 13 Viborgs Tobaksfabriks A. B. yhtiön ja 3 erään toisen työnantajan palveluksessa.

XIV Luku.

Työntekijäin vuokramaksut.

Työntekijäin asumusoloja koskevaan tärkeään kysymykseen nähden ei puheena olevassa tutkimuksessa ole pyydetty tietoja muusta kuin minkä verran työntekijät maksavat vuokraa asumuksistaan. Nämä tiedot ovat yhteenaseteltuina Taulussa 33. Palstalla 11 mainittu »ilmoittamaton vuokra« kaipaa hiukan selitystä. Tämän otsakkeen alla on lueteltu vaimot, joiden puolesta mies yksinään maksaa vuokran, työntekijät, jotka asuvat vanhempiensa taikka muiden sukulaistensa luona luovuttamatta määrättyä osaa tuloistaan vuokraan, sekä ne, jotka asuvat hoidokkaina eivätkä voi ilmoittaa mitään erikoista määrää suorittamastaan hoitomaksusta huoneen vuokraksi.

Vuokramäärien jakauminen tärkeimmillä tehdaspaikoilla ja kaikkien työntekijäin kesken näkyy Taulusta XXII.

Taulu XXII. Työntekijät jaettuina paikkakuntain ja vuokramäärien mukaan, prosenttiluvuin.

	alle 5 mkan %	5:stä 10 mkaan %	10:stä 15 mkaan %	15:stä 20 mkaan %	20:stä 25 mkaan %	25:stä 30 mkaan %	30 mkasta ja enemmän %
Helsinki	2.5	64.9	18.1	7.4	3.9	1.6	1.6
Turku	11.4	48.2	29.1	5.9	2.8	3.5	—
Viipuri	36.2	44.7	12.2	4.3	1.3	0.5	0.8
Pietarsaari	7.4	75.9	10.5	4.9	0.9	0.2	0.2
Koko maa	17.7	59.0	14.0	5.4	2.0	1.0	0.9

Tässä esitetty vuokratilasto on siinä suhteessa puutteellinen, ettei ole minkäänlaisia tietoja huoneistojen laadusta eikä siitä montako henkeä asuu samassa huoneessa y. m. semmoisista huoneenvuokran suuruuteen vaikuttavista asianhaaroista. Taulu XXII näkyy kuitenkin osottavan, että viipurilaiset

työntekijät yleensä maksavat alempaa vuokraa kuin muilla paikkakunnilla asuvat työntekijät, mikä onkin todennäköistä niiden Kolikkoinmäellä ja muissa sen läheisissä kaupunginosissa sijaitsevien hökkelien ulkonäöstä päättäen, joissa työväestö yleensä pitää asuntoa. Seikkaperäisempiä johtopäätöksiä mainittujen numerojen perusteella tuskin käy tekeminen.

Vapaa asunto on 42 työntekijällä, joista kuitenkaan 8:lla ei ole sitä työnantajaltaan, vaan toiselta henkilöltä.

Työnantajan taikka työntekijäin yhteistoimin rakennuttamia työväenasuntoja ei ole. Eräs helsinkiläinen työnantaja, H. Borgström J:r, on ostanut Kallion etukaupungista talon, josta huoneistoja vuokrataan tehtaan työntekijöille, etupäässä naimisissa oleville ja leskille, kohtuullista vuokramaksua vastaan.

XV Luku.

Työntekijäin terveys.

Seuraava selonteko tupakan vaikutuksesta elimistöön, erittäinkin mikäli sitä ilmenee tupakkatehtaassa harjoitetun työn johdosta, perustuu pääkohdissaan ulkomaisiin lähteisiin, syystä ettei mitään koottua kokemusta omasta maasta ole olemassa.

Nikotiinimyrkytys.

Tupakan sietämiskyky on varsin erilainen eri henkilöillä. Monikin tupakkaan tottumaton voipi sitä nauttia vissin määrän tuntematta mitään vastenmielisiä seurauksia, kun taas sama tupakkamäärä voipi toisessa henkilössä aikaansaada enemmän taikka vähemmän kovan myrkytyksen ja, vaikka jokaisen elimistön vähitellen voi totuttaa haitatta sietämään tupakkaa, on kuitenkin se raja, jolloin nämä myrkyt ovat täyttäneet elimistön ja niiden lisääminen synnyttää myrkytyksen, eri henkilöissä sangen erilainen. Mutta sama henkilökin on eri oloissa toisinaan enemmän toisinaan vähemmän herkkä myrkyn vaikutuksille. On tunnettua, että ylen nuoret henkilöt samoinkuin taudin, puutteellisen ravinnon, alkoholin väärinkäytöksen y. m. heikontamat henkilöt ovat erittäin alttiita tupakan vahingollisille vaikutuksille. Tunnettua on myös, että ennen ateriaa on paljon herkempi tupakan vaikutukselle kuin aterian jälkeen. Mutta useimmissa tapauksissa on tämän vaihtelevan sietäväisyyden syy selittämätön.

Aluksi muutama sana tupakan vaikutuksista sitä käytettäessä nautintoaineena, etupäässä polttamalla. Nämä vaikutukset ovat osaksi paikallisia ja osaksi yleisiä. Ensinmainitut ilmenevät välittömän kosketuksen alaisena olleen limakalvon ärtymisenä, mikä varsinkin paperossin polttajilla, heillä kun on tapana niellä savu, ulottuu verrattain laajemmalle, ollen erittäinkin polttaessa syntynyt paperiöljy kovasti ärryttävää. Paikallisiin vaikutuksiin lienee yleensä vähemmän syynä nikotiini kuin tupakan palavat ainekset sekä lyhyen piipun käyttämisessä taikka sikarinpoltossa syntyvä liiallinen kuumuus. Niinikään voipi paikallisia häiriöitä syntyä ruuansulatuslaitoksessa, sen kautta että tupakoitsija nielee tupakan myrkyllisiä taikka ärryttäviä aineksia sisältävää sylkeä taikka limaa.

Tupakan yleiset vaikutukset riippuvat suuressa määrässä tupakan käyttämistavasta, tupakkalajista ja sen palavaisuudesta. Savussa kehittyy nimittäin toisinaan enemmän toisinaan vähemmän nikotiinia, toisinaan taas muita myrkyllisiä aineita, jotka vaikuttavat elimistöön eri tavoin. Nämä vaikutukset on kuitenkin melkein yksinomaan luettavat nikotiinin syyksi, joka, sen kautta että se joutuu vereen, pääsee vaikuttamaan hermostoon.

Kun tavallisesti tupakoidessa ainoastaan vähäisiä savumääriä tunkeutuu keuhkoihin, tapahtuu nikotiinin siirtyminen vereen joko suun ja muiden hengityselimien limakalvon kautta taikka siten, että niellään sylkeä ja limaa, johon nikotiinia on liuennut, ja sitte vereen imeyminen tapahtuu vatsassa. Tästä käy selville, että vereen imeyminen on suurempi, jos savukin niellään.

Huomattava on, että nikotiini on huumaavaa ainetta, joka erittäin pieninä myrkyttöminä annoksina nautittuna suonentykytyksen verkkaantumisen ohessa aikaansaa jonkunlaista psyykillistä levollisuutta.

On tunnettua millä tavalla lievä nikotiinimyrkytys ilmenee, erittäinkin henkilössä, joka ensi kertaa tupakoi; sen vaikutukset ovat lähimmin verrattavia meritaudin ilmiöihin.

Kova akuuttinen nikotiinimyrkytys osottaa seuraavia oireita. Aluksi kärsii myrkytetty tuskaa, hän käy levottomaksi ja tuntee puistatuksia; sitten tulee pahoinvointi, häntä pyörryttää, hän menee tainnuksiin, tuntee kovaa kuumuutta vatsassa sekä kuromista vyötäisissään. Iho käy kelmeäksi ja kylmän hien peittämäksi, silmäterät supistuvat, korvissa suhisee, tajunta häviää. Joissakuissa tapauksissa tulee lisäksi kouristuskohtauksia ja sairas huutaa silloin tällöin. Silmäterä on nyttemmin laajentunut, usein eri tavoin kumpaisessakin silmässä, tajunta on melkein kokonaan sammunut, alussa häiriintymätön hengitys on vaikeutunut, sydämen toiminta heikkenee, suoni on tuskin tuntuva; vihdoin raajat kylmenevät ja myrkyttynyt kuolee.

Myrkylliset annokset aikaansaavat ensiksi tuntohermojen keskuksien ärtymisen (tuskaa, levottomuutta, j. n. e.), sittemmin samojen keskuksien halvautumisen (tainnostilan y. m.). Kouristuskohtaukset osottavat liikuntohermojen keskuksien olevan ärtyneitä, vastavuoroisten liikkeitten lakkaaminen ja lopullinen yleinen halvautuminen vihdoin osottavat selkäytimen jatkoksen halvautuneen. Hengityksessä huomattavat muutokset johtuvat selkäytimen jatkoksen halvautumisesta. Kun sydämen lyöntien luvun ja voiman lisääntyminen heikompia annoksia nautittaessa jonkun ajan kuluttua ja väkevämpiä annoksia nautittaessa heti on huomattavana, osottaa tämä veronkiertolaitoksen perifeeristen keskuksien ärtymistä ja heikkenevä ja vihdoin lakkaava sydämen toiminta viimeksi mainittujen keskuksien herpautumista. Kaikissa näissä ilmauksissa huomataan nikotiinin vähissä annoksissa vaikuttavan hermostoon ärryttävästi ja suurissa annoksissa nautittuna herpaisevasti.

Akuuttisen nikotiinimyrkytyksen tuntomerkkeinä ovat siis, lyhyesti lausuen, aluksi hermoston ärtyminen, myöhemmin sen halvautuminen. Alussa ilmenevä levottomuus ja kiihtynyt mieliala muuttuu tainnostilaksi; liikuntohermojen keskuksien ärtyminen muuttuu halvautumiseksi; hengitys, verenkierto ja eritys ovat ensin vilkkaat, mutta veltostuvat sittemmin. Ruumiinlämpö kohoaa yleensä pienien nikotiinimäärien vaikutuksesta, mutta laskeutuu taas suuria määriä nautittaessa, erittäinkin halvautumistilan aikana.

Lisättävä on, ettei tässä kerrottuja tupakkamyrkyn ankaroita vaikutuksia milloinkaan ole huomattu tupakoimisen seurauksina, vaan ainoastaan seurauksina siitä että ruumiiseen on tavalla taikka toisella tunkeutunut suurempia taikka pienempiä määriä puhdasta nikotiinia.

Kroonillinen nikotiinimyrkytys alkaa, kun myrkkyä pieninä mutta usein uusiintuneina annoksina tunkeutuu vereen. Semmoista sattuu tupakkaa käytettäessä nautintoaineena ja tupakkaa valmisteltaessa tehtaissa. Tupakan käyttäjäin joukossa esiintyy nikotiinimyrkytystä harvimmin nuuskaajissa taikka suutupakan käyttäjissä, paljoa useammin polttajissa.

Verkalleen tapahtuvan nikotiinimyrkytyksen tuntomerkkeinä ovat psyykillisessä suhteessa alakuloisuus, haluttomuus henkiseen työhön, vastenmielisyys ruumiilliseen liikuntoon; jonkun kerran on myös huomattu häiriöitä korkeammissa sielunkyvyissä.

Huomiota ansaitsevia ovat kroonillisen nikotiinimyrkytyksen vaikutukset silmän toimintaan. On huomattu mukaantumiskyvyssä häiriöitä, jotka tekevät vaikeaksi jopa mahdottomaksikin sovittaa silmää näkemään lyhyeltä matkalta, vaikkei näön tarkkuus silti ole huonontunut. Jotkut tutkijat mainitsevat ensimäiseksi tuntomerkiksi että mukaantumisleveys vähenee, kohtuullisesti laajentunut silmäterä toimii hitaasti ja silmänsisäinen puristus useinkin lisääntyy. Toiset taas mainitsevat kuvaavaksi supistuneen silmäterän ja atropiinin hitaan vaikutuksen. Jonkun kerran on myös huomattu väriaistin heikontuneen. Hyvin usein valittavat potilaat näkevänsä epäselvästi, mikä myöskin on viimeksi häviävä tuntomerkki. Tämä ilmiö on usein yhteydessä unettomuuden, pyörrytyksen ja päänkivistyksen kanssa.

Ainoa tapaus, jolloin on huomattu nikotiinin vaikuttavan näivettävästi (atrofieeraavasti) hermoon, on tupakka-amblyopia, jolloin vähäinen osa näköhermoa käy joko enemmän taikka vähemmän toimintakyvyttömäksi, josta myrkytyksen saaneella on seurauksena näön heikkeneminen taikka näköpiirin keskustassa esiintyvä vajaus. Vika on autettavissa, jos ajoissa herkeää tupakoimasta.

Eri aistinhermojen, erittäinkin kuulohermojen, liikatuntoisuus on tavallisimpia ilmiöitä. Niinikään mainitaan sairaskertomuksissa lihasten heikkous, yksityisten lihasosien suonenvedon tapainen kokoonvetäyminen, käsien

ja jalkojen tutiseminen, väsymys, kolotus seljässä, ristiluissa ja niskassa. Siitoselimiinkin on paljon tupakan nauttimisen havaittu vaikuttavan veltostuttavasti.

Hengityselimissä ovat kroonillisen nikotiinimyrkytyksen ilmaisuina hengenahdistus, hidas hengitys, haukotukset, rinnanahdistus sekä tukehtumiskohtaukset.

Kuten jo edellä on huomautettu, sydän on hyvin herkkä nikotiinin vaikutuksille. Kun kohtuullinen tupakan nauttiminen varsin tuntuvasti lisää sydämen lyöntien lukua ja voimakkuutta (sydämentykytys), ovat useat lääkärit huomanneet liiallisen tupakankäytön aikaansaavan epäsäännöllisen suonen.

Kovien tupakoitsijain ruoansulatus on usein epäkunnossa, vaikkei varmasti ole voitu ratkaista missä määrin tämä on luettava yksistään tupakan syyksi.

Edellä oleva esitys antaa siis sen yleiskäsityksen, että kroonillisen nikotiinimyrkytyksen tuntomerkkejä ovat yleinen hermoston häiriytyminen, pyörrytys, näkö- ja kuulovoiman häiriintymiset, väsymys, heikkous, lihasten kouristus, epätasainen sydämen toiminta, hengenahdistus, rinnanahdistus, huono ruokahalu ja ruoansulatushäiriöt.

Mitä erittäinkin tulee siihen, millä tavalla tupakka voi vaikuttaa tupakkatyöntekijöihin, niin voivat nämä vaikutukset olla kahta eri laatua, siitä riippuen johtuvatko ne tupakan kyllästyttämien höyryjen vaiko tupakantomun hengittämisestä. Tupakkahöyryt aikaansaavat melkein samanlaisia ilmauksia kuin tupakoimisen synnyttämä kroonillinen nikotiinimyrkytys, ja tehdään tässä ensiksi selkoa näistä ilmauksista.

Hirt mainitsee, etteivät kroonillisen nikotiinimyrkytyksen ilmaukset tupakkatyöntekijöissä, erittäinkin naisissa ja lapsissa, ole ensinkään harvinaisia sekä että ne ilmenevät tässä aikaisemmin mainittuina oireina, erittäinkin sydämentykytyksen, heikkohermoisuuden ja unettomuuden muodossa, jonka johdosta työntekijät laihtuvat ja käyvät kivuloisen näköisiksi. Naispuolisissa työntekijöissä arvelee hän näitä oireita ilmenevän ainakin kolme vertaa useammin kuin miespuolisissa. Noin 29—32 %:ssa kaikista keski-ikäisistä naispuolisista työntekijöistä mainitaan ilmenevän tupakanmyrkytyksen tuntomerkkejä, vaikkakaan eivät sen kaikki tuntomerkit ilmene jokaisessa henkilössä. Vastikään teollisuuteen tulleita työntekijöitä vaivaa aivastukset, päänkivistys, pyörrytys, huono ruokahalu, oksettaminen ja ähky. Joidenkuiden onkin sen johdosta erottava työstä, toiset taas tottuvat siihen pian. Parin vuoden kuluttua he kuitenkin saavat omituisen keltaisenruskean kasvojenvärin, jonka katsotaan lähinnä johtuvan vähäverisyydestä.

Useat lääkärit *(Delaunay, Decaisne, Goyard, Jacquemart)* ovat luulleet huomanneensa, että naispuoliset tupakkatyöntekijät useammin kuin muut synnyttävät keskosia. Vielä ovat toiset *(Kostial, Thévenot, Sarré)* huomauttaneet, että naispuolisten tupakkatyöntekijäin lasten kuolleisuus on suurempi, ensimäisenä vuonna kaksi vertaa suurempi tavallista. *Goyard* on sitä mieltä, että naispuolisten tupakkatyöntekijäin lapset poikkeuksetta, mutta erisuuruisessa määrässä, osottavat merkkejä, joiden kautta ne eroavat muista lapsista: ne ovat heikkoja, kalpeita, ärtyisiä, vaivaloisia hoitaa. Kulkutautien sattuessa saavat ne ensiksi taudin, kärsivät kovasti hampaitten puhjetessa, ovat taipuvaisempia kuin muut sairastumaan ikäistensä tauteihin ja, taudin saatuaan, kerrassaan vailla vastustuskykyä; kouristusten lukuisuutta pitää hän johtuvana niiden heikontuneesta hermostosta. Niitä kuolee joukottain. Mutta nikotiinia on hänen käsityksensä mukaan äidin maidossakin ja se vaikuttaa mitä haitallisimmin lapsiin, niin että ne sen johdosta potevat kouristuskohtauksia ja ähkyä.

Tätä pessimististä käsitystä vastaan on huomautettu, ettei asiaa vielä ole riittävästi tutkittu ja että kokemus on liian pieni jotta varmoja johtopäätöksiä kävisi tekeminen. Mainitut asianhaarat voisivat yhtä hyvin riippua siitä, että naispuolisella tehdastyöntekijällä on varsin vähän aikaa lapsensa hoitoon, jonka ohessa alkoholismillakin usein on tässä suhteessa ansionsa. *Poincaré,* joka vastustaa edellä esitettyä käsitystä, lausuu omana mielipiteenään, että useimmat tutkimukset ainakin osottaisivat vaaraa melkoisesti liioitellun. Muun muassa osottivat t:ri *Ygoninin* toimittamat tutkimukset, joiden esineinä oli 750 naispuolista työntekijää, ettei keskosten synnytyksiä suinkaan tapahdu tavallista useammin naispuolisten tupakkatyöntekijäin keskuudessa, ja että hänen havaitsemansa tapaukset ovat voineet johtua muista satunnaisista syistä; t:ri *Piaseckin* tutkimukset osottivat, ettei tupakka vaikuta haitallisesti raskauteen eikä naispuolisten työntekijäin yleiseen terveydentilaan, ei lisää keskenmenojen lukua eikä myöskään vastasyntyneitten kuolleisuutta; t:ri *Joiren* ja t:ri *Poissonin* tekemät havainnot osottavat, ettei esitetyistä väitteistä ainoatakaan ole voitu näyttää toteen. *Poincarén* mielestä tämä osottaa, ettei kansan demograafinen etu suinkaan vaadi sulkemaan naisia pois tupakkatehtaista.

Huomauttaa sopii, että mainitut ranskalaiset lääkärit ovat tehneet havaintonsa Ranskan valtion tehtaissa, joissa oli 16,660 työntekijää, niistä 1,550 mies- ja 15,110 naispuolista (vuonna 1898).

Näissä valtion tehtaissa toimivista naispuolisista sikarin- ja paperossintekijöistä sanoo Parisin Office du Travail toimiston johtaja *Fontaine,* että he käyttelevät ainoastaan kosteata tupakkaa tavallisessa lämpömäärässä. He istuvat suurissa saleissa, jotka on varustettu lukuisilla aukoilla; tupakan haju

ei heitä millään tavalla haittaa, eikä ainoatakaan myrkytystapausta ole voitu tieteellisellä ja epäämättömällä tavalla vahvistaa todeksi. Tässä yhteydessä on mainittava, että Ranskan valtiontehtaat käytännöllisiin ja terveyshoidollisiin laitteisiin nähden lienevät kaikkien muiden maiden tehtaita etevämmät.

Tupakantomun vaikutus.

Kuten aikaisemmin on mainittu, katsotaan tupakan voivan vaikuttaa työntekijään haitallisesti senkin kautta, että hän hengittää sisäänsä tupakantomua. Samoin kuin nikotiinimyrkytykseen näyttävät mielipiteet tähänkin asianhaaraan nähden olevan sangen eriäviä niillä lääkäreillä, jotka näitä asioita ovat tutkineet. Jotkut tutkijat pitävät tupakkatyöntekijöitä sairaina ja kurjina ihmisinä, jotka ovat tuomitut ennenaikaiseen kuolemaan, ja ehdottavat että tupakkatehtaat, ne kun muka ovat hengenvaarallisten tautien lähteinä, siirrettäisiin tykkönään asuttujen seutujen ulkopuolelle *(Cadet-Gassicourt, Mérat)*. Toiset taas ovat sitä mieltä, ettei asia ole läheskään niin vaarallinen, että tupakkatyöntekijät yleensä eivät ole kivuloisempia kuin muutkaan tehdastyöntekijät, että varsinkaan rintatauteja ei ole heissä huomattu erittäin usein sekä ettei tupakkatyö siis ole laadultaan erikoisen haitallista *(Thackrah, Parent-Duchatelet, d'Arcet)*. Sanalla sanoen, mielipiteet ovat niin eriäviä, että tätä asiaa käsittelevän kirjallisuuden luettuaan tietää melkein saman verran kuin sitä ennen, sillä tuskin kaksi kirjoittajaa on samaa mieltä *(Hirt)*.

Tupakantomun mikroskoopillinen tutkimus osottaa sen olevan osaksi orgaanista laatua: tupakanlehtien osia, jotka ovat muodoltaan hyvin epäsäännöllisiä, terävälaitaisia ja -nurkkaisia, osaksi myös epäorgaanista luontoa: hiekkaa ja muita maalajeja. Suurimmassa määrässä syntyy tomua tupakkaa jauhettaessa ja sihdattaessa, ja jokainen tulokas, joka astuu huoneeseen, missä semmoista työtä tehdään, rupeaa paikalla kovasti yskimään ja aivastelemaan. Mutta tuohon tupakantomun täyttämään ilmaan tottuu sangen pian. Niinpä on huomattu joidenkuiden henkilöiden kyenneen semmoista työtä suorittamaan kymmeniä vuosia saamatta vähintäkään vikaa keuhkoihinsa, jota vastoin toiset jo aivan nuorina näyttävät kivuloisilta ja pian saavat pahan kurkkukatarrin, josta sitten kehittyy keuhkotauti. Ensinmainitusta asianlaidasta mainitsee *Hirt* esimerkkinä Parisissa olevan valtiontehtaan, jossa keuhkoviat ovat melkein tuntemattomia eikä tupakantomua pidetä ensinkään vaarallisena, sekä toisena esimerkkinä erään Breslaussa olevan vankilan, jonka asukkaita pidetään tupakkatyössä ja jossa terveydentila niinikään on osottaunut oivalliseksi vankilaoloihin verraten. Mistähän siis johtuu että niin suurta erimielisyyttä on olemassa, että niin moni lääkäri pitää tupakantomua ylen vaarallisena ja että tupakkatyöntekijät verrattain usein potevat keuhkotautia, mikä asianlaita ei ole kiellettävissä, kysyy *Hirt* itseltään. Jotta tupakkatyöntekijät pysyisivät hyvissä voimissa, on epuuttamattomaksi ehdoksi pantava toiselta puolen tehdashuoneistojen hyvä tuulettaminen ja toiselta

puolen säännöllinen elämä, ilman minkäänlaisia hurjisteluja, sekä hyvän ravinnon käyttäminen. Moni tehdas ja moni työntekijä ei kuitenkaan täytä näitä ehtoja, ja silloin ovat keuhkovammain saamisen edellytykset olemassa jo tehtaaseen tullessa taikka syntyy niitä siellä pian. Limakalvon ärtyminen, jommoista terve ja heikontumaton ruumis kykenee vaaratta kestämään, aiheuttaa mainituissa epäedullisissa oloissa tauteja, jotka voivat käydä arveluttaviksi; lievistäkin tulehduksista voipi silloin pian kehittyä kroonillisia rintatauteja. Mutta näitä käy harvoin taikka tuskin milloinkaan pitäminen suoranaisena seurauksena tomun sisäänhengittämisestä. Jos kuitenkin havaitaan tapauksia, joissa, muutoin kaikin puolin suotuisista ulkonaisista olosuhteista huolimatta, kroonillisia keuhkovammoja kehittyy, niin täytynee nämä lukea tomunkin syyksi, mutta vähemmän itse tupakasta syntyneen tomun kuin siinä olevien, vieraitten ainesten kuten hiekan ja muun semmoisen syyksi. Niinikään on semmoisissa tapauksissa otettava huomioon perinnölliset taipumukset. *Hirtin* mielipide on siis lyhyesti esitettynä se, ettei tupakantomua ole suotuisissa olosuhteissa pidettävä vaarallisena, mutta epäsuotuisissa olosuhteissa, s. o. kun tehdashuoneistot ovat huonosti tuuletettuja, työntekijät käyttävät huonoa ruokaa ja viettävät epäsäännöllistä elämää, voipi tupakantomu vaikuttaa vahingollisesti ja edistää hengityselinten tautien kehittymistä.

Eräässä yhteenasetelmassa, joka käsittää eri tomulajien vaikutusten alaisena olleitten työntekijäin tautisuutta ja kuolleisuutta koskevia tietoja, mainitsee *Hirt*, että 100 sairastuneesta tupakkatyöntekijästä 36.9 % poti keuhkotautia, 16.6 % kroonillista henkitorventulehdusta, 4.3 % keuhkovelttoutta ja 2.9 % keuhkotulehdusta eli yhteensä 60.7 % rintatauteja. Sairastuneitten kuolleisuus ilmoitetaan olleen 20.4 %, ja tupakkatyöntekijäin yleinen kuolleisuus 1.312 %.

Keinoista tupakkatyön niin hyvin toisessa kuin toisessa muodossa esiintyvän haitallisen vaikutuksen ehkäisemiseksi lausuu Parisin Office du Travail toimiston johtaja, *Fontaine*, sanoja, jotka jokaisen työnantajan olisi vakavasti otettava huomioon. Hän sanoo, että tupakkateollisuudessa samoinkuin jokaisessa muussa terveydelle haitallisessa teollisuudessa vihollisena on tomu, parannuskeinona puhtaus:

ilman puhtaus, sen kautta että perinpohjin tuuletetaan työhuoneet, joiden pitää olla tilavat ja lukuisilla aukoilla varustetut, sekä puhdistetaan kaikki koneet, jotka etupäässä synnyttävät tomua taikka höyryjä;

huoneistojen puhtaus, sen kautta että lattiat kostutettuina lakaistaan ja seinät pestään;

työntekijäin puhtaus, sen kautta että on olemassa eteinen, jossa työntekijät voivat pukeutua erityisiin työpukuihin, jotka taas riisutaan aterian

ajaksi, sekä asetetaan lukuisia pesutelineitä, niin että työntekijät usein ja aikaa hukkaamatta voivat huuhtoa kätensä.

Työntekijäin terveydentila.

Sittenkun näin on luotu yleiskatsaus niihin mielipiteisiin, joita on olemassa tupakkateollisuustyön terveydellisiin haittoihin nähden, tehdään seuraavassa selkoa niistä tuloksista, joita nyt toimitetussa tutkimuksessa on saatu mitä Suomen tupakkatyöntekijäin terveydentilaan tulee.

Tauluissa 34 ja 35 on työntekijäin yleistä terveydentilaa valaisevia yhteenasetelmia. Eri terveydentiloja on käytetty merkitsemään sanat hyvä, jotenkin hyvä, heikko ja huono. Arvosteltaessa mitä merkitystä näille tiedoille on annettava, tulee muistaa että ne ovat työntekijäin itsensä antamia ja että niihin mahdollisesti on jotakin vaikuttanut tutkijan kanssa ollut, terveydentilaa koskeva keskustelu, josta syystä monta puhtaasti yksilöllistä kohtaa on päässyt esiintymään eikä yhdenmukaista, objektiivista perustetta ole ollut lausuntojen antamisessa noudatettavana.

Näiden taulujen tulokset ovat yhteenaseteltuina Taulussa XXIII, jossa absoluuttiset luvut on muunnettu prosenttiluvuiksi.

Taulu XXIII. Työntekijäin terveydentila heidän omien tiedonantojensa mukaan *).

Ikäryhmä	Miesp. työntekijät				Naisp. työntekijät				Kumpikin sukupuoli			
	h	jh	he	hu	h	jh	he	hu	h	jh	he	hu
12—17 vuotta	92.9	6.2	0.9	—	86.3	5.6	6.6	1.5	88.6	5.8	4.6	1.0
18—29 »	74.0	15.2	7.6	3.2	66.7	18.1	13.2	2.0	67.4	17.8	12.6	2.2
30—39 »	67.1	21.1	10.6	1.2	57.6	24.0	15.8	2.6	59.2	23.5	14.9	2.4
40—49 »	68.2	10.6	17.7	3.5	53.3	22.3	18.3	6.1	57.8	18.8	18.1	5.3
50—59 »	54.6	29.5	11.4	4.5	60.7	26.6	11.4	1.3	58.6	27.6	11.4	2.4
60 vuotta ja enemmän	76.9	15.4	7.7	—	65.0	30.0	5.0	—	71.8	21.7	6.5	—
Kaikki ijät	74.5	14.7	8.6	2.2	65.3	18.9	13.4	2.4	67.0	18.1	12.5	2.4

Tästä taulusta näkyy, että naispuoliset työntekijät ovat ilmoittaneet terveydentilansa huonommaksi kuin miespuoliset työntekijät. Saman tuloksen antoi yhtäläinen tutkimus Ruotsissa. Vertailun vuoksi yhteenasetellaan tässä Taulun XXIII mukaan kaikkien ikäryhmien prosenttiluvut Ruotsin työtilaston vastaavien prosenttilukujen kanssa:

*) h = hyvä, jh = jotenkin hyvä, he = heikko, hu = huono.

	Miesp. työntek.		Naisp. työntek.		Kumpikin sukupuoli	
	Suomi	Ruotsi	Suomi	Ruotsi	Suomi	Ruotsi
hyvä	74.5	84.3	65.3	73.7	67.0	77.6
jotenkin hyvä	14.7	11.6	18.9	17.5	18.1	15.3
heikko	8.6	3.7	13.4	8.5	12.5	6.7
huono	2.2	0.4	2.4	0.3	2.4	0.4

Tämä yhteenasetelma siis näyttää, että Ruotsin työntekijät ovat kauttaaltaan ilmoittaneet terveydentilansa paremmaksi kuin Suomen työntekijöillä on. Riippuuko tämä todellisesta asianlaidasta vaiko ainoastaan yksilöllisestä käsityksestä, ei ole käytettävänä olevan aineiston nojalla ratkaistavissa.

Tarjona olevat, työntekijöissä ilmeneviä tauteja koskevat tiedot ovat valitettavasti varsin puutteelliset. Tietoja taudintapausten luvusta, taudin laadusta ja sairaspäivien luvusta, erittäin miehiin ja naisiin nähden sekä sen ohessa silmällä pitäen ikää ja siviilisäätyä, olisi pitänyt saada tupakkatyöntekijöitä varten perustetuista sairas- ja hautausapukassoista. On kuitenkin huomattu, että, vaikka nämä asianhaarat ovat suurimmassa määrässä tärkeät työntekijäin terveydentilan arvostelemiseksi, ei niitä kuitenkaan merkitä kassojen kirjoihin. Useimmissa kassoissa merkitään kirjaan ainoastaan työntekijäin nimi ja sairaspäivien luku, huomioon ottamatta taudin laatua. Täydellisiä tietoja on ollut saatavissa ainoastaan niistä tupakkatyöntekijöistä, jotka kuuluvat Turun työväen sairas- ja hautausapukassaan, Matti Roiha & C:o O. Y:n työväen sairas- ja hautausapurahastoon ja Viipurin työväenyhdistyksen sairas- ja hautausapukassaan sekä, eräihin taudintapauksiin nähden, Helsingin yleiseen sairas- ja hautausapurahastoon. Nämä tiedot käsittävät ainoastaan 8 taudintapausta ja 322 sairaspäivää miespuolisten sekä 54 taudintapausta ja 2,328 sairaspäivää naispuolisten työntekijäin keskuudessa. Aineiston ollessa näin erittäin epätäydellinen ei sen seikkaperäistä käyttelyä ole pidetty tarpeellisena. Tässä mainitaan ainoastaan tärkeimmissä tautiluokissa sattuneiden taudintapausten ja sairaspäivien luku.

Miespuolisiin työntekijöihin nähden on ilmoitettu 3 akuuttisen taudin tapausta, jotka käsittivät yhteensä 92 sairaspäivää, sekä 1 keuhkokatarrin tapaus, joka käsitti 79 sairaspäivää.

Naispuolisiin työntekijöihin nähden on merkitty seuraavat huomattavammat taudintapaukset:

	taudintapaukset	sairaspäivät
Influensa	8	243
Yleinen heikkous ja vähäverisyys . .	2	135
Vatsa- ja suolitaudit	10	330
Keuhko- ja keuhkopussinvammat . .	10	699
Luuvalovammat	5	322

Sairaskassoista saadun tautitilaston ollessa näin vajanainen on koetettu toista tietä hankkia tietoja tupakkatyöntekijöissä esiintyvistä taudeista. Työntekijöitä kuulustellessa on nimittäin tiedusteltu ei ainoastaan sitä kyselykaavassa B mainittua asianhaaraa, onko työntekijä potenut hengityselinten tauteja, vaan myös onko hänellä nykyään taikka viime aikoina ollut muita tauteja. On selvää, ettei näille tiedoille käy antaminen samaa arvoa kuin jos ne olisi saatu sairaskassasta lääkärin todistuksen perusteella, mutta luotettavampien tietojen puutteessa on ne kuitenkin yhteenaseteltu Taulussa 36. Pääasiallisimpana syynä erehdyksiin lienee tässä suhteessa se, että työntekijät itse ovat ilmoittaneet tautinsa liian ylimalkaisin sanoin, kuten päänkivistykseksi, verenvähyydeksi, heikkohermoisuudeksi j. n. e., jommoiset vammat voivat johtua muista taudinmuodoista, joista työntekijät eivät kuitenkaan ole voineet antaa tietoja. Itsestään selvää on, ettei tällä keinoin ole voitu saada tietoja taudin pitkällisyydestä, varsinkin kun työntekijät usein ovat maininneet, etteivät he edes ole kysyneet lääkärin neuvoa.

Taulun 36 alkuosassa on taudintapaukset lueteltu erikseen neljästä tärkeimmästä tehdaspaikasta, nim. Helsingistä, Turusta, Viipurista ja Pietarsaaresta. Seuraavassa yhteenasetelmassa on pääasiallisten taudinmuotojen lukuisuus ja kaikki ilmoitetut taudintapaukset laskettu prosenttiluvuin noiden neljän seudun työntekijäin koko luvusta, erikseen miehiin ja naisiin nähden:

Miespuoliset työntekijät:

	Helsinki	Turku	Viipuri	Pietarsaari
Yleinen heikkous	6.0 %	1.2 %	0.7 %	3.1 %
Kolotus selässä ja rinnassa	— »	— »	3.0 »	— »
Silmätaudit	— »	— »	1.5 »	— »
Luuvalo	2.0 »	3.6 »	— »	1.2 »
Sydänviat	— »	1.2 »	— »	3.1 »
Vatsataudit	6.0 »	2.4 »	— »	3.7 »
Keuhkoviat	10.0 »	— »	9.7 »	8.0 »
Kaikki taudintapaukset	26.0 %	10.9 %	20.2 %	22.7 %

Naispuoliset työntekijät:

Yleinen heikkous	8.7 %	13.8 %	2.3 %	7.3 %
Päänkivistys	0.9 »	— »	2.3 »	1.7 »
Heikkohermoisuus	2.1 »	3.7 »	1.6 »	1.4 »
Vähäverisyys	0.1 »	— »	1.3 »	0.8 »
Kolotus selässä ja rinnassa	0.6 »	0.9 »	2.3 »	0.1 »
Silmätaudit	0.1 »	— »	0.5 »	0.5 »

Luuvalo	1.5 %	2.3 %	0.5 %	0.4 %
Sydänviat	1.6 »	2.7 »	— »	2.2 »
Vatsataudit	2.1 »	2.3 »	1.6 »	0.5 »
Keuhkoviat	9.4 »	5.0 »	14.8 »	9.4 »
Kaikki taudintapaukset	29.1 %	32.6 %	31.5 %	25.6 %

Käyttämällä palstoilla 22 ja 23 esitettyjä lukuja, jotka osottavat niiden koko maan mies- ja naispuolisten työntekijäin luvun, jotka ovat ilmoittaneet potevansa taulussa mainittuja tauteja, saadaan yleisimpiin taudinmuotoihin nähden seuraavat prosenttiluvut:

	Miesp. työntek.	Naisp. työntek.
Yleinen heikkous	2.0 %	7.2 %
Päänkivistys	0.6 »	1.3 »
Heikkohermoisuus	0.4 »	1.7 »
Vähäverisyys	0.2 »	0.6 »
Kolotus selässä ja rinnassa	0.8 »	0.8 »
Silmätaudit	0.4 »	0.5 »
Luuvalo	1.4 »	0.9 »
Sydänviat	1.4 »	1.5 »
Vatsataudit	2.6 »	1.4 »
Keuhkoviat	6.5 »	9.6 »
Kaikki taudintapaukset	18.9 %	27.5 %

Seuraavassa vihdoin annetaan yhteenasetelma kahden yleisimmin esiintyvän taudinmuodon, nimittäin yleisen heikkouden ja keuhkovammojen jakaumisesta sekä kaikista. Taulussa 36 esitettyjen ikäryhmien taudintapauksista. Luvut edustavat taudintapausten määrää prosentittain itsekunkin mainitun ikäryhmän työntekijäin koko luvusta. Syystä että miespuolisten työntekijäin taudintapaukset ovat ylen vähälukuiset, on tähän yhteenasetelmaan otettu ainoastaan naispuolisten työntekijäin taudintapaukset.

Naispuoliset työntekijät:

	Yleinen heikkous	Keuhkovammat	Kaikki taudintapaukset
Alle 20 vuoden	2.1 %	8.1 %	15.3 %
20—29 vuotiaat	8.0 »	10.2 »	27.2 »
30—39 »	10.8 »	11.0 »	36.5 »
40—49 »	9.6 »	9.1 »	39.6 »
50—59 »	2.5 »	6.3 »	30.4 »
60 vuot. ja vanhemmat	10.0 »	—	35.0 »

Näistä yhteenasetelmista käy epäämättömänä tuloksena näkyviin, että keuhkovammat ovat lukuisimmin esiintyviä taudintapauksia. Näiden mukaan potee kaikista miespuolisista työntekijöistä 6.5 % ja kaikista naispuolisista työntekijöistä 9.6 % keuhkovammaa yhdessä taikka toisessa muodossa. Nämä taudit olivat yleisimmät miespuolisten työntekijäin joukossa Helsingissä ja naisten joukossa Viipurissa. Erittäin edullisessa asemassa on Turku keuhkotauteihin nähden, siellä kun miehissä ei ole tavattu ainoatakaan taudintapausta ja naisissa ei prosenttiluku ole 5.0 suurempi. Ikää silmällä pitäen näkyy käyvän ilmi, että keuhkovammat ovat lukuisimmat 30 ja 39 vuoden ikäisillä ja likipitäen yhtä lukuisat 20—29 vuotiailla, jota vastoin keuhotaudit varhaisemmissa ja myöhemmissä ikäluokissa ovat vähemmän lukuisat. Yleinen heikkouskin, jota sangen suuri osa naispuolisista työntekijöistä on ilmoittanut potevansa, esiintyy useimmin 30—39 vuotiaitten ryhmässä. Lukuisimmin huomataan kaikkien eri taudintapausten esiintyvän 40—49 vuotiaitten ryhmässä, johon lienee pidettävä syynä sitä että ijän karttuessa tulee lisäksi useita kroonillisia tauteja.

Pietarsaaressa oleskellessaan oli tutkijalla tilaisuutta keskustellessaan tohtori *G. Borgin* kanssa, joka likipitäin 40 vuotta on hoitanut lääkärintointa Strengbergin tupakkatehtaassa, saada tietoja hänen monivuotisesta kokemuksestaan. Kaikista mainitussa tehtaassa terveyshoidollisessa suhteessa toimeenpannuista parannuksista huolimatta ja vaikka siellä oli tehty melkein kaikki mitä siinä suhteessa voi vaatia, oli t:ri *Borg* kuitenkin sitä mieltä, ettei yleinen terveydentila ollut huomattavasti parantunut. Päin vastoin arveli hän sydänvikojen pikemmin lisääntyneen. Oli tuskin kiellettävissä että sellaisten äitien lapset, jotka imettämisen aikana työskentelivät tehtaassa, useinkin potivat hermohäiriöitä, mutta sillä ei ollut sanottu, että tupakka yksistään oli näihin syynä. Se saattoi yhtä hyvin riippua huonosta hoidosta ja puutteellisesta ja keinollisesta ravinnosta. Useimmin havaitut taudit olivat keuhkotauti ja vähäverisyys ynnä niitä seuraavat hermohäiriöt ja sydänvammat. Nämä ilmenivät tavallisesti alussa sydämentykytyksenä ja kehittyivät useimmissa tapauksissa orgaanisiksi sydänvioiksi. Erittäinkin oli nuorissa poikasissa, jotka terveinä olivat tulleet tehtaaseen, jonkun ajan kuluttua huomattu sydänlihasten heikkoutta vähäverisyyden ohessa. Näiden havaintojen perusteella oli t:ri *Borg* viime aikoina menetellyt paljoa ankarammin kuin ennen tarkastaessaan nuoria henkilöitä, jotka olivat ilmoittaneet haluavansa tulla tehtaaseen, koska tehtaan työn oli huomattu vaikuttavan vahingollisesti heikonlaisiin nuorukaisiin. Vielä oli naispuolisten tupakkatyöntekijäin käsissä huomattu eczemiä, josta syystä heidät oli viikkomääriä täytynyt pidättää työstä. Koko toiminta-aikanaan ei t:ri *Borg* ollut havainnut ainoatakaan veneerisen taudin tapausta Pietarsaaren tupakkatehtaan työntekijöissä.

Eri ammateissa ilmenevää kuolleisuutta koskevassa tutkimuksessaan lausuu professori *Hugo Holsti* tomuhitusten vaikutuksesta keuhkoihin:

»Useimmissa nyt puheena olevissa ammateissa (näiden joukossa ei ole tupakka-ammatti) syntyy itse työnteossa hienoa tomua, joka, kun sitä hengitetään sisään, vaikuttaa ärryttävästi ilmatiehyeitten limakalvoon ja synnyttää siinä tulehdusperäistä ärtymistä. Jos työntekijän sisäänhengittämässä ilmassa on joitakuita keuhkotautia synnyttäviä tuberkelibasilleja, niin kiinnittyvät nämä helpommin ennestään sairaaseen limakalvoon, kehittyvät siinä ja aikaansaavat siten keuhkotaudin. Mitä ärryttävämpää työnteossa syntynyt tomu on, sitä haitallisemmin se myös vaikuttaa ilmatiehyeitten limakalvoon ja tämän mukaisesti huomaammekin, että niissä ammateissa, joissa työntekijän on käsiteltävä metallisia ja kivennäisaineita, jotka synnyttävät ärryttävämpää tomua, keuhkotaudin aiheuttamain kuolemantapausten prosenttiluku on suurempi kuin niissä ammateissa, joissa syntyy kasvillista, vähemmän ärryttävää tomua. — — — Toinen asianhaara, joka myöskin suuressa määrässä edistää keuhkotaudin syntymistä, on se että joitakuita töitä tehdessä ruumiinasento on eteenpäin nojaava, kumarassa työn yli. Semmoinen ruumiinasento vaikeuttaa rintakehän ja keuhkojen laajenemista sisäänhengityksessä ja tämä vaikuttaa haitallisesti keuhkoissa tapahtuvaan verenkiertoon. Edellä mainitut kaksi asianhaaraa: työssä syntynyt, ärryttävä tomu ja epäedullinen ruumiinasento, ovat pääasiallisimmat vaikuttimet keuhkotaudin syntymisessä. Missä nämä molemmat asianhaarat ovat yhteisesti vaikuttamassa, siellä myös yleisimmin tapaamme keuhkotautia.«

Ne toimenpiteet, joihin on ryhdyttävä keuhkotaudin useimmissa ammateissa aikaansaaman suuren kuolleisuuden vähentämiseksi, yhdistää professori *Holsti* seuraaviin kohtiin:

1) Niihin ammatteihin, joiden kokemus osottaa suuressa määrässä edistävän taipumusta keuhkotautiin, ei ole milloinkaan otettava heikkorakenteisia henkilöjä, varsinkaan jos suvussa ennen on ollut keuhkotautia, ja olisi ikä, jolloin näihin ammatteihin saa ruveta, määrättävä vähintään 18 vuodeksi.

2) Työntekijät eivät saa milloinkaan sylkeä työhuoneen lattialle vaan vartavasten asetettuihin sylkiastioihin.

3) Työhuoneitten lattiat ovat pidettävät hyvin kosteina eikä niitä varsinkaan saa ennen kostuttamista lakaista.

4) Kun työaines niin sallii, on se tomun syntymisen vähentämiseksi työn aikana pidettävä kosteana. Missä tämä ei käy päinsä, on tomu työhuoneista poistettava voimakkaalla tuulettamisella.

5) Ammateissa, joissa työn suorittaminen ei kysy mainittavaa ruumiinponnistusta, on työntekijäin edullista työtä tehdessään käyttää respiraattoreja suojellakseen itseään hengittämästä sisäänsä tomua.

6) Työntekijöitä on huomautettava, kuinka vaarallista on työskennellä eteenpäin nojautuneena, kumarassa työesineen yli.

7) Työaika ei saa olla niin pitkä, ettei työntekijöillä ole tilaisuutta joka päivä hankkia itselleen tarpeellista liikuntoa ulkoilmassa.

Tupakkatyöntekijäin keskuudessa sattuneet kuolemantapaukset.

Sairas- ja hautausapukassoista saatavissa oleva kuolemantapausten tilasto on yhtä puutteellinen kuin taudintapauksia koskeva tilastokin. Kassat eivät nimittäin tavallisesti merkitse kirjaan vainajan ikää eikä siviilisäätyä eikä kuoleman syytä. Täydellisiä tietoja on saatu ainoastaan H. Borgström J:rin tupakkatehtaan sairas- ja hautausapukassasta, Helsingin Yleisestä sairas- ja hautausapurahastosta, johon Tollander & Klärichin tupakkatehtaan työntekijät yleensä kuuluvat, sekä Matti Roiha & C:o O. Y:n sairas- ja hautausapurahastosta. Yhdessä taikka toisessa suhteessa vaillinaisia ovat sitä vastoin P. C. Rettig & C:on sairas- ja hautausapukassasta, Viipurin Työväenyhdistyksen sairas- ja hautausapukassasta sekä Ph. U. Strengberg & C:o A. B:n sairas- ja hautausapukassasta saadut tiedot. Jos vainajat erotetaan ainoastaan sukupuolen ja siviilisäädyn perusteella, saadaan aineistoksi yhteensä 87 kuolemantapausta. Vainajain ikään perustuva jako vähentäisi aineiston enemmän kuin puoleen. Tätä aineistoa käyttämällä saadaan seuraava yhteenasetelma:

Tupakkatyöntekijäin keskuudessa sattuneet kuolemantapaukset viisivuotiskautena 1897—1901.

	Miehiä		Naisia		Kumpaakin sukup.	
	naineita	naimatt.	naineita	naimatt.	naineita	naimatt.
Keuhkotauti	5	2	32	16	37	18
Keuhkotuberkuloosi	—	—	1	2	1	2
Keuhkotulehdus	1	1	2	2	3	3
Keuhkontiivistys	—	—	1	—	1	—
Sydäntauti	—	—	—	2	—	2
Sydänhalvaus	—	—	2	1	2	1
Vatsakoi	—	1	—	—	—	1
Vatsakalvontulehdus	—	—	1	—	1	—
Märkiminen vatsanseinämässä	—	—	1	—	1	—
Vatsanpohjataudit	—	—	—	2	—	2
Munuaistaudit	—	—	—	1	—	1
Aivokasvannainen	—	—	1	—	1	—
Mielenvika	—	1	—	—	—	1
Houraus	—	—	—	1	—	1
Nivelleini	—	—	1	—	1	—
Lapsivuodekuume	—	—	—	2	—	2
Sikotauti	—	—	1	—	1	—
Verenmyrkytys	—	—	—	1	—	1
Tyfoidikuume	—	—	1	—	1	—
Ajos pääkuoressa	—	—	1	—	1	—
Tuntematon kuolemansyy	—	—	1	—	1	—
Summa	6	5	46	30	52	35

Niin epätäydellinen kuin tämä tilasto onkin, osottaa se kuitenkin kuinka laajassa määrässä keuhkovammat ovat olleet kuoleman syinä. Kaikkiaan 87 kuolemantapauksesta on kokonaista 65 eli 75 % aiheutunut keuhkovammoista. Prosentittain luettuina on keuhkovammain aiheuttamia kuolemantapauksia miespuolisten työntekijäin joukossa ollut 82 %, naispuolisten työntekijäin joukossa 74 %, naimattomien työntekijäin joukossa kumpaakin sukupuolta 81 % sekä naineitten työntekijäin joukossa kumpaakin sukupuolta 66 %. Keuhkovammojen joukossa on keuhkotauti yleisimmin esiintyvä. Ruotsin tilastossa mainitaan, että 93 tutkitusta kuolemantapauksesta tupakkatyöntekijäin joukossa 48 eli 52 % oli aiheutunut keuhkotuberkuloosista, keuhkotulehduksesta ja muista hengityselinten taudeista.

Professori *Holstin* edellä mainitussa tutkimuksessa lausutaan, että kuoleman syynä vuosina 1881—1889 Helsingissä kuolleitten, 15 vuotta vanhempien miespuolisten henkilöitten joukossa 48.5 % kaikista tapauksista oli ollut keuhkotauti ja keuhkotulehdus sekä että Helsingin käsityöntekijöitten joukossa samaan aikaan 65.1 % kaikista tapauksista oli samojen tautien aiheuttamaa. Komitea, joka oli asetettu laatimaan ehdotuksia tuberkuloosin ehkäisemistä tarkoittaviksi toimenpiteiksi, taas on laskenut keuhkotautiin kuolleitten luvun vuosina 1878—1897 koko maassa 33.6 %:ksi kaikista kuolemantapauksista. 18:ssa maan kaupungissa on sanottu komitea havainnut ammattityöntekijäin keuhkotautiin kuolleisuuden 36.7 %:ksi, mikä on likimain yhtäpitävä koko 15 ja 60 vuoden ikäisen kaupunkilaisväestön kuolleisuusprosentin kanssa, joka on laskettu 37.9 %:ksi. Melkoisen eroavaisuuden on komitea huomannut mitä tulee keuhkotaudin aiheuttamiin kuolemantapauksiin Helsingin ja 17 muun kaupungin ammattityöntekijäin keskuudessa, Helsingissä kun mainittuja tapauksia on 42.9 % ja muissa kaupungeissa 30.7 %. Näistä ja muista numeroista tekee komitea sen johtopäätöksen, että, paitsi itse ammattia semmoisenaan, itsekunkin työntekijän elintavat ja elantosuhteet yleensä sekä mahdollisesti tilapäiset syyt ovat olleet pääasiallisimmin vaikuttavina. 18:ssa Suomen kaupungissa on komitea havainnut keuhkotaudin aiheuttaman kuolleisuuden tupakkatyöntekijäin keskuudessa olevan 57.1 %. Helsingissä yksistään on tämä luku 55.6 % ja noissa 17 muussa kaupungissa 60.0 %. Tupakkatyöntekijäin keskuudessa sattuneita kuolemantapauksia on tässä tilastossa ainoastaan 21, niistä 12 keuhkotaudin aiheuttamaa. Vielä on komitea myös saanut tietoja 5:stä maan eri osissa sijaitsevasta tupakkatehtaasta, joissa yhteensä on vuotuisesti keskimäärin 984 työntekijää, joita on pidetty silmällä 5—19 vuotta. Näiden tietojen perusteella arvioi komitea keuhkotaudin aiheuttaman kuolleisuusprosentin tupakkatyöntekijäin keskuudessa 68.9 %:ksi kaikista kuolemantapauksista.

Tässä esitetyt laskelmat ovat, kuten näkyy, antaneet sangen erilaisia tuloksia, mikä johtuu tarjona olleen aineiston vähäisyydestä. Niiden likimääräisenä tuloksena voidaan kuitenkin osottaa, että keuhkotaudin aiheuttama kuolleisuus tupakkatyöntekijäin keskuudessa on 60 à 70 % kaikista kuolemantapauksista.

Työntekijäin tutkituttaminen lääkärillä.

Ennen tehtaaseen ottamista tutkitutetaan työntekijät lääkärillä H. Borgström J:rin, A. B. Tollander & Klärichin, P. C. Rettig & C:on, Viborgs Tobaksfabriks A. B:n, Luga Stergidin sekä Ph. U. Strengberg & C:o A. B:n tupakkatehtaissa tehtaan kustannuksella, tupakkatehtaassa »Samson« sitä vastoin pyrkijän omalla kustannuksella. Nuorempia työntekijöitä tutkii lääkäri ennen tehtaaseen ottamista W. Falck & C:on ja Gust. R. Fältmarsin tehtaissa. Tutkimus toimitetaan taas, kun erityistä aihetta siihen näyttää olevan, työntekijöitä otettaessa »Fennian«, »Virginian«, W. Baronins Eftertr:n ja Matti Roiha & C:o O. Y:n tupakkatehtaisiin.

XVI Luku.

Työntekijäin palkkasuhteet.

Aineiston laatu.

Roomassa 1887 pidetyssä kansainvälisen tilastollisen laitoksen kongressissa päätettiin jättää erityisen komitean tehtäväksi lausunnon antaminen sopivimmista menettelytavoista ammattityöntekijäin palkkasuhteitten tilastollisiin tutkimuksiin nähden. Seuraavassa kongressissa, joka pidettiin Wienissä 1891, antoi komitea lausuntonsa professori *H. Denisin* kautta, joka ilmoitti, että komitea erinäisten asianhaarain kautta oli estetty esittämästä lopullista ehdotusta. Hän esitti sen vuoksi ainoastaan joitakuita yleisiä toivomuksia, muiden muassa että kongressin olisi puollettava *Bureaus of statistics of labour* toimistojen tapaisten pysyväisten työtilasto-orgaanien perustamista kaikkiin maihin. Kongressin sittemmin asettama toimituskomitea esitti kahden alustajan, Saksin tilastollisen toimiston päällikön, t:ri *Böhmertin,* ja professori *Cheyssonin,* kautta ehdotuksensa, jotka sisälsivät ne vaatimukset, mitkä kelvollisen ja kaikinpuolisen palkkatilaston tulisi täyttää.

Böhmert muodosteli nämä toivomukset pääasiallisesti seuraavasti:

I. Ne nykyajan tärkeimmät kysymykset, joiden ratkaisun edistäminen kuuluu tilastotieteen tehtäviin, kohdistuvat eri yhteiskuntaluokkien sosiaalisiin oloihin. Näistä on erittäinkin työväenluokkain oloja tutkittava ja valaistava, josta seuraa että luotettava palkkatilasto on välttämättömän tarpeen vaatima.

II. Luotettavaa palkkatilastoa varten on välttämätöntä, että tyydytä keskipalkkoihin, vaan että otetaan selville *todella maksetut* palkkamäärät, semmoisina kuin ne esiintyvät työnantajain palkkausluetteloissa. Nämä ainoastaan voivat antaa aineksia tyydyttävään tilastolliseen tutkimukseen.

III. Sen sijaan että otettaisiin varteen päivä- taikka viikkopalkka, on niin paljon kuin suinkin otettava huomioon työntekijäin vuositulot.

IV. Vuosituloja laskettaessa on huomioon otettava päivittäinen työaika, vuoden kuluessa suoritetut täydet työpäivät, ylityötuntien luku, lahjojen ja lahjapalkkioitten arvo sekä sivutointen kautta saadut tulot.

V. Niinikään on tarkasti ilmoitettava palkkojen maksutapa, s. o. maksetaanko työstä päivältä, tunnilta, kappaleelta, onko työ annettu urakalle työntekijäryhmille, saavatko työntekijät palkintoja taikka osan voitosta y. m.

VI. Jokaista työntekijää varten on siis laadittava henkilökohtainen kortti, jossa on seuraavat tiedot: 1) työpaikka, työn laatu ja työnantajan nimi; 2) työntekijän nimi ja sukupuoli; 3) työntekijän kotipaikka; 4) syntymävuosi ja -päivä; 5) syntymäpaikka; 6) siviilisääty; 7) työntekijän elätettävinä olevien perheenjäsenten luku; 8) ammatin erikoisala; 9) asema ammatissa (liikkeen osakas, esimies, oppilainen y. m.); 10) minä vuonna ja päivänä työntekijä on tehtaaseen tullut; 11) päivittäisten työtuntien luku; 12) viimevuotinen työaika: *a)* ylityöpäivien luku; *b)* yötuntien luku; *c)* sairaspäivien luku; *d)* lakkopäivien luku; 13) vuotuiset tulot (tässä on myös otettava huomioon erinäiset etuisuudet, kuten lahjat, lahjapalkkiot, vakuutusmaksut, eläkkeet, vapaa asunto); 14) palkkaustapa (aikapalkka, kappalepalkka y. m.); 15) sivutuloja, asuntoa (onko työntekijä vuokralainen vai asuuko omissa huoneissaan), vuokran määrää sekä muita mahdollisesti palkkaan vaikuttavia paikallisia taikka henkilökohtaisia olosuhteita koskevia muistutuksia.

Cheysson taas esitti toivomukset pääasiallisesti seuraavassa muodossa:

a) Palkkatilastollisissa tutkimuksissa ei riitä keskipalkkojen käyttäminen, vaan on tietoja hankittava itsekullekin työntekijälle maksetuista todellisista palkkamääristä;

b) Ei ole myöskään tyydyttävä päivä- taikka viikkopalkkaa koskeviin tietoihin, vaan on ilmoitettava koko vuoden tulot sekä päivittäisten työtuntion ja täysien työpäivien luku;

c) Sitä paitsi on huomioon otettava eri palkanmaksutavat ynnä sivutulot.

Tässä mainittujen toivomusten lisäksi esittivät molemmat alustajat vielä muita sen suuntaisia, että palkkojen suuruutta olisi verrattava elintarpeitten kustannuksiin ja vuokramääriin, että ne olisi asetettava satosuhteitten, teknillisten keksintöjen y. m. yhteyteen. Kongressi hyväksyi molempain alustajain ponnet.

Meidän maan tupakkateollisuustyöntekijäin palkkasuhteitten tilastollista tutkimusta varten käytettävänä oleva aineisto on monessa suhteessa erittäin täydellinen, jos kohta se ei kaikin puolin voi täyttää niitä vaatimuksia, mitä sille Wienin kongressin päätöksen mukaisesti on asetettava. Tämä aineisto perustuu osaksi niihin työnantajain palkkauslistoista saatuihin otteihin, jotka esitetään kyselykaavan *A* liitteessä, osaksi niihin vastauksiin, joita työntekijät itse ovat antaneet kyselykaavan *B* 7:nteen kysymykseen, osaksi vihdoin muihin palkkojen yhteydessä oleviin, kaavoissa *A* ja *B* tavattaviin tiedonantoihin.

Kyselykaavan *A* liitteeseen otettiin palkkauslistoista jokaiseen vuonna 1901 lyhemmän taikka pitemmän ajan työssä olleeseen työntekijään nähden tietoja työpaikasta, toiminimestä, jonka palveluksessa työntekijä oli ollut,

työntekijän ristimä- ja sukunimestä, hänelle jokaisessa palkanmaksussa vuoden mittaan suoritetusta rahamäärästä sekä montako päivää hän kahden peräkkäin seuraavan palkanmaksupäivän välillä oli ollut työssä. Tässä suhteessa huomattiin, ettei viimeksi mainitusta asianlaidasta pidetty kirjaa kaikissa työpaikoissa; erittäinkin oli näin laita Itä-Suomessa. Tämän johdosta puuttuu tämä tieto varsin monesta työpaikasta. Sittekun itsekutakin työntekijää koskevat tiedot oli laskettu yhteen, joten saatiin hänen kokonaistulonsa vuodelta 1901 ja päiväluku, minkä hän oli mainittuna vuonna ollut työssä, laskettiin työntekijän viikkotulo. Jakamalla vuositulo työpäivien luvulla saatiin työntekijän keskipäiväpalkka. Kertomalla tämä 6:lla saatiin hänen arvioitu viikkotulonsa. Kuten tässä käytetty laskutapa osottaa, ei tämä luku edusta sitä rahamäärää, mikä todella on työntekijälle maksettu, vaan osottaa minkä verran työntekijä ansaitsisi, siinä tapauksessa että hän olisi työssä yhtämittaa 6 päivää. Se siis pikemmin osottaa hänen työkykyänsä puheena olevana aikana kuin hänen todellista työtään, ollen tämä kyky ilmaistuna sen synnyttämällä tulomäärällä. Niistä työpaikoista, mistä tietoja täysistä työpäivistä puuttuu, ei myöskään ole voitu arvioitua viikkotuloa ilmoittaa. Sittekun nämä numerotiedot vieläkin oli tarkastettu, laadittiin itsekuhunkin työpaikkaan nähden tauluja, joissa ammatinhaarat oli erotettu toisistaan ja näissä itsekuhunkin työntekijään nähden mainittu hänen ammatinerikoisalansa, sukupuolensa, suorittamiensa täysien työpäivien luku, vuositulonsa ja arvioitu viikkotulonsa. Kun monestakin syystä pidettiin epäsopivana mainita työntekijäin nimiä, on itsekukin työntekijä sen sijaan saanut numeron, joka myös on merkitty kyselykaavan *A* liitteeseen, joten käy mahdolliseksi, jos niin vaaditaan, ilmoittaa itsekunkin määrätyllä numerolla osotetun työntekijän nimi. Siten järjestetty raaka-aineisto on julkaistu tähän mietintöön kuuluvassa liitteessä. Jotta otsakkeen »Arvioitu viikkotulo« alla olevat numerot selvästi eroavaisivat luontonsa puolesta otsakkeen »Vuositulo« alla olevista, on ensinmainitut painettu eri kirjakelajilla.

Näin saatua aineistoa kävi käytteleminen kahteen suuntaan, nimittäin varteen ottaen

a) viikkotulon, ja

b) vuositulon.

On selvää, että osa aineistoa ei täytä kaikkia vaatimuksia molempia näitä käyttelytapoja noudatettaessa. Syystä että tuloja koskevat tiedot oli pantava yhteyteen työntekijän ikää, palvelusaikaa y. m. koskevien tietojen kanssa, joita tietoja ei tavata varsinaisen palkkatilaston aineistossa, vaan ainoastaan kyselykaavoissa *B* niihin työntekijöihin nähden, jotka tutkimusta tehdessä on tavattu, oli välttämätöntä etsiä ne henkilöt, jotka olivat tavattavissa niin hyvin kyselykaavoissa *B* kuin palkkauslistoissa. Oli siis heti

erotettava luvusta kaikki ne, jotka olivat työhön tulleet 1902 vuoden kuluessa. Mutta muistakin oli suuri joukko semmoisia, joita ei ollut tavattavana molemmissa mainituissa lähteissä. Yhdenlaatuisen aineiston muodostamiseksi eivät nämäkään poistot vielä riittäneet. On nimittäin joukko työntekijöitä, jotka eivät itse saa koko sitä tulomäärää, mikä heille on osotettu palkkauslistoissa tulevaksi. Niinpä moni sikarintekijä palkkaa itse vikkelintekijänsä heidän kesken tehdyn sopimuksen mukaan, joten palkkauslistaan otetut sikarintekijän tulot jakautuvat kahdelle hengelle eikä vikkelintekijän tuloja ole ensinkään mainittu. Niinikään on pakkaajain kesken tavallista että useammat työskentelevät yhdessä n. k. »sakissa«, jolloin yksi osakas nostaa tehtaasta koko työkunnan palkan ja sitte jakaa sen sovittujen perusteitten mukaan kaikkien osakasten kesken. Palkkauslistoista ei ollut saatavissa tietoja tulojen oikeasta jakaumisesta näissä tapauksissa. Sitä vastoin on kyselykaavassa *B* tietoja siitä, mitenkä sikarintekijä palkkaa vikkelintekijän sekä millä tavalla »sakit« ovat kokoonpantuja. Nämä tiedot koskevat kuitenkin tutkimustilaisuudessa vuonna 1902 vallinneita oloja, jotka ovat voineet olla aivan toiset vuonna 1901, jolta vuodelta palkkauslistat olivat. Tämän pulmallisen seikan selvittämiseksi meneteltiin siten, että palkkauslistassa olevaa tietoa semmoisessa tapauksessa vertailtiin samojen työntekijäin itsensä palkastaan antamiin tietoihin. Milloin nämä molemmat tiedot määrättyjen rajojen piirissä olivat yhtäpitävät, oletettiin niiden osottavan todellista asianlaitaa ja nämä työntekijät otettiin tilastossa lukuun.

Vielä oli viikkotuloja koskevan tilaston aineistosta poistettava ne lukuisat työntekijät, joiden viikkotuloja ei ole voitu laskea, syystä että heidän työaikaansa koskevat tiedot olivat puutteellisia.

Yhdenlaatuisen aineiston saamiseksi vuosituloihin nähden oli taas välttämätöntä määrätä vuotuinen minimityöaika. Sen johdosta että palkanmaksu useissa työpaikoissa toimitetaan joka toinen viikko, on vuotuinen minimityöaika määrättävä parilliseksi viikkoluvuksi. Koko työajan käy arvioiminen 50 viikoksi eli 300 työpäiväksi ja minimiraja määrättiin 46 viikoksi (23 palkanmaksuksi) eli 276 työpäiväksi. Kaikki työntekijät, jotka olivat olleet työssä vähemmän määrän päiviä, oli niin muodoin erotettava luvusta.

Jotta täten seulotun aineiston täydellinen tarkastaminen ja käyttelykin kävisi mahdolliseksi muissakin kuin tässä huomioon otetuissa suhteissa, on liitteessä julkaistu täydelliset luettelot niiden itsekussakin työpaikassa toimivain työntekijäin numeroista, jotka on voitu ottaa lukuun niin hyvin viikkotuloja kuin vuosituloja koskevassa tilastossa.

Lopuksi kirjoitettiin jokaista tilastoon otettua työntekijää varten kortti, joka sisälsi kaikki ne tiedot, mitkä koskivat hänen palkkaetujaan taikka tulisivat aineiston käyttelyssä tarvittaviksi.

Vielä mainittakoon, että kaikkien palkkatilastollisissa liitetauluissa lueteltujen työntekijäin yhteenlaskettu luku on 3,432 ja niissä mainittujen palkkojen määrä Smk. 1,486,914: 02. Viimeksi mainittu määrä lienee hiukan pienempi vuonna 1901 maksettujen palkkojen kokonaissummaa, syystä että tehtaanhoitajain ja heidän vertaistensa esimiesten, s. o. suuripalkkaisimpain henkilöjen palkkasuhteista ei ole annettu tietoja.

Viikkotulot.

Aineiston käyttelyn tulos, mikäli se koskee työntekijäin tässä edellä mainitulla tavalla laskettuja viikkotuloja, näkyy Tauluista 37, 38, 39, 40 ja 41. Taulu 37 antaa yleiskuvan viikkotulojen jakaumisesta eri palkkaluokissa, jossa suhteessa ainoastaan ammatin erikoisala on otettu huomioon. Taulussa 38 on uutena jakoperusteena tullut lisäksi työseudut, Taulussa 39 ikäluokat sekä Taulussa 40 työaika tupakkateollisuudessa. Taulu 41 vihdoin osottaa keskimääräiset viikkotulot eri ammatinerikoisaloilla huomioon ottaen sen ohessa ikäluokat. Kaikissa tauluissa on työntekijät sitä paitsi lueteltu erikseen sukupuolittain. Taulussa 37 esiintyvät erinäiset vaakasuorat rivit tavataan summina kolmessa seuraavassa taulussa. Palkkaluokkien määräämisessä on pidetty sopivana aluksi edetä 1 markan viikkotulojen lisäyksellä 15 markkaan asti, josta lähtien viikkotulojen lisääntymistä jatkuu 3 markan erissä. Työntekijät, joilla on viikkotuloja vähemmän kuin 6 markkaa (1 markkaa pienempi päiväpalkka) on yhdistetty ensimäiseen ryhmään, ja ne, joilla on viikkotuloja 30 mk. ja enemmän (vähintään 5 markan päiväpalkka), viimeiseen ryhmään.

Tässä on huomattava, että palkkauslistoissa ja Taulussa 3 käytettyjen, toisistaan osittain poikkeavien nimitysten johdosta palkkatauluissa ja viimeksi mainitussa taulussa esitetyt ammatin erikoisalojen mukaiset jaot hiukan poikkeavat toisistaan.

Kun tupakkateollisuudessa toimivien naineitten työntekijäin luku ylipäätään on vähäinen eikä puheena oleva palkkatilasto niitä käsitä enempää kuin alun toista sataa, ei tauluissa ole ensinkään otettu huomioon työntekijäin siviilisäätyä. Tämän varteen ottaminen olisi pidentänyt tauluja melkein kaksi vertaa ilman että sen kautta olisi saavutettu minkäänlaisia selviä tuloksia.

Aineisto, jota on voitu käyttää viikkotuloa koskevaa tilastoa varten, käsittää 247 miespuolista ja 1,316 naispuolista työntekijää eli yhteensä 1,563 työntekijää. Tämä on 48.4 % selvitellyistä miespuolisista, 58.8 % selvitellyistä naispuolisista ja 56.9 % kaikista selvitellyistä työntekijöistä. Sitä vastoin on käyttökelpoinen aineisto 45.5 % koko siitä aineistosta, josta liitteessä on tehty selkoa.

Ensiksi esitetään tässä yhteenaseteltuina itsekullakin ammatin erikoisalalla tavatut pienimmät ja suurimmat viikkotulot, jonka ohessa mainitaan työntekijän sukupuoli, työseutu, ikä ja työaika ammatissa:

A. Paperossinvalmistus.

Esimiehiä ja johtajattaria:

minimi: n., Viipuri, 30 vuotias, 15 vuotta . . . . . Smk. 22: 08
maksimi: m., Helsinki, 61 vuotias, 47 vuotta . . . . . » 94: 50

Paperossintekijöitä:

minimi: n., Helsinki, 29 vuotias, 13 vuotta . . . . . » 4: 56
maksimi: n., Pietarsaari, 20 vuotias, 4 vuotta . . . . . » 29: 70

Paperossikoneissa y. m.:

minimi: n., Turku, 18 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 5: 94
maksimi: m., Pietarsaari, 29 vuotias, 5 vuotta . . . . . » 28: 44

Riipijöitä, kuivaajia:

minimi: 2 n., Turku, 69 ja 65 vuotiaita, 3 ja 10 vuotta . . . . . » 6: 12
maksimi: m., Turku, 57 vuotias, 17 vuotta . . . . . » 27: 96

Leikkaajia:

minimi: m., Viipuri, 48 vuotias, 20 vuotta . . . . . » 18: —
maksimi: m., Turku, 58 vuotias, 22 vuotta . . . . . » 28: 20

Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia:

minimi: 2 n., Helsinki, 19 ja 22 vuotiaita, 4 ja 6 vuotta . . . . . » 3: 60
maksimi: n., Helsinki, 41 vuotias, 30 vuotta . . . . . » 29: 88

Hylssin-, rasiantekijöitä, paperinleikkaajia:

minimi: n., Viipuri, 17 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 8: 04
maksimi: m., Turku, 35 vuotias, 17 vuotta . . . . . » 26: 04

Edellisiin kuulumattomia:

minimi: n., Helsinki, 16 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 6: —
maksimi: m., Hämeenlinna, 38 vuotias, 8 vuotta . . . . . » 14: 34

B. Sikarinvalmistus.

Esimiehiä ja johtajattaria:

minimi: n., Turku, 48 vuotias, 34 vuotta . . . . . » 19: 74
maksimi: m., Nikolainkaupunki, 43 vuotias, 27 vuotta . . . . . » 89: 10

Sikarintekijöitä:

minimi: n., Helsinki, 55 vuotias, 41 vuotta . . . . . » 4: 98
maksimi: m., Viipuri, 38 vuotias, 27 vuotta . . . . . » 30: 72

Vikkelintekijöitä:

minimi: n., Pietarsaari, 19 vuotias, 1 vuosi . . . . . » 3: 36
maksimi: n., Pietarsaari, 18 vuotias, 1 vuosi . . . . . » 11: 94

Riipijöitä, kuivaajia:

minimi: n., Turku, 23 vuotias, 12 vuotta . . . . . Smk. 6: 84
maksimi: m., Viipurin pit., 32 vuotias, 21 vuotta . . . . . » 15: 54

Leikkaajia:

minimi: m., Viipurin pit., 31 vuotias, 4 vuotta . . . . . » 15: —
maksimi: m., Helsinki, 58 vuotias, 33 vuotta . . . . . » 23: 16

Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia:

minimi: m., Lohjan pit., 17 vuotias, 1 vuosi . . . . . » 5: 34
maksimi: m., Viipuri, 42 vuotias, 31 vuotta . . . . . » 36: 18

Edellisiin kuulumattomia:

minimi: m., Helsinki, 15 vuotias, 3 vuotta . . . . . » 7: 68
maksimi: n., Helsinki, 21 vuotias, 1 vuosi . . . . . » 7: 92

C. Piipputupakanvalmistus.

Esimiehiä:

minimi, maksimi } m., Helsinki, 76 vuotias, 33 vuotta . . . . . » 17: 70

Kartuusintekijöitä apulaisineen:

minimi: n., Kokkola, 14 vuotias, 1 vuosi . . . . . » 4: 56
maksimi: m., Turku, 53 vuotias, 40 vuotta . . . . . » 24: 12

Riipijöitä, kuivaajia, lajittelijoita:

minimi: n., Viipuri, 34 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 7: 98
maksimi: n., Helsinki, 49 vuotias, 27 vuotta . . . . . » 30: 18

Leikkaajia, sihtaajia, valssaajia:

minimi: m., Viipuri, 50 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 8: 22
maksimi: 2 m., Turku, 56 ja 32 vuotiaita, 12 vuotta . . . . . » 24: —

Edellisiin kuulumattomia:

minimi: n., Viipuri, 22 vuotias, 1 vuosi . . . . . » 7: 20
maksimi: m., Turku, 29 vuotias, 13 vuotta . . . . . » 23: 94

D. Suutupakanvalmistus.

Punojia y. m.:

minimi: m., Pietarsaari, 15 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 6: 78
maksimi: m., Nikolainkaupunki, 27 vuotias, 12 vuotta . . . . . » 26: 10

E. Nuuskanvalmistus.

Nuuskatyöntekijöitä:

minimi: m., Pietarsaari, 22 vuotias, 6 vuotta . . . . . Smk. 17: 64
maksimi: m., Helsinki, 28 vuotias, 12 vuotta . . . . . » 21: 24

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Koneenkäyttäjiä, puuseppiä:

minimi: m., Turku, 67 vuotias, 39 vuotta . . . . . » 10: 56
maksimi: m., Pietarsaari, 45 vuotias, 3 vuotta . . . . . » 40: 98

Muita:

minimi: n., Helsinki, 49 vuotias, 28 vuotta . . . . . » 7: 62
maksimi: m., Helsinki, 52 vuotias, 30 vuotta . . . . . » 21: —

Pienin tavattu viikkotulo on eräällä vikkelintekijällä, nim. Smk. 3: 36 eli 55 p:niä päivässä. Suurin viikkotulo on eräällä paperossiesimiehellä, nim. Smk. 94: 50 tai, jos ainoastaan varsinaiset työntekijät otetaan huomioon, eräällä koneenkäyttäjällä, nim. Smk. 40: 98. Jos ammatin ulkopuolella olevat työntekijätkin erotetaan luvusta, niin on tupakkatyöntekijäin joukossa suurin viikkotulo eräällä sikarinlajittelijalla, nim. Smk. 36: 18 eli 6 mk. päivässä.

Taulussa XXIV on yhteenveto Taulun 37 sisällyksestä. Viikkotulot on siinä yhdistetty neljään suurempaan ryhmään: 1) vähemmän kuin 6 mk. (1 mk. päivässä), 2) 6:sta 12 mkaan (1:stä 2 mkaan päivässä), 3) 12:sta 18 mkaan (2:sta 3 mkaan päivässä) sekä 4) 18 mk. ja enemmän (3 mk. ja enemmän päivässä). Taulu esittää näin saadut luvut prosentittain Taulun 37 palstojen 34 35 summista.

Taulu XXIV. Viikkotulot ammatinerikoisaloilla prosenttiluvuin.

Ammatin erikoisala.	Työntekijät, prosenttiluvuin, joilla on viikkotuloja							
	vähemmän kuin 6 mk.		6—11: 99 mk.		12—17: 99 mk.		18 markkaa ja enemmän	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
A. Paperossinvalmistus.								
Esimiehiä ja johtajattaria	—	—	—	—	—	—	100.0	100.0
Paperossintekijöitä	—	0.9	—	42.4	—	54.2	—	2.5
Paperossikoneissa y. m.	—	11.1	—	55.6	35.3	22.2	64.7	11.1
Riipijöitä, kuivaajia	—	—	—	31.0	—	67.6	100.0	1.4
Leikkaajia	—	—	—	—	—	—	100.0	—
Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia	—	3.0	25.0	25.2	25.0	64.7	50.0	7.1
Hylssin-, rasiantek., paperinleikk.	—	—	12.5	57.1	62.5	42.9	25.0	—
Edell. kuulumattomia	—	—	—	100.0	100.0	—	—	—
Summa	—	1.1	4.4	39.9	28.2	55.7	67.4	3.3
B. Sikarinvalmistus.								
Esimiehiä ja johtajattaria	—	—	—	—	—	—	100.0	100.0
Sikarintekijöitä	—	0.6	16.2	38.2	59.5	50.9	24.3	10.3
Vikkelintekijöitä	11.1	2.3	88.9	97.7	—	—	—	—
Riipijöitä ja kuivaajia	—	—	—	57.5	100.0	42.5	—	—
Leikkaajia	—	—	—	—	40.0	—	60.0	—
Lajittelij., pakkaaj., liistar. y. m.	4.5	—	27.3	57.2	31.8	34.2	36.4	8.6
Edell. kuulumattomia	—	—	100.0	100.0	—	—	—	—
Summa	2.6	0.7	27.3	52.5	41.5	39.5	28.6	7.3
C. Piipputupakanvalmistus.								
Esimiehiä	—	—	—	—	100.0	—	—	—
Kartuusintekijöitä apulaisineen	—	40.0	14.8	30.0	29.6	30.0	55.6	—
Riipijöitä, kuivaajia, lajittelijoita	—	—	25.0	66.7	—	—	75.0	33.3
Leikkaajia, sihtaajia, valssaajia	—	—	9.1	100.0	27.3	—	63.6	—
Edell. kuulumattomia	—	—	—	100.0	—	—	100.0	—
Summa	—	26.7	12.8	46.6	25.6	20.0	61.6	6.7
D. Suutupakanvalmistus.								
Punojia y. m.	—	—	56.0	77.8	20.0	22.2	24.0	—
E. Nuuskanvalmistus.								
Nuuskatyöntekijöitä	—	—	—	—	14.3	—	85.7	—
F. Ammatin ulkopuolella olev.								
Koneenkäyttäjiä, puuseppiä	—	—	2.6	—	35.9	—	61.5	—
Muita	—	—	16.7	50.0	66.6	50.0	16.7	—
Summa	—	—	4.4	50.0	40.0	50.0	55.6	—
Summa summarum	0.8	1.3	18.2	43.3	32.8	51.2	48.2	4.2

2 miespuolista (0.8 %) ja 17 naispuolista (1.3 %) työntekijää ei ole ansainnut 6 mk. viikossa eli 1 mk. päivässä. Nämä miespuoliset työntekijät tavattiin sikarintyöntekijäin joukossa, naispuolisia oli sekä paperossi- ja sikari- että piipputupakkatyöntekijäin joukossa. Taulussa XXIV mainittuun toiseen palkkaryhmään kuuluu 45 miespuolista (18.2 %) ja 570 naispuolista (43.3 %) työntekijää, kolmanteen palkkaryhmään 81 miespuolista (32.8 %) ja 674 naispuolista (51.2 %) työntekijää sekä ylimpään palkkaryhmään 119 miespuolista (48.2 %) ja 55 naispuolista (4.2 %) työntekijää. Tästä käy epäämättömästi näkyviin, että miespuolisilla työntekijöillä yleensä on tuntuvasti suuremmat viikkotulot kuin naispuolisilla työntekijöillä. Niin onkin kauttaaltaan laita kaikissa eri ammatinhaaroissa. Yhtäläisen tuloksen on Ruotsissa toimitettu tupakkateollisuuden tutkimuskin osottanut.

Suomen tupakkateollisuudessa on paperossintekijöillä täydellisesti vallitseva asema. Sen vuoksi esitetään tässä näiden työntekijäin erikoiskohtaisempi jakautuminen eri palkkaluokkiin niin hyvin absoluuttisin kuin suhteellisin luvuin:

Paperossintekijäin viikkotulot.

viikkotulot	luku	%	viikkotulot	luku	%
alle 6 mkan	7	0.9	12—12: 99 mk.	114	14.3
6— 6: 99 mk.	18	2.3	13—13: 99 »	98	12.3
7— 7: 99 »	26	3.2	14—14: 99 »	85	10.6
8— 8: 99 »	42	5.3	15—15: 99 »	74	9.3
9— 9: 99 »	60	7.5	16—16: 99 »	46	5.8
10—10: 99 »	89	11.1	17—17: 99 »	16	2.0
11—11: 99 »	103	12.9	18 mk. ja enemm.	20	2.5
			Summa	798	100.0

Paperossintekijäin luku kasvaa eri palkkaluokissa kahdeksanteen luokkaan asti, jolla on tuloja 12 mk. viikossa eli 2 mk. päivässä ja vähenee taas siitä lähtien. Lukuisimmassa palkkaluokassa on näiden työntekijäin luku ainoastaan $^1/_7$ kaikista paperossintekijöistä.

Huonopalkkaisimpia näyttävät vikkelintekijät olevan, sillä ei yhdelläkään heistä ole viikkotuloja päälle 12 markan, ja heidän keskuudessaan myös on tavattu itsekseen katsottuna alin palkka. Ruotsissa toimitetun tutkimuksen mukaan oli naispuolisilla valmistelutyöntekijöillä Ruotsissa alimmat palkat.

Taulut 37 ja XXIV antavat niin seikkaperäisen selvityksen palkkasuhteista, ettei tässä liene enempiä selvityksiä tarpeen.

Vertailun aikaansaamiseksi Ruotsin tupakkateollisuudessa maksettujen viikkopalkkojen kanssa esitetään tässä seuraavain palkkaluokkien mukainen jako: 1) alle 9 markan, 2) 9:stä 18 markkaan, 3) 18:sta 27 markkaan, 4) 27 mk. ja enemmän, jotka luokat likimmittäin vastaavat ruotsalaisia luokkia: 1) alle 6 kruunun, 2) 6:sta 12 kruunuun, 3) 12:sta 18 kruunuun, 4) 18 kruunua ja enemmän. Vertailun tulos on seuraava:

	Suomi				Ruotsi			
	luku		%		luku		%	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
alle 9 mkan	24	203	9.7	15.4	129	453	11.8	24.1
9—18 mkaan . . .	104	1,058	42.1	80.5	227	952	20.7	50.9
18—27 »	96	49	38.9	3.7	469	440	42.9	23.5
27 mk. ja enemm. . .	23	6	9.3	0.4	268	29	24.6	1.5
Summa	247	1,316	100.0	100.0	1,093	1,874	100.0	100.0

Silmiinpistävää tässä on, että alin palkkaluokka, erittäinkin naispuolisten työntekijäin keskuudessa, on verrattain paljon lukuisammin edustettuna Ruotsissa. Sen sijaan on toinen palkkaluokka, 9:stä 18 markkaan, meillä paljoa lukuisampi, jota vastoin taas suuremmat palkat ovat lukuisammat Ruotsissa kuin meillä. Suomessa on siis keskisuuruinen palkka yleisimmin edustettuna, jota vastoin verrattain vähälukuisilla työntekijöillä on erittäin pieni taikka erittäin suuri palkka. Ruotsissa taas äärimmäiset palkkaluokat esiintyvät huomattavammin, s. o. huonopalkkaisia työntekijöitä on suhteellisesti enemmän, mutta toiselta puolen ovat sangen hyväpalkkaisetkin verrattain runsaslukuiset.

Taulussa 38, jossa työseutujen mukainen jako on toimitettu, on Hämeenlinna ja Tampere, joissa kaupungeissa tupakkateollisuus työskentelee melkein yhtäläisissä oloissa, laskettu yhteen samaten kuin Viipurin kaupunki ja pitäjä, viimeksi mainitun seudun tupakkatehtaat kun eivät missään suhteessa huomattavasti eroa itse kaupungin tupakkatehtaista.

Taulu XXV sisältää suppeassa muodossa tuloksen Taulusta 38, absoluuttiset luvut muunnettuina prosenttiluvuiksi.

Mitä ensiksi miespuolisiin työntekijöihin tulee, niin näyttää heidän asemansa olevan edullisin Turussa, siellä kun kokonaista 81.8 % heistä kuuluu ylimpään palkkaluokkaan. Sitä likinnä suurin suhteellinen luku tähän palkkaluokkaan kuuluvia on Helsingissä. Jos tarkastaa naispuolisten työntekijäin jakaumista, niin huomaa melkein aivan yhtäläisen palkkaluokkiin jakaumisen Helsingissä ja Pietarsaaressa. Niinikään ovat olot Turussa ja Viipurissa suuresti toistensa kaltaiset. Näissä kahdessa viimeksi mainitussa

kaupungissa ovat palkkaehdot siinä suhteessa epäedullisemmat kuin kahdessa ensinmainitussa, että toinen palkkaluokka on paljoa lukuisampi kuin lähinnä ylempi luokka.

Taulu XXV. Viikkotulot eri työseuduilla prosenttiluvuin.

Työseutu	Työntekijät, prosenttiluvuin, joilla on viikkotuloja							
	vähemmän kuin 6 mk.		6—11: 99 mk.		12—17: 99 mk.		18 mk. ja enemm.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
Helsinki	—	2.0	6.9	35.5	27.6	58.5	65.5	4.0
Lohjan pit.	25.0	—	—	66.7	50.0	33.3	25.0	—
Turku	—	1.1	12.1	65.8	6.1	30.9	81.8	2.2
Hämeenlinna ja Tampere	—	—	12.5	80.0	25.0	20.0	62.5	—
Viipuri ja Viipurin pit.	—	1.5	20.0	72.3	42.0	23.1	38.0	3.1
Lappeenranta	—	16.6	12.5	41.7	37.5	41.7	50.0	—
Nikolainkaupunki	—	—	28.6	66.7	28.6	33.3	42.8	—
Pietarsaari	0.9	0.4	23.4	35.7	37.4	58.4	38.3	5.5
Kokkola	—	33.3	—	66.7	100.0	—	—	—
Summa	0.8	1.3	18.2	43.3	32.8	51.2	48.2	4.2

Kolmessa tärkeimmässä tehdasseudussa, Helsingissä, Turussa ja Pietarsaaressa, työskentelevien paperossintekijäin palkkaehtojen erikoiskohtainen tarkastus antaa seuraavat tulokset:

Paperossintekijäin viikkotulot.

	Helsinki		Turku		Pietarsaari	
	luku	%	luku	%	luku	%
vähemm. kuin 6 mk.	3	0.9	—	—	1	0.3
6— 6: 99 mk.	1	0.3	2	1.9	7	2.3
7— 7: 99 »	8	2.5	5	4.8	10	3.3
8— 8: 99 »	13	4.0	9	8.6	13	4.3
9— 9: 99 »	17	5.2	13	12.5	19	6.3
10—10: 99 »	29	8.9	23	22.1	29	9.6
11—11: 99 »	33	10.2	27	26.0	27	8.9
12—12: 99 »	51	15.7	14	13.5	44	14.7
13—13: 99 »	43	13.2	7	6.7	44	14.7
14—14: 99 »	48	14.8	3	2.9	33	10.9
15—17: 99 »	76	23.4	1	1.0	58	19.2

	Helsinki		Turku		Pietarsaari	
	luku	%	luku	%	luku	%
18—20: 99 mk.	3	0.9	—	—	13	4.3
21—23: 99 »	—	—	—	—	2	0.6
24—26: 99 »	—	—	—	—	1	0.3
27—29: 99 »	—	—	—	—	1	0.3
Summa	325	100.0	104	100.0	302	100.0

Paperossintekijöihinkin nähden on sangen suurta yhtäläisyyttä huomattavissa Helsingin ja Pietarsaaren palkkaolojen välillä. Sitä vastoin näyttävät nämä työntekijät Turussa olevan epäedullisemmassa asemassa, mitä viikkotulojen suuruuteen tulee. Tähän lienee ensi sijassa pidettävä syynä Turun suurimmassa tehtaassa noudatetun työajan lyhyyttä, sillä suuremmissa laitoksissa maksetut ykköshinnat eivät yleensä sanottavasti eroa toisistaan.

Muutoin viitataan erikoiskohtaiseen tauluun ja sen lopussa olevaan yhteenvetoon.

Taulu 39 osottaa työntekijäin jakaumisen eri ikäluokkien mukaan itsekullakin ammatinerikoisalalla ja itsekussakin palkkaluokassa.

Taulu XXVI taas antaa suppean kuvan mainitun taulun sisällyksestä, ollen tässä samoinkuin aikaisemminkin absoluuttiset luvut muunnettu prosenttiluvuiksi.

Taulu XXVI. Viikkotulot eri ikäluokissa prosenttiluvuin.

Ikäluokat	Työntekijät, prosenttiluvuin, joilla on viikkotuloja							
	vähemmän kuin 6 mk.		6—11: 99 mk.		12—17: 99 mk.		18 mk. ja enemm.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
alle 18 vuoden	5.3	6.0	76.3	72.3	15.8	21.7	2.6	—
18:sta 30 vuoteen	—	1.2	15.6	45.3	44.1	50.1	40.3	3.4
30:stä 45 »	—	0.5	1.4	37.0	35.6	56.0	63.0	6.5
45:stä 60 »	—	0.8	4.5	32.0	22.7	62.3	72.8	4.9
60 vuotta ja enemmän	—	—	6.7	35.7	33.3	64.3	60.0	—
Summa	0.8	1.3	18.2	43.3	32.8	51.2	48.2	4.2

Taulussa XXVI tulee sangen selvästi näkyviin palkan suuruuden ja ijän keskinäinen yhteys. Miespuolisista työntekijöistä kuuluu alimpaan palkkaluokkaan ainoastaan 18 vuotta nuorempia, jota vastoin siihen kuuluu nais-

puolisia työntekijöitä kaikista ikäluokista paitsi ylimmästä. Yksi 18 vuotta nuorempi miespuolinen työntekijä saa tulonsa nousemaan päälle 18 markan, mutta ei yksikään sen ikäinen naispuolinen työntekijä pääse näin korkealle. Molemmissa keskimäisissä palkkaluokissa ovat nuorimmat työntekijät kumpaakin sukupuolta melkein yhtäläisesti edustettuina. Ikäluokassa 18:sta 30 vuoteen ilmenee jyrkkä erotus sukupuolien välillä. Tämän ikäisistä miespuolisista työntekijöistä on ainoastaan 15.6 %:lla tuloja 6:sta 12 mkaan, jota vastoin 44.1 %:lla on tuloja 12:sta 18 mkaan ja 40.3 %:lla enemmän kuin 18 mk. Naispuolisten työntekijäin joukossa taas ovat toinen ja kolmas pääluokka melkein yhtä lukuisasti edustettuina (45.3 ja 50.1 %), jota vastoin ainoastaan 25 työntekijällä (3.4 %) on tuloja päälle 18 mkan. Vielä jyrkempänä esiintyy eri sukupuolia olevain työntekijäin tulojen välinen erotus ikäluokassa 30:sta 45 vuoteen, siinä kun likimain $^1/_3$:lla miespuolisista työntekijöistä on tuloja 12:sta 18 mkaan ja $^2/_3$:lla päälle 18 mkan, mutta taas naispuolisista työntekijöistä likimain $^1/_3$:lla on tuloja 6:sta 12 mkaan, 56.0 %:lla 12:sta 18 mkaan ja ainoastaan 6.5 %:lla päälle 18 mkan. Sama suhde esiintyy myöskin kahdessa ylimmässä ikäluokassa, nimittäin että miespuolisilla työntekijöillä on suuremmat palkat kuin saman ikäluokan naispuolisilla työntekijöillä. Suurin osa miespuolisista työntekijöistä (46 henkeä) kuuluu ikäluokkaan 30:sta 45 vuoteen ansaiten viikossa päälle 18 mkan. Suurin osa naispuolisista työntekijöistä (364 henkeä) taas kuuluu ikäluokkaan 18:sta 30 vuoteen ansaiten viikossa 12:sta 18 mkaan.

Samoinkuin aikaisemmin esitetään tässäkin erityinen yhteenasetelma paperossintekijäin palkkasuhteista.

Paperossintekijäin viikkotulot.

	vähemm. kuin 6 mk.		6:sta 12 mkaan.		12:sta 18 mkaan.		18 mk. ja enemm.	
	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%
alle 18 vuoden . . .	3	9.1	20	60.6	10	30.3	—	—
18:sta 30 vuoteen . .	2	0.4	197	40.4	278	57.2	10	2.0
30:stä 45 » . . .	2	0.8	96	40.8	128	54.6	9	3.8
45:stä 60 » . . .	—	—	23	57.5	16	40.0	1	2.5
60 vuotta ja enemm.	—	—	2	66.7	1	33.3	—	—
Summa	7	0.9	338	42.3	433	54.3	20	2.5

Jos tässä vertaa toisiinsa toisen ja kolmannen palkkaluokan prosenttilukuja, niin huomaa kuinka ansaitsemiskyky ijän karttuessa vähenee. Tämä riippuu osaksi siitä että vanhemmilla naisilla yleensä on talous hoidettavanaan, josta syystä he ovat lyhemmän aikaa työssä, osaksi myös siitä että itse työ, joka kysyy suurta näppäryyttä, vanhemmuuten edistyy hitaammin.

Kuten jo aikaisemmin on huomautettu, vikkelintekijöillä on pienimmät tulot. Sopinee tässä mainita, ettei miespuolisia vikkelintekijöitä ole ainoatakaan 18 vuotta vanhempaa, jota vastoin naispuolisista vikkelintekijöistä 26 kuuluu ikäluokkaan 18:sta 30 vuoteen. Ensinmainitut siis siirtyvät aikaisemmin tältä vähäpalkkaiselta ammatin erikoisalalta toiselle, tietysti etupäässä sikarintekijän ammattialalle.

Taulussa 40 on työntekijät jaettu ammatin erikoisalojen, tupakkateollisuuden työajan ja viikkotulojen mukaan. Ollen vast'alkajoita tässä teollisuudessa, on yhteen ryhmään luettu ne työntekijät, jotka siihen aikaan kuin tutkimusta toimitettiin, kesällä 1902, olivat työskennelleet vähemmän kuin 2½ vuotta tupakkateollisuudessa. Sen johdosta ettei vuonna 1902 työhön tulleita työntekijöitä ole otettu palkkatilastoon, ei siinä ole semmoisia, jotka ovat olleet työssä ainoastaan puolen vuotta taikka lyhemmän ajan. Toinen ryhmä käsittää ne työntekijät, jotka ovat tupakkateollisuudessa työskennelleet 2:sta 10 vuoteen, kolmas ne, jotka ovat työskennelleet 10:stä 20 vuoteen, ja viimeinen ryhmä ne, jotka ovat tässä teollisuudessa työskennelleet 20 vuotta ja enemmän.

Yleisimmät tulokset taulusta ovat yhteenaseteltuina Taulussa XXVII, jossa absoluuttiset luvut taaskin on muunnettu prosenttiluvuiksi.

Taulu XXVII. Viikkotulot eri työaikojen mukaan prosenttiluvuin.

Työaika	Työntekijät, prosenttiluvuin, joilla on viikkotuloja							
	vähemmän kuin 6 mk.		6—11: 99 mk.		12—17: 99 mk.		18 mk. ja enemm.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
vähemm. kuin 2 vuotta	7.1	6.9	57.2	86.2	21.4	6.9	14.3	—
2:sta 10 vuoteen	—	0.8	22.0	40.8	44.1	54.3	33.9	4.1
10:stä 20 »	—	0.7	—	38.1	20.4	56.7	79.6	4.5
20 vuotta ja enemmän	—	1.5	5.9	41.2	23.5	50.4	70.6	6.9
ilmoittamaton	—	—	—	100.0	100.0	—	—	—
Summa	0.8	1.3	18.2	43.3	32.8	51.2	48.2	4.2

Taulusta XXVII käy selvästi näkyviin, kuinka miespuoliset työntekijät, ijästä riippumatta, lyhemmän työajan jälkeen kuin naiset saavat suurempia tuloja kuin nämä. Miespuolisista työntekijöistä on ainoastaan vast'alkajoita edustettuna alimmassa palkkaluokassa, jota vastoin siihen jää kaikkiin ikäluokkiin kuuluvia naispuolisia työntekijöitä. Naispuolisista vast'alkajoista ei yksikään pääse ylimpään palkkaluokkaan, mutta jo 14.3 % miespuolisista vast'alkajoista ansaitsee 18 mk ja enemmän. Miespuolisista vast'alkajoista

on 57.2 % toisessa ja 21.4 % kolmannessa palkkaluokassa, jota vastoin naispuolisista vast'alkajoista 86.2 % ei pääse toista palkkaluokkaa ylemmäksi ja ainoastaan 6.9 % ansaitsee viikossa 12:sta 18 mkaan. Seuraavissakin työikäluokissa ovat naiset suhteellisesti paljoa lukuisammin edustettuina alemmissa palkkaluokissa kuin miehet. 10 vuotisen työajan jälkeen on suurimmalla osalla miehiä tuloja 18 mk ja enemmän.

Samoinkuin aikaisemmin annetaan tässä erikoiskohtainen esitys paperossintekijäin viikkotuloista heidän työaikaansa silmällä pitäen.

Paperossintekijäin viikkotulot.

	vähemm. kuin 6 mk.		6:sta 12 mkaan.		12:sta 18 mkaan.		18 mk. ja enemm.	
työaika	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%
vähemm. kuin 2 vuotta	4	9.5	35	83.4	3	7.1	—	—
2:sta 10 vuoteen . .	—	—	179	37.1	289	59.8	15	3.1
10:stä 20 » . .	2	1.0	84	44.0	101	52.9	4	2.1
20:stä 30 » . .	1	1.8	25	45.5	29	52.7	—	—
30:stä 40 » . .	—	—	13	52.0	11	44.0	1	4.0
40:stä 50 » . .	—	—	1	100.0	—	—	—	—
ilmoittamaton . . .	—	—	1	100.0	—	—	—	—
Summa	7	0.8	338	42.3	433	54.4	20	2.5

Edellä olevasta yhteenasetelmasta näkyy, kuinka tulot aluksi sangen nopeasti kasvavat työijän ohessa ja sittemmin verkalleen vähentyvät, eli sama asianlaita mikä jo aikaisemmin vahvistettiin todeksi ansion ja ikävuosien keskinäistä yhteyttä käsiteltäessä.

Taulussa 41 vihdoin on tietoja eri ammatin erikoisalojen työntekijäin keskimääräisistä viikkotuloista, ollen työntekijät siinäkin jaettuina sukupuolen ja ikäluokkien mukaan.

Miespuolisen työntekijän keskipalkka tupakkateollisuudessa on Smk. 18: 64, naispuolisen Smk. 12: 34, siis enemmän kuin 6 mkan erotus. Molemmille sukupuolille tarjoo paperossinvalmistus korkeimman keskipalkan, nimittäin Smk. 23: 74 ja Smk. 12: 53. Miehiin nähden seuraavat sitten järjestyksessä ammatin ulkopuolella olevat työntekijät, joilla on tuloja Smk. 19: 99, nuuskanvalmistus, Smk. 19: 04, piipputupakanvalmistus, Smk. 18: 72, sikarinvalmistus, Smk. 16: 50, ja viimeisenä suutupakanvalmistus, Smk. 13: 18. Naisiin nähden taas seuraa paperossinvalmistuksen jälkeen sikarinvalmistus, Smk. 11: 94, sitten suutupakanvalmistus, Smk. 11: 23, ammatin ulkopuolella olevat työntekijät, Smk. 10: 42, sekä viimeksi piipputupakanvalmistus, Smk. 9: 78. Suurin erotus miesten ja naisten keskipalkkain välillä on siis paperossinval-

mistuksessa, nimittäin Smk. 11: 21. Sikarinvalmistuksessa on tämä erotus Smk. 4: 56, piipputupakanvalmistuksessa Smk. 8: 94, suutupakanvalmistuksessa ainoastaan Smk. 1: 95 sekä ammatin ulkopuolella olevien työntekijäin ryhmässä Smk. 9: 57. Merkittävä on, että tämä erotus kauttaaltaan suurenee ijän karttuessa. Taulussa esitettyjen ikäluokkien välillä on tämä erotus nimittäin itsekussakin Smk. 0: 53, 4: 94, 9: 23, 8: 36 ja 12: 16. Miesten keskipalkat ovat pääasiallisesti kasvamaan ijän lisääntyessä, jota vastoin naisten palkat kohoovat vain kolmanteen ikäluokkaan asti, josta lähtien ne taas laskeuvat. Tämä asianlaita esiintyy erittäin huomattavasti paperossinvalmistuksessa ja naisiin nähden sikarinvalmistuksessakin. Miehistä on vikkelintekijöillä alin keskipalkka, nimittäin Smk. 7: 60. Ellei ota lukuun joitakuita ainoastaan yhden työntekijän käsittäviä ryhmiä, on naistenkin joukossa keskipalkka alin vikkelintekijöillä, nimittäin Smk. 8: 27.

Vuositulot.

Tupakkatyöntekijäin vuosituloihin nähden käytettävänä oleva aineisto ei ole läheskään niin täydellinen kuin viikkotuloja koskeva aineisto. Sittekun aikaisemmin mainitut poistot oli tehty, oli jälellä ainoastaan 172 miespuolista ja 673 naispuolista eli yhteensä 845 työntekijää. Tämä on 33.7 % selviteltyjen miespuolisten työntekijäin, 30.1 % selviteltyjen naispuolisten työntekijäin, 30.7 % kaikkien selviteltyjen työntekijäin sekä 24.6 % palkkatilastollisessa raaka-aineistossa lukuun otettujen työntekijäin määrästä. Tämän aineiston käyttely on esitettynä Tauluissa 42, 43, 44, 45 ja 46. Nämä taulut on laadittu samoja johteita noudattaen kuin edellä olevat viikkotuloja koskevat taulut. Molemmat taulusarjat käsittävät osittain erilaista aineistoa. Jälkimäisessä, vuosituloja koskevassa taulusarjassa ovat erittäinkin Itä-Suomessa sijaitsevat työpaikat paljoa lukuisammin edustettuina kuin ensimäisessä taulusarjassa.

Samaten kuin meneteltiin viikkotulojen suhteen, annetaan tässä ensiksi luettelo itsekullakin ammatin erikoisalalla tavatuista pienimmistä ja suurimmista vuosituloista, sen ohessa mainiten työntekijän sukupuoli, työseutu, ikä ja palvelusaika ammatissa:

A. Paperossinvalmistus.

Esimiehiä ja johtajattaria:

minimi: n., Viipuri, 39 vuotias, 26 vuotta . . . . . Smk. 720: —
maksimi: m., Helsinki, 61 vuotias, 47 vuotta . . . . . » 4,820: 40

Paperossintekijöitä:

minimi: n., Hämeenlinna, 36 vuotias, 1 vuosi . . . . . » 236: 60
maksimi: n., Pietarsaari, 25 vuotias, 4 vuotta . . . . . » 1,224: 15

Paperossikoneissa y. m.:

minimi: n., Turku, 18 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 281: 16
maksimi: m., Pietarsaari, 29 vuotias, 5 vuotta . . . . . » 1,357: 15

Riipijöitä, kuivaajia:

minimi: n., Hämeenlinna, 19 vuotias, 2 vuotta . . . . . Smk. 347: 45
maksimi: m., Viipuri, 34 vuotias, 8 vuotta . . . . . » 971: 15

Leikkaajia:

minimi: m., Viipuri, 48 vuotias, 20 vuotta . . . . . » 849: —
maksimi: m., Helsinki, 48 vuotias, 39 vuotta . . . . . » 1,369: 80

Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia:

minimi: 2 n., Helsinki, 19 ja 22 vuotiaita, 4 ja 6 vuotta . . . . . » 178: 80
maksimi: n., Helsinki, 31 vuotias, 14 vuotta . . . . . » 1,095: 20

Hylssin-, rasiantekijöitä, paperinleikkaajia:

minimi: n., Viipuri, 17 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 390: 25
maksimi: m., Hämeenlinna, 50 vuotias, 11 vuotta . . . . . » 720: 20

Edellisiin kuulumattomia:

minimi: n., Helsinki, 16 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 302: —
maksimi: m., Hämeenlinna, 38 vuotias, 8 vuotta . . . . . » 720: —

B. Sikarinvalmistus.

Esimiehiä ja johtajattaria:

minimi: n., Turku, 48 vuotias, 34 vuotta . . . . . » 988: —
maksimi: m., Helsinki, 37 vuotias, 21 vuotta . . . . . » 4,455: 12

Sikarintekijöitä:

minimi: n., Turku, 17 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 288: —
maksimi: n., Helsinki, 25 vuotias, 7 vuotta . . . . . » 1,125: —

Vikkelintekijöitä:

minimi: m., Porvoo, 17 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 164: 40
maksimi: n., Helsinki, 14 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 528: —

Riipijöitä, kuivaajia:

minimi: n., Turku, 23 vuotias, 12 vuotta . . . . . » 321: 35
maksimi: n., Pietarsaari, 43 vuotias, 3 vuotta . . . . . » 679: 30

Leikkaajia:

minimi: m., Nikolainkaupunki, 33 vuotias, 11 vuotias . . . . . » 1,005: 65
maksimi: m., Helsinki, 58 vuotias, 33 vuotta . . . . . » 1,150: 20

Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia:

minimi: n., Turku, 18 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 311: 40
maksimi: m., Viipuri, 42 vuotias, 31 vuotta . . . . . » 1,774: —

Edellisiin kuulumattomia:

minimi } m., Helsinki, 15 vuotias, 3 vuotta . . . . . Smk. 382: 85
maksimi }

C. Piipputupakanvalmistus.

Esimiehiä:

minimi } m., Helsinki, 76 vuotias, 33 vuotta . . . . . » 1,380: 25
maksimi }

Kartuusintekijöitä apulaisineen:

minimi: n., Helsinki, 25 vuotias, 4 vuotta . . . . . » 238: —
maksimi: m., Turku, 21 vuotias, 5 vuotta . . . . . » 1,224: 80

Riipijöitä, kuivaajia, lajittelijoita:

minimi: n., Viipuri, 34 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 391: 10
maksimi: n., Helsinki, 49 vuotias, 27 vuotta . . . . . » 1,488: 45

Leikkaajia, sihtaajia, valssaajia:

minimi: m., Viipuri, 50 vuotias, 2 vuotta . . . . . » 388: 72
maksimi: m., Turku, 34 vuotias, 19 vuotta . . . . . » 1,302: 15

Edellisiin kuulumattomia:

minimi: m., Turku, 71 vuotias, 3 vuotta . . . . . » 906: —
maksimi: m., Turku, 29 vuotias, 13 vuotta . . . . . » 1,212: 60

D. Suutupakanvalmistus.

Esimiehiä:

minimi } m., Turku, 45 vuotias, 35 vuotta . . . . . » 1,382: 40
maksimi }

Punojia y. m.:

minimi: m., Turku, 16 vuotias, 3 vuotta . . . . . » 297: 40
maksimi: m., Turku, 29 vuotias, 8 vuotta . . . . . » 1,505: 60

E. Nuuskanvalmistus.

Nuuskatyöntekijöitä:

minimi: m., Pietarsaari, 23 vuotias, 1 vuosi . . . . . » 867: 50
maksimi: m., Helsinki, 28 vuotias, 12 vuotta . . . . . » 1,055: 25

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Koneenkäyttäjiä, puuseppiä:

minimi: m., Turku, 67 vuotias, 39 vuotta . . . . . Smk. 555: 20
maksimi: m., Pietarsaari, 45 vuotias, 3 vuotta . . . . . » 1,967: 50

Muita:

minimi: n., Helsinki, 49 vuotias, 28 vuotta . . . . . » 379: 65
maksimi: m., Helsinki, 52 vuotias, 30 vuotta . . . . . » 1,095: 50

Vähimmät vuositulot, Smk. 164: 40, tavattiin eräällä vikkelintekijällä. Suurin vuosipalkka, Smk. 4,820: 40, on samalla paperossiesimiehellä, jolla mainittiin olevan suurimmat viikkotulot. Yhdellä sikariesimiehellä on tuloja Smk. 4,455: 12. Jos taas otetaan huomioon ainoastaan varsinaiset työntekijät, niin on suurin vuosipalkka, Smk. 1,967: 50, eräällä koneenkäyttäjällä. Tupakka-ammatissa toimivista työntekijöistä on suurin vuosipalkka, Smk. 1,774: —, samalla sikarinlajittelijalla, jolla aikaisemmin mainittiin olevan suurimmat viikkotulot.

Taulun 42 sisällys on esitetty yhteenvetona Taulussa XXVIII. Tässä esitetyt prosenttiluvut osottavat jo ensi silmäyksellä, että aineisto valitettavasti on niin niukka, että useimmissa tapauksissa sen nojalla ei käy tekeminen minkäänlaisia johtopäätöksiä. On sen vuoksi välttämätöntä pitäytyä ainoastaan suurimpiin työntekijäryhmiin. Jotta aineisto saataisiin mahdollisimmassa määrässä keskitetyksi on vuositulot yhdistetty ainoastaan neljään palkkaluokkaan: 1) vähemmän kuin 300 mk., 2) 300:sta 500 mkaan, 3) 500:sta 1,000 mkaan sekä 4) 1,000 mk. ja enemmän.

2 miespuolisella (1.2 %) ja 15 naispuolisella (2.2 %) työntekijällä on vuosituloja vähemmän kuin 300 mk. Näistä miespuolisista työntekijöistä on toinen vikkelintekijä ja toinen punoja. Naispuolisia työntekijöitä, joilla on näin vähäiset vuositulot, tavataan niin hyvin paperossin- (7 paperossintekijää) ja sikarin- kuin piipputupakanvalmistuksessa. 14 miespuolisella (8.1 %) ja 160 naispuolisella (23.8 %) työntekijällä on tuloja 300:sta 500 markkaan, 93 miespuolisella (54.1 %) ja 483 naispuolisella (71.8 %) työntekijällä on tuloja 500:sta 1,000 mkaan sekä 63 miespuolisella (36.6 %) ja 15 naispuolisella (2.2 %) työntekijällä enemmän kuin 1,000 mkan vuositulot. Tämä siis taaskin vahvistaa sitä aikaisemmin tehtyä havaintoa, että miespuolisilla työntekijöillä on suuremmat tulot kuin naispuolisilla.

Taulu XXVIII. Vuositulot eri ammatinerikoisaloilla prosenttiluvuin.

Ammatin erikoisala.	Työntekijät, prosenttiluvuin, joilla on vuosituloja							
	vähemmän kuin 300 mk.		300:sta 500 mkaan		500:sta 1,000 mkaan		1,000 mk. ja enemmän	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
A. Paperossinvalmistus.								
Esimiehiä ja johtajattaria	—	—	—	—	—	50.0	100.0	50.0
Paperossintekijöitä	—	1.7	—	25.0	—	72.6	—	0.7
Paperossikoneissa y. m.	—	25.0	—	—	50.1	75.0	50.0	—
Riipijöitä, kuivaajia	—	—	—	10.3	100.0	89.7	—	—
Leikkaajia	—	—	—	—	66.7	—	33.3	—
Lajittelijoita, pakkaajia, liistarcijia	—	4.2	25.0	14.6	50.0	77.0	25.0	4.2
Hylssin-, rasiantek., paperinleikk.	—	—	50.0	50.0	50.0	50.0	—	—
Edell. kuulumattomia	—	—	—	100.0	100.0	—	—	—
Summa	—	2.0	6.7	23.1	43.3	73.5	50.0	1.4
B. Sikarinvalmistus.								
Esimiehiä ja johtajattaria	—	—	—	—	—	100.0	100.0	—
Sikarintekijöitä	—	1.0	5.0	14.3	90.0	78.6	5.0	6.1
Vikkelintekijöitä	100.0	11.1	—	77.8	—	11.1	—	—
Riipijöitä ja kuivaajia	—	—	—	46.7	—	53.3	—	—
Leikkaajia	—	—	—	—	—	—	100.0	—
Lajittelij., pakkaaj., liistar. y. m.	—	—	8.3	36.0	58.4	60.0	33.3	4.0
Edell. kuulumattomia	—	—	100.0	—	—	—	—	—
Summa	2.6	1.4	7.9	25.0	65.8	68.9	23.7	4.7
C. Piippputupakanvalmistus.								
Esimiehiä	—	—	—	—	—	—	100.0	—
Kartuusintekijöitä apulaisineen	—	50.0	—	—	68.4	50.0	31.6	—
Riipijöitä, kuivaajia, lajittelijoita	—	—	—	66.7	—	—	100.0	33.3
Leikkaajia, sihtaajia, valssaajia	—	—	11.1	100.0	33.3	—	55.6	—
Edell. kuulumattomia	—	—	—	—	25.0	—	75.0	—
Summa	—	30.0	2.8	30.0	47.2	30.0	50.0	10.0
D. Suutupakanvalmistus.								
Esimiehiä	—	—	—	—	—	—	100.0	—
Punojia y. m.	4.8	—	38.1	—	42.8	100.0	14.3	—
Summa	4.5	—	36.4	—	40.9	100.0	18.2	—
E. Nuuskanvalmistus.								
Nuuskatyöntekijöitä	—	—	—	—	66.7	—	33.3	—
F. Ammatin ulkopuolella olevia.								
Koneenkäyttäjiä, puuseppiä	—	—	—	—	61.8	—	38.2	—
Muita	—	—	—	66.7	66.7	33.3	33.3	—
Summa	—	—	—	66.7	62.5	33.3	37.5	—
Summa summarum	1.2	2.2	8.1	23.8	54.1	71.8	6.63	2.2

Paperossintekijäin vuositulojen erikoiskohtainen yhteenasettelu osottaa seuraavia tuloksia:

Paperossintekijäin vuositulot.

	luku	%		luku	%
vähemm. kuin 300 mk.	7	1.7	650:stä 700 mkaan	47	11.4
300:sta 350 mkaan	8	1.9	700:sta 750 »	33	8.0
350:stä 400 »	21	5.1	750:stä 800 »	22	5.3
400:sta 450 »	34	8.2	800:sta 850 »	7	1.7
450:stä 500 »	40	9.7	850:stä 900 »	8	1.9
500:sta 550 »	55	13.4	900:sta 950 »	2	0.5
550:stä 600 »	65	15.9	950:stä 1,000 »	1	0.2
600:sta 650 »	59	14.4	1,000 mk. ja enemm.	3	0.7
			Summa	412	100.0

Tästä siis taaskin näkyy, että vikkelintekijät ovat taloudellisessa suhteessa huonoimmassa asemassa; heistä ei yksikään pääse 550 markkaa suurempiin vuosituloihin.

Vertailu Ruotsin oloihin käy päinsä käyttämällä hiukan laajempia palkkaluokkia, joiden rajat käyvät läheltä niihin, joita Ruotsin tilastossa on vuosituloihin nähden käytetty. Semmoinen vertailu osottaa seuraavasta yhteenasetelmasta näkyvät tulokset:

	Suomi				Ruotsi			
	luku		%		luku		%	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
alle 300 mkan.	2	15	1.2	2.2	24	36	3.1	2.9
300:sta 450 mkaan	10	108	5.8	16.0	28	157	3.6	12.6
450:stä 600 »	13	221	7.6	32.8	24	267	3.1	21.4
600:sta 750 »	16	240	9.3	35.8	38	241	4.9	19.3
750:stä 900 »	52	62	30.2	9.2	65	168	8.4	13.5
900:sta 1,000 »	16	12	9.3	1.8	106	187	13.7	15.0
1,000 mk. ja enemm.	63	15	36.6	2.2	491	190	63.2	15.3
Summa	172	673	100.0	100.0	776	1,246	100.0	100.0

Vuosituloihin nähden on tässä taasen huomattavana asianlaita, jota jo viikkotulojen suhteen huomautettiin, nimittäin että alimmat palkat ja erittäinkin suurimmat palkat ovat verrattain lukuisammat Ruotsissa kuin Suomessa. Huomattava on erittäinkin, että lähes $^2/_3$:lla eli 63.2 %:lla Ruotsin miespuolisista tupakkatyöntekijöistä on tuloja päälle 1,000 markan.

Syystä että vuosituloja koskeva aineisto on niin vähäinen, on näihin nähden seuraavissa tauluissa käytetty suurempia palkkaluokkia kuin ensimäisessä taulussa. Seuraavissa tauluissa käytetyt palkkaluokat ovat: 1) vähemmän kuin 300 mk, 2) 300:sta 500 mkaan, 3) 500:sta 750 mkaan, 4) 750:stä 1,000 mkaan, 5) 1,000 mk. ja enemmän.

Taulu 43 osottaa työntekijäin jakaumisen näihin palkkaluokkiin silmällä pitäen myöskin ammatin erikoisaloja ja työseutuja.

Taulussa XXIX esitetään tämän jaon yleisimmät tulokset prosenttiluvuin.

Taulu XXIX. Vuositulot eri työseuduilla prosenttiluvuin.

Työseutu.	Työntekijät, prosenttiluvuin, joilla on vuositulo ja									
	vähemmän kuin 300 mk.		300:sta 500 mkaan		500:sta 750 mkaan		750:stä 1,000 mkaan		1,000 mk. ja enemmän	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
Helsinki	—	2.8	4.3	17.9	13.0	59.1	8.7	16.8	74.0	3.4
Porvoo	33.3	14.3	33.3	42.8	33.4	—	—	28.6	—	14.3
Turku	3.2	9.1	3.2	40.9	16.1	31.8	9.7	18.2	67.8	—
Hämeenlinna ja Tampere	—	5.2	—	60.3	33.3	32.8	33.3	—	33.4	1.7
Viipuri ja Viipurin pit.	—	2.4	12.5	32.9	15.6	59.9	50.0	3.6	21.9	1.2
Lappeenranta	—	—	—	—	33.3	—	—	—	66.7	—
Mikkelin pit.	—	—	—	100.0	—	—	—	—	—	—
Nikolainkaupunki	—	—	28.6	50.0	—	50.0	28.6	—	42.8	—
Pietarsaari	—	—	7.5	9.4	11.9	74.8	64.2	13.7	16.4	2.1
Summa	1.2	2.2	8.1	23.8	14.5	60.8	39.6	11.0	36.6	2.2

Tästä taulusta näkyy, että miespuolisilla työntekijöillä on edullisimmat olot Helsingissä ja Turussa, joissa kumpaisessakin kaupungissa 74.0 ja 67.8 %:lla on vuotuisia tuloja päälle 1,000 markan. Pietarsaaressa on ainoastaan 16.4 %:lla miehistä niin suuret tulot. Naisten suhteen taasen huomataan, että heillä on verrattain pienemmät tulot Turussa ja Viipurissa kuin Helsingissä ja Pietarsaaressa. Turussa ovat suurimpana ryhmänä (40.9 %) naispuoliset työntekijät, joilla on tuloja 300:sta 500 mkaan, jota vastoin suurimmalla ryhmällä muilla tässä mainituilla seuduilla on tuloja 500:sta 750 mkaan (Helsingissä 59.1 %, Viipurissa 59.9 %, Pietarsaaressa 74.8 %). Tässä esiintyy vaikuttavana asianhaarana Turun suurimmassa tehtaassa käytetty lyhyt työaika.

Paperossintekijöihin nähden annetaan tässä seikkaperäinen esitys Helsingin, Viipurin ja Pietarsaaren työntekijöistä.

Paperossintekijäin vuositulot.

	Helsinki		Viipuri		Pietarsaari	
	luku	%	luku	%	luku	%
vähemm. kuin 300 mk.	—	—	4	3.0	—	—
300:sta 350 mkaan	1	1.0	4	3.0	—	—
350:stä 400 »	—	—	12	9.0	—	—
400:sta 450 »	3	3.0	16	12.0	6	4.7
450:stä 500 »	10	9.9	15	11.3	8	6.2
500:sta 550 »	12	11.9	24	18.0	14	10.9
550:stä 600 »	17	16.8	23	17.4	16	12.5
600:sta 650 »	12	11.9	24	18.0	19	14.8
650:stä 700 »	15	14.8	6	4.5	25	19.5
700:sta 750 »	12	11.9	4	3.0	17	13.3
750:stä 800 »	10	9.9	1	0.8	11	8.6
800:sta 850 »	5	4.9	—	—	2	1.6
850:stä 900 »	3	3.0	—	—	5	3.9
900:sta 950 »	—	—	—	—	2	1.6
950:stä 1,000 »	—	—	—	—	1	0.8
1,000 mk ja enemm.	1	1.0	—	—	2	1.6
Summa	101	100.0	133	100.0	128	100.0

Tämä yhteenasetelma osottaa aivan selvästi, että Pietarsaaren paperossintekijöillä on verrattain suuremmat tulot kuin Helsingin ja Viipurin paperossintekijöillä.

Taulu 44 sisältää palkkatilastollisen aineiston ammatin erikoisalojen ja ikäluokkien mukaan jaettuna. Taulu XXX osottaa tämän jaon tuloksen prosenttiluvuin esitettynä.

Taulu XXX. Vuositulot eri ikäluokissa prosenttiluvuin.

Ikäluokat	Työntekijät, prosenttiluvuin, joilla on vuosituloja									
	vähemmän kuin 300 mk.		300:sta 500 mkaan		500:sta 750 mkaan		750:stä 1,000 mkaan		1,000 mk. ja enemmän	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
alle 18 vuoden	15.4	11.1	61.5	50.0	15.4	38.9	—	—	7.7	—
18:sta 30 vuoteen	—	2.6	7.0	26.1	19.3	59.2	47.4	10.0	26.3	2.1
30:sta 45 »	—	1.2	—	17.5	4.2	62.0	39.6	17.0	52.1	2.3
45:stä 60 »	—	—	5.3	17.0	10.5	73.6	44.7	5.7	39.5	3.7
60 vuotta ja enemmän	—	—	—	22.3	25.0	77.7	31.2	—	43.8	—
Summa	1.2	2.2	8.1	23.8	14.5	60.8	39.6	11.0	36.6	2.2

Taulussa XXX olevasta yhteenasetelmasta taas näkyy miespuolisten ja naispuolisten työntekijäin palkkasuhteitten erilaisuus. Miespuolisista työntekijöistä kuuluu alimpaan palkkaluokkaan ainoastaan 18 vuotta nuorempia, jota vastoin naispuolisia työntekijöitä kuuluu siihen kolmesta ensimäisestä ikäluokasta. Miespuolisia työntekijöitä tulee taas jo varhaisessa ijässä suuret joukot korkeimpiin palkkaluokkiin, mutta useimmat naiset jäävät kolmanteen palkkaluokkaan, 500:sta 750 mkaan, ja ainoastaan aniharvat pääsevät suuremmille tuloille.

Mitä taasen erittäin paperossintekijöihin tulee, seuraava yhteenasetelma antaa heistä selvitystä.

Paperossintekijäin vuositulot.

	vähemm. kuin 300 mk.		300:sta 500 mkaan		500:sta 750 mkaan		750:stä 1,000 mkaan		1,000 mk. ja enemm.	
	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%
alle 18 vuoden . .	—	—	6	54.6	5	45.4	—	—	—	—
18:sta 30 vuoteen .	5	1.7	70	24.2	191	66.1	21	7.3	2	0.7
30:sta 45 » .	2	2.1	20	20.6	55	56.7	19	19.6	1	1.0
45:stä 60 » .	—	—	6	46.2	7	53.8	—	—	—	—
60 vuotta ja enemm.	—	—	1	50.0	1	50.0	—	—	—	—
Summa	7	1.7	103	25.0	259	62.9	40	9.7	3	0.7

Taulu 45 selvittää työntekijäin palkkasuhteita, silmällä pitäen myöskin työaikaa. Taulussa XXXI on yhteenveto mainitun taulun sisällyksestä.

Taulu XXXI. Vuositulot eri työaikojen mukaan prosenttiluvuin.

Työaika	Työntekijät, prosenttiluvuin, joilla on vuosituloja									
	vähemmän kuin 300 mk.		300:sta 500 mkaan		500:sta 750 mkaan		750:stä 1,000 mkaan		1,000 mk ja enemmän	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
vähemm. kuin 2 vuotta	—	50.0	60.0	—	—	50.0	20.0	—	20.0	—
2:sta 10 vuoteen . . .	2.3	2.2	11.6	24.1	18.6	61.2	45.4	10.3	22.1	2.2
10:stä 20 » . . .	—	1.8	—	22.1	2.8	60.1	50.0	14.2	47.2	1.8
20 vuotta ja enemmän	—	1.8	2.2	25.4	17.8	58.3	22.3	10.9	57.8	3.6
Summa	1.2	2.2	8.1	23.8	14.5	60.8	39.6	11.0	36.6	2.2

Tästä saa taaskin vahvistusta se väite, että miespuolisten työntekijäin tulot lisääntyvät työajan ohessa, jota vastoin naispuolisten työntekijäin ansiot, korkeimmilleen päästyään, työajan lisääntyessä taasen pyrkivät vähenemään.

Paperossintekijäin asemaa nyt puheena olevassa suhteessa valaisee seuraava yhteenasetelma.

Paperossintekijäin vuositulot.

	vähemm. kuin 300 mk.		300:sta 500 mkaan		500:sta 750 mkaan		750:stä 1,000 mkaan		1,000 mk ja enemm.	
	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%
väh. kuin 2 vuotta	1	100.0	—	—	—	—	—	—	—	—
2:sta 10 vuoteen	3	1.0	77	25.2	193	63.0	30	9.8	3	1.0
10:stä 20 »	2	2.7	18	24.0	47	62.6	8	10.7	—	—
20 v. ja enemmän	1	3.3	8	26.7	19	63.3	2	6.7	—	—
Summa	7	1.7	103	25.0	259	62.9	40	9.7	3	0.7

Taulussa 46 annetaan tietoja työntekijäin vuotuisista keskituloista eri ammatinerikoisaloilla, sukupuolissa ja ikäluokissa.

Miespuolisilla työntekijöillä on vuositulojä keskimäärin Smk. 998: 72 ja naispuolisilla Smk. 597: 67, siis likipitäin 1,000 ja 600 mk., ollen sukupuolien välinen erotus 400 mk. Jos vertaa toisiinsa eri sukupuolten keskipalkkoja eri ikäluokissa, niin huomaa, että miehillä ensimäisessä ikäluokassa on varsin vähäisen pienempi keskipalkka kuin naisilla. Siitä lähtien alkaa miehillä olla huomattavasti suuremmat tulot kuin naisilla. Miesten tulojen suuremmuus on itsekussakin seuraavassa ikäluokassa Smk. 326: 22, 552: 41, 362: 87 ja 585: 15. Näistäkin luvuista voinee tehdä yhtäläisen johtopäätöksen kuin jo on viikkotuloja käsiteltäessä huomautettu, nimittäin että miesten ja naisten tulojen välinen erotus lisääntyy ikävuosien ohessa, niin että miesten tulot kaiken aikaa lisääntyvät, mutta naisten tulot korkeimpaan määräänsä päästyään taasen vähenevät. Aineiston niukkuuden vuoksi, erittäinkin mitä miehiin tulee, ei tämä asianlaita tässä esiinny yhtä selvästi kuin viikkotuloissa. Tästä syystä ei myöskään maksa vaivaa toimittaa semmoista vertailua eri ammatinhaaroihin nähden.

Taaskin esiintyvät vikkelintekijät huonopalkkaisimpina.

Edellä olevan, tupakkatyöntekijäin tuloja koskevan tutkimuksen yleisimmät tulokset käy yhdistäminen seuraaviin pääkohtiin:

1) miespuoliset tupakkatyöntekijät ansaitsevat vuodessa keskimäärin noin 1,000 mk., naispuoliset noin 600 mk., siis 400 mkan erotus miesten eduksi. Miehillä on viikkotuloja keskimäärin noin 18 mk., naisilla noin 12 mk., siis erotus miesten eduksi noin 6 mk.;

2) miesten ja naisten tulojen välinen erotus kasvaa yleensä ikävuosien kera, miesten palkat kun tavallisesti suurenevat ijän karttuessa, mutta naisten palkat, päästyään korkeimmilleen, taasen pienentyvät;

3) sama asianlaita tulee pääasiallisesti näkyviin, ellei silmällä pidetä ikävuosia, vaan työaikaa teollisuudessa;

4) Helsingin ja Pietarsaaren tupakkatyöntekijät ovat yleensä paremmassa asemassa kuin muiden paikkakuntain työntekijät. Turussa vaikuttaa kaupungin suurimmassa tehtaassa noudatetun työajan lyhyys tulojen vähemmyyden. Erittäinkin on tämä huomattavana paperossintekijäin palkkasuhteissa;

5) huonopalkkaisimpia kaikista tupakkatyöntekijöistä ovat vikkelintekijät.

Palkkausmuoto.

Välitysjärjestelmästä, joka on käytännössä tupakkateollisuudessakin, on tietoja Tauluissa 47 ja 48. Apulaisiaan palkkaa 39 miespuolista ja 95 naispuolista työntekijää. 14 miespuolista ja 126 naispuolista työntekijää saa palkkansa välittäjiltä. Tämä järjestelmä on etupäässä käytännössä sikarintekijäin ja vikkelintekijäin kesken sekä vähäisemmässä määrässä myös pakkaajain, liistaroijain ja kartuusintekijäin kesken.

Taulu 49 osottaa minkä ohjeitten mukaan palkka lasketaan. Taulun sisällyksen päätulokset ovat yhteenaseteltuina Taulussa XXXII.

Taulu XXXII. Palkkausmuoto eri ammatinhaaroissa.

Ammatinhaara.	Työntekijät, joilla on							
	kappalepalkka		aikapalkka		vaihd. kappale- ja aikapalkka		ilmoittamaton palkkausmuoto	
	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%
Tehtaanhoitajat	—	—	3	*100.0*	—	—	—	—
Paperossinvalmistus	1,423	*83.2*	259	*15.1*	4	*0.2*	26	*1.5*
Sikarinvalmistus	489	*65.1*	234	*31.2*	10	*1.3*	18	*2.4*
Piipputupakanvalmistus	30	*25.0*	87	*72.5*	—	—	3	*2.5*
Suutupakanvalmistus	3	*3.4*	84	*96.6*	—	—	—	—
Nuuskanvalmistus	—	—	11	*100.0*	—	—	—	—
Ammatin ulkopuolella olevat	6	*9.2*	59	*90.8*	—	—	—	—
Summa	**1,951**	*71.0*	**737**	*26.8*	**14**	*0.5*	**47**	*1.7*

Kuten näkyy, on kappalepalkka etupäässä käytännössä paperossin- ja sikarinvalmistuksessa, aikapalkka taas muissa ammatinhaaroissa. Tästä seuraakin, että etupäässä naiset ovat kappaletyöntekijöitä. Miehistä on nimittäin 27.6 %:lla kappalepalkka, 67.7 %:lla aikapalkka, 1.0 %:lla vaihdellen kappale- ja aikapalkka; naisista taas on 80.9 %:lla kappalepalkka, 17.5 %:lla aikapalkka ja 0.4 %:lla vaihdellen kappale- ja aikapalkka. Ruotsissa oli 64.6 %:lla työntekijöistä kappalepalkka 71.0 %:a vastaan meillä.

Taulu 50 osottaa millä tavalla palkat lasketaan eri tehdaspaikoissa. Suurempiin tehdaspaikkoihin nähden on absoluuttiset luvut muunnettu prosenttiluvuiksi Taulussa XXXIII. Tästä näkyy, että Turun työntekijöistä puolet ovat kappalepalkalla ja toiset puolet aikapalkalla, ja taas muilla taulussa mainituilla paikoilla suurin osa työntekijöitä on kappalepalkalla.

Taulu XXXIII. Palkkausmuoto suurimmilla työseuduilla.

Työseutu.	Työntekijät, joilla on							
	kappalepalkka		aikapalkka		vaihd. kappale- ja aikapalkka		ilmoittamaton palkkausmuoto	
	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%
Helsinki	577	*79.2*	134	*18.4*	2	*0.3*	15	*2.1*
Turku	153	*50.8*	148	*49.2*	—	—	—	—
Hämeenlinna ja Tampere	103	*75.2*	33	*24.1*	—	—	1	*0.7*
Viipuri ja Viipurin pit.	385	*66.8*	172	*29.9*	3	*0.5*	16	*2.8*
Pietarsaari	678	*76.5*	196	*22.1*	9	*1.0*	4	*0.4*

Kun palkkausmuodon ja palkan suuruuden keskinäinen vertailu olisi kysynyt paljon aikaa eikä siitä olisi ollut odotettavana erityisesti huomioon otettavia tuloksia, ei sellaista vertailua ole toimitettu.

Palkanmaksupäivä.

Palkanmaksupäivään nähden annetaan seuraavia tietoja. Palkka maksetaan:

perjantaisin 8 työpaikassa, joissa on 511 työntekijää;
lauantaisin 20 työpaikassa, joissa on 1,215 työntekijää;
joka toinen tiistai 1 työpaikassa, jossa on 14 työntekijää;
joka toinen tiistai ja perjantai 1 työpaikassa, jossa on 887 työntekijää;
joka toinen lauantai 2 työpaikassa, joissa on 42 työntekijää;
jokaisen kuukauden 1 ja 15 päivänä 1 työpaikassa, jossa on 73 työntekijää.

5 työpaikasta, joissa on 7 työntekijää, ei ole ilmoitettu määrättyä palkanmaksupäivää.

Palkkaa maksettaessa kerran viikossa noudatetaan tätä sääntöä yleensä ainoastaan kappaletyöntekijöihin nähden. Kuukausi- ja vuosipalkalla olevat työntekijät saavat palkkansa tavallisesti kahdesti kuukaudessa.

Perjantaita käytetään palkanmaksupäivänä 1 työpaikassa Helsingissä, 3 työpaikassa Turussa, 2 työpaikassa Nikolainkaupungissa, 1 työpaikassa Pietarsaaressa ja 2 työpaikassa Kokkolassa.

Muilla työntekijäin nauttimilla etuisuuksilla, joita ei jo ole toisessa yhteydessä kosketeltu, ei ole käytännöllistä merkitystä. Yhdessä Helsingin tehtaassa nauttii eräs ijäkäs miespuolinen työntekijä vuotuista 500 markan lahjapalkkiota, joka on otettu huomioon palkkasummaa määrättäessä. Pietarsaaressa niinikään jotkut vanhemmat työntekijät saavat pienempiä vuotuisia lahjapalkkioita. Lainoja ja ennakkomaksuja annetaan tarpeen mukaan useimmissa tehtaissa, ja vähennetään nämä erät palkanmaksussa. Niinikään saavat miehet useimmassa tapauksessa maksuttomasti tupakkaa omiksi tarpeiksi. **Muita etuisuuksia.**

Tehtaan ulkopuolella tehdystä työstä on tuloja havaittu olevan ainoastaan parilla miespuolisella helsinkiläisellä työntekijällä, jotka sunnuntaisin toimivat pilettien taikka päällysvaatteiden vastaanottajina julkisissa huveissa.

XVII Luku.

Työhuoneistojen laatu.

Työhuoneistot.

Tärkeimmät tulokset työhuoneistojen tutkimuksesta ovat esitettyinä Taulussa 51. Huoneet, joissa työntekijät yhtämittaa työskentelevät, on numeroitu, ja mainitussa taulussa on tietoja itsekunkin numeroidun huoneen tarkoituksesta, siinä työskentelevien mies- ja naispuolisten työntekijäin luvusta, jokaisen työntekijän osalle tulevasta lattiapinnasta ja ilmakuutiosta, yleinen lausunto huoneen valoisuussuhteista, kun keinollista valaistusta ei käytetä, ilmoitus käytetystä valaistusjärjestelmästä sekä tulokset joistakuista huoneista otettujen ilmanäytteiden hiilihappopitoisuutta osottavista analyyseistä. Työntekijät luettiin samassa tilaisuudessa kuin ilmanäytteet otettiin, eli helmi- ja maaliskuussa vuonna 1903, josta syystä työntekijäin luku ei ole sama kuin selviteltyjen työntekijäin. Taulussa on selonteko 28 tehtaasta, jotka käsittävät yhteensä 221 huonetta, joissa mainittuun aikaan työskenteli 493 miespuolista ja 2,451 naispuolista työntekijää.

Armollinen Julistus joulukuun 21 päivältä 1889, sisältävä likempiä määräyksiä teollisuusammateissa olevain työntekijäin suojelemisesta 15 p:nä huhtikuuta 1889 annetun Armollisen Asetuksen käyttämistä varten, säätää 1 §:ssään, että työhuoneitten ja verstaiden pitää olla niin tilavat, että jokaisella niissä toimivalla työntekijällä on ainakin 8 m³ ilmaa. Missä määrin tupakanvalmistuksessa käytetyt huoneet täyttävät tämän vaatimuksen näkyy Taulusta 51 ja seuraavasta, itsekutakin työntekijää kohti tulevaa ilmakuutiota koskevien tietojen yhteenvedosta:

ilmakuutio työntek. kohti	huoneitten luku	%	miesp. työntek. luku	%	naisp. työntek. luku	%
2:sta 3 m³:in	4	1.8	1	0.2	125	5.1
3:sta 4 »	1	0.4	—	—	15	0.6
4:stä 5 »	5	2.3	18	3.6	164	6.7

ilmakuutio työntek. kohti		huoneitten luku	%	miesp. työntek. luku	%	naisp. työntek. luku	%
5:stä 6	m³:in	7	3.2	12	2.4	274	11.2
6:sta 7	»	5	2.3	12	2.4	79	3.2
7:stä 8	»	12	5.4	35	7.1	477	19.5
8:sta 9	»	4	1.8	1	0.2	203	8.3
9:stä 10	»	5	2.3	30	6.1	73	3.0
10:stä 11	»	3	1.4	5	1.0	53	2.2
11:sta 12	»	8	3.6	27	5.5	120	4.9
12 m³ ja enemm.		167	75.5	352	71.5	868	35.3
Summa		221	100.0	493	100.0	2,451	100.0

Tästä näkyy, että kahdessa tehtaassa (n:ot III ja XX Taulussa 51) 1 miespuolinen ja 125 naispuolista työntekijää oleskelee niin ahtaissa huoneissa, että heitä itsekutakin kohti ei tule enempää kuin 2 jopa 3 m³ ilmaa. On selvää, että semmoinen ilma pian käy ylen pilaantuneeksi. Tämä tuleekin epäämättömästi näkyviin niistä ilmanäytteistä, jotka on otettu tehtaan III huoneista n:o 2 ja 4 sekä tehtaan XX huoneesta n:o 3 ja joissa hiilihappomäärä on sangen suuri. Nämä kaksi tehdasta osottavat huonoimmat tulokset, mutta taulusta näkyy, että melkein jokaisessa tehtaassa on huoneita, jotka ovat liiaksi väellä täytettyjä. Kaikkiaan on nimittäin 34 huonetta (15.4 % kaikista tutkituista huoneista) semmoisia, ettei työntekijöillä niissä ole ainakaan 8 m³ ilmaa. Ja työntekijöitä, joiden alituisesti täytyy oleskella liiaksi väellä täytetyissä huoneissa, on sangen paljon, nimittäin 78 miespuolista (15.7 % kaikista tavatuista) ja 1,134 naispuolista (46.3 % kaikista tavatuista) työntekijää. Tästä siis näkyy, että melkein *puolet* naispuolisten työntekijäin koko luvusta oleskelee semmoisissa työhuoneissa, jotka eivät täytä säädettyjä ehtoja, ja niinmuodoin semmoisessa ilmassa, jota täytyy pitää terveydelle haitallisena.

Komitea, joka oli asetettu laatimaan ehdotuksia toimenpiteiksi tuberkuloosin ehkäisemiseksi maassa, ehdottaa, toimitettujen mittausten ja laskelmien perusteella, että semmoisissa huoneistoissa, joita käytetään ainoastaan joku aika vuorokaudesta, s. o. työhuoneistoissa, työväenasunnoissa, yleisissä majaloissa y. m., vähin ilmakuutio määrättäisiin 12 m³:ksi henkeä kohti sillä edellytyksellä että ilma vaihtuu likimain kahdesti tunnissa. Nykyään käytännössä olevista työhuoneistoista täyttäisi ainoastaan 167 (75.5 %) nämä suuremmat vaatimukset, ja näissä huoneissa työskentelee nykyään 352 miespuolista (71.5 %) ja ainoastaan 868 naispuolista (35.3 %) työntekijää.

Tässä yhteydessä sopii mainita, että vähin ilmakuutio on Ruotsissa määrätty 7 m^3:ksi, Englannissa 8 m^3:ksi, Saksassa 10 m^3:ksi ja Belgiassa 14 m^3:ksi.

Jokaisen työntekijän osalle tulevan ilmakuution ohessa vaihtelee itsekunkin työntekijän osalle tuleva lattiapinta. Tämän suhteen ei ole olemassa minkäänlaista määräystä, mutta 1 m^2 työntekijää kohti lienee vähin mahdollinen lattiapinta, minkä työnsä ääressä paikallaan istuva työntekijä tarvitsee. Taulusta 51 näkyy, että noissa neljässä liiaksi väellä täytetyssä huoneessa myöskin jokaisen työntekijän osalle tuleva lattiapinta on pienin, vaihdellen 0.6:sta 0.8 m^2:iin.

Läheisimmässä yhteydessä huoneitten tilavuutta koskevan kysymyksen kanssa on kysymys niiden ilmanvaihdosta. Yleensä on ilmoitettu ilmanvaihdon tapahtuvan tavallisilla seinäventtiileillä, paitsi tietysti lämpimänä vuodenaikana, jolloin ikkunoita pidetään auki. Monin paikoin on valitettu, että työntekijät, vedon pelosta, vastoin työnantajan kieltoa, tukkivat venttiilit paperilla, rievuilla ja muulla. Ilmantulon mittauksia ei ole toimitettu.

Yhtenä ilman pilaantumisen aikaansaajana voipi käytetty valaistusjärjestelmä useinkin olla. 5 tehtaassa, joissa yhteensä on 122 huonetta, käytetään yksinomaan sähkövalaistusta. Muissa 23 tutkitussa tehtaassa, joissa kaikkiaan on 99 huonetta, käytetään valaistuksena petroolilamppuja, jotka, meillä kun kuten tunnettu käytetään venäläistä petroolia, voivat synnyttää suunnattomat määrät nokea, ellei niitä huolellisesti hoideta.

Pääasiallisimpia syitä työhuoneitten ilman pilaantumiseen on siinä syntyvä hiilihappo. Ilman hiilihappopitoisuuden mittaamiseksi on käytettävissä täysin tarkkoja keinoja. Monesta syystä kuitenkin katsottiin, ettei ilma-analyysejä nyt toimitetussa tutkimuksessa ollut ulotettava kaikkiin työhuoneihin, vaan valittiin jokaisesta tehtaasta jotkut huoneet, joissa oleskeli suurenlainen määrä työntekijöitä, ja siten että, mikäli mahdollista, kaikki tärkeät ammatin erikoisalat tulivat edustetuiksi niiden työntekijäin kautta, jotka työskentelivät niissä huoneissa, mistä ilmanäytteitä otettiin. Ilmanäytteet otettiin helmi- ja maaliskuussa 1903 ja analyysit toimitettiin professori O. Petterssonin koneella Helsingin Elintarpeitten tarkastuslaitoksessa. Taulussa 51 on ne näytteet, jotka on otettu aamulla työn alkaessa, merkitty n:olla 1, ne, jotka on otettu päivällisloman alkaessa, n:olla 2 ja ne, jotka on otettu illalla tehdasta suljettaessa, n:olla 3. Analyysiä n:o 1 varten on tietoja 53 huoneesta, mutta molempia muita analyysejä varten ainoastaan 52 huoneesta, syystä että yksi putki kumpaistakin laatua oli matkalla särkynyt.

Tavallisessa ilmassa on hiilihappoa noin 0.3 ‰. Noudattaen Ruotsissa toimitetuissa ilmoitustutkimuksissa käytettyä luokittelua merkitään tässä ilma, jossa hiilihappoa vähemmän kuin 2 ‰, hyväksi, 2 jopa 3 ‰ hiilihappoa

sisältävä ilma huononlaiseksi ja enemmän kuin 3 ‰ hiilihappoa sisältävä ilma huonoksi. Tutkittujen näytteitten tulokset ovat seuraavat:

	näyte n:o 1	näyte n:o 2	näyte n:o 3
vähemmän kuin 2 ‰ (hyvä) .	46 huonetta	30 huonetta	17 huonetta
2 jopa 3 ‰ (huononlainen) . .	3 »	12 »	14 »
enemmän kuin 3 ‰ (huono) .	4 »	10 »	21 »

Kuten oli odotettavakin, hyvää ilmaa sisältävien huoneitten luku väheni päivän mittaan siinä määrin, että illalla ainoastaan kolmannessa osassa huoneitten luvusta oli hyvää ilmaa, jota vastoin useimpain huoneitten ilma oli pilaantunutta. Jos ilma sisältää 5, 6 taikka 7 ‰ hiilihappoa, jotka luvut useinkin esiintyvät Taulussa 51, on se suuressa määrässä pilaantunutta ja vahingollista. Ilman suureen hiilihappopitoisuuteen on pidettävä syynä työhuoneessa olevan liian suuren henkilöluvun ja puutteellisen ilmanvaihdon yhteisvaikutusta.

Tutkituissa 221 huoneessa on valoisuussuhteet, s. o. valaistus luonnollisessa valossa, merkitty hyviksi 185 huoneessa, jotenkin hyviksi 27 huoneessa ja huonoiksi 9 huoneessa. Jotenkin hyvällä valaistuksella varustetuissa huoneissa työskentelee 78 miespuolista ja 79 naispuolista työntekijää sekä huonolla valaistuksella varustetuissa huoneissa 21 miespuolista työntekijää.

Tutkituista työhuoneista oli 12 joksikin osaksi alempana maanpintaa.

Tutkituista työpaikoista oli kaikkiaan 6:ssa höyrylämpöjohto, 3:ssa osittain lämpöjohto ja osittain kakluuneja, muissa kaakeli- taikka peltiuuneja.

Sen johdosta ettei vesijohtoa vielä ole muissa kaupungeissa kuin Helsingissä, Tampereella ja Viipurissa, on vesijohto laitettu useimpiin tehtaisiin ainoastaan näissä kaupungeissa. Pietarsaaren tehtaalla on täydellinen vesijohto, joka on rakennettu ainoastaan tehtaan omiksi tarpeiksi.

Työhuoneitten lattiat, katot ja seinät ovat laadultaan varsin erilaisia. Lattiat ovat puusta, maalattuja taikka maalaamattomia, kivestä, asfaltista, lapidiitista y. m., seinät taas puusta taikka kivestä. Seiniä on tavattu sekä maalattuja että maalaamattomia, paperoituja ja paperoimattomia, rapattuja ja rappaamattomia. Yhtä kirjavia ovat katot. Joissakuissa pienissä tehtaissa ovat työhuoneet siisteyteen nähden monessa tapauksessa osottaneet sangen paljon toivomisen varaa mitä niin hyvin lattioihin ja seiniin kuin kattoihin tulee. Erittäinkin on erästä pientä suutupakkatehdasta, N:o XXV Taulussa 51, vastaan voitu tehdä vakavimpia muistutuksia työhuoneistossa vallitsevan tavattoman epäsiisteyden johdosta.

Työhuoneitten puhdistamiseen ja tupakantomun ja muitten karikkeitten poistamiseen nähden on kaikista tehtaista ilmoitettu, että lattiat, sittekun

ne on vedellä kostutettu, lakaistaan joka päivä sekä että yleinen puhdistus vuosittain toimitetaan kahdesti, kolmasti taikka hiukan useamminkin, suuriksi juhlapäiviksi taikka ikkunoita paikalleen pantaessa ja pois otettaessa. Useimmissa tapauksissa on tämä tehtävä jätetty työntekijäin omaksi huoleksi, joissakuissa suuremmissa tehtaissa on tätä varten olemassa erityisiä henkilöitä.

Eräässä Helsingin tehtaassa, jossa valmistetaan ainoastaan paperosseja, on viime syksystä lähtien otettu käytäntöön uusi järjestelmä, koetetaan näet pääasiallisimmin estää kaikenlaatuisten karikkeitten joutumista lattialle, jottei olisi tarpeen joka päivä lakaista, se kun suuressa määrässä panee kaikenlaisen hienon tomun liikkeelle. Siinä tarkoituksessa on jokaisen paperossintekijän työpöydän yhteen laitaan kiinnitetty esiliina, jonka toinen pää on sidottu työntekijän vyötäisille, niin että esiliina muodostaa pussin, johon kaikki tupakankarikkeet putoavat. Paperinkarikkeita y. m. s. varten on jokaisella paperossintekijällä rasia pöydällä. Sitä paitsi on työntekijä velvollinen pitämään silmällä, ettei lattialla ensinkään ole karikkeita hänen oman paikkansa kohdalla. Useamman kerran uusiintunut laiminlyönti tässä suhteessa rangaistaan työstä erottamisella. Tämä ehkäisevä puhdistusjärjestelmä on osottaunut täysin tyydyttäväksi.

Useimmissa tehtaissa on havaittu olevan sylkiastioita minkä verran missäkin — eräässäkin paikassa oikein kaappiin ladottuina.

Yleensä ei ole voitu havaita, että työhuoneita käytettäisiin muihin, itse työlle vieraisiin tarkoituksiin.

Ruokasalit, keittiöt y. m.

Yleensä ja erittäinkin suuremmissa tehtaissa on voitu havaita, että työnantajat ovat erinäisillä toimenpiteillä huoltaneet työntekijäinsä hyvinvointia. Missä työntekijöillä yleensä on pitkänlainen matka tehtaasta kotiin, ilmenee työväenkeittiöitten ja ruokasalien tarve erittäin tuntuvasti. Elleivät työntekijät ruoka-aikoina ehdi kotiinsa, on heidän pakko kaiken päivää tyytyä ainoastaan kuivaan ravintoon, ja kotiin palattuaan iltasin he useinkin ovat liiaksi väsyneitä ryhtyäkseen enää laittamaan kunnollista lämmintä ruokaa, vaan nauttivat sen sijaan suuremmat määrät kahvia. Kun semmoinen ruokajärjestys tietenkin vaikuttaa sangen haitallisesti, on sentähden erittäin tärkeätä, että työntekijöillä on tilaisuutta itse työpaikalla taikka sen läheisyydessä saada ravitsevaa ruokaa kohtuulliseen hintaan.

Pietarsaaressa, missä suuri osa työntekijöitä asuu monen kilometrin päässä kaupungin ulkopuolella Pietarsaaren pitäjässä, on tehtaankeittiön tarve erittäinkin ollut tuntuva. Tämän tarpeen tyydyttämiseksi on toiminimi Ph. U. Strengberg & C:o A. B. rakennuttanut työväenkeittiön, joka varmaankin on maamme suurimpia. Rakennus, joka sijaitsee aivan tehtaan vieressä, on 51 metriä pitkä ja 13 metriä leveä. Toinen puoli rakennusta käsittää

eteisiä, pesuhuoneita ja ruokasaleja, erikseen miehille ja erikseen naisille. Antamalla asianmukaisen lipun saavat työntekijät ruoka-annoksensa tarjoilupöydältä ja asettuvat ruokasalien pitkien pöytien ääreen syömään. Niitä varten, jotka tuovat mukanaan oman ruoan, on olemassa erityinen keittiö, jossa he saavat ruokansa lämmittää. Ruokasaleissa on istuinpaikkoja kaikkiaan noin 150 hengelle. Niitä varten, jotka haluavat ruoka-aikanaan levähtää, on olemassa erityisiä huoneita. Toinen puoli rakennusta käsittää suuren kokoussalin, kirjastohuoneen, pienempiä kokoushuoneita y. m.

Muita työnantajia, joilla työntekijöitään varten on erityisiä ruokasaleja, on Helsingissä 1, Turussa 1, Hämeenlinnassa 2 ja Viipurissa 2. Näistä on toiminimellä H. Borgström J:r Helsingissä täydellinen höyrykeittiö ja tilava ruokasali, missä työntekijät huokeasta hinnasta voivat saada niin hyvin aamiaisia kuin päivällisiä. Keittiö ja ruokasali sijaitsevat erityisessä rakennuksessa tehtaan alueella.

Helsingissä huhtikuun 8 päivänä 1903.

G. R. SNELLMAN.

TAULUJA.

Taulu 1. Työpaikkojen asemat, toiminimet, selviteltyjen työntekijäin luku ja valmistelajit.

Lääni.	Paikkakunta.	Työnantajan nimi tai toiminimi.	Selviteltyjen työntekijäin luku.	Valmistelaji.
1	2	3	4	5
Uudenmaan	Helsinki	H. Borgström J:r	397	paperosseja, sikareja, piipputupakkaa, nuuskaa.
»	»	A. B. Tollander & Klärich	174	paperosseja.
»	»	»Fennia«	73	paperosseja.
»	»	A. B. Ekberg O. Y.	37	paperosseja.
»	»	»Kronan«	27	sikareja.
»	»	M. Strelkoff	12	paperosseja.
»	»	G. A. Nyström & C:o	8	paperosseja, sikareja.
»	Porvoo	Alb. Hagström	16	sikareja.
»	»	K. G. V. Eklund	2	sikareja.
»	Loviisa	G. A. Rosvall	1	sikareja.
»	Bromarvin pit.	A. B. »Almaida«	11	paperosseja.
»	Lohjan pit.	Lohjan Tupakkatehdas O. Y.	14	sikareja.
Turun ja Porin	Turku	P. C. Rettig & C:o	236	paperosseja, sikareja, piipputupakkaa, nuuskaa.
»	»	A. B. J. & E. Humelin	42	paperosseja.
»	»	W. Falck & C:o A. B.	23	paperosseja, suutupak., nuusk.
Hämeen	Hämeenlinna	»Samson«	44	paperosseja.
»	»	Gust. R. Fältmars & C:o	40	paperosseja.
»	Tampere	Tupakkatehdas O. Y. Virginia	53	paperosseja, sikareja, piipputupakkaa, nuuskaa.
»	Lahden kaupp.	O. Asiala	2	sikareja.
Viipurin	Viipuri	F. Sergejeff	336	paperosseja, sikareja, piipput.
»	»	Viborgs Tobaksfabriks A. B.	76	paperosseja, sikareja, piipput.
»	»	W. Baronins Eftertr.	49	paperosseja, sikareja, piipput.
»	»	Augusta Sandén	26	paperosseja, sikareja, piipput.
»	»	Luka Stergidi	24	paperosseja, sikareja.
»	»	Wilh. Klein	8	paperosseja, sikareja.
»	Lappeenranta	Matti Roiha ja Kumpp. O. Y.	30	paperosseja, sikareja.
»	Viipurin pit.	Petter Fomin	44	sikareja.
»	»	Maria Kankaanpää	10	sikareja.
»	»	Heikki Pekkala	2	sikareja.
»	»	Ekaterina Antonovna	1	paperosseja.
»	Raivolan pit.	Anastasij Stepanoff	2	paperosseja.
Mikkelin	Mikkelin pit.	G. A. Lindberg	5	sikareja.
Vaasan	Nikolainkaup.	Vasa Nya Tobaksfabrik	20	sikareja, piipputupakkaa.
»	»	Carl Finnilä A. B.	7	suutupakkaa.
»	Pietarsaari.	Ph. U. Strengberg & C:o A. B.	887	paperosseja, sikareja, piipputupakkaa, suutupakkaa, nuusk.
»	Kokkola.	J. Rudbäck	5	piipputupakkaa.
»	»	Gamlakarleby Nya Tobaksfabrik	4	suutupakkaa.
»	»	J. E. Grönholm	1	sikareja.

Taulu 2. Työntekijäin jakauminen

Paikkakunta.	Tehtaanhoitaja.	Paperossinvalmistus.			Sikarinvalmistus.			Piipputupakanvalmistus.		
	m.	m.	n.	summa.	m.	n.	sum.	m.	n.	sum.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Uudenmaan lääni:										
Helsinki	1	18	499	517	19	170	189	4	6	10
Porvoo	—	—	—	—	5	13	18	—	—	—
Loviisa	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
Bromarvin pit.	—	1	10	11	—	—	—	—	—	—
Lohjan pit.	—	—	—	—	7	7	14	—	—	—
Summa	1	19	509	528	32	190	222	4	6	10
Turun ja Porin lääni:										
Turku	1	15	175	190	3	39	42	33	—	33
Hämeen lääni:										
Hämeenlinna	—	9	75	84	—	—	—	—	—	—
Tampere	1	—	35	35	5	11	16	1	—	1
Lahden kauppala	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—
Summa	1	9	110	119	6	12	18	1	—	1
Viipurin lääni:										
Viipuri	—	30	270	300	67	110	177	34	5	39
Lappeenranta	—	1	9	10	11	9	20	—	—	—
Viipurin pit.	—	—	1	1	16	40	56	—	—	—
Raivolan pit.	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—
Summa	—	32	281	313	94	159	253	34	5	39
Mikkelin lääni:										
Mikkelin pit.	—	—	—	—	2	3	5	—	—	—
Vaasan lääni:										
Nikolainkaupunki	—	—	—	—	3	7	10	4	6	10
Pietarsaari	—	28	534	562	35	165	200	23	—	23
Kokkola	—	—	—	—	1	—	1	—	4	4
Summa	—	28	534	562	39	172	211	27	10	37
Summa summarum	3	103	1,609	1,712	176	575	751	99	21	120

eri ammatinhaarojen mukaan.

Suutupakan-valmistus.			Nuuskanval-mistus.			Tupakka-ammattiin kuulumattomia.			Koko työntekijäin luku.			Paikkakunta.
m.	n.	sum.	m.	n.	sum.	m.	n.	sum.	m.	n.	summa.	
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	1
												Uudenmaan lääni:
—	—	—	2	—	2	6	3	9	50	678	728	Helsinki.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	13	18	Porvoo.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	Loviisa.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	11	Bromarvin pit.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7	14	Lohjan pit.
—	—	—	2	—	2	6	3	9	64	708	772	Summa.
												Turun ja Porin lääni:
14	2	16	1	—	1	16	2	18	83	218	301	Turku.
												Hämeen lääni:
—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	75	84	Hämeenlinna.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	46	53	Tampere.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	Lahden kauppala.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	122	139	Summa.
												Viipurin lääni:
—	—	—	—	—	—	3	—	3	134	385	519	Viipuri
—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	18	30	Lappeenranta.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	41	57	Viipurin pit.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	Raivolan pit.
—	—	—	—	—	—	3	—	3	163	445	608	Summa.
												Mikkelin lääni:
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	5	Mikkelin pit.
												Vaasan lääni:
7	—	7	—	—	—	—	—	—	14	13	27	Nikolainkaupunki.
36	24	60	8	—	8	33	1	34	163	724	887	Pietarsaari
2	2	4	—	—	—	1	—	1	4	6	10	Kokkola.
45	26	71	8	—	8	34	1	35	181	743	924	Summa.
59	28	87	11	—	11	59	6	65	510	2,239	2,749	Summa summarum

Taulu 3. Työntekijäin jakauminen ammatin-

Lääni.	Tehtaanhoitaja.	Paperossin-										
		Päällysmiehiä ja johtajattaria.		Paperossintekijöitä.		Paperossikoneissa työskenteleviä.			Riipijöitä, kuivaajia.			Leikkaajia.
	m.	m.	n.	n.		m.		n.	m.	n.		m.
	18 v. vanh.	18 v. vanh.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. vanh.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. vanh.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Uudenmaan	1	3	2	16	436	—	—	—	—	4	14	7
Turun ja Porin	1	—	4	—	119	—	1	7	1	2	16	3
Hämeen	1	2	1	5	81	—	—	—	—	—	5	—
Viipurin	—	3	2	12	222	—	—	—	—	1	13	5
Mikkelin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vaasan	—	2	5	25	319	3	5	—	8	1	53	3
Koko maa	**3**	**10**	**14**	**58**	**1,177**	**3**	**6**	**7**	**9**	**8**	**101**	**18**

Taulu 3 (jatkoa). Työntekijäin jakauminen ammatin-

Lääni.	Sikarin-											
	Päällysmiehiä ja johtajattaria.		Sikarintekijöitä.				Vikkelintekijöitä.				Riipijöitä, kuivaajia.		
	m.	n.	m.		n.		m.		n.		m.	n.	
	18 v. vanh.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. nuor.	18 v. vanh.
1	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
Uudenmaan	3	—	—	16	5	107	1	—	17	34	—	—	6
Turun ja Porin	1	1	—	1	1	22	—	—	1	3	—	1	5
Hämeen	—	—	—	2	—	7	—	—	3	1	—	1	—
Viipurin	6	—	—	53	—	86	—	3	5	59	1	—	2
Mikkelin	1	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Vaasan	3	—	7	11	10	61	9	—	22	24	—	—	39
Koko maa	**14**	**1**	**7**	**84**	**16**	**285**	**10**	**3**	**48**	**121**	**1**	**2**	**52**

haarojen ja ammatin erikoisalojen mukaan.

v a l m i s t u s.

Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia.				Hylssintekijöitä, rasiantekijöitä, paperinleikkuukoneissa työskenteleviä.				Edellisiin kuulumattomia.				Koko työntekijäin luku.				Lääni.
m.		n.		m.		n.		m.		n.		m.		n.		
18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	1
—	3	6	26	—	2	—	2	—	4	—	3	—	19	26	483	Uudenmaan.
—	—	6	12	—	1	—	3	3	6	2	4	3	12	10	165	Turun ja Porin.
—	—	1	8	2	2	4	4	—	3	—	1	2	7	10	100	Hämeen.
1	5	2	12	1	8	5	3	—	9	6	3	2	30	26	255	Viipurin.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mikkelin.
—	—	5	65	—	8	11	47	—	—	—	2	3	26	42	491	Vaasan.
1	8	20	123	3	21	20	59	3	22	8	13	10	94	114	1,494	Koko maa.

haarojen ja ammatin erikoisalojen mukaan.

v a l m i s t u s.

Leikkaajia.		Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia, laatikonnaulaajia.				Edellisiin kuulumattomia.				Koko työntekijäin luku.				Lääni.
m.	n.	m.		n.		m.		n.		m.		n.		
18 v. vanh.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	1
1	—	3	6	3	14	1	1	1	3	5	27	26	164	Uudenmaan.
—	—	—	1	1	3	—	—	—	1	—	3	4	35	Turun ja Porin.
—	—	1	1	—	—	—	2	—	—	1	5	4	8	Hämeen.
3	—	4	18	—	5	2	4	—	2	7	87	5	154	Viipurin.
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	Mikkelin.
4	—	1	2	4	13	—	1	—	—	17	21	36	137	Vaasan.
8	1	9	28	8	35	3	8	1	6	30	145	75	501	Koko maa.

Taulu 3 (jatkoa). Työntekijäin jakauminen ammatinhaarojen ja ammatin erikoisalojen mukaan.

Lääni.	Piipputupakan valmistus.																		
	Päällysmiehiä.	Kartuusintekijöitä apurineen.				Riipijöitä, kuivaajia.				Leikkaajia, sihtaajia, kantavalssissa.			Edellisiin kuulumattomia.			Koko työntekijäin luku.			
	m.	m.		n.		m.		n.		m.		n.	m.		n.	m.		n.	
	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.
1	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75
Uudenmaan . . .	1	1	—	—	5	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	1	3	—	6
Turun ja Porin . .	1	6	10	—	—	—	4	—	—	—	8	—	1	3	—	7	26	—	—
Hämeen	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Viipurin	—	11	12	—	—	—	—	1	3	—	9	—	1	1	1	12	22	1	4
Mikkelin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vaasan	—	6	6	3	5	2	4	—	1	2	5	1	—	2	—	10	17	3	7
Koko maa	2	24	29	3	10	2	9	1	5	2	23	1	2	6	1	30	69	4	17

Taulu 3 (jatkoa). Työntekijäin jakauminen ammatinhaarojen ja ammatin erikoisalojen mukaan.

Lääni.	Suutupakan valmistus.										Nuuskan valmistus.		Tupakka-ammattiin kuulumattomia.			Koko tupakkateollisuustyöntekijäin luku.			
	Päällysmiehiä.	Punojia apurineen.			Riipijöitä, lehdenlevittäjiä.			Koko työntekijäin luku.			Nuuskatyöntek.	Leikkaajia.							
	m.	m.		n.	m.		n.	m.		n.	m.	m.	m.		n.	m.		n.	
	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. vanh.	18 v. vanh.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.	18 v. nuor.	18 v. vanh.
1	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96
Uudenmaan . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6	3	6	58	52	656
Turun ja Porin .	—	9	5	—	—	—	1	1	9	5	1	1	1	—	2	14	2	21	62	15	203
Hämeen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	14	14	108
Viipurin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	21	142	32	413
Mikkelin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3
Vaasan	2	26	14	2	2	1	2	22	28	17	2	24	7	1	3	31	1	61	120	83	606
Koko maa	2	35	19	2	2	1	3	23	37	22	3	25	10	1	5	54	6	112	398	196	2,043

Taulu 4. Yhteenveto työntekijäin jakaumisesta sukupuolen, iän ja siviilisäädyn mukaan.

Paikkakunta.	Miespuolisia työntekijöitä.								Naispuolisia työntekijöitä.								Koko työntek. luku.
	18 vuotta nuorempia.			18 vuotiaita ja vanhempia.				Miesp. työntekijöitä yhteensä.	18 vuotta nuorempia.			18 vuotiaita ja vanhempia.				Naisp. työntekijöitä yhteensä.	
	12–14 vuot.	15–17 vuot.	Summa.	Naimattomia.	Naineita.	Leskimiehiä.	Summa.		12–14 vuot.	15–17 vuot.	Summa.	Naimattomia.	Naineita.	Leskiä.	Summa.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Uudenmaan lääni:																	
Helsinki	1	3	4	9	31	6	46	50	5	42	47	430	158	43	631	678	728
Porvoo	—	1	1	—	4	—	4	5	—	5	5	7	1	—	8	13	18
Loviisa	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Bromarvin pit.	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	9	—	1	10	10	11
Lohjan pit.	—	1	1	3	3	—	6	7	—	—	—	5	2	—	7	7	14
Summa	1	5	6	13	38	7	58	64	5	47	52	451	161	44	656	708	772
Turun ja Porin lääni:																	
Turku	7	14	21	20	42	—	62	83	—	15	15	165	22	16	203	218	301
Hämeen lääni:																	
Hämeenlinna	—	2	2	2	5	—	7	9	—	8	8	62	4	1	67	75	84
Tampere	—	1	1	—	6	—	6	7	1	5	6	23	12	5	40	46	53
Lahden kauppala	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—	1	1	2
Summa	—	3	3	2	12	—	14	17	1	13	14	85	17	6	108	122	139
Viipurin lääni:																	
Viipuri	2	15	17	41	73	3	117	134	1	26	27	232	101	25	358	385	519
Lappeenranta	—	2	2	5	5	—	10	12	1	2	3	10	4	1	15	18	30
Viipurin pit.	—	2	2	8	6	—	14	16	—	2	2	24	15	—	39	41	57
Raivolan pit.	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1	1	2
Summa	2	19	21	54	85	3	142	163	2	30	32	267	120	26	413	445	608
Mikkelin lääni:																	
Mikkelin pit.	—	—	—	1	1	—	2	2	—	—	—	2	1	—	3	3	5
Vaasan lääni:																	
Nikolainkaupunki	1	6	7	2	5	—	7	14	—	—	—	7	4	2	13	13	27
Pietarsaari	6	48	54	32	74	3	109	163	4	76	80	472	120	52	644	724	887
Kokkola	—	—	—	—	4	—	4	4	1	2	3	—	2	1	3	6	10
Summa	7	54	61	34	83	3	120	181	5	78	83	479	126	55	660	743	924
Summa summarum	17	95	112	124	261	13	398	510	13	183	196	1,449	447	147	2,043	2,239	2,749

Taulu 5. Työntekijät läänittäin, sukupuolen, siviilisäädyn ja yksivuotis-ikäluokkain mukaan jaettuina.

Ikävuosi.	Uudenmaan lääni.									Turun ja Porin lääni.									Hämeen ja Mikkelin läänit.								
	Miesp.			Naisp.			Summa.			Miesp.			Naisp.			Summa.			Miesp.			Naisp.			Summa.		
	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
12 . . .	—	—	—	1	—	—	**1**	—	—	1	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14 . . .	1	—	—	4	—	—	**5**	—	—	5	—	—	—	—	—	**5**	—	—	—	—	—	1	—	—	**1**	—	—
15 . . .	3	—	—	6	—	—	**9**	—	—	3	—	—	1	—	—	**4**	—	—	—	—	—	3	—	—	**3**	—	—
16 . . .	—	—	—	20	—	—	**20**	—	—	5	—	—	6	—	—	**11**	—	—	2	—	—	—	—	—	**2**	—	—
17 . . .	2	—	—	21	—	—	**23**	—	—	6	—	—	8	—	—	**14**	—	—	1	—	—	10	—	—	**11**	—	—
18 . . .	—	—	—	41	—	—	**41**	—	—	9	—	—	8	—	—	**17**	—	—	—	—	—	13	—	—	**13**	—	—
19 . . .	1	—	—	46	1	—	**47**	1	—	3	—	—	6	1	—	**9**	1	—	—	—	—	12	—	—	**12**	—	—
20 . . .	1	—	—	28	3	—	**29**	3	—	—	—	—	10	—	—	**10**	—	—	—	—	—	3	—	—	**3**	—	—
21 . . .	1	1	—	34	7	—	**35**	8	—	2	1	—	9	1	—	**11**	2	—	—	—	—	5	1	—	**5**	1	—
22 . . .	—	2	—	46	3	—	**46**	5	—	—	—	—	11	—	—	**11**	—	—	2	—	—	13	1	—	**15**	1	—
23 . . .	—	—	—	35	5	—	**35**	5	—	—	—	—	8	—	—	**8**	—	—	—	—	—	4	—	—	**4**	—	—
24 . . .	1	—	—	34	6	2	**35**	6	2	2	—	—	15	—	—	**17**	—	—	—	—	—	5	1	—	**5**	1	—
25 . . .	—	—	—	21	9	—	**21**	9	—	—	2	—	9	4	—	**9**	6	—	—	1	—	6	1	—	**6**	2	—
26 . . .	1	1	—	17	3	—	**18**	4	—	—	—	—	6	1	—	**6**	1	—	—	—	—	6	1	—	**6**	1	—
27 . . .	—	—	—	20	7	—	**20**	7	—	1	1	—	13	—	1	**14**	1	1	—	—	—	4	3	—	**4**	3	—
28 . . .	—	2	—	16	8	1	**16**	10	1	—	—	—	6	1	—	**6**	1	—	1	3	—	4	3	1	**5**	6	1
29 . . .	1	—	—	17	8	3	**18**	8	3	1	2	—	7	2	—	**8**	4	—	—	1	—	1	—	2	**1**	1	2
30 . . .	—	1	—	13	8	1	**13**	9	1	—	—	—	6	1	—	**6**	1	—	—	—	—	4	2	—	**4**	2	—
31 . . .	—	1	—	13	6	1	**13**	7	1	—	—	—	3	3	—	**3**	3	—	—	—	—	1	2	1	**1**	2	1
32 . . .	—	1	—	10	7	2	**10**	8	2	—	3	—	10	2	1	**10**	5	1	—	—	—	—	2	—	—	2	—
33 . . .	—	2	—	8	8	6	**8**	10	6	—	—	—	5	—	—	**5**	—	—	—	—	—	1	—	—	**1**	—	—
34 . . .	—	—	—	3	4	—	**3**	4	—	—	2	—	1	1	—	**1**	3	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—
35 . . .	1	2	—	4	3	1	**5**	5	1	—	3	—	5	2	2	**5**	5	2	—	—	—	1	—	1	**1**	—	1
36 . . .	1	—	—	2	8	3	**3**	8	3	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2	—	—	**2**	—	—
37 . . .	—	3	—	4	5	—	**4**	8	—	—	1	—	4	—	1	**4**	1	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—
38 . . .	—	2	—	3	6	1	**3**	8	1	—	—	—	—	—	3	—	—	**3**	—	1	—	—	—	—	—	1	—
39 . . .	—	1	—	4	5	1	**4**	6	1	—	1	—	4	1	2	**4**	2	2	—	1	—	—	—	—	—	1	—
40 . . .	2	4	—	8	2	1	**10**	6	1	—	—	—	3	1	—	**3**	1	—	—	1	—	1	—	—	**1**	1	—
41 . . .	—	—	—	2	4	1	**2**	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
42 . . .	1	—	—	4	9	—	**5**	9	—	1	—	—	2	—	—	**3**	—	—	—	2	—	1	—	1	**1**	2	1
43 . . .	1	3	1	—	4	3	**1**	7	4	—	1	—	3	—	—	**3**	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
44 . . .	—	—	—	3	3	—	**3**	3	—	—	—	—	2	—	1	**2**	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Taulu 5 (jatkoa). Työntekijät läänittäin, sukupuolen, siviilisäädyn ja yksivuotisikäluokkain mukaan jaettuina.

Ikävuosi.	Uudenmaan lääni (jatkoa).									Turun ja Porin lääni (jatkoa).									Hämeen ja Mikkelin läänit (jatkoa).								
	Miesp.			Naisp.			Summa.			Miesp.			Naisp.			Summa.			Miesp.			Naisp.			Summa.		
	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
45	—	—	1	2	3	—	2	3	1	—	1	—	3	—	3	3	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
46	—	1	1	1	2	1	1	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	—	—	—	1	4	3	1	4	3	—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	—	1	—	—	1	1	—	2	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
49	—	—	—	4	1	—	4	1	—	—	2	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	—	—	—	1	2	1	1	2	1	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
51	—	—	—	—	1	3	—	1	3	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
53	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	—	—	1	—	4	2	—	4	3	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	1	1	—	1	—	1	2	1	1	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
58	—	1	—	—	1	1	—	2	1	—	3	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	—	1	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
61	—	3	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
62	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
63	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
64	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
65	—	—	—	3	—	—	3	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
67	—	—	1	—	—	1	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
68	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
69	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
71	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
72	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
74	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
76	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	19	38	7	503	161	44	522	199	51	41	42	—	180	22	16	221	64	16	6	13	—	101	18	6	107	31	6

Taulu 5 (jatkoa). Työntekijät läänittäin, sukupuolen, siviilisäädyn ja yksivuotisikäluokkain mukaan jaettuina.

Ikävuosi.	Viipurin lääni.									Vaasan lääni.									Koko maa.								
	Miesp.			Naisp.			Summa.			Miesp.			Naisp.			Summa.			Miesp.			Naisp.			Summa.		
	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.
1	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55
12 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	**2**	—	—
13 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	**1**	—	—
14 . . .	2	—	—	2	—	—	**4**	—	—	7	—	—	5	—	—	**12**	—	—	15	—	—	12	—	—	**27**	—	—
15 . . .	4	—	—	4	—	—	**8**	—	—	19	—	—	16	—	—	**35**	—	—	29	—	—	30	—	—	**59**	—	—
16 . . .	8	—	—	9	—	—	**17**	—	—	18	—	—	29	—	—	**47**	—	—	33	—	—	64	—	—	**97**	—	—
17 . . .	7	—	—	17	—	—	**24**	—	—	17	—	—	33	—	—	**50**	—	—	33	—	—	89	—	—	**122**	—	—
18 . . .	8	1	—	42	—	—	**50**	**1**	—	7	—	—	33	—	—	**40**	—	—	24	1	—	137	—	—	**161**	**1**	—
19 . . .	7	—	—	43	1	—	**50**	**1**	—	5	—	—	41	—	—	**46**	—	—	16	—	—	148	3	—	**164**	**3**	—
20 . . .	4	—	—	21	2	—	**25**	**2**	—	3	—	—	46	—	1	**49**	—	**1**	8	—	—	108	5	1	**116**	**5**	**1**
21 . . .	4	—	—	38	6	—	**42**	**6**	—	5	—	—	31	2	—	**36**	**2**	—	12	2	—	117	17	—	**129**	**19**	—
22 . . .	3	—	—	21	4	—	**24**	**4**	—	4	1	—	44	3	—	**48**	**4**	—	9	3	—	135	11	—	**144**	**14**	—
23 . . .	4	1	—	18	14	1	**22**	**15**	**1**	1	3	—	30	4	1	**31**	**7**	**1**	5	4	—	95	23	2	**100**	**27**	**2**
24 . . .	2	1	—	8	7	—	**10**	**8**	—	3	2	—	32	9	—	**35**	**11**	—	8	3	—	94	23	2	**102**	**26**	**2**
25 . . .	1	2	—	13	8	2	**14**	**10**	**2**	3	3	—	28	15	1	**31**	**18**	**1**	4	8	—	77	37	3	**81**	**45**	**3**
26 . . .	1	2	—	12	8	1	**13**	**10**	**1**	1	1	—	16	4	—	**17**	**5**	—	3	4	—	57	17	1	**60**	**21**	**1**
27 . . .	4	7	—	5	6	—	**9**	**13**	—	—	3	1	11	4	1	**11**	**7**	**2**	5	11	1	53	20	2	**58**	**31**	**3**
28 . . .	1	2	—	9	5	1	**10**	**7**	**1**	1	3	—	11	5	1	**12**	**8**	**1**	3	10	—	46	22	4	**49**	**32**	**4**
29 . . .	—	4	—	7	4	1	**7**	**8**	**1**	—	5	—	15	2	1	**15**	**7**	**1**	2	12	—	47	16	7	**49**	**28**	**7**
30 . . .	—	3	—	5	7	—	**5**	**10**	—	—	—	—	22	4	—	**22**	**4**	—	—	4	—	50	22	1	**50**	**26**	**1**
31 . . .	4	—	—	4	6	—	**8**	**6**	—	—	2	—	11	4	1	**11**	**6**	**1**	4	3	—	32	21	3	**36**	**24**	**3**
32 . . .	—	6	—	6	6	1	**6**	**12**	**1**	—	3	—	14	9	1	**14**	**12**	**1**	—	13	—	40	26	5	**40**	**39**	**5**
33 . . .	1	—	—	2	1	—	**3**	**1**	—	—	1	—	12	3	1	**12**	**4**	**1**	1	3	—	28	12	7	**29**	**15**	**7**
34 . . .	—	1	—	4	3	1	**4**	**4**	**1**	—	3	—	4	2	—	**4**	**5**	—	—	6	—	12	11	1	**12**	**17**	**1**
35 . . .	1	6	—	—	—	3	**1**	**6**	**3**	—	1	—	7	2	1	**7**	**3**	**1**	2	12	—	17	7	8	**19**	**19**	**8**
36 . . .	1	6	—	—	1	1	**1**	**7**	**1**	—	2	—	4	5	2	**4**	**7**	**2**	2	10	—	8	14	6	**10**	**24**	**6**
37 . . .	1	3	—	1	3	—	**2**	**6**	—	—	1	—	6	—	1	**6**	**1**	**1**	1	9	—	15	8	2	**16**	**17**	**2**
38 . . .	—	5	—	1	5	1	**1**	**10**	**1**	—	—	—	3	5	—	**3**	**5**	—	—	8	—	7	16	5	**7**	**24**	**5**
39 . . .	1	1	—	2	3	2	**3**	**4**	**2**	—	2	—	4	3	2	**4**	**5**	**2**	1	6	—	14	12	7	**15**	**18**	**7**
40 . . .	—	3	—	—	5	—	—	**8**	—	—	5	—	6	3	3	**6**	**8**	**3**	2	13	—	18	11	4	**20**	**24**	**4**
41 . . .	2	4	—	1	2	—	**3**	**6**	—	—	4	1	4	8	1	**4**	**12**	**2**	2	9	1	7	14	2	**9**	**23**	**3**
42 . . .	1	3	—	—	1	1	**1**	**4**	**1**	—	1	—	2	2	1	**2**	**3**	**1**	3	6	—	9	12	3	**12**	**18**	**3**
43 . . .	—	3	—	1	—	2	**1**	**3**	**2**	—	3	—	1	7	2	**1**	**10**	**2**	1	10	1	5	11	7	**6**	**21**	**8**
44 . . .	—	1	1	1	1	1	**1**	**2**	**2**	—	1	—	7	2	1	**7**	**3**	**1**	—	2	1	13	6	3	**13**	**8**	**4**

Taulu 5 (jatkoa). Työntekijät läänittäin, sukupuolen, siviilisäädyn ja yksivuotisikäluokkain mukaan jaettuina.

Ikävuosi.	Viipurin lääni (jatkoa).									Vaasan lääni (jatkoa).									Koko maa (jatkoa).								
	Miesp.			Naisp.			Summa.			Miesp.			Naisp.			Summa.			Miesp.			Naisp.			Summa.		
	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt	n.	l.	nt.	n.	l.	nt.	n.	l.	nt	n.	l.
1	29	30	31	32	33	34	35	36	37.	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55
45 . . .	—	2	—	—	—	3	—	2	3	—	4	—	4	1	1	4	5	1	—	7	1	9	4	7	9	11	8
46 . . .	—	4	—	1	—	—	1	4	—	—	5	—	3	3	1	3	8	1	—	10	1	5	5	2	5	15	3
47 . . .	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	3	2	3	3	5	3	—	5	—	5	6	7	5	11	7
48 . . .	2	—	—	—	4	1	2	4	1	—	1	—	1	1	1	1	2	1	2	2	—	1	7	3	3	9	3
49 . . .	—	2	—	—	—	—	—	2	—	1	1	—	2	1	2	3	2	2	1	5	—	7	2	2	8	7	2
50 . . .	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—	2	—	1	2	2	1	4	2	—	6	—	3	4	3	3	10	3
51 . . .	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	3	—	3	3	3	3	—	6	—	3	1	6	3	7	6
52 . . .	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	2	—	1	1	2	1	3	2	—	5	—	2	1	3	2	6	3
53 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	2	3	3	3	3	—	3	—	4	2	3	4	5	3
54 . . .	—	2	—	—	1	1	—	3	1	—	1	—	2	—	2	2	1	2	—	5	—	3	1	3	3	6	3
55 . . .	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	2	—	1	1	2	1	3	2	—	2	1	2	7	4	2	9	5
56 . . .	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2	1	2	2	1	2	1	1	1	2	1	3	3	2	4
57 . . .	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	1	—	3	1	—	2	3	—	4	1	1	6	4	1
58 . . .	—	1	—	—	1	—	—	2	—	—	1	—	1	1	2	1	2	2	—	6	—	1	3	3	1	9	3
59 . . .	—	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—	—	2	—	1	2	—	1	—	1	1	2	1	2	2	2	3
60 . . .	—	2	—	—	1	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	5	—	—	1	1	—	6	1
61 . . .	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	2	—	2	2	—	3	—	5	1	2	—	2	2	5	3
62 . . .	—	1	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	1	—	—	2	2	—	3	2
63 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	—
64 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	2	—
65 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	4	—	—	4	3	—
66 . . .	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	2
67 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	—	—	1	—	2	2
68 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—
69 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
70 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
71 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	1
72 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
74 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
75 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
76 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Summa	75	85	3	299	120	26	374	205	29	95	83	3	562	126	55	657	209	58	236	261	13	1,645	447	147	1,881	708	160

Taulu 6. Työntekijät läänittäin, sukupuolen, siviilisäädyn ja 5 vuotis-ikäluokkain mukaan jaettuina.

Ikäluokat.	Uudenmaan lääni.												Turun ja Porin lääni.											
	Miesp.				Naisp.				Kumpaakin sukup.				Miesp.				Naisp.				Kumpaakin sukup.			
	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
12—14	1	—	—	1	5	—	—	5	6	—	—	6	7	—	—	7	—	—	—	—	7	—	—	7
15—19	6	—	—	6	134	1	—	135	140	1	—	141	26	—	—	26	29	1	—	30	55	1	—	56
20—24	3	3	—	6	177	24	2	203	180	27	2	209	4	1	—	5	53	1	—	54	57	2	—	59
25—29	2	3	—	5	91	35	4	130	93	38	4	135	2	5	—	7	41	8	1	50	43	13	1	57
30—34	—	5	—	5	47	33	10	90	47	38	10	95	—	5	—	5	25	7	1	33	25	12	1	38
35—39	2	8	—	10	17	27	6	50	19	35	6	60	—	7	—	7	13	3	8	24	13	10	8	31
40—44	4	7	1	12	17	22	5	44	21	29	6	56	1	1	—	2	10	1	1	12	11	2	1	14
45—49	—	2	2	4	8	11	5	24	8	13	7	28	—	3	—	3	5	1	4	10	5	4	4	13
50—54	—	2	—	2	2	3	4	9	2	5	4	11	—	9	—	9	2	—	—	2	2	9	—	11
55—59	1	3	2	6	1	5	5	11	2	8	7	17	1	6	—	7	1	—	—	1	2	6	—	8
60—64	—	5	—	5	1	—	2	3	1	5	2	8	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
65—69	—	—	1	1	3	—	1	4	3	—	2	5	—	3	—	3	1	—	1	2	1	3	1	5
70—76	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Summa	**19**	**38**	**7**	**64**	**503**	**161**	**44**	**708**	**522**	**199**	**51**	**772**	**41**	**42**	**—**	**83**	**180**	**22**	**16**	**218**	**221**	**64**	**16**	**301**

Taulu 6 (jatkoa). Työntekijät läänittäin, sukupuolen, siviilisäädyn ja 5 vuotis-ikäluokkain mukaan jaettuina.

Ikäluokat.	Hämeen ja Mikkelin läänit.												Viipurin lääni.											
	Miesp.				Naisp.				Kumpaakin sukup.				Miesp.				Naisp.				Kumpaakin sukup.			
	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.
1	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
12—14	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	1	2	—	—	2	2	—	—	2	4	—	—	4
15—19	3	—	—	3	38	—	—	38	41	—	—	41	34	1	—	35	115	1	—	116	149	2	—	151
20—24	2	—	—	2	30	3	—	33	32	3	—	35	17	2	—	19	106	33	1	140	123	35	1	159
25—29	1	5	—	6	21	8	3	32	22	13	3	38	7	17	—	24	46	31	5	82	53	48	5	106
30—34	—	—	—	—	6	7	1	14	6	7	1	14	5	10	—	15	21	23	2	46	26	33	2	61
35—39	—	3	—	3	3	—	1	4	3	3	1	7	4	21	—	25	4	12	7	23	8	33	7	48
40—44	—	4	—	4	2	—	1	3	2	4	1	7	3	14	1	18	3	9	4	16	6	23	5	34
45—49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	10	—	12	1	4	4	9	3	14	4	21
50—54	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	4	—	4	1	1	2	4	1	5	2	8
55—59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	3	—	4	1	5	1	5	2	8
60—64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5	—	2	—	2	—	7	—	7
65—69	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1
70—76	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	**6**	**13**	**—**	**19**	**101**	**18**	**6**	**125**	**107**	**31**	**6**	**144**	**75**	**85**	**3**	**163**	**299**	**120**	**26**	**445**	**374**	**205**	**29**	**608**

Taulu 6 (jatkoa). Työntekijät läänittäin, sukupuolen, siviilisäädyn ja 5 vuotis-ikäluokkain mukaan jaettuina.

Ikäluokat.	Vaasan lääni.												Koko maa.											
	Miesp.				Naisp.				Kumpaakin sukup.				Miesp.				Naisp.				Kumpaakin sukup.			
	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.	nt.	n.	l.	s:a.
1	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73
12—14	7	—	—	**7**	5	—	—	**5**	12	—	—	**12**	17	—	—	**17**	13	—	—	**13**	30	—	—	**30**
15—19	66	—	—	**66**	152	—	—	**152**	218	—	—	**218**	135	1	—	**136**	468	3	—	**471**	603	4	—	**607**
20—24	16	6	—	**22**	183	18	2	**203**	199	24	2	**225**	42	12	—	**54**	549	79	5	**633**	591	91	5	**687**
25—29	5	15	1	**21**	81	30	4	**115**	86	45	5	**136**	17	45	1	**63**	280	112	17	**409**	297	157	18	**472**
30—34	—	9	—	**9**	63	22	3	**88**	63	31	3	**97**	5	29	—	**34**	162	92	17	**271**	167	121	17	**305**
35—39	—	6	—	**6**	24	15	6	**45**	24	21	6	**51**	6	45	—	**51**	61	57	28	**146**	67	102	28	**197**
40—44	—	14	1	**15**	20	22	8	**50**	20	36	9	**65**	8	40	3	**51**	52	54	19	**125**	60	94	22	**176**
45—49	1	14	—	**15**	13	8	8	**29**	14	22	8	**44**	3	29	2	**34**	27	24	21	**72**	30	53	23	**106**
50—54	—	9	—	**9**	10	5	12	**27**	10	14	12	**36**	—	25	—	**25**	15	9	18	**42**	15	34	18	**67**
55—59	—	3	—	**3**	9	4	7	**20**	9	7	7	**23**	3	13	3	**19**	11	13	13	**37**	14	26	16	**56**
60—64	—	2	1	**3**	2	2	3	**7**	2	4	4	**10**	—	13	1	**14**	3	4	5	**12**	3	17	6	**26**
65—69	—	5	—	**5**	—	—	1	**1**	—	5	1	**6**	—	8	2	**10**	4	—	3	**7**	4	8	5	**17**
70—76	—	—	—	—	—	—	1	**1**	—	—	1	**1**	—	1	1	**2**	—	—	1	**1**	—	1	2	**3**
Summa	**95**	**83**	**3**	**181**	**562**	**126**	**55**	**743**	**657**	**209**	**58**	**924**	**236**	**261**	**13**	**510**	**1,645**	**447**	**147**	**2,239**	**1,881**	**708**	**160**	**2,749**

Taulu 7. Työntekijäin keski-ikä.

Paikkakunta.	Miespuolisia.				Naispuolisia.				Kumpaakin sukupuolta.			
	nt.	n.	l.	kaikki.	nt.	n.	l.	kaikki.	nt.	n.	l.	kaikki.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Uudenmaan lääni:												
Helsinki	26.7	42.7	53.5	39.8	24.9	33.6	41.8	28.0	25.0	35.0	43.2	28.8
Porvoo	17.0	45.0	—	39.4	18.3	42.0	—	20.2	18.2	44.4	—	25.5
Loviisa	—	—	67.0	67.0	—	—	—	—	—	—	67.0	67.0
Bromarvin pit. . .	57.0	—	—	57.0	22.1	—	30.0	22.9	25.6	—	30.0	26.0
Lohjan pit.	26.0	23.0	—	24.7	21.4	21.5	—	21.4	23.4	22.4	—	22.4
Koko lääni	27.6	41.4	55.4	38.8	24.7	33.5	41.5	27.7	24.8	35.0	43.4	28.6
Turun ja Porin lääni:												
Turku	19.2	45.3	—	32.4	27.3	30.4	38.9	28.5	25.8	40.2	38.9	29.6
Hämeen lääni:												
Hämeenlinna . . .	20.7	40.2	—	31.6	22.8	27.7	31.0	23.2	22.7	34.7	31.0	24.1
Tampere	16.0	32.8	—	30.4	22.0	28.3	32.8	24.8	21.8	29.8	32.8	25.6
Lahden kauppala .	—	28.0	—	28.0	—	31.0	—	31.0	—	29.5	—	29.5
Koko lääni	19.8	35.5	—	30.9	22.6	28.4	32.5	23.9	22.4	31.3	32.5	24.7
Viipurin lääni:												
Viipuri	23.1	37.3	56.3	31.6	22.2	31.4	38.0	25.6	22.4	33.8	40.0	27.2
Lappeenranta . . .	20.3	44.4	—	30.3	22.6	24.2	34.0	23.6	21.8	35.4	34.0	26.3
Viipurin pit. . . .	26.5	37.7	—	30.7	21.7	30.9	—	25.1	23.1	32.9	—	26.7
Raivolan pit. . . .	—	60.0	—	60.0	46.0	—	—	46.0	46.0	60.0	—	53.0
Koko lääni	23.3	38.0	56.3	31.6	22.2	31.1	37.8	25.5	22.5	33.9	39.1	27.2
Mikkelin lääni:												
Mikkelin pit. . . .	22.0	41.0	—	31.5	23.0	21.0	—	22.3	22.7	31.0	—	26.0
Vaasan lääni:												
Nikolainkaupunki .	18.1	40.6	—	26.1	31.4	36.2	36.5	33.7	23.9	38.7	36.5	29.8
Pietarsaari	18.0	40.4	43.0	28.6	25.4	34.3	46.5	28.4	24.4	36.6	46.3	28.4
Kokkola	—	46.0	—	46.0	16.0	50.5	31.0	30.0	16.0	47.5	31.0	36.4
Koko lääni	18.0	40.7	43.0	28.8	25.4	34.6	45.9	28.5	24.3	37.0	45.7	28.5
Koko maa	20.7	40.4	52.8	31.6	24.6	32.8	41.8	27.4	24.2	35.6	42.7	28.2

Taulu 8. Työntekijäin syntymäpaikka.

Työpaikka sijaitsee	Syntymäpaikka.															
	Uudenmaan läänissä.			Turun ja Porin läänissä.		Hämeen läänissä.		Viipurin läänissä.		Mikkelin läänissä.		Kuopion läänissä.		Vaasan läänissä.	
	Helsingissä.	Muissa kaupungeissa.	maalla.	kaupung.	maalla.	kaupung.	maalla.	kaupung.	maalla.	kaupung.	maalla.	kaupung.	maalla.	kaupung.	maalla.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Uudenmaan läänissä . .	299	15	117	28	15	32	71	30	14	5	19	11	26	16	34
Turun ja Porin läänissä	2	1	6	196	79	—	6	1	—	—	—	—	—	2	3
Hämeen läänissä . . .	1	2	—	3	7	37	60	11	2	—	2	—	4	3	5
Viipurin läänissä . . .	4	—	1	1	—	4	2	203	112	6	39	28	78	6	3
Mikkelin läänissä . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—
Vaasan läänissä	10	3	6	18	8	5	5	39	7	1	2	5	6	267	511
Koko maa	**316**	**21**	**130**	**246**	**109**	**78**	**144**	**284**	**135**	**14**	**64**	**44**	**114**	**294**	**556**

Taulu 8 (jatkoa). Työntekijäin syntymäpaikka.

Työpaikka sijaitsee	Syntymäpaikka.													Työntekijäin koko luku.
	Oulun läänissä.		Suomessa.			Venäjällä.	Ruotsissa.	Norjassa.	Tanskassa.	Saksassa.	Kreikassa.	Turkissa.	Ulkopuolella Suomea.	
	kaupung.	maalla.	kaupung.	maalla.	summa.									
1	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Uudenmaan läänissä . .	4	12	440	308	**748**	19	—	—	2	1	1	1	**24**	**772**
Turun ja Porin läänissä	1	1	203	95	**298**	1	1	—	—	1	—	—	**3**	**301**
Hämeen läänissä	—	1	57	81	**138**	1	—	—	—	—	—	—	**1**	**139**
Viipurin läänissä	—	6	252	241	**493**	113	—	—	—	1	—	1	**115**	**608**
Mikkelin läänissä	—	—	2	2	**4**	1	—	—	—	—	—	—	**1**	**5**
Vaasan läänissä	11	14	359	559	**918**	—	2	1	1	2	—	—	**6**	**924**
Koko maa	**16**	**34**	**1,313**	**1,286**	**2,599**	**135**	**3**	**1**	**3**	**5**	**1**	**2**	**150**	**2,749**

Taulu 9. Työntekijäin syntymäpaikka työpaikkaan verrattuna.

Työpaikka.	Syntymäpaikka.					Työntekijäin koko luku.
	Työpaikka.	Muu paikkakunta samassa läänissä.	Muut läänit.	Suomessa.	Ulkopuolella Suomea.	
1	2	3	4	5	6	7
Uudenmaan lääni:						
Helsinki	293	111	302	**706**	22	**728**
Porvoo	4	14	—	**18**	—	**18**
Loviisa	—	1	—	**1**	—	**1**
Bromarvin pit.	—	4	6	**10**	1	**11**
Lohjan pit.	—	4	9	**13**	1	**14**
Koko lääni	**297**	**134**	**317**	**748**	**24**	**772**
Turun ja Porin lääni:						
Turku	**190**	**85**	**23**	**298**	**3**	**301**
Hämeen lääni:						
Hämeenlinna	23	55	5	**83**	1	**84**
Tampere	10	9	34	**53**	—	**53**
Lahden kauppala	—	—	2	**2**	—	**2**
Koko lääni	**33**	**64**	**41**	**138**	**1**	**139**
Viipurin lääni:						
Viipuri	161	100	152	**413**	**106**	**519**
Lappeenranta	2	17	10	**29**	1	**30**
Viipurin pit.	8	27	16	**51**	6	**57**
Raivolan pit.	—	—	—	—	2	**2**
Koko lääni	**171**	**144**	**178**	**493**	**115**	**608**
Mikkelin lääni:						
Mikkelin pit.	—	4	—	**4**	1	**5**
Vaasan lääni:						
Nikolainkaupnnki	9	16	2	**27**	—	**27**
Pietarsaari	201	545	135	**881**	6	**887**
Kokkola	1	6	3	**10**	—	**10**
Koko lääni	**211**	**567**	**140**	**918**	**6**	**924**
Koko maa	**902**	**998**	**699**	**2,599**	**150**	**2,749**

Taulu 10. Äidin ammatti.

Lääni.	Tupakkateollisuus.	Muut teollisuusammatit.	Maanviljelys, karjanhoito, kalastus.	Talonomistajia.	Kauppaharjoittajia.	Sairaanhoitajattaria t. s.	Ompelijattaria.	Pesijättäriä.	Palkollisia.	Työläisnaisia.	Kaikkiaan ammatti ilmoitettu.	Ammatti ilmoittamaton.	Summa summarum.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Uudenmaan	22	12	10	1	19	4	8	36	15	19	146	626	772
Turun ja Porin	6	3	—	—	1	—	2	—	—	—	12	289	301
Hämeen	—	11	5	1	1	—	3	3	4	6	34	105	139
Viipurin	24	17	58	—	13	2	9	26	19	30	198	410	608
Mikkelin	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	3	2	5
Vaasan	57	7	1	—	2	2	8	6	2	11	96	828	924
Koko maa	**109**	**50**	**75**	**2**	**36**	**8**	**30**	**72**	**40**	**67**	**489**	**2,260**	**2,749**

Taulu 11. Aviovaimon ammatti.

Lääni.	Tupakkateollisuus.	Muut teollisuusammatit.	Maanviljelys, karjanhoito, kalastus.	Talonomistajia.	Kauppaharjoittajia.	Sairaanhoitajattaria t. s.	Ompelijattaria.	Pesijättäriä.	Palkollisia.	Työläisnaisia.	Kaikkiaan ammatti ilmoitettu.	Ammatti ilmoittamaton.	Summa summarum.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Uudenmaan	12	—	1	—	1	—	1	—	3	—	18	27	45
Turun ja Porin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	42
Hämeen	6	—	—	—	—	—	1	—	—	—	7	5	12
Viipurin	46	—	—	—	1	—	1	—	1	2	51	37	88
Mikkelin	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1
Vaasan	35	3	—	—	—	—	—	—	—	—	38	48	86
Koko maa	**99**	**3**	**1**	**—**	**2**	**1**	**3**	**—**	**4**	**2**	**115**	**159**	**274**

Taulu 12.

Lääni.	Teollisuusammatit.													Maanviljelys, karjanhoito, kalastus.
	Metalliteollisuus.	Kiviteollisuus.	Kemiallinen teollisuus.	Nahkateollisuus.	Kutomateollisuus.	Paperiteollisuus.	Puu-, luu-, kautsu- y. m. teosten valmistus.	Rakennusteollisuus.	Ravinto- ja nautintoaine-teollisuus.		Pukimo- ja puhdistus-teollisuus.	Graafillinen teollisuus.	Summa.	
									Tupakkateollisuus.	Muut.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Uudenmaan	55	28	7	4	1	6	35	127	13	9	47	10	**342**	**145**
Turun ja Porin	36	6	—	3	2	—	24	65	9	13	7	2	**167**	**36**
Hämeen	4	5	—	2	2	—	5	21	2	5	8	1	**54**	**30**
Viipurin	41	33	4	—	—	1	20	73	19	7	35	1	**234**	**151**
Mikkelin	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**2**	**1**
Vaasan	27	25	2	9	1	2	36	116	21	6	38	—	**283**	**253**
Summa	**164**	**98**	**13**	**18**	**6**	**9**	**120**	**402**	**64**	**40**	**135**	**13**	**1,082**	**616**

Taulu 13.

Lääni.	Teollisuusammatit.													Maanviljelys, karjanhoito, kalastus.
	Metalliteollisuus.	Kiviteollisuus.	Kemiallinen teollisuus.	Nahkateollisuus.	Kutomateollisuus.	Paperiteollisuus.	Puu-, luu-, kautsu- y. m. teosten valmistus.	Rakennusteollisuus.	Ravinto- ja nautintoaine-teollisuus.		Pukimo- ja puhdistus-teollisuus.	Graafillinen teollisuus.	Summa.	
									Tupakkateollisuus.	Muut.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Uudenmaan	40	8	1	2	2	2	10	26	10	6	13	6	**126**	—
Turun ja Porin	15	1	—	2	2	—	3	4	—	2	1	—	**30**	**1**
Hämeen	3	—	—	2	2	—	1	1	6	—	2	1	**18**	—
Viipurin	15	6	1	—	—	3	6	8	43	1	8	2	**93**	**6**
Mikkelin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	**1**	—
Vaasan	9	6	—	1	1	2	6	30	30	3	10	1	**99**	**5**
Summa	**82**	**21**	**2**	**7**	**7**	**7**	**26**	**69**	**89**	**13**	**34**	**10**	**367**	**12**

Isän ammatti.

Talonomistajia.	Kauppa ja keskuusliike.						Yleinen virka ja kirjalliset ammatit.				Muut ammatit.			Ammatti ilmoittamaton.	Summa summarum.	Lääni.
	Kauppiaita, konttori-apulaisia.	Posti- ja rautatiepalve-lusmiehiä.	Merenkulkijoita.	Satamatyöntekijöitä.	Kuskeja, ajureja y. m.	Summa.	Siviilivirka- ja -palvelus-miehiä.	Sotilaita.	Lääkäreitä, kirjallijoita, koulun-opettajia, tatteilijoita.	Summa.	Palkollisia.	Työntekijöitä.	Summa.			
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1
—	10	2	26	—	21	59	26	35	1	62	11	112	123	41	772	Uudenmaan
4	3	2	16	—	7	28	20	2	1	23	3	27	30	13	301	Turun ja Porin
—	5	—	2	2	7	16	5	—	1	6	5	24	29	4	139	Hämeen
1	20	6	3	6	12	47	16	17	1	34	9	103	112	29	608	Viipurin
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	Mikkelin
1	9	3	90	—	13	115	18	1	—	19	8	219	227	26	924	Vaasan
6	47	13	137	8	60	265	85	55	4	144	36	485	521	115	2,749	Summa

Aviomiehen ammatti.

Talonomistajia.	Kauppa ja keskuusliike.						Yleinen virka ja kirjalliset ammatit.				Muut ammatit.			Ammatti ilmoittamaton.	Summa summarum.	Lääni.
	Kauppiaita, konttori-apulaisia.	Posti- ja rautatiepalve-lusmiehiä.	Merenkulkijoita.	Satamatyöntekijöitä.	Kuskeja, ajureja y. m.	Summa.	Siviilivirka- ja -palvelus-miehiä.	Sotilaita.	Lääkäreitä, kirjallijoita, koulun-opettajia, tatteilijoita.	Summa.	Palkollisia.	Työntekijöitä.	Summa.			
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1
—	4	3	10	1	4	22	11	3	—	14	5	36	41	2	205	Uudenmaan
—	—	—	1	1	—	2	1	—	—	1	1	3	4	—	38	Turun ja Porin
—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	4	—	23	Hämeen
—	5	2	—	—	—	7	2	2	1	5	3	31	34	1	146	Viipurin
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Mikkelin
—	3	—	19	—	2	24	1	1	1	3	3	36	39	11	181	Vaasan
—	12	6	30	2	6	56	15	6	2	23	12	110	122	14	594	Summa

Taulu. 14. Miespuolisten työntekijäin ammatit ennen tupakka-ammattiin tuloa.

Lääni.	Teollisuusammatit.	Maanviljelys ja meijeritoimi.	Kauppa ja keskuusliike.	Sivilivirka.	Sotilaita.	Palkollisia.	Työntekijöitä.	Kaikkiaan ilmoitettu ammatti.	Ilmoittamaton ammatti.	Summa summarum.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Uudenmaan	16	2	3	2	2	8	2	**35**	29	**64**
Turun ja Porin	27	—	2	4	1	3	2	**39**	44	**83**
Hämeen	2	2	1	—	—	1	1	**7**	10	**17**
Viipurin	41	10	8	2	7	9	14	**91**	72	**163**
Mikkelin	1	—	—	—	—	1	—	**2**	—	**2**
Vaasan	17	—	25	2	1	2	3	**50**	131	**181**
Koko maa	**104**	**14**	**39**	**10**	**11**	**24**	**22**	**224**	**286**	**510**

Taulu 15. Naispuolisten työntekijäin ammatit ennen tupakka-ammattiin tuloa.

Lääni.	Teollisuusammatit.	Maanviljelys ja meijeritoimi.	Kauppa ja keskuusliike.	Palkollisia.	Ompelijattaria ja pesijättäriä.	Muut ammatit.	Kaikkiaan ilmoitettu ammatti.	Ilmoittamaton ammatti.	Summa summarum.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Uudenmaan	81	1	5	227	12	8	**334**	374	**708**
Turun ja Porin	41	—	1	14	18	—	**74**	144	**218**
Hämeen	15	1	—	61	5	2	**84**	38	**122**
Viipurin	11	—	—	217	10	4	**242**	203	**445**
Mikkelin	—	—	—	2	1	—	**3**	—	**3**
Vaasan	32	3	—	294	3	1	**333**	410	**743**
Koko maa	**180**	**5**	**6**	**815**	**49**	**15**	**1,070**	**1,169**	**2,239**

Taulu 16. Tupakkateollisuudessa työskentelevät työntekijäin lapset.

Paikkakunta.	Työntekijöitä, joilla on tupakkateollisuudessa työskenteleviä lapsia,			Tupakkateollisuudessa työskenteleviä lapsia		
	miehiä.	naisia.	summa.	miehiä.	naisia.	summa.
1	2	3	4	5	6	7
Uudenmaan lääni:						
Helsinki	4	10	14	5	11	16
Porvoo	1	—	1	2	—	2
Summa	5	10	15	7	11	18
Turun ja Porin lääni:						
Turku	3	1	4	4	1	5
Viipurin lääni:						
Viipuri	2	9	11	2	12	14
Vaasan lääni:						
Pietarsaari	16	39	55	22	56	78
Kokkola	1	—	1	1	—	1
Summa	17	39	56	23	56	79
Summa summarum	27	59	86	36	80	116

Taulu 17. Työntekijäin elossa

	Paikkakunta.	Miespuolisia työntekijöitä, naineita ja leskimiehiä, joilla on seuraava määrä lapsia.									Summa.	
		1	2	3	4	5	6	7	8	10	Isiä.	Lapsia.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Uudenmaan lääni:											
2	Helsinki	5	10	6	5	2	1	2	1	—	32	101
3	Porvoo	1	—	—	2	—	1	—	—	—	4	15
4	Loviisa	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
5	Lohjan pit.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
6	Summa	**8**	**10**	**6**	**7**	**2**	**2**	**2**	**1**	—	**38**	**118**
7	Turun ja Porin lääni:											
8	Turku	**8**	**5**	**3**	**6**	**6**	**1**	**1**	**2**	**1**	**33**	**120**
9	Hämeen lääni:											
10	Hämeenlinna	1	1	—	—	1	—	—	—	—	3	8
11	Tampere	1	—	1	1	—	—	—	—	—	3	8
12	Lahden kauppala	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	3
13	Summa	**2**	**1**	**2**	**1**	**1**	—	—	—	—	**7**	**19**
14	Viipurin lääni:											
15	Viipuri	19	11	6	4	9	1	—	1	—	51	134
16	Lappeenranta	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	5
17	Viipurin pit.	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2
18	Raivolan pit.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	5
19	Summa	**19**	**13**	**7**	**4**	**10**	**1**	—	**1**	—	**55**	**146**
20	Mikkelin lääni:											
21	Mikkelin pit.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Vaasan lääni:											
23	Nikolainkaupunki	1	—	2	—	2	—	—	—	—	5	17
24	Pietarsaari	17	14	17	7	5	3	2	—	2	67	201
25	Kokkola	1	1	—	—	—	1	—	—	—	3	9
26	Summa	**19**	**15**	**19**	**7**	**7**	**4**	**2**	—	**2**	**75**	**227**
27	**Summa summarum**	**56**	**44**	**37**	**25**	**26**	**8**	**5**	**4**	**3**	**208**	**630**

olevat lapset.

Naispuolisia työntekijöitä, naineita ja leskiä, joilla on seuraava määrä lapsia.								Summa.		Naispuolisia työntekijöitä, naimattomia, joilla on seuraava määrä lapsia.				Summa.		
1	2	3	4	5	6	7	8	Äitejä.	Lapsia.	1	2	3	4	Äitejä.	Lapsia.	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
																1
59	36	20	9	4	1	—	1	130	261	19	5	1	1	26	36	2
—	—	—	—	—	1	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	2	2	5
60	**36**	**20**	**9**	**4**	**2**	**—**	**1**	**132**	**268**	**21**	**5**	**1**	**1**	**28**	**38**	6
																7
13	**6**	**2**	**1**	**—**	**—**	**—**	**—**	**22**	**35**	**3**	**—**	**2**	**—**	**5**	**9**	8
																9
3	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	1	—	—	4	5	10
5	1	3	2	—	—	—	—	11	24	1	—	—	—	1	1	11
—	—	1	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	12
8	**1**	**4**	**2**	**—**	**—**	**—**	**—**	**15**	**30**	**4**	**1**	**—**	**—**	**5**	**6**	13
																14
34	6	6	5	7	1	—	—	59	125	11	1	1	—	13	16	15
2	—	1	—	—	—	—	—	3	5	1	—	—	—	1	1	16
2	1	4	2	—	—	—	—	9	24	1	—	—	—	1	1	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
38	**7**	**11**	**7**	**7**	**1**	**—**	**—**	**71**	**154**	**13**	**1**	**1**	**—**	**15**	**18**	19
																20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	21
																22
2	1	—	1	—	—	1	—	5	15	1	—	—	—	1	1	23
49	36	19	18	6	4	—	1	133	312	25	4	—	—	29	33	24
1	—	—	—	—	1	—	—	2	7	—	—	—	—	—	—	25
52	**37**	**19**	**19**	**6**	**5**	**1**	**1**	**140**	**334**	**26**	**4**	**—**	**—**	**30**	**34**	26
171	**87**	**56**	**38**	**17**	**8**	**1**	**2**	**380**	**821**	**68**	**11**	**4**	**1**	**84**	**106**	27

Taulu 18. Työntekijäin

Paikkakunta.	Miespuolisia työntekijöitä, naineita ja leskimiehiä, joilla on seuraava määrä kotona olevia lapsia									Summa.	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Isiä.	Lapsia.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Uudenmaan lääni:											
Helsinki	6	10	6	1	4	—	—	1	—	28	76
Porvoo	—	—	1	1	—	1	—	—	—	3	13
Loviisa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lohjan pit.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Summa	7	10	7	2	4	1	—	1	—	32	90
Turun ja Porin lääni:											
Turku	8	5	6	6	3	2	1	—	—	31	94
Hämeen lääni:											
Hämeenlinna	1	1	—	—	1	—	—	—	—	3	8
Tampere	1	—	1	1	—	—	—	—	—	3	8
Lahden kauppala	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	3
Summa	2	1	2	1	1	—	—	—	—	7	19
Viipurin lääni:											
Viipuri	18	8	5	4	7	1	—	1	—	44	114
Lappeenranta	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	5
Viipurin pit.	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Raivolan pit.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Summa	19	10	6	4	7	1	—	1	—	48	122
Mikkelin lääni:											
Mikkelin pit.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vaasan lääni:											
Nikolainkaupunki	2	—	2	—	1	—	—	—	—	5	13
Pietarsaari	23	11	17	5	5	2	—	1	1	65	170
Kokkola	1	1	1	—	—	—	—	—	—	3	6
Summa	26	12	20	5	6	2	—	1	1	73	189
Summa summarum	62	38	41	18	21	6	1	3	1	191	514

kotona, olevat lapset.

Naispuolisia työntekijöitä, naineita ja leskiä, joilla on seuraava määrä kotona olevia lapsia.							Summa.		Naispuolisia työntekijöitä, naimattomia, joilla on seuraava määrä kotona olevia lapsia.			Summa.		Paikkakunta.
1	2	3	4	5	6	7	Äitejä.	Lapsia.	1	2	3	Äitejä.	Lapsia.	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	1
														Uudenmaan lääni:
61	32	19	6	3	1	1	123	234	15	3	—	18	21	Helsinki
—	—	—	—	—	1	—	1	6	—	—	—	—	—	Porvoo
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Loviisa
1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Lohjan pit.
62	**32**	**19**	**6**	**3**	**2**	**1**	**125**	**241**	**15**	**3**	—	**18**	**21**	Summa
														Turun ja Porin l.:
12	**7**	**2**	—	—	—	—	**21**	**32**	**3**	**1**	**1**	**5**	**8**	Turku
														Hämeen lääni:
3	—	—	—	—	—	—	3	3	3	1	—	4	5	Hämeenlinna
5	1	3	2	—	—	—	11	24	1	—	—	1	1	Tampere
—	—	1	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	Lahden kauppala
8	**1**	**4**	**2**	—	—	—	**15**	**30**	**4**	**1**	—	**5**	**6**	Summa
														Viipurin lääni:
34	7	4	3	6	—	—	54	102	10	1	—	11	12	Viipuri
2	—	1	—	—	—	—	3	5	—	—	—	—	—	Lappeenranta
2	1	4	2	—	—	—	9	24	1	—	—	1	1	Viipurin pit.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Raivolan pit.
38	**8**	**9**	**5**	**6**	—	—	**66**	**131**	**11**	**1**	—	**12**	**13**	Summa
														Mikkelin lääni:
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	Mikkelin pit.
														Vaasan lääni:
2	1	1	—	—	—	1	5	14	—	—	—	—	—	Nikolainkaup.
53	30	15	8	6	2	—	114	232	17	2	—	19	21	Pietarsaari
1	—	1	—	—	—	—	2	4	—	—	—	—	—	Kokkola
56	**31**	**17**	**8**	**6**	**2**	**1**	**121**	**250**	**17**	**2**	—	**19**	**21**	Summa
176	**79**	**51**	**21**	**15**	**4**	**2**	**348**	**684**	**51**	**8**	**1**	**60**	**70**	**Summa summarum**

Taulu 19. Miespuoliset työntekijät

	Paikkakunta.	Työntekijät, jotka										
		7 vuotta.	8 vuotta.	9 vuotta.	10 vuotta.	11 vuotta.	12 vuotta.	13 vuotta.	14 vuotta.	15 vuotta.	16 vuotta.	17 vuotta.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Uudenmaan lääni:											
2	Helsinki	—	—	2	—	2	3	2	4	3	7	1
3	Porvoo	—	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—
4	Loviisa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Bromarvin pit.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Lohjan pit.	—	—	—	1	1	—	1	1	1	2	—
7	Summa	—	—	**2**	**2**	**3**	**4**	**3**	**6**	**5**	**9**	**1**
8	Turun ja Porin lääni:											
9	Turku	—	—	—	**2**	**2**	**4**	**8**	**7**	**11**	**10**	**8**
10	Hämeen lääni:											
11	Hämeenlinna	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1
12	Tampere	—	—	—	—	—	1	—	1	3	—	—
13	Lahden kauppala	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
14	Summa	—	—	—	—	—	**2**	—	**2**	**3**	**2**	**1**
15	Viipurin lääni:											
16	Viipuri	1	1	5	5	10	6	11	9	11	12	8
17	Lappeenranta	—	—	—	1	—	1	—	2	3	3	1
18	Viipurin pit.	—	—	—	—	1	1	2	2	4	3	—
19	Raivolan pit.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
20	Summa	**1**	**1**	**5**	**6**	**12**	**8**	**13**	**13**	**18**	**18**	**9**
21	Mikkelin lääni:											
22	Mikkelin pit.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Vaasan lääni:											
24	Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	—	1	1	3	4	1
25	Pietarsaari	1	1	—	2	3	9	14	39	28	6	7
26	Kokkola	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—
27	Summa	**2**	**1**	—	**2**	**4**	**10**	**15**	**40**	**31**	**10**	**8**
28	**Summa summarum**	**3**	**2**	**7**	**12**	**21**	**28**	**39**	**68**	**68**	**49**	**27**

jaettuina ikänsä mukaan ammattiin tullessaan.

ammattiin tullessaan olivat täyttäneet																		Summa.	
18 vuotta.	19 vuotta.	20 vuotta.	21 vuotta.	22 vuotta.	23 vuotta.	24 vuotta.	25 vuotta.	26 vuotta.	27 vuotta.	28 vuotta.	29 vuotta.	30—34 vuotta.	35—39 vuotta.	40—44 vuotta.	45—49 vuotta.	50 v. ja enem.	ilmoittamaton.		
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
																			1
—	2	—	3	2	—	—	3	1	2	4	—	1	3	1	—	—	4	50	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	6
—	2	—	3	2	—	—	3	1	2	4	—	2	3	1	1	—	5	64	7
																			8
4	—	3	—	1	1	1	—	—	1	1	1	5	3	2	4	2	2	83	9
																			10
1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	9	11
1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13
2	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	17	14
																			15
5	5	1	4	4	2	4	1	2	4	1	2	11	2	4	2	1	—	134	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	12	17
—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	16	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	19
5	5	1	5	4	2	4	2	2	5	1	2	11	2	4	2	2	—	163	20
																			21
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	22
																			23
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	14	24
1	2	1	4	2	2	2	1	1	1	3	—	1	11	7	9	5	—	163	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	26
1	2	1	4	3	2	2	1	1	1	4	—	3	11	7	9	6	—	181	27
12	10	6	12	10	5	7	7	6	9	10	3	22	20	14	16	10	7	510	28

Taulu 20. Naispuoliset työntekijät jaettuina

	Paikkakunta.	Työntekijät, jotka 8 vuotta.	9 vuotta.	10 vuotta.	11 vuotta.	12 vuotta.	13 vuotta.	14 vuotta.	15 vuotta.	16 vuotta.	17 vuotta.	18 vuotta.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Uudenmaan lääni:											
2	Helsinki	1	2	2	7	14	13	60	81	104	82	58
3	Porvoo	—	—	—	—	—	—	2	5	3	—	1
4	Loviisa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Bromarvin pit.	—	—	—	—	1	—	1	1	2	2	1
6	Lohjan pit.	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	4
7	Summa	**1**	**2**	**2**	**7**	**15**	**13**	**64**	**87**	**110**	**84**	**64**
8	Turun ja Porin lääni:											
9	Turku	—	—	—	**1**	**8**	**9**	**16**	**33**	**42**	**21**	**19**
10	Hämeen lääni:											
11	Hämeenlinna	—	—	—	—	—	—	1	11	13	16	6
12	Tampere	—	—	—	1	1	4	2	10	3	7	6
13	Lahden kauppala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Summa	—	—	—	**1**	**1**	**4**	**3**	**21**	**16**	**23**	**12**
15	Viipurin lääni:											
16	Viipuri	—	2	2	2	9	16	32	77	55	37	31
17	Lappeenranta	—	—	—	—	—	1	1	5	—	1	1
18	Viipurin pit.	—	—	—	—	1	—	3	10	6	3	3
19	Raivolan pit.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
20	Summa	—	**2**	**2**	**3**	**10**	**17**	**36**	**92**	**61**	**41**	**35**
21	Mikkelin lääni:											
22	Mikkelin pit.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
23	Vaasan lääni:											
24	Nikolainkaupunki	—	—	—	2	—	1	1	2	1	1	1
25	Pietarsaari	1	—	3	5	11	17	70	79	65	58	46
26	Kokkola	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—
27	Summa	**1**	—	**3**	**7**	**11**	**20**	**72**	**81**	**66**	**59**	**47**
28	**Summa summarum**	**2**	**4**	**7**	**19**	**45**	**63**	**191**	**314**	**296**	**228**	**177**

ikänsä mukaan ammattiin tullessaan.

ammattiin tullessaan olivat täyttäneet																		
19 vuotta.	20 vuotta.	21 vuotta.	22 vuotta.	23 vuotta.	24 vuotta.	25 vuotta.	26 vuotta.	27 vuotta.	28 vuotta.	29 vuotta.	30—34 vuotta.	35—39 vuotta.	40—44 vuotta.	45—49 vuotta.	50 v. ja enem.	Ilmoittamaton.	Summa.	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
																		1
57	39	31	29	24	14	9	7	8	3	9	12	8	3	—	1	—	678	2
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	13	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10	5
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	6
59	**39**	**32**	**29**	**24**	**14**	**9**	**7**	**8**	**3**	**9**	**14**	**8**	**3**	**—**	**1**	**—**	**708**	7
																		8
20	**14**	**5**	**2**	**4**	**—**	**5**	**3**	**—**	**1**	**2**	**8**	**2**	**1**	**—**	**2**	**—**	**218**	9
																		10
5	5	1	3	4	5	2	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	75	11
2	2	2	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	46	12
—	—	—	1		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13
7	**7**	**3**	**6**	**5**	**6**	**2**	**—**	**—**	**1**	**—**	**1**	**1**	**—**	**—**	**—**	**2**	**122**	14
																		15
27	19	7	10	17	9	4	3	4	3	4	10	1	1	—	2	1	385	16
3	—	1	—	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	18	17
2	2	2	1	3	—	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	41	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	19
32	**21**	**10**	**11**	**22**	**11**	**6**	**4**	**4**	**3**	**4**	**12**	**1**	**1**	**—**	**2**	**2**	**445**	20
																		21
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	22
																		23
—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	13	24
40	30	25	21	15	15	17	15	14	11	15	47	34	29	16	25	—	724	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	6	26
40	**30**	**25**	**21**	**16**	**15**	**17**	**15**	**15**	**11**	**15**	**48**	**37**	**29**	**17**	**25**	**—**	**743**	27
158	**112**	**76**	**69**	**71**	**46**	**39**	**29**	**27**	**19**	**30**	**83**	**49**	**34**	**17**	**30**	**4**	**2,239**	28

Taulu 21. Milloin ja minkä ikäisinä

Tulleet ammattiin kalenterivuonna.	Työntekijät, jotka													
	7 vuotta.	8 vuotta.	9 vuotta.	10 vuotta.	11 vuotta.	12 vuotta.	13 vuotta.	14 vuotta.	15 vuotta.	16 vuotta.	17 vuotta.	18 vuotta.	19 vuotta.	20 vuotta.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1845—49	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1850—54	—	—	1	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—
1855—59	1	—	—	1	—	—	2	1	—	1	—	—	1	1
1860—64	1	1	1	2	2	1	3	1	—	—	—	—	1	—
1865—69	—	—	1	1	2	3	1	1	—	—	—	—	—	—
1870—74	1	—	4	4	7	4	1	6	—	2	1	—	—	—
1875	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—
1876	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—
1877	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—
1878	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—
1879	—	1	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—
1880	—	—	—	—	—	1	1	—	2	—	—	1	1	—
1881	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1882	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—
1883	—	—	—	—	—	—	2	—	1	1	—	—	—	—
1884	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
1885	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—
1886	—	—	—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	—	1
1887	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—
1888	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	1	—	—	—
1889	—	—	—	—	1	2	1	3	1	1	—	1	1	—
1890	—	—	—	—	—	—	2	2	1	1	3	—	1	1
1891	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	2	—	—
1892	—	—	—	—	—	1	1	2	1	—	2	—	—	—
1893	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—
1894	—	—	—	—	—	—	1	2	1	1	2	—	—	—
1895	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	1	—	—	—
1896	—	—	—	—	—	1	2	2	5	3	—	1	1	1
1897	—	—	—	—	—	—	1	4	3	2	1	—	—	—
1898	—	—	—	—	—	1	2	7	1	—	2	—	—	—
1899	—	—	—	—	—	3	6	7	4	7	—	1	—	—
1900	—	—	—	—	—	—	2	2	11	3	—	1	—	1
1901	—	—	—	—	—	1	6	14	16	8	7	—	2	1
1902	—	—	—	—	—	1	—	8	11	8	5	2	2	—
ilmoittamaton	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	3	2	7	12	21	28	39	68	68	49	27	12	10	6

miespuoliset työntekijät ovat ammattiin tulleet.

ammattiin tullessaan olivat täyttäneet															Summa.	Tulleet ammattiin kalenterivuonna.
21 vuotta.	22 vuotta.	23 vuotta.	24 vuotta.	25 vuotta.	26 vuotta.	27 vuotta.	28 vuotta.	29 vuotta.	30—34 vuotta.	35—39 vuotta.	40—44 vuotta.	45—49 vuotta.	50 vuotta tai enemmän.	Ilmoittamaton.		
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1845—49
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1850—54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1855—59
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	14	1860—64
—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	12	1865—69
2	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	36	1870—74
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	6	1875
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4	1876
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1877
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	5	1878
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1879
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	9	1880
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1881
1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6	1882
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	1883
—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1884
1	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	7	1885
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1886
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1887
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1888
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	1889
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	15	1890
—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	11	1891
2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	2	—	1	15	1892
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	5	1893
—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	11	1894
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	9	1895
—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	—	1	—	—	23	1896
1	1	—	1	—	—	—	2	—	—	3	1	4	1	1	26	1897
—	—	1	1	1	—	1	1	—	3	3	—	3	1	1	29	1898
1	1	—	—	—	—	1	—	—	3	2	2	1	2	—	41	1899
2	—	—	—	2	2	2	—	—	3	1	1	2	—	—	35	1900
—	2	2	1	—	—	1	—	1	4	—	2	—	2	1	71	1901
—	2	1	1	—	—	3	2	—	—	2	1	1	2	1	53	1902
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	ilmoittamaton
12	10	5	7	7	6	9	10	3	22	20	14	16	10	7	510	Summa

Taulu 22. Milloin ja minkä ikäisinä

Tulleet ammattiin kalenterivuonna.	Työntekijät, jotka												
	8 vuotta.	9 vuotta.	10 vuotta.	11 vuotta.	12 vuotta.	13 vuotta.	14 vuotta.	15 vuotta.	16 vuotta.	17 vuotta.	18 vuotta.	19 vuotta.	20 vuotta.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1850—54	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
1855—59	—	—	—	—	3	1	—	1	—	—	—	—	—
1860—64	—	—	1	1	—	1	3	—	1	1	—	1	—
1865—69	—	1	1	2	2	1	3	2	1	1	2	—	—
1870—74	—	2	3	3	4	4	9	6	8	3	2	2	3
1875	—	—	—	—	2	3	2	—	1	—	—	2	—
1876	—	—	—	1	1	2	1	1	1	1	1	—	—
1877	1	—	—	2	1	1	3	—	—	2	3	1	—
1878	—	—	1	—	1	—	1	—	2	—	1	—	1
1879	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	1	—	—
1880	—	—	—	1	—	1	—	2	2	—	—	—	1
1881	—	—	—	1	3	—	1	1	1	1	3	—	—
1882	—	1	—	—	—	3	2	4	1	1	2	2	2
1883	—	—	—	—	2	1	3	1	—	1	1	—	1
1884	—	—	—	1	2	4	7	—	2	—	1	2	1
1885	—	—	—	1	1	1	5	4	5	1	4	3	2
1886	—	—	—	—	2	1	4	5	5	2	—	1	1
1887	—	—	—	—	1	2	3	3	3	3	1	1	1
1888	—	—	—	1	3	2	5	7	7	4	4	3	—
1889	1	—	—	—	2	4	4	5	8	10	1	5	1
1890	—	—	—	1	3	—	3	16	9	9	6	2	6
1891	—	—	—	—	1	2	3	3	7	6	4	7	4
1892	—	—	1	—	—	2	4	6	4	3	7	2	3
1893	—	—	—	1	—	1	4	2	8	3	2	1	1
1894	—	—	—	—	—	3	1	9	9	14	5	8	3
1895	—	—	—	—	2	—	9	17	18	11	12	4	3
1896	—	—	—	—	6	2	13	27	34	27	22	25	11
1897	—	—	—	—	1	5	16	30	30	26	15	20	21
1898	—	—	—	—	—	5	24	44	28	30	27	16	11
1899	—	—	—	2	—	2	24	45	28	15	12	19	10
1900	—	—	—	—	1	4	15	35	34	27	11	10	11
1901	—	—	—	—	—	5	15	25	15	16	19	9	8
1902	—	—	—	—	1	—	4	11	22	9	8	12	6
ilmoittamaton	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	2	4	7	19	45	63	191	314	296	228	177	158	112

naispuoliset työntekijät ovat ammattiin tulleet.

ammattiin tullessaan olivat täyttäneet															Summa.	Tulleet ammattiin kalenterivuonna.
21 vuotta.	22 vuotta.	23 vuotta.	24 vuotta.	25 vuotta.	26 vuotta.	27 vuotta.	28 vuotta.	29 vuotta.	30—34 vuotta.	35—39 vuotta.	40—44 vuotta.	45—49 vuotta.	50 vuotta tai enemmän.	Ilmoittamaton.		
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1850—54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1855—59
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1860—64
2	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	20	1865—69
3	—	—	2	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	57	1870—74
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	13	1875
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	11	1876
—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	1877
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1878
1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	8	1879
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1880
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	1881
—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	21	1882
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	13	1883
1	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	25	1884
1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	31	1885
—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	24	1886
1	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	24	1887
2	2	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	44	1888
—	1	1	2	—	2	1	1	3	3	—	2	1	—	—	58	1889
1	3	3	1	1	2	1	3	2	6	2	1	—	2	—	83	1890
3	2	1	—	—	1	1	—	—	—	2	—	—	1	—	48	1891
—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	1	1	—	—	—	38	1892
2	2	1	1	1	—	—	—	1	2	—	2	—	1	—	36	1893
1	2	2	1	1	2	—	—	—	4	1	—	1	2	—	69	1894
2	4	—	4	4	3	—	1	1	6	6	6	—	—	—	113	1895
6	3	6	8	5	3	4	1	2	10	9	7	7	7	—	245	1896
6	7	12	6	3	3	2	—	1	8	3	1	4	2	—	222	1897
11	13	6	4	7	5	6	5	8	10	4	5	1	1	—	271	1898
14	5	9	4	5	2	4	1	2	9	6	4	2	9	—	233	1899
7	11	7	3	3	3	1	3	—	12	3	1	1	—	—	203	1900
6	3	6	1	3	1	3	2	5	4	6	2	—	3	—	157	1901
4	4	7	4	1	1	—	—	3	5	1	—	—	2	—	105	1902
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	ilmoittamaton
76	69	71	46	39	29	27	19	30	83	49	34	17	30	4	2,239	Summa

Taulu 23. Miespuolisten työntekijäin

Työnantaja.	Työntekijät, jotka													
	enintään vuoden.	1—2 vuotta.	2—3 vuotta.	3—4 vuotta.	4—5 vuotta.	5—6 vuotta.	6—7 vuotta.	7—8 vuotta.	8—9 vuotta.	9—10 vuotta.	10—11 vuotta.	11—12 vuotta.	12—13 vuotta.	13—14 vuotta.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
H. Borgström J:r	—	1	—	2	2	3	—	—	1	—	—	—	1	1
A. B. Tollander & Klärich	—	2	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
»Fennia«	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A. B. Ekberg O. Y.	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
»Kronan«	1	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
M. Strelkoff	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
G. A. Nyström & C:o	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Alb. Hagström	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—
K. G. V. Eklund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G. A. Rosvall	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A. B. »Almaida«	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lohjan Tupakkatehdas O. Y.	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
P. C. Rettig & C:o	2	10	5	7	2	3	2	—	—	1	3	—	4	1
A. B. J. & E. Humelin	4	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
W. Falck & C:o A. B.	5	5	1	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
»Samson«	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gust. R. Fältmars & C:o	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—
Tupakkatehdas O. Y. Virginia	1	1	—	—	3	1	—	—	—	—	1	—	—	—
O. Asiala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
F. Sergejeff	33	9	13	5	5	—	1	—	2	—	—	—	—	—
Viborgs Tobaksfabriks A. B.	4	8	4	7	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
W. Baronins Eftertr.	—	2	1	1	1	2	—	1	1	1	1	—	—	1
Augusta Sandén	6	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Luka Stergidi	2	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Wilh. Klein	—	—	1	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Matti Roiha ja Kumpp. O. Y.	2	3	—	—	1	1	3	—	—	1	—	1	—	—
Petter Fomin	4	1	3	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Maria Kankaanpää	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—
Heikki Pekkala	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Anastasij Stepanoff	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G. A. Lindberg	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Vasa Nya Tobaksfabrik	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Carl Finnilä A. B.	2	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Ph. U. Strengberg & C:o A. B.	15	30	17	19	16	11	13	8	2	1	5	3	4	6
J. Rudbäck	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gamlakarleby Nya Tobaksfabrik	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
J. E. Grönholm	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	**90**	**90**	**55**	**48**	**38**	**26**	**23**	**11**	**12**	**4**	**17**	**6**	**11**	**9**

palvelusaika viimeisen työnantajan luona.

ovat palvelleet															Työnantaja.
14—15 vuotta.	15—16 vuotta.	16—17 vuotta.	17—18 vuotta.	18—19 vuotta.	19—20 vuotta.	20—25 vuotta.	25—30 vuotta.	30—35 vuotta.	35—40 vuotta.	40—45 vuotta.	45—50 vuotta.	yli 50 vuoden.	vuosimäärä ilmoittamaton.	Summa.	
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1
1	—	—	1	4	1	2	6	—	2	1	—	—	—	29	H. Borgström J:r
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	7	A. B. Tollander & Klärich
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	»Fennia«
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	A. B. Ekberg O. Y.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	»Kronan«
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	M. Strelkoff
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	G. A. Nyström & C:o
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	Alb. Hagström
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	K. G. V. Eklund
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	G. A. Rosvall
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	A. B. »Almaida«
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	Lohjan Tupakkatehdas O. Y.
—	—	1	2	—	1	1	3	1	3	4	1	1	—	58	P. C. Rettig & C:o
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	A. B. J. & E. Humelin
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	W. Falck & C:o A. B.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	»Samson«
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	Gust. R. Fältmars & C:o
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	Tupakkatehdas O. Y. Virginia
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	O. Asiala
3	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	75	F. Sergejeff
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	Viborgs Tobaksfabriks A. B.
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	W. Baronins Eftertr.
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	12	Augusta Sandén
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	Luka Stergidi
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	Wilh. Klein
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	Matti Roiha ja Kumpp. O. Y.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	Petter Fomin
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	Maria Kankaanpää
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Heikki Pekkala
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	Anastasij Stepanoff
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	G. A. Lindberg
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	7	Vasa Nya Tobaksfabrik
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	Carl Finnilä A. B.
1	1	1	—	—	2	1	1	3	2	—	1	—	—	163	Ph. U. Strengberg & C:o A. B.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	J. Rudbäck
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	Gamlakarleby Nya Tobaksfabrik
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	J. E. Grönholm
6	2	4	6	6	4	8	10	5	9	5	2	1	2	510	Summa

Taulu 24.. Naispuolisten työntekijäin

Työnantaja.	Työntekijät, jotka													
	enintään vuoden.	1—2 vuotta.	2—3 vuotta.	3—4 vuotta.	4—5 vuotta.	5—6 vuotta.	6—7 vuotta.	7—8 vuotta.	8—9 vuotta.	9—10 vuotta.	10—11 vuotta.	11—12 vuotta.	12—13 vuotta.	13—14 vuotta.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
H. Borgström J:r	12	20	18	25	53	42	43	22	3	2	1	2	4	20
A. B. Tollander & Klärich	5	31	7	28	1	26	—	2	15	—	3	17	14	1
»Fennia«	61	5	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A. B. Ekberg O. Y.	23	3	2	4	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
»Kronan«	2	—	1	5	6	6	1	1	—	—	—	—	—	—
M. Strelkoff	3	—	1	3	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—
G. A. Nyström & C:o	2	2	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Alb. Hagström	3	—	3	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—
K. G. V. Eklund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
A. B. »Almaida«	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lohjan Tupakkatehdas O. Y.	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
P. C. Rettig & C:o	1	1	13	2	21	24	13	8	4	4	6	5	22	10
A. B. J. & E. Humelin	18	1	5	2	3	1	—	—	—	—	1	—	—	—
W. Falck & C:o A. B.	5	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
»Samson«	5	2	21	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gust. R. Fältmars & C:o	2	7	1	7	1	8	1	—	—	—	—	—	4	—
Tupakkatehdas O. Y. Virginia	9	11	8	4	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
O. Asiala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
F. Sergejeff	54	17	64	27	26	16	19	7	9	3	3	3	2	2
Viborgs Tobaksfabriks A. B.	10	3	11	13	10	3	1	—	—	—	—	—	—	—
W. Baronins Eftertr.	5	3	9	5	5	5	—	—	—	—	—	—	2	—
Augusta Sandén	5	1	4	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Luka Stergidi	4	4	2	1	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Wilh. Klein	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—
Matti Roiha ja Kumpp. O. Y.	2	7	1	—	1	3	1	1	1	—	1	—	—	—
Petter Fomin	19	9	5	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Maria Kankaanpää	—	—	—	1	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—
Heikki Pekkala	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ekaterina Antonovna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Anastasij Stepanoff	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G. A. Lindberg	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Vasa Nya Tobaksfabrik	—	1	—	—	2	—	—	1	—	3	—	—	1	1
Ph. U. Strengberg & C:o A. B.	27	123	81	92	97	64	106	38	15	18	9	8	12	9
J. Rudbäck	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gamlakarleby Nya Tobaksfabrik	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	**291**	**259**	**263**	**238**	**252**	**206**	**189**	**81**	**48**	**34**	**24**	**36**	**63**	**43**

palvelusaika viimeisen työnantajan luona.

ovat palvelleet															Työnantaja.
14—15 vuotta.	15—16 vuotta.	16—17 vuotta.	17—18 vuotta.	18—19 vuotta.	19—20 vuotta.	20—25 vuotta.	25—30 vuotta.	30—35 vuotta.	35—40 vuotta.	40—45 vuotta.	45—50 vuotta.	päälle 50 vuoden.	vuosimäärä ilmoittamaton.	Summa.	
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1
9	5	7	19	8	2	15	20	9	3	3	—	1	—	368	H. Borgström J:r
1	1	—	—	—	—	—	8	5	1	1	—	—	—	167	A. B Tollander & Klärich
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	»Fennia«
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	A. B. Ekberg O. Y.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	»Kronan«
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	M. Strelkoff
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	G. A. Nyström & C:o
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	Alb. Hagström
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	K. G. V. Eklund
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	A. B. »Almaida«
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	Lohjan Tupakkatehdas O. Y.
6	4	4	10	2	2	9	5	2	—	—	—	—	—	178	P. C. Rettig & C:o
—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	33	A. B. J. & E. Humelin
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	W. Falck & C:o A. B.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	»Samson«
1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	Gust. R. Fältmars & C:o
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	46	Tupakkatehdas O. Y. Virginia
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	O. Asiala
2	2	—	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	261	F. Sergejeff
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	Viborgs Tobaksfabriks A. B.
—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	36	W. Baronins Eftertr.
—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	14	Augusta Sandén
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	Luka Stergidi
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	Wilh. Klein
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	Matti Roiha ja Kumpp. O. Y.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	Petter Fomin
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	Maria Kankaanpää
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Heikki Pekkala
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	Ekaterina Antonovna
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Anastasij Stepanoff
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	G. A. Lindberg
—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	13	Vasa Nya Tobaksfabrik
7	1	2	1	—	—	1	3	6	2	2	—	—	—	724	Ph. U. Strengberg & C:o A. B.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	J. Rudbäck
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	Gamlakarleby Nya Tobaksfabrik
26	14	15	33	12	4	32	39	22	6	6	—	1	2	2,239	Summa

Taulu 25. Viikottainen

Paikkakunta.	Työntekijät, joiden													
	39 tuntia.		49 ½ tuntia.		52 tuntia.		56 tuntia.		57 tuntia.		57 ½ tuntia.		58 tuntia.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Uudenmaan lääni:														
Helsinki *)	—	—	—	—	2	10	7	167	30	375	—	—	—	—
Porvoo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Loviisa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bromarvin pitäjä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lohjan pitäjä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	2	10	7	167	30	375	—	—	—	—
Turun ja Porin lääni:														
Turku	8	176	—	—	9	33	50	2	—	—	—	—	—	—
Hämeen lääni:														
Hämeenlinna	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tampere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	46
Lahden kauppala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	46
Viipurin lääni:														
Viipuri	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	—	—	—	—
Lappeenranta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Viipurin pitäjä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Raivolan pitäjä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	—	—	—	—
Mikkelin lääni:														
Mikkelin pitäjä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vaasan lääni:														
Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pietarsaari	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	163	724	—	—
Kokkola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	163	724	—	—
Summa summarum	8	176	1	—	11	43	57	169	34	379	163	724	7	46

*) 7 mies- ja 167 naispuolisen työntekijän työaika on kesäisin 56 ja talvisin 60 tuntia.

työaika.

viikottainen työaika on												Keskimäär. työaika viikossa (tuntia).			Paikkakunta.
59 tuntia.		60 tuntia.		61 ½ tuntia.		62 tuntia.		65 tuntia.		68 tuntia.					
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	kaikki.	
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1
															Uudenmaan lääni:
8	92	7	167	—	—	—	—	3	34	—	—	57.7	57.8	57.8	Helsinki
—	—	—	—	—	—	—	—	4	12	—	—	65.0	65.0	65.0	Porvoo
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Loviisa
—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	62.0	62.0	62.0	Bromarvin pit.
—	—	—	—	—	—	7	7	—	—	—	—	62.0	62.0	62.0	Lohjan pit.
8	**92**	**7**	**167**	—	—	**8**	**17**	**7**	**46**	—	—	58.8	58.1	58.1	Summa
															Turun ja Porin lääni:
16	**7**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57.3	41.8	45.3	Turku
															Hämeen lääni:
—	—	4	40	4	35	—	—	—	—	—	—	59.5	60.7	60.6	Hämeenlinna
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58.0	58.0	58.0	Tampere
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lahden kauppala
—	—	**4**	**40**	**4**	**35**	—	—	—	—	—	—	58.8	59.7	59.6	Summa
															Viipurin lääni:
25	51	—	—	75	261	18	55	12	14	—	—	61.3	61.3	61.3	Viipuri
—	—	—	—	—	—	12	18	—	—	—	—	62.0	62.0	62.0	Lappeenranta
—	—	—	—	—	—	15	39	—	—	—	—	62.0	62.0	62.0	Viipurin pit.
1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59.0	59.0	59.0	Raivolan pit.
26	**52**	—	—	**75**	**261**	**45**	**112**	**12**	**14**	—	—	61.4	61.4	61.4	Summa
															Mikkelin lääni:
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**2**	**3**	68.0	68.0	68.0	Mikkelin pit.
															Vaasan lääni:
—	—	—	—	—	—	7	—	7	13	—	—	63.5	65.0	64.2	Nikolainkaupunki
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57.5	57.5	57.5	Pietarsaari
2	2	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	60.0	61.0	60.7	Kokkola
2	**2**	—	—	—	—	**8**	**4**	**7**	**13**	—	—	58.0	57.7	57.7	Summa
52	**153**	**11**	**207**	**79**	**296**	**61**	**133**	**26**	**73**	**2**	**3**	58.7	57.1	57.4	**Summa summarum**

Nämä työntekijät on otettu lukuun kumpaisessakin näissä sarekkeissa.

Taulu 26. Ylityö.

Paikkakunta.	Ylityötunnit		Työntekijät, joilla on ollut ylityötä																Työpaikkojen luku.
			enintään 4 viikkoa.		5—8 viikkoa.		9—12 viikkoa.		13—16 viikkoa.		17—20 viikkoa.		21—26 viikkoa.		aika ilmoittamaton.		Summa.		
	miesten.	naisten.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m	n.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Helsinki	430	5,286	—	—	—	5	7	134	—	—	—	—	—	—	2	21	**9**	**160**	4
Turku	480	720	—	—	10	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**10**	**9**	2
Hämeenlinna	32	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	**3**	**1**	1
Tampere	20	420	1	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**25**	1
Viipuri	838	1,920	12	95	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	19	30	**31**	**132**	2
Lappeenranta	90	108	5	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**5**	**6**	1
Viipurin pit.	30	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	—	1
Nikolainkaupunki	336	—	1	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**5**	—	1
Pietarsaari	10,190	48,521	30	46	10	26	—	—	12	127	1	4	4	125	36	76	**93**	**404**	1
Summa	**12,446**	**56,981**	**50**	**172**	**21**	**47**	**10**	**134**	**12**	**127**	**1**	**4**	**4**	**125**	**60**	**128**	**158**	**737**	**14**

Taulu 27. Työajan alkaminen ja päättyminen sekä lepoajat.

Työpaikka.	Työaika			Lepoajat		
	alkaa klo	päättyy lauant. klo:	päättyy muina päivinä klo	1	2	3
1	2	3	4	5	6	7
H. Borgström J:r	7 a. p.	6 i. p.	6 i. p.	8—½9 a. p.	12—1 i. p.	—
A. B. Tollander & Klärich, kesäisin	7 »	1 »	7 »	—	1—3 »	—
» » talvisin	7 »	7 »	7 »	—		
»Fennia«	7 »	6 »	7 »	½9—9 »	12—1 »	¼—4 i. p.
A. B. Ekberg O. Y.	7 »	6 »	7 »	—	1—2 »	—
»Kronan«	7 »	6 »	7 »	9—½10 »	1—⅓ »	—
M. Strelkoff	8 »	4 »	6 »	—	12—1 »	—
G. A. Nyström & C:o[1])	7 »	4 »	7 »	—	—	—
Alb. Hagström	7 »	6 »	7 »	—	1—2 »	—
A. B. »Almaida«	7 »	6 »	7 »	½9—9 »	1—2 »	—
Lohjan Tupakkatehdas O. Y.	7 »	6 »	7 »	9—½10 »	1—2 »	—
P. C. Rettig & C:o, piipputup. valm.	½7 »	2 »	6 »	½9—9 »	1—2 »	—
» « pap. ja sikar. valm.	9 »	2 »	5 »	—		
A. B. J. & E. Humelin[2])	8 »	3 »	6 »	—	1—2 »	—
W. Falck & C:o A. B.	7 »	6 »	7 »	½9—9 »	½1—2 »	—
»Samson«	7 »	4 »	7 »	—	½1—2 »	—
Gust. R. Fältmars & C:o	7 »	½6 »	7 »	—	½1—2 »	½6—6 »
» » nuoret työntek.	½9 »	½6 »	7 »	—	½1—2 »	½6—6 »
Tupakkatehdas O. Y. Virginia	7 »	6 »	7 »	½9—9 »	1—2 »	—
F. Sergejeff	7 »	½6 »	7 »	½9—9 »	1—2 »	—
Viborgs Tobaksfabriks A. B.	7 »	6 »	7 »	½9—9 »	1—⅓ »	—
W. Baronins Eftertr.	7 »	6 »	7 »	½9—9 »	1—2 »	—
Augusta Sandén	7 »	6 »	7 »	—	1—2 »	—
Luka Stergidi	7 »	6 »	7 »	9—½10 »	1—2 »	—
Wilh. Klein	7 »	6 »	6 »	½9—9 »	1—2 »	—
Matti Roiha ja Kumpp. O. Y.	7 »	6 »	7 »	9—½10 »	1—2 »	—
Petter Fomin	7 »	6 »	7 »	½9—9 »	1—2 »	—
Maria Kankaanpää	7 »	6 »	7 »	½9—9 »	1—2 »	—
Anastasij Stepanoff	8 »	6 »	7 »	—	1—2 »	—
G. A. Lindberg	6 »	6 »	7 »	½9—9 »	1—2 »	—
Vasa Nya Tobaksfabrik	7 »	6 »	7 »	—	12—1 »	—
Carl Finnilä A. B.	7 »	6 »	7 »	8—½9 »	1—2 »	—
Ph. U. Strengberg & C:o A. B.[3])	7 »	5 »	7 »	9—½10 »	1—⅓ »	—
J. Rudbäck	7 »	6 »	7 »	½9—9 »	1—2 »	—
Gamlakarleby Nya Tobaksfabrik	7 »	6 »	7 »	8—½9 »	12—1 »	4—½5 »

[1]) Lepoaikoja varten ei ole kellomäärää. [2]) Klo 1—2 i. p. ei ole lepoaikaa lauantaisin. [3]) Lauantaisin kestää aamupäivän lepoaika klo 9—10.

Taulu 28. Työntekijäin

Paikkakunta.	Ruotsia puhuvia						Suomea puhuvia					
	ylemp. koulua käyneitä.	kansakoulun käyneitä.	kansakoulun käymättöm.			Summa.	ylemp. koulua käyneitä.	kansakoulun käyneitä.	kansakoulun käymättöm.			Summa.
			luku- ja kirjoitustaitoisia.	ainoastaan lukutaitoisia.	luku- ja kirjoitustaidottom.				luku- ja kirjoitustaitoisia.	ainoastaan lukutaitoisia.	luku- ja kirjoitustaidottom.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Uudenmaan lääni:												
Helsinki	4	112	57	7	—	180	—	88	73	9	—	170
Porvoo	—	14	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—
Loviisa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bromarvin pit.	—	1	—	—	—	1	—	3	3	1	—	7
Lohjan pit.	—	1	—	—	—	1	—	5	3	—	—	8
Summa	4	128	57	7	—	196	—	96	79	10	—	185
Turun ja Porin lääni:												
Turku	1	5	4	2	—	12	—	69	27	13	—	109
Hämeen lääni:												
Hämeenlinna	—	1	—	—	—	1	—	49	19	6	—	74
Tampere	—	2	—	—	—	2	—	29	18	1	—	48
Lahden kauppala	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2
Summa	—	3	—	—	—	3	—	78	39	7	—	124
Viipurin lääni:												
Viipuri	1	—	—	—	—	1	3	246	105	36	4	394
Lappeenranta	—	—	—	—	—	—	—	13	12	2	—	27
Viipurin pit.	—	—	—	—	—	—	1	23	16	2	—	42
Raivolan pit.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1	—	—	—	—	1	4	282	133	40	4	463
Mikkelin lääni:												
Mikkelin pit.	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	4
Vaasan lääni:												
Nikolainkaupunki	1	11	2	3	—	17	—	—	3	1	—	4
Pietarsaari	14	253	239	131	2	639	—	61	36	14	—	111
Kokkola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	15	264	241	134	2	656	—	61	39	15	—	115
Koko maa	21	400	302	143	2	868	4	587	320	85	4	1,000

kieli- ja sivistysolot.

Ruotsia ja suomea puhuvia						Venättä puhuvia						Kuuromykkiä.	Ilmoittamaton.	Summa summarum.	Paikkakunta.
		kansakoulun käymättöm.						kansakoulun käymättöm.							
ylemp. koulun käyneitä.	kansakoulun käyneitä.	luku- ja kirjoitustaitoisia.	ainoastaan lukutaitoisia.	luku- ja kirjoitustaidottom.	Summa.	ylemp. koulun käyneitä.	kansakoulun käyneitä.	luku- ja kirjoitustaitoisia.	ainoastaan lukutaitoisia.	luku- ja kirjoitustaidottom.	Summa.				
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	1
															Uudenmaan lääni:
1	219	84	15	—	319	2	31	10	2	2	47	10	2	728	Helsinki
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	18	Porvoo
—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Loviisa
1	2	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	11	Bromarvin pit.
—	3	2	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	14	Lohjan pit.
2	**224**	**87**	**15**	—	**328**	**2**	**31**	**10**	**2**	**2**	**47**	**10**	**6**	**772**	Summa.
															Turun j. Porin lääni:
1	**118**	**48**	**8**	—	**175**	—	—	—	—	—	—	5	—	**301**	Turku
															Hämeen lääni:
—	1	—	—	—	1	—	1	1	—	—	2	1	5	**84**	Hämeenlinna
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	**53**	Tampere
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**2**	Lahden kauppala
—	**1**	—	—	—	**1**	—	**2**	**1**	—	—	**3**	**1**	**7**	139	Summa.
															Viipurin lääni:
3	5	—	—	—	**8**	2	45	18	4	43	112	—	4	**519**	Viipuri
—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	**3**	—	—	**30**	Lappeenranta
1	3	—	—	—	**4**	1	3	—	4	2	**10**	—	1	**57**	Viipurin pit.
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	**2**	—	—	**2**	Raivolan pit.
4	**8**	—	—	—	12	**3**	**50**	**20**	**8**	**46**	**127**	—	**5**	**608**	Summa.
															Mikkelin lääni:
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	**5**	Mikkelin pit.
															Vaasan lääni:
1	3	1	1	—	**6**	—	—	—	—	—	—	—	—	**27**	Nikolainkaupunki
3	78	43	11	—	**135**	—	—	—	—	—	—	2	—	**887**	Pietarsaari
—	4	4	2	—	**10**	—	—	—	—	—	—	—	—	**10**	Kokkola
4	**85**	**48**	**14**	—	151	—	—	—	—	—	—	**2**	—	924	Summa.
11	**436**	**183**	**37**	—	**667**	**5**	**83**	**31**	**10**	**48**	**177**	**18**	**19**	**2,749**	**Koko maa.**

Taulu 29. Tupakkatyöntekijäin sairas- ja hautausapukassat.

1		H. Borgström J:r. 2	P. C. Rettig & C:o. 3	Matti Roiha ja Kumpp. O. Y. 4	Ph. U. Strengberg & C:o A. B. 5
Osakkaita 1901 vuoden alussa, miehiä		28	55	10	158
» » » » naisia		361	273	19	672
Summa		**389**	**328**	**29**	**830**
Osakkaita 1901 vuoden lopussa, miehiä		26	56	10	157
» » » » naisia		383	191	19	740
Summa		**409**	**247**	**29**	**897**
Taudintapauksia (ei tapaturm.), lukuaan		88	104	1	192
» » » sairauspäiviä		2,832	2,671	18	6,185
» » » sairasapu,	Smk.	3,936: 25	2,895: 75	27: —	7,758: 20
Taudintapauksia (tapaturm.), lukuaan		—	—		2
» » sairauspäiviä		—	—	—	42
» » sairasapu	Smk.	—	—	—	48: 60
Kuolemantapauksia, lukuaan		3	2	—	18
Kassan tulot 1901.					
Säästöä edelliseltä vuodelta	Smk.	15,575: 44	14,313: 40	1,849: 96	759: 99
Pääsymaksuja	»	—	28: —	231: 40	—
Vuotuisia jäsenmaksuja	»	6,315: 40	3,041: 60		9,973: 85
Työnantajan apumaksu	»	631: 54	—	—	4,986: 92
Korkoja	»	934: 53	852: —	75: —	500: —
Lahjoja	»	—	50: —	—	—
Muita tuloja	»	—	17: 25	—	—
Vajaus	»	—	—	—	221: 09
Tulojen summa	Smk.	**23,456: 91**	**18,302: 25**	**2,156: 36**	**16,441: 85**
Kassan menot 1901.					
Rahassa maksettu sairasapua	Smk.	3,936: 25	2,895: 75	27: —	7,806: 80
» » hautausapua	»	180: —	160: —	—	876: —
Lääkärinpalkkio ja sairashuonehoito *)	»	400: —	—	—	3,252: 62
Lääkkeitä osakkaille	»	2,296: 81	—	—	4,440: 43
Hallintokustannukset	»	—	290: —	—	—
Muita menoja	»	—	—	350: 55	66: —
Säästö	»	16,643: 15	14,956: 50	1,778: 81	—
Menojen summa	Smk.	**23,456: 91**	**18,302: 25**	**2,156: 36**	**16,441: 85**
Kassan tila $^{31}/_{12}$ 1901.					
Varat.					
Kassan rahastot	Smk.	16,643: 85	14,200: —	—	10,000: —
Rahaa kassassa	»	—	756: 50	1,778: 81	—
Varojen summa	Smk.	**16,643: 85**	**14,956: 50**	**1,778: 81**	**10,000: —**
Velat.					
Lainaa työnantajalta	Smk.	—	—	—	221: 09

*) H. Borgström J:rin tehtaassa on lääkärinpalkkio 800 mk., josta määrästä sairaskassa suorittaa puolet ja toiminimi H. Borgström J:r toisen puolen.

Taulu 30. Apukassojen osakkaita olevat työntekijät.

Työpaikka.	Miespuolisia työntekijöitä						Naispuolisia työntekijöitä				
	naimattomia, jotka kuuluvat		naineita ja leskim., jotka kuuluvat			Summa.	naimattomia, jotka kuuluvat		naineita ja leskiä, jotka kuul.		Summa.
	1 kass:n.	2 kass:n.	1 kass:n.	2 kass:n.	3 kass:n.		1 kass:n.	2 kass:n.	1 kass:n.	2 kass:n.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
H. Borgström J:r	6	—	18	1	—	**25**	229	11	119	3	**362**
A. B. Tollander & Klärich	—	—	3	1	—	**4**	98	—	27	—	**125**
Alb. Hagström	—	—	—	1	—	**1**	—	—	—	—	—
P. C. Rettig & C:o	19	2	19	14	1	**55**	95	52	12	14	**173**
A. B. J. & E. Humelin	1	—	2	—	—	**3**	—	—	1	—	**1**
W. Falck & C:o A. B.	1	—	—	—	—	**1**	—	—	3	—	**3**
Gust. R. Fältmars & C:o	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	**1**
F. Sergejeff	—	—	10	—	—	**10**	16	—	8	—	**24**
Matti Roiha ja Kumpp. O. Y.	7	—	5	—	—	**12**	13	—	5	—	**18**
Ph. U. Strengberg & C:o A. B.	73	—	69	—	—	**142**	548	—	165	—	**713**
Summa	**107**	**2**	**126**	**17**	**1**	**253**	**1,000**	**63**	**340**	**17**	**1,420**

Taulu 31. Raittiusseuran jäseniä olevat työntekijät.

Paikkakunta.	Miehiä.	Naisia.	Summa.
1	2	3	4
Helsinki	1	37	**38**
Porvoo	—	2	**2**
Turku	2	16	**18**
Hämeenlinna	—	1	**1**
Tampere	—	1	**1**
Viipuri	—	5	**5**
Lappeenranta	1	—	**1**
Pietarsaari	25	43	**68**
Summa	**29**	**105**	**134**

Taulu 32. Ammattiyhdistyksen jäseniä olevat työntekijät.

Työpaikka.	Miehiä.	Naisia.	Summa.
1	2	3	4
H. Borgström J:r	—	24	**24**
A. B. Tollander & Klärich	—	6	**6**
A. B. Ekberg O. Y.	—	1	**1**
»Kronan«	—	4	**4**
F. Sergejeff	10	24	**34**
Summa	**10**	**59**	**69**

Taulu 33. Työntekijäin vuokramaksut.

Paikkakunta.	Työntekijät, jotka maksavat kuukausivuokraa							Työntekijät, joilla on			Summa.
	alle 5 mkan.	5:stä 10 mk:aan.	10:stä 15 mk:aan.	15:stä 20 mk:aan.	20:stä 25 mk:aan.	25:stä 30 mk:aan.	30 mk ja enemmän	vapaa asunto.	oma talo.	ilmoittamaton vuokra.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Helsinki	13	333	93	38	20	8	8	11	2	202	**728**
Porvoo	—	2	—	2	—	—	—	—	2	12	**18**
Loviisa	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	**1**
Bromarvin pitäjä	—	10	—	—	—	—	—	1	—	—	**11**
Lohjan pitäjä	5	4	—	—	—	—	—	3	—	2	**14**
Turku	16	68	41	7	4	5	—	2	12	146	**301**
Hämeenlinna	32	12	2	—	—	—	2	3	5	28	**84**
Tampere	24	23	—	1	—	—	—	1	—	4	**53**
Lahden kauppala	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	**2**
Viipuri	136	168	46	16	5	2	3	16	22	105	**519**
Lappeenranta	11	4	1	—	—	1	—	—	1	12	**30**
Viipurin pitäjä	18	14	1	1	—	—	—	—	10	13	**57**
Raivolan pitäjä	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	**2**
Mikkelin pitäjä	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	**5**
Nikolainkaupunki	—	4	2	2	1	—	1	1	2	14	**27**
Pietarsaari	33	339	47	22	4	1	1	4	128	308	**887**
Kokkola	2	2	—	—	—	—	—	—	4	2	**10**
Koko maa	**293**	**984**	**233**	**90**	**34**	**17**	**15**	**42**	**189**	**852**	**2,749**

Taulu 34. Miespuolisten työnteki-

(Työntekijäin omien

h = hyvä, jh = jotenkin hyvä,

	Paikkakunta.	12—17 vuotta					18—29 vuotta					30—39 vuotta				
		h.	jh.	he.	hu.	s:a.	h.	jh.	he.	hu.	s:a.	h.	jh.	he.	hu.	s:a.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Uudenmaan lääni:															
2	Helsinki	3	—	1	—	4	7	—	—	—	7	9	4	—	—	13
3	Porvoo	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
4	Loviisa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Bromarvin pitäjä . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Lohjan pitäjä	—	1	—	—	1	3	1	—	1	5	—	—	—	—	—
7	Summa	4	1	1	—	6	10	1	—	1	12	11	4	—	—	15
8	Turun ja Porin lääni:															
9	Turku	21	—	—	—	21	23	1	—	—	24	10	2	—	—	12
10	Hämeen lääni:															
11	Hämeenlinna	2	—	—	—	2	2	1	—	—	3	1	—	—	—	1
12	Tampere	1	—	—	—	1	2	1	—	—	3	1	1	—	—	2
13	Lahden kauppala . . .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
14	Summa	3	—	—	—	3	4	3	—	—	7	2	1	—	—	3
15	Viipurin lääni:															
16	Viipuri	16	1	—	—	17	38	6	4	—	48	22	5	4	1	32
17	Lappeenranta	2	—	—	—	2	4	2	—	—	6	2	—	—	—	2
18	Viipurin pitäjä	2	—	—	—	2	5	—	—	—	5	3	3	—	—	6
19	Raivolan pitäjä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Summa	20	1	—	—	21	47	8	4	—	59	27	8	4	1	40
21	Mikkelin lääni:															
22	Mikkelin pitäjä	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
23	Vaasan lääni:															
24	Nikolainkaupunki . . .	6	1	—	—	7	2	1	—	—	3	2	—	—	—	2
25	Pietarsaari	50	4	—	—	54	31	9	8	4	52	5	3	5	—	13
26	Kokkola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Summa	56	5	—	—	61	33	10	8	4	55	7	3	5	—	15
28	**Summa summarum**	104	7	1	—	112	117	24	12	5	158	57	18	9	1	85

jäin terveydentila eri ikäkausina.

tiedonantojen mukaan).

he = heikko, hu = huono.

40—49 vuotta					50—59 vuotta					60 vuotta ja enemm.					Summa					
h.	jh.	he.	hu.	s:a.	h.	jh.	he.	hu.	s:a.	h.	jh.	he.	hu.	s:a.	h.	jh.	he.	hu.	s:a.	
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	
																				1
10	2	2	—	14	3	2	1	1	7	4	1	—	—	5	36	9	4	1	50	2
—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	3	—	2	—	5	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	4
—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	5
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	—	1	7	6
11	**2**	**3**	—	**16**	**4**	**2**	**1**	**1**	**8**	**5**	**1**	**1**	—	**7**	**45**	**11**	**6**	**2**	**64**	7
																				8
5	—	—	—	**5**	**9**	**6**	**1**	—	**16**	**4**	**1**	—	—	**5**	**72**	**10**	**1**	—	**83**	9
																				10
1	—	1	—	2	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	6	2	1	—	9	11
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	—	—	7	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	13
2	—	**1**	—	**3**	—	**1**	—	—	**1**	—	—	—	—	—	**11**	**5**	**1**	—	**17**	14
																				15
16	4	6	2	**28**	1	2	2	1	**6**	3	—	—	—	**3**	96	18	16	4	**134**	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	**2**	9	3	—	—	**12**	17
1	—	—	1	**2**	1	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	12	3	—	1	**16**	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	**1**	—	1	—	—	**1**	19
17	**4**	**6**	**3**	**30**	**2**	**2**	**2**	**1**	**7**	**4**	**2**	—	—	**6**	**117**	**25**	**16**	**5**	**163**	20
																				21
—	—	**1**	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**1**	—	**2**	22
																				23
1	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	1	—	—	—	**1**	12	2	—	—	**14**	24
20	3	3	—	**26**	8	2	1	—	**11**	6	—	1	—	**7**	120	21	18	4	**163**	25
2	—	1	—	**3**	1	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	3	—	1	—	**4**	26
23	**3**	**4**	—	**30**	**9**	**2**	**1**	—	**12**	**7**	—	**1**	—	**8**	**135**	**23**	**19**	**4**	**181**	27
58	**9**	**15**	**3**	**85**	**24**	**13**	**5**	**2**	**44**	**20**	**4**	**2**	—	**26**	**380**	**75**	**44**	**11**	**510**	28

Taulu 35. Naispuolisten työnteki-

(Työntekijäin omien

h = hyvä, jh = jotenkin hyvä,

	Paikkakunta.	12—17 vuotta					18—29 vuotta					30—39 vuotta				
		h.	jh.	he.	hu.	s:a.	h.	jh.	he.	hu.	s:a.	h.	jh.	he.	hu.	s:a.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Uudenmaan lääni:															
2	Helsinki	39	5	3	—	47	275	73	45	7	400	78	34	23	2	137
3	Porvoo	5	—	—	—	5	6	1	—	—	7	—	—	—	—	—
4	Loviisa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Bromarvin pitäjä	—	—	—	—	—	7	—	—	—	7	2	1	—	—	3
6	Lohjan pitäjä	—	—	—	—	—	6	1	—	—	7	—	—	—	—	—
7	Summa	44	5	3	—	52	294	75	45	7	421	80	35	23	2	140
8	Turun ja Porin lääni:															
9	Turku	14	1	—	—	15	90	17	12	—	119	27	14	16	—	57
10	Hämeen lääni:															
11	Hämeenlinna	7	—	1	—	8	38	11	7	—	56	5	5	1	—	11
12	Tampere	5	1	—	—	6	19	7	5	—	31	4	—	1	1	6
13	Lahden kauppala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
14	Summa	12	1	1	—	14	57	18	12	—	87	10	5	2	1	18
15	Viipurin lääni:															
16	Viipuri	20	2	3	2	27	129	53	67	15	264	31	17	8	4	60
17	Lappeenranta	1	—	2	—	3	10	2	—	—	12	2	—	—	1	3
18	Viipurin pitäjä	1	—	1	—	2	21	7	4	—	32	5	1	—	—	6
19	Raivolan pitäjä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Summa	22	2	6	2	32	160	62	71	15	308	38	18	8	5	69
21	Mikkelin lääni:															
22	Mikkelin pitäjä	—	—	—	—	—	2	1	—	—	3	—	—	—	—	—
23	Vaasan lääni:															
24	Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	4	1	—	—	5	—	2	1	—	3
25	Pietarsaari	74	2	3	1	80	279	67	36	5	387	84	26	16	3	129
26	Kokkola	3	—	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
27	Summa	77	2	3	1	83	283	68	36	5	392	85	28	17	3	133
28	**Summa summarum**	169	11	13	3	196	886	241	176	27	1,330	240	100	66	11	417

jäin terveydentila eri ikäkausina.

tiedonantojen mukaan).

he = heikko, hu = huono.

40—49 vuotta					50—59 vuotta					60 vuotta ja enemm.					Summa					
h.	jh.	he.	hu.	s:a.	h.	jh.	he.	hu.	s:a.	h.	jh.	he.	hu.	s:a.	h.	jh.	he.	hu.	s:a.	
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	
																				1
39	13	13	2	67	13	4	2	1	20	5	2	—	—	7	449	131	86	12	678	2
—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	2	—	—	13	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	—	—	10	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	—	—	7	6
39	14	13	2	68	13	4	2	1	20	5	2	—	—	7	475	135	86	12	708	7
																				8
8	5	7	2	22	3	—	—	—	3	—	2	—	—	2	142	39	35	2	218	9
																				10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	16	9	—	75	11
—	—	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	8	8	2	46	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	13
—	—	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79	24	17	2	122	14
																				15
8	6	7	3	24	4	4	—	—	8	2	—	—	—	2	194	82	85	24	385	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	2	2	1	18	17
—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	27	9	5	—	41	18
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	19
9	6	7	3	25	4	5	—	—	9	2	—	—	—	2	235	93	92	25	445	20
																				21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	3	22
																				23
3	—	1	—	4	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	7	4	2	—	13	24
45	19	6	4	74	27	11	7	—	45	6	2	1	—	9	515	127	69	13	724	25
1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	6	—	—	—	6	26
49	19	7	4	79	28	12	7	—	47	6	2	1	—	9	528	131	71	13	743	27
105	44	36	12	197	48	21	9	1	79	13	6	1	—	20	1,461	423	301	54	2,239	28

Taulu 36. Työnteki-

(Työntekijäin omien

	Taudin laatu.	Helsinki		Turku		Viipuri		Pietarsaari	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Yleinen heikkous	3	59	1	30	1	9	5	53
2	Päänkivistys	—	6	—	—	—	9	2	12
3	Heikkohermoisuus	—	14	—	8	1	6	—	10
4	Vähäverisyys	—	1	—	—	—	5	—	6
5	Hengenahdistus	—	—	—	1	3	—	1	1
6	Kolotus selässä tai rinnassa	—	4	—	2	4	9	—	1
7	Silmätaudit	—	1	—	—	2	2	—	4
8	Kipeät kädet	—	—	—	—	—	—	—	1
9	Luuvalo	1	10	3	5	—	2	2	3
10	Kaulataudit	—	3	—	—	1	1	1	2
11	Sydänviat	—	11	1	6	—	—	5	16
12	Vatsataudit	3	14	2	5	—	6	6	4
13	Keuhkoviat	5	64	—	11	13	57	13	68
14	Tuberkuloosi kaulassa	—	1	—	—	—	—	—	1
15	Muut taudit	1	9	1	3	2	15	2	3
16	Tapaturman seuraukset	—	—	1	—	—	—	—	—
	Summa	**13**	**197**	**9**	**71**	**27**	**121**	**37**	**185**

jöissä ilmenevät taudit.

tiedonantojen mukaan).

Koko maa.														
Alle 20 v.		20—29 v.		30—39 v.		40—49 v.		50—59 v.		60 v. ja enem.		Summa		
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
1	10	1	83	4	45	2	19	2	2	—	2	**10**	**161**	1
1	5	1	6	—	8	1	4	—	5	—	1	**3**	**29**	2
—	4	—	13	—	16	2	5	—	1	—	—	**2**	**39**	3
—	2	1	8	—	2	—	1	—	1	—	—	**1**	**14**	4
—	—	—	—	2	—	1	2	1	—	—	—	**4**	**2**	5
—	2	—	10	2	3	—	1	1	1	1	—	**4**	**17**	6
2	2	—	6	—	—	—	3	—	—	—	—	**2**	**11**	7
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	8
—	—	—	3	—	8	1	6	5	3	1	1	**7**	**21**	9
—	2	1	3	1	2	—	—	—	—	—	—	**2**	**7**	10
1	—	3	13	—	5	1	8	1	5	1	2	**7**	**33**	11
2	2	4	14	1	11	5	5	1	—	—	—	**13**	**32**	12
3	39	14	106	5	46	9	18	1	5	1	—	**33**	**214**	13
—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**2**	14
1	5	1	15	—	6	3	6	1	1	—	1	**6**	**34**	15
—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	**2**	—	16
11	**74**	**26**	**282**	**16**	**152**	**25**	**78**	**14**	**24**	**4**	**7**	**96**	**617**	

Taulu 37. Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala.	Työntekijät, joilla													
		väh. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	**A. Paperossinvalmistus.**														
2	Esimiehiä ja johtajattaria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Paperossintekijöitä	—	7	—	18	—	26	—	42	—	60	—	89	—	103
4	Paperossikoneissa y. m.	—	1	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1
5	Riipijöitä, kuivaajia	—	—	—	4	—	4	—	3	—	4	—	3	—	4
6	Leikkaajia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia	—	3	—	5	—	—	—	4	1	5	—	4	—	7
8	Hylssin-, rasiantek., paperinleikk.	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	—	—	—	—
9	Edell. kuulumattomia	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	**Summa**	—	11	—	29	—	33	—	51	2	71	—	96	—	115
11	**B. Sikarinvalmistus.**														
12	Esimiehiä ja johtajattaria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Sikarintekijöitä	—	1	—	1	—	5	—	7	1	12	2	16	3	22
14	Vikkelintekijöitä	1	1	1	6	3	13	3	12	1	7	—	2	—	3
15	Riipijöitä, kuivaajia	—	—	—	1	—	7	—	2	—	5	—	4	—	4
16	Leikkaajia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Lajittel., pakkaaj., liistar. y. m.	1	—	—	4	1	5	3	3	1	4	1	2	—	2
18	Edell. kuulumattomia	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
19	**Summa**	2	2	1	12	5	31	6	24	3	28	3	24	3	31
20	**C. Piipputupakanvalmistus.**														
21	Esimiehiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Kartuusintekijöitä apulaisineen	—	4	1	—	—	2	—	—	—	—	3	1	—	—
23	Riipijöitä, kuivaajia, lajittelijoita	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—
24	Leikkaajia, sihtaajia, valssaajia	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
25	Edell. kuulumattomia	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
26	**Summa**	—	4	1	—	—	4	1	—	—	2	3	1	1	—
27	**D. Suutupakanvalmistus.**														
28	Punojia y. m.	—	—	1	—	4	—	3	—	4	2	2	6	—	6
29	**E. Nuuskanvalmistus.**														
30	Nuuskatyöntekijät	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	**F. Ammatin ulkopuolella olev.**														
32	Koneenkäyttäjiä, puuseppiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
33	Muita	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	1	—	—	—
34	**Summa**	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	2	—	—	—
35	**Summa summarum**	2	17	3	41	9	69	10	76	9	105	10	127	4	152

erikoisalojen ja viikkotulojen mukaan.

on viikkotuloja																			
12—12: 99 mk.		13—13: 99 mk.		14—14: 99 mk.		15—17: 99 mk.		18—20: 99 mk.		21—23: 99 mk.		24—26: 99 mk.		27—29: 99 mk.		30 mk. ja enemmän.		Summa.		
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	
																				1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	1	5	1	7	4	2
—	114	—	98	—	85	—	136	—	16	—	2	—	1	—	1	—	—	—	798	3
—	1	2	—	—	—	4	1	3	1	2	—	3	—	3	—	—	—	17	9	4
—	14	—	29	—	3	—	2	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2	71	5
—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	1	—	2	—	—	—	7	—	6
—	14	—	38	—	2	1	10	1	1	1	4	—	—	—	2	—	—	4	99	7
1	3	—	—	1	—	3	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	8	7	8
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	9
1	**146**	**2**	**165**	**2**	**90**	**8**	**149**	**9**	**18**	**5**	**8**	**5**	**2**	**7**	**4**	**5**	**1**	**46**	**989**	10
																				11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	2	1	12
5	16	3	22	4	18	10	28	6	15	1	1	1	1	—	—	1	—	37	165	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	44	14
—	10	—	6	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	15
—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	5	—	16
—	5	1	2	1	2	5	3	4	1	1	2	1	—	1	—	1	—	22	35	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	18
5	**31**	**4**	**30**	**5**	**21**	**18**	**31**	**11**	**17**	**4**	**3**	**2**	**1**	**1**	—	**4**	—	**77**	**286**	19
																				20
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	21
1	3	1	—	1	—	5	—	9	—	3	—	3	—	—	—	—	—	27	10	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	1	4	3	23
—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	4	—	2	—	—	—	—	—	11	1	24
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	4	1	25
1	**3**	**1**	—	**1**	—	**9**	—	**11**	—	**12**	—	**6**	—	—	—	—	**1**	**47**	**15**	26
																				27
—	**3**	**1**	—	—	**1**	**4**	—	**3**	—	**2**	—	**1**	—	—	—	—	—	**25**	**18**	28
																				29
—	—	—	—	—	—	**1**	—	**4**	—	**2**	—	—	—	—	—	—	—	**7**	—	30
																				31
—	—	—	—	3	—	11	—	12	—	2	—	4	—	2	—	4	—	39	—	32
—	4	—	—	—	—	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6	8	33
—	**4**	—	—	**3**	—	**15**	—	**12**	—	**3**	—	**4**	—	**2**	—	**4**	—	**45**	**8**	34
7	**187**	**8**	**195**	**11**	**112**	**55**	**180**	**50**	**35**	**28**	**11**	**18**	**3**	**10**	**4**	**13**	**2**	**247**	**1,316**	35

Taulu 38. Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala ja työseutu.	Työntekijät, joilla													
		vähem. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	A. Paperossinvalmistus.														
2	*Esimiehiä ja johtajattaria:*														
3	Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Turku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Hämeenlinna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Viipuri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Lappeenranta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	*Paperossintekijöitä:*														
10	Helsinki	—	3	—	1	—	8	—	13	—	17	—	29	—	33
11	Turku	—	—	—	2	—	5	—	9	—	13	—	23	—	27
12	Hämeenlinna	—	—	—	1	—	1	—	2	—	6	—	5	—	9
13	Viipuri	—	1	—	6	—	2	—	4	—	4	—	2	—	7
14	Lappeenranta	—	2	—	1	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—
15	Pietarsaari	—	1	—	7	—	10	—	13	—	19	—	29	—	27
16	**Summa**	—	**7**	—	**18**	—	**26**	—	**42**	—	**60**	—	**89**	—	**103**
17	*Paperossikoneissa y. m.:*														
18	Turku	—	1	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1
19	Pietarsaari	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	**Summa**	—	**1**	—	**1**	—	**3**	—	—	—	—	—	—	—	**1**
21	*Riipijöitä, kuivaajia:*														
22	Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
23	Turku	—	—	—	2	—	—	—	1	—	1	—	2	—	1
24	Tampere	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
25	Viipuri	—	—	—	—	—	4	—	1	—	1	—	1	—	—
26	Pietarsaari	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3
27	**Summa**	—	—	—	**4**	—	**4**	—	**3**	—	**4**	—	**3**	—	**4**
28	*Leikkaajia:*														
29	Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	Turku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	Viipuri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

erikoisalojen, työseutujen ja viikkotulojen mukaan.

on viikkotuloja																			
12—12: 99 mk.		13—13: 99 mk.		14—14: 99 mk.		15—17: 99 mk.		18—20: 99 mk.		21—23: 99 mk.		24—26: 99 mk.		27—29: 99 mk.		30 mk. ja enemmän.		Summa.	
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
																			1
																			2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	3	1 3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2 4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	— 5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	2	1 6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	— 7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	1	5	1	7	4 8
																			9
—	51	—	43	—	48	—	76	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	325 10
—	14	—	7	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	104 11
—	3	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30 12
—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29 13
—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 14
—	44	—	44	—	33	—	58	—	13	—	2	—	1	—	1	—	—	—	302 15
—	114	—	98	—	85	—	136	—	16	—	2	—	1	—	1	—	—	—	798 16
																			17
—	1	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	9 18
—	—	1	—	—	—	4	—	3	—	2	—	3	—	3	—	—	—	16	— 19
—	1	2	—	—	—	4	1	3	1	2	—	3	—	3	—	—	—	17	9 20
																			21
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 22
—	6	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	15 23
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3 24
—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8 25
—	5	—	28	—	3	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	42 26
—	14	—	29	—	3	—	2	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2	71 27
																			28
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	— 29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	— 30
—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	— 31
—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	1	—	2	—	—	—	7	— 32

Taulu 38 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala ja työseutu.	Työntekijät, joilla													
		vähem. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	**A. Paperossinvalmistus.** (jatk.)														
2	*Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia:*														
3	Helsinki	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
4	Turku	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
5	Hämeenlinna ja Tampere	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—
6	Viipuri	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	1	—	—
7	Lappeenranta	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Pietarsaari	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	2	—	6
9	**Summa**	—	3	—	5	—	—	—	4	1	5	—	4	—	7
10	*Hylssin-, rasiantek., paperinleikk.:*														
11	Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Turku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
13	Hämeenlinna	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
14	Viipuri	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—
15	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	—	—	—	—
16	*Edell. kuulumattomia:*														
17	Helsinki	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Hämeenlinna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	**Summa**	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	**A. Summa summarum**	—	11	—	29	—	33	—	51	2	71	—	96	—	115
21	**B. Sikarinvalmistus.**														
22	*Esimiehiä ja johtajattaria:*														
23	Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Turku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	*Sikarintekijöitä:*														
28	Helsinki	—	1	—	—	—	3	—	5	—	7	—	8	—	9
29	Lohjan pitäjä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	Turku	—	—	—	1	—	—	—	1	—	3	—	2	—	5
31	Viipuri ja Viipurin pitäjä	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2
32	Lappeenranta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
34	Pietarsaari	—	—	—	—	—	2	—	1	—	2	2	6	2	4
35	**Summa**	—	1	—	1	—	5	—	7	1	12	2	16	3	22

erikoisalojen, työseutujen ja viikkotulojen mukaan.

on viikkotuloja																			
12—12: 99 mk.		13—13: 99 mk.		14—14: 99 mk.		15—17: 99 mk.		18—20: 99 mk.		21—23: 99 mk.		24—26: 99 mk.		27—29: 99 mk.		30 mk. ja enemmän.		Summa.	
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	8
—	3	—	3	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	2	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	8	—	33	—	1	—	8	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	64
—	14	—	38	—	2	1	10	1	1	1	4	—	—	—	2	—	—	4	99
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	3
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
1	1	—	—	—	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6	2
1	3	—	—	1	—	3	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	8	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
1	146	2	165	2	90	8	149	9	18	5	8	5	2	7	4	5	1	46	989
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	2	1
3	4	—	8	—	9	2	11	—	9	1	—	—	1	—	—	—	—	6	75
—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1
—	3	—	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20
—	3	—	2	—	2	4	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	9	10
—	—	1	1	1	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
2	5	2	6	2	7	3	14	2	6	—	1	—	—	—	—	—	—	15	54
5	16	3	22	4	18	10	28	6	15	1	1	1	1	—	—	1	—	37	165

Taulu 38 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala ja työseutu.	Työntekijät, joilla a.													
		vähem. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	**B. Sikarinvalmistus** (jatkoa).														
2	*Vikkelintekijöitä:*														
3	Helsinki	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	1	—	—
4	Lohjan pitäjä	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
5	Turku	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—
6	Viipuri	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Pietarsaari	1	1	1	6	3	10	3	6	1	5	—	1	—	3
8	**Summa**	**1**	**1**	**1**	**6**	**3**	**13**	**3**	**12**	**1**	**7**	**—**	**2**	**—**	**3**
9	*Riipijöitä, kuivaajia:*														
10	Helsinki	—	—	—	—	—	4	—	—	—	1	—	—	—	—
11	Turku	—	—	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—
12	Viipuri ja Viipurin pitäjä	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
14	Pietarsaari	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	4	—	4
15	**Summa**	**—**	**—**	**—**	**1**	**—**	**7**	**—**	**2**	**—**	**5**	**—**	**4**	**—**	**4**
16	*Leikkaajia:*														
17	Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Tampere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Viipuri ja Viipurin pit.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	**Summa**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
22	*Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia y. m.:*														
23	Helsinki	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	2	—	1
24	Lohjan pitäjä	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Turku	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Tampere	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Viipuri ja Viipurin pitäjä	—	—	—	—	1	1	2	1	1	1	1	—	—	—
28	Lappeenranta	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
29	Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
30	Pietarsaari	—	—	—	1	—	—	—	2	—	2	—	—	—	1
31	**Summa**	**1**	**—**	**—**	**4**	**1**	**5**	**3**	**3**	**1**	**4**	**1**	**2**	**—**	**2**
32	*Edell. kuulumattomia:*														
33	Helsinki	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
34	**B. Summa summarum**	**2**	**2**	**1**	**12**	**5**	**31**	**6**	**24**	**3**	**28**	**3**	**24**	**3**	**31**

erikoisalojen, työseutujen ja viikkotulojen mukaan.

on viikkotuloja																			
12—12: 99 mk.		13—13: 99 mk.		14—14: 99 mk.		15—17: 99 mk.		18—20: 99 mk.		21—23: 99 mk.		24—26: 99 mk.		27—29: 99 mk.		30 mk. ja enemmän.		Summa	
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	44
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	10	—	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
—	10	—	6	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	5	—
—	1	1	1	—	2	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	12
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	4
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	—	1	—	3	—	3	—	—	—	1	—	—	—	1	—	14	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	3	—	1	—	—	1	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1
—	5	1	2	1	2	5	3	4	1	1	2	1	—	1	—	1	—	22	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
5	31	4	30	5	21	18	31	11	17	4	3	2	1	1	—	4	—	77	286

Taulu 38 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala ja työseutu.	Työntekijät, joilla													
		vähem. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	**C. Piipputupakanvalmistus.**														
2	*Esimiehiä:*														
3	Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	*Kartuusintekijöitä apulaisineen:*														
5	Helsinki	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
6	Turku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
7	Tampere	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Viipuri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Pietarsaari	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
11	Kokkola	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
12	**Summa**	—	4	1	—	—	2	—	—	—	—	3	1	—	—
13	*Riipijöitä, kuivaajia, lajittelijoita:*														
14	Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
15	Turku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Viipuri	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
18	**Summa**	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—
19	*Leikkaajia, sihtaajia, valssaajia:*														
20	Turku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Viipuri	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
22	Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
23	**Summa**	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
24	*Edellisiin kuulumattomia:*														
25	Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Turku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Viipuri	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
28	**Summa**	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
29	**C. Summa summarum**	—	4	1	—	—	4	1	—	—	2	3	1	1	—
30	**D. Suutupakanvalmistus.**														
31	*Punojia y. m.:*														
32	Nikolainkaupunki	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
33	Pietarsaari	—	—	1	—	3	—	2	—	4	2	2	6	—	6
34	**D. Summa summarum**	—	—	1	—	4	—	3	—	4	2	2	6	—	6

erikoisalojen, työseutujen ja viikkotulojen mukaan.

on viikkotuloja																			
12—12: 99 mk.		13—18: 99 mk.		14—14: 99 mk.		15—17: 99 mk.		18—20: 99 mk.		21—23: 99 mk.		24—26: 99 mk.		27—29: 99 mk.		30 mk. ja enemmän		Summa	
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	4
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	3	—	—	—	—	—	7	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
1	—	1	—	1	—	5	—	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	16	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
1	3	1	—	1	—	5	—	9	—	3	—	3	—	—	—	—	—	27	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	3	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	1	4	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	2	—	—	—	—	—	6	—
—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	4	—	2	—	—	—	—	—	11	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	4	1
1	3	1	—	1	—	9	—	11	—	12	—	6	—	—	—	—	1	47	15
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	—
—	3	1	—	—	1	3	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	21	18
—	3	1	—	—	1	4	—	3	—	2	—	1	—	—	—	—	—	25	18

Taulu 38 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala ja työseutu.	Työntekijät, joilla													
		vähem. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	**E. Nuuskanvalmistus.**														
2	*Nuuskatyöntekijöitä:*														
3	Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Pietarsaari	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	**E. Summa summarum**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	**F. Ammatin ulkopuolella olevia.**														
7	*Koneenkäyttäjiä, puuseppiä:*														
8	Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Turku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
10	Tampere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Viipuri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Lappeenranta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Pietarsaari	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Kokkola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
16	*Muita:*														
17	Helsinki	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—
18	Turku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
19	Viipuri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	**Summa**	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	1	—	—	—
22	**F. Summa summarum**	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	2	—	—	—
23	**Yhteenveto:**														
24	Helsinki	—	9	—	2	1	22	—	21	—	29	—	42	1	43
25	Lohjan pitäjä	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
26	Turku	—	2	—	11	—	10	—	15	—	21	4	27	—	35
27	Hämeenlinna ja Tampere	—	—	1	5	—	1	—	5	—	7	—	5	—	9
28	Viipuri ja Viipurin pitäjä	—	1	—	6	1	11	3	10	4	7	1	4	1	9
29	Lappeenranta	—	2	—	2	—	—	1	1	—	1	—	1	—	—
30	Nikolainkaupunki	—	—	—	—	1	—	1	—	—	4	—	—	—	2
31	Pietarsaari	1	2	2	15	6	22	5	23	5	36	5	48	2	54
32	Kokkola	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
33	**Summa summarum**	2	17	3	41	9	69	10	76	9	105	10	127	4	152

erikoisalojen, työseutujen ja viikkotulojen mukaan.

on viikkotuloja																			
12—12: 99 mk.		13—13: 99 mk.		14—14: 99 mk.		15—17: 99 mk.		18—20: 99 mk.		21—23: 99 mk.		24—26: 99 mk.		27—29: 99 mk.		30 mk. ja enemmän		Summa	
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
																			1
																			2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—
—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	2	—	—	—	—	—	—	—	7	—
																			6
																			7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	1	—	4	—
—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	1	—	1	—	1	—	7	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	1	—	11	—	9	—	1	—	1	—	—	—	1	—	24	—
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	3	—	11	—	12	—	2	—	4	—	2	—	4	—	39	—
																			16
—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	6
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	4	—	—	—	—	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6	8
—	4	—	—	3	—	15	—	12	—	3	—	4	—	2	—	4	—	45	8
																			23
3	62	1	52	—	59	4	89	1	13	9	1	2	1	2	1	5	2	29	448
—	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3
—	31	1	16	—	4	1	5	4	2	9	—	9	1	4	1	1	—	33	181
—	5	—	2	2	1	—	—	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	8	40
1	6	—	5	1	2	19	2	11	—	1	2	2	—	1	—	4	—	50	65
—	1	1	2	2	—	—	2	2	—	1	—	—	—	—	—	1	—	8	12
—	3	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	7	9
3	78	5	118	4	46	28	82	27	20	6	8	4	1	3	2	1	—	107	555
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3
7	187	8	195	11	112	55	180	50	35	28	11	18	3	10	4	13	2	247	1,316

Taulu 39. Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala ja ikäluokat.	Työntekijät, joilla													
		vähem. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	A. Paperossinvalmistus.														
2	*Esimiehiä ja johtajattaria:*														
3	18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	*Paperossintekijöitä:*														
9	Alle 18 vuoden	—	3	—	5	—	3	—	8	—	3	—	—	—	1
10	18:sta 30 vuoteen	—	2	—	7	—	15	—	21	—	33	—	56	—	65
11	30:stä 45 vuoteen	—	2	—	5	—	5	—	6	—	18	—	27	—	35
12	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	1	—	2	—	7	—	6	—	5	—	2
13	60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
14	**Summa**	—	**7**	—	**18**	—	**26**	—	**42**	—	**60**	—	**89**	—	**103**
15	*Paperossikoneissa y. m.:*														
16	Alle 18 vuoden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	18:sta 30 vuoteen	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1
18	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
19	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	**Summa**	—	**1**	—	**1**	—	**3**	—	—	—	—	—	—	—	**1**
21	*Riipijöitä, kuivaajia:*														
22	Alle 18 vuoden	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
23	18:sta 30 vuoteen	—	—	—	1	—	3	—	1	—	1	—	1	—	1
24	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	1	—	1	—	1	—	3	—	2	—	2
25	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
26	60 vuotta ja enemmän	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	**Summa**	—	—	—	**4**	—	**4**	—	**3**	—	**4**	—	**3**	—	**4**
28	*Leikkaajia:*														
29	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

erikoisalojen, ikäluokkien ja viikkotulojen mukaan.

on viikkotuloja																			
12—12: 99 mk.		13—13: 99 mk.		14—14: 99 mk.		15—17: 99 mk.		18—20: 99 mk.		21—23: 99 mk.		24—26: 99 mk.		27—29: 99 mk.		30 mk. ja enemmän		Summa	
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	**2**	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	2	—	**3**	**2**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	**1**	**2**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	**1**	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**1**	—	**1**	**1**	**1**	**5**	**1**	**7**	**4**
—	5	—	3	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**33**
—	76	—	56	—	62	—	84	—	6	—	2	—	1	—	1	—	—	—	**487**
—	27	—	38	—	15	—	48	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**235**
—	5	—	1	—	7	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**40**
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**3**
—	**114**	—	**98**	—	**85**	—	**136**	—	**16**	—	**2**	—	**1**	—	**1**	—	—	—	**798**
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	1	1	—	—	—	3	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	**8**	**6**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	3	—	2	—	—	—	**7**	**2**
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**1**
—	**1**	**2**	—	—	—	**4**	**1**	**3**	**1**	**2**	—	**3**	—	**3**	—	—	—	**17**	**9**
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**2**
—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**10**
—	8	—	3	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	**1**	**24**
—	5	—	20	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	**1**	**29**
—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**6**
—	**14**	—	**29**	—	**3**	—	**2**	**1**	—	—	**1**	—	—	**1**	—	—	—	**2**	**71**
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	—
—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	—	2	—	—	—	**6**	—
—	—	—	—	—	—	—	—	**4**	—	—	—	1	—	**2**	—	—	—	**7**	—

Taulu 39 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala ja ikäluokat.	Työntekijät, joilla													
		vähem. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	**A. Paperossinvalmistus** (jatkoa).														
2	*Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia:*														
3	Alle 18 vuoden	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
4	18:sta 30 vuoteen	—	2	—	3	—	—	—	3	1	4	—	3	—	2
5	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3
6	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
7	60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	**Summa**	—	**3**	—	**5**	—	—	—	**4**	**1**	**5**	—	**4**	—	**7**
9	*Hylssin-, rasiantek., paperinleik.:*														
10	Alle 18 vuoden	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
11	18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—
12	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	**2**	**1**	**2**	—	—	—	—
15	*Edell. kuulumattomia:*														
16	Alle 18 vuoden	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	**Summa**	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	**A. Summa summarum**	—	**11**	—	**29**	—	**33**	—	**51**	**2**	**71**	—	**96**	—	**115**
20	**B. Sikarinvalmistus.**														
21	*Esimiehiä ja johtajattaria:*														
22	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	*Sikarintekijöitä:*														
26	Alle 18 vuoden	—	—	—	1	—	1	—	2	—	1	1	2	2	—
27	18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	2	—	5	—	10	1	8	—	17
28	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	1	4
29	45:stä 60 vuoteen	—	1	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	1
30	60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	**Summa**	—	**1**	—	**1**	—	**5**	—	**7**	**1**	**12**	**2**	**16**	**3**	**22**
32	*Vikkelintekijöitä:*														
33	Alle 18 vuoden	1	—	1	4	3	7	3	5	1	—	—	1	—	1
34	18:sta 30 vuoteen	—	1	—	2	—	6	—	7	—	7	—	1	—	2
35	**Summa**	**1**	**1**	**1**	**6**	**3**	**13**	**3**	**12**	**1**	**7**	—	**2**	—	**3**

erikoisalojen, ikäluokkien ja viikkotulojen mukaan.

o n v i i k k o t u l o j a																			
12—12: 99 mk.		13—13: 99 mk.		14—14: 99 mk.		15—17: 99 mk.		18—20: 99 mk.		21—23: 99 mk.		24—26: 99 mk.		27—29: 99 mk.		30 mk. ja enemmän		Summa	
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
—	4	—	8	—	—	1	5	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	3	36
—	8	—	24	—	1	—	3	—	1	—	3	—	—	—	1	—	—	—	46
—	1	—	6	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	14	—	38	—	2	1	10	1	1	1	4	—	—	—	2	—	—	4	99
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
1	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	6
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	3	—
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
1	3	—	—	1	—	3	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	8	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
1	146	2	165	2	90	8	149	9	18	5	8	5	2	7	4	5	1	46	989
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	2	1
1	—	1	1	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	12
1	11	1	13	4	11	3	16	3	10	—	1	—	1	—	—	—	—	13	105
2	4	1	6	—	4	7	7	3	4	1	—	1	—	—	—	1	—	17	35
1	1	—	2	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	12
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
5	16	3	22	4	18	10	28	6	15	1	1	1	1	—	—	1	—	37	165
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	44

Taulu 39 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala ja ikäluokat.	Työntekijät, joilla													
		vähem. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	B. Sikarinvalmistus (jatkoa).														
2	*Riipijöitä, kuivaajia:*														
3	Alle 18 vuoden	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
4	18:sta 30 vuoteen	—	—	—	1	—	3	—	1	—	2	—	1	—	1
5	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	2	—	—	—	3	—	—	—	2
6	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	1
7	60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
8	**Summa**	—	—	—	1	—	7	—	2	—	5	—	4	—	4
9	*Leikkaajia:*														
10	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	*Lajittelijoita, pakkaajia, liistar. y. m.:*														
14	Alle 18 vuoden	1	—	—	3	1	—	1	2	—	—	—	—	—	—
15	18:sta 30 vuoteen	—	—	—	1	—	5	2	1	1	4	1	1	—	1
16	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
17	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	**Summa**	1	—	—	4	1	5	3	3	1	4	1	2	—	2
19	*Edell. kuulumattomia:*														
20	Alle 18 vuoden	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
22	**Summa**	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
23	B. Summa summarum	2	2	1	12	5	31	6	24	3	28	3	24	3	31
24	C. Piipputupakanvalmistus.														
25	*Esimiehiä:*														
26	60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	*Kartiusintekijöitä apulaisineen:*														
28	Alle 18 vuoden	—	1	1	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—
29	18:sta 30 vuoteen	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—
30	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	**Summa**	—	4	1	—	—	2	—	—	—	—	3	1	—	—

erikoisalojen, ikäluokkien ja viikkotulojen mukaan.

on viikkotuloja																			
12—12: 99 mk.		13—13: 99 mk.		14—14: 99 mk.		15—17: 99 mk.		18—20: 99 mk.		21—23: 99 mk.		24—26: 99 mk.		27—29: 99 mk.		30 mk. ja enemmän		Summa	
m.	n	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
—	1	—	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	11
—	6	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	**10**	—	**6**	—	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**40**
—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	**4**	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	**1**	—
—	—	—	—	—	—	**2**	—	**1**	—	**2**	—	—	—	—	—	—	—	**5**	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**3**	**5**
—	2	—	1	—	1	3	2	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	**10**	**20**
—	1	—	1	1	1	1	—	2	1	—	1	1	—	—	—	1	—	**6**	**7**
—	2	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	**3**	**3**
—	**5**	**1**	**2**	**1**	**2**	**5**	**3**	**4**	**1**	**1**	**2**	**1**	—	**1**	—	**1**	—	**22**	**35**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**1**
5	**31**	**4**	**30**	**5**	**21**	**18**	**31**	**11**	**17**	**4**	**3**	**2**	**1**	**1**	—	**4**	—	**77**	**286**
—	—	—	—	—		1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	—
—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	**5**	**3**
—	1	—	—	—	—	4	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	**11**	**5**
—	1	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**4**	**1**
—	1	—	—	—	—	—	—	3	—	2	—	2	—	—	—	—	—	**7**	**1**
1	**3**	**1**	–	**1**	–	**5**	—	**9**	–	**3**	—	**3**	–	—	–	—	–	**27**	**10**

Taulu 39 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala ja ikäluokat.	Työntekijät, joilla													
		vähem. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	**C. Piipputupakanvalmistus (jatkoa).**														
2	*Riipijöitä, kuivaajia, lajittelijoita:*														
3	18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
4	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
5	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
6	60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	**Summa**	—	—	—	—		1	—	—	—	1	—	—	1	—
8	*Leikkaajia, sihtaajia, valssaajia:*					—									
9	18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
10	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
12	**Summa**	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
13	*Edell. kuulumattomia:*														
14	18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
15	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	**Summa**	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
18	**C. Summa summarum**	—	4	1	—	—	4	1	—	—	2	3	1	1	—
19	**D. Suutupakanvalmistus.**														
20	*Punojia y. m.:*														
21	Alle 18 vuoden	—	—	1	—	4	—	3	—	3	1	2	—	—	—
22	18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	4	—	3
23	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
24	45:sta 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
25	60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	**D. Summa summarum**	—	—	1	—	4	—	3	—	4	2	2	6	—	6
27	**E. Nuuskanvalmistus.**														
28	*Nuuskatyöntekijöitä:*														
29	18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	**E. Summa summarum**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

erikoisalojen, ikäluokkien ja viikkotulojen mukaan.

on viikkotuloja																			
12—12: 99 mk.		13—13: 99 mk.		14—14: 99 mk.		15—17: 99 mk.		18—20: 99 mk.		21—23: 99 mk.		24—26: 99 mk.		27—29: 99 mk.		30 mk. ja enemmän		Summa	
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	3	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	1	4	3
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	1
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	5	—
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	4	—
—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	4	—	2	—	—	—	—	—	11	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	4	1
1	3	1	—	1	—	9	—	11	—	12	—	6	—	—	—	—	1	47	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	1
—	—	1	—	—	—	4	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10	8
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	5
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	3	1	—	—	1	4	—	3	—	2	—	1	—	—	—	—	—	25	18
—	—	—		—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	2	—	—	—	—	—	—	—	7	—

Taulu 39 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala ja ikäluokat.	Työntekijät, joilla													
		vähem. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	**F. Ammatin ulkopuolella olevia.**														
2	*Koneenkäyttäjiä, puuseppiä:*														
3	18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
7	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
8	*Muita:*														
9	18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
10	30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
11	45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
12	**Summa**	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	1	—	—	—
13	**F. Summa summarum**	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	2	—	—	—
14	**Yhteenveto.**														
15	Alle 18 vuoden	2	5	3	15	9	14	7	19	4	6	4	3	2	3
16	18:sta 30 vuoteen	—	9	—	16	—	38	2	40	4	66	5	76	1	93
17	30:stä 45 vuoteen	—	2	—	7	—	11	—	7	—	25	—	38	1	49
18	45:stä 60 vuoteen	—	1	—	1	—	4	1	10	1	8	—	9	—	7
19	60 vuotta ja enemmän	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	1	1	—	—
20	**Summa summarum**	2	17	3	41	9	69	10	76	9	105	10	127	4	152

erikoisalojen, ikäluokkien ja viikkotulojen mukaan.

on viikkotuloja																			
mk. 12—12: 99		mk. 13—13: 99		mk. 14—14: 99		mk. 15—17: 99		mk. 18—20: 99		mk. 21—23: 99		mk. 24—26: 99		mk. 27—29: 99		30 mk. ja enemmän		Summa	
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
—	—	—	—	1	—	2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	**6**	—
—	—	—	—	1	—	2	—	2	—	—	—	2	—	1	—	3	—	**11**	—
—	—	—	—	—	—	4	—	5	—	1	—	2	—	1	—	1	—	**14**	—
—	—	—	—	1	—	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**8**	—
—	—	—	—	**3**	—	**11**	—	**12**	—	**2**	—	**4**	—	**2**	—	**4**	—	**39**	—
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**3**
—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**4**	**1**
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**4**
—	**4**	—	—	—	—	**4**	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	**6**	**8**
—	**4**	—	—	**3**	—	**15**	—	**12**	—	**3**	—	**4**	—	**2**	—	**4**	—	**45**	**8**
			1																
1	6	3	5	1	2	1	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	**38**	**83**
3	103	3	80	5	74	23	107	18	16	8	5	3	2	1	2	1	—	**77**	**727**
2	51	1	74	3	23	20	59	15	16	9	6	9	1	4	1	9	—	**73**	**370**
1	25	1	31	1	11	7	9	13	3	6	—	6	—	5	1	2	2	**44**	**122**
—	2	—	5	1	2	4	—	4	—	4	—	—	—	—	—	1	—	**15**	**14**
7	**187**	**8**	**195**	**11**	**112**	**55**	**180**	**50**	**35**	**28**	**11**	**18**	**3**	**10**	**4**	**13**	**2**	**247**	**1,316**

Taulu 40. Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala ja työaika.	Työntekijät, joilla													
		vähem. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	**A. Paperossinvalmistus.**														
2	*Esimiehiä ja johtajattaria:*														
3	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	*Paperossintekijöitä:*														
8	vähemmän kuin 2 vuotta	—	4	—	8	—	6	—	11	—	3	—	5	—	2
9	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	6	—	12	—	16	—	34	—	46	—	65
10	10:stä 20 vuoteen	—	2	—	3	—	4	—	7	—	14	—	30	—	26
11	20 vuotta ja enemmän	—	1	—	1	—	4	—	8	—	8	—	8	—	10
12	ilmoittamaton	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
13	**Summa**	—	**7**	—	**18**	—	**26**	—	**42**	—	**60**	—	**89**	—	**103**
14	*Paperossikoneissa y. m.:*														
15	vähemmän kuin 2 vuotta	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	2:sta 10 vuoteen	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1
17	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
18	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	**Summa**	—	**1**	—	**1**	—	**3**	—	—	—	—	—	—	—	**1**
20	*Riipijöitä, kuivaajia:*														
21	vähemmän kuin 2 vuotta	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1
22	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	2	—	3	—	2	—	2	—	3	—	3
23	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
25	**Summa**	—	—	—	**4**	—	**4**	—	**3**	—	**4**	—	**3**	—	**4**
26	*Leikkaajia:*														
27	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	*Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia:*														
32	vähemmän kuin 2 vuotta	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	1
33	2:sta 10 vuoteen	—	3	—	4	—	—	—	3	1	4	—	2	—	5
34	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
35	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	**Summa**	—	**3**	—	**5**	—	—	—	**4**	**1**	**5**	—	**4**	—	**7**

erikoisalojen, työajan ja viikkotulojen mukaan.

on viikkotuloja																			
12—12: 99 mk.		13—13: 99 mk.		14—14: 99 mk.		15—17: 99 mk.		18—20: 99 mk.		21—23: 99 mk.		24—26: 99 mk.		27—29: 99 mk.		30 mk. ja enemmän		Summa.	
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	1	5	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	1	5	1	7	4
—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42
—	76	—	62	—	56	—	95	—	11	—	2	—	1	—	1	—	—	—	483
—	29	—	25	—	19	—	28	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	191
—	8	—	10	—	10	—	12	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	81
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	114	—	98	—	85	—	136	—	16	—	2	—	1	—	1	—	—	—	798
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	1	2	—	—	—	4	—	2	—	1	—	1	—	2	—	—	—	12	5
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	—	1	—	—	—	4	2
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	1	2	—	—	—	4	1	3	1	2	—	3	—	3	—	—	—	17	9
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
—	8	—	22	—	3	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	50
—	3	—	6	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	12
—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	14	—	29	—	3	—	2	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2	71
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	4	—
—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	1	—	2	—	—	—	7	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	9	—	33	—	—	1	7	1	—	—	2	—	—	—	1	—	—	3	73
—	4	—	4	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	14
—	1	—	1	—	2	—	1	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	1	8
—	14	—	38	—	2	1	10	1	1	1	4	—	—	—	2	—	—	4	99

Taulu 40 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala ja työaika.	Työntekijät, joilla													
		vähem. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	**A. Paperossinvalmistus** (jatkoa).														
2	*Hylssin-, rasiantek., paperinleikk.:*														
3	vähemmän kuin 2 vuotta . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	—	—	—	—
5	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	**2**	**1**	**2**	—	—	—	—
7	*Edell. kuulumattomia:*														
8	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	**A. Summa summarum**	—	**11**	—	**29**	—	**33**	—	**51**	**2**	**71**	—	**96**	—	**115**
10	**B. Sikarinvalmistus.**														
11	*Esimiehiä ja johtajattaria:*														
12	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	*Sikarintekijöitä:*														
14	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	1	—	3	—	7	—	10	2	10	2	17
15	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	3
16	20 vuotta ja enemmän	—	1	—	—	—	2	—	—	1	1	—	4	1	2
17	ilmoittamaton	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	**Summa**	—	**1**	—	**1**	—	**5**	—	**7**	**1**	**12**	**2**	**16**	**3**	**22**
19	*Vikkelintekijöitä:*														
20	vähemmän kuin 2 vuotta . . .	1	1	1	2	3	7	3	3	1	2	—	1	—	1
21	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	4	—	6	—	8	—	5	—	1	—	2
22	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
23	**Summa**	**1**	**1**	**1**	**6**	**3**	**13**	**3**	**12**	**1**	**7**	—	**2**	—	**3**
24	*Riipijöitä, kuivaajia:*														
25	vähemmän kuin 2 vuotta . . .	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—
26	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	—	3	—	1	—	2	—	4	—	4
27	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
28	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—
29	**Summa**	—	—	—	**1**	—	**7**	—	**2**	—	**5**	—	**4**	—	**4**
30	*Leikkaajia:*														
31	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

erikoisalojen, työajan ja viikkotulojen mukaan.

on viikkotuloja																			
12—12: 99 mk.		13—13: 99 mk.		14—14: 99 mk.		15—17: 99 mk.		18—20: 99 mk.		21—23: 99 mk.		24—26: 99 mk.		27—29: 99 mk.		30 mk ja enemmän		Summa.	
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	—
—	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	7
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—
1	**3**	—	—	**1**	—	**3**	—	—	—	**1**	—	**1**	—	—	—	—	—	**8**	**7**
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
1	**146**	**2**	**165**	**2**	**90**	**8**	**149**	**9**	**18**	**5**	**8**	**5**	**2**	**7**	**4**	**5**	**1**	**46**	**989**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	2	1
2	8	2	13	3	11	2	17	2	9	—	1	—	1	—	—	—	—	15	108
—	5	—	4	1	5	2	8	2	4	—	—	1	—	—	—	—	—	6	32
3	3	1	5	—	2	5	3	2	2	1	—	—	—	—	—	1	—	15	25
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
5	**16**	**3**	**22**	**4**	**18**	**10**	**28**	**6**	**15**	**1**	**1**	**1**	**1**	—	—	**1**	—	**37**	**165**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	44
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
—	7	—	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4
—	**10**	—	**6**	—	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**40**
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	**2**	—	1	—	**2**	—	—	—	—	—	—	—	5	—

Taulu 40 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala ja työaika.	Työntekijät, joilla													
		vähem. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	**B. Sikarinvalmistus** (jatkoa).														
2	*Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia:*														
3	vähemmän kuin 2 vuotta . . .	1	—	—	3	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—
4	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	1	1	5	2	3	1	2	1	1	—	1
5	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
6	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
7	**Summa**	**1**	—	—	**4**	**1**	**5**	**3**	**3**	**1**	**4**	**1**	**2**	—	**2**
8	*Edell. kuulumattomia:*														
9	vähemmän kuin 2 vuotta . . .	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
10	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	**Summa**	—	—	—	—	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
12	**B. Summa summarum**	**2**	**2**	**1**	**12**	**5**	**31**	**6**	**24**	**3**	**28**	**3**	**24**	**3**	**31**
13	**C. Piippputupakanvalmistus.**														
14	*Esimiehiä:*														
15	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	*Kartuusintekijöitä apulaisineen:*														
17	vähemmän kuin 2 vuotta . . .	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	2:sta 10 vuoteen	—	3	—	—	—	2	—	—	—	—	3	1	—	—
19	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	**Summa**	—	**4**	**1**	—	—	**2**	—	—	—	—	**3**	**1**	—	—
22	*Riipijöitä, kuivaajia, lajittelijoita:*														
23	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—
24	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
25	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	**Summa**	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	**1**	—	—	**1**	—
27	*Leikkaajia, sihtaajia, valssaajia:*														
28	vähemmän kuin 2 vuotta . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
30	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	**Summa**	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	**1**	—	—	—	—
33	*Edell. kuulumattomia:*														
34	vähemmän kuin 2 vuotta . . .	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
35	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	**Summa**	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
38	**C. Summa summarum**	—	**4**	**1**	—	—	**4**	**1**	—	—	**2**	**3**	**1**	**1**	—

erikoisalojen, työajan ja viikkotulojen mukaan.

on viikkotuloja																			
mk. 12—12: 99		mk. 13—13: 99		mk. 14—14: 99		mk. 15—17: 99		mk. 18—20: 99		mk. 21—23: 99		mk. 24—26: 99		mk. 27—29: 99		30 mk ja enemmän		Summa.	
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5
—	3	—	1	1	1	2	1	2	1	1	1	—	—	—	—	—	—	11	21
—	2	—	1	—	1	3	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4	7
—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	1	—	5	2
—	5	1	2	1	2	5	3	4	1	1	2	1	—	1	—	1	—	22	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
5	31	4	30	5	21	18	31	11	17	4	3	2	1	1	—	4	—	77	286
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	1
1	2	1	—	1	—	4	—	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	15	8
—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6	—
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	3	1
1	3	1	—	1	—	5	—	9	—	3	—	3	—	—	—	—	—	27	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	1	4	3
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	5	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	3	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	4	—	2	—	—	—	—	—	11	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	3	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	4	1
1	3	1	—	1	—	9	—	11	—	12	—	6	—	—	—	—	1	47	15

Taulu 40 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin

	Ammatin erikoisala ja työaika.	Työntekijät, joilla													
		vähem. kuin 6 mk.		6—6: 99 mk.		7—7: 99 mk.		8—8: 99 mk.		9—9: 99 mk.		10—10: 99 mk.		11—11: 99 mk.	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	**D. Suutupakanvalmistus.**														
2	*Punojia y. m.:*														
3	vähemmän kuin 2 vuotta . . .	—	—	—	—	3	—	1	—	1	—	1	2	—	2
4	2:sta 10 vuoteen	—	—	1	—	1	—	2	—	3	2	1	4	—	4
5	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	**D. Summa summarum**	—	—	1	—	4	—	3	—	4	2	2	6	—	6
8	**E. Nuuskanvalmistus.**														
9	*Nuuskatyöntekijöitä:*														
10	vähemmän kuin 2 vuotta . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	**E. Summa summarum**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	**F. Ammatin ulkopuolella olevia.**														
16	*Koneenkäyttäjiä, puuseppiä:*														
17	vähemmän kuin 2 vuotta . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
21	**Summa**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
22	*Muita:*														
23	vähemmän kuin 2 vuotta . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—
25	10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
27	**Summa**	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	1	—	—	—
28	**F. Summa summarum**	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	2	—	—	—
29	**Yhteenveto.**														
30	vähemmän kuin 2 vuotta . . .	2	6	2	14	6	17	5	17	2	11	1	9	—	7
31	2:sta 10 vuoteen	—	7	1	19	3	37	5	42	6	66	8	72	3	102
32	10:stä 20 vuoteen	—	2	—	7	—	7	—	8	—	16	—	33	—	31
33	20 vuotta ja enemmän	—	2	—	1	—	8	—	9	1	11	1	13	1	12
34	ilmoittamaton	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
35	**Summa summarum**	2	17	3	41	9	69	10	76	9	105	10	127	4	152

erikoisalojen, työajan ja viikkotulojen mukaan.

on viikkotuloja																			
12—12: 99 mk.		13—13: 99 mk.		14—14: 99 mk.		15—17: 99 mk.		18—20: 99 mk.		21—23: 99 mk.		24—26: 99 mk.		27—29: 99 mk.		30 mk ja enemmän		Summa.	
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	4
—	3	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	13
—	—	—	—	—	1	1	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	3	1	—	—	1	4	—	3	—	2	—	1	—	—	—	—	—	25	18
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	2	—	—	—	—	—	—	—	7	—
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	2	—	11	—	7	—	1	—	3	—	1	—	2	—	27	—
—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	1	—	—	—	2	—	7	—
—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	4	—
—	—	—	—	3	—	11	—	12	—	2	—	4	—	2	—	4	—	39	—
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	2	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2
—	4	—	—	—	—	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6	8
—	4	—	—	3	—	15	—	12	—	3	—	4	—	2	—	4	—	45	8
1	3	—	2	1	—	4	1	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	28	87
3	122	6	135	8	72	35	121	23	21	6	7	5	3	3	3	3	—	118	829
—	45	—	41	2	26	8	40	17	9	8	3	10	—	2	—	2	—	49	268
3	17	2	17	—	14	7	18	8	5	12	1	3	—	5	1	8	2	51	131
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
7	187	8	195	11	112	55	180	50	35	28	11	18	3	10	4	13	2	247	1,316

Taulu 41. Työntekijäin keskimääräiset viikkotulot

	Ammatin erikoisala.	Alle 18 vuoden						18:sta 30 vuoteen					
		m.			n.			m.			n.		
		luku.	Smk.	pfg.	luku.	Smk.	pfg.	luku.	Smk.	pfg.	luku.	Smk.	pfg.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	**A. Paperossinvalmistus.**												
2	Esimiehiä ja johtajattaria	—	—	—	—	—	—	2	41	61	—	—	—
3	Paperossintekijöitä	—	—	—	33	9	47	—	—	—	487	12	63
4	Paperossikoneissa y. m.	1	13	08	—	—	—	8	18	41	6	8	37
5	Riipijöitä, kuivaajia	—	—	—	2	10	98	—	—	—	10	9	63
6	Leikkaajia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia	—	—	—	6	10	30	3	13	16	36	11	91
8	Hylssin-, rasiantekijöitä, paperinleikkaajia	1	17	58	1	8	04	3	12	78	6	10	57
9	Edellisiin kuulumattomia	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—
10	**Summa**	**2**	**15**	**33**	**43**	**9**	**54**	**16**	**19**	**27**	**545**	**12**	**46**
11	**B. Sikarinvalmistus.**												
12	Esimiehiä ja johtajattária	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Sikarintekijöitä	5	11	77	12	11	31	13	15	52	105	13	37
14	Vikkelintekijöitä	9	7	60	18	7	90	—	—	—	26	8	52
15	Riipijöitä, kuivaajia	—	—	—	1	7	08	—	—	—	12	9	55
16	Leikkaajia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia y. m.	3	7	36	5	7	28	10	14	72	20	11	06
18	Edellisiin kuulumattomia	1	7	68	—	—	—	—	—	—	1	7	92
19	**Summa**	**18**	**8**	**73**	**36**	**8**	**93**	**23**	**15**	**17**	**164**	**12**	**—**
20	**C. Piipputupakanvalmistus.**												
21	Esimiehiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Kartuusintekijöitä apulaisineen	5	13	22	3	6	58	11	16	32	5	7	56
23	Riipijöitä, kuivaajia, lajittelijoita	—	—	—	—	—	—	3	19	96	—	—	—
24	Leikkaajia, sihtaajia, valssaajia	—	—	—	—	—	—	2	20	34	1	9	60
25	Edellisiin kuulumattomia	—	—	—	—	—	—	2	22	77	1	7	20
26	**Summa**	**5**	**13**	**22**	**3**	**6**	**58**	**18**	**18**	**09**	**7**	**7**	**80**
27	**D. Suutupakanvalmistus.**												
28	Punojia y. m.	**13**	**8**	**81**	**1**	**9**	**84**	**10**	**17**	**08**	**8**	**10**	**58**
29	**E. Nuuskanvalmistus.**												
30	Nuuskatyöntekijät	—	—	—	—	—	—	**3**	**18**	**98**	—	—	—
31	**F. Ammatin ulkopuolella olevia.**												
32	Koneenkäyttäjiä, puuseppiä	—	—	—	—	—	—	6	17	40	—	—	—
33	Muita	—	—	—	—	—	—	1	10	86	3	11	30
34	**Summa**	—	—	—	—	—	—	**7**	**16**	**46**	**3**	**11**	**30**
35	**Summa summarum**	**38**	**9**	**70**	**83**	**9**	**17**	**77**	**17**	**22**	**727**	**12**	**28**

eri ammatinerikoisaloilla, sukupuolissa ja ikäluokissa.

30:stä 45 vuoteen						45:stä 60 vuoteen						60 vuotta ja enem.						Summa.						
m.			n.			m.			n.			m.			n.			m.			n.			
luku.	Smk.	p:tä	luku.	Smk.	p:tä	luku.	Smk.	p:tä	luku.	Smk.	p:tä	luku.	Smk.	p:tä	luku.	Smk.	p:tä	luku.	Smk.	p:tä	luku.	Smk.	p:tä	
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	
																								1
3	32	38	2	24	03	1	45	—	2	33	12	1	94	50	—	—	—	7	45	69	4	28	57	2
—	—	—	235	12	78	—	—	—	40	11	46	—	—	—	3	10	02	—	—	—	798	12	47	3
7	25	42	2	13	56	1	17	94	1	17	94	—	—	—	—	—	—	17	20	96	9	10	59	4
1	19	50	24	11	91	1	27	96	29	13	32	—	—	—	6	10	87	2	23	73	71	12	05	5
1	19	98	—	—	—	6	22	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	22	48	—	—	—	6
—	—	—	46	14	26	—	—	—	11	13	40	1	21	60	—	—	—	4	15	27	99	13	07	7
3	21	70	—	—	—	1	14	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	16	94	7	10	21	8
1	14	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	14	34	1	6	—	9
16	**24**	**63**	**309**	**13**	**01**	**10**	**24**	**28**	**83**	**12**	**97**	**2**	**58**	**05**	**9**	**10**	**59**	**46**	**23**	**74**	**989**	**12**	**53**	10
																								11
2	70	59	—	—	—	—	—	—	1	19	74	—	—	—	—	—	—	2	70	59	1	19	74	12
17	17	75	35	13	76	2	11	22	12	12	61	—	—	—	1	14	82	37	15	81	165	13	25	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	7	60	44	8	27	14
1	15	54	11	10	97	—	—	—	13	11	77	—	—	—	3	11	44	1	15	54	40	10	74	15
4	17	76	—	—	—	1	23	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	18	84	—	—	—	16
6	21	36	7	15	26	3	20	34	3	13	66	—	—	—	—	—	—	22	16	30	35	11	59	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	7	68	1	7	92	18
30	**21**	**92**	**53**	**13**	**38**	**6**	**17**	**77**	**29**	**12**	**59**	—	—	—	**4**	**12**	**38**	**77**	**16**	**50**	**286**	**11**	**94**	19
																								20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	17	70	—	—	—	1	17	70	—	—	—	21
4	18	75	1	12	42	7	21	49	1	12	72	—	—	—	—	—	—	27	17	45	10	8	27	22
—	—	—	1	7	98	—	—	—	2	19	59	1	23	88	—	—	—	4	20	94	3	15	72	23
5	21	27	—	—	—	4	18	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	19	99	1	9	60	24
1	23	88	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	—	—	—	—	4	21	85	1	7	20	25
10	**20**	**53**	**2**	**10**	**20**	**11**	**20**	**30**	**3**	**17**	**30**	**3**	**19**	**86**	—	—	—	**47**	**18**	**72**	**15**	**9**	**78**	26
																								27
1	**21**	**12**	**5**	**11**	**32**	—	—	—	**3**	**12**	**30**	**1**	**22**	**98**	**1**	**14**	**10**	**25**	**13**	**18**	**18**	**11**	**23**	28
																								29
1	**18**	**18**	—	—	—	**2**	**18**	**51**	—	—	—	**1**	**21**	**18**	—	—		**7**	**19**	**04**	—	—		30
																								31
11	23	93	—	—	—	14	21	65	—	—	—	8	16	54	—	—	—	39	20	59	—	—	—	32
4	16	06	1	9	—	1	21	—	4	10	11	—	—	—	—	—	—	6	16	02	8	10	42	33
15	**21**	**83**	**1**	**9**	—	**15**	**21**	**61**	**4**	**10**	**11**	**8**	**16**	**54**	—	—	—	**45**	**19**	**99**	**8**	**10**	**42**	34
73	**22**	**25**	**370**	**13**	**02**	**44**	**21**	**23**	**122**	**12**	**87**	**15**	**23**	**48**	**14**	**11**	**32**	**247**	**18**	**64**	**1,316**	**12**	**34**	35

Taulu 42. Työntekijät jaettuina

	Ammatin erikoisala.	Työntekijä t,											
		vähem. kuin 300 mk.		300:sta 350 mk:aan		350:stä 400 mk:aan		400:sta 450 mk:aan		450:stä 500 mk:aan		500:sta 550 mk:aan	
		m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	**A. Paperossinvalmistus.**												
2	Esimiehiä ja johtajattaria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Paperossintekijöitä	—	7	—	8	—	21	—	34	—	40	—	55
4	Paperossikoneissa y. m.	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
5	Riipijöitä, kuivaajia	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	2
6	Leikkaajia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia	—	2	—	—	—	1	—	2	1	4	—	—
8	Hylssin-, rasiantekijöitä, paperinleikkaajia	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—
9	Edellisiin kuulumattomia	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
10	**Summa**	—	10	—	10	—	24	—	37	2	45	—	58
11	**B. Sikarinvalmistus.**												
12	Esimiehiä ja johtajattaria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Sikarintekijöitä	—	1	—	—	—	4	—	6	1	4	1	12
14	Vikkelintekijöitä	1	1	—	1	—	2	—	4	—	—	—	1
15	Riipijöitä, kuivaajia	—	—	—	1	—	4	—	2	—	—	—	2
16	Leikkaajia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia y. m.	—	—	—	1	1	6	—	—	—	2	—	2
18	Edellisiin kuulumattomia	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
19	**Summa**	1	2	—	3	2	16	—	12	1	6	1	17
20	**C. Piipputupakanvalmistus.**												
21	Esimiehiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Kartuusintekijöitä apulaisineen	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1
23	Riipijöitä, kuivaajia, lajittelijoita	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—
24	Leikkaajia, sihtaajia, valssaajia	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
25	Edellisiin kuulumattomia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	**Summa**	—	3	—	—	1	1	—	2	—	—	2	1
27	**D. Suutupakanvalmistus.**												
28	Esimiehiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Punojia y. m.	1	—	1	—	2	—	4	—	1	—	1	1
30	**Summa**	1	—	1	—	2	—	4	—	1	—	1	1
31	**E. Nuuskanvalmistus.**												
32	Nuuskatyöntekijöitä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	**F. Ammatin ulkopuolella olevia.**												
34	Koneenkäyttäjiä, puuseppiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Muita	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	—
36	**Summa**	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	—
37	**Summa summarum**	2	15	1	13	5	42	4	53	4	52	4	77

ammatin erikoisalojen ja vuositulojen mukaan.

joilla on vuosituloja

550:stä 600 mk:aan.		600:sta 650 mk:aan.		650:stä 700 mk:aan.		700:sta 750 mk:aan.		750:stä 800 mk:aan.		800:sta 850 mk:aan.		850:stä 900 mk:aan.		900:sta 950 mk:aan.		950:stä 1,000 mk:aan.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.		
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	
																						1
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—		—	—	7	2	7	4	2
—	65	—	59	—	47	—	33	—	22	—	7	—	8	—	2	—	1	—	3	—	412	3
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	2	1	1	—	—	1	6	—	12	4	4
—	2	—	18	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	29	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	3	—	6
—	4	—	20	—	10	1	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2	4	48	7
—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	8
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	9
—	72	—	97	—	61	3	38	1	22	3	8	3	9	1	2	2	2	15	7	30	502	10
																						11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	2	1	12
2	9	3	8	2	13	1	7	2	9	2	6	3	7	1	3	1	3	1	6	20	98	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	9	14
—	1	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	16
—	3	—	5	—	2	1	1	—	1	1	—	2	—	2	—	1	1	4	1	12	25	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	18
2	13	3	16	2	17	2	8	2	10	3	6	5	7	3	3	2	5	9	7	38	148	19
																						20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	21
1	2	—	—	1	—	—	—	—	—	4	—	4	—	1	—	—	—	6	—	19	6	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	3	3	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	5	—	9	1	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	4	—	25
1	2	—	—	1	—	—	—	—	—	6	—	5	—	2	—	—	—	18	1	36	10	26
																						27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	28
—	3	—	1	—	1	1	1	1	—	1	—	4	—	—	—	1	—	3	—	21	7	29
—	3	—	1	—	1	1	1	1	—	1	—	4	—	—	—	1	—	4	—	22	7	30
																						31
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	2	—	6	—	32
																						33
1	—	—	—	—	—	4	—	1	—	7	—	4	—	2	—	2	—	13	—	34	—	34
1	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—	6	6	35
2	2	—	—	—	—	4	—	2	—	8	—	4	—	3	—	2	—	15	—	40	6	36
5	92	3	114	3	79	10	47	6	32	21	14	25	16	9	5	7	7	63	15	172	673	37

Taulu 43. Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, työseutujen ja vuositulojen mukaan.

Ammatin erikoisala ja työpaikka.	Työntekijät, joilla on vuosituloja											
	vähemmän kun 300 mk.		300:sta 500 mk:aan.		500:sta 750 mk:aan.		750:stä 1,000 mk:aan.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
A. Paperossinvalmistus.												
Esimiehiä ja johtajattaria:												
Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	**3**	**1**
Turku	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	**1**
Hämeenlinna	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	**1**	**1**
Viipuri	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	**2**	**1**
Lappeenranta	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	**1**	—
Summa	—	—	—	—	—	**1**	—	**1**	**7**	**2**	**7**	**4**
Paperossintekijöitä:												
Helsinki	—	—	—	14	—	68	—	18	—	1	—	**101**
Hämeenlinna ja Tampere	—	3	—	28	—	19	—	—	—	—	—	**50**
Viipuri	—	4	—	47	—	81	—	1	—	—	—	**133**
Pietarsaari	—	—	—	14	—	91	—	21	—	2	—	**128**
Summa	—	**7**	—	**103**	—	**259**	—	**40**	—	**3**	—	**412**
Paperossikoneissa y. m.:												
Turku	—	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	**4**
Pietarsaari	—	—	—	—	—	—	6	—	6	—	**12**	—
Summa	—	**1**	—	—	—	**1**	**6**	**2**	**6**	—	**12**	**4**
Riipijöitä, kuivaajia:												
Helsinki	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	**2**
Hämeenlinna	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	**2**
Viipuri	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	**1**	**2**
Pietarsaari	—	—	—	1	—	22	—	—	—	—	—	**23**
Summa	—	—	—	**3**	—	**26**	**1**	—	—	—	**1**	**29**
Leikkaajia:												
Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	**1**	—
Viipuri	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	**2**	—
Summa	—	—	—	—	—	—	**2**	—	**1**	—	**3**	—
Lajittelijoita, pakkaajia, liistarojia:												
Helsinki	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	**3**
Hämeenlinna	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	**4**
Viipuri	—	—	1	2	1	2	1	—	—	—	**3**	**4**
Lappeenranta	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	**1**	—
Pietarsaari	—	—	—	1	—	35	—	—	—	1	—	**37**
Summa	—	**2**	**1**	**7**	**1**	**37**	**1**	—	**1**	**2**	**4**	**48**

Taulu 43 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, työseutujen ja vuositulojen mukaan.

Ammatin erikoisala ja työseutu.	Työntekijät, joilla on vuosituloja											
	enemmän kuin 300 mk.		300:sta 500 mk:aan.		500:sta 750 mk:aan.		750:stä 1,000 mk:aan.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
A. Paperossinvalmistus (jatk.).												
Hylssin-, rasiantekijöitä, paperinleikkaajia:												
Helsinki	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Hämeenlinna	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1
Viipuri	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2
Summa	—	—	1	2	1	2	—	—	—	—	2	4
Edellisiin kuulumattomia:												
Helsinki	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Hämeenlinna	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Summa	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1
A. Summa summarum	—	10	2	116	3	326	10	43	15	7	30	502
B. Sikarinvalmistus.												
Esimiehiä ja johtajattaria:												
Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Turku	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	2	1
Sikarintekijöitä:												
Helsinki	—	—	—	5	3	24	1	11	—	2	4	42
Porvoo	—	—	1	1	1	—	—	2	—	1	2	4
Turku	—	1	—	4	—	4	1	—	—	—	1	9
Viipuri ja Viipurin pitäjä	—	—	—	1	3	9	3	5	1	2	7	17
Mikkelin pitäjä	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2
Pietarsaari	—	—	—	2	2	10	4	10	—	1	6	23
Summa	—	1	1	14	9	49	9	28	1	6	20	98
Vikkelintekijöitä:												
Helsinki	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Porvoo	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2
Turku	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Pietarsaari	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	4
Summa	1	1	—	7	—	1	—	—	—	—	1	9

Taulu 43 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, työseutujen ja vuositulojen mukaan.

Ammatin erikoisala ja työseutu.	Työntekijät, joilla on vuosituloja											
	vähemmän kuin 300 mk.		300:sta 500 mk:aan.		500:sta 750 mk:aan.		750:stä 1,000 mk:aan.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
B. Sikarinvalmistus (jatkoa).												
Riipijöitä, kuivaajia:												
Helsinki	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	4
Turku	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Nikolainkaupunki	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Pietarsaari	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	8
Summa	—	—	—	7	—	8	—	—	—	—	—	15
Leikkaajia:												
Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—
Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia y. m.:												
Helsinki	—	—	—	4	—	7	—	1	1	—	1	12
Porvoo	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Turku	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	1	2
Viipuri ja Viipurin pit.	—	—	1	2	1	2	5	—	2	—	9	4
Nikolainkaupunki	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Pietarsaari	—	—	—	—	—	3	1	1	—	1	1	5
Summa	—	—	1	9	1	13	6	2	4	1	12	25
Edellisiin kuulumattomia:												
Helsinki	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
B. Summa summarum	1	2	3	37	10	71	15	31	9	7	38	148
C. Piipputupakanvalmistus.												
Esimiehiä:												
Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Kartuusintekijöitä apulaisineen:												
Helsinki	—	3	—	—	—	1	—	—	1	—	1	4
Turku	—	—	—	—	2	—	—	—	3	—	5	—
Tampere	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Viipuri	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2
Pietarsaari	—	—	—	—	2	—	8	—	1	—	11	—
Summa	—	3	—	—	4	3	9	—	6	—	19	6

Taulu 43 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, työseutujen ja vuositulojen mukaan.

Ammatin erikoisala ja työseutu.	Työntekijät, joilla on vuosituloja											
	vähemmän kuin 300 mk.		300:sta 500 mk.		500:sta 750 mk.		750:stä 1,000 mk.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
C. Piipputupakanvalmistus (jatk.).												
Riipijöitä, kuivaajia, lajittelijoita:												
Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Turku	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—
Viipuri	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Nikolainkaupunki	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	—	—	—	2	—	—	—	—	3	1	3	3
Leikkaajia, sihtaajia, valssaajia:												
Turku	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5	—
Viipuri	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	4	—
Nikolainkaupunki	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	—	—	1	1	—	—	3	—	5	—	9	1
Edellisiin kuulumattomia:												
Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—
Turku	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—
Summa	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	4	—
C. Summa summarum	—	3	1	3	4	3	13	—	18	1	36	10
D. Suutupakanvalmistus.												
Esimiehiä:												
Turku	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Punojia y. m.:												
Turku	1	—	1	—	1	1	—	—	1	—	4	1
Nikolainkaupunki	—	—	2	—	—	—	1	—	1	—	4	—
Pietarsaari	—	—	5	—	1	6	6	—	1	—	13	6
Summa	1	—	8	—	2	7	7	—	3	—	21	7
D. Summa summarum	1	—	8	—	2	7	7	—	4	—	22	7
E. Nuuskanvalmistus.												
Nuuskatyöntekijöitä:												
Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—
Pietarsaari	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	4	—
E. Summa summarum	—	—	—	—	—	—	4	—	2	—	6	—

Taulu 43 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, työseutujen ja vuosituloj en mukaan.

Ammatin erikoisala ja työseutu.	Työntekijät, joilla on vuosituloja											
	vähemmän kuin 300 mk.		300:sta 500 mk:aan.		500:sta 750 mk:aan.		750:stä 1,000 mk:aan.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
F. Ammatin ulkopuolelle olevia.												
Koneenkäyttäjiä, puuseppiä:												
Helsinki	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—
Turku	—	—	—	—	1	—	1	—	5	—	7	—
Hämeenlinna ja Tampere	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—
Viipuri	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Lappeenranta	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Pietarsaari	—	—	—	—	3	—	14	—	3	—	20	—
Summa	—	—	—	—	5	—	16	—	13	—	34	—
Muita:												
Helsinki	—	—	—	4	—	2	1	—	1	—	2	6
Turku	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—
Viipuri	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Nikolainkaupunki	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Summa	—	—	—	4	1	2	3	—	2	—	6	6
F. Summa summarum	—	—	—	4	6	2	19	—	15	—	40	6
Yhteenveto:												
Helsinki	—	5	1	32	3	106	2	30	17	6	23	179
Porvoo	1	1	1	3	1	—	—	2	—	1	3	7
Turku	1	2	1	9	5	7	3	4	21	—	31	22
Hämeenlinna ja Tampere	—	3	—	35	2	19	2	—	2	1	6	58
Viipuri ja Viipurin pit.	—	4	4	54	5	98	16	6	7	2	32	164
Lappeenranta	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	3	—
Mikkelin pit.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Nikolainkaupunki	—	—	2	4	—	4	2	—	3	—	7	8
Pietarsaari	—	—	5	22	8	175	43	32	11	5	67	234
Summa summarum	2	15	14	160	25	409	68	74	63	15	172	673

Taulu 44. Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, ikäluokkien ja vuositulojen mukaan.

Ammatin erikoisala ja ikäluokka.	Työntekijät, joilla on vuosituloja											
	vähemmän kuin 300 mk.		300:sta 500 mk:aan.		500:sta 750 mk:aan.		750:stä 1,000 mk:aan.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
A. Paperossinvalmistus.												
Esimiehiä ja johtajattaria:												
18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	1	—	1	3	1	3	3
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Summa	—	—	—	—	—	1	—	1	7	2	7	4
Paperossintekijöitä:												
alle 18 vuoden	—	—	—	6	—	5	—	—	—	—	—	11
18:sta 30 vuoteen	—	5	—	70	—	191	—	21	—	2	—	289
30:stä 45 vuoteen	—	2	—	20	—	55	—	19	—	1	—	97
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	6	—	7	—	—	—	—	—	13
60 vuotta ja enemmän	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2
Summa	—	7	—	103	—	259	—	40	—	3	—	412
Paperossikoneissa y. m.:												
18:sta 30 vuoteen	—	1	—	—	—	1	5	—	1	—	6	2
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	1	5	—	5	1
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1
Summa	—	1	—	—	—	1	6	2	6	—	12	4
Riipijöitä, kuivaajia:												
alle 18 vuoden	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
18:sta 30 vuoteen	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	3
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	2	—	5	1	—	—	—	1	7
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—	14
60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	4
Summa	—	—	—	3	—	26	1	—	—	—	1	29
Leikkaajia:												
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	3	—
Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia:												
18:sta 30 vuoteen	—	2	1	5	1	8	1	—	—	—	3	15
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	2	—	23	—	—	—	2	—	27
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	6
60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Summa	—	2	1	7	1	37	1	—	1	2	4	48

Taulu 44 (jatk.). Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, ikäluokkien ja vuositulojen mukaan.

Ammatin erikoisala ja ikäluokka.	Työntekijät, joilla on vuosituloja											
	vähemmän kuin 300 mk.		300:sta 500 mk:aan.		500:sta 750 mk:aan.		750:stä 1,000 mk:aan.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
A. Paperossinvalmistus (jatkoa).												
Hylssin-, rasiantekijöitä, paperinleikkaajia:												
alle 18 vuoden	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
18:sta 30 vuoteen	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	1	3
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Summa	—	—	1	2	1	2	—	—	—	—	2	4
Edellisiin kuulumattomia:												
alle 18 vuoden	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Summa	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1
A. Summa summarum	—	10	2	116	3	326	10	43	15	7	30	502
B. Sikarinvalmistus.												
Esimiehiä ja johtajattaria:												
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Summa	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	2	1
Sikarintekijöitä:												
alle 18 vuoden	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
18:sta 30 vuoteen	—	—	—	12	2	32	3	21	—	6	5	71
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	1	3	14	5	7	1	—	9	22
45:stä 60 vuoteen	—	—	1	—	3	2	1	—	—	—	5	2
60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1
Summa	—	1	1	14	9	49	9	28	1	6	20	98
Vikkelintekijöitä:												
alle 18 vuoden	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2
18:sta 30 vuoteen	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	7
Summa	1	1	—	7	—	1	—	—	—	—	1	9

Taulu 44 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, ikäluokkien ja vuositulojen mukaan.

Ammatin erikoisala ja ikäluokka.	Työntekijät, joilla on vuosituloja											
	vähem. kuin 300 mk.		300:sta 500 mk:aan.		500:sta 750 mk:aan.		750:stä 1,000 mk:aan.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
B. Sikarinvalmistus (jatkoa).												
Riipijöitä, kuivaajia:												
18:sta 30 vuoteen	—	—	—	3	—	2	—	—	—	—	—	5
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	3	—	2	—	—	—	—	—	5
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	4
60 vuotta ja enemmän	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	—	—	—	7	—	8	—	—	—	—	—	15
Leikkaajia:												
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—
Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia y. m.:												
alle 18 vuoden	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
18:sta 30 vuoteen	—	—	—	9	1	6	4	—	1	1	6	16
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	5	1	1	2	—	3	6
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	2	1	1	1	—	2	3
Summa	—	—	1	9	1	13	6	2	4	1	12	25
Edellisiin kuulumattomia:												
alle 18 vuoden	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
B. Summa summarum	1	2	3	37	10	71	15	31	9	7	38	148
C. Piipputupakanvalmistus.												
Esimiehiä:												
60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Kartuusintekijöitä apulaisineen:												
alle 18 vuoden	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	3	—
18:sta 30 vuoteen	—	3	—	—	2	2	4	—	1	—	7	5
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	4	—
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	1	2	—	3	—	5	1
Summa	—	3	—	—	4	3	9	—	6	—	19	6

Taulu 44 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, ikäluokkien ja vuositulojen mukaan.

Ammatin erikoisala ja ikäluokka.	Työntekijät, joilla on vuosituloja											
	vähem. kuin 300 mk.		300:sta 500 mk:aan.		500:sta 750 mk:aan.		750:stä 1,000 mk:aan.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
C. Piipputupakanvalmistus (jatkoa).												
Riipijöitä, kuivaajia, lajittelijoita:												
18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2
60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Summa	—	—	—	2	—	—	—	—	3	1	3	3
Leikkaajia, sihtaajia, valssaajia:												
18:sta 30 vuoteen	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	1
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	2	—	3	—	5	—
45:stä 60 vuoteen	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	3	—
Summa	—	—	1	1	—	—	3	—	5	—	9	1
Edellisiin kuulumattomia:												
18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Summa	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	4	—
C. Summa summarum	—	3	1	3	4	3	13	—	18	1	36	10
D. Suutupakanvalmistus.												
Esimiehiä:												
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Punojia y. m.:												
alle 18 vuoden	1	—	6	—	—	—	—	—	—	—	7	—
18:sta 30 vuoteen	—	—	2	—	2	2	6	—	2	—	12	2
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3
60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	1
Summa	1	—	8	—	2	7	7	—	3	—	21	7
D. Summa summarum	1	—	8	—	2	7	7	—	4	—	22	7

Taulu 44 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, ikäluokkien ja vuositulojen mukaan.

Ammatin erikoisala ja ikäluokka.	Työntekijät, joilla on vuosituloja											
	vähem. kuin 300 mk.		300:sta 500 mk:aan.		500:sta 750 mk:aan.		750:stä 1,000 mk:aan.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
E. Nuuskanvalmistus.												
Nuuskatyöntekijöitä:												
18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	**2**	—
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	**1**	—
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	**2**	—
60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	**1**	—
E. Summa summarum	—	—	—	—	—	—	**4**	—	**2**	—	**6**	—
F. Ammatin ulkopuolella olevia.												
Koneenkäyttäjiä, piiuseppiä:												
18:sta 30 vuoteen	—	—	—	—	2	—	3	—	2	—	**7**	—
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	—	—	—	2	—	5	—	**7**	—
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	—	—	—	7	—	5	—	**12**	—
60 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	3	—	4	—	1	—	**8**	—
Summa	—	—	—	—	**5**	—	**16**	—	**13**	—	**34**	—
Muita:												
18:sta 30 vuoteen	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	**1**	**3**
30:stä 45 vuoteen	—	—	—	1	—	—	3	—	1	—	**4**	**1**
45:stä 60 vuoteen	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	**1**	**2**
Summa	—	—	—	**4**	**1**	**2**	**3**	—	**2**	—	**6**	**6**
F. Summa summarum	—	—	—	**4**	**6**	**2**	**19**	—	**15**	—	**40**	**6**
Yhteenveto:												
alle 18 vuoden	2	2	8	9	2	7	—	—	1	—	**13**	**18**
18:sta 30 vuoteen	—	11	4	110	11	250	27	42	15	9	**57**	**422**
30:stä 45 vuoteen	—	2	—	30	4	106	19	29	25	4	**48**	**171**
45:stä 60 vuoteen	—	—	2	9	4	39	17	3	15	2	**38**	**53**
60 vuotta ja enemmän	—	—	—	2	4	7	5	—	7	—	**16**	**9**
Summa summarum	**2**	**15**	**14**	**160**	**25**	**409**	**68**	**74**	**63**	**15**	**172**	**673**

Taulu 45. Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, työajan ja vuositulojen mukaan.

Ammatin erikoisala ja työaika.	Työntekijät, joilla on vuosituloja											
	vähem. kuin 300 mk.		300:sta 500 mk:aan.		500:sta 750 mk:aan.		750:stä 1,000 mk:aan.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
A. Paperossinvalmistus.												
Esimiehiä ja johtajattaria:												
2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	1	—	—	5	1	5	2
Summa	—	—	—	—	—	1	—	1	7	2	7	4
Paperossintekijöitä:												
vähemmän kuin 2 vuotta	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
2:sta 10 vuoteen	—	3	—	77	—	193	—	30	—	3	—	306
10:stä 20 vuoteen	—	2	—	18	—	47	—	8	—	—	—	75
20 vuotta ja enemmän	—	1	—	8	—	19	—	2	—	—	—	30
Summa	—	7	—	103	—	259	—	40	—	3	—	412
Paperossikoneissa:												
2:sta 10 vuoteen	—	1	—	—	—	1	5	—	4	—	9	2
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	3	1
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Summa	—	1	—	—	—	1	6	2	6	—	12	4
Riipijöitä, kuivaajia:												
vähemmän kuin 2 vuotta	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
2:sta 10 vuoteen	—	—	—	2	—	22	1	—	—	—	1	24
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	—	—	—	3	—	26	1	—	—	—	1	29
Leikkaajia:												
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	3	—
Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia:												
2:sta 10 vuoteen	—	2	1	5	1	34	1	—	—	1	3	42
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	2	—	1	—	—	—	1	—	4
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	1	2
Summa	—	2	1	7	1	37	1	—	1	2	4	48

Taulu 45 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, työajan ja vuositulojen mukaan.

Ammatin erikoisala ja työaika.	Työntekijät, joilla on vuosituloja											
	vähem. kuin 300 mk.		300:sta 500 mk:aan.		500:sta 750 mk:aan.		750:stä 1,000 mk:aan.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
A. Paperossinvalmistus (jatkoa).												
Hylssin-, rasiantek., paperinleikk.:												
2:sta 10 vuoteen	—	—	1	2	—	2	—	—	—	—	1	4
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Summa	—	—	1	2	1	2	—	—	—	—	2	4
Edellisiin kuulumattomia:												
2:sta 10 vuoteen	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1
A. Summa summarum	—	10	2	116	3	326	10	43	15	7	30	502
B. Sikarinvalmistus.												
Esimiehiä ja johtajattaria:												
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	2	1
Sikarintekijöitä:												
2:sta 10 vuoteen	—	1	—	13	2	31	2	21	—	6	4	72
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	10	2	6	—	—	2	16
20 vuotta ja enemmän	—	—	1	1	7	8	5	1	1	—	14	10
Summa	—	1	1	14	9	49	9	28	1	6	20	98
Vikkelintekijöitä:												
2:sta 10 vuoteen	1	1	—	6	—	1	—	—	—	—	1	8
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	1	1	—	7	—	1	—	—	—	—	1	9
Riipijöitä, kuivaajia:												
2:sta 10 vuoteen	—	—	—	2	—	6	—	—	—	—	—	8
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	4
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	3
Summa	—	—	—	7	—	8	—	—	—	—	—	15
Leikkaajia:												
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—

Taulu 45 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, työajan ja vuositulojen mukaan.

Ammatin erikoisala ja työaika.	Työntekijät, joilla on vuosituloja											
	vähem. kuin 300 mk.		300:sta 500 mk:aan.		500:sta 750 mk:aan.		750:stä 1,000 mk:aan.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
B. Sikarinvalmistus (jatkoa).												
Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia y. m.:												
2:sta 10 vuoteen	—	—	1	9	1	7	3	1	1	1	6	18
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	5	3	—	—	—	3	5
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	1	—	1	3	—	3	2
Summa	—	—	1	9	1	13	6	2	4	1	12	25
Edellisiin kuulumattomia:												
2:sta 10 vuoteen	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
B. Summa summarum	1	2	3	37	10	71	15	31	9	7	38	148
C. Plipputupakanvalmistus.												
Esimiehiä:												
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Kartuusintekijöitä apulaisineen:												
vähemmän kuin 2 vuotta	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
2:sta 10 vuoteen	—	3	—	—	4	3	5	—	1	—	10	6
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	4	—	2	—	6	—
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—
Summa	—	3	—	—	4	3	9	—	6	—	19	6
Riipijöitä, kuivaajia, lajittelijoita:												
2:sta 10 vuoteen	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	2	1
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
Summa	—	—	—	2	—	—	—	—	3	1	3	3
Leikkaajia, sihtaajia, valssaajia:												
2:sta 10 vuoteen	—	—	1	1	—	—	3	—	1	—	5	1
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—
Summa	—	—	1	1	—	—	3	—	5	—	9	1
Edellisiin kuulumattomia:												
2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	3	—
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Summa	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	4	—
C. Summa summarum	—	3	1	3	4	3	13	—	18	1	36	10

Taulu 45 (jatkoa). Työntekijät jaettuina ammatin erikoisalojen, työajan ja vuositulojen mukaan.

Ammatin erikoisala ja työaika.	Työntekijät, joilla on vuosituloja											
	vähem. kuin 300 mk.		300:sta 500 mk:aan.		500:sta 750 mk:aan.		750:stä 1,000 mk:aan.		1,000 mk ja enemmän.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
D. Suutupakanvalmistus.												
Esimiehiä:												
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Punojia y. m.:												
vähemmän kuin 2 vuotta	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3	—
2:sta 10 vuoteen	1	—	5	—	2	6	2	—	1	—	11	6
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	1	4	—	1	—	5	1
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—
Summa	1	—	8	—	2	7	7	—	3	—	21	7
D. Summa summarum	1	—	8	—	2	7	7	—	4	—	22	7
E. Nuuskanvalmistus.												
Nuuskatyöntekijöitä:												
vähemmän kuin 2 vuotta	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—
E. Summa summarum	—	—	—	—	—	—	4	—	2	—	6	—
F. Ammatin ulkopuolella olevia.												
Koneenkäyttäjiä, puuseppiä:												
2:sta 10 vuoteen	—	—	—	—	4	—	12	—	8	—	24	—
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	6	—
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	4	—
Summa	—	—	—	—	5	—	16	—	13	—	34	—
Muita:												
2:sta 10 vuoteen	—	—	—	2	1	2	3	—	—	—	4	4
10:stä 20 vuoteen	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
20 vuotta ja enemmän	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	1	2
Summa	—	—	—	4	1	2	3	—	2	—	6	6
F. Summa summarum	—	—	—	4	6	2	19	—	15	—	40	6
Yhteenveto.												
vähemmän kuin 2 vuotta	—	1	3	—	—	1	1	—	1	—	5	2
2:sta 10 vuoteen	2	11	10	121	16	308	39	52	19	11	86	503
10:stä 20 vuoteen	—	2	—	25	1	68	18	16	17	2	36	113
20 vuotta ja enemmän	—	1	1	14	8	32	10	6	26	2	45	55
Summa summarum	2	15	14	160	25	409	68	74	63	15	172	673

Taulu 46. Työntekijäin keskimääräiset vuositulot

	Ammatin erikoisala.	Alle 18 vuoden						18:sta 30 vuoteen					
		m.			n.			m.			n.		
		luku.	Smk.	p:iä	luku.	Smk.	p:iä	luku.	Smk.	p:iä	luku.	Smk.	p:iä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	**A. Paperossinvalmistus.**												
2	Esimiehiä ja johtajattaria	—	—	—	—	—	—	2	2,045	—	—	—	—
3	Paperossintekijöitä	—	—	—	11	502	42	—	—	—	289	578	33
4	Paperossikoneissa y. m.	—	—	—	—	—	—	6	929	14	2	406	51
5	Riipijöitä, kuivaajia	—	—	—	1	645	80	—	—	—	3	470	90
6	Leikkaajia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia	—	—	—	—	—	—	3	691	01	15	521	79
8	Hylssin-, rasiantekijöitä, paperinleikkaajia	—	—	—	1	390	25	1	458	25	3	548	75
9	Edellisiin kuulumattomia	—	—	—	1	302	—	—	—	—	—	—	—
10	**Summa**	—	—	—	**14**	**490**	**34**	**12**	**1,016**	**34**	**312**	**573**	**19**
11	**B. Sikarinvalmistus.**												
12	Esimiehiä ja johtajattaria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Sikarintekijöitä	—	—	—	2	344	62	5	762	63	71	694	21
14	Vikkelintekijöitä	1	164	40	2	375	67	—	—	—	7	397	71
15	Riipijöitä, kuivaajia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	447	10
16	Leikkaajia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia y. m.	1	377	65	—	—	—	6	885	43	16	526	28
18	Edellisiin kuulumattomia	1	382	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	**Summa**	**3**	**308**	**30**	**4**	**360**	**15**	**11**	**829**	**61**	**99**	**633**	**63**
20	**C. Piipputupakanvalmistus.**												
21	Esimiehiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Kartuusintekijöitä apulaisineen	3	758	58	—	—	—	7	812	96	5	368	44
23	Riipijöitä, kuivaajia, lajittelijoita	—	—	—	—	—	—	2	1,238	60	—	—	—
24	Leikkaajia, sihtaajia, valssaajia	—	—	—	—	—	—	1	1,276	40	1	444	75
25	Edellisiin kuulumattomia	—	—	—	—	—	—	2	1,143	63	—	—	—
26	**Summa**	**3**	**758**	**58**	—	—	—	**12**	**977**	**64**	**6**	**381**	**16**
27	**D. Suutupakanvalmistus.**												
28	Esimiehiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Punojia y. m.	7	389	80	—	—	—	12	833	87	2	624	65
30	**Summa**	**7**	**389**	**80**	—	—	—	**12**	**833**	**87**	**2**	**624**	**65**
31	**E. Nuuskanvalmistus.**												
32	Nuuskatyöntekijöitä	—	—	—	—	—	—	2	961	37	—	—	—
33	**F. Ammatin ulkopuolella olevia.**												
34	Koneenkäyttäjiä, puuseppiä	—	—	—	—	—	—	7	906	59	—	—	—
35	Muita	—	—	—	—	—	—	1	599	50	3	562	74
36	**Summa**	—	—	—	—	—	—	**8**	**868**	**21**	**3**	**562**	**74**
37	**Summa summarum**	**13**	**456**	**10**	**18**	**461**	**41**	**57**	**911**	**03**	**422**	**584**	**81**

eri ammatin erikoisaloilla, sukupuolissa ja ikäluokissa.

30:stä 45 vuoteen						45:stä 60 vuoteen						60 vuotta ja enem.						Summa.						
m.			n.			m.			n.			m.			n.			m.			n.			
luku.	Smk.	p:iä.	luku.	Smk.	p:iä.	luku.	Smk.	p:iä.	luku.	Smk.	p:iä.	luku.	Smk.	p:iä.	luku.	Smk.	p:iä.	luku.	Smk.	p:iä.	luku.	Smk.	p:iä.	
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	
																								1
3	1,623	33	3	907	05	1	2,251	20	1	2,000	—	1	4,820	40	—	—	—	7	2,291	23	4	1,180	28	2
—	—	—	97	612	20	—	—	—	13	552	60	—	—	—	2	467	75	—	—	—	412	582	93	3
5	1,208	13	1	984	37	1	862	10	1	873	65	—	—	—	—	—	—	12	1,039	80	4	667	76	4
1	971	15	7	570	33	—	—	—	14	636	10	—	—	—	4	625	57	1	971	15	29	602	02	5
—	—	—	—	—	—	3	1,057	91	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1,057	91	—	—	—	6
—	—	—	27	651	71	—	—	—	6	657	25	1	1,080	—	—	—	—	4	788	26	48	611	80	7
—	—	—	—	—	—	1	720	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	589	22	4	509	12	8
1	720	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	720	—	1	302	—	9
10	**1,260**	**18**	**135**	**627**	**24**	**6**	**1,167**	**87**	**35**	**654**	**47**	**2**	**2,950**	**20**	**6**	**572**	**96**	**30**	**1,256**	**86**	**502**	**591**	**08**	10
																								11
2	3,577	56	—	—	—	—	—	—	1	988	—	—	—	—	—	—	—	2	3,577	56	1	988	—	12
9	822	18	22	662	41	5	617	31	2	670	37	1	660	90	1	735	90	20	748	02	98	679	88	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	164	40	9	392	81	14
—	—	—	5	502	14	—	—	—	4	597	51	—	—	—	1	387	40	—	—	—	15	501	58	15
1	1,005	65	—	—	—	1	1,150	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1,077	92	—	—	—	16
3	1,311	33	6	678	30	2	1,159	25	3	651	26	—	—	—	—	—	—	12	995	23	25	577	77	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	382	85	—	—	—	18
15	**1,299**	**63**	**33**	**641**	**02**	**8**	**819**	**41**	**10**	**667**	**26**	**1**	**660**	**90**	**2**	**561**	**65**	**38**	**967**	**40**	**148**	**629**	**18**	19
																								20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1,380	25	—	—	—	1	1,380	25	—	—	—	21
4	905	33	—	—	—	5	1,053	10	1	598	65	—	—	—	—	—	—	19	887	02	6	406	81	22
—	—	—	1	391	10	—	—	—	2	962	47	1	1,274	55	—	—	—	3	1,250	58	3	772	01	23
5	1,111	14	—	—	—	3	830	84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1,036	06	1	444	75	24
1	1,185	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	906	—	—	—	—	4	1,094	56	—	—	—	25
10	**1,036**	**21**	**1**	**391**	**10**	**8**	**969**	**75**	**3**	**841**	**20**	**3**	**1,186**	**93**	—	—	—	**36**	**991**	**34**	**10**	**520**	**17**	26
																								27
—	—	—	—	—	—	1	1,382	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1,382	40	—	—	—	28
1	998	45	1	567	30	—	—	—	3	585	11	1	1,104	90	1	666	50	21	706	59	7	605	49	29
1	**998**	**45**	**1**	**567**	**30**	**1**	**1,382**	**40**	**3**	**585**	**11**	**1**	**1,104**	**90**	**1**	**666**	**50**	**22**	**737**	**31**	**7**	**605**	**49**	30
																								31
1	**871**	**40**	—	—	—	**2**	**828**	**60**	—	—	—	**1**	**1,052**	**25**	—	—	—	**6**	**937**	**26**	—	—	—	32
																								33
7	1,240	72	—	—	—	12	1,089	49	—	—	—	8	797	07	—	—	—	34	1,014	17	—	—	—	34
4	900	85	1	445	50	1	1,095	50	2	408	12	—	—	—	—	—	—	6	883	06	6	491	66	35
11	**1,117**	**14**	**1**	**445**	**50**	**13**	**1,089**	**95**	**2**	**408**	**12**	**8**	**797**	**07**	—	—	—	**40**	**994**	**58**	**6**	**491**	**66**	36
48	**1,179**	**52**	**171**	**627**	**11**	**38**	**1,017**	**10**	**53**	**654**	**23**	**16**	**1,165**	**99**	**9**	**580**	**84**	**172**	**998**	**72**	**673**	**597**	**67**	37

Taulu 47. Apulaisia palkkaavat työntekijät.

Toiminimi.	Sikarintekijöitä.		Pakkaajia (paperossios.)		Liistaroijia (sikariosasto).		Kartuusintekijöitä.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
H. Borgström J:r	1	38	—	2	—	—	—	—	1	40
»Kronan»	—	7	—	—	—	—	—	—	—	7
Alb. Hagström	2	2	—	—	—	—	—	—	2	2
Lohjan Tupakkatehdas O.-Y	3	2	—	—	—	—	—	—	3	2
»Virginia»	1	3	—	—	—	—	—	—	1	3
F. Sergejeff [1]	11	21	—	—	1	—	10	—	22	21
W. Baronins Eftertr. [2]	2	1	—	—	—	—	—	—	2	1
Augusta Sandén	3	3	—	—	—	—	—	—	3	3
Matti Roiha & C:o O.-Y.	2	3	—	—	—	—	—	—	2	3
Petter Fomin	3	13	—	—	—	—	—	—	3	13
Koko maa	**28**	**93**	—	**2**	**1**	—	**10**	—	**39**	**95**

Taulu 48. Välittäjäin palkkaamat työntekijät.

Toiminimi.	Vikkelintekijöitä.		Pakkaajia (paperossios.)		Liistaroijia (sikariosasto).		Kartuusintekijäin apulaisia.		Summa.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
H. Borgström J:r	—	37	—	10	—	—	—	—	—	47
»Kronan»	—	7	—	—	—	—	—	—	—	7
Alb. Hagström	1	2	—	—	—	—	—	—	1	2
Lohjan Tupakkatehdas O.-Y.	—	5	—	—	—	—	—	—	—	5
»Virginia»	—	4	—	—	—	—	—	—	—	4
F. Sergejeff [1]	1	33	—	—	1	—	10	—	12	33
W. Baronins Eftertr. [2]	1	2	—	—	—	—	—	—	1	2
Augusta Sandén	—	6	—	—	—	—	—	—	—	6
Matti Roiha & C:o O.-Y.	—	5	—	—	—	—	—	—	—	5
Petter Fomin	—	15	—	—	—	—	—	—	—	15
Koko maa	**3**	**116**	—	**10**	**1**	—	**10**	—	**14**	**126**

[1]) F. Sergejeffillä on lisäksi 2 miespuolista sikarintekijää, jotka käyttävät vaimoaan, ja 1 naispuolinen sikarintekijä, joka käyttää tytärtään vikkelintekijänä, mutta eivät palkkaa näitä.

[2]) W. Baroninilla käyttää 1 naispuolinen sikarintekijä miestään vikkelintekijänä, mutta tämä ei saa ensinkään palkkaa.

Taulu 49. Palkkausmuoto ammatin erikoisaloilla.

Ammatin erikoisala.	Työntekijät, joilla on								Summa.	
	kappale-palkka.		aikapalkka.		vaihdellen kappale- ja aikapalkka.		ilmoittamaton palkkaus-muoto.			
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Tehtaanhoitajia	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—
A. Paperossinvalmistus.										
Esimiehiä ja johtajattaria	—	—	7	14	—	—	3	—	10	14
Paperossintekijöitä	—	1,219	—	—	—	—	—	16	—	1,235
Paperossikoneissa	—	—	5	7	4	—	—	—	9	7
Riipijöitä, kuivaajia	—	44	9	65	—	—	—	—	9	109
Leikkaajia	4	—	14	—	—	—	—	—	18	—
Lajittelijoita, pakkaajia, liistaroijia	—	81	9	62	—	—	—	—	9	143
Hylssin-, rasiantekijöitä y. m.	1	60	22	15	—	—	1	4	24	79
Edellisiin kuulumattomia	5	9	18	12	—	—	2	—	25	21
Summa	**10**	**1,413**	**84**	**175**	**4**	**—**	**6**	**20**	**104**	**1,608**
B. Sikarinvalmistus.										
Esimiehiä ja johtajattaria	—	—	12	1	—	—	2	—	14	1
Sikarintekijöitä	84	298	1	1	—	—	6	2	91	301
Vikkelintekijöitä	10	55	2	107	—	1	1	6	13	169
Riipijöitä, kuivaajia	—	27	1	27	—	—	—	—	1	54
Leikkaajia	2	—	6	1	—	—	—	—	8	1
Lajittelijoita, pakkaajia, liistar. y. m.	7	5	28	30	1	8	1	—	37	43
Edellisiin kuulumattomia	1	—	10	7	—	—	—	—	11	7
Summa	**104**	**385**	**60**	**174**	**1**	**9**	**10**	**8**	**175**	**576**
C. Plipputupakanvalmistus.										
Esimiehiä	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—
Kartuusintekijöitä apulaisineen	18	9	32	4	—	—	3	—	53	13
Riipijöitä, kuivaajia	—	1	11	5	—	—	—	—	11	6
Leikkaajia, sihtaajia, varsien valssaajia	2	—	23	1	—	—	—	—	25	1
Edellisiin kuulumattomia	—	—	8	1	—	—	—	—	8	1
Summa	**20**	**10**	**76**	**11**	**—**	**—**	3	**—**	**99**	**21**
D. Suutupakanvalmistus.										
Esimiehiä	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—
Punojia apulaisineen	1	—	53	2	—	—	—	—	54	2
Riipijöitä, lehdenlevittäjiä	—	2	3	24	—	—	—	—	3	26
Summa	**1**	**2**	**58**	**26**	**—**	**—**	**—**	**—**	**59**	**28**
E. Nuuskanvalmistus.										
Nuuskatyöntekijöitä	—	—	10	—	—	—	—	—	10	—
Leikkaajia	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Summa	—	—	**11**	—	—	—	—	—	**11**	—
F. Ammatin ulkopuolella olevia	**6**	—	**53**	**6**	—	—	—	—	**59**	**6**
Summa summarum	**141**	**1,810**	**345**	**392**	**5**	**9**	**19**	**28**	**510**	**2,239**

Taulu 50. Palkkausmuoto työseuduilla.

Työseutu.	Työntekijät, joilla on								Summa.	
	kappalepalkka.		aikapalkka.		vaihdellen kappale- ja aikapalkka.		ilmoittamaton palkkausmuoto.			
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Uudenmaan lääni:										
Helsinki	13	564	32	102	1	1	4	11	50	678
Porvoo	2	6	1	6	—	—	2	1	5	13
Loviisa	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Bromarvin pitäjä	—	9	1	1	—	—	—	—	1	10
Lohjan pitäjä	4	1	3	4	—	—	—	2	7	7
Summa	19	580	37	113	1	1	7	14	64	708
Turun ja Porin lääni:										
Turku	10	143	73	75	—	—	—	—	83	218
Hämeen lääni:										
Hämeenlinna	—	67	8	8	—	—	1	—	9	75
Tampere	1	35	6	11	—	—	—	—	7	46
Lahden kauppala	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1
Summa	2	103	14	19	—	—	1	—	17	122
Viipurin lääni:										
Viipuri	63	289	64	86	—	3	7	7	134	385
Lappeenranta	6	11	6	5	—	—	—	2	12	18
Viipurin pitäjä	8	25	7	15	—	—	1	1	16	41
Raivolan pitäjä	—	1	—	—	—	—	1	—	1	1
Summa	77	326	77	106	—	3	9	10	163	445
Mikkelin lääni:										
Mikkelin pitäjä	1	2	—	1	—	—	1	—	2	3
Vaasan lääni:										
Nikolainkaupunki	1	9	13	4	—	—	—	—	14	13
Pietarsaari	31	647	128	68	4	5	—	4	163	724
Kokkola	—	—	3	6	—	—	1	—	4	6
Summa	32	656	144	78	4	5	1	4	181	743
Summa summarum	141	1,810	345	392	5	9	19	28	510	2,239

Taulu 51. Työhuoneistojen laatu.

Työhuoneen tarkoitus.	Numero.	Työntekijäin luku.		m^2 työntekijää kohti.	m^3 työntekijää kohti.	Valoisuussuhteet.	Valaistusjärjestelmä.	CO_2 ‰.		
		m.	n.					1	2	3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Tehdas I.										
Paperossinvalmistus	1	—	8	2.5	7.2	h.	s.	—	—	—
»	2	—	89	2.4	8.7	h.	s.	1.5	2.4	6.8
»	3	—	4	5.7	19.5	h.	s.	—	—	—
»	4	—	8	2.2	7.0	h.	s.	—	—	—
»	5	—	30	2.2	7.4	h.	s.	—	—	—
Hylssinvalmistus	6	—	1	8.2	28.1	h.	s.	—	—	—
Paperinleikkely	7	1	—	30.0	102.4	h.	s.	—	—	—
Pakkaus	8	—	13	7.6	27.0	h.	s.	1.6	4.6	4.0
Sikarinvalmistus	9	—	53	2.8	9.6	h.	s.	1.7	4.3	3.6
»	10	—	3	12.5	42.2	h.	s.	—	—	—
Pakkaus	11	—	1	21.4	67.7	h.	s.	—	—	—
»	12	—	10	10.6	33.6	h.	s.	1.2	1.6	1.6
»	13	—	1	23.2	72.0	h.	s.	—	—	—
Paperossinvalmistus	14	—	42	1.7	5.4	h.	s.	—	—	—
»	15	—	6	3.9	12.3	h.	s.	—	—	—
»	16	—	27	1.8	5.5	h.	s.	—	—	—
Tupakan sihtaaminen	17	—	2	7.1	22.4	h.	s.	—	—	—
Tupakan kuivatus	18	1	—	31.5	98.8	h.	s.	—	—	—
Riipiminen ja leikkely	19	2	3	6.1	19.0	h.	s.	—	—	—
Kartuusinteko y. m.	20	1	9	8.9	25.0	h.	s.	1.1	1.4	2.4
Kartuusinteko	21	—	3	14.1	32.7	h.	s.	—	—	—
Sikarinvalmistus	22	—	6	6.2	17.4	h.	s.	—	—	—
Riipiminen ja leikkely	23	1	1	16.2	45.8	h.	s.	—	—	—
Riipiminen	24	—	3	4.9	14.5	h.	s.	—	—	—
Telaaminen	25	1	—	46.8	138.0	jh.	s.	—	—	—
Nuuskan jauhatus	26	1	—	41.9	112.0	h.	s.	—	—	—
Tupakan kuivatus	27	1	—	35.2	101.5	hu.	s.	—	—	—
Leikkely	28	1	—	17.4	46.8	jh.	s.	—	—	—
Puusepän työhuone	29	2	—	22.0	98.1	h.	s.	—	—	—
Nuuskanvalmistus	30	1	—	33.6	67.1	hu.	s.	—	—	—
Kirjapaino	31	—	1	13.6	32.7	h.	s.	—	—	—

h = hyvät, jh = jotenkin hyvät, hu = huonot valoisuussuhteet; p = petrooli-, s = sähkövalaistus.

Taulu 51 (jatkoa). Työhuoneistojen laatu.

Työhuoneen tarkoitus.	Numero.	Työntekijäin luku.		m^2 työntekijää kohti.	m^3 työntekijää kohti.	Valoisuussuhteet.	Valaistusjärjestelmä.	CO_2 ‰		
		m.	n.					1	2	3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Tehdas I (jatkoa).										
Sikarinvalmistus	32	6	17	3.8	11.8	h.	s.	—	—	—
»	33	—	41	5.3	14.8	h.	s.	1.6	2.8	4.2
Puusepän työhuone	34	4	—	11.0	29.9	h.	s.	—	—	—
Laatikon naulaus	35	3	—	4.1	11.2	h.	s.	—	—	—
Tehdas II.										
Pakkaus	1	—	8	8.0	33.7	h.	s.	—	—	—
Paperossinvalmistus	2	—	130	1.8	7.6	h.	s.	1.4	3.2	3.5
Hylssinvalmistus	3	1	2	11.6	35.5	h.	s.	—	—	—
Riipiminen ja leikkely	4	1	5	11.8	36.1	h.	s.	—	—	—
Tehdas III.										
Pakkaus ja liistaroiminen	1	1	9	2.3	8.1	h.	p.	—	—	—
Paperossinvalmistus	2	—	34	0.7	2.6	h.	p.	3.6	3.4	5.2
Riipiminen	3	—	33	0.8	2.4	h.	p.	—	—	—
Paperossinvalmistus	4	—	32	0.8	2.4	h.	p.	5.0	6.4	7.8
Leikkely	5	3	—	5.6	16.3	h.	p.	—	—	—
Paperossinvalmistus	6	—	9	3.7	8.9	h.	p.	—	—	—
Tehdas IV.										
Pakkaus	1	1	—	28.0	105.9	h.	p.	—	—	—
Paperossinvalmistus	2	—	14	3.5	13.1	h.	p.	4.7	2 2	5.5
Riipiminen ja leikkely	3	2	3	6.8	25.6	h.	p.	—	—	—
Tehdas V.										
Sikarinvalmistus	1	1	7	9.9	34.4	h.	p.	—	—	—
Pakkaus ja liistaroiminen	2	—	1	22.8	68.3	h.	p.	—	—	—
Tehdas VI.										
Sikarinvalmistus	1	1	—	15.1	46.7	h.	p.	—	—	—
Paperossinvalmistus	2	—	6	3.5	10.8	h.	p.	3.7	1.3	4.5
Tehdas VII.										
Sikarinvalmistus	1	1	2	6.8	16.0	h.	p.	—	—	—
»	2	3	7	3.4	7.8	h.	p.	—	—	—
»	3	2	1	7.0	16.5	h.	p.	—	—	—

Taulu 51 (jatkoa). Työhuoneistojen laatu.

Työhuoneen tarkoitus.	Numero.	Työntekijäin luku.		m^2 työntekijää kohti.	m^3 työntekijää kohti.	Valiosuussuhteet.	Valaistusjärjestelmä.	CO_2 ‰.		
		m.	n.					1	2	3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Tehdas VIII.										
Paperossinvalmistus	1	—	2	7.0	16.8	h.	p.	0.4	1.2	0.8
Tehdas IX.										
Sikarinvalmistus	1	5	9	3.8	11.4	h.	p.	1.1	1.8	5.1
Leikkely ja liistaroiminen	2	3	—	17.0	51.8	h.	p.	—	—	—
Tehdas X.										
Leikkely	1	2	—	20.2	82.2	h.	s.	—	—	—
Tupakan kuivatus	2	1	—	40.0	163.2	h.	s.	—	—	—
Leikkely	3	1	—	35.5	144.7	h.	s.	—	—	—
Hylssinvalmistus	4	3	5	5.4	23.8	h.	s.	—	—	—
Paperossinvalmistus	5	—	10	4.1	16.4	h.	s.	—	—	—
»	6	—	47	2.7	10.8	h.	s.	0.4	1.5	1.9
Riipiminen	7	—	13	5.4	18.3	h.	s.	—	—	—
Pakkaus	8	—	9	8.7	17.9	h.	s.	0.7	1.5	1.4
Leikkely	9	4	—	12.5	38.6	h.	s.	—	—	—
Varsien telääminen	10	3	—	10.1	28.2	h.	s.	—	—	—
Tupakan kuivatus	11	3	—	28.1	75.3	jh.	s.	—	—	—
Kartuusinteko	12	5	—	17.3	51.9	jh.	s.	0.7	0.8	0.8
»	13	11	—	4.6	13.7	jh.	s.	—	—	—
Leikkely	14	1	—	40.8	122.6	jh.	s.	—	—	—
Riipiminen	15	3	—	16.7	51.4	h.	s.	—	—	—
Painatus	16	1	—	9.2	30.3	h.	s.	—	—	—
Sikarinvalmistus	17	—	28	3.0	15.4	h.	s.	—	—	—
Tupakan kuivatus	18	—	3	5.9	18.2	h.	s.	—	—	—
Sikarinvalmistus	19	—	8	4.5	13.4	h.	s.	0.8	1.1	1.0
Pakkaus	20	1	1	9.0	27.8	h.	s.	—	—	—
»	21	—	3	5.9	18.4	h.	s.	—	—	—
»	22	—	3	9.0	34.1	h.	s.	—	—	—
Paperossinvalmistus	23	—	42	2.0	7.3	h.	s.	1.4	1.7	2.9
»	24	—	7	4.0	12.3	h.	s.	—	—	—
Puusepän työhuone	25	9	—	14.1	61.1	h.	s.	—	—	—

Taulu 51 (jatkoa). Työhuoneistojen laatu.

Työhuoneen tarkoitus.	Numero.	Työntekijäin luku.		m^2 työntekijää kohti.	m^3 työntekijää kohti.	Valoisuussuhteet.	Valaistusjärjestelmä.	CO_2 ‰.		
		m.	n.					1	2	3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Tehdas XI.										
Paperossinvalmistus	1	—	14	5.3	16.9	h.	p.	1.5	1.8	2.0
Leikkely y. m.	2	1	8	5.6	18.3	h.	p.	—	—	—
Tupakan kuivatus	3	1	—	8.1	24.3	h.	p.	—	—	—
Suuttimien valmistus	4	1	—	3.2	9.7	h.	p.	—	—	—
» »	5	3	1	6.8	20.1	h.	p.	—	—	—
Varsien telaaminen	6	2	—	8.9	24.9	h.	p.	—	—	—
Tupakan kuivatus	7	4	—	5.0	11.5	h.	p.	—	—	—
Sorvaus	8	8	—	3.8	9.2	hu.	p.	—	—	—
Pakkaus	9	—	2	18.4	54.4	h.	p.	—	—	—
Riipiminen	10	—	4	5.3	14.7	h.	p.	0.5	1.2	1.8
Tehdas XII.										
Puristaminen	1	1	—	50.8	171.9	jh.	p.	—	—	—
Punominen	2	7	—	3.7	12.9	h.	p.	0.5	0.7	2.2
Punominen ja riipiminen	3	4	2	4.3	15.0	h.	p.	—	—	—
Tehdas XIII.										
Paperossinvalmistus	1	—	114	1.3	4.1	h.	p.	1.0	1.8	2.5
Riipiminen ja leikkely	2	1	3	5.1	17.2	h.	p.	—	—	—
Paperossikone	3	2	—	7.4	25.3	h.	p.	—	—	—
»	4	2	—	6.5	22.1	h.	p.	—	—	—
Rasianteko	5	—	4	9.5	23.4	h.	p.	—	—	—
Paperossinvalmistus	6	—	9	4.9	16.5	h.	p.	—	—	—
Tehdas XIV.										
Paperossinvalmistus	1	—	32	2.8	11.2	h.	p.	0.6	2.0	4.3
Riipiminen ja leikkely	2	3	—	9.0	33.5	h.	p.	—	—	—
Tehdas XV.										
Paperossinvalmistus	1	—	33	2.1	7.2	h.	p.	0.6	2.5	—
Pakkaus y. m.	2	—	3	5.4	18.1	h.	p.	—	—	—
Hylssinvalmistus	3	—	1	16.1	54.2	h.	p.	—	—	—
Riipiminen	4	—	3	5.5	18.4	h.	p.	—	—	—
Kartuusinteko	5	3	—	5.4	18.1	h.	p.	—	—	—

Taulu 51 (jatkoa). Työhuoneistojen laatu.

Työhuoneen tarkoitus.	Numero.	Työntekijäin luku.		m^2 työntekijää kohti.	m^3 työntekijää kohti.	Valoisuussuhteet.	Valaistusjärjestelmä.	CO_2 ‰.		
		m.	n.					1	2	3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Tehdas XV (jatkoa).										
Pakkaus	6	3	1	8.5	28.6	h.	p.	—	—	—
Sikarinvalmistus	7	4	20	1.4	4.8	h.	p.	1.7	2.6	3.4
Leikkely	8	1	—	77.0	219.4	h.	p.	—	—	—
Puusepän työhuone	9	1	—	24.2	68.8	h.	p.	—	—	—
Konehuone	10	1	—	8.7	24.9	hu.	p.	—	—	—
Tehdas XVI.										
Paperossinvalmistus	1	5	172	2.0	7.5	h.	p.	0.5	1.9	2.2
Leikkely	2	2	—	8.8	32.0	h.	p.	—	—	—
Sikarinlajittelu	3	4	—	5.8	21.4	h.	p.	—	—	—
Riipiminen	4	—	2	8.0	29.0	h.	p.	—	—	—
Sikarinlajittelu	5	1	1	8.3	30.2	h.	p.	—	—	—
Sikarinvalmistus	6	9	2	3.5	7.9	h.	p.	0.3	2.4	1.4
Pakkaus	7	1	1	6.0	21.9	h.	p.	—	—	—
Riipiminen	8	—	6	5.3	19.4	h.	p.	—	—	—
Sikarinvalmistus	9	12	10	1.6	5.7	h.	p.	—	—	—
Riipiminen	10	—	2	8.7	31.4	h.	p.	—	—	—
Sikarinvalmistus	11	2	—	2.8	25.6	h.	p.	—	—	—
Kartuusinteko	12	2	1	9.9	36.0	h.	p.	0.7	1.6	1.8
Sikarinvalmistus	13	8	5	5.7	17.0	h.	p.	1.1	2.0	3.9
Sihtaaminen	14	3	—	10.6	24.1	h.	p.	—	—	—
Leikkely	15	5	—	15.0	34.5	h.	p.	—	—	—
Kartuusinteko	16	18	—	4.4	9.7	h.	p.	0.6	1.2	0.9
Tehdas XVII.										
Pakkaus	1	1	4	24.9	101.9	h.	s.	—	—	—
Sikarinvalmistus	2	33	94	3.0	12.2	h.	s.	0.4	1.2	1.7
Pakkaus	3	8	14	4.6	18.9	h.	s.	—	—	—
Tupakansekottelu	4	2	—	37.1	152.2	h.	s.	—	—	—
Paperossinvalmistus	5	—	99	3.8	15.7	h.	s.	1.5	1.5	2.5
Leikkely	6	1	—	68.2	279.7	h.	s.	—	—	—
Hylssinteko	7	2	—	8.2	33.7	hu.	s.	—	—	—
Kartuusinteko	8	10	—	13.8	51.2	h.	s.	0.4	0.6	0.6
Leikkely	9	2	—	20.2	74.7	h.	s.	—	—	—
»	10	1	—	94.4	349.0	h.	s.	—	—	—

Taulu 51 (jatkoa). Työhuoneistojen laatu.

Työhuoneen tarkoitus.	Numero.	Työntekijäin luku.		m^2 työntekijää kohti.	m^3 työntekijää kohti.	Valoisuussuhteet.	Valaistusjärjestelmä.	CO_2 ‰.		
		m.	n.					1	2	3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Tehdas XVII (jatkoa).										
Tupakan kuivatus	11	2	—	14.8	54.8	h.	s.	—	—	—
» »	12	1	2	10.0	37.1	h.	s.	—	—	—
Tehdas XVIII.										
Sikarinvalmistus	1	6	9	1.6	4.6	jh.	p.	1.5	3.7	4.1
Leikkely ja lajittelu	2	—	6	6.5	19.1	h.	p.	—	—	—
Paperossinvalmistus	3	—	39	1.8	5.1	h.	p.	1.8	4.4	5.0
Leikkely	4	2	—	14.5	37.0	jh.	p.	—	—	—
Tehdas XIX.										
Paperossinvalmistus	1	5	7	2.4	6.4	h.	p.	—	—	—
Sikarinvalmistus	2	12	7	2.9	7.9	h.	p.	0.8	1.7	2.6
Leikkely ja kuivatus	3	4	—	6.6	17.7	jh.	p.	—	—	—
Tehdas XX.										
Leikkely	1	3	—	10.9	35.9	jh.	p.	—	—	—
Riipiminen	2	—	1	25.2	75.7	jh.	p.	—	—	—
Paperossinvalmistus	3	1	26	0.6	2.0	h.	p.	1.3	2.7	4.3
Lajittelu	4	1	2	6.1	18.2	h.	p.	—	—	—
Tehdas XXI.										
Sikarinvalmistus	1	5	14	2.0	7.1	h.	p.	0.7	2.4	4.4
»	2	3	2	5.4	19.2	h.	p.	—	—	—
Paperossinvalmistus	3	—	7	10.0	35.5	h.	p.	0.5	1.8	2.8
Paperossikone	4	—	1	39.5	139.5	h.	p.	—	—	—
Riipiminen y. m.	5	2	1	7.2	25.5	h.	p.	—	—	—
Leikkely	6	1	—	14.5	51.2	jh.	p.	—	—	—
Riipiminen	7	1	—	19.3	68.2	jh.	p.	—	—	—
Leikkely	8	2	—	15.4	54.3	jh.	p.	—	—	—
Tehdas XXII.										
Sikarinlajittelu	1	4	—	3.7	11.8	h.	p.	—	—	—
Sikarinvalmistus	2	5	8	1.3	4.1	h.	p.	1.0	3.9	3.9
»	3	3	13	1.3	4.2	h.	p.	—	—	—
»	4	—	15	1.1	3.6	h.	p.	—	—	—

Taulu 51 (jatkoa). Työhuoneistojen laatu.

Työhuoneen tarkoitus.	Numero.	Työntekijäin luku.		m^2 työntekijää kohti.	m^3 työntekijää kohti.	Valoisuussuhteet.	Valaistusjärjestelmä.	CO_2 ‰.		
		m.	n.					1	2	3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Tehdas XXIII.										
Sikarinvalmistus	1	3	8	2.4	6.9	jh.	p.	0.8	1.7	1.9
Tehdas XXIV.										
Sikarinvalmistus	1	—	7	5.0	15.0	h.	p.	0.8	1.5	2.0
Pakkaus	2	—	5	2.1	6.2	h.	p.	—	—	—
Kartuusinteko	3	—	4	13.4	40.1	h.	p.	1.1	1.8	2.8
Leikkely ja telaaminen	4	1	2	19.0	57.0	h.	p.	—	—	—
Tehdas XXV.										
Puristaminen	1	1	—	23.0	52.8	hu.	p.	—	—	—
Punominen	2	5	—	4.5	10.9	hu.	p.	1.6	2.6	2.8
Tehdas XXVI.										
Riipiminen	1	—	41	4.7	14.7	jh.	s.	0.4	0.6	3.0
Korjaustyöpaja	2	4	—	13.9	55.7	jh.	s.	—	—	—
Puusepän työhuone	3	13	—	20.5	82.1	h.	s.	—	—	—
Tupakan kuivatus	4	1	—	57.6	172.8	jh.	s.	—	—	—
Tupakan kostutus	5	—	11	5.9	21.2	h.	s.	—	—	—
Leikkely	6	3	—	24.7	89.0	h.	s.	—	—	—
Tupakan kuivatus	7	3	—	10.2	36.7	h.	s.	—	—	—
»	8	2	—	15.0	54.0	h.	s.	—	—	—
»	9	2	—	15.9	57.2	h.	s.	—	—	—
Paperossikoneita	10	8	—	18.2	65.4	h.	s.	—	—	—
Riipiminen	11	—	4	9.1	32.8	jh.	s.	—	—	—
Paperossinvalmistus	12	—	96	2.0	8.7	h.	s.	—	—	—
»	13	—	48	1.2	5.1	h.	s.	—	—	—
»	14	—	48	1.2	5.1	h.	s.	—	—	—
»	15	—	60	1.3	5.6	h.	s.	0.8	4.9	3.8
»	16	—	58	1.5	6.2	h.	s.	—	—	—
Tupakanpunnitus	17	2	—	14.7	61.7	h.	s.	—	—	—
Hylssinteko	18	5	—	15.1	63.5	h.	s.	—	—	—
Liistaroiminen	19	—	10	8.0	33.8	h.	s.	—	—	—
Rasiain kuivatus	20	—	3	25.9	108.8	h.	s.	—	—	—
Pakkaus	21	—	63	6.1	25.5	h.	s.	—	—	—

Taulu 51 (jatkoa). Työhuoneistojen laatu.

Työhuoneen tarkoitus.	Numero.	Työntekijäin luku.		m^2 työntekijää kohti.	m^3 työntekijää kohti.	Valoisuussuhteet.	Valaistusjärjestelmä.	CO_2 ‰.		
		m.	n.					1	2	3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Tehdas XXVI (jatkoa).										
Kartuusinteko	22	15	—	6.4	26.5	h.	s.	2.4	1.0	2.0
Sikarinvalmistus	23	1	18	3.0	13.5	h.	s.	—	—	—
»	24	3	20	2.2	9.7	h.	s.	—	—	—
»	25	3	42	2.5	11.4	h.	s.	2.4	5.2	1.5
»	26	2	20	2.5	11.2	h.	s.	—	—	—
Riipiminen	27	—	33	3.8	17.3	h.	s.	—	—	—
Sikarinlajittelu	28	2	—	9.5	42.6	h.	s.	—	—	—
»	29	—	3	16.2	72.9	h.	s.	—	—	—
»	30	—	7	10.7	41.6	h.	s.	—	—	—
Liistaroiminen	31	—	6	12.0	46.7	h.	s.	—	—	—
Sikarilaatikkojen leimaaminen	32	1	—	24.0	55.2	hu.	s.	—	—	—
Suutupakan puristaminen	33	5	—	18.4	66.2	jh.	s.	—	—	—
Tupakanpunonta	34	18	3	3.8	13.7	jh.	s.	0.6	—	2.2
»	35	4	2	24.9	89.6	h.	s.	—	—	—
Riipiminen	36	1	24	2.0	7.3	h.	s.	—	—	—
Tupakankostutus	37	1	—	19.4	69.7	jh.	s.	—	—	—
Kastikkeen keittäminen	38	—	2	13.8	52.5	jh.	s.	—	—	—
Nuuskansekottelu	39	4	—	11.5	41.4	h.	s.	—	—	—
»	40	2	—	13.3	48.0	h.	s.	—	—	—
Nuuskan jauhatus	41	1	—	37.1	133.6	hu.	s.	—	—	—
Tupakan kuivatus	42	3	—	37.0	133.1	h.	s.	—	—	—
Leikkely	43	14	—	17.7	63.7	h.	s.	1.4	0.4	0.8
Konehuone	44	3	—	14.3	62.9	h.	s.	—	—	—
Rasianteko	45	6	63	7.4	22.1	h.	s.	2.8	1.9	1.8
Paperossinvalmistus	46	—	27	3.7	12.9	h.	s.	—	—	—
Tehdas XXVII.										
Kartuusinteko	1	—	6	5.0	16.4	jh.	p.	1.6	1.4	1.0
Leikkely	2	—	4	7.5	24.6	jh.	p.	—	—	—
Tehdas XXVIII.										
Tupakanpunonta	1	4	1	2.9	6.9	jh.	p.	1.3	2.8	3.0

LIITE.

PALKKATILASTON RAAKA-AINEISTO.

A. Paperossinvalmistus.
B. Sikarinvalmistus.
C. Piipputupakanvalmistus.
D. Suutupakanvalmistus.
E. Nuuskanvalmistus.
F. Ammatin ulkopuolella olevia.

H. Borgström J:r. Helsinki.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	Työntekijän ammatin erikoisala	Työntekijän sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	Todellinen vuositulo p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	Arvioitu viikkotulo p.
1	Paperossintekijä	n.	226	558	—	14	82
2	»	n.	275	548	—	11	94
3	»	n.	169	430	50	15	30
4	»	n.	228	319	—	8	40
5	»	n.	64	130	50	12	24
6	»	n.	209	295	50	8	46
7	»	n.	275	541	50	11	82
8	»	n.	149	205	50	8	28
9	»	n.	167	316	50	11	34
10	»	n.	285	486	—	10	26
11	»	n.	289	454	50	9	42
12	»	n.	230	408	—	10	62
13	»	n.	271	486	—	10	74
14	»	n.	265	682	50	15	48
15	»	n.	295	685	50	13	92
16	»	n.	297	761	50	15	36
17	»	n.	242	452	50	11	22
18	»	n.	279	531	50	11	46
19	»	n.	270	534	—	11	88
20	»	n.	295	486		9	90
21	»	n.	96	199	50	12	48
22	»	n.	234	403	50	10	32
23	»	n.	298	565	50	11	40
24	»	n.	284	617	50	13	02
25	»	n.	250	250	50	6	—
26	»	n.	298	652	50	13	14
27	»	n.	229	372	—	9	72
28	»	n.	131	241	50	11	04
29	»	n.	174	256	50	8	82
30	»	n.	118	210	—	10	68
31	»	n.	298	756	—	15	24
32	»	n.	244	544	50	13	38
33	»	n.	184	359	—	11	04
34	»	n.	279	861	—	18	54
35	»	n.	258	508	50	11	82
36	»	n.	138	276	—	12	—
37	»	n.	294	654	—	13	32
38	»	n.	290	523	—	10	80
39	»	n.	295	492	—	10	02
40	»	n.	278	703	50	15	18
41	»	n.	278	511	50	11	04
42	»	n.	286	676	50	14	22
43	»	n.	296	785	50	16	14
44	»	n.	278	763	50	16	50
45	»	n.	191	342	—	10	74
46	»	n.	292	675	—	13	86
47	»	n.	298	768	—	15	48
48	»	n.	235	484	50	12	60
49	»	n.	290	616	50	12	78
50	»	n.	193	224	50	6	96
51	»	n.	133	192	50	8	70
52	»	n.	195	376	—	11	58
53	»	n.	230	334	50	8	70
54	»	n.	262	528	50	12	36
55	»	n.	246	436	50	10	62
56	Paperossintekijä	n.	274	619	50	13	56
57	»	n.	226	529	50	14	04
58	»	n.	233	240	50	6	18
59	»	n.	216	352	50	9	78
60	»	n.	292	510	—	10	50
61	»	n.	296	534	—	10	80
62	»	n.	266	426	—	9	60
63	»	n.	264	201	—	4	56
64	»	n.	280	490	—	10	50
65	»	n.	292	555	—	11	40
66	»	n.	246	564	—	13	74
67	»	n.	298	369	—	7	44
68	»	n.	254	615	—	14	52
69	»	n.	89	111		7	50
70	»	n.	298	763	—	15	36
71	»	n.	286	550	50	11	52
72	»	n.	232	501	—	12	96
73	»	n.	250	523	50	12	54
74	»	n.	296	666	—	13	50
75	»	n.	292	537	—	11	04
76	»	n.	211	358	50	10	20
77	»	n.	298	639	—	12	84
78	»	n.	216	284	50	7	92
79	»	n.	125	214	50	10	32
80	»	n.	298	582	—	11	70
81	»	n.	292	344	50	7	08
82	»	n.	259	513	50	11	88
83	»	n.	298	715	50	14	40
84	»	n.	238	429	—	10	80
85	»	n.	284	680	50	14	40
86	»	n.	298	723	—	14	58
87	»	n.	91	139	50	9	18
88	»	n.	250	499	50	12	—
89	»	n.	267	453	—	10	20
90	»	n.	228	409	50	10	80
91	»	n.	279	469	50	10	08
92	»	n.	298	561	—	11	28
93	»	n.	298	721	50	14	52
94	»	n.	234	559	50	14	34
95	»	n.	260	465	—	10	74
96	»	n.	276	591	—	12	84
97	»	n.	298	522	—	10	50
98	»	n.	296	666	—	13	50
99	»	n.	282	504	—	10	74
100	»	n.	201	361	50	10	80
101	»	n.	284	404	50	8	52
102	»	n.	298	609	—	12	24
103	»	n.	282	667	50	14	22
104	»	n.	298	885	—	17	82
105	»	n.	252	501	—	11	94
106	»	n.	191	255	—	7	98
107	»	n.	198	265	50	8	04
108	»	n.	291	580	50	11	94
109	»	n.	296	636	—	12	90
110	»	n.	284	498	—	10	50

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
111	Paperossintekijä	n.	296	540	—	10	92
112	»	n.	286	531	—	11	16
113	»	n.	290	702	—	14	52
114	»	n.	278	774	—	16	68
115	»	n.	166	379	50	13	68
116	»	n.	129	216	50	10	02
117	»	n.	219	333	50	9	12
118	»	n.	109	174	—	9	60
119	»	n.	286	507	—	10	62
120	»	n.	279	587	50	12	66
121	»	n.	290	631	50	13	08
122	»	n.	298	819	—	16	50
123	»	n.	199	364	50	10	98
124	»	n.	298	774	—	15	60
125	»	n.	288	739	50	15	42
126	»	n.	296	663	—	13	44
127	»	n.	291	805	50	16	62
128	»	n.	289	592	50	12	30
129	»	n.	268	682	50	15	24
130	»	n.	270	370	50	8	22
131	»	n.	292	672	—	13	80
132	»	n.	283	761	50	16	14
133	»	n.	296	690	—	13	98
134	»	n.	298	1,006	—	20	28
135	»	n.	247	490	50	11	94
136	»	n.	244	394	50	9	72
137	»	n.	259	652	50	15	12
138	»	n.	296	609	—	12	36
139	»	n.	286	699	—	14	64
140	»	n.	290	742	50	15	36
141	»	n.	291	503	50	10	38
142	»	n.	218	523	50	14	40
143	»	n.	95	195	—	12	30
144	»	n.	284	700	50	14	76
145	»	n.	195	321	—	9	90
146	»	n.	272	508	50	11	22
147	»	n.	279	688	50	14	82
148	»	n.	296	616	50	12	48
149	»	n.	296	651	—	13	20
150	»	n.	278	570	—	12	30
151	»	n.	264	606	—	13	80
152	»	n.	296	639	—	12	96
153	»	n.	296	759	—	15	36
154	»	n.	187	300	—	9	60
155	»	n.	261	733	50	16	86
156	»	n.	231	589	50	15	30
157	»	n.	212	193	50	5	46
158	»	n.	73	87	—	7	14
159	»	n.	298	709	—	14	28
160	»	n.	296	649	50	13	14
161	»	n.	290	574	50	11	88
162	»	n.	290	571	50	11	82
163	»	n.	290	579	—	12	—
164	»	n.	114	205	—	10	80
165	»	n.	273	581	—	12	78
166	»	n.	257	570	—	13	32
167	»	n.	108	154	—	8	58
168	»	n.	286	616	50	12	96
169	»	n.	284	786	—	16	62
170	»	n.	298	571	50	11	52
171	Paperossintekijä	n.	278	712	50	15	36
172	»	n.	108	183	—	10	14
173	»	n.	260	660	—	15	24
174	»	n.	205	271	50	7	92
175	»	n.	276	457	50	9	96
176	»	n.	142	166	50	7	02
177	»	n.	75	147	—	11	76
178	»	n.	175	297	50	10	20
179	»	n.	176	277	—	9	42
180	»	n.	272	382	50	8	46
181	»	n.	289	663	—	13	74
182	»	n.	296	468	—	9	48
183	»	n.	245	396	—	9	72
184	»	n.	298	465	—	9	36
185	»	n.	292	942	—	19	38
186	»	n.	223	424	50	11	40
187	»	n.	266	640	50	14	46
188	»	n.	296	515	50	10	44
189	»	n.	292	615	50	12	66
190	»	n.	232	304	50	7	86
191	»	n.	298	831	—	16	74
192	»	n.	274	670	50	14	70
193	»	n.	18	24	—	7	98
194	»	n.	285	559	50	11	76
195	»	n.	296	688	50	13	98
196	»	n.	292	616	50	12	66
197	»	n.	211	355	50	10	08
198	»	n.	298	654	—	13	14
199	»	n.	108	151	50	8	40
200	»	n.	286	444	—	9	30
201	»	n.	286	787	50	16	50
202	»	n.	298	709	50	14	28
203	»	n.	228	673	50	17	70
204	»	n.	48	61	50	7	68
205	»	n.	235	490	50	12	54
206	»	n.	286	448	50	9	42
207	»	n.	274	765	—	16	74
208	»	n.	298	558	—	11	22
209	»	n.	296	852	—	17	28
210	»	n.	154	243	50	9	48
211	»	n.	296	707	50	14	34
212	»	n.	298	815	—	16	38
213	»	n.	211	288	50	8	22
214	»	n.	278	623	50	13	44
215	»	n.	42	49	50	7	08
216	»	n.	280	552	50	11	82
217	»	n.	104	105	70	6	12
218	»	n.	159	321	50	12	12
219	»	n.	6	10	50	10	50
220	»	n.	227	529	—	13	98
221	»	n.	11	24	—	13	08
222	»	n.	174	241	50	8	34
223	»	n.	171	220	—	7	68
224	»	n.	88	134	—	9	12
225	»	n.	161	333	40	12	42
226	«	n.	161	329	80	12	30
227	«	n.	136	276	—	12	18
228	«	n.	67	61	50	5	52
229	»	n.	67	114	—	10	20
230	Pakkaaja	n.	298	3,918	85	78	90

Työntekijän numero	Työntekijän ammatin erikoisala	Työntekijän sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	Todellinen vuositulo p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	Arvioitu viikkotulo p.
231	Pakkaaja	n.	298	3,889	05	78	30
232	»	n.	298	178	80	3	60
233	»	n.	298	178	80	3	60
234	Pakkaaja	n.	298	298	—	6	—
	Summa	—	—	121,284	90	—	—

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	Työntekijän ammatin erikoisala	Työntekijän sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	Todellinen vuositulo p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	Arvioitu viikkotulo p.
1	Sikarintekijä	m.	282	997	14	21	18
2	»	n.	259	388	30	9	—
3	»	m.	89	386	30	22	68
4	»	n.	249	844	10	20	34
5	»	n.	280	887	50	18	96
6	»	m.	282	587	50	12	48
7	»	n.	286	521	40	10	92
8	»	m.	282	589	60	12	54
9	»	n.	275	228	80	4	98
10	»	n.	292	773	30	15	90
11	»	n.	256	406	40	9	54
12	»	n.	298	735	90	14	82
13	»	n.	118	145	20	7	38
14	»	n.	120	239	70	12	—
15	»	m.	296	749	50	15	18
16	»	n.	296	717	24	14	52
17	»	n.	290	678	85	13	98
18	»	n.	292	882	43	18	12
19	»	n.	291	1,103	04	22	74
20	»	n.	204	512	44	15	06
21	»	m.	252	526	64	12	54
22	»	n.	107	136	06	7	68
23	»	m.	296	960	48	19	50
24	»	m.	262	615	36	14	10
25	»	n.	292	913	24	18	90
26	»	n.	189	321	60	10	20
27	»	n.	266	844	32	19	08
28	»	n.	282	1,064	64	24	08
29	»	n.	278	504	—	10	86
30	»	n.	292	774	24	15	90
31	»	n.	284	852	48	18	—
32	»	n.	274	1,007	56	22	08
33	»	n.	272	783	36	17	28
34	»	n.	274	631	20	13	80
35	»	n.	242	613	92	15	24
36	»	n.	218	256	80	7	08
37	»	n.	70	110	88	9	48
38	»	n.	279	695	04	14	94
39	»	n.	298	790	56	15	90
40	»	n.	292	1,100	16	22	62
41	»	n.	276	714	24	15	54
42	»	n.	36	122	40	20	40
43	Sikarintekijä	n.	274	431	04	9	42
44	»	n.	199	504	96	15	24
45	»	n.	262	516	96	11	82
46	»	n.	298	895	20	18	—
47	»	n.	277	1,125	60	24	36
48	»	n.	252	814	88	19	38
49	»	n.	286	1,021	44	21	42
50	»	n.	290	527	52	10	86
51	»	n.	268	600	04	13	44
52	»	n.	298	753	60	15	18
53	»	n.	280	595	20	12	72
54	»	n.	286	911	52	19	14
55	»	n.	292	960	—	19	74
56	»	n.	298	1,076	16	21	66
57	»	n.	48	98	88	12	36
58	»	n.	195	301	44	9	24
59	»	n.	267	862	56	19	38
60	»	n.	284	898	56	18	96
61	»	n.	283	427	68	9	06
62	»	n.	296	867	36	17	58
63	»	n.	279	436	80	9	42
64	»	n.	296	411	36	8	34
65	»	n.	78	101	28	7	80
66	»	n.	296	510	24	10	32
67	»	n.	281	455	04	9	72
68	»	n.	251	420	—	10	02
69	»	n.	298	714	24	14	40
70	»	n.	223	452	16	12	18
71	»	n.	140	223	48	9	48
72	»	n.	294	1,021	92	20	88
73	»	n.	294	562	08	11	46
74	»	n.	288	627	36	13	08
75	»	n.	295	494	80	10	08
76	»	n.	103	166	56	9	72
77	»	n.	36	36	96	6	12
78	»	n.	262	506	88	11	64
79	»	n.	287	364	32	7	62
80	»	n.	294	543	36	11	10
81	»	n.	276	680	16	14	82
82	»	n.	296	926	40	18	78
83	»	n.	273	515	52	11	34
84	»	n.	296	548	50	11	10

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
85	Sikarintekijä	n.	290	689	08	14	22
86	»	n.	296	652	55	13	20
87	»	m.	141	166	15	7	08
88	»	n.	296	797	85	16	20
89	»	n.	190	507	28	15	90
90	»	n.	161	248	64	9	30
91	»	n.	155	258	76	10	02
92	»	n.	157	226	56	8	64
93	»	n.	157	348	—	13	32
94	»	n.	151	290	88	11	58
95	»	n.	127	180	96	8	58
96	»	n.	123	183	84	9	—
97	»	n.	111	253	92	13	74
98	»	n.	109	211	68	11	64
99	»	n.	105	144	48	8	28
100	»	n.	111	147	36	7	98
101	»	n.	103	238	08	13	92
102	»	n.	109	180	48	9	96
103	»	n.	60	43	68	4	32
104	»	n.	37	95	04	15	42
105	Vikkelintekijä	n.	232	572	—	14	82
106	»	n.	290	1,077	60	22	20
107	»	n.	225	954	72	25	44
108	»	n.	286	757	92	15	90
109	»	n.	298	528	—	10	62
110	»	n.	64	84	—	7	92
111	»	n.	284	754	56	15	96
112	»	n.	112	162	—	8	70
113	»	n.	175	258	—	8	82
114	»	n.	247	370	50	9	—
115	Pakkaaja	n.	298	760	—	15	30
116	Pakkaaja	n.	187	426	74	13	68
117	»	n.	298	681	74	13	68
118	»	n.	294	728	56	14	88
119	»	n.	288	693	99	14	16
120	»	n.	294	636	38	12	96
121	»	n.	298	576	32	11	58
122	»	n.	298	525	49	10	56
123	Liistaroija	n.	298	391	95	7	92
124	»	n.	298	387	71	7	80
125	»	n.	298	384	15	7	74
126	»	n.	298	393	25	7	92
127	»	n.	298	367	40	7	38
128	Riipijä	n.	298	445	50	9	—
129	»	n.	298	384	21	7	74
130	»	n.	285	347	05	7	32
131	»	n.	162	190	30	7	02
132	»	n.	33	39	60	7	20
133	»	n.	298	387	40	7	80
134	»	n.	288	369	95	7	74
135	Leikkaaja	m.	298	1,150	20	23	16
136	»	m.	298	1,048	25	21	12
137	Laatikonnaulaaja	m.	264	615	—	13	98
138	Päivätyöläinen	n.	265	317	40	7	20
139	»	n.	265	365	40	8	28
140	»	n.	265	349	37	7	92
141	»	n.	265	347	42	7	86
142	»	n.	42	50	40	7	20
143	»	n.	33	43	55	7	92
144	»	n.	33	43	55	7	92
145	»	m.	298	382	85	7	68
	Summa	—	—	76,794	49	—	—

C. Piipputupakanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Työmestari	m.	298	880	25	17	70
2	Kartuusintekijä	n.	298	238	—	4	80
3	»	n.	299	504	80	10	14
4	»	n.	292	254	—	5	22
5	»	n.	298	247	50	4	98
6	»	n.	130	96	—	4	44
7	Leikkaaja	m.	292	1,013	25	20	82
8	Puristaja	m.	298	1,044	50	21	—
9	Kuivaaja	n.	296	1,488	45	30	18
10	»	n.	298	447	—	9	—
11	Kuivaaja	n.	284	241	25	5	10
12	»	m.	147	290	—	11	88
13	Päivätyöläinen	m.	298	1,074	67	21	60
14	»	m.	298	1,185	—	23	88
15	»	m.	298	469	25	9	42
16	»	m.	70	138	—	11	82
17	»	n.	246	544	72	13	26
18	»	n.	279	636	52	13	68
19	»	n.	296	671	56	13	62
	Summa	—	—	11,464	72	—	—

E. Nuuskanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Nuuskatyöntekijä	m.	298	1,052	25	21	18
2	»	m.	298	1,055	25	21	24
	Summa	—	—	2,107	50	—	—

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Puuseppä	m.	258	1,529	25	35	58
2	»	m.	298	1,351	—	27	18
3	»	m.	286	1,245	73	26	16
4	Painaja	n.	298	596	—	12	—
5	Siivoojatar	n.	298	379	65	7	62
6	»	n.	298	597	—	12	—
7	»	n.	298	492	62	9	90
8	Portinvartija	n.	298	436	60	8	76
	Summa	—	—	6,627	85	—	—

A. B. Tollander & Klärich. Helsinki.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Johtajatar	n.	306	2,000	—	39	24
2	Työmestari	m.	306	4,820	40	94	50
3	Paperossintekijä	n.	222	641	—	17	28
4	»	n.	256	786	—	18	42
5	»	n.	239	583	—	14	64
6	»	n.	257	748	—	17	40
7	»	n.	244	524	—	12	90
8	»	n.	127	322	—	15	24
9	»	n.	35	94	—	16	14
10	»	n.	74	136	—	11	04
11	»	n.	114	325	—	17	04
12	»	n.	241	657	—	16	38
13	»	n.	256	740	—	17	34
14	»	n.	263	568	75	12	96
15	»	n.	210	497	—	14	22
16	»	n.	245	574	—	14	04
17	»	n.	97	173	—	10	68
18	»	n.	66	134	—	12	18
19	»	n.	216	461	—	12	78
20	»	n.	237	570	—	14	40
21	»	n.	210	471	—	13	44
22	»	n.	256	684	—	16	02
23	»	n.	170	337	50	11	94
24	»	n.	243	535	—	13	20
25	»	n.	261	641	—	14	76
26	»	n.	231	565	—	14	70
27	»	n.	207	613	—	17	76
28	»	n.	279	782	—	16	80
29	»	n.	213	552	—	15	54
30	»	n.	262	630	—	14	40
31	»	n.	253	450	—	10	68
32	Paperossintekijä	n.	257	689	—	16	08
33	»	n.	248	584	—	14	10
34	»	n.	134	226	—	10	14
35	»	n.	139	355	—	15	30
36	»	n.	207	572	—	16	56
37	»	n.	229	610	—	15	96
38	»	n.	248	576	—	13	92
39	»	n.	246	605	—	14	76
40	»	n.	242	545	—	13	50
41	»	n.	226	540	—	14	34
42	»	n.	270	738	—	16	38
43	»	n.	115	231	—	12	06
44	»	n.	88	213	—	14	52
45	»	n.	258	598	—	13	92
46	»	n.	223	456	—	12	24
47	»	n.	223	522	—	14	04
48	»	n.	260	693	—	15	96
49	»	n.	255	686	—	16	14
50	»	n.	25	53	—	12	72
51	»	n.	133	338	—	15	24
52	»	n.	246	641	—	15	60
53	»	n.	219	567	—	15	54
54	»	n.	245	494	—	12	06
55	»	n.	225	457	—	12	18
56	»	n.	267	743	—	16	68
57	»	n.	75	196	—	15	66
58	»	n.	97	206	—	12	72
59	»	n.	158	462	—	17	52
60	»	n.	256	670	—	15	72
61	»	n.	171	455	—	15	96
62	»	n.	259	696	—	16	14

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
63	Paperossintekijä	n.	276	626	—	13	62
64	»	n.	239	657	—	16	50
65	»	n.	235	617	—	15	78
66	»	n.	200	544	—	16	32
67	»	n.	20	50	—	15	—
68	»	n.	231	385	—	9	96
69	»	n.	217	511	—	14	10
70	»	n.	52	129	—	14	88
71	»	n.	82	178	—	13	02
72	»	n.	254	810	—	19	14
73	»	n.	237	494	—	12	48
74	»	n.	281	828	—	17	70
75	»	n.	249	434	—	10	44
76	»	n.	205	542	—	15	84
77	»	n.	245	613	—	15	—
78	»	n.	242	572	—	14	16
79	»	n.	139	354	50	15	30
80	»	n.	228	625	—	16	44
81	»	n.	208	320	—	9	24
82	»	n.	38	55	—	8	70
83	»	n.	92	134	50	8	76
84	»	n.	268	679	—	15	18
85	»	n.	247	649	—	15	78
86	»	n.	275	742	—	16	20
87	»	n.	231	624	—	16	20
88	»	n.	132	352	—	16	02
89	»	n.	125	261	—	12	54
90	»	n.	82	178	—	13	02
91	»	n.	127	296	—	13	98
92	»	n.	134	273	—	12	24
93	»	n.	117	268	—	13	74
94	»	n.	106	241	—	13	62
95	»	n.	139	322	—	13	92
96	»	n.	65	61	—	5	64
97	»	n.	135	268	—	11	94
98	»	n.	111	280	—	15	12
99	»	n.	258	644	—	15	—
100	»	n.	268	697	—	15	60
101	»	n.	246	588	—	14	34
102	»	n.	284	730	—	15	42
103	»	n.	160	359	—	13	44
104	»	n.	105	224	—	12	78
105	»	n.	197	413	—	12	60
106	»	n.	212	528	—	14	94
107	»	n.	275	581	—	12	66
108	»	n.	30	77	—	15	42
109	»	n.	138	334	—	14	52
110	»	n.	92	218	—	14	22
111	»	n.	183	397	—	13	02
112	»	n.	277	697	—	15	12
113	»	n.	256	625	—	14	64
114	»	n.	176	373	—	12	72
115	»	n.	249	625	50	15	06
116	»	n.	247	541	—	13	14
117	»	n.	241	568	—	14	16
118	»	n.	268	743	—	16	62
119	»	n.	207	520	—	15	06
120	»	n.	95	209	—	13	20
121	»	n.	230	496	—	12	96
122	»	n.	193	504	—	15	66
123	Paperossintekijä	n.	206	439	—	12	78
124	»	n.	233	494	—	12	72
125	»	n.	191	467	—	14	70
126	»	n.	261	713	—	16	38
127	»	n.	227	503	—	13	32
128	»	n.	199	430	—	12	96
129	»	n.	146	381	—	15	66
130	»	n.	156	387	—	14	88
131	»	n.	246	620	—	15	12
132	»	n.	132	352	—	16	02
133	»	n.	19	41	—	12	96
134	»	n.	262	728	—	16	68
135	»	n.	241	575	—	14	34
136	»	n.	130	225	—	10	38
137	»	n.	77	192	—	14	94
138	»	n.	265	579	—	13	08
139	»	n.	159	371	—	13	98
140	»	n.	197	337	—	10	26
141	»	n.	243	523	—	12	90
142	»	n.	227	545	—	14	40
143	»	n.	70	185	—	15	84
144	»	n.	128	261	—	12	24
145	»	n.	266	603	—	13	62
146	»	n.	239	521	—	13	08
147	»	n.	58	71	—	7	32
148	»	n.	178	381	—	12	84
149	»	n.	241	507	—	12	60
150	»	n.	173	452	—	15	66
151	»	n.	180	376	—	12	54
152	»	n.	25	56	—	13	44
153	»	n.	147	314	—	12	78
154	»	n.	271	660	—	14	64
155	»	n.	230	565	—	14	76
156	»	n.	224	537	—	14	40
157	»	n.	133	276	—	12	48
158	»	n.	83	206	—	14	88
159	»	n.	194	424	—	13	14
160	»	n.	249	592	—	14	28
161	»	n.	261	633	—	14	58
162	»	n.	206	544	—	15	84
163	»	n.	263	666	—	15	18
164	»	n.	253	588	—	13	92
165	»	n.	219	526	—	14	40
166	»	n.	87	178	—	12	30
167	»	n.	122	287	—	14	10
168	»	n.	195	456	—	14	04
169	»	n.	192	445	—	13	92
170	»	n.	35	63	—	10	80
171	»	n.	62	132	—	12	78
172	»	n.	50	99	—	11	88
173	»	n.	52	107	—	12	36
174	»	n.	55	123	—	13	44
175	»	n.	52	110	—	12	72
176	»	n.	35	70	—	12	—
177	»	n.	35	70	—	12	—
178	»	n.	35	71	—	12	18
179	»	n.	208	487	—	14	04
180	Pakkaaja	n.	254	1,265	46	29	88
181	»	n.	190	720	88	22	74
182	»	n.	231	780	84	20	28

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
183	Pakkaaja	n.	282	1,095	20	23	28
184	Leimaaja	n.	220	562	61	15	30
185	»	n.	196	521	63	15	96
186	»	n.	222	624	78	16	86
187	Riipijä	n.	281	600	98	12	84
188	»	n.	281	699	23	14	94
189	»	n.	272	491	18	10	86
190	»	n.	304	631	63	12	48
191	»	n.	8	12	90	9	66
192	Hylssintekijä	n.	297	594	60	12	—
193	»	n.	326	654	65	12	—
194	Liistaroija	n.	254	452	82	10	68
195	Leikkaaja	m.	304	1,369	80	27	06
	Summa	—	—	96,319	34	—	—

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Siivoojatar	n.	300	599	60	12	—
2	Lähetti	m.	313	1,095	50	21	—
3	»	m.	108	301	40	16	74
4	»	m.	153	383	50	15	—
5	Puuseppä	m.	308	1,249	—	24	36
6	Koneenkäyttäjä	m.	293	880	90	18	06
7	»	m.	79	389	—	29	52
8	»	m.	61	189	—	18	60
9	Ajaja	m.	368	920	75	15	—
10	Portinvartija	n.	297	445	50	9	—
	Summa	—	—	6,454	15	—	—

„Fennia". Helsinki.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Paperossintekijä	n.	261	356	11	8	16
2	»	n.	146	210	79	8	64
3	»	n.	92	112	22	7	32
4	»	n.	273	501	99	11	04
5	»	n.	55	85	—	9	30
6	»	n.	145	208	08	8	64
7	»	n.	47	40	96	5	22
8	»	n.	48	55	08	6	90
9	»	n.	93	126	18	8	16
10	»	n.	11	18	53	10	08
11	»	n.	17	26	01	9	18
12	»	n.	20	54	23	11	22
13	»	n.	119	153	02	7	74
14	»	n.	266	380	47	8	58
15	»	n.	23	38	76	10	14
16	»	n.	196	323	16	9	90
17	»	n.	248	258	25	6	24
18	»	n.	139	196	75	8	52
19	»	n.	80	86	82	6	54
20	»	n.	105	147	89	8	46
21	Paperossintekijä	n.	36	47	77	7	98
22	»	n.	199	308	99	9	30
23	»	n.	278	393	20	8	46
24	»	n.	213	398	68	11	22
25	»	n.	78	84	59	6	48
26	»	n.	206	253	05	7	38
27	»	n.	235	303	89	7	74
28	»	n.	172	225	30	7	86
29	»	n.	84	75	17	5	34
30	»	n.	172	229	88	8	04
31	»	n.	267	461	87	10	38
32	»	n.	245	367	68	9	—
33	»	n.	240	337	58	8	46
34	»	n.	272	411	37	9	06
35	»	n.	220	275	71	7	50
36	»	n.	237	308	25	7	80
37	»	n.	240	365	02	9	12
38	»	n.	226	266	80	7	08
39	»	n.	253	417	68	9	90
	Summa	—	—	8,912	78	—	—

A. B. Ekberg O. Y. Helsinki.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Työmestari	m.	300	2,251	20	45	—
2	»	m.	300	1,680	—	33	60
3	Paperossintekijä	n.	—	104	55	—	—
4	»	n.	—	55	05	—	—
5	»	n.	—	425	74	—	—
6	»	n.	—	361	40	—	—
7	»	n.	—	3	40	—	—
8	»	n.	—	25	30	—	—
9	»	n.	—	15	80	—	—
10	»	n.	—	64	25	—	—
11	»	n.	—	580	72	—	—
12	»	n.	—	270	94	—	—
13	»	n.	—	377	65	—	—
14	»	n.	—	593	51	—	—
15	»	n.	—	503	39	—	—
16	»	n.	—	75	90	—	—
17	»	n.	—	425	30	—	—
18	»	n.	—	185	26	—	—
19	Paperossintekijä	n.	—	330	86	—	—
20	»	n.	—	274	29	—	—
21	»	n.	—	15	30	—	—
22	»	n.	—	525	14	—	—
23	»	n.	—	26	30	—	—
24	»	n.	—	138	84	—	—
25	»	n.	—	325	39	—	—
26	»	n.	—	156	79	—	—
27	»	n.	—	143	99	—	—
28	»	n.	—	51	12	—	—
29	»	n.	—	58	35	—	—
30	Leikkaaja	m.	50	240	—	28	80
31	»	m.	270	900	—	19	98
32	Riipijä	n.	256	381	75	8	94
33	»	n.	285	492	25	10	38
34	»	n.	46	74	40	10	32
35	Renki	m.	240	293	30	7	32
	Summa	—	—	12,427	43	—	—

„Kronan". Helsinki.

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Työmestari	m.	311	2,700	—	52	08
2	Sikarintekijä	n.	287	579	50	12	12
3	»	n.	227	444	—	11	76
4	»	n.	111	225	70	12	18
5	»	n.	58	131	—	13	56
6	»	n.	141	266	15	11	34
7	»	m.	141	347	—	14	76
8	»	n.	254	480	90	11	34
9	»	n.	297	696	15	14	04
10	»	n.	233	335	41	8	64
11	»	n.	122	329	95	16	20
12	»	m.	84	211	40	15	12
13	»	n.	277	514	65	11	16
14	»	n.	292	689	45	14	16
15	»	n.	177	340	80	11	58
16	»	n.	276	661	90	14	40
17	»	n.	240	498	10	12	48
18	»	m.	129	372	35	17	34
19	»	n.	54	76	95	8	58
20	»	n.	151	403	60	16	02
21	»	n.	137	368	40	16	14
22	»	n.	55	126	30	13	80
23	Sikarintekijä	n.	29	33	75	6	96
24	»	m.	152	382	60	15	12
25	»	n.	54	110	30	12	24
26	»	n.	59	88	20	8	94
27	»	n.	263	726	90	16	56
28	»	n.	291	680	30	14	04
29	»	m.	123	329	45	16	02
30	»	m.	156	307	60	11	88
31	»	n.	59	86	95	8	82
32	»	n.	59	98	10	9	96
33	»	m.	166	460	75	16	68
34	»	m.	267	577	45	12	96
35	»	m.	238	443	80	11	16
36	»	n.	284	473	30	10	02
37	»	n.	299	554	75	11	16
38	»	n.	295	586	25	11	94
39	»	n.	186	371	40	12	—
40	»	n.	298	845	75	17	04
41	»	n.	290	618	95	12	78
42	»	n.	298	565	55	11	40
43	»	n.	165	258	70	9	42
44	»	n.	297	826	35	16	68

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
45	Sikarintekijä	n.	295	710	85	14	46
46	»	n.	288	631	15	13	14
47	Lajittelija	m.	103	422	75	24	60
48	»	m.	311	1,088	50	21	—
49	»	m.	258	806	25	18	78
50	Leikkaaja	m.	311	1,088	50	21	—
51	Liistaroija	n.	290	509	30	10	56
52	»	n.	226	405	65	10	74
53	»	n.	70	74	05	6	36
54	Liistaroija	n.	155	179	30	6	96
55	Pakkaaja	m.	301	651	40	12	96
56	Laatikonnaulaaja	m.	102	256	25	15	06
57	»	m.	44	57	50	7	80
58	»	m.	98	185	50	11	34
59	»	m.	34	30	90	5	46
60	»	m.	94	103	10	6	60
61	»	m.	126	134	40	6	42
	Summa	—	—	27,562	16	—	—

C. Piipputupakanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Kartuusintekijä	m.	79	258	25	19	62
2	»	m.	89	294	—	19	80
	Summa	—	—	552	25	—	—

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Koneenkäyttäjä	m.	174	565	50	19	50
2	Puuseppä	m.	312	1,036	—	19	92
3	Siivoojatar	n.	227	268	15	7	08
4	»	n.	35	39	70	6	78
	Summa	—	—	1,909	35	—	—

M. Strelkoff. Helsinki.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Paperossintekijä	n.	198	383	06	11	58
2	»	n.	242	504	09	12	48
3	»	n.	217	456	26	12	60
4	»	n.	172	357	61	12	48
5	»	n.	180	371	72	12	42
6	»	n.	139	268	54	11	58
7	»	n.	164	320	15	11	70
8	Paperossintekijä	n.	19	46	66	14	76
9	»	n.	24	49	44	12	36
10	»	n.	52	99	38	11	46
11	»	n.	117	224	53	11	52
12	Pakkaaja	n.	180	387	51	12	90
	Summa	—	—	3,468	95	—	—

G. A. Nyström & C:o. Helsinki.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Paperossintekijä	n.	300	606	—	12	12
2	»	n.	280	555	75	11	88
3	»	n.	143	270	75	11	34
4	»	n.	202	405	75	12	06
5	»	n.	304	304	—	6	—
6	Paperossintekijä	n.	167	338	75	12	18
7	Leikkaaja	m.	59	295	50	30	—
8	Juoksutyttö	n.	302	302	—	6	—
	Summa	—	—	3,078	50	—	—

Alb. Hagström. Porvoo.

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	m.	—	660	90	—	—
2	»	m.	—	591	25	—	—
3	»	m.	—	578	15	—	—
4	»	n.	—	1,041	85	—	—
5	»	n.	—	967	05	—	—
6	»	n.	—	836	85	—	—
7	»	n.	—	288	40	—	—
8	»	m.	—	476	10	—	—
9	»	m.	—	541	95	—	—
10	»	n.	—	401	25	—	—
11	»	n.	—	371	15	—	—
12	»	m.	—	272	70	—	—
13	»	m.	—	40	50	—	—
14	Sikarintekijä	m.	—	223	65	—	—
15	»	n.	—	591	25	—	—
16	Vikkelintekijä	n.	—	303	—	—	—
17	»	n.	—	303	—	—	—
18	»	m.	—	164	40	—	—
19	»	n.	—	223	35	—	—
20	»	n.	—	303	—	—	—
21	Leikkaaja	m.	—	373	15	—	—
22	Laatikonnaulaaja	n	—	88	80	—	—
23	»	n.	—	50	—	—	—
24	»	m.	298	251	95	5	10
25	Lajittelija	n.	—	470	—	—	—
	Summa	—	—	10,413	65	—	—

Lohjan Tupakkatehdas O. Y. Lohjan pit.

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	n.	162	450	35	16	68
2	»	n.	159	331	80	12	54
3	»	m.	49	120	45	14	76
4	»	m.	100	245	30	14	70
5	»	m.	122	414	50	20	40
6	»	m.	156	513	80	19	74
7	»	m.	144	439	75	18	30
8	»	m.	157	488	75	18	66
9	Vikkelintekijä	n.	161	214	15	7	98
10	»	n.	155	207	45	8	04
11	»	n.	169	253	50	9	—
12	»	n.	144	203	20	8	46
13	»	n.	121	171	50	8	52
14	Lajittelija	m.	164	442	05	16	20
15	Laatikonnaulaaja	m.	155	137	25	5	34
	Summa	—	—	4,633	80	—	—

P. C. Rettig & C:o. Turku.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Johtajatar	n.	231	1,040	—	27	—
2	Paperossintekijä	n.	300	1,300	—	25	98
3	»	n.	228	387	45	10	20
4	»	n.	214	431	10	12	06
5	»	n.	219	311	70	8	52
6	»	n.	223	331	95	8	94
7	»	n.	230	401	25	10	44
8	»	n.	223	429	75	11	58
9	»	n.	219	369	15	10	14
10	»	n.	231	458	55	11	94
11	»	n.	226	425	70	11	28
12	»	n.	217	411	—	11	34
13	»	n.	185	214	80	6	96
14	»	n.	217	352	95	9	78
15	»	n.	229	410	40	10	74
16	»	n.	221	232	50	6	30
17	»	n.	188	357	30	11	40
18	»	n.	227	282	30	7	44
19	»	n.	220	336	30	9	18
20	»	n.	223	359	10	9	66
21	»	n.	216	421	80	11	70
22	»	n.	231	377	70	9	84
23	»	n.	200	314	70	9	42
24	»	n.	232	403	95	10	44
25	»	n.	225	305	35	8	16
26	»	n.	187	287	65	9	24
27	»	n.	174	305	70	10	56
28	»	n.	228	425	40	11	22
29	»	n.	223	386	55	10	38
30	»	n.	174	364	80	12	60
31	»	n.	206	418	65	12	18
32	»	n.	224	473	50	12	66
33	»	n.	217	416	55	11	52
34	»	n.	232	395	85	10	26
35	»	n.	227	453	35	12	—
36	»	n.	226	377	85	10	02
37	»	n.	200	323	70	9	72
38	»	n.	232	384	45	9	96
39	»	n.	231	372	90	9	66
40	»	n.	231	396	15	10	26
41	»	n.	232	478	65	12	36
42	»	n.	232	436	80	11	28
43	»	n.	196	389	85	11	94
44	»	n.	226	399	—	10	62
45	»	n.	209	423	40	12	30
46	»	n.	187	447	20	14	34
47	»	n.	188	362	20	11	58
48	»	n.	232	509	75	13	20
49	»	n.	231	512	75	13	32
50	»	n.	229	371	85	9	72
51	»	n.	231	323	65	8	40
52	»	n.	207	415	10	12	06
53	»	n.	230	482	10	12	60
54	»	n.	230	630	40	16	44
55	»	n.	139	236	95	10	20
56	Paperossintekijä	n.	203	406	20	12	—
57	»	n.	224	390	15	10	44
58	»	n.	231	341	55	8	88
59	»	n.	184	309	30	10	08
60	»	n.	228	434	70	11	46
61	»	n.	207	480	60	13	92
62	»	n.	198	311	10	9	42
63	»	n.	209	383	70	11	04
64	»	n.	227	300	60	7	92
65	»	n.	231	385	95	10	02
66	»	n.	229	316	95	8	28
67	»	n.	185	341	70	11	10
68	»	n.	201	367	80	10	98
69	»	n.	210	426	15	12	18
70	»	n.	204	275	25	8	04
71	»	n.	229	415	10	10	86
72	»	n.	202	372	45	11	04
73	»	n.	222	424	50	11	46
74	»	n.	230	405	—	10	56
75	»	n.	212	361	80	10	26
76	»	n.	229	420	60	11	04
77	»	n.	189	260	20	8	28
78	»	n.	229	286	80	7	50
79	»	n.	221	469	25	12	72
80	»	n.	223	405	75	10	92
81	»	n.	139	216	25	9	36
82	»	n.	182	256	35	8	46
83	»	n.	223	497	55	13	38
84	»	n.	228	436	65	11	52
85	»	n.	225	402	75	10	74
86	»	n.	220	406	50	11	10
87	»	n.	214	401	90	11	28
88	»	n.	231	510	75	13	26
89	»	n.	214	373	95	10	50
90	»	n.	233	558	45	14	40
91	»	n.	233	363	55	9	36
92	»	n.	191	420	70	13	20
93	»	n.	223	493	50	13	26
94	»	n.	232	451	85	11	70
95	»	n.	214	393	55	11	04
96	»	n.	226	422	50	11	22
97	»	n.	226	475	50	12	60
98	»	n.	231	544	55	14	10
99	»	n.	230	456	—	11	88
100	»	n.	231	511	25	13	86
101	»	n.	211	449	85	12	78
102	»	n.	170	287	70	10	14
103	»	n.	226	425	10	11	28
104	»	n.	231	270	15	7	02
105	»	n.	230	285	45	7	44
106	»	n.	210	399	—	11	40
107	»	n.	230	389	40	10	14
108	»	n.	226	447	30	11	88
109	»	n.	164	265	65	9	72
110	»	n.	218	466	35	12	84

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk	p.
111	Pakkaaja	n.	239	527	90	13	26
112	»	n.	239	477	80	12	—
113	»	n.	238	557	30	14	04
114	»	n.	238	596	70	15	06
115	»	n.	209	486	90	13	98
116	»	n.	236	522	50	13	26
117	»	n.	236	435	05	11	04
118	Liistaroija	n.	145	289	80	12	—
119	»	n.	180	360	90	12	—
120	»	n.	203	312	40	9	24
121	Leikkaaja	m.	205	964	55	28	20
122	»	m.	228	993	20	26	16
123	Riipijä	n.	233	628	60	16	20
124	»	n.	239	541	15	13	56
125	»	n.	210	421	60	12	06
126	Riipijä	n.	199	398	50	12	—
127	»	n.	201	402	10	12	—
128	»	n.	230	461	10	12	—
129	»	n.	239	479	—	12	—
130	»	n.	150	301	25	12	06
131	»	n.	235	433	—	11	04
132	»	n.	235	422	70	10	80
133	»	n.	236	397	05	10	08
134	»	n.	237	354	50	9	—
135	Kuivaaja	m.	240	1,119	25	27	96
136	Paperinleikkaaja	m.	246	1,242	—	30	30
137	»	m.	233	1,011	25	26	04
138	Hylssintekijä	n.	239	486	70	12	24
139	»	n.	229	361	75	9	48
	Summa	—	—	60,435	10	—	—

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Johtajatar	n.	300	988	—	19	74
2	Sikarintekijä	m.	281	832	20	17	76
3	»	n.	271	615	—	13	62
4	»	n.	267	621	05	13	98
5	»	n.	262	595	50	13	62
6	»	n.	283	606	60	12	84
7	»	n.	280	614	70	13	20
8	»	n.	275	595	85	13	02
9	»	n.	273	610	50	13	44
10	»	n.	267	576	40	12	96
11	»	n.	265	448	65	10	14
12	»	n.	287	431	55	9	—
13	»	n.	287	288	—	6	—
14	»	n.	279	421	60	9	06
15	»	n.	278	551	20	11	88
16	»	n.	271	531	30	11	76
17	»	n.	277	420	—	9	12
18	»	n.	282	577	80	12	30
19	»	n.	280	583	20	12	48
20	»	n.	275	540	—	11	76
21	»	n.	278	507	—	10	92
22	Sikarintekijä	n.	250	311	40	7	50
23	»	n.	272	518	70	11	46
24	»	n.	281	552	—	11	76
25	»	n.	276	393	30	8	52
26	»	n.	217	399	40	11	04
27	Lajittelija	m.	300	1,456	—	29	10
28	»	n.	274	687	—	15	06
29	Riipijä	n.	273	350	90	7	74
30	»	n.	279	372	90	8	04
31	»	n.	267	316	—	7	08
32	»	n.	282	321	35	6	84
33	Vikkelintekijä	n.	265	355	70	8	04
34	»	n.	279	374	15	8	04
35	»	n.	247	361	05	8	76
36	»	n.	279	415	70	8	94
37	»	n.	273	411	50	9	06
38	Liistaroija	n.	284	572	—	12	06
39	»	n.	279	311	40	6	72
40	Laatikonnaulaaja	n.	136	143	25	6	30
	Summa	—	—	20,579	80	—	—

C. Piipputupakanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Kartuusintekijä	m.	243	273	80	24	06
2	»	m.	301	1,210	20	24	12
3	»	m.	309	1,234	60	24	—
4	»	m.	306	1,224	80	24	—
5	Punnitsija	m.	201	633	65	18	90
6	»	m.	296	538	10	10	92
7	»	m.	300	538	10	10	74
8	Valssaaja	m.	325	1,294	85	23	88
9	»	m.	242	968	—	24	—
10	»	m.	323	1,282	25	23	82
11	Leikkaaja	m.	330	1,302	15	23	70
12	»	m.	314	1,257	—	24	—
13	»	m.	321	1,276	40	23	88
14	Kuivaaja	m.	311	1,241	60	23	94
15	»	m.	308	1,235	60	24	06
16	Lajittelija	m.	320	1,274	55	23	88
17	Puristaja	m.	300	1,183	40	23	64
18	Laatikonnaulaaja	m.	304	1,212	60	23	94
19	Sekalaisia töitä	m.	302	906	—	18	—
	Summa	—	—	20,787	65	—	—

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Juoksupoika	m.	315	567	25	10	80
2	»	m.	331	599	50	10	86
3	Ovenvarjija	n.	236	472	25	12	—
4	»	n.	261	525	40	12	06
5	Siivoojatar	n.	231	358	—	9	30
6	Lämmittäjä	m.	324	1,075	20	19	92
7	Puuseppä	m.	301	1,505	—	30	—
8	Puuseppä	m.	316	555	20	10	56
9	»	m.	315	1,278	20	24	36
10	»	m.	291	1,012	40	20	88
11	»	m.	313	1,049	40	20	10
12	»	m.	304	1,456	50	28	74
13	»	m.	323	1,133	50	21	06
	Summa	—	—	11,587	80	—	—

A. B. J. & E. Humelin. Turku.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Työmestari	m.	295	4,420	—	89	88
2	Konetyöntekijä	n.	37	55	50	9	—
3	»	n.	245	286	55	7	02
4	»	n.	214	273	54	7	68
5	»	n.	40	39	95	6	—
6	»	n.	36	42	60	7	08
7	»	n.	283	281	16	5	94
8	»	n.	114	107	59	5	64
9	»	n.	272	558	32	12	30
10	»	n.	158	316	66	12	—
11	»	n.	164	300	66	10	98
12	»	n.	283	531	86	11	28
13	»	n.	267	313	50	7	02
14	»	m.	231	653	27	16	98
15	»	m.	133	402	90	18	18
16	»	m.	226	496	49	13	20
17	Konetyöntekijä	n.	108	214	24	11	88
18	»	n.	295	984	37	20	04
19	»	n.	292	873	65	17	94
20	»	n.	17	39	78	14	04
21	»	n.	39	85	02	13	08
22	Kuivaaja	n.	24	28	57	7	14
23	»	n.	41	41	—	6	—
24	»	n.	35	49	17	8	40
25	»	n.	70	102	—	8	76
26	Riipijä	n.	242	247	91	6	12
27	»	n.	75	62	94	5	04
28	»	n.	19	16	67	5	28
29	»	n.	90	75	63	5	04
30	»	n.	29	29	58	6	12
31	»	n.	113	97	74	5	16
32	»	n.	40	39	33	5	88

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
33	Riipijä	n.	38	37	69	5	94
34	Liistaroija	n.	263	234	93	5	34
35	»	n.	12	13	50	6	78
36	»	n.	74	70	85	5	76
37	»	n.	109	109	—	6	—
38	»	n.	34	34	54	6	12
39	»	n.	98	88	10	5	40
40	Pakkaaja	n.	91	110	31	7	26
41	»	n.	96	127	50	7	98
42	»	n.	266	272	82	6	18
43	»	n.	270	277	32	6	18
44	»	n.	275	517	28	11	28
45	»	n.	75	75	—	6	—
	Summa	—	—	14,036	99	—	—

W. Falck & C:o A. B. Turku.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Johtajatar	n.	—	801	15	—	—
2	Paperossintekijä	n.	—	63	80	—	—
3	»	n.	—	36	40	—	—
4	»	n.	—	48	40	—	—
5	»	n.	—	57	40	—	—
6	»	n.	—	68	60	—	—
7	»	n.	—	32	—	—	—
8	»	n.	—	66	—	—	—
9	Paperossintekijä	n.	—	37	20	—	—
10	»	n.	—	94	20	—	—
11	»	n.	—	65	05	—	—
12	»	n.	—	53	35	—	—
13	»	n.	—	46	10	—	—
14	»	n.	—	36	80	—	—
	Summa	—	—	1,506	45	—	—

D. Suutupakanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Työmestari	m.	—	1,382	40	—	—
2	»	m.	—	120	—	—	—
3	Suutupakkatyöntek.	n.	—	69	90	—	—
4	»	n.	—	731	15	—	—
5	»	n.	—	122	05	—	—
6	»	n.	—	14	65	—	—
7	»	n.	—	447	85	—	—
8	Punoja	m.	—	505	25	—	—
9	»	m.	—	59	15	—	—
10	»	m.	—	62	55	—	—
11	»	m.	—	25	85	—	—
12	»	m.	—	195	35	—	—
13	»	m.	—	181	55	—	—
14	»	m.	—	53	65	—	—
15	»	m.	—	58	70	—	—
16	Punoja	m.	—	54	95	—	—
17	»	m.	—	140	20	—	—
18	»	m.	—	1,505	60	—	—
19	»	m.	—	107	35	—	—
20	»	m.	—	430	25	—	—
21	»	m.	—	108	55	—	—
22	»	m.	—	89	90	—	—
23	»	m.	—	49	50	—	—
24	»	m.	—	297	40	—	—
25	»	m.	—	299	40	—	—
26	»	m.	—	71	65	—	—
27	»	m.	—	265	35	—	—
28	»	m.	—	6	70	—	—
29	»	m.	—	28	35	—	—
30	»	m.	—	18	35	—	—

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
31	Punoja	m.	—	88	20	—	—
32	»	m.	—	22	10	—	—
33	»	m.	—	86	15	—	—
34	»	m.	—	7	90	—	—
35	»	m.	—	63	25	—	—
36	»	m.	—	57	85	—	—
	Summa	—	—	7,829	—	—	—

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Koneenkäyttäjä	m.	—	893	85	—	—
2	Puuseppä	m.	—	484	95	—	—
	Summa	—	—	1,378	80	—	—

„Samson“. Hämeenlinna.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Työmestari	m.	—	4,400	—	88	—
2	Johtajatar	n.	—	1,200	—	24	—
3	Paperossintekijä	n.	—	324	17	—	—
4	»	n.	—	357	25	—	—
5	»	n.	—	342	40	—	—
6	»	n.	—	108	80	—	—
7	»	n.	—	388	—	—	—
8	»	n.	—	308	06	—	—
9	»	n.	—	104	50	—	—
10	»	n.	—	224	35	—	—
11	»	n.	—	453	40	—	—
12	»	n.	—	118	40	—	—
13	»	n.	—	459	60	—	—
14	»	n.	—	297	84	—	—
15	»	n.	—	363	15	—	—
16	»	n.	—	126	40	—	—
17	»	n.	—	144	15	—	—
18	»	n.	—	313	20	—	—
19	»	n.	—	106	80	—	—
20	»	n.	—	126	40	—	—
21	»	n.	—	432	55	—	—
22	»	n.	—	377	45	—	—
23	»	n.	—	419	40	—	—
24	»	n.	—	391	10	—	—
25	»	n.	—	397	05	—	—
26	»	n.	—	96	80	—	—
27	»	n.	—	290	30	—	—
28	»	n.	—	372	—	—	—
29	»	n.	—	303	15	—	—
30	»	n.	—	184	30	—	—
31	»	n.	—	411	60	—	—
32	»	n.	—	93	60	—	—
33	»	n.	—	109	—	—	—
34	»	n.	—	413	—	—	—
35	»	n.	—	133	90	—	—
36	»	n.	—	425	75	—	—
37	»	n.	—	127	30	—	—
38	»	n.	—	401	—	—	—
39	Paperossintekijä	n.	—	127	30	—	—
40	»	n.	—	138	50	—	—
41	»	n.	—	261	—	—	—
42	»	n.	—	383	15	—	—
43	»	n.	—	418	05	—	—
44	»	n.	—	65	60	—	—
45	»	n.	—	72	80	—	—
46	»	n.	—	105	60	—	—
47	»	n.	—	105	60	—	—
48	»	n.	—	285	75	—	—
49	»	n.	—	421	10	—	—
50	»	n.	—	376	80	—	—
51	»	n.	—	368	51	—	—
52	»	n.	—	299	85	—	—
53	»	n.	—	343	95	—	—
54	»	n.	—	101	65	—	—
55	»	n.	—	118	90	—	—
56	»	n.	—	130	40	—	—
57	»	n.	—	121	60	—	—
58	»	n.	—	368	—	—	—
59	»	n.	—	403	55	—	—
60	»	n.	—	63	20	—	—
61	»	n.	—	89	60	—	—
62	»	n.	—	403	40	—	—
63	»	n.	—	120	80	—	—
64	»	n.	—	447	—	—	—
65	»	n.	—	140	80	—	—
66	»	n.	—	100	—	—	—
67	»	n.	—	336	45	—	—
68	»	n.	—	85	60	—	—
69	»	n.	—	85	60	—	—
70	»	n.	—	111	45	—	—
71	»	n.	—	194	70	—	—
72	»	n.	—	242	45	—	—
73	»	n.	—	244	75	—	—
74	»	n.	—	399	18	—	—
75	»	n.	—	254	35	—	—
76	»	n.	—	118	75	—	—

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
77	Paperossintekijä	n.	—	124	15	—	—
78	»	n.	—	110	40	—	—
79	»	n.	—	322	40	—	—
80	»	n.	—	96	80	—	—
81	»	n.	—	72	80	—	—
82	»	n.	—	84	—	—	—
83	»	n.	—	72	80	—	—
84	»	n.	—	265	40	—	—
85	»	n.	—	—	80	—	—
86	»	n.	—	236	60	—	—
87	»	n.	—	75	20	—	—
88	»	n.	—	99	—	—	—
89	Riipijä	n.	—	347	45	—	—
90	»	n.	—	368	10	—	—
91	»	n.	—	205	65	—	—
92	»	n.	—	205	—	—	—
93	»	n.	—	122	—	—	—
94	»	n.	—	106	85	—	—
95	Pakkaaja	n.	—	397	60	—	—
96	»	n.	—	406	70	—	—
97	»	n.	—	408	10	—	—
98	Pakkaaja	n.	—	296	80	—	—
99	Leikkaaja	m.	—	1,200	—	—	—
—	Rasiantekijä	n.	—	4,490	65	—	—
	Summa	—	—	34,217	11	—	—

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Koneenkäyttäjä	m.	—	1,200	—	—	—
2	»	m.	—	360	—	—	—
	Summa	—	—	1,560	—	—	—

Gust. R. Fältmars & C:o. Hämeenlinna.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Työmestari	m.	277	1,100	—	23	82
2	Paperossintekijä	n.	283	531	30	11	28
3	»	n.	282	484	50	10	32
4	»	n.	206	381	—	11	10
5	»	n.	288	438	—	9	12
6	»	n.	271	393	75	8	70
7	»	n.	283	441	20	9	36
8	»	n.	222	249	—	6	72
9	»	n.	226	492	90	13	08
10	»	n.	92	164	85	10	74
11	»	n.	277	425	70	9	24
12	»	n.	275	364	05	7	92
13	»	n.	283	502	50	10	68
14	»	n.	283	453	60	9	60
15	»	n.	286	421	50	8	82
16	»	n.	284	556	80	11	76
17	»	n.	277	487	20	10	56
18	»	n.	79	154	95	11	76
19	»	n.	224	345	90	9	24
20	»	n.	143	307	20	12	90
21	»	n.	282	480	15	10	20
22	Paperossintekijä	n.	107	150	—	8	40
23	»	n.	283	556	91	11	82
24	»	n.	278	604	85	13	08
25	»	n.	279	557	85	12	—
26	»	n.	284	537	90	11	34
27	»	n.	222	425	10	11	46
28	»	n.	290	560	25	11	58
29	»	n.	288	565	65	11	76
30	»	n.	126	235	50	11	22
31	»	n.	127	296	85	14	04
32	»	n.	128	270	75	12	72
33	»	n.	91	146	55	9	66
34	Rasiantekijä	n.	281	406	80	8	70
35	»	m.	298	720	20	14	52
36	Pakkaaja	n.	159	268	50	10	14
37	»	n.	291	456	65	9	42
38	»	n.	286	412	90	8	64
39	»	n.	121	162	25	8	04
40	Päivätyöläinen	m.	301	720	—	14	34
	Summa	—	—	17,231	—	—	—

Tupakkatehdas O. Y. Virginia. Tampere.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Paperossintekijä	n.	—	548	50	—	—
2	»	n.	—	223	20	—	—
3	»	n.	—	89	10	—	—
4	»	n.	—	81	—	—	—
5	»	n.	—	70	20	—	—
6	»	n.	—	144	—	—	—
7	»	n.	—	103	50	—	—
8	»	n.	—	153	—	—	—
9	»	n.	—	123	30	—	—
10	»	n.	—	81	—	—	—
11	»	n.	—	98	10	—	—
12	»	n.	—	475	70	—	—
13	»	n.	—	472	90	—	—
14	»	n.	—	187	—	—	—
15	»	n.	—	623	80	—	—
16	»	n.	—	207	50	—	—
17	»	n.	—	331	60	—	—
18	»	n.	—	669	60	—	—
19	»	n.	—	622	40	—	—
20	»	n.	—	515	20	—	—
21	»	n.	—	598	90	—	—
22	»	n.	—	424	30	—	—
23	»	n.	—	361	30	—	—
24	Paperossintekijä	n.	—	473	80	—	—
25	»	n.	—	465	70	—	—
26	»	n.	—	160	90	—	—
27	»	n.	—	175	—	—	—
28	»	n.	—	575	50	—	—
29	»	n.	—	587	20	—	—
30	»	n.	—	505	30	—	—
31	»	n.	—	213	70	—	—
32	»	n.	—	188	80	—	—
33	»	n.	—	647	50	—	—
34	»	n.	—	532	30	—	—
35	»	n.	—	404	50	—	—
36	»	n.	—	589	60	—	—
37	»	n.	—	330	70	—	—
38	»	n.	—	357	10	—	—
39	Pakkaaja	n.	263	527	—	12	—
40	»	n.	267	536	50	12	06
41	Hylssintekijä	n.	268	402	—	9	—
42	Liistaroija	n.	258	294	95	6	84
43	Riipijä	n.	202	300	45	8	94
44	»	n.	258	295	10	6	84
45	»	n.	217	245	05	6	78
	Summa		—	—	16,013	75	—	—

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	n.	—	263	70	—	—
2	»	n.	—	148	05	—	—
3	»	n.	—	187	20	—	—
4	»	n.	—	119	25	—	—
5	»	m.	—	150	90	—	—
6	Leikkaaja	m.	266	802	25	18	12
7	Lajittelija	m.	271	813	25	18	—
8	Liistaroija	n.	106	106	80	6	—
9	Pakkaaja	n.	19	37	—	11	70
10	»	n.	21	40	50	11	58
	Summa		—	—	2,668	90	—	—

C. Piipputupakanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Kartuusintekijä	m.	278	837	—	18	06
2	»	m.	14	14	50	6	24
	Summa		—	—	851	50	—	—

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Koneenkäyttäjä	m.	300	960	—	19	20

F. Sergejeff. Viipuri.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Johtajatar	n.	300	720	—	14	40
2	Paperossintekijä	n.	—	638	25	—	—
3	»	n.	—	494	27	—	—
4	»	n.	—	328	15	—	—
5	»	n.	—	582	55	—	—
6	»	n.	—	586	35	—	—
7	»	n.	—	646	85	—	—
8	»	n.	—	570	80	—	—
9	»	n.	—	636	—	—	—
10	»	n.	—	639	20	—	—
11	»	n.	—	707	80	—	—
12	»	n.	—	576	75	—	—
13	»	n.	—	97	80	—	—
14	»	n.	—	567	25	—	—
15	»	n.	—	414	15	—	—
16	»	n.	—	422	85	—	—
17	»	n.	—	253	40	—	—
18	»	n.	—	546	75	—	—
19	»	n.	—	554	45	—	—
20	»	n.	—	330	20	—	—
21	»	n.	—	329	50	—	—
22	»	n.	—	215	75	—	—
23	»	n.	—	361	60	—	—
24	»	n.	—	390	25	—	—
25	»	n.	—	569	35	—	—
26	»	n.	—	569	60	—	—
27	»	n.	—	524	—	—	—
28	»	n.	—	618	95	—	—
29	»	n.	—	599	85	—	—
30	»	n.	—	634	60	—	—
31	»	n.	—	468	55	—	—
32	»	n.	—	681	70	—	—
33	»	n.	—	516	45	—	—
34	»	n.	—	451	20	—	—
35	»	n.	—	541	30	—	—
36	»	n.	—	630	65	—	—
37	»	n.	—	699	60	—	—
38	»	n.	—	35	20	—	—
39	»	n.	—	646	15	—	—
40	»	n.	—	492	80	—	—
41	»	n.	—	361	60	—	—
42	»	n.	—	195	15	—	—
43	»	n.	—	337	35	—	—
44	»	n.	—	422	30	—	—
45	»	n.	—	527	20	—	—
46	»	n.	—	600	80	—	—
47	»	n.	—	499	20	—	—
48	»	n.	—	704	—	—	—
49	»	n.	—	586	40	—	—
50	»	n.	—	391	20	—	—
51	»	n.	—	615	20	—	—
52	»	n.	—	596	80	—	—
53	»	n.	—	526	40	—	—
54	»	n.	—	750	40	—	—
55	»	n.	—	460	40	—	—
56	Paperossintekijä	n.	—	588	—	—	—
57	»	n.	—	398	40	—	—
58	»	n.	—	622	40	—	—
59	»	n.	—	686	40	—	—
60	»	n.	—	610	65	—	—
61	»	n.	—	548	—	—	—
62	»	n.	—	549	60	—	—
63	»	n.	—	298	40	—	—
64	»	n.	—	556	—	—	—
65	»	n.	—	368	—	—	—
66	»	n.	—	588	80	—	—
67	»	n.	—	180	35	—	—
68	»	n.	—	170	40	—	—
69	»	n.	—	207	20	—	—
70	»	n.	—	605	90	—	—
71	»	n.	—	548	—	—	—
72	»	n.	—	524	—	—	—
73	»	n.	—	618	40	—	—
74	»	n.	—	602	40	—	—
75	»	n.	—	250	60	—	—
76	»	n.	—	492	—	—	—
77	»	n.	—	485	60	—	—
78	»	n.	—	325	60	—	—
79	»	n.	—	187	20	—	—
80	»	n.	—	539	60	—	—
81	»	n.	—	608	20	—	—
82	»	n.	—	492	80	—	—
83	»	n.	—	496	80	—	—
84	»	n.	—	313	60	—	—
85	»	n.	—	356	—	—	—
86	»	n.	—	460	80	—	—
87	»	n.	—	528	—	—	—
88	»	n.	—	626	40	—	—
89	»	n.	—	432	—	—	—
90	»	n.	—	435	20	—	—
91	»	n.	—	317	60	—	—
92	»	n.	—	616	—	—	—
93	»	n.	—	420	—	—	—
94	»	n.	—	460	—	—	—
95	»	n.	—	559	20	—	—
96	»	n.	—	377	60	—	—
97	»	n.	—	423	20	—	—
98	»	n.	—	443	20	—	—
99	»	n.	—	536	80	—	—
100	»	n.	—	512	80	—	—
101	»	n.	—	124	—	—	—
102	»	n.	—	529	60	—	—
103	»	n.	—	345	60	—	—
104	»	n.	—	372	60	—	—
105	»	n.	—	246	30	—	—
106	»	n.	—	654	40	—	—
107	»	n.	—	530	40	—	—
108	»	n.	—	464	—	—	—
109	»	n.	—	565	60	—	—
110	»	n.	—	576	—	—	—

Työntekijän numero	Työntekijän ammatin erikoisala	Työntekijän sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	Todellinen vuositulo p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	Arvioitu viikkotulo p.
111	Paperossintekijä	n.	—	608	—	—	—
112	»	n.	—	538	40	—	—
113	»	n.	—	676	—	—	—
114	»	n.	—	542	40	—	—
115	»	n.	—	543	20	—	—
116	»	n.	—	428	80	—	—
117	»	n.	—	604	—	—	—
118	»	n.	—	600	—	—	—
119	»	n.	—	309	60	—	—
120	»	n.	—	564	—	—	—
121	»	n.	—	668	80	—	—
122	»	n.	—	699	55	—	—
123	»	n.	—	540	80	—	—
124	»	n.	—	351	20	—	—
125	»	n.	—	518	40	—	—
126	»	n.	—	77	60	—	—
127	»	n.	—	443	20	—	—
128	»	n.	—	459	20	—	—
129	»	n.	—	384	80	—	—
130	»	n.	—	493	60	—	—
131	»	n.	—	234	40	—	—
132	»	n.	—	385	60	—	—
133	»	n.	—	522	40	—	—
134	»	n.	—	242	40	—	—
135	»	n.	—	311	20	—	—
136	»	n.	—	638	40	—	—
137	»	n.	—	399	20	—	—
138	»	n.	—	204	—	—	—
139	»	n.	—	704	80	—	—
140	»	n.	—	490	40	—	—
141	»	n.	—	609	27	—	—
142	»	n.	—	352	—	—	—
143	»	n.	—	402	40	—	—
144	»	n.	—	144	80	—	—
145	»	n.	—	569	60	—	—
146	»	n.	—	586	15	—	—
147	»	n.	—	501	60	—	—
148	»	n.	—	475	20	—	—
149	»	n.	—	441	60	—	—
150	»	n.	—	565	60	—	—
151	»	n.	—	508	80	—	—
152	»	n.	—	186	40	—	—
153	»	n.	—	228	—	—	—
154	»	n.	—	419	20	—	—
155	»	n.	—	436	—	—	—
156	»	n.	—	413	60	—	—
157	»	n.	—	453	60	—	—
158	»	n.	—	393	60	—	—
159	»	n.	—	427	70	—	—
160	»	n.	—	393	60	—	—
161	»	n.	—	295	20	—	—
162	»	n.	—	620	80	—	—
163	»	n.	—	491	20	—	—
164	»	n.	—	382	40	—	—
165	»	n.	—	315	20	—	—
166	»	n.	—	596	80	—	—
167	»	n.	—	386	40	—	—
168	»	n.	—	160	80	—	—
169	»	n.	—	19	20	—	—
170	»	n.	—	533	60	—	—
171	Paperossintekijä	n.	—	361	60	—	—
172	»	n.	—	700	80	—	—
173	»	n.	—	618	40	—	—
174	»	n.	—	576	80	—	—
175	»	n.	—	460	—	—	—
176	»	n.	—	611	20	—	—
177	»	n.	—	266	30	—	—
178	»	n.	—	340	80	—	—
179	»	n.	—	305	10	—	—
180	»	n.	—	179	20	—	—
181	»	n.	—	249	60	—	—
182	»	n.	—	36	80	—	—
183	»	n.	—	204	80	—	—
184	»	n.	—	205	60	—	—
185	»	n.	—	205	60	—	—
186	»	n.	—	137	60	—	—
187	»	n.	—	223	20	—	—
188	»	n.	—	188	—	—	—
189	Hylssintekijä	m.	76	104	30	8	22
190	»	m.	77	108	05	8	40
191	»	m.	181	317	15	10	50
192	»	m.	116	142	90	7	38
193	»	m.	70	109	45	9	36
194	»	n.	292	584	80	12	—
195	»	n.	—	157	60	—	—
196	»	n.	—	50	90	—	—
197	»	n.	—	226	—	—	—
198	»	n.	—	61	05	—	—
199	»	n.	—	6	—	—	—
200	»	n.	—	101	10	—	—
201	»	m.	—	12	40	—	—
202	»	n.	—	360	55	—	—
203	»	n.	—	385	70	—	—
204	»	n.	—	157	75	—	—
205	»	n.	—	191	45	—	—
206	»	n.	—	328	60	—	—
207	»	n.	—	193	30	—	—
208	»	n.	—	202	90	—	—
209	»	n.	—	63	30	—	—
210	»	n.	—	51	60	—	—
211	»	n.	—	191	45	—	—
212	»	n.	—	111	25	—	—
213	»	n.	—	55	35	—	—
214	»	n.	—	36	30	—	—
215	»	n.	—	240	—	—	—
216	»	n.	—	67	80	—	—
217	»	n.	—	165	50	—	—
218	»	m.	—	63	70	—	—
219	»	m.	—	14	70	—	—
220	Riipijä	m.	298	971	15	19	50
221	»	n.	293	390	50	7	98
222	»	n.	192	249	90	7	80
223	»	n.	77	99	90	7	80
224	»	n.	55	71	17	7	80
225	»	n.	109	141	70	7	80
226	»	n.	147	191	60	7	80
227	»	n.	119	155	20	7	80
228	»	n.	205	265	52	7	80
229	»	n.	118	154	05	7	80
230	»	n.	182	237	50	7	80

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
231	Riipijä	n.	205	363	45	10	62
232	»	n.	29	37	70	7	80
233	»	n.	—	355	—	7	—
234	»	n.	110	143	42	7	80
235	»	n.	62	79	10	7	68
236	»	n.	22	26	95	7	32
237	»	n.	115	145	—	7	56
238	»	n.	11	13	20	7	20
239	»	n.	95	120	60	7	62
240	»	n.	88	105	35	7	20
241	»	n.	77	92	45	7	20
242	»	n.	75	96	—	7	68
243	Liistaroija	n.	5	5	50	6	60
244	»	n.	104	135	20	7	80
245	»	n.	51	65	97	7	80
246	»	n.	86	105	10	7	32
247	»	n.	9	10	20	6	60
248	»	n.	110	143	90	7	80
249	»	n.	20	23	75	7	14
250	»	n.	15	16	40	6	54
251	»	n.	202	248	65	7	38
252	»	n.	151	184	60	7	32
253	»	m.	35	40	30	6	90
254	Liistaroijä	n.	5	5	50	6	60
255	»	n.	103	124	93	7	26
256	»	n.	91	103	60	6	84
257	»	n.	20	22	—	6	60
258	»	n.	21	22	80	6	60
259	»	n.	53	63	60	7	20
260	»	n.	172	211	67	7	38
261	»	n.	10	12	—	7	20
262	»	n.	84	96	70	6	90
263	Riipijä	n.	295	521	25	10	62
264	Pakkaaja	m.	297	894	15	18	—
265	»	n.	297	670	27	13	50
266	»	n.	61	123	—	12	—
267	»	n.	142	249	95	10	56
268	»	n.	297	475	92	9	60
269	»	n.	240	337	98	8	40
270	»	m.	297	461	85	9	30
271	»	m.	—	322	85	—	—
272	Rasiantekijä	n.	292	390	25	8	04
273	Paperinkoneessa	m.	295	1,034	60	21	—
274	Leikkaaja	m.	292	954	95	19	62
	Summa	—	—	103,056	64	—	—

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	m.	—	533	10	—	—
2	»	m.	—	469	60	—	—
3	»	m.	—	607	—	—	—
4	»	m.	—	1,054	—	—	—
5	»	m.	—	320	40	—	—
3	»	m.	—	343	—	—	—
7	»	m.	—	99	83	—	—
8	»	n.	—	577	94	—	—
9	»	m.	—	237	08	—	—
10	»	m.	—	1,136	50	—	—
11	»	n.	—	642	67	—	—
12	»	m.	—	1,053	73	—	—
13	»	m.	—	869	43	—	—
14	»	m.	—	873	05	—	—
15	»	n.	—	1,012	—	—	—
16	»	m.	—	549	30	—	—
17	»	n.	—	291	60	—	—
18	»	n.	—	869	79	—	—
19	»	n.	—	927	45	—	—
20	»	m.	—	733	12	—	—
21	»	n.	—	363	60	—	—
22	»	m.	—	970	33	—	—
23	Sikarintekijä	n.	—	269	10	—	—
24	»	n.	—	770	65	—	—
25	»	n.	—	582	51	—	—
26	»	n.	—	507	84	—	—
27	»	n.	—	874	67	—	—
28	»	m.	—	524	10	—	—
29	»	n.	—	66	15	—	—
30	»	m.	—	522	13	—	—
31	»	m.	—	9	—	—	—
32	»	n.	—	77	85	—	—
33	»	n.	—	700	70	—	—
34	»	m.	—	925	69	—	—
35	»	n.	—	124	65	—	—
36	»	n.	—	776	94	—	—
37	»	m.	—	288	90	—	—
38	»	m.	—	320	85	—	—
39	»	n.	—	281	25	—	—
40	»	m.	—	766	95	—	—
41	»	m.	—	306	91	—	—
42	»	n.	—	710	01	—	—
43	»	n.	—	15	54	—	—
44	»	n.	—	64	27	—	—

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
45	Sikarintekijä	n.	—	810	93	—	—
46	»	n.	—	214	40	—	—
47	»	n.	—	646	43	—	—
48	»	m.	—	352	80	—	—
49	»	n.	—	438	74	—	—
50	»	n.	—	260	01	—	—
51	»	n.	—	47	70	—	—
52	»	m.	—	358	92	—	—
53	»	n.	—	96	18	—	—
54	»	m.	—	309	07	—	—
55	»	n.	—	430	10	—	—
56	»	m.	—	466	05	—	—
57	»	m.	—	90	—	—	—
58	»	n.	—	9	90	—	—
59	»	n.	—	353	95	—	—
60	»	m.	—	85	05	—	—
61	»	m.	—	621	65	—	—
62	»	n.	—	320	58	—	—
63	»	n.	—	201	67	—	—
64	»	m.	—	106	75	—	—
65	»	m.	—	48	—	—	—
66	Riipijä	n.	73	86	25	7	08
67	»	n.	293	585	50	12	—
68	Liistaroija	m.	36	46	20	7	68
69	»	n.	61	72	85	7	14
70	»	m.	14	17	40	7	44
71	Liistaroija	m.	18	28	40	9	60
72	»	m.	160	248	60	9	30
73	»	m.	147	234	35	9	60
74	»	m.	116	186	—	9	60
75	»	m.	11	13	20	7	20
76	»	m.	7	8	40	7	20
77	»	m.	16	20	97	7	86
78	»	m.	20	24	30	7	26
79	»	m.	9	9	90	6	60
80	»	m.	14	16	80	7	20
81	»	m.	46	66	20	8	64
82	»	n.	295	388	20	7	92
83	»	m.	116	150	—	7	74
84	»	m.	4	5	60	8	40
85	»	m.	111	127	14	6	90
86	»	m.	98	124	90	7	68
87	»	m.	146	187	30	7	68
88	Lajittelija	m.	289	943	95	19	62
89	»	m.	300	1,440	—	28	80
90	»	m.	300	1,320	—	26	40
91	»	m.	178	426	25	14	34
92	Laatikonnaulaaja	m.	184	265	82	8	64
93	»	m.	109	154	10	8	46
94	»	m.	161	234	55	8	76
95	Työmestari	m.	300	2.400	—	48	—
	Summa	—	—	40,123	19	—	—

C. Piipputupakanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Kartuusintekijä	m.	294	1,005	75	20	52
2	»	m.	—	359	40	—	—
3	»	m.	4	8	—	12	—
4	»	m.	46	128	80	16	80
5	»	m.	—	3	20	—	—
6	»	m.	—	466	60	—	—
7	»	m.	—	629	35	—	—
8	»	m.	—	1,313	70	—	—
9	»	m.	—	842	80	—	—
10	»	m.	—	583	10	—	—
11	»	m.	—	1,333	70	—	—
12	»	m.	—	224	—	—	—
13	»	m.	—	233	10	—	—
14	»	m.	—	175	—	—	—
15	»	m.	—	1,063	30	—	—
16	»	m.	—	149	70	—	—
17	»	m.	—	60	20	—	—
18	»	m.	—	34	30	—	—
19	»	m.	—	634	90	—	—
20	Kartuusintekijä	m.	—	172	20	—	—
21	»	m.	—	8	40	—	—
22	»	m.	—	71	40	—	—
23	»	m.	—	605	50	—	—
24	»	m.	—	119	—	—	—
25	»	m.	—	508	90	—	—
26	»	m.	—	85	40	—	—
27	Sihtaaja	m.	53	148	40	16	80
28	»	m.	52	105	—	12	—
29	»	m.	58	162	40	16	80
30	»	m.	156	437	75	16	80
31	»	m.	39	111	15	17	10
32	»	m.	198	559	—	16	92
33	»	m.	45	126	—	16	80
34	»	m.	193	541	10	16	80
35	»	m.	125	351	40	16	86
36	»	m.	122	345	20	16	80
37	»	m.	148	414	20	16	80
38	»	m.	78	217	70	16	74

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
39	Sihtaaja	m.	76	212	80	16	80
40	»	m.	278	777	45	16	80
41	»	m.	77	217	70	16	98
42	»	m.	39	110	60	17	04
43	Liistaroija	n.	92	111	—	7	20
44	Leikkaaja	m.	296	887	75	18	—
45	»	m.	293	821	55	16	80
46	»	m.	291	813	95	16	80
47	Riipijä	n.	295	391	10	7	98
	Summa	—	—	18,682	90	—	—

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Koneenkäyttäjä	m.	300	1,509	—	30	18
2	Ulkotyöläinen	m.	294	827	45	16	86
3	»	m.	97	270	90	16	80
4	»	m.	167	467	60	16	80
	Summa	—	—	3,074	95	—	—

Viborgs Tobaksfabriks A. B. Viipuri.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Johtajatar	n.	228	840	—	22	08
2	Paperossintekijä	n.	—	347	20	—	—
3	»	n.	—	16	35	—	—
4	»	n.	—	227	05	—	—
5	»	n.	—	419	65	—	—
6	»	n.	—	305	60	—	—
7	»	n.	—	246	25	—	—
8	»	n.	—	121	80	—	—
9	»	n.	—	124	20	—	—
10	»	n.	—	377	75	—	—
11	»	n.	—	279	90	—	—
12	»	n.	—	252	15	—	—
13	»	n.	—	376	80	—	—
14	»	n.	—	284	85	—	—
15	»	n.	—	55	65	—	—
16	»	n.	—	262	—	—	—
17	»	n.	—	279	70	—	—
18	»	n.	—	169	40	—	—
19	»	n.	—	265	40	—	—
20	»	n.	—	367	30	—	—
21	»	n.	—	434	70	—	—
22	»	n.	—	421	30	—	—
23	»	n.	—	154	30	—	—
24	»	n.	—	54	60	—	—
25	»	n.	—	151	70	—	—
26	»	n.	—	355	20	—	—
27	»	n.	—	398	45	—	—
28	»	n.	—	115	40	—	—
29	»	n.	—	316	70	—	—
30	»	n.	—	164	40	—	—
31	»	n.	—	159	65	—	—
32	»	n.	—	385	70	—	—
33	»	n.	—	141	40	—	—
34	»	n.	—	310	45	—	—
35	»	n.	—	364	70	—	—
36	Paperossintekijä	n.	—	287	30	—	—
37	»	n.	—	391	60	—	—
38	»	n.	—	18	20	—	—
39	»	n.	—	207	20	—	—
40	»	n.	—	168	35	—	—
41	»	n.	—	329	50	—	—
42	»	n.	—	57	40	—	—
43	»	n.	—	40	60	—	—
44	»	n.	—	224	55	—	—
45	»	n.	—	124	60	—	—
46	»	n.	—	260	90	—	—
47	»	n.	—	107	—	—	—
48	»	n.	—	103	60	—	—
49	»	n.	—	238	70	—	—
50	»	n.	—	126	60	—	—
51	»	n.	—	1	40	—	—
52	»	n.	—	192	40	—	—
53	»	n.	—	147	95	—	—
54	»	n.	—	75	50	—	—
55	»	n.	—	162	60	—	—
56	»	n.	—	76	—	—	—
57	»	n.	—	265	25	—	—
58	»	n.	—	93	80	—	—
59	»	n.	—	267	60	—	—
60	»	n.	—	70	—	—	—
61	»	n.	—	124	15	—	—
62	»	n.	—	253	30	—	—
63	Hylssintekijä	n.	—	66	40	—	—
64	»	n.	—	24	40	—	—
65	»	n.	—	4	—	—	—
66	»	n.	—	23	20	—	—
67	»	n.	—	22	80	—	—
68	»	n.	—	188	20	—	—
69	»	n.	—	25	60	—	—
70	»	n.	—	15	20	—	—

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk	p.
71	Hylssintekijä	n.	—	29	60	—	—
72	»	n.	—	88	80	—	—
73	»	n.	—	37	45	—	—
74	»	n.	—	28	—	—	—
75	»	n.	—	114	—	—	—
76	»	n.	—	14	40	—	—
77	»	n.	—	66	—	—	—
78	»	n.	—	12	40	—	—
79	»	m.	280	458	25	9	84
80	Räsiantekijä	m.	138	380	25	16	56
81	»	m.	70	182	50	15	66
82	»	m.	68	187	70	16	56
83	»	m.	75	219	40	17	58
84	»	m.	178	667	50	22	50
85	»	m.	53	147	85	16	74
86	»	m.	36	99	—	16	50
87	»	m.	134	269	—	12	—
88	»	m.	60	165	75	16	56
89	Liistaroija	n.	263	445	55	10	14
90	Pakkaaja & lajittel.	n.	—	480	05	—	—
91	»	m.	288	569	15	11	88
92	»	n.	273	392	45	8	64
93	»	n.	280	640	95	13	74
94	»	m.	9	9	50	6	36
95	»	m.	75	187	50	15	—
96	»	m.	233	570	35	14	70
97	»	m.	46	89	75	11	70
98	»	m.	139	345	40	14	88
99	Riipijä	n.	16	20	—	7	50
100	»	n.	7	9	35	8	04
101	»	n.	89	110	60	7	44
102	»	n.	16	19	70	7	38
103	»	n.	206	256	85	7	50
104	»	n.	282	565	—	12	—
105	»	n.	15	17	80	7	14
106	»	n.	56	69	60	7	44
107	»	n.	56	61	15	6	54
	Summa	---	—	22,362	05	—	—

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	n.	—	576	80	—	—
2	»	n.	—	427	20	—	—
3	»	n.	—	770	—	—	—
4	»	n.	—	655	80	—	—
5	»	m.	—	201	20	—	—
6	»	n.	—	134	80	—	—
7	»	m.	—	879	05	—	—
8	»	m.	—	710	90	—	—
9	»	m.	—	171	55	—	—
10	»	n.	—	1,080	10	—	—
11	»	n.	—	262	—	—	—
12	»	n.	—	716	80	—	—
13	»	n.	—	494	—	—	—
14	»	n.	—	768	—	—	—
15	»	n.	—	781	30	—	—
16	»	m.	—	406	40	—	—
17	»	n.	—	510	40	—	—
18	»	m.	—	349	40	—	—
19	»	n.	—	72	—	—	—
20	»	m.	—	214	—	—	—
21	»	m.	—	108	—	—	—
22	»	n.	—	268	40	—	—
23	»	n.	—	298	—	—	—
24	»	m.	—	268	—	—	—
25	»	n.	—	854	—	—	—
26	»	n.	—	508	80	—	—
27	Sikarintekijä	n.	—	725	40	—	—
28	»	n.	—	761	15	—	—
29	»	m.	—	149	20	—	—
30	»	m.	—	332	—	—	—
31	»	m.	—	262	80	—	—
32	»	m.	—	532	—	—	—
33	»	n.	—	631	60	—	—
34	»	m.	—	99	60	—	—
35	»	m.	—	116	40	—	—
36	»	n.	—	216	—	—	—
37	»	n.	—	82	—	—	—
38	»	n.	—	234	—	—	—
39	»	n.	—	203	60	—	—
40	»	m.	—	211	20	—	—
41	»	m.	—	152	—	—	—
42	»	n.	—	442	—	—	—
43	»	n.	—	438	—	—	—
44	»	n.	—	581	20	—	—
45	»	n.	—	238	40	—	—
46	»	n.	—	310	40	—	—
47	»	n.	—	533	60	—	—
48	»	n.	—	226	—	—	—
49	»	m.	—	482	—	—	—
50	»	m.	—	270	40	—	—
51	»	n.	—	82	40	—	—
52	»	n.	—	610	40	—	—

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
53	Sikarintekijä	m.	—	210	40	—	—
54	»	m.	—	305	20	—	—
55	»	m.	—	91	60	—	—
56	»	n.	—	420	10	—	—
57	»	m.	—	254	80	—	—
58	»	n.	—	758	—	—	—
59	»	n.	—	343	60	—	—
60	»	m.	—	228	—	—	—
61	»	n.	—	846	—	—	—
62	»	n.	—	216	—	—	—
63	»	n.	—	712	—	—	—
64	»	n.	—	466	80	—	—
65	»	n.	—	7	20	—	—
66	»	n.	—	495	40	—	—
67	»	n.	—	277	60	—	—
68	»	n.	—	330	—	—	—
69	»	m.	—	566	—	—	—
70	»	n.	—	165	60	—	—
71	»	n.	—	166	—	—	—
72	»	n.	—	714	40	—	—
73	»	n.	—	706	40	—	—
74	»	n.	—	252	80	—	—
75	»	n.	—	605	60	—	—
76	»	m.	—	278	40	—	—
77	»	n.	—	369	20	—	—
78	»	n.	—	876	—	—	—
79	»	m.	—	916	90	—	—
80	»	m.	—	856	30	—	—
81	»	n.	—	365	40	—	—
82	»	n.	—	443	40	—	—
83	»	m.	—	90	60	—	—
84	»	n.	—	277	60	—	—
85	»	n.	—	258	80	—	—
86	»	n.	—	680	40	—	—
87	»	n.	—	277	20	—	—
88	»	n.	—	682	—	—	—
89	»	n.	—	648	—	—	—

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
90	Sikarintekijä	n.	—	657	20	—	—
91	»	n.	—	197	20	—	—
92	»	m.	—	590	40	—	—
93	»	n.	—	910	15	—	—
94	»	n.	—	166	40	—	—
95	»	n.	—	786	80	—	—
96	»	n.	—	249	60	—	—
97	»	n.	—	613	60	—	—
98	Lajittelija	m.	300	1,200	—	24	—
99	»	n.	274	437	60	9	60
100	»	n.	281	379	75	8	10
101	»	m.	288	862	50	17	94
102	Pakkaaja	n.	—	398	70	—	—
103	»	n.	—	647	50	—	—
104	»	n.	—	641	—	—	—
105	»	m.	—	215	90	—	—
106	»	n.	—	67	90	—	—
107	»	n.	—	383	30	—	—
108	»	m.	300	960	—	19	20
109	Leikkaaja	m.	300	1,180	—	23	58
110	»	m.	126	378	—	18	—
111	»	m.	169	494	40	17	58
112	»	m.	20	55	50	16	68
113	Laatikonnaulaaja	m.	—	714	75	—	—
114	»	m.	—	26	—	—	—
115	»	m.	—	301	40	—	—
116	»	m.	—	291	95	—	—
117	»	m.	—	527	55	—	—
118	»	m.	—	90	50	—	—
119	»	m.	—	151	60	—	—
120	»	m.	—	108	85	—	—
121	»	m.	—	68	75	—	—
122	»	m.	—	78	70	—	—
123	»	m.	—	72	60	—	—
124	»	m.	—	33	60	—	—
	Summa		—	52,510	—	—	—

C. Piipputupakanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Kartuusintekijä	m.	—	598	95	—	—
2	»	m.	164	493	—	18	—
3	»	m.	—	3	85	—	—
4	»	m.	—	207	55	—	—
5	»	m.	—	316	15	—	—
6	»	m.	—	781	—	—	—
7	»	m.	—	22	40	—	—
8	»	m.	—	412	30	—	—
9	»	m.	—	614	30	—	—
10	»	m.	—	362	60	—	—
11	»	m.	—	219	10	—	—
	Summa		—	4,031	20	—	—

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Kirvesmies	m.	34	103	42	18	24
2	»	m.	35	106	39	18	24
3	»	m.	38	115	30	18	18
4	»	m.	211	1,140	50	32	46
5	»	m.	9	23	53	15	61
6	»	m.	31	92	38	17	88
7	Ovenvartija	m.	295	885	75	18	—
	Summa		—	2,467	27	—	—

W. Baronins Eftertr. Viipuri.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Paperossintekijä	n.	293	428	50	8	76
2	»	n.	292	404	10	8	28
3	»	n.	250	369	—	8	88
4	»	n.	288	321	15	6	72
5	»	n.	286	362	90	7	62
6	»	n.	284	264	15	5	58
7	»	n.	262	456	10	10	44
8	»	n.	285	519	80	10	92
9	»	n.	274	413	90	9	06
10	»	n.	173	243	20	8	22
11	»	n.	54	54	85	6	12
12	»	n.	76	117	25	9	24
13	»	n.	67	103	45	9	24
14	»	n.	214	404	15	11	34
15	»	n.	171	211	—	7	38
16	»	n.	67	81	45	7	32
17	»	n.	258	481	15	11	16
18	»	n.	258	282	20	6	54
19	»	n.	130	230	—	10	62
20	»	n.	267	294	35	6	60
21	»	n.	273	489	85	10	74
22	»	n.	286	473	05	9	90
23	»	n.	234	249	85	6	42
24	»	n.	242	470	40	11	64
25	»	n.	134	139	—	6	24
26	»	n.	126	190	40	9	06
27	Paperossintekijä	n.	19	31	70	10	02
28	»	n.	68	70	80	6	24
29	»	n.	205	396	10	11	58
30	»	n.	41	89	30	13	08
31	»	n.	18	40	55	13	50
32	»	n.	16	29	75	11	16
33	»	n.	10	14	75	8	82
34	»	n.	89	152	85	10	32
35	»	n.	88	130	80	8	94
36	»	n.	58	122	75	12	66
37	»	n.	20	43	40	13	02
38	»	n.	68	101	35	8	94
39	»	n.	56	57	40	6	12
40	Leikkaaja	m.	263	805	89	18	36
41	»	m.	283	849	—	18	—
42	Pakkaaja	m.	287	717	05	15	—
43	Liistaroija	n.	186	325	57	10	50
44	»	m.	72	90	25	7	50
45	Riipijä	n.	258	386	70	9	—
46	»	n.	207	263	15	7	62
47	»	n.	143	179	50	7	50
48	»	n.	135	215	83	9	60
49	»	n.	167	221	13	7	92
50	»	n.	116	156	62	8	10
	Summa	—	—	13,547	39	—	—

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	m.	129	591	99	27	54
2	»	m.	241	543	91	13	50
3	»	m.	171	387	69	24	12
4	»	m.	143	498	23	20	88
5	»	n.	99	178	24	10	80
6	»	n.	239	532	71	13	38
7	»	n.	234	511	89	13	08
8	»	n.	25	31	85	7	62
9	»	n.	248	464	51	11	22
10	»	m.	290	979	93	20	28
11	»	n.	269	313	02	18	12
12	»	n.	267	329	82	14	16
13	»	m.	55	169	31	18	48
14	Sikarintekijä	m.	248	882	19	21	36
15	»	m.	34	111	40	19	68
16	»	m.	205	679	16	19	86
17	»	m.	78	151	67	11	64
18	»	m.	230	675	89	17	64
19	»	m.	71	270	—	22	80
20	»	n.	141	339	17	14	40
21	»	n.	106	215	80	12	18
22	»	m.	79	130	43	9	90
23	Laatikonnaulaaja	m.	283	377	65	7	98
24	»	m.	122	212	50	10	44
25	Pakkaaja	m.	42	105	10	15	—
	Summa	—	—	10,784	06	—	—

C. Piipputupakanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Kartuusintekijä	m.	280	840	75	18	—
2	»	m.	95	128	47	8	10
3	»	m.	19	23	75	7	50
4	Leikkaaja	m.	283	388	72	8	22
	Summa	—	—	1,381	69	—	—

Augusta Sandén. Viipuri.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Työmestari	m.	303	1,390	—	27	54
2	Paperossintekijä	n.	288	269	02	5	58
3	»	n.	263	293	25	6	72
4	»	n.	185	201	88	6	54
5	»	n.	169	194	50	6	90
6	»	n.	31	38	—	7	38
7	Paperossintekijä	n.	39	76	—	11	70
8	»	n.	101	140	95	8	40
9	Leikkaaja	m.	77	211	85	16	50
10	»	m.	210	454	93	13	02
	Summa	—	—	3,270	38	—	—

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	m.	—	643	30	—	—
2	»	m.	111	274	25	14	82
3	»	m.	77	176	—	13	74
4	»	m.	92	268	45	17	52
5	»	m.	206	459	45	13	38
6	»	m.	93	223	50	14	40
7	»	m.	91	213	96	14	10
8	»	m.	171	343	11	12	06
9	»	m.	182	507	80	16	74
10	»	m.	154	370	61	14	46
11	»	n.	166	354	52	12	84
12	»	m.	118	254	10	12	90
13	»	m.	2	4	20	12	60
14	»	m.	98	210	16	12	84
15	»	m.	20	37	50	11	28
16	»	m.	90	238	07	15	90
17	»	m.	59	127	—	12	90
18	»	m.	58	127	40	13	20
19	Sikarintekijä	m.	51	112	64	13	26
20	»	m.	22	54	—	14	70
21	»	m.	16	46	20	17	34
22	»	n.	282	659	24	14	04
23	»	n.	178	464	29	15	66
24	»	n.	83	167	01	12	06
25	»	n.	68	121	80	10	74
26	»	n.	232	281	15	7	26
27	»	n.	172	215	—	7	50
28	Vikkelintekijä	n.	12	15	—	7	50
29	»	n.	12	14	—	7	—
30	»	n.	66	77	—	7	—
31	»	n.	72	84	—	7	—
32	»	n.	—	260	25	—	—
33	»	n.	—	323	25	—	—
34	Laatikonnaulaaja	m.	191	249	10	7	80
35	Lajittelija	m.	246	400	25	9	78
	Summa	—	—	8,377	56	—	—

C. Piipputupakanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Kartuusintekijä	m.	187	170	60	5	46

Luka Stergidi. Viipuri.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Paperossintekijä	n.	126	232	17	11	04
2	»	n.	187	353	—	11	34
3	»	n.	120	282	55	14	10
4	»	n.	150	348	97	13	98
5	»	n.	148	376	43	15	24
6	»	n.	186	331	87	10	68
7	»	n.	195	383	24	11	82
8	»	n.	172	321	53	11	22
9	»	n.	198	308	74	9	36
10	»	n.	144	370	26	15	42
11	»	n.	201	374	72	11	16
12	»	n.	128	241	55	11	34
13	»	n.	105	190	41	10	86
14	»	n.	88	162	95	11	10
15	»	n.	200	383	28	11	52
16	»	n.	178	251	35	8	46
17	»	n.	127	235	47	11	10
18	»	n.	93	165	10	10	62
19	Paperossintekijä	n.	128	215	40	10	08
20	»	n.	71	102	80	8	70
21	»	n.	103	152	85	8	88
22	»	n.	120	294	61	14	76
23	»	n.	136	283	65	12	54
24	»	n.	193	362	36	11	28
25	»	n.	177	344	—	11	64
26	»	n.	169	260	75	9	24
27	»	n.	156	267	70	10	32
28	»	n.	174	296	44	10	20
29	»	n.	115	204	60	10	68
30	»	n.	33	80	45	14	64
31	Pakkaaja	n.	206	304	—	8	88
32	»	n.	204	255	—	7	50
33	Muu työntekijä	n.	254	449	50	10	62
34	»	m.	300	600	—	12	—
	Summa	—	—	9,787	70	—	—

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	m.	70	283	51	24	30
2	»	m.	133	596	02	26	88
3	»	m.	90	377	11	25	14
4	»	m.	31	108	90	21	06
5	Sikarintekijä	m.	67	258	29	23	16
6	»	m.	47	176	42	22	50
	Summa	—	—	1,800	25	—	—

Wilh. Klein. Viipuri.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Työmestari	m.	302	2,990	—	59	40
2	Paperossintekijä	n.	302	678	30	13	50
3	»	n.	302	617	40	12	24
4	»	n.	154	248	75	9	72
5	»	n.	118	201	40	10	26
	Summa	—	—	4,735	85	—	—

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	m.	179	917	80	30	72
2	»	m.	84	156	80	11	22
3	Lajittelija	m.	294	1,774	—	36	18
	Summa	—	—	2,848	60	—	—

Matti Roiha ja Kumpp. O. Y. Lappeenranta.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Työmestari	m.	300	1,800	—	36	—
2	Paperossintekijä	n.	213	477	15	13	44
3	»	n.	140	238	80	10	26
4	»	n.	18	30	—	10	02
5	»	n.	18	24	—	7	98
6	»	n.	169	314	70	11	16
7	»	n.	73	144	42	11	88
8	»	n.	129	210	40	9	78
9	»	n.	215	347	25	9	72
10	»	n.	26	46	10	10	62
11	»	n.	54	71	75	7	98
12	»	n.	187	378	55	12	12
13	»	n.	25	33	80	8	10
14	Paperossintekijä	n.	117	103	95	5	34
15	»	n.	113	103	90	5	46
16	»	n.	104	83	80	4	86
17	»	n.	120	122	75	6	12
18	»	n.	106	151	25	8	58
19	Liistaroija	n.	63	62	75	6	—
20	»	n.	7	7	25	6	24
21	»	n.	68	68	—	6	—
22	»	n.	116	116	25	6	—
23	Lajittel. & leikkaaja	m.	300	1,080	—	21	60
24	»	m.	20	81	—	24	30
	Summa	—	—	6,097	82	—	—

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	m.	21	50	—	14	28
2	»	m.	91	288	65	19	02
3	»	m.	98	299	51	18	36
4	»	n.	73	186	71	15	36
5	»	m.	18	73	15	24	36
6	»	m.	20	83	—	24	90
7	Sikarintekijä	m.	82	247	68	18	12
8	»	m.	83	199	68	14	46
9	»	m.	81	181	80	13	44
10	»	n.	70	204	25	17	52
11	»	n.	83	188	12	13	62
12	»	n.	61	180	20	17	70

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
13	Sikarintekijä	n.	28	74	25	15	90
14	Lajittelija	m.	143	198	25	8	34
15	»	n.	73	73	50	6	06
16	Laatikonnaulaaja	m.	17	13	65	4	80
17	»	m.	77	72	90	5	70
18	»	m.	11	5	50	3	—
19	»	m.	6	5	40	5	40
20	»	m.	31	38	75	7	50
	Summa	—	—	2,664	95	—	—

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Koneenkäyttäjä	m.	300	720	—	14	40

Petter Fomin. Viipurin pit.

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	m.	248	605	93	14	64
2	»	m.	222	724	47	19	56
3	»	n.	273	853	22	18	78
4	»	m.	226	719	15	19	08
5	»	m.	33	97	15	17	64
6	»	m.	150	515	19	20	58
7	»	m.	185	421	07	13	68
8	»	m.	162	546	13	12	84
9	»	m.	133	469	59	21	18
10	»	m.	82	235	14	17	22
11	»	m.	161	422	25	15	72
12	»	m.	145	418	73	17	34
13	»	n.	15	34	83	13	92
14	»	m.	255	754	08	17	76
15	»	m.	244	839	54	20	64
16	»	m.	63	142	34	13	56
17	»	m.	44	88	30	12	06
18	»	m.	73	175	42	14	40
19	»	m.	54	183	76	20	40
20	»	m.	235	778	11	19	86
21	»	n.	239	732	52	18	36
22	»	m.	249	788	67	19	02
23	»	m.	187	537	21	17	22
24	»	m.	235	778	90	19	86
25	»	m.	73	222	30	18	30
26	»	m.	190	559	68	17	70
27	»	m.	206	501	61	14	64
28	»	m.	126	277	88	13	26
29	»	m.	22	64	07	17	46
30	»	m.	84	212	75	15	18
31	»	m.	91	191	92	12	66
32	»	n.	94	197	72	12	60
33	»	n.	73	176	77	14	52
34	Sikarintekijä	m.	69	172	83	15	—
35	»	n.	87	224	01	15	42
36	»	m.	162	471	08	17	46
37	»	m.	143	333	28	13	98
38	»	m.	82	290	71	21	30
39	»	n.	113	341	—	18	12
40	»	n.	97	187	89	11	64
41	»	n.	102	306	06	18	—
42	»	n.	154	451	81	17	58
43	»	m.	108	261	45	14	52
44	»	m.	117	318	01	16	32
45	»	m.	135	439	76	19	56
46	»	m.	129	430	13	19	98
47	»	m.	206	666	86	19	44
48	»	m.	263	918	17	20	94
49	»	m.	161	422	41	15	72
50	»	n.	239	471	45	11	82
51	»	n.	221	539	89	14	64
52	»	m.	248	866	02	20	94
53	»	n.	141	420	—	17	88
54	»	m.	198	615	78	18	66
55	»	n.	242	814	93	20	22
56	»	m.	233	668	70	17	22
57	Valmistelutyöntek.	m.	219	566	58	15	54
58	Leikkaaja	m.	260	649	87	15	—
59	Lajittelija	m.	302	802	37	15	96
60	Laatikonnaulaaja	m.	173	188	70	6	54
61	Päivätyöläinen	m.	298	894	—	18	—
62	»	m.	298	810	25	16	32
63	»	m.	249	653	37	15	72
64	»	m.	181	455	70	15	12
65	»	m.	40	101	25	15	18
	Summa	—	—	29,821	02	—	—

Maria Kankaanpää. Viipurin pitäjä.

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	m.	—	264	—	—	—
2	»	n.	—	432	45	—	—
3	»	n.	—	560	25	—	—
4	»	n.	—	108	71	—	—
5	»	m.	—	349	87	—	—
6	»	n.	—	501	72	—	—
7	»	n.	—	335	47	—	—
8	»	m.	—	85	68	—	—
9	»	n.	—	517	95	—	—
10	»	n.	—	1,061	51	—	—
11	»	n.	—	652	02	—	—
12	»	n.	—	793	58	—	—
13	»	n.	—	397	35	—	—
14	»	m.	—	795	55	—	—
15	»	m.	—	642	43	—	—
16	Sikarintekijä	n.	—	261	10	—	—
17	»	n.	—	373	87	—	—
18	»	m.	—	758	42	—	—
19	»	n.	—	348	30	—	—
20	»	n.	—	471	16	—	—
21	»	n.	—	490	99	—	—
22	»	n.	—	245	25	—	—
23	»	n.	—	272	05	—	—
24	»	n.	—	392	97	—	—
25	Lajittelija	m.	281	913	—	19	50
26	Liistaroija	m.	264	723	80	16	44
27	Pakkaaja	m.	154	269	50	10	50
28	»	m.	135	453	06	20	16
29	»	m.	137	184	70	8	10
	Summa	—	—	13,656	71	—	—

Heikki Pekkala. Viipurin pitäjä.

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	n.	—	99	20	—	—
2	»	n.	—	153	40	—	—
3	»	n.	—	95	97	—	—
4	»	n.	—	219	64	—	—
5	»	n.	—	53	28	—	—
6	»	n.	—	22	40	—	—
7	»	n.	—	84	80	—	—
8	»	n.	—	102	72	—	—
	Summa	—	—	831	41	—	—

G. A. Lindberg. Mikkelin pitäjä.

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	n.	—	434	49	—	—
2	»	n.	—	482	60	—	—
3	»	n.	—	386	95	—	—
4	»	n.	—	36	80	—	—
5	»	m.	—	181	60	—	—
6	»	n.	—	396	52	—	—
7	»	m.	—	136	16	—	—
8	Leikkaaja	n.	—	278	32	—	—
	Summa	—	—	2,333	44	—	—

Vasa Nya Tobaksfabrik. Nikolainkaupunki.

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Työmestari	m.	300	4,455	12	89	10
2	Sikarintekijä	n.	287	465	95	9	72
3	»	n.	299	551	45	11	04
4	»	n.	301	577	80	11	52
5	»	n.	291	545	95	11	28
6	»	n.	126	195	30	9	30
7	Leikkaaja	m.	284	1,005	65	21	24
8	Pakkaaja	n.	295	459	70	9	36
9	Riipijä	n.	278	417	—	9	—
	Summa	—	—	8,673	92	—	—

C. Piipputupakanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Kartuusintekijä	n.	265	549	25	12	42
2	»	n.	283	597	90	12	66
3	»	n.	283	598	65	12	72
4	»	n.	283	599	20	12	72
5	Varsienvalssaaja	n.	278	444	75	9	60
6	Riipijä	n.	291	436	50	9	—
7	Kuivaaja	n.	276	441	70	9	60
	Summa	—	—	3,667	95	—	—

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Koneenkäyttäjä	m.	300	1,800	—	36	—
2	Talonmies	m.	300	780	—	15	60
	Summa	—	—	2,580	—	—	—

Jakob Finnilä. Nikolainkaupunki.

D. Suutupakanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Punoja	m.	300	780	—	15	60
2	»	m.	300	468	—	9	36
3	Latoja	m.	300	390	—	7	80
4	»	m.	300	390	—	7	80
5	»	m.	300	390	—	7	80
	Summa	—	—	2,418	—	—	—

Carl Finnilä A. B. Nikolainkaupunki.

D. Suutupakanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Riipijä	m.	299	441	50	8	88
2	»	m.	299	398	—	7	98
3	Punoja	m.	299	1,300	—	26	10
4	»	m.	299	776	25	15	60
5	»	m.	162	219	25	8	10
6	»	m.	167	224	25	8	04
7	»	m.	116	151	—	7	80
8	»	m.	126	162	50	7	74
	Summa	—	—	3,672	75	—	—

Ph. U. Strengberg & C:o A. B. Pietarsaari.

A. Paperossinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.	Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Paperossintekijä	n.	281	856	50	18	30	56	Paperossintekijä	n.	278	607	60	13	14
2	»	n.	150	462	30	18	48	57	»	n.	282	600	75	12	78
3	»	n.	182	235	25	7	74	58	»	n.	288	704	75	14	70
4	»	n.	273	685	40	15	06	59	»	n.	261	423	40	9	72
5	»	n.	272	771	60	17	04	60	»	n.	282	617	35	13	14
6	»	n.	273	777	90	17	10	61	»	n.	276	609	55	13	26
7	»	n.	288	493	60	10	26	62	»	n.	193	395	85	12	30
8	»	n.	282	721	65	15	36	63	»	n.	278	697	70	15	06
9	»	n.	244	422	60	10	38	64	»	n.	230	443	90	11	58
10	»	n.	288	651	50	13	56	65	»	n.	237	144	05	3	66
11	»	n.	268	733	85	16	44	66	»	n.	54	87	20	9	66
12	»	n.	263	811	55	18	54	67	»	n.	263	538	95	12	30
13	»	n.	288	659	40	13	74	68	»	n.	278	551	75	11	88
14	»	n.	230	477	30	12	48	69	»	n.	282	781	20	16	62
15	»	n.	268	839	90	18	78	70	»	n.	288	447	05	9	30
16	»	n.	281	478	30	10	20	71	»	n.	188	486	70	15	54
17	»	n.	288	791	65	16	50	72	»	n.	244	352	30	8	64
18	»	n.	265	613	60	13	92	73	»	n.	258	510	10	11	88
19	»	n.	282	615	45	13	08	74	»	n.	40	45	30	6	78
20	»	n.	277	650	95	14	10	75	»	n.	110	242	10	13	20
21	»	n.	262	627	15	14	34	76	»	n.	283	438	05	9	30
22	»	n.	288	786	80	16	38	77	»	n.	247	582	25	14	16
23	»	n.	283	642	60	13	62	78	»	n.	208	262	65	7	56
24	»	n.	275	589	15	12	84	79	»	n.	237	633	30	16	02
25	»	n.	282	461	65	9	84	80	»	n.	288	661	60	13	80
26	»	n.	235	599	—	15	30	81	»	n.	273	442	05	9	72
27	»	n.	19	21	60	6	84	82	»	n.	280	441	15	9	48
28	»	n.	244	553	80	13	62	83	»	n.	260	449	10	10	38
29	»	n.	280	672	10	14	40	84	»	n.	263	550	85	12	54
30	»	n.	265	636	95	14	40	85	»	n.	273	629	25	13	80
31	»	n.	259	721	45	16	74	86	»	n.	288	553	40	11	52
32	»	n.	273	454	70	10	02	87	»	n.	288	720	25	15	—
33	»	n.	265	749	85	16	98	88	»	n.	288	888	80	18	54
34	»	n.	288	754	80	15	72	89	»	n.	288	926	35	19	32
35	»	n.	288	444	95	9	24	90	»	n.	285	545	10	11	46
36	»	n.	288	664	40	13	86	91	»	n.	188	264	70	8	46
37	»	n.	—	438	05	—	—	92	»	n.	278	575	25	12	42
38	»	n.	288	964	75	20	10	93	»	n.	288	716	45	14	94
39	»	n.	288	585	15	12	18	94	»	n.	288	748	90	15	60
40	»	n.	—	155	85	—	—	95	»	n.	125	367	65	17	64
41	»	n.	—	741	85	—	—	96	»	n.	118	138	15	7	02
42	»	n.	288	552	15	11	52	97	»	n.	278	694	90	15	—
43	»	n.	—	316	65	—	—	98	»	n.	88	215	55	14	70
44	»	n.	200	383	50	11	52	99	»	n.	148	353	90	14	34
45	»	n.	20	19	60	5	88	100	»	n.	288	541	—	11	28
46	»	n.	133	227	30	10	26	101	»	n.	288	513	35	10	68
47	»	n.	186	227	40	7	32	102	»	n.	288	462	55	9	66
48	»	n.	205	452	85	13	26	103	»	n.	282	730	—	15	54
49	»	n.	39	105	20	16	20	104	»	n.	279	721	25	15	48
50	»	n.	278	512	45	11	04	105	»	n.	288	597	45	12	42
51	»	n.	282	607	55	12	90	106	»	n.	261	601	75	13	86
52	»	n.	238	508	65	12	84	107	»	n.	288	656	55	13	68
53	»	n.	288	719	25	15	—	108	»	n.	278	691	05	14	94
54	»	n.	288	514	40	10	74	109	»	n.	225	576	10	15	36
55	»	n.	261	601	65	13	86	110	»	n.	58	46	10	4	74

Työntekijän numero	Työntekijän ammatin erikoisala	Työntekijän sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	Todellinen vuositulo p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	Arvioitu viikkotulo p.
111	Paperossintekijä	n.	220	580	15	15	78
112	»	n.	288	723	30	15	06
113	»	n.	88	202	85	13	86
114	»	n.	178	202	85	6	84
115	»	n.	284	618	45	13	08
116	»	n.	278	441	90	9	54
117	»	n.	288	678	20	14	10
118	»	n.	288	653	60	13	62
119	»	n.	288	692	80	14	46
120	»	n.	155	298	90	11	58
121	»	n.	110	136	15	7	44
122	»	n.	75	218	55	17	46
123	»	n.	280	512	40	10	98
124	»	n.	288	735	35	15	30
125	»	n.	200	354	70	10	62
126	»	n.	245	593	—	14	52
127	»	n.	39	95	10	14	64
128	»	n.	288	735	90	15	36
129	»	n.	99	229	85	13	92
130	»	n.	200	455	25	13	68
131	»	n.	285	559	55	11	76
132	»	n.	248	616	75	14	94
133	»	n.	120	248	95	12	42
134	»	n.	128	189	10	8	88
135	»	n.	288	666	50	13	86
136	»	n.	228	365	10	13	68
137	»	n.	278	586	10	12	66
138	»	n.	218	443	90	12	24
139	»	n.	27	34	30	7	62
140	»	n.	288	772	75	16	08
141	»	n.	283	632	90	13	44
142	»	n.	285	685	55	14	46
143	»	n.	282	675	80	14	40
144	»	n.	175	439	05	9	06
145	»	n.	285	557	55	11	76
146	»	n.	278	558	40	12	06
147	»	n.	253	570	25	13	50
148	»	n.	288	810	05	16	86
149	»	n.	78	359	70	27	66
150	»	n.	265	503	10	11	40
151	»	n.	238	423	35	10	68
152	»	n.	275	530	50	11	58
153	»	n.	240	305	75	7	62
154	»	n.	47	61	75	7	86
155	»	n.	80	88	70	6	66
156	»	n.	155	350	—	13	56
157	»	n.	160	265	45	9	96
158	»	n.	263	716	75	16	38
159	»	n.	193	262	50	8	16
160	»	n.	288	500	95	10	44
161	»	n.	85	90	20	6	36
162	»	n.	189	384	20	12	18
163	»	n.	180	572	35	19	08
164	»	n.	120	276	40	13	80
165	»	n.	260	706	70	16	32
166	»	n.	120	152	90	7	62
167	»	n.	170	464	40	16	38
168	»	n.	266	601	20	13	56
169	»	n.	270	699	75	15	54
170	»	n.	288	592	05	12	36
171	Paperossintekijä	n.	113	250	75	13	32
172	»	n.	259	708	50	16	44
173	»	n.	95	209	75	13	26
174	»	n.	178	409	65	13	80
175	»	n.	270	562	40	12	48
176	»	n.	282	699	80	14	94
177	»	n.	75	114	65	9	18
178	»	n.	250	603	55	14	46
179	»	n.	221	441	95	12	—
180	»	n.	183	295	60	9	72
181	»	n.	158	323	75	12	30
182	»	n.	213	448	85	12	66
183	»	n.	21	21	55	6	18
184	»	n.	250	515	10	12	36
185	»	n.	176	326	45	11	10
186	»	n.	213	461	05	12	96
187	»	n.	20	20	60	6	18
188	»	n.	272	583	45	12	90
189	»	n.	278	747	50	16	14
190	»	n.	187	575	15	18	48
191	»	n.	91	194	55	12	84
192	»	n.	120	273	50	13	68
193	»	n.	68	135	90	12	—
194	»	n.	135	274	35	12	18
195	»	n.	288	1,011	65	21	06
196	»	n.	288	686	95	14	34
197	»	n.	282	873	10	18	60
198	»	n.	255	507	20	11	94
199	»	n.	270	600	35	13	32
200	»	n.	241	393	—	9	78
201	»	n.	164	220	75	8	10
202	»	n.	288	624	20	13	02
203	»	n.	280	561	35	12	—
204	»	n	131	323	30	14	76
205	»	n.	140	198	50	8	46
206	»	n.	280	603	75	12	96
207	»	n.	28	74	50	15	96
208	»	n.	251	612	40	14	64
209	»	n.	280	656	20	14	04
210	»	n.	285	779	45	16	38
211	»	n.	260	520	75	12	—
212	»	n.	87	95	05	6	60
213	»	n.	130	284	85	13	14
214	»	n.	46	205	85	13	80
215	»	n.	288	764	30	15	90
216	»	n.	218	548	90	15	12
217	»	n.	78	124	75	9	60
218	»	n.	118	254	80	12	96
219	»	n.	276	623	95	13	56
220	»	n.	260	557	40	12	84
221	»	n.	276	646	20	14	04
222	»	n.	218	282	95	7	80
223	»	n.	234	420	25	10	80
224	»	n.	99	391	20	23	70
225	»	n.	270	724	40	16	08
226	»	n.	271	396	05	8	76
227	»	n.	—	5	60	—	—
228	»	n.	202	510	70	15	18
229	»	n.	258	399	45	9	30
230	»	n.	288	457	70	9	54

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
231	Paperossintekijä	n.	264	496	—	11	28
232	»	n.	288	753	25	15	72
233	»	n.	80	104	55	7	86
234	»	n.	268	581	30	13	02
235	»	n.	288	428	40	8	94
236	»	n.	288	762	40	15	90
237	»	n.	259	442	65	10	26
238	»	n.	107	181	70	10	20
239	»	n.	277	404	70	8	76
240	»	n.	278	663	50	14	34
241	»	n.	282	473	05	10	08
242	»	n.	282	585	95	12	48
243	»	n.	234	389	80	10	02
244	»	n.	130	269	15	12	42
245	»	n.	284	662	50	13	98
246	»	n.	284	503	70	10	62
247	»	n.	283	529	85	11	22
248	»	n.	176	349	10	11	88
249	»	n.	150	233	80	9	36
250	»	n.	268	526	50	11	76
251	»	n.	288	621	65	12	96
252	»	n.	170	332	60	11	76
253	»	n.	285	500	40	10	56
254	»	n.	283	588	—	12	48
255	»	n.	265	554	50	12	54
256	»	n.	180	203	80	6	78
257	»	n.	255	581	20	13	68
258	»	n.	288	481	10	10	02
259	»	n.	288	776	10	16	14
260	»	n.	222	293	15	7	92
261	»	n.	43	101	95	14	22
262	»	n.	246	380	35	9	30
263	»	n.	255	562	65	13	26
264	»	n.	258	593	20	13	80
265	»	n.	282	534	15	11	34
266	»	n.	217	460	70	12	72
267	»	n.	266	659	90	14	88
268	»	n.	288	511	75	10	68
269	»	n.	288	589	45	12	30
270	»	n.	288	675	05	14	04
271	»	n.	208	223	40	6	42
272	»	n.	288	454	45	9	48
273	»	n.	288	626	65	13	08
274	»	n.	265	545	55	12	36
275	»	n.	113	127	55	6	78
276	»	n.	20	27	45	8	22
277	»	n.	167	282	—	10	14
278	»	n.	39	53	95	8	28
279	»	n.	276	648	90	14	10
280	»	n.	137	337	50	14	76
281	»	n.	122	132	20	6	48
282	»	n.	288	453	20	9	42
283	»	n.	288	748	65	15	60
284	»	n.	192	293	85	9	18
285	»	n.	121	194	—	9	60
286	»	n.	133	232	25	10	50
287	»	n.	288	511	30	10	68
288	»	n.	265	531	20	12	—
289	»	n.	275	652	45	14	22
290	»	n.	—	7	45	—	—

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
291	Paperossintekijä	n.	240	526	30	13	14
292	»	n.	117	258	85	13	26
293	»	n.	145	347	80	14	40
294	»	n.	258	407	70	9	48
295	»	n.	248	522	55	12	66
296	»	n.	200	359	85	10	80
297	»	n.	135	232	50	10	32
298	»	n.	283	747	55	15	84
299	»	n.	273	504	25	11	10
300	»	n.	288	606	60	12	66
301	»	n.	250	502	80	12	06
302	»	n.	90	173	60	11	58
303	»	n.	178	360	45	12	36
304	»	n.	278	527	90	11	40
305	»	n.	269	618	45	13	80
306	»	n.	270	716	50	15	90
307	»	n.	121	232	45	11	52
308	»	n.	106	204	30	11	52
309	»	n.	113	198	25	10	50
310	»	n.	116	229	35	11	88
311	»	n.	280	635	80	13	62
312	»	n.	272	395	55	8	70
313	»	n.	235	378	80	9	66
314	»	n.	275	613	55	13	38
315	»	n.	288	722	30	15	06
316	»	n.	273	691	10	15	18
317	»	n.	288	493	—	10	26
318	»	n.	278	678	15	14	64
319	»	n.	293	604	75	12	36
320	»	n.	269	497	85	11	10
321	»	n.	272	562	30	12	42
322	»	n.	258	612	40	14	22
323	»	n.	288	678	30	14	16
324	»	n.	264	537	75	12	24
325	»	n.	14	21	55	9	24
326	»	n.	167	348	—	12	48
327	»	n.	251	776	65	18	54
328	»	n.	211	597	90	16	98
329	»	n.	264	687	95	15	66
330	»	n.	118	269	85	13	74
331	»	n.	288	851	60	17	76
332	»	n.	285	745	65	15	72
333	»	n.	240	335	85	8	40
334	»	n.	280	629	05	13	50
335	»	n.	52	107	80	12	42
336	»	n.	161	221	50	8	28
337	»	n.	268	708	85	15	84
338	»	n.	264	754	15	17	16
339	»	n.	216	361	20	10	02
340	»	n.	278	740	65	15	96
341	»	n.	228	433	20	11	40
342	»	n.	288	889	15	18	54
343	»	n.	268	655	70	14	70
344	»	n.	276	575	15	12	48
345	»	n.	207	686	05	19	86
346	»	n.	110	343	45	18	72
347	»	n.	172	440	—	15	36
348	»	n.	266	648	90	14	64
349	»	n.	288	744	75	15	54
350	»	n.	267	755	70	16	98

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
351	Paperossintekijä	n.	276	828	55	18	—
352	»	n.	282	678	45	14	46
353	»	n.	261	518	45	11	94
354	»	n.	270	691	85	15	36
355	»	n.	258	549	45	12	78
356	»	n.	127	344	80	16	26
357	»	n.	120	218	—	10	92
358	»	n.	178	496	—	16	68
359	»	n.	26	75	40	17	40
360	»	n.	110	268	60	14	64
361	»	n.	288	594	90	12	42
362	»	n.	288	873	05	18	18
363	»	n.	126	357	50	17	04
364	»	n.	237	505	10	12	78
365	»	n.	284	782	05	16	50
366	»	n.	266	458	05	10	56
367	»	n.	288	782	05	16	32
368	»	n.	284	538	25	11	40
369	»	n.	267	699	05	15	72
370	»	n.	288	850	95	17	70
371	»	n.	173	856	55	29	70
372	»	n.	285	1,224	15	25	80
373	»	n.	286	704	80	14	76
374	»	n.	261	615	55	14	16
375	»	n.	265	715	40	16	20
376	»	n.	280	634	55	13	62
377	»	n.	287	884	55	18	48
378	»	n.	243	519	45	12	84
379	»	n.	237	443	65	11	22
380	»	n.	288	590	95	12	30
381	»	n.	288	664	40	13	86
382	»	n.	288	921	85	19	20
383	»	n.	167	314	60	11	28
384	»	n.	278	705	05	15	24
385	»	n.	283	537	—	11	40
386	»	n.	274	577	20	12	66
387	»	n.	271	674	55	14	94
388	»	n.	180	406	80	13	56
389	»	n.	283	582	20	12	36
390	»	n.	268	652	60	14	64
391	»	n.	288	584	15	12	18
392	»	n.	288	665	45	13	86
393	»	n.	274	679	60	14	88
394	»	n.	268	553	—	12	36
395	»	n.	94	207	80	13	26
396	»	n.	38	62	75	9	90
397	»	n.	275	761	25	16	62
398	»	n.	200	402	65	12	06
399	»	n.	233	475	85	12	24
400	»	n.	140	171	50	7	38
401	»	n.	60	76	20	7	62
402	»	n.	54	75	40	8	40
403	»	n.	150	253	80	10	14
404	»	n.	150	276	55	10	80
405	»	n.	149	248	15	10	02
406	»	n.	143	436	—	18	30
407	»	n.	143	412	55	17	28
408	»	n.	143	368	65	15	48
409	»	n.	125	275	30	13	20
410	»	n.	140	298	95	12	78
411	Paperossintekijä	n.	142	410	75	17	34
412	»	n.	142	413	60	17	46
413	»	n.	130	187	20	8	64
414	»	n.	143	241	05	10	14
415	»	n.	135	194	55	8	64
416	»	n.	145	358	65	14	82
417	»	n.	133	262	95	11	88
418	»	n.	121	184	25	9	12
419	»	n.	121	145	95	7	26
420	»	n.	127	287	95	13	62
421	»	n.	128	301	90	14	19
422	»	n.	120	192	05	9	60
423	»	n.	121	137	25	6	78
424	»	n.	74	107	75	8	76
425	»	n.	108	252	80	14	04
426	»	n.	123	331	25	16	14
427	»	n.	118	316	50	16	08
428	»	n.	112	147	95	7	92
429	»	n.	112	156	95	8	40
430	»	n.	88	100	40	6	84
431	»	n.	82	138	70	10	14
432	»	n.	97	147	—	9	12
433	»	n.	164	256	35	9	36
434	»	n.	178	330	40	11	10
435	»	n.	274	533	10	11	70
436	»	n.	240	327	50	8	16
437	»	n.	134	156	40	7	02
438	Pakkaaja	n.	285	700	75	14	76
439	»	n.	288	714	45	14	88
440	»	n.	277	678	30	14	70
441	»	n.	266	567	05	12	78
442	»	n.	286	629	35	17	16
443	»	n.	288	642	—	13	38
444	»	n.	282	589	65	12	54
445	»	n.	288	650	20	13	56
446	»	n.	288	662	50	13	80
447	»	n.	203	450	95	13	32
448	»	n.	287	649	25	13	56
449	»	n.	275	575	45	12	54
450	»	n.	288	660	30	13	74
451	»	n.	288	639	75	13	32
452	»	n.	268	559	80	12	54
453	»	n.	288	666	—	13	86
454	»	n.	284	621	15	13	14
455	»	n.	288	647	25	13	50
456	»	n.	288	663	95	13	86
457	»	n.	288	651	—	13	56
458	»	n.	270	595	35	13	26
459	»	n.	287	649	10	13	56
460	»	n.	278	612	40	13	20
461	»	n.	278	590	85	12	78
462	»	n.	281	638	05	13	62
463	»	n.	288	650	—	13	56
464	»	n.	286	631	40	13	26
465	»	n.	288	646	70	13	50
466	»	n.	262	514	40	11	76
467	»	n.	270	566	90	12	60
468	»	n.	273	606	45	13	32
469	»	n.	286	647	80	13	62
470	»	n.	155	360	20	13	92

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
471	Pakkaaja	n.	209	321	05	9	24
472	»	n.	285	629	15	13	26
473	»	n.	280	653	35	13	98
474	»	n.	283	615	—	13	02
475	»	n.	284	640	20	13	50
476	»	n.	284	661	85	13	98
477	»	n.	282	648	75	13	80
478	»	n.	284	646	55	13	68
479	»	n.	251	511	60	13	68
480	»	n.	288	616	85	12	84
481	»	n.	288	643	55	13	38
482	»	n.	274	545	70	11	94
483	»	n.	213	421	05	11	88
484	»	n.	200	354	60	10	62
485	»	n.	288	630	85	13	14
486	»	n.	200	412	60	12	36
487	»	n.	75	185	90	14	88
488	»	n.	288	655	90	13	68
489	»	n.	206	422	60	12	30
490	»	n.	286	714	85	16	32
491	»	n.	220	565	35	15	48
492	»	n.	288	722	60	15	06
493	»	n.	272	630	75	13	92
494	»	n.	288	667	65	13	92
495	»	n.	248	517	95	12	54
496	»	n.	56	108	75	11	64
497	»	n.	88	172	35	11	76
498	»	n.	253	497	60	11	82
499	»	n.	288	554	65	11	58
500	»	n.	80	164	95	12	36
501	»	n.	65	75	65	6	96
502	»	n.	268	467	20	10	44
503	»	n.	278	492	45	10	62
504	»	n.	286	509	75	10	68
505	»	n.	231	575	95	12	30
506	»	n.	288	585	75	12	18
507	»	n.	258	530	20	12	36
508	»	n.	135	299	20	13	32
509	»	n.	99	155	80	9	42
510	»	n.	90	142	75	9	54
511	»	n.	67	185	60	16	62
512	»	n.	24	59	75	14	94
513	Liistaroija	n.	258	980	55	22	80
514	»	n.	278	1,002	30	21	66
515	»	n.	268	709	20	15	90
516	»	n.	244	554	95	13	62
517	»	n.	133	355	05	16	02
518	»	n.	168	774	80	27	66
519	»	n.	66	176	90	16	08
520	»	n.	167	363	95	13	08
521	»	n.	66	173	75	15	78
522	»	n.	145	281	75	11	64
523	»	n.	59	159	05	16	20
524	»	n.	268	709	15	15	90
525	Riipijä	n.	280	695	95	14	94
526	»	n.	133	330	15	14	88
527	»	n.	140	270	80	11	58
528	»	n.	280	608	55	13	02
529	»	n.	284	619	70	13	14
530	»	n.	283	619	70	13	14
531	Riipijä	n.	270	615	60	13	68
532	»	n.	275	612	20	13	38
533	»	n.	280	621	10	13	32
534	»	n.	101	233	85	13	92
535	»	n.	270	607	50	13	50
536	»	n.	282	634	80	13	50
537	»	n.	160	346	95	13	02
538	»	n.	285	645	80	13	56
539	»	n.	286	709	10	14	88
540	»	n.	283	638	20	13	56
541	»	n.	273	619	75	13	62
542	»	n.	288	650	10	13	56
543	»	n.	262	556	05	15	72
544	»	n.	286	638	65	13	38
545	»	n.	285	646	10	13	62
546	»	n.	288	639	45	13	32
547	»	n.	288	638	60	13	32
548	»	n.	288	636	55	13	26
549	»	n.	286	640	55	13	44
550	»	n.	252	534	60	12	72
551	»	n.	246	537	60	13	14
552	»	n.	261	572	90	13	20
553	»	n.	288	643	75	13	44
554	»	n.	174	354	—	12	18
555	»	n.	178	634	80	21	42
556	»	n.	282	637	70	13	56
557	»	n.	258	575	05	13	38
558	»	n.	288	613	80	12	78
559	»	n.	286	646	50	13	56
560	»	n.	248	540	10	13	08
561	»	n.	253	562	10	13	32
562	»	n.	263	575	25	13	14
563	»	n.	288	642	20	13	38
564	»	n.	224	545	40	14	64
565	»	n.	174	325	85	11	22
566	»	n.	284	650	55	13	74
567	»	n.	260	523	20	12	06
568	»	n.	283	544	-	11	52
569	»	n.	260	558	30	12	90
570	»	n.	248	570	45	13	80
571	»	n.	270	570	20	12	66
572	»	n.	287	551	80	11	52
573	»	n.	264	547	40	12	42
574	»	n.	288	471	—	9	84
575	»	n.	39	90	05	13	86
576	Paperossikoncessa	m.	288	1,205	25	25	08
577	»	m.	288	1,214	25	25	32
578	»	m.	288	1,210	20	25	20
579	»	m.	288	1,142	30	23	82
580	»	m.	288	1,243	95	25	92
581	»	m.	288	907	20	18	90
582	»	m.	282	880	65	18	72
583	»	m.	288	876	50	18	24
584	»	m.	278	932	45	20	10
585	»	m.	145	396	85	16	44
586	»	m.	288	862	10	17	94
587	»	m.	270	769	35	17	10
588	»	m.	282	805	95	17	16
589	»	m.	166	380	50	13	74
590	»	m.	42	65	90	9	36

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
591	Paperossikoneessa	m.	282	849	65	18	06
592	»	m.	271	1,250	40	27	72
593	»	m.	282	1,268	65	27	—
594	»	m.	286	1,357	15	28	44
595	»	m.	178	706	70	23	82
596	»	m.	80	159	75	12	—
597	Paperossikoneessa	m.	288	778	40	16	20
598	»	n.	265	583	85	13	20
599	»	m.	265	577	60	13	08
600	»	m.	147	279	45	11	40
		Summa	—	—	303,374	45	—	—

B. Sikarinvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Sikarintekijä	n.	206	331	45	11	10
2	»	n.	254	539	75	12	78
3	»	n.	81	132	45	9	84
4	»	n.	288	778	25	16	20
5	»	n.	278	494	50	10	68
6	»	n.	274	772	40	16	92
7	»	n.	258	598	45	13	92
8	»	n.	25	76	90	18	48
9	»	n.	—	27	60	—	—
10	»	m.	155	297	55	11	52
11	»	n.	288	831	05	17	34
12	»	n.	112	145	25	7	80
13	»	n.	232	625	80	16	20
14	»	n.	226	601	45	15	96
15	»	n.	126	357	30	17	04
16	»	m.	286	611	40	12	84
17	»	m.	170	358	55	12	66
18	»	m.	288	891	35	18	54
19	»	m.	74	125	80	10	20
20	»	n.	189	508	55	16	14
21	»	m.	268	589	50	13	20
22	»	m.	253	850	75	20	16
23	»	m.	23	48	15	12	54
24	»	m.	212	473	25	13	38
25	»	m.	283	699	60	14	82
26	»	m.	250	612	10	14	70
27	»	m.	254	586	85	13	86
28	»	m.	281	675	40	14	40
29	»	m.	100	201	70	12	12
30	»	m.	170	316	—	11	16
31	»	m.	288	866	75	18	06
32	»	m.	238	457	—	11	52
33	»	n.	—	42	35	—	—
34	»	m.	288	815	25	16	98
35	»	m.	205	441	85	12	96
36	»	n.	60	100	80	10	08
37	»	m.	288	882	30	18	36
38	»	m.	276	768	65	17	16
39	»	n.	244	517	60	12	72
40	Sikarintekijä	n.	110	266	10	14	52
41	»	n.	156	401	30	15	42
42	»	n.	278	711	45	15	36
43	»	n.	278	783	05	16	92
44	»	n.	288	981	45	20	46
45	»	n.	88	213	—	14	52
46	»	n.	56	125	05	13	38
47	»	m.	200	418	70	12	54
48	»	n.	273	638	60	14	04
49	»	n.	240	590	85	14	76
50	»	n.	234	441	75	11	34
51	»	n.	288	805	90	16	80
52	»	n.	288	523	95	10	92
53	»	n.	198	427	05	12	66
54	»	n.	229	483	05	12	66
55	»	m.	37	63	45	10	26
56	»	n.	278	880	90	19	02
57	»	n.	285	731	65	15	42
58	»	n.	44	103	95	14	16
59	»	n.	168	347	45	12	42
60	»	m.	36	64	30	10	74
61	»	n.	278	639	80	13	80
62	»	n.	288	604	20	12	60
63	»	n.	80	182	10	13	68
64	»	n.	170	293	15	10	32
65	»	n.	288	704	15	14	64
66	»	n.	274	639	45	13	98
67	»	n.	282	681	65	14	52
68	»	n.	95	171	55	10	86
69	»	n.	132	260	85	11	88
70	»	n.	288	877	35	18	30
71	»	n.	264	900	20	20	46
72	»	m.	288	779	05	16	26
73	»	m.	276	709	45	15	42
74	»	m.	241	709	15	17	64
75	»	n.	280	586	60	12	60
76	»	n.	282	657	60	13	98
77	»	n.	284	837	60	17	70
78	»	n.	282	933	90	19	92

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
79	Sikarintekijä	n.	232	419	10	10	86
80	»	n.	200	387	15	11	64
81	»	n.	268	511	60	11	46
82	»	n.	50	120	45	14	46
83	»	n.	200	503	05	15	12
84	»	n.	285	506	05	10	68
85	»	n.	143	426	05	17	88
86	»	n.	175	398	20	13	68
87	»	n.	230	469	70	12	24
88	»	n.	210	347	30	9	90
89	»	n.	278	565	10	12	18
90	»	n.	282	375	15	7	98
91	»	n.	284	880	—	18	60
92	»	n.	281	789	90	16	86
93	»	n.	285	859	95	18	12
94	»	n.	102	354	30	20	82
95	»	n.	163	446	80	16	44
96	»	n.	286	1,036	75	21	78
97	»	n.	270	724	50	16	08
98	»	m.	80	116	20	8	70
99	»	m.	155	352	45	13	62
100	»	n.	207	293	75	8	52
101	»	n.	193	190	45	5	94
102	»	n.	170	218	30	7	68
103	»	n.	263	547	70	12	48
104	»	n.	215	224	80	6	30
105	»	m.	112	224	95	12	06
106	»	n.	122	293	30	14	40
107	»	n.	127	232	85	10	98
108	»	m.	133	161	—	7	26
109	»	n.	121	169	55	8	40
110	»	n.	115	156	—	8	16
111	»	m.	122	214	30	10	56
112	»	n.	133	216	—	9	72
113	»	n.	133	250	35	11	28
114	»	n.	121	149	20	7	38
115	»	n.	110	167	45	9	12
116	»	n.	12	29	65	14	82
117	»	n.	258	323	40	7	50
118	»	n.	—	48	40	—	—
119	»	m.	131	333	35	15	24
120	Vikkelintekijä	n.	262	364	45	8	34
121	»	n.	97	112	50	6	96
122	»	m.	107	154	25	8	64
123	»	n.	109	152	85	8	40
124	»	n.	119	141	15	7	14
125	»	n.	215	311	70	8	70
126	»	n.	—	11	65	—	—
127	»	m.	92	126	—	8	22
128	»	n.	131	158	95	7	26
129	»	m.	80	107	35	8	04
130	»	n.	160	265	35	9	96
131	»	n.	277	388	55	8	40
132	»	n.	281	414	05	8	82
133	»	n.	64	124	10	11	64
134	»	m.	197	282	75	8	58
135	»	m.	20	24	55	7	38
136	»	m.	—	16	85	—	—
137	»	m.	123	160	35	7	80
138	»	m.	97	151	—	9	36
139	»	m.	149	193	35	7	80
140	Vikkelintekijä	m.	88	149	65	10	20
141	»	n.	—	16	80	—	—
142	»	n.	110	128	55	7	02
143	»	n.	270	456	30	10	14
144	»	n.	278	469	10	10	14
145	»	n.	265	341	70	7	74
146	»	n.	288	449	10	9	36
147	»	m.	60	79	85	7	98
148	»	n.	159	192	65	7	26
149	»	n.	278	350	40	7	56
150	»	n.	190	240	70	7	62
151	»	n.	278	439	70	9	48
152	»	n.	140	173	15	7	44
153	»	m.	105	131	70	7	50
154	»	n.	224	224	70	6	—
155	»	n.	80	92	05	6	90
156	»	m.	60	41	55	4	14
157	»	n.	88	95	95	6	54
158	»	m.	56	63	05	6	78
159	»	n.	212	391	20	11	10
160	»	n.	—	28	55	—	—
161	»	n.	220	285	90	7	80
162	»	n.	222	250	65	6	78
163	»	n.	—	125	—	—	—
164	»	n.	—	64	95	—	—
165	»	n.	—	34	—	—	—
166	»	n.	253	260	80	6	18
167	»	n.	252	320	55	7	62
168	»	n.	264	356	35	8	10
169	»	n.	70	72	10	6	18
170	»	n.	—	89	95	—	—
171	»	n.	155	236	15	9	12
172	»	n.	—	84	50	—	—
173	»	n.	35	38	10	6	54
174	»	n.	26	31	60	7	32
175	»	n.	118	140	45	7	14
176	»	n.	—	39	85	—	—
177	»	m.	40	44	65	6	66
178	»	m.	180	233	65	7	80
179	»	n.	140	159	50	6	84
180	»	n.	115	132	35	6	90
181	»	n.	140	188	15	8	04
182	»	m.	110	155	55	8	46
183	»	n.	97	160	90	9	96
184	»	n.	—	44	60	—	—
185	»	m.	96	112	85	7	08
186	»	m.	52	35	40	4	08
187	»	n.	50	31	50	3	78
188	»	m.	88	145	60	9	90
189	»	n.	175	227	80	7	80
190	»	m.	252	261	15	6	24
191	»	n.	252	305	30	7	26
192	»	n.	85	117	55	8	28
193	»	n.	175	191	55	6	54
194	»	n.	242	291	75	7	26
195	»	n.	209	303	60	8	70
196	»	n.	—	17	60	—	—
197	»	n.	241	291	45	7	26
198	»	n.	27	15	10	3	36
199	»	n.	264	322	65	7	32
200	»	n.	—	56	90	—	—

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
201	Vikkelintekijä	m.	66	82	75	7	50
202	»	n.	—	12	70	—	—
203	»	n.	276	439	40	9	54
204	»	n.	222	256	90	6	96
205	»	n.	222	419	55	11	34
206	»	n.	216	259	85	7	20
207	»	n.	216	429	80	11	94
208	»	n.	8	7	95	5	94
209	»	n.	156	202	25	7	74
210	»	n.	—	2	05	—	—
211	»	n.	151	251	35	9	96
212	»	n.	190	314	70	9	96
213	»	n.	110	145	55	7	92
214	»	n.	111	157	65	8	52
215	»	n.	105	143	80	8	22
216	»	n.	54	73	90	8	22
217	»	n.	—	39	25	—	—
218	»	m.	74	91	05	7	38
219	»	n.	40	32	95	4	92
220	»	m.	—	79	45	—	—
221	»	n.	86	125	35	8	76
222	»	n.	250	435	45	10	44
223	»	n.	—	17	65	—	—
224	»	n.	210	221	60	6	36
225	»	n.	112	126	85	6	78
226	»	n.	51	69	40	8	16
227	»	m.	141	231	—	9	84
228	»	m.	48	73	55	9	18
229	»	m.	54	74	60	8	28
230	»	n.	36	58	40	9	72
231	»	m.	42	44	15	6	30
232	»	n.	54	78	35	8	70
233	Lajittelija	n.	270	697	90	15	48
234	»	n.	288	1,139	95	23	76
235	»	n.	288	955	90	19	92
236	»	n.	274	630	80	13	80
237	»	n.	278	616	10	13	32
238	»	n.	278	587	80	12	66
239	»	n.	104	230	15	13	26
240	»	n.	160	266	—	9	96
241	»	n.	104	137	50	7	92
242	»	n.	91	359	30	23	70
243	»	n.	150	287	30	11	52
244	»	n.	130	259	35	12	—
245	»	m.	288	850	—	17	70
246	»	m.	280	748	90	16	02
247	»	n.	284	599	35	12	66
248	»	n.	278	589	60	12	72
249	»	n.	280	604	20	12	96
250	»	n.	90	159	05	10	62
251	»	n.	166	246	05	8	88
252	»	n.	132	187	50	8	52
253	»	n.	122	197	30	9	66
254	»	n.	270	511	95	11	40
255	»	n.	80	92	10	6	90
256	»	n.	133	138	75	8	52
257	»	n.	28	41	65	8	94
258	»	n.	258	358	65	8	34
259	»	n.	250	516	35	12	42
260	»	n.	90	126	95	8	46
261	Lajittelija	n.	28	29	65	6	36
262	»	n.	59	91	80	9	36
263	»	n.	80	117	55	8	82
264	»	n.	77	89	55	6	96
265	Riipijä	n.	188	453	65	14	46
266	»	n.	284	655	—	13	86
267	»	n.	253	568	80	13	50
268	»	n.	94	179	05	11	40
269	»	n.	43	47	30	6	60
270	»	n.	274	607	05	13	32
271	»	n.	225	406	45	10	86
272	»	n.	278	607	15	13	08
273	»	n.	283	634	05	13	44
274	»	n.	194	392	05	12	12
275	»	n.	283	518	50	10	98
276	»	n.	280	517	10	11	10
277	»	n.	—	25	—	—	—
278	»	n.	60	96	25	9	60
279	»	n.	248	497	50	12	06
280	»	n.	253	427	55	10	14
281	»	n.	284	631	75	13	32
282	»	n.	—	49	75	—	—
283	»	n.	—	7	50	—	—
284	»	n.	243	447	60	11	04
285	»	n.	273	515	25	11	34
286	»	n.	272	554	05	12	24
287	»	n.	268	619	30	13	86
288	»	n.	252	547	95	13	02
289	»	n.	254	461	30	10	92
290	»	n.	258	480	70	11	16
291	»	n.	106	187	30	10	56
292	»	n.	58	84	85	8	76
293	»	n.	271	618	05	13	68
294	»	n	121	284	05	14	10
295	»	n.	60	100	75	10	08
296	»	n.	272	543	60	12	—
297	»	n.	264	450	40	10	20
298	»	n.	272	543	35	12	—
299	»	n.	50	82	60	9	90
300	»	n.	—	46	80	—	—
301	»	n.	60	91	40	9	12
302	»	n.	264	468	50	10	62
303	»	n.	280	582	50	12	48
304	»	n.	272	627	45	13	86
305	»	n.	276	682	70	14	82
306	»	n.	265	456	20	10	32
307	»	n.	268	566	10	12	66
308	»	n.	280	679	30	14	58
309	»	n.	238	492	65	12	42
310	»	n.	198	338	70	10	26
311	»	m.	58	93	—	9	60
312	»	n.	258	538	75	12	54
313	»	n.	262	561	70	12	84
314	»	n.	260	424	10	9	78
315	»	n.	78	113	15	8	70
316	»	n.	69	106	75	9	30
317	»	n.	258	347	95	8	10
318	»	n.	—	120	60	—	—
	Summa	—	—	108,518	05	—	—

C. Piipputupakanvalmistus.

Työntekijän numero	Työntekijän ammatin erikoisala	Työntekijän sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	Todellinen vuositulo p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	Arvioitu viikkotulo p.
1	Kartuusintekijä	m.	288	865	70	18	06
2	»	m.	288	1,149	85	23	94
3	»	m.	288	923	70	19	26
4	»	m.	288	872	15	18	18
5	»	m.	288	925	80	19	26
6	»	m.	288	841	15	17	52
7	»	m.	288	887	45	18	48
8	»	m.	288	887	—	18	48
9	»	m.	282	693	15	14	76
10	»	m.	278	688	80	14	88
11	»	m.	288	820	60	17	10
12	»	m.	225	619	85	16	50
13	»	m.	288	802	60	16	74
14	Kartuusintekijä	m.	266	666	50	15	06
15	»	m.	274	786	90	17	22
16	»	m.	22	38	80	10	56
17	»	m.	280	595	50	12	78
18	»	m.	286	591	05	12	42
19	»	m.	238	419	75	10	56
20	»	m.	72	104	65	8	70
21	»	m.	263	585	40	13	38
22	»	m.	145	407	80	16	86
23	»	m.	133	419	65	18	72
24	»	m.	288	836	15	17	40
25	»	m.	288	1,082	50	22	56
	Summa	—	—	17,512	45	—	—

D. Suutupakanvalmistus.

Työntekijän numero	Työntekijän ammatin erikoisala	Työntekijän sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	Todellinen vuositulo p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	Arvioitu viikkotulo p.
1	Tupakanpunoja	m.	284	998	45	21	12
2	»	m.	284	876	60	18	54
3	»	m.	286	853	75	17	94
4	»	m.	284	870	40	18	36
5	»	m.	284	817	15	17	28
6	»	m.	286	895	65	18	78
7	»	m.	286	734	30	15	42
8	»	m.	288	734	20	15	30
9	»	n.	284	666	50	14	10
10	»	n.	288	602	35	12	54
11	»	n.	—	66	10	—	—
12	»	n.	282	595	55	12	66
13	»	n.	286	557	45	11	70
14	»	n.	280	567	30	12	18
15	»	n.	189	302	85	9	60
16	»	n.	52	74	10	8	58
17	»	n.	278	518	15	11	16
18	»	n.	244	427	80	10	50
19	»	n.	60	92	80	9	30
20	»	n.	68	87	60	7	74
21	»	n.	198	372	65	11	28
22	»	n.	167	297	55	10	68
23	»	n.	150	252	40	10	08
24	»	n.	272	485	70	10	74
25	»	n.	225	390	45	10	44
26	»	n.	270	481	60	10	68
27	»	m.	286	686	30	14	40
28	Tupakanpunoja	m.	282	697	15	14	82
29	»	m.	121	233	75	11	58
30	»	m.	288	581	30	12	12
31	»	m.	98	125	80	7	68
32	»	m.	263	517	10	11	82
33	»	m.	16	28	20	10	56
34	»	n.	202	351	80	10	44
35	»	m.	252	405	70	9	66
36	»	m.	282	559	20	11	88
37	»	m.	258	409	50	9	54
38	»	m.	268	488	35	10	92
39	»	m.	277	441	20	9	54
40	»	m.	72	111	45	9	30
41	»	m.	99	132	10	7	98
42	»	m.	277	439	55	9	54
43	»	m.	245	383	65	9	42
44	»	m.	286	472	55	9	90
45	»	m.	28	47	80	10	20
46	»	n.	178	331	75	11	16
47	»	m.	255	332	40	7	80
48	»	m.	253	361	25	8	58
49	»	m.	—	7	95	—	—
50	»	n.	189	337	10	10	68
51	»	m.	278	355	70	8	88
52	»	n.	256	420	65	9	84
53	»	m.	266	363	—	8	16
54	»	m.	110	129	25	7	08

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
55	Tupakanpunoja	n.	170	308	30	10	86
56	»	m.	278	388	50	8	40
57	»	m.	260	332	85	7	68
58	»	m.	276	414	15	9	—
59	»	m.	259	359	30	8	34
60	»	m.	263	396	35	9	06
61	»	m.	98	106	95	6	54
62	»	m.	130	174	95	8	10
63	»	m.	286	323	90	6	78
64	»	m.	255	333	30	7	86
65	»	m.	90	170	15	11	34
66	»	n.	165	317	75	11	58
67	Tupakanpunoja	n.	167	307	25	11	04
68	»	m.	—	32	20	—	—
69	»	m.	54	93	10	10	32
70	»	m.	54	132	05	14	70
71	»	m.	65	139	25	12	84
72	»	m.	70	93	—	7	98
73	»	m.	65	144	15	13	26
74	»	n.	—	41	95	—	—
75	»	m.	—	42	—	—	—
76	»	n.	—	43	55	—	—
77	»	m.	288	1,104	90	22	98
	Summa		—	29,170	75	—	—

E. Nuuskanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Nuuskantekijä	m.	288	896	85	18	66
2	»	m.	288	880	35	18	36
3	»	m.	286	933	10	19	56
4	»	m.	284	875	45	18	48
5	»	m.	288	871	40	18	18
6	Nuuskantekijä	m.	288	867	50	18	06
7	»	m.	288	870	20	18	12
8	»	m.	97	285	45	17	64
9	»	m.	176	537	80	18	36
	Summa		—	7,018	10	—	—

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Puuseppä	m.	278	834	45	18	—
2	»	m.	288	1,092	70	22	74
3	»	m.	266	761	90	17	16
4	»	m.	288	873	40	18	18
5	»	m.	288	874	10	18	24
6	»	m.	280	851	45	18	24
7	»	m.	288	914	40	19	08
8	»	m.	288	917	20	19	08
9	»	m.	278	826	—	17	82
10	»	m.	256	837	—	19	62
11	»	m.	288	817	85	17	04
12	»	m.	236	659	85	16	80
13	»	m.	255	697	70	16	44
14	»	m.	279	839	35	18	06
15	Puuseppä	m.	110	383	40	20	94
16	»	m.	288	1,218	70	25	38
17	»	m.	288	746	55	15	54
18	»	m.	288	809	70	16	86
19	»	m.	288	774	45	16	14
20	»	m.	288	717	80	14	94
21	»	m.	288	721	05	15	—
22	»	m.	288	809	90	16	86
23	»	m.	288	958	90	19	98
24	»	m.	284	846	85	17	88
25	»	m.	280	907	25	19	44
26	»	m.	45	141	25	18	84
27	Koneenkäyttäjä	m.	288	1,967	50	40	98
	Summa		—	22,800	65	—	—

J. Rudbäck. Kokkola.

C. Piipputupakanvalmistus.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Esimies	m.	163	407	50	15	—
2	Kartuusintekijä	n.	187	240	60	7	74
3	»	n.	231	295	85	7	68
4	»	n.	159	201	25	7	62
5	»	n.	152	159	80	6	30
6	»	n.	212	272	35	7	68
7	»	n.	46	58	10	7	56
8	»	n.	149	154	25	6	24
9	»	n.	8	8	—	6	—
10	»	n.	109	136	—	7	50
11	»	n.	92	113	70	7	44
12	Kartuusintekijä	n.	37	43	15	7	02
13	»	m.	28	56	50	12	12
14	»	n.	61	57	05	5	64
15	»	n.	87	110	90	7	62
16	»	n.	28	32	—	6	84
17	»	n.	50	48	50	5	82
18	»	n.	40	31	90	4	80
19	»	n.	42	31	25	4	44
20	»	n.	65	49	25	4	56
21	»	n.	6	6	25	6	25
	Summa	—	—	2,514	15	—	—

F. Ammatin ulkopuolella olevia.

Työntekijän numero	ammatin erikoisala	sukupuoli	Täysiä työpäiviä	Todellinen vuositulo Mk.	p.	Arvioitu viikkotulo Mk.	p.
1	Koneenkäyttäjä	m.	53	127	—	14	40
2	»	m.	75	188	75	15	12
3	»	m.	144	450	—	18	78
4	Lämmittäjä	m.	12	13	75	6	90
	Summa	—	—	779	50	—	—

Gamlakarleby Nya Tobaksfabrik. Kokkola.

D. Suutupakanvalmistus.

Työpalkkoja maksettu 4 työntekijälle . . . . 2,000 mk.

Luettelo työntekijöistä, joita on voitu käyttää viikkotuloja koskevaa tilastoa varten.

H. Borgström J:r.

A. 1—4, 7, 8, 10, 11, 13—20, 22—24, 26—37, 39, 40, 42—44, 46, 47, 52, 55, 56, 58—66, 68, 70—78, 80, 81, 83, 86, 88—99, 101—105, 108—111, 116, 117, 119—131, 133—138, 140—142, 144, 146, 149—159, 162, 163, 165, 168, 170—172, 174, 175, 179—184, 187—192, 194—196, 199—203, 206, 208—214, 216, 220, 222, 223, 225—229, 232, 233.
B. 1, 2, 4—15, 17, 20—22, 26, 27, 29—31, 33, 34, 38, 39, 41, 43, 45—47, 50—52, 54, 55, 60, 61, 64, 66—70, 72—75, 78—81, 84, 85, 89—99, 101, 104, 109, 110, 112—115, 117—126, 128, 129, 131, 133—135, 137, 143, 145.
C. 1—5, 8, 9, 12—14.
E. 1, 2.
F. 1—5, 7, 8.

A. B. Tollander & Klärich.

A. 1—8, 10—15, 18—28, 30—34, 36—42, 44—49, 51—58, 60—65, 67, 69, 71, 73—80, 82, 83, 85—87, 89—91, 93, 95, 97—102, 104, 105, 107, 109—120, 122—131, 133—135, 137—139, 141, 142, 145, 146, 148—150, 153—156, 158—165, 167—177, 179—184, 187, 190, 191, 193—195.
F. 1, 2, 5, 9, 10.

„Fennia".

A. 6, 14, 27, 34, 36.

A. B. Ekberg O. Y.

A. 1, 2, 31.

„Kronan".

B. 1, 2, 9, 13, 14, 16, 27, 28, 31, 33, 42, 44, 46, 48, 51.

M. Strelkoff.

A. 1—3, 6, 7, 10, 12.

G. A. Nyström & C:o.

A. 3, 4, 8.

Lohjan Tupakkatehdas O. Y.

B. 2, 4, 7, 9, 10, 14, 15.

P. C. Rettig & C:o.

A. 1—52, 54, 56—80, 82—92, 94—135, 137—139.
B. 1—6, 8—14, 16—18, 20, 21, 23—34, 36—40.
C. 1, 2, 4—19.
F. 2—4, 6—10, 12, 13.

A. B. J. & E. Humelin.

A. 3—7, 9, 12, 16, 18, 19, 24, 26, 30, 39, 42, 43.

Gust. R. Fältmars & C:o.

A. 1—17, 19—21, 23—35, 37, 39, 40.

Tupakkatehdas O. Y. Virginia.

A. 39—45.
B. 6—8.
C. 1, 2.
F. 1.

F. Sergejeff.

A. 194, 220, 242, 263—265, 268—270, 272, 274.
B. 66, 82, 88, 91, 92, 94.
C. 1, 30, 43—47.
F. 1, 2, 4.

Muist. 1—4 merkitsee tässä: n:o 1 aina n:o 4.

Viborgs Tobaksfabriks A. B.

A. 1, 79, 80, 83, 84, 86, 87, 89, 92, 93, 103, 104.
B. 98—101, 108, 112.

W. Baronins Eftertr.

A. 1—5, 7, 9, 14, 15, 17, 18, 20, 22, 23, 25, 29, 35, 40—42, 45, 46, 49, 50.
B. 6, 7, 9, 12, 21—24.
C. 4.

Augusta Sandén.

A. 1—3.
B. 9, 16, 21—24, 30, 35.

Luka Stergidi.

A. 5, 7, 9, 14, 24, 25, 31.
B. 2.

Wilh. Klein.

A. 1—5.
B. 1—3.

Matti Roiha ja Kumpp. O. Y.

A. 1—3, 9, 12, 15—18, 21, 23.
B. 2, 3, 8, 9, 11—14.
F. 1.

Petter Fomin.

B. 15, 32, 49, 50, 57—59.

Maria Kankaanpää.

B. 25, 26.

Vasa Nya Tobaksfabrik.

B. 1, 4, 5, 7—9.
C. 1—3, 5, 6.
F. 2.

Carl Finnilä A. B.

D. 1—4.

Ph. U. Strengberg & C:o A. B.

A. 1, 2, 4—7, 9—19, 21—25, 27—34, 36, 38, 39, 44, 46, 47, 49—52, 54—64, 66—71, 73, 75—77, 80, 81, 83—87, 89, 90, 93, 94, 96, 97, 100—103, 105, 107, 108, 110—112, 114—121, 124, 126, 128, 130—137, 139, 140, 142—145, 147, 148, 150, 152, 153, 155, 156, 158, 160, 162, 163, 165, 166, 168—174, 176, 177, 179, 180, 183, 189, 190, 192, 194—196, 199—203, 205, 206, 208—211, 215, 216, 218—220, 222—226, 228, 229, 231, 233, 235—240, 242, 243, 245—248, 250, 251, 253—255, 257—259, 261, 263—268, 270, 272—274, 276, 278, 279, 281—283, 286, 287, 293, 294, 296—298, 300—306, 308, 310, 311, 313, 315—317, 319—324, 326, 329, 331, 332, 334, 336—340, 342—345, 347—355, 357, 360—362, 364—367, 369—374, 376, 380—383, 385, 386, 389, 391, 392, 394, 395, 398, 400, 403—405, 407, 409, 411, 413, 415—424, 426, 427, 429—431, 438, 441—446, 448—462, 464—479, 481, 482, 485, 488, 490, 492, 493, 495, 497—499, 501—503, 505, 509, 511, 513—515, 518, 520—525, 527—533, 535, 536, 538—544, 546—553, 555—557, 559—561, 563, 564, 566—574, 576—579, 581, 583, 586—588, 591—595, 597, 599.
B. 1, 2, 4—7, 10, 11, 13, 14, 16, 18—21, 24—26, 30, 31, 34, 38, 41—44, 47—52, 55—57, 59, 61—67, 70, 71, 74, 76—79, 81—84, 86—91, 96, 97, 106, 107, 109, 113—116, 120, 122, 124, 128, 130—132, 139, 146, 148, 153, 154, 156, 159, 161, 162, 166, 175, 180, 182, 189, 190, 198, 199, 201, 203—207, 209, 211—213, 216, 222, 224, 226, 227, 229, 232—235, 237, 240, 242, 244, 245, 248, 249, 251, 253—255, 258, 266, 272—276, 278, 279, 281, 284—287, 289, 290, 292, 296—299, 303, 304, 306—309, 312—314.
C. 1, 3, 4, 6—9, 11, 13—15, 17, 19, 21, 23, 25.
D. 1—7, 9, 10, 12—15, 17, 18, 21, 23, 24, 31, 34, 35, 38, 39, 41, 42, 44, 46, 47, 50—53, 55, 63, 66, 67, 69, 73, 77.
E. 1, 2, 5, 6, 8.
F. 1—14, 16—24, 27.

J. Rudbäck.

C. 3, 10, 20.
F. 1.

Luettelo työntekijöistä, joita on voitu käyttää vuosituloja koskevaa tilastoa varten.

H. Borgström J:r.

A. 10, 11, 15, 16, 18, 20, 23, 24, 26, 31, 34, 37, 39, 40, 42—44, 46, 47, 60, 61, 64, 65, 70, 71, 74, 75, 77, 80, 81, 83, 86, 91—93, 96—99, 101—104, 108—111, 119—122, 124—128, 131, 133, 134, 138, 140, 141, 144, 149, 150, 152, 153, 159, 162, 163, 168, 170, 171, 175, 181, 182, 184, 188, 189, 191, 194—196, 200—202, 206, 208, 209, 211, 212, 214, 216, 232, 233.
B. 1, 5—8, 10, 12, 15, 17, 29—31, 38, 39, 41, 46, 47, 50, 52—55, 60, 61, 64, 66, 67, 69, 72—75, 79—81, 84, 85, 109, 115, 117—126, 128, 129, 133—135, 145.
C. 1—5, 8, 9, 13, 14.
E. 1, 2.
F. 2—5, 7, 8.

A. B. Tollander & Klärich.

A. 1, 2, 28, 63, 74, 102, 112, 183, 187, 190, 193, 195.
F. 1, 2, 5, 9, 10.

A. B. Ekberg O. Y.

A. 1, 2, 11, 15, 22.

„Kronan."

B. 1, 2, 9, 13, 14, 16, 28, 42, 44, 46, 48, 51.

G. A. Nyström & C:o.

A. 8.

Alb. Hagström.

B. 1, 4—6, 8, 10, 18—20, 25.

P. C. Rettig & C:o.

B. 1, 2, 6, 12—14, 17, 18, 21, 24, 25, 27, 30, 32, 34, 36, 38, 39.
C. 2, 4, 6—8, 10—19.
F. 2, 6—10, 12, 13.

A. B. J. & E. Humelin.

A. 7, 12, 18, 19.

W. Falck & C:o. A. B.

A. 1.
D. 1, 4, 8, 18, 20, 24.
F. 1.

„Samson."

A. 2, 4, 7, 11, 14, 21, 22, 24, 25, 28, 29, 34, 43, 49, 50, 53, 58, 79, 84, 86, 89, 90, 95—97.
F. 1.

Gust. R. Fältmars & C:o.

A. 1—3, 5, 7, 11, 13—17, 21, 23—26, 28, 29, 34, 35, 37, 40.

„Virginia."

A. 1, 12, 15, 18, 19, 21, 22, 25, 28, 29, 33, 34, 36, 38.
C. 1.
F. 1.

F. Sergejeff.

A. 1, 2, 5—9, 11, 12, 14—16, 18, 19, 21, 23—30, 32, 33, 35, 37, 39—41, 44—46, 48, 49, 51—59, 61, 64, 66, 70—74, 76, 77, 80—83, 86—92, 94, 95, 97—100, 102—104, 107, 109—118, 120, 121, 123—125, 128—130, 133, 136, 137, 139—141, 145—151, 155, 156, 158—160, 162, 163, 166, 167, 170, 172—176, 194, 220, 263—265, 268, 270, 272, 274.
B. 3, 4, 8, 24, 30, 82, 88.
C. 1, 44—47.
F. 1, 2.

Viborgs Tobaksfabriks A. B.

A. 5, 11, 12, 17, 21, 79, 90, 93, 104.
B. 10, 15, 26, 28, 61, 73, 75, 79, 80, 88—90, 93, 97, 98, 100, 101, 103, 104, 108, 113.

W. Baronins Eftertr.

A. 1, 2, 4, 5, 22, 41, 42.
B. 23.
C. 4.

Augusta Sandén.

A. 1, 2.
B. 22.

Wilh. Klein.

A. 1—3.
B. 3.

Matti Roiha ja Kumpp. O. Y.

A. 1, 23.
F. 1.

Petter Fomin.

B. 59.

Maria Kankaanpää.

B. 10, 14, 15, 21, 25.

G. A. Lindberg.

B. 3.

Vasa Nya Tobaksfabrik.

B. 1, 4, 5, 7—9.
C. 2, 3, 5, 6.
F. 2.

Carl Finnilä A. B.

D. 1—4.

Ph. U. Strengberg & C:o A. B.

A. 1, 7, 10, 13, 16, 17, 19, 22, 23, 25, 29, 34, 36—39, 41, 50, 51, 54, 56—58, 60, 61, 63, 68—70, 76, 80, 86, 87, 89, 90, 93, 94, 97, 100—103, 105, 107, 108, 112, 115—119, 124, 128, 131, 135, 137, 140, 142, 143, 145, 148, 160, 170, 176, 189, 195, 196, 202, 203, 206, 209, 210, 215, 219, 235, 236, 239, 240, 242, 245—247, 251, 253, 254, 258, 259, 265, 268, 270, 272, 273, 279, 282, 283, 287, 298, 300, 304, 311, 315, 317, 319, 323, 331, 332, 334, 340, 342, 344, 349, 351, 352, 361, 362, 365, 367, 370, 372, 373, 376, 380—382, 385, 389, 391, 392, 438, 442—446, 448, 450, 451, 453—457, 459—462, 464, 465, 469, 472—478, 481, 485, 488, 490, 492, 499, 503, 505, 514, 525, 528—530, 533, 536, 538—540, 542, 544, 546—549, 553, 556, 559, 563, 566, 568, 572, 574, 576—579, 581, 583, 586, 588, 591, 593, 594, 597.
B. 4, 5, 11, 16, 18, 25, 31, 34, 38, 42—44, 51, 52, 56, 57, 61, 62, 65, 67, 70, 76—78, 84, 89—91, 96, 131, 132, 146, 203, 234, 235, 237, 245, 248, 249, 266, 272, 273, 275, 276, 281, 303, 308.
C. 1, 3, 4, 6—9, 11, 13, 17, 25.
D. 1—7, 9, 10, 12—14, 17, 39, 42, 44, 51, 63, 77.
E. 1, 2, 5, 6.
F. 1, 2, 4—9, 11, 14, 16—24, 27.

Blad I. Lehti I.

Manliga arbetare.
Miespuolisia työntekijöitä.

Kvinliga arbetare.
Naispuolisia työntekijöitä.

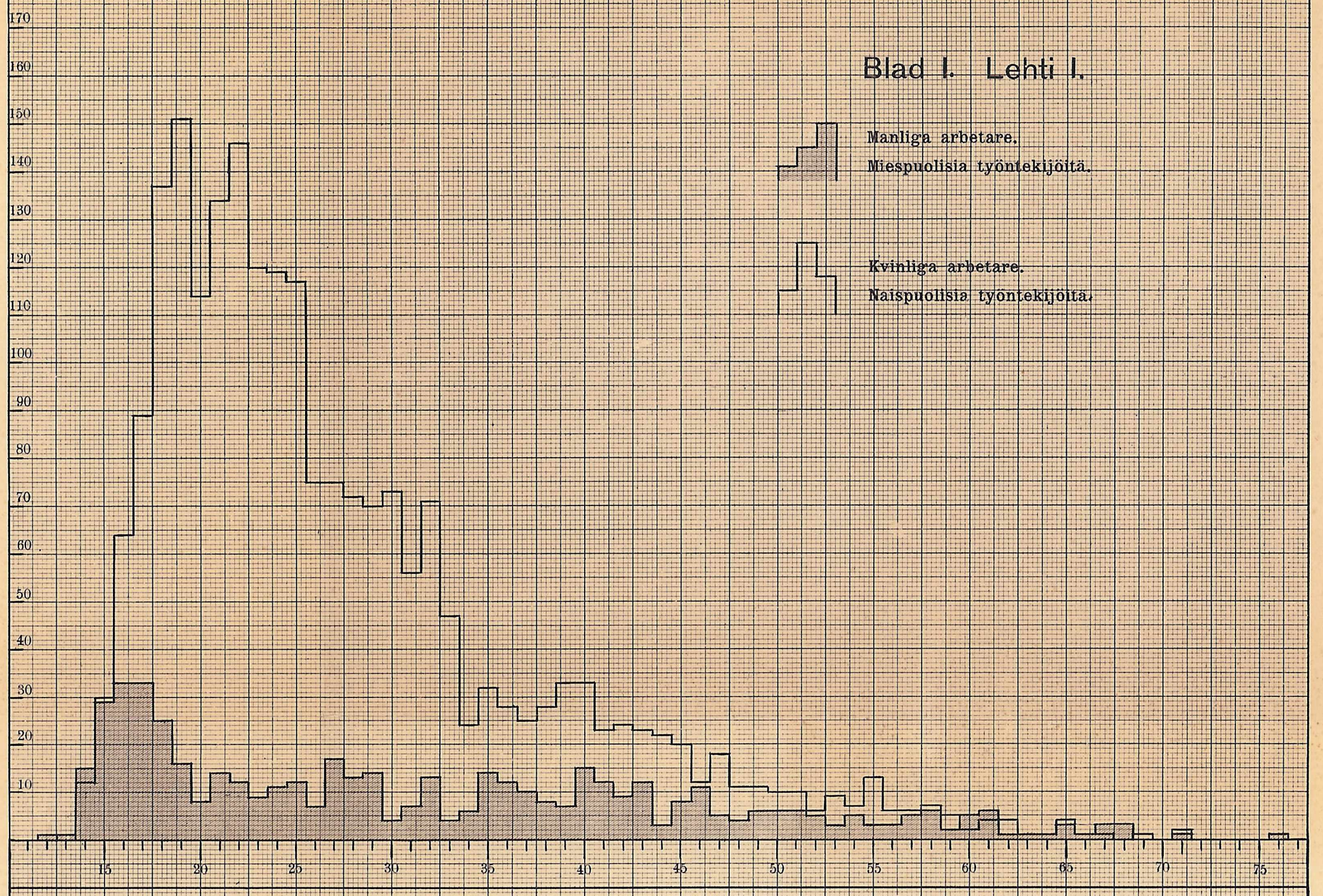

Blad II. Lehti II.

Värkligt antal arbetare.
Työntekijain todellinen luku.

Beräknadt antal arbetare.
Työntekijäin arvioitu luku.

Formel: Kaava:

$$y_x = \frac{4\,(m_{x-1} + m_x + m_{x+1}) - (m_{x-2} + m_{x+2})}{10}$$